37
36 B
25

Digitized by Google

BENEDICTI XIV.
PONT. OPT. MAX.
OLIM
PROSPERI CARDINALIS
DE LAMBERTINIS
PRIMUM ANCONITANÆ ECCLESIÆ EPISCOPI,
DEINDE BONONIENSIS ARCHIEPISCOPI

INSTITUTIONUM
ECCLESIASTICARUM

TOMUS PRIMUS.

SEXAGINTA PRIORES INSTITUTIONES CONTINENS.

EDITIO TERTIA LATINA VENETA,
Poſt plurimas Italas auctior, & emendatior.

AD USUM ACADEMIÆ LITURGICÆ CONIMBRICENSIS.

VITTORIO EMANUELE BIBLIOTECA ROMA

VENETIIS
MDCCLXXXVIII.

Ex Typographia Balleoniana.
SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

Digitized by Google

Digitized by Google

EDITORIS MONITUM.

EN tibi, Amice Lector, editionem novam Inſtitutionum Eccleſiaſticarum BENEDICTI XIV. *Prodiere primum Bononiæ ſingulæ ſeorſim quo quæque tempore proponebantur, cum Auctor Archiepiſcopali illi Eccleſiæ præeſſet. Deinde in eadem Urbe ſimul omnes collectæ, & in quinque Tomos diſpertitæ. Iterum Venetiis anno* 1740. *ad normam editionis Bononienſis, ſed unico Tomo in* 4. *comprehenſæ.*

Quarto Romæ anno 1742. *in duos Tomos diſtinctæ in* 4.

Quinto pariter Romæ in fol. typis Sac. Congregationis de Propaganda Fide in Latinum ſermonem verſæ cura atque ſtudio eruditiſſimi viri Idelfonſi a Sancto Carolo Scholarum Piarum, Collegii de Propaganda Fide Rectoris.

Sexto ſimiliter Romæ 1750. *in uſum Accademiæ Liturgicæ Conimbricenſis. Quoniam vero in præcedentibus editionibus ordo aliquantulum variatus fuit, ita ut non eodem ſitæ loco, eademque ſerie in qualibet editione legerentur, conſultius viſum tunc eſt Italicam numerorum partitionem reſtituere, in reliquis vero verſioni latinæ editionem illam conformare; ſecundo quia hoc opus citatur ab aliis modo* Inſtitutionum Eccleſiaſticarum *nomine, aliquando* Notificationum, *frequentius etiam* Edictorum; *ne varietas hæc negotium faceſſeret, operæ pretium ductum eſt ſeriem qua digeſtæ ſunt hujuſmodi Inſtitutiones in aliis Editionibus, ibi præponere.*

Demum præteritis annis Venetiis typis Remondinianis una cum aliis ejuſdem Pontificis Operibus in folio.

Sextæ quidem editioni, veluti cæteris omnibus anteponendæ, noviſſimam hanc noſtram conformavimus, idque vehementer curavimus ne vel aliquantulum in ea cudenda ab illa diſcederemus. Hoc unum optamus, ut diligentiam noſtram, quam in Operibus Benedicti XIV. *uſque adhuc a nobis editis impendimus, atque in cæteris inpoſterum edendis ſumus impenſuri, Litterati Viri commendent; atque ut ii, quibus ejuſdem Pontificis nomen & fama cordi eſt, & Operum utilitas ac eruditio probe perſpecta, editionem hanc noſtram benigne excipiant, nobiſque qui eam curamus, animos addere non dedignentur.*

Ne vero Lector fraudetur nitidiſſima præfatione, qua in Latina verſione SS. Pontifex compellatur, ea integra ibi apponitur.

Digitized by Google

Series Inſtitutionum Eccleſiaſticarum Editionis Bononienſis numeris Arabicis diſtincta; additis Romanis numeris, qui eandem ſeriem deſignant prout in Latina editione leguntur.

TOMUS I. Edictum ſive Notificatio.	TOMUS II. Edictum ſive Notificatio.	TOMUS III. Edictum ſive Notificatio.	TOMUS IV. Edictum ſive Notificatio.	TOMUS V. Edictum ſive Notificatio.
1. I.	1. XXI.	1. XLII.	1. LXVIII.	1. LXXXIX.
2. II.	2. XXII.	2. XLIII.	2. LXIX.	2. XC.
3. III.	3. XXIII.	3. XLIV.	3. LXX.	3. XCI.
4. IV.	4. XXIV.	4. XLV.	4. LXXI.	4. XCII.
5. V.	5. XXV.	5. XLVI.	5. LXXII.	5. XCIII.
6. VI.	6. XXVI.	6. XLVII.	6. LXXIII.	6. XCIV.
7. VII.	7. XXVII.	7. XLVIII.	7. LXXIV.	7. XCV.
8. VIII.	8. XXVIII.	8. XLIX.	8. LXXV.	8. XCVI.
9. IX.	9. XXIX.	9. L.	9. LXXVI.	9. XCVII.
10. X.	10. XXX.	10. LI.	10. LXXVII.	10. XCVIII.
11. XI.	11. XXXI.	11. LII.	11. LXXVIII.	11. XCIX.
12. XII.	12. XXXII.	12. LIII.	12. LXXIX.	12. C.
13. XIII.	13. XXXIII.	13. LIV.	13. LXXX.	13. CI.
14. XIV.	14. XXXIV.	14. LV.	14. LXXXI.	14. CII.
15. XV.	15. XXXV.	15. LVI.	15. LXXXII.	15. CIII.
16. XVI.	16. XXXVI.	16. LVII.	16. LXXXIII.	16. CIV.
17. XVII.	17. XXXVII.	17. LVIII.	17. LXXXIV.	17. CV.
18. XVIII.	18. XXXVIII.	18. LIX.	18. LXXXV.	18. CVI.
19. XIX.	19. XXXIX.	19. LX.	19. LXXXVI.	19. CVII.
20. XX.	20. XL.	20. LXI.	20. LXXXVII.	
	21. XLI.	21. LXII.	21 LXXXVIII.	
		22. LXIII.		
		23. LXIV.		
		24. LXV.		
		25. LXVI.		
		26. LXVII.		

BEA-

Digitized by Google

BEATISSIME PATER.

ECcleſiaſticæ Inſtitutiones BENEDICTE Pontifex Maxime, quarum Parens, & Auctor fuiſti, latinitate donatæ, ampliſſimo tuo Nomini conſecrantur. Servant eæ quidem priſtinam naturæ vim, & præſtantiam admirabilem, quam ſibi ex ingenio tuo ſingulari, ſummaque rerum eruditione compararunt. Italica dumtaxat lingua, quæ neceſſaria fuerat, cum populum Bononienſem ſacris diſciplinis inſtitueres, cum Latina commutata eſt, ut hæc præclariſſima doctrinæ monumenta, non una tantum Civitas ſuſpiceret, ſed omnis Chriſtianus Orbis miraretur. Neque porro diſſimulandum eſt, vernaculam dicendi rationem, licet aliis bene multis elegantia, ſuavitate, copia excellentem, anguſtis tamen ſpatiis circumſcribi; Latinam vero iiſdem, quibus Solis curſus, finibus contineri. Siquidem nullus ferme ubique gentium inter Eccleſiæ Miniſtros cooptatur, qui Latinis litteris operam non contulerit, quibus Patrum fere omnium commentaria, ipſius Eccleſiæ leges, & inſtituta, Religionis arcana myſteria; ſcriptumque Dei verbum conſignantur. Itaque cognoſcent univerſi, BEATISSIME PATER, quam curam totius vitæ curſu, quoſve labores pro communi omnium ſalute ſemper impenderis. Quippe in has eximias Inſtitutiones congeſta perſpicient omnia, quæ poſſint Eccleſiaſticam diſciplinam in priſtinum revocare, & morum corruptelas evellere; hoc eſt, pulcherrimam antiquitatis imaginem excitare, quam non mediocriter, neque uno in loco hominum negligentia, & ignorantia diuturnitate temporis deformaverant. Ea vero libentius intueri, atque imitari debent, quod nihil temere, nihil inconſulto proferatur; ſed omnia certiſſimis ex ſacra antiquitate documentis, ac teſtimoniis, & Eccleſiaſticæ eruditionis incredibili copia confirmentur. Neque ſane id mirum cuipiam videtur. Nihil enim, quod ſive ad humanum, ſive divinum jus pertineat, eum latere poteſt, quem ab ineunte adoleſcentia ſuo veluti ſinu ſapientia educavit, & ſuis inde muneribus ornatum, cumulatumque, per omnes honorum gradus ad Summum Pontificatum evexit. Teſtantur hoc alia ingenii tui præſtantiſſima monumenta, omnium conſenſu ita probata, ut, qui judicium ferre poſſunt, multiplicem in illis doctrinam admirentur cum ſumma pietate conjunctam. Sed præſertim in ore omnium verſantur Libri ſapienter a Te conſcripti de ratione Canonizationis Sanctorum inſtituendæ, quam difficilem prius, implicatamque vetuſtas omnis querebatur, nunc vero ſapientia tua, tuiſque laboribus, adeo planam, ac tu-

Digitized by Google

tutam effeciſti, ut ſublatis impedimentis omnibus nihil arduum, nihil dubium ſupereſſe videatur. Iſta quidem omnia vim admirabilem intelligentiæ tuæ, ſuſceptoſque pro augenda ſacrorum majeſtate labores plane nobis oſtendunt, & poſteris ampliſſime commendabunt. At vero, ſi mihi, quod ſentio, dicere concedatur. Libri Inſtitutionum, quos adhuc Cardinalis viris Eccleſiaſticis exhibuiſti, doctrina ſana reliquos exequant, ſed illos fortaſſe ſuperant utilitate. Ex his nempe vitæ rationem ineundam, morumque diſciplinam, velut ex uberrimo fonte, deſumunt ii, qui militiæ Eccleſiaſticæ nomen dederunt, ex quorum virtute, ac ſanctimonia, quanta rebus ſacris amplitudo, ac dignitas, quantus Eccleſiæ ordinibus ſplendor, quanta Chriſtiano populo utilitas ventura ſit, facili conjectura perſpicitur. Quamobrem reliquas tuas virtutes admirabitur quidem poſteritas, ſed potiſſimum hanc publicæ ſalutis curam, ſtudiumque augendæ Religionis, tanquam aliquid Tibi proprium, ac ſingulare, ſummis laudibus celebrabit. Utinam vero, BEATISSIME PATER, ea ſcribendi facilitate, & elegantia præditus eſſem, ut nihil ex interpretatione mea tuis ſapientiſſimis Inſtitutionibus detractum videretur. Æquare certe Latino ſermone non poteram candorem, gratiam, & vim ſane eximiam, qua illas lingua hac noſtra vernacula perfeciſti. Voluntas quidem non defuit; ſed quod vehementer expetebat, aſſequi non potuit, partim ob negotii magnitudinem, qua res Eccleſiaſticas Latini ſermonis puritate complecti difficile eſt, partim quia moleſtum id Tibi, ingratumque ſuſpicabar, qui eo conſilio Latinas Inſtitutiones a Te probandas ſolum intelligebam, ut illas disjunctiſſimæ a nobis etiam gentes facile perciperent, & fructum ex his haberent maximum. Equidem, quod ſemper optavi magnopere, conſecutus ſum, ut pateret aliquis aditus ad prædicandam ſummam liberalitatem, qua me tuis ſingularibus beneficiis ornatum voluiſti. Nam, cum multi præſtantes ingenio has inſtitutiones Latine reddere magno ſtudio depoſcerent, ut tanto Principi induſtriam ſuam oſtenderent, ejuſque ſibi gratiam promerentur; mihi præ cæteris ob tuam benignitatem contigit, ut hanc provinciam honoris plenam ſuſtinerem. Sed quonam orationis genere complectar incredibilem pene humanitatem, qua laborem meum, licet exiguum, liberaliter excepiſti, & non una voluntatis tuæ ſignificatione proſecutus es? Quibus verbis prædicabo beneficentiam illam eximiam, ob quam graviſſimo, ampliſſimoque judicio tuo, mihi in curam tradidiſti Collegium veteri inſtitutione, ſtudiis, ac diſciplina florentiſſimum, in quo frequentes Juvenes ex remotiſſimis

Or-

Digitized by Google

Orbis terræ partibus ad Fidem propagandam litteris omnibus imbuuntur? Hæc longe ſuperant omnem ingenii vim, ac dicendi facultatem. Quod eſt reliquum, a Deo Optimo Maximo precari nunquam deſinam, ut Pontificem virtute, doctrina, omnique laudis genere clariſſimum, pro reipublicæ felicitate, & ſacrorum ornamento diutiſſime nobis ſervet, & incolumem tueatur.

Digitized by Google

INDEX INSTITUTIONUM.

INSTITUTIO PRIMA.

De Fontis Baptiſmalis benedictione, origine, & inſtitutione: Quibus diebus fieri conſueverit, & quinam ad illam convenire teneantur. Pag. 1

II. *De Sacra Ordinatione; quanti referat delectum in conferendis Ordinibus habere.* 4

III. *De Rogationibus Majoribus, ac Minoribus, veteri ipſarum Inſtitutione, Auctore, & Loco, ubi primum cœperunt; quo pacto initio gererentur, quam ob cauſam inducta fuerint, & qua religione ſint peragendæ; item de Origine Imaginis B. Mariæ Virginis per S. Lucam depictæ: ex quo loco, & quo tempore in hanc Urbem delata fuerit; Poſtremo de cultu eidem Sac. Imagini præſtando.* 6

IV. *De Jejunio quatuor temporum; qua de cauſa inſtitutum ſit ab Eccleſia; quiſnam primus hoc jejunium indixerit; quo tempore id evenerit, & qua pietate ſervari debeat; Item de Jubilæi promulgatione, quod Sanctiſſimus Pontifex conceſſit; cur illud Fidelibus, & qua ratione comparandum propoſuerit: De uſu facultatis, quæ per Pontificem tribuitur immutandi vota, abſolvendi a cenſuris, ab externa hæreſi, & criminibus reſervatis: Pontificum conſilium, & mens, dum facultates ejuſmodi largiuntur.* 8

V. *De ſolemni pompa, qua Sacra Myſteria in ſupplicatione Corporis Chriſti, & ſingulis per annum Dominicis diebus circumferuntur: De inſtitutione, ac propagatione harum ſupplicationum, qua ætate, quove loco celebrari primum cœperint: De cultu in ipſis exhibendo: Tandem pravæ conſuetudines arguuntur, & alia, quæ non ſine piorum hominum offenſione in his ſupplicationibus committi ſolent.* 13

VI. *De Sacra Viſitatione, & Confirmationis Sacramento in ſingulis Urbis Parochiis adminiſtrando; quoſnam dies hujuſmodi adminiſtrationi mos majorum attribuerit. De variis hujus Sacramenti nominibus, ac rationibus. Quandonam a Chriſto Domino fuerit inſtitutum; de Donis, quæ ab ipſo in nos dimanant. Qua animi innocentia, & corporis modeſtia ſuſcipiendum ſit; An Dei præcepto ad illud teneamur, & quonam tempore hoc præceptum fideles obſtringat. Qua ratione priſcis temporibus per majores noſtros idem Sacramentum conferretur.* 17

VII. *De conferendis Parochiarum Eccleſiis, quodnam ſit judicium Sacrorum Canonum ſuper hac re. De variis corruptelis, quæ inductæ fuerant, quave ratione Sacra Concilii Congregatio remedium illis attulerit: quibus meritis, præter doctrinam, præditi eſſe debeant, qui ad examen ſe cum aliis efferunt, ut Parochiales ejuſmodi obtineant. Quæ partes ſint Laicorum, cum aliquem ad eas Eccleſias nominant, quæ ad ipſos jure pertinent.* 25

VIII *De obſtetricibus, quæ pro conferendo Baptiſmo, ſi neceſſitas poſtulet, ſatis peritæ eſſe debent: quid plane ſcire teneantur: ſuo munere perfungi illas non poſſe, niſi prius in examen veniant, ac probentur. Quid agendum ſit Sacerdoti Baptiſmum pueris conferenti, qui jam domi per obſtetricem eumdem Baptiſmum acceperunt. Quæ pariter norma ſervanda ſit cum pueris expoſitis, qui ſchedam collo pendentem gerunt, in qua de ſuſcepto Baptiſmo teſtimonium habetur.* 28

IX. De

Digitized by Google

IX. *De tradendis Fidei rudimentis. A ſingulis Parochis ſuos Parochianos ad hæc inſtituendos eſſe. Quidam mali uſus improbantur, qui in aliquas bujus Civitatis Parochias obrepſerunt. De ratione, & diebus, quibus Parochi hujuſmodi munere perfungi debeant.* 30

X. *De obligatione, qua Parochi obſtringuntur ſingulis diebus Feſtis de rebus divinis ad populum verba facere, & pro Parochianis Sacrificium applicare; qua de cauſa, quove mandato id facere jubeantur.* 36

XI. *De Chriſti Domini Adventu, & Novemdialibus, quæ Chriſti Domini Natalem diem antecedunt: quo auctore, quo loco, quo tempore Adventus Domini ſit inſtitutus; quid per ipſum Eccleſia ſignificare voluerit; & ad quid referatur divinum Officium, & Miſſa, quæ ejuſdem temporibus celebratur.* 40

XII. *Quid Vicarii Foranei expendendum proponere debeant iis, qui præditi ſunt jure nominandi ad illas Eccleſias, quæ ad ipſos pertinent. De corruptelis, quæ hoc in negotio contingere ſolent. Quid Vicariis agendum ſit cum Presbyteris, qui Eccleſias petunt, & cum illis, qui nominandi jus obtinent, ut magis idonei rite deligantur.* 44

XIII. *De Tabella Auroræ, Orientis Solis, meridiei, & dimidiæ noctis: quantum conferat eam dignoſcere: quid mali eveniat, niſi eadem Tabella obſervetur. Qua hora ſacrificium indici abſolvique poſſit. Item de Jejunio, & dierum Feſtorum obſervantia.* 49

XIV. *De Septuageſima, & Feriis uſque ad diem Cinerum; qua ratione ab Eccleſia ſint inſtitutæ. Quid in ipſis nobis exhibere velit Eccleſia. De quadraginta Horarum inſtitutione per tres dies Quinquageſimæ.* 55

XV. *De jejunii Quadrageſimalis obſervantia; quiſnam primus hoc jejunium indixerit; quo tempore, & qua de cauſa id evenerit; quo pacto initio gereretur; quid ſibi velint abſtinentia a carnibus, & unica comeſtio. Utrum, qui immunes ſunt abſtinentia, liberi etiam ab unica comeſtione judicentur. De aliquibus corruptelis, quæ jejunii cauſa inducuntur.* 59

XVI. *De facultate, qua Summus Pontifex lacticiniis uti per Quadrageſimam permiſit: id Quadrageſimæ tempore ſimul cum eſu carnium interdici; ex quo fonte ab ovis, & lacticinii abſtinentia dimanaverit; quam ob cauſam pluribus in locis minime ſervetur; quo pacto conceſſa facultate uti debeamus.* 63

XVII. *De reſidendi lege illis indicta, qui Beneficium poſſident cum animarum cura conjunctum; utrum jure Divino id decernatur; quid ſenſerint, & ſtatuerint Sacra Tridentina Synodus, SS. Pontifices, & plures Epiſcopi: hoc non intelligi de materiali ſolummodo reſidentia: cujus naturæ ſit hoc præceptum; cauſæ veræ, ac ſtabiles, ut quis reſidentiæ lege liberetur; Sac. Congregationis Concilii judicium de abſentibus, & de illis, quibus hæc facultas immerito denegetur, licet jam poſtulaverint, vel legitimis de cauſis poſtulare non potuerint; quid ipſi agere debeant, ut ſuo muneri ſatisfaciant; quomodo Parochi ſuis adminiſtris, & Tridentini Concilii æquitate uti debeant. Quid a Parochis, tum Civitatis, tum Diœceſis perficiendum ſit, ſi forte diſcedere cogantur. De Parochis prope Civitatem degentibus; de frequentibus, & incongruis facultatibus, quas ſibi uſurpare ſolent: quo pacto Parochus mulctari debeat, qui abſque facultate extra Parochiam deprehendatur. De diebus, quibus illis nunquam eſt recedendum.* 68

XVIII. *De obligatione, quæ ſingulos Fideles obſtringit, ut ſacram Euchariſtiam die Paſchatis ſua in Parochia percipiant: Abſque expreſſa facultate ſui Ordinarii, & Parochi hoc præceptum ab illis non adimpleri, qui alia in Eccleſia, licet Cathedrali aut Metropolitana, Sacram Euchariſtiam ſuſceperint.* 74

XIX. *De Sacra Miſſione indicenda in hac Metropolitana S. Petri per Patres Congregationis B. Vincentii de Paulo.* 77

XX. *De Campanis pulſandis Sabbato majoris Hebdomadæ: De illarum vetuſtate: Cuinam primo earumdem uſus tribuatur: De diſciplina, ob quam majori Hebdomada Campanarum pulſatio interdicitur: Item qua norma ſonitus Campanarum repetatur.* 80

XXI. *De Benedictione, quæ Sacris Indumentis, & Vaſis tribuitur, ſive Sacra Unctio ſit neceſſaria, ſive minime requiratur. Origo ejuſdem Benedictionis; & quo pacto adminiſtrari debeat.* 82

XXII. *De obligatione, qua Medici debent ægrotos ante omnia monere, & inducere, ut Pœnitentiæ Sacramentum ſuſcipiant. De veteri Eccleſiæ diſciplina pro abſolvendis in mortis articulo, qui gravibus delictis tenentur. Utrum Medicus ægrotum per ſe, vel per alium monere debeat. Utrum poſſit ad illos infirmos accedere, qui intra conſtitutum tempus delicta confiteri recuſaverint. Ob quam morbi ſpeciem Medicus ægrotantem monitum facere teneatur.* 88

XXIII. *De Sacris Regularium Ordinationibus. Utrum Regulares privilegio ſuſcipiendi Ordines extra tempora generatim gaudeant, ita ut ſinguli Regulares Ordinandi peculiarem a Sancta Sede facultatem obtinere minime debeant. Romæ in præſentia nullum aliud privilegium, niſi illud PP. Societatis Jeſu admittitur. Regulares ab Epiſcopis, in quorum Diœceſi morantur, Ordinibus eſſe initiandos. Quanam cauſa Regulares ab hac lege immunes faciant.* 95

XXIV. *De hora, qua Matutinum privatum recitari poteſt. De antiqua Divini Officii denominatione, & ethymologia. Ex quo fonte hoc Breviarii nomen, illudque Horarum Canonicarum dimanaverit. Officium conſtitutis horis eſſe recitandum. De culpa, quam illi contrahunt, qui abſque vera, & legitima cauſa huic muneri non ſatisfaciunt. De tempore, quo horæ Canonicæ, Matutinum, & Laudes perſolvendæ ſint.* 100

XXV. *De Miſſa Sancta, quæ ineunte quolibet menſe in Metropolitana ſub Auroram celebratur. De Anni Jubilæi inſtitutione. De Indulgentiis illis conceſſis, qui ad primam menſis ineuntis Miſſam in Metropolitana conveniunt.* 106

XXVI. *De initiandorum penſione, ſeu Patrimonio. Pro ordinatione titulus ab Eccleſiaſtico Beneficio deducitur; titulus vero patrimonii in ſubſidium conceditur. Utrum inter Beneficii proventus Miſſæ ſtipendium referri debeat. Patrimonium bonis ſtabilibus, & fructiferis conſtare debet. De illis Patrimoniis, quæ charitatis, & benevolentiæ cauſa conſtituuntur; ac de illis, quæ liberorum jure non ſalvo decernuntur, vel addita conditione, ut Patri alimenta præbeantur. De illis, qui ſub falſi Beneficii nomine ad Sacros Ordines promoventur. De formulis, quæ in Patrimonii conſtitutione ſervantur. De illis, qui Ordinibus initiantur ſub Beneficii titulo, interjecta promiſſione de fructibus minime percipiendis. De alienatione, & Patrimonii permutatione. De Cautionibus & Sponſionibus, quæ pro Patrimoniis intercedunt. De Beneficiorum abdicatione, quorum titulo aliquis ad Sacros Ordines pervenire contendit.* 107

XXVII. *Pro Archipresbyteris, & Parochis Diœceſanis, atque Concionatoribus, qui tempore Quadrageſimæ ad tradendum Dei Verbum in illorum Eccleſiis deſignantur. Quid Parochis agendum ſit antequam tempus Quadrageſimæ devenerit. De ratione excipiendi Concionatores. Quonam loco ſint collocandi, quoque pacto adventus, ac reditus Concionatoribus apparari oporteat. Quid præſtandum ſit Regularibus Concionatoribus in templis proprii Ordinis. De vitæ probitate, quam tempore Quadrageſimali Concionatores præſeferre debent. Quid ipſis gerendum ſit, ſi forte lethalem cul-*

pam

Digitized by Google

pam contraxerint. Quid evitari, vel declarari per conciones opus ſit. Quale detrimentum in Fideles dimanet ex eo, quod Concionatores non inſectentur vehementius ea crimina, quæ frequentius a populo patrantur. De mercede ſolvenda Concionatoribus, quamve ob cauſam ipſis concedatur. 117

XXVIII. *De Proceſſione, quæ fieri conſuevit in feſto S. Marci. Quidnam decreverit Sacrorum Rituum Congregatio, ſi forte in diem Dominicum Paſchatis eadem ſupplicatio inciderit. De Miſſæ Sacrificio, quod eadem die celebratur.* 123

XXIX. *De Sacra Viſitatione Monialium Cœnobiis indicenda. De auctoritate Epiſcoporum in Monaſteria, & Sanctimoniales Regularibus ſubjectas, & in illas, quæ aut ſimul commorantur abſque ulla Clauſtri lege, aut disjunctim in propriis ædibus vitam traducunt. De vetuſtate, atque origine Monialium, ac de Clauſtri inſtituto: Utrum Epiſcopus inviſurus Cœnobia Monialium Regularibus ſubjecta, diem certam prius indicere debeat. An teneatur Vicarium Generalem, Monialium Confeſſarium, ac Priorem ſecum adducere. An vero Monaſterium ingredi poſſit cum illis tantum, quos ad Viſitationem peragendam ſibi comites elegit. De pia, veterique conſuetudine educandi Puellas in Cœnobiis Sanctimonialium. De uſu cenſuum, qui Monialibus permittuntur. De Dote, quæ a Parentibus ſolvitur, cum vota ſolemnia nuncupantur a Monialibus. An hujus pecuniæ ſolutio Simoniam præſeferat. De immoderatis ſumptibus, qui a Monialibus fieri ſolent, cum Cœnobii munera ipſis demandantur.* 124

XXX. *De Divina Eucharistiæ expoſitione, ac de benedictionibus, quæ cum ipſa concluſa in Sacra Pyxide populo tribuuntur. De diſciplina Eccleſiæ pro SS. Sacramenti expoſitione, ac de proceſſionibus, quibus ea circumfertur, veterique illarum inſtitutione. Non poſſe Eucharistiam publice exponi, niſi aliqua cauſa publica interveniat, quæ Ordinarii auctoritate probetur. De expoſitionibus SS. Sacramenti, quæ ſingulis diebus aliqua in Eccleſia juxta impreſſam tabellam per urbem alternatim haberi ſolent. De aliis expoſitionibus, quæ diebus per tabellam minime deſignatis etiam in Regularium Eccleſiis abſque Ordinarii facultate inſtituuntur. Uſus expoſitionis hujuſmodi improbatur, cum dies feſti Sanctorum celebrantur; & cuinam rationi hoc conſilium innitatur. De privatis expoſitionibus, & quo pacto fieri debeant. Quibus cæremoniis publicæ expoſitiones indicendæ ſint. De oratione quadraginta horarum; & quis auctor illam induxerit. De conſuetudine, ob quam pluries in diem benedictio cum Sacra Pyxide populo impertitur, quod ſane nullius ritus auctoritate probatur. Qua ratione in poſterum id perficiendum ſit.* 134

XXXI. *De interventu Clericorum, & Sacerdotum, qui Beneficium aliquod obtineant, vel ipſo careant, ad ſolemnem Corporis Chriſti Proceſſionem, quæ in Oppido Centenſi in Cathedrali S. Blaſii fieri ſolet. Poſſe Beneficiis præditos obſtringi, ut ad illam conveniant, licet nec reſidere, nec inſervire Eccleſiæ teneantur. Idem ab Epiſcopo præcipi poſſe Clericis nullum Beneficium obtinentibus, eo quod adſcripti ſint Parochiis, ut illis inſerviant.* 141

XXXII. *De cœtibus, ad quos Clerici Bononienſes convenire debent, ubi quæſtiones Theologiæ Moralis examinantur. Quid ſcire, & intelligere debeant illi, qui Confeſſarii munere perfungi utiliter velint. Nunquam dimittendum eſſe ſtudium earum rerum, quæ neceſſariæ ſunt, etiamſi prius auditæ, perceptæque fuerint. Convocandos eſſe cœtus hujuſmodi pro examinandis Moralis Theologiæ quæſtionibus, qui ſi recte habeantur, magnam afferunt utilitatem. Qua ratione ipſi fieri debeant.* 143

XXXIII. *Cujuſnam Parochi in matrimoniis contrahendis præſentia requiratur. Vana, & irrita eſſe matrimonia, quibus neque Parochus, neque teſtes interſunt. Parochum proprium eum nuncupari, in cujus Parochia matrimonium initur. Parocho do-*

Digitized by Google

XLI. *Inſtruuntur Parochi Urbani, ac Diœceſani de locali Eccleſiarum immunitate. De cauſa, & occaſione hujus inſtitutionis promulgandæ. De aſylo, ſeu immunitate locali Eccleſiarum, & ſacrorum locorum. De criminibus, ob quæ hac immunitate minime gaudent rei juxta commune jus, & veteres Pontificum Conſtitutiones. De aliis criminibus, ob quæ rei carent eadem immunitate juxta Conſtitutionem Gregorii XIV. Item* de *aliis criminibus, quæ reis adimunt hanc immunitatem juxta Conſtitutiones Benedicti XIII. & Clementis XII. De quæſtionibus, quas definiverunt iidem Pontifices, circa immunitatem localem Eccleſiarum, ac locorum ſacrorum. De extrahendis reis a locis immunibus, cum ea crimina patraverunt, quibus localis immunitas non permittitur. De pœnis, quæ irrogantur reis ob crimina immunitate carentia. De reis, quibus jus aſyli in ſacris locis conceditur. Poſtremo qua ratione uti debeant Parochi hac præſenti Inſtitutione.* 189

XLII. *De ſtudiis ſuſcipiendis ab Eccleſiaſticis ſæcularibus, antequam ad Ordines aſſumantur.* 199

XLIII. *De obſervandis diebus Feſtis. Barbitonſores, rerumque venditores vehementer improbantur, qui hoc præceptum ſummopere negligant. Certum tempus, atque hora præſcribuntur ipſis, ut operibus ſuis vacent abſque ullo ſcandalo, ſeu offenſione.* 204

XLIV. *De publicis Sacellis in Diœceſi poſitis. Quibus diebus minime liceat Sacrum in illis perficere. De illis Sacellis, in quibus permitti poteſt Miſſæ Sacrificium, antequam in Parochia celebretur.* 209

XLV. *De illis, qui Sacram Euchariſtiam in Paſchate minime perceperunt. De præcepto, quo Fideles obſtringuntur ſemel in anno divinam Euchariſtiam ſumere; quo fundamento hoc præceptum innitatur. Qua ratione uti debeant Parochi, ut populus omnis huic Paſchali præcepto ſatisfaciat.* 212

XLVI. *Quid cavere debeant Parochi Urbani, ac Diœceſani circa Sponſalia, & quoſdam ritus nuptiales. De iis, qui ſponſalibus initis Patriam deſerunt, & neminem ſui certiorem faciunt. De iis, qui fidem ſuam pluribus præſtant. De Corruptelis, quæ accidunt, cum Sponſi in eadem domo commorantur poſt inita ſponſalia. De illis, qui pro mutua fide magis confirmanda, aſſenſum præbent* de præſenti *coram Deo, præſentibus quidem teſtibus, ſed abſente Parocho. De alia corruptela, ob quam peracta tertia promulgatione Sponſus in ædes Sponſæ concedit, ibique nuptiæ celebrantur.* 216

XLVII. *Ritus præſcribitur Benedictionis impertiendæ beſtiis, & implorandæ opis divinæ contra vermes, atque inſecta, interpoſito S. Antonii patrocinio. De Benedictione agrorum. Utrum adhiberi queant Imagines Sanctorum, ac Sacræ Reliquiæ, cum benedictio traditur. De ſonitu campanarum, cum nimbus, aut procella impendet. De illarum Benedictione. Quiſnam primus campanam Benedictione ſacraverit. Quanam de cauſa campanis nomen tribuatur, & ipſarum benedictio Baptiſmus nuncupetur.* 226

XLVIII. *De Miſſæ Sacrificio, quod indici conſuetus ſub ortum Solis prima die cujuſvis menſis in Metropolitana Eccleſia S. Petri. De plenaria Indulgentia, quæ conceditur iis, qui ad eamdem Miſſæ celebrationem convenient. Qua ratione intereſſe debeant fideles eidem Sacrificio abſque lethali culpa, ut hanc Indulgentiam aſſequantur.* 236

XLIX. *Excitantur Fideles, ut triduum pie ſuſcipiant in honorem Sanctæ Annæ in templo eidem nuncupato, ubi Calvaria ipſius publice exponetur, quæ ſane certiſſimis documentis comprobatur. Quo pacto, quo tempore Corpus S. Annæ ab Oriente in Galliam venerit. Quiſnam Calvariam Sanctæ Annæ Beato Cardinali Albergato dono dederit, & quonam pacto Bononiæ aſſervetur.* 238

L. *De conceſſione Summi Pontificis, per quam carnium eſus permittitur tempore ineuntis*

Digitized by Google

tis Quadrageſimæ. De origine, atque inſtitutione ejuſdem Quadrageſimæ. Quibus de cauſis abſtinentia a carnibus diſſolvi per Quadrageſimam poſſit. De piis operibus, quæ Pontifex præſcribit in ſua conceſſione. Quæ ratio tenenda ſit in iiſdem operibus faciendis, ut Pontificis conceſſio magno cum fructu jungatur. 239

LI. *Monentur Eccleſiaſtici, ut conveniant ad ſpiritualia exercitia S. Ignatii. De ipſorum origine, & maxima utilitate quam illa pluribus attulerunt. Quam magni ſemper fecerint, & quantum commendaverint eaſdem exercitationes Summi Pontifices, & alii Eccleſiæ Præſules.* 243

LII. *Proponitur omnibus Eccleſiis, Monaſteriis, & Locis Piis Urbanis, ac Diœceſanis, ut deferant in Officinam monetariam vaſa argentea ſuperflua, vel neceſſario alienanda, ut æs alienum contractum diſſolvant. Quam ob cauſam id proponatur. De ratione, ob quam initio Eccleſiæ, ſola Epiſcoporum facultate interpoſita, vaſa pratioſa Eccleſiarum diſtrahebantur. Quomodo pro hac re gerenda Sedis Apoſtolicæ auctoritas nunc requiratur.* 244

LIII. *Promulgatur Indulgentia Plenaria, quam Pontifex elargitur in forma Jubilæi. Quo pacto præſcriptis operibus ſatisfaciendum ſit, ut eadem Indulgentia comparetur. Quo etiam pacto temporariæ pœnæ ob hanc Indulgentiam dimittantur. Quas ob cauſas hujuſmodi Indulgentia a Summis Pontificibus concedi ſoleat.* 247

LIV. *De Conviviis, quæ parari ſolent in Diœceſi, cum Officia pro Defunctis indicuntur. Quam magnum diſcrimen inter veteres Chriſtianorum Agapas, & recentia convivia intercedat. Quot detrimenta, & quam gravia ex his dimanent. Eadem convivia vehementer improbantur. Ratio præſcribitur conſervandæ pecuniæ, quæ confertur, dum Officia celebrari debent.* 250

LV. *De Paſchali præcepto in propria Parochia adimplendo. Eidem præcepto minime illum ſatisfacere, qui Sacram Euchariſtiam percipit extra ſuam Parochiam. Quid ſtatuendum ſit de iis, qui in Monaſteriis Regularium inſerviunt; quid judicandum etiam de Sacerdotibus. Quæ ratio tenenda ſit cum pervicacibus, cum monentur obtemperare Paſchali præcepto. De pœnis, quas ſubeunt illi, qui Interdicto obligati jam fuerunt.* 253

LVI. *De Miſſæ ſtipendio; de parte pecuniæ, quæ retineri poteſt pro utenſilibus, ac de Altaribus privilegiatis. Quam ob cauſam ſtipendium pro Miſſæ Sacrificio Sacerdotibus conferatur. De corruptelis, quæ ex hoc veluti fonte in Eccleſiam dimanaverant; qua ratione, & quo auctore illæ pœnitus ſublatæ fuerint. Non licere recenti Sacerdoti oblationes ex Altari ſuſcipere. Quinam teneantur ad celebrationem tantum, non vero ad applicationem Miſſæ. De ſtipendiis pro Miſſis perpetuis, atque adventitiis. De illis, qui tribuunt, aut capiunt ſtipendium conſueto majus. Quibus de cauſis Sacrarii Cuſtodes elicere queant partem ſtipendii pro utenſilibus. Utrum nova ſtipendia pro Miſſis celebrandis recipi poſſint, cum multis aliis ſatisfaciendum adhuc ſuperſit. Quo pacto Defunctis proſit Indulgentia in ſacrificiis Miſſarum, quæ ad Aras privilegiatas fiunt. An pro Aris privilegiatis obtinendis ſatis ſit intra ſpatium totius hebdomadæ implere numerum Miſſarum, quæ in ſingulos dies ſtatuuntur.* 257

LVII. *De publico examine indicendo pro vacatione Canonicatus Theologalis in Metropolitana Eccleſia, quæ de cauſa, & quo tempore in Metropolitanis, & Cathedralibus Eccleſiis lectiones Theologales inſtitutæ fuerint. Non eſſe idoneum ad obtinendas præbendas Theologales, qui Doctoris lauream in probata Academia conſequutus antea non fuerit. De munere Canonici Theologi. Diverſa in hac re plurium locorum eſſe inſtituta, & quare id eveniat.* 266

LVIII. *Epiſtola encyclica Vicariis Foraneis inſcripta, qui teſtimonia obſignant de meritis*

Digitized by Google

ritis Ordinandorum , & illis etiam, qui hujuſmodi teſtimonia accipiunt . Quid obſervandum ſit erga Diœceſanos, qui in Civitate diu verſati fuerint, & poſtea in agrum redierint , ſi petant , aut proferant ſola teſtimonia a ruralibus Parochis comparata . De Teſtimoniis ad probandam neceſſitatem, atque utilitatem Eccleſiarum , ad imperandam facultatem, ut ſolvantur interſtitia tam pro Clero Sæculari , quam pro Regulari . 269

LIX. *De Seminario Archiepiſcopali. Quam magnam utilitatem afferant Diœceſibus Seminaria: de ipſorum origine . Duas ſpecies Seminariorum antiquitus fuiſſe. De laudibus Bononienſis . Quid decernant Sacri Canones pro Seminariis . Leges , ac norma recentis Seminarii Bononienſis .* 271

LX. *De Fidei profeſſione elicienda ab iis qui obtinent Canonicatum , aut Beneficium cum animarum Cura conjectum ; id expreſſe a ſacris Canonibus præcipi . De corruptela , quæ ſuper hac re in hanc Diœceſim inducta eſt . Teneri ad Fidei profeſſionem emittendam eum ipſum, qui Beneficium aſſequutus fuit, & quo potiſſimum præſente id fieri debeat . Non adverſari quamcumque contrariam conſuetudinem . Utrum, qui omiſit hujuſmodi profeſſionem, lucrari queat diſtributiones quotidianas . Quibus tantum pœnis obnoxius cenſeatur , qui Canonicatum , aut Beneficium cum animarum Cura obtinuit, etiam a Sede Apoſtolica . Utriuſque proponitur ratio ſibi conſulendi , ſi Fidei profeſſionem facere prætermiſerint .* 275

NOI

Digitized by Google

NOI RIFORATORI

DELLO STUDIO DI PADOVA.

AVendo veduto per la Fede di Reviſione, ed Approvazione del P. Fr. *Gio: Tommaſo Maſcheroni* Inquiſitor General del Santo Offizio di Venezia nel Libro intitolato *Benedicti XIV. Pont. Opt. Max., Olim Proſperi Card. de Lambertinis &c. Inſtitutionum Eccleſiaſticarum*, non v' eſſer coſa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per atteſtato del Segretario Noſtro, niente contro Principi, e buoni coſtumi, concediamo Licenza *agli Eredi Baglioni* Stampatori *di Venezia* che poſſi eſſere ſtampato, oſſervando gli ordini in materia di Stampe, e preſentando le ſolite Copie alle Pubbliche Librerie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 27. Febraro 1786.

(ANDREA QUERINI RIF.

(FRANCESCO MOROSINI 2.do CAV. PROC. RIF.

(ZUANNE VALLARESSO RIF.

Regiſtrato in Libro a Carte 217. al Num. 2000.

Giuſeppe Gradenigo Segr.

28. Febraro 1786.
Regiſtrato a Carte 141. nel Libro del Magiſtrato Eccellentiſſimo contro la Beſtemmia.

Giannantonio Maria Coſſali Nod.

IN-

Digitized by Google

INSTITUTIONUM ECCLESIASTICARUM

PARS PRIMA.

INSTITUTIO PRIMA.

De Fontis Baptiſmalis benedictione, origine, & inſtitutione: Quibus diebus fieri conſueverit, & quinam ad illam convenire teneantur.

I. INTER ea, quæ ſapienter inſtituta ſunt, ut ſacro majoris hebdomadæ tempore (1) Chriſtianorum pietas, ac Religionis cultus magis excitetur, Baptiſmalium Fontium conſecratio adnumeratur.

II. Baſilius quidem Magnus Cæſarienſis Epiſcopus, (2) qui ab Eccleſia condita Seculo quarto doctrina, & ſanctitate maxime floruit, hanc conſuetudinem ab Apoſtolis traditam, & in poſteros derivatam teſtatur; quam Deus etiam certiſſimis ſignis palam comprobavit, ut in egregiis Commentariis de gloria Martyrum a S. Gregorio Turonenſi ſexti Seculi Scriptore exaratis (3) luculenter continetur.

III. Gregorius etiam Pontifex ob virtutem, ac ſapientiam cognomento Magnus hujus vetuſtiſſimi ritus ordinem accurate, diligenterque complectitur in Sacramentario (4) quod Hugo Menardus ex Ordine Benedictino vir ſapientiſſimus in lucem edidit (5) præclaris notis exornatum. Hanc vero Fontis conſecrationem non tantum Sabbato majoris hebdomadæ celebrari ſolitam accepimus, ſed etiam in pervigilio Pentecoſtes, quibus diebus (6) Baptiſmus conferri more Inſtitutoque Eccleſiæ, (niſi aliter neceſſitas expoſceret) unice conſueverat. Nam quod traditur a Gregorio Nazianzeno (7) die feſto Epiphaniæ luſtralibus undis recentes Fideles etiam expiatos, id ſolum in paucis quibuſdam Locis uſu receptum fuiſſe conſtat.

Dein-

(1) *Jo. Chryſoſt. Hom. 30. in Gen.* (2) *Lib. de Spiritu S. c. 27.* (3) *Lib. de Glor. Martyr. c. 23.* (4) *Pag. 71.* (5) *Anno 1742.* (6) *Siricius Pont. in Epiſt. ad Himerium Epiſcop. Tarrac. S. Leo Magn. in Epiſt. 4. & 80. Gelaſius Pont. Epiſt. 1. cap. 12.* (7) *Orat. 4. de Baptiſ.*

Deinde, quum poſteriori tempore frequentius, ac plane quotidie Baptiſmus impertiretur, ut aliquid ſaltem primi Inſtituti retineret Eccleſia, fontes iiſdem diebus conſecrari voluit, quibus antea ſalutari lavacro eos luſtrabat, qui Chriſti Domini religionem, ac diſciplinam ſuſceperant (1). Id autem cum plurimis Teſtimoniis (2) liquido apparet, tum præcipue ex jure Pontificio (3), in quo Sabbatum majoris hebdomadæ, & pervigilium Pentecoſtes, omiſſo Epiphaniæ ſolemni Feſto, potiſſimum nominantur.

IV. Novus autem in Sacris Litteris, ac peregrinus eſſet, qui Baptiſmum fuiſſe initio Eccleſiæ a ſolis Epiſcopis collatum ignoraret. Quippe Gregorius Magnus ad Romanum Italiæ Præfectum ſcribens, illum iis (4) verbis admonuit, ut Blandum Hortanum Epiſcopum dimitteret, quem ille Ravennæ detinebat: *Eccleſia ſine Rectore, & Populus, quaſi ſine Paſtore Grex, deperit, & ibidem Infantes ſine Baptiſmate moriuntur*. Plurima in hanc rem afferri poſſent documenta ex omni antiquitate deprompta, niſi ex veteri conſuetudine, quæ & in præſentia conſtans eſt, ſatis ſuperque confirmaretur. Nam in plurimis Urbibus, Civium licet multitudine affluentibus, in Eccleſia tantum principe, aut prope ipſam, Fons Baptiſmi conſtruitur, ad quem univerſi deferri ſolent, ut rite abluantur. Apud Martenem vero, (5) qui plura de antiquis Ritibus erudite ſcripſit, hæc leguntur: *Primum eſt, olim in ſolis fere Cathedralibus Eccleſiis Baptiſteria. Nam cum ſoli priſcis temporibus baptizarent Epiſcopi, ſolæ etiam, in quibus reſidebat Epiſcopus, Eccleſiæ Baptiſteria habebant*.

V. Sed præſertim Chriſtianus Lupus vir clariſſimus (6) eamdem ſententiam ante Martenem poſteris commendavit. Cum deinde Chriſtianorum numerus ſingulari Dei beneficio magis in dies propagaretur, factum eſt, ut Baptiſmum, vel nulla urgente neceſſitate, liceret omni tempore conferre, & pluribus etiam, præter Epiſcopos, illum adminiſtrandi poteſtas fieret; & fontes pariter in multis Urbium partibus, ac potiſſimum in agris a Civitate longe disjunctis pro commoditate Populi collocarentur. Illi vero, qui huic muneri præfecti eſſent (7), Decani Chriſtianitatis ſunt nuncupati.

Inficiari tamen minime poſſumus hujus antiquæ diſciplinæ veſtigia, & ſuperioribus temporibus retenta fuiſſe, & nunc etiam religioſe obſervari: quippe Seculis XII., & XIII., poſtquam Pontifex Sabbato majoris hebdomadæ cum ſacro comitatu Templum ingreſſus erat, ut Baptiſmi Fontem conſecraret, Cardinales, qui aderant, Pontificis facultate accepta, ad Eccleſias, quarum titulis præditi erant, profecti, Baptiſmi Sacramentum miniſtrabant. Ita commemorant Cencius, qui Seculo XII., & Benedictus Canonicus, qui XIII. Seculo floruerunt, quorum ſcripta in Bibliotheca Capituli Vaticanæ Baſilicæ diligenter ſervantur, cui Nos etiam per 14. annos Cuſtodes præfecti fuimus, quum in eadem Baſilica Canonici locum, ac dignitatem obtineremus. Sed jam ad hæc poſteriora tempora deveniamus. Quum Clemens VIII. expeteret maxime, ut omnes Eccleſiæ in Sacris Ritibus exequendis omnino conformarentur, Cæremoniale Epiſcoporum imprimi juſſit, quod deinde Innocentius X., & Benedictus XIII., novis quibuſdam additis, quæ prorſus neceſſaria videbantur, ſua auctoritate confirmarunt. Itaque in iis Libris (8) cautum fuit, ut Baptiſmi Fontes Sabbato majoris hebdomadæ ab Epiſcopo de more ſacri fierent; & Catechumeni, ſi qui adeſſent, Sacrum ab ipſo Lavacrum acciperent, vel ſi aliquo impedimento detentus Epiſcopus, id perficere minime poſſet, alium ipſe ſufficeret, qui ſuo nomine, & facultate rem totam adminiſtraret.

VI. Sed quo magnificentius, ac pro rei dignitate id geratur, merito ſancitur, ut Canonicorum Collegium, cæterique Eccleſiæ Adminiſtri ſimul interſint. Poſtremo ne aliquis contentioni locus ſupereſſet, non ſemel eos, qui ad fontem conſecrandum debeant omnino convenire, Sacræ Congregationes declararunt; videlicet, ſi in Eccleſia Cathedrali id fiat, non Canonicos modo,

(1) *Catechiſ. Rom. cap. 2. de Sacrament. Baptiſ. num. 61.* (2) *Franc. Amat. Pouget. in ſuis Cath. Inſtit. editis 1725. pag. 850.* (3) *Can. Duo tempora & aliis ſeqq. de Conſecr. diſt. 4.* (4) *Lib. 1. Epiſt. 32.* (5) *De antiq. Eccleſiæ ritib. editionis Rotomag. lib. 1. pag. 11.* (6) *Lib. 1. obſervat. in Decreta, & Can. Conciliorum pag. 855.* (7) *Thomaſſin de vet., & nova Eccleſiæ diſciplina part. 1. lib. 2. cap. 6. ſub n. 2. pag. 228.* (8) *Lib. 2. cap. 27.*

do, & Clericos univerſos, qui fidem ſuam, ac nomen ipſi Eccleſiæ dederunt; ſed alios quoque Presbyteros, Parochos, & Clericos, quos Epiſcopus accîverit, licet in ipſius locum ab alio conſecratio peragatur. In aliis vero Eccleſiis, ubi fons hujuſmodi ſervatur, præſentes eſſe debent Parochi eidem ſubjecti, & reliqui Sacerdotes, & Clerici, qui fuerint ipſis adſcripti. Poſtremo in iis Eccleſis, quæ unius Sacerdotis poteſtate, ac regimine curantur, fons minime conſecrari poteſt, niſi cum ipſo alii quoque Presbyteri ſimul operentur. Hæc omnia complectitur accurate Braſchius (1); & nuper etiam a S. Concilii Congregatione Patrum conſenſu, judicioque reſponſum fuit, Parochos in Eccleſiis Cathedralibus, quibus ſubjiciuntur, adeſſe debere, cum fontis ſolemnis conſecratio quotannis renovatur, uti memorat Cardinalis Petra (2), qui per plures annos ejuſdem Congregationis a Secretis præclarum munus cum laude ſuſtinuit.

VII. Illud profecto certum eſt in Urbe Bononienſi, aliiſque Italiæ civitatibus Baptiſmi fontem veteri conſuetudine in Eccleſia principe ſolum retineri, ibique non Civium modo Infantes, ſed Oppidorum ad Civitatem proxime pertinentium ſalutari Lavacro expiari. Id etiam in more poſitum perpetuo fuit, ut Sabbato majoris hebdomadæ, & in pervigilio Pentecoſtes hujuſmodi fontes magno Parochorum omnium concurſu ſacrarentur. Ita enim in Synodicis Sanctionibus Laurentii Campegii Cardinalis ampliſſimi clare dignoſcimus (3): *Inſuper præcipimus omnibus Cappellanis Civitatis Bononienſis, ac ſuburbiorum, ut Sabbato majoris Hebdomadæ, atque in pervigilio Pentecoſtes conveniant ad Baptiſmum, qui in Eccleſia Cathedrali inſtituitur. Qui parere recuſaverint pœna ſolidorum 40. abſque ulla ſpe condonationis omnino plectentur.* Id etiam auctoritate (4) præſtantiſſimi viri Cardinalis Gabrielis Palæotti magis deprehenditur. In ea quippe oratione, cujus eſt argumentum: *Sermo de Baptiſmi Sacramento in Sabbato magno Paſchæ, aut Pentecoſtes, cum convenit Clerus ad Benedictionem Fontis.* Sermonem his verbis exorditur: *Sacroſanctum iſtud Catholicæ Eccleſiæ Inſtitutum priſcis temporibus pia fidelium traditione, perpetuaque obſervatione ad Nos perductum, ut hoc ipſo die, qui Dominicæ Reſurrectionis, aut Pentecoſtes celebritatem præcedit, inter multas, ac religioſas Benedictiones, quæ intra atrium Eccleſiæ fiunt, hæc Sacri Fontis Conſecratio, accerſitis Parochis, adſtanteque Clero ſolemniter perficeretur, admonet Nos dilectiſſimi, ut nonnulla, ac cum iis perſertim, quos in Animarum curatione ſocios, atque adminiſtros habemus, de ſingulari hoc Dei beneficio agamus, quod per Baptiſmi Lavacrum Nobis collatum eſt.*

VIII. Satis exploratum non habemus, utrum, poſtquam Cardinalis Palæottus vita deceſſit, nonnulli Fontis Conſecrationi intereſſe ob negligentiam prætermiſerint; id tamen eveniſſe ſuſpicamur ex iis, quæ leguntur in Synodo ab Hieronymo Cardinali Boncompagno coacta (5): *Parochi Civitatis, & Suburbiorum interſint Benedictioni & renovationi Fontis Baptiſmalis faciendæ in hac noſtra Metropolitana: Alii vero Parochi Diœceſani in Plebaniis, quibus ſubduntur, prædictæ interſint functioni ſub pœna duorum aureorum.*

Nos interim ſatis cognita, perſpectaque Parochorum probitate, confidimus neminem in poſterum huic publico muneri defuturum, niſi forte gravi aliqua cauſa impediatur, qua Nobis, vel Vicario noſtro producta, facultatem ea conditione facile impetrabit, ut alius Sacerdos ejus loco ſufficiatur. Id vero a ſingulis etiam Parochis, qui longe ab Urbe in agris conſtituti ſunt, integre, ac religioſe obſervandum minime dubitamus. Attamen, ut in officio contineantur univerſi, propoſitas a Cardinali Boncompagno pœnas iterum infligimus in eos, qui Fontis conſecrationi ſtatutis diebus non adfuerint, vel alium minime ſubrogaverint, ſi neceſſario aliquo impedimento, ut ſupra diximus, plicati, vacationem obtinuerint.

Equidem fatemur longius, quam ab initio ſtatuimus, protractam eſſe hanc Inſtitutionem, cujus Nos minime pœnitet, ut facilius quiſque deprehendere poſſit, Nos rerum novarum minime cupidos, id ſolum magnopere expetere, ut, quæ olim graviter, ſancteque a majoribus noſtris propoſita ſunt, in priſtinum locum, ac dignitatem mitius, & commodius reſtituantur.

IN-

(1) *In Promptuario Synod. cap. 5. num 29. In Cauſa Savonen. 17. Novembris 1691.*

(2) *Lib. 3. pag. 53. n. 19.* (3) *In Decret. Synodal. editis anno 1535. pag. 6.* (4) *Lib. de adminiſtr. Eccleſiæ Bononien pag. 92.* (5) *Anno 1654. ad Tit. de Fonte Bapt.*

Digitized by Google

INSTITUTIO II.

De Sacra Ordinatione; quanti referat delectum in conferendis Ordinibus habere.

I. QUamquam a præclariſſimo Deceſſore noſtro in generali Decreto pro Sacra Ordinatione indicenda, & a Nobis pariter accurate declaratum ſit, quid ad primam Tonſuram, Ordineſque rite conferendos, vel ſuſcipiendos omnino requiratur, tamen deprehendimus pravas aliquas conſuetudines irrepſiſſe, quæ Edictum hujuſmodi, & quod caput eſt, Sac. Concilii Tridentini Conſtitutiones non mediocriter labefactant. Hinc rato, atque firmo priori Decreto, novum hoc proponendum neceſſario duximus, ut traditam a majoribus diſciplinam ab omni labe immunem prorſus, ac liberam tueremur. Neque ſane animo commovebimur, ſi perpauci ad Sac. Ordinationes in poſterum confluant, & pauci etiam in Civitate Clerici numerentur. Nam magnopere Nos recreat, magiſque in propoſito confirmat, quod Lateranen. Concilii Patres ſub Innocentio III. ſcriptum reliquerunt. Satius eſt enim, maxime in ordinatione Sacerdotum paucos bonos, quam multos malos habere miniſtros. *Conc. Lat. 4. ſub Inn. 3. Cap. 27. de Inſtruct. Ordinandorum ex Collect. Hard. tom. 7. col. 42.* Illud etiam perpendendum ſubjicitur (1) *Melius eſt Domini Sacerdotium paucos habere Miniſtros, qui poſſint digne opus Dei exercere, quam multos inutiles, qui onus grave Ordinatori adducant.* Inſuper ſatis exploratum habemus, quod ad Timotheum ſcribit Apoſtolus: *Nemini cito manum impoſueris*, uti Carthuſianus declarat, *Aliquem facile ordinando*. Terret Nos etiam vehementer, quod Joannes Moſchus Seculi ſeptimi Scriptor Poſterorum memoriæ commendavit in eximio, ac ſane perutili Commentario, (2) quod in ſeptima Synodo ad fidem faciendam prolatum fuit, & libro ſeptimo Bibliothecæ veterum Patrum continetur. Is enim commemorat, cum ad ſepulcrum Beatorum Petri, & Pauli Leo Magnus pro ſuorum criminum venia, & expiatione ſuppliciter exoraret, S. Petrum illi ſubito ante oculos adſtitiſſe, iiſque verbis alloquutum: *Oravi pro te, & dimiſſa ſunt tibi omnia peccata tua, præterquam impoſitionis manuum. Hoc enim ſolum abs te requiretur, ſive bene, ſive fortaſſis aliter id egeris.*

II. Novum porro non eſt, ſed in Generali Concilio Calcedonen. ſancitum atque iterum in Tridentino; (3) ne temporis diuturnitas aliquam excuſationis cauſam afferret, videlicet: *Ut nullus in poſterum ordinetur, qui illi Eccleſiæ, aut pio loco, pro cujus neceſſitate, aut utilitate aſſumitur, non adſcribatur.* Igitur, qui dignus aliquo Ordine judicabitur, impreſſam ſchedulam accipiet, inſcriptumque nomen Eccleſiæ, cui omnino debeat inſervire: ſed ut re potiſſimum, non autem verbis id perficiatur, uti Sac. Concilium illis verbis loco ſupra citato declarat, *ubi ſuis fungatur muneribus*, ideo omnia in ea ſchedula deſcribentur, quæ ſingulis aptiſſime convenient, ut ejuſdem Sac. Concilii ſenteutiæ conformentur. Siquis vero perfectis etiam reliquis omnibus, quæ ad ordines recipiendos exiguntur, id unum, de quo ſermo eſt, negligenter prætermiſerit, ad altiorem gradum aſcendere nulla ratione illum permittemus.

III. Eos quoque a Concilio Tridentino longe diſcedere judicamus, qui poſtquam rite ordinati fuerint, vel muneri ſuo non ſatisfaciant, vel ſatisfeciſſe temere arbitrentur, videlicet ſi vel Diaconi, aut Subdiaconi ſuperinduti linea veſte Sacram Euchariſtiam comitati fuerint, cum ad Infirmos defertur, vel cum ipſa per Urbem quolibet menſe ſolemni pompa circumgeſtatur. Id prorſus alienum eſt a Sac. Concilio, in quo de Diaconis, ac Subdiaconis ita decernitur: (4) *Eccleſiis quibus adſcribentur inſerviant, ſciantque maxime decere, ſi ſaltem diebus Dominicis & ſolemnibus, cum Altari miniſtraverint, Sacram Communionem perceperint.* Pro Clericis vero in Minoribus Ordinibus conſtitutis hæc tradunt: (5) *Decernit ut in poſterum hujuſmodi Miniſteria non niſi per conſtitutos in dictis Ordinibus exerceantur.* Quoniam vero excitantur querelæ, nempe a Diaconis, & Subdiaconis munera ſua expleri non poſſe, eo quod in Pa-

(1) *In Cap. Tales, diſtinſt. 23.* (2) *Pratum Spirituale inſcribitur cap. 149.*
(3) *Seſſ. 23. cap. 16. de Reform.* (4) *Seſſ. 23. cap. 13.* (5) *Seſſ. 23. cap. 17.*

Digitized by Google

Parochiis Sacra diebus Feſtis ſolemnia minime celebrentur, intelligent ſinguli ex ſchedula, quibus Miniſteriis exercere ſe debeant; quæ ſi omittantur, viam ſibi pro certo teneant perpetuo ad alios Ordines intercluſam.

IV. Non ſemel declaravimus neminem ad Sac. Ordines aſſumendum, niſi prius Theologiam Moralem ſedulo percurrerit. Neque tamen eorum ſtudium, ac voluntatem improbamus, qui Theologiæ Scholaſticæ operam præſtant, aut in jure Pontificio verſantur. Sed ut majori in omnes uteremur indulgentia, Theologiæ Moralis ſtudium cæteris facilius, atque uſitatius propoſuimus amplectendum, quod qui ante Diaconatum ſuſcipient, & ad Sacerdotium uſque fuerint non interrupte proſecuti, eoſdem doctrina ſatis inſtructos fore non dubitamus. Quippe a Concilio Tridentino ſtatuitur, ut qui Sacerdotes fieri peroptant, præter cætera (1) *etiam ad populum docendum ea, quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem, ac ad miniſtranda Sacramenta, diligenti examine præcedente, idonei comprobentur.*

V. Illud in hac re taciti præterire non poſſumus, in peculiari multorum Cardinalium Congregatione ab Innocentio XIII. inſtituta (in qua Nos ipſi a ſecretis delecti per annum integrum ſupra modum elaboravimus, materiam ordinemque comparantes Conſtitutionis, quæ incipit *Apoſtolici Miniſterii;* quæ primum ab eodem Pontifice ad Clerici Hiſpanici reformationem fuit evulgata, & cæteris omnibus Epiſcopis, veluti exemplar propoſita, deinde a Benedicto XIII. Apoſtolica Auctoritate confirmata) in illa, inquam, peculiari Congregatione poſt diligentiſſimam inveſtigationem verba Tridentini Concilii mitius, aut benignius explicari non poſſe declaratum fuit, quam ſi de Moralis Philoſophiæ ſtudio intelligerentur.

VI. Parochi, qui in Civitate conſtituti ſunt, Nobis utique litteris ſcriptis teſtantur, Ordinibus initiatos ſuis Conventibus aſſiduos, & frequentes adeſſe, de quo ſingulares ipſis agimus gratias, & habebimus perpetuas. Sed cum ii Conventus nocturno plerumque tempore, & non niſi ſemel quolibet menſe haberi ſoleant, Convivio plane comparari poſſunt, ad quod aliqui ſymbolam conferunt optimam, & lautam, alii vero ſatis mediocrem, nonnulli etiam ſine ullo ſumptu conveniunt. Eam ob rem monemus univerſos inania prorſus, ac nullius momenti fore hujuſmodi teſtimonia, niſi pariter in illis frequentia, indoles Clericorum, & quinam fructus percipiatur, aperte declarentur. At vero pro ſtudiorum teſtimonio, ac fide eorum, qui in Civitate degunt, volumus, ut Profeſſor ad tradendam Moralem, aut Scholaſticam Theologiam, vel etiam jus Pontificium publice conſtitutus, affirmet, an ſedulam cum fructu operam aſſidue impenderint.

VII. Inſuper cum ad examen acciti venient, qui Ordinibus Initiandi ſunt (quod donec ſalvi, & incolumes erimus, Nobis ſemper præſentibus, habebitur) priuſquam inquiramus, quæ ad Ordines pertinent, ut de eorum ingenio, ac doctrina certi ſimus, plurima etiam circa facultates, ac diſciplinas, in quibus ſinguli verſantur, exacto judicio perſcrutabimur. Poſtremo cum Sac. Concilium Tridentinum jubeat, ut qui Minores Ordines expetunt (2) *ſaltem Linguam Latinam intelligant*, quantum in ea profecerint univerſi palam coram Nobis experientur; ob quam cauſam aliud Edictum ſimul promulgandum curavimus, in quo ratio, ac norma in Clericis examinandis ſervanda contineatur.

VIII. Commendamus autem ſummopere eorum diligentiam, ac fidem, qui de more hujus Diœceſis colligendis, ac probandis Clericorum meritis præpoſiti ſunt. Caveant tamen, ut in poſterum, qui ordinandi ſunt, illud etiam plane comprobent, nuſquam alicujus criminis reos coram Sæculari, aut Eccleſiaſtica poteſtate in jus vocatos fuiſſe. Verum ne ipſos majori labore, ac moleſtia afficiamus, Congregationem nuper conſtituimus, cui Nos, aut Vicarius noſter nunquam deerimus; ibique accurate dijudicandum erit, an ſingula, quæ in hoc Decreto præſcribuntur, diligenter fuerint obſervata.

IN-

(1) *Seſſ.* 23. *cap.* 14. (2) *Seſſ.* 23. *cap.* 11.

Digitized by Google

INSTITUTIO III.

De Rogationibus Majoribus, ac Minoribus, veteri ipſarum Inſtitutione, Auctore, & Loco, ubi primum cœperunt; quo pacto initio gererentur, quam ob cauſam inductæ fuerint, & qua religine ſint peragendæ; item de Origine Imaginis B. Mariæ Virginis per S. Lucam depictæ: ex quo loco, & quo tempore in banc Urbem delata fuerit: Poſtremo de Cultu eidem Sac. Imagini præſtando.

I. CUm die Feſto S. Marci ſolemnis per Urbem ſupplicatio de more peracta fuerit, quo tempore Nos ad inviſendam Diœceſim profecti longe ab Urbe detinebamur, proximis diebus 19. 20. 21. menſis Maji, Deo juvante, reliquæ ſupplicationes Nobis præſentibus publice indicentur, quæ *Minores Rogationes* nuncupantur, cum altera *Majoris Rogationis* nomen acceperit (1). Id autem eveniſſe ob eam cauſam putamus, quod S. Gregorius Magnus ipſam primus excogitaverit, cæteras vero S. Mamertus Epiſcopus Viennæ in Gallia longe ante induxerit, uti Durandus advertit (2), vel ſaltem, quia idem Sanctiſſimus Pontifex illam propagaverit, cum de eadem tanquam a Majoribus accepta ipſe loquatur: *Solemnitas annuæ devotionis Nos, Fratres Dilectiſſimi, admonet, ut Litaniam, quæ Major ab omnibus appellatur, ſollicitis, ac devotis debeamus, auxiliante Deo, mentibus celebrare* (3). In qua ſententia præclariſſimi quoque Viri, Baronius, ac Martenes verſantur (4).

II. Vetuſtiſſima æque, ac pia Minorum Rogationum Inſtitutio omnes ad ſinceram cordis pœnitentiam, atque ad Divini Numinis opem implorandam ſummopere excitare debet, ut impendentes undique calamitates a noſtro capite depellat, & poſt hujus vitæ curſum in Cæleſtis Regni ſocietatem excipiat. Nonnulli profecto piam hanc Inſtitutionem S. Mamerto antiquiorem exiſtimant, & S. Auguſtinum teſtem adducunt (5); quibus Nos libenter aſſentiremur, niſi illam ipſam concionem, qua id confirmant, S. Cæſario Arelatenſi potius, quam Auguſtino tribuendam præſtantium Virorum auctoritate ducti merito ſuſpicaremur.

III. Itaque Mamertum Auctorem arbitramur, qui Seculo quinto Sanctitatis gloria maxime floruit, quod etiam clare teſtatur S. Avitus in Concione de *Sac. Rogationibus*, quam Joannes Gagnæus in lucem edidit, ac deinde Menardus iterum Typis evulgavit (6). Id etiam præclaro Sidonii Apollinaris teſtimonio comprobatur: *Quidquid illud eſt*, inquit, *quod otio, vel negotio vacas, in Urbem tamen, niſi fallimur, Rogationum contemplatione revocabere; quarum Nobis ſolemnitatem primus Mamertus Pater & Pontifex reverentiſſimo exemplo, utiliſſimo experimento invenit, inſtituit, invexit*. Et quamquam ſubjiciat: *Quippe prius, quod ſalva fide, pace ſit dictum; vagæ, infrequenteſque, utque ſic dixerim oſcitabundæ ſupplicationes*, illud ſolum ex his deprehendi poteſt, ante Mamertum publicas ſupplicationes haberi conſueviſſe, non illas tamen, quæ per triduum ante Feſtum Aſcenſionis Domini peculiari quodam ritu celebrantur.

IV. A Gallia ſacrum id Inſtitutum in alias Regiones promanavit; ac primum ſub Leone III. a Romana Eccleſia receptum memorat Anaſtaſius Bibliothecarius, vel quicumque ſit Auctor, qui res ab eodem Pontifice præclare geſtas poſteritati commendavit: *Ipſe vero a Deo protectus & Præclarus Pontifex conſtituit, ut ante tres dies Aſcenſionis Dominicæ Litaniæ celebrentur*. Mirabitur ſane, ac merito, qui in mentem revocaverit pietatem egregiam, qua olim Chriſti Fideles ſolemnes hujuſmodi dies proſequebantur. In Moguntino Concilio (7) præcipitur, ut nulla utantur veſtium pompa, nullumque eo tempore præferant ornamentum. Concilio autem Arelatenſi (8) Jejunium religioſe obſervandum proponitur. Tandem ex antiquiſſimis Rituum li-

(1) *Cæremon. Epiſ. lib. 2. cap. 32.* (2) *Durand. lib. 6. Ration. cap. 202. n. 4.*

(3) *S. Greg. initio lib. 2. Regeſt.* (4) *Baron. ad Martyrol. Rom. 25. Aprilis; Marten. lib. 4. de Divin. Offic. cap. 27. n. 1.* (5) *In Serm. 173. de Tempore in pervig. Aſcen.*

(6) *In notis ad Sacramentar. S. Gregor. lib. 7. Epiſt. 14.* (7) *Cap. 33.*

(8) *In Can. Rogationes de conſecr. diſt. 3.*

Digitized by Google

libris a Martene editis (1) intelligimus in more poſitum fuiſſe, ut ſacro cinere (quod nos primo Quadrageſimæ die facere conſuevimus) ſingulorum capita adſpergerentur. Illud poſtremo memoria dignum, quod a S. Cæſario Arelaten. traditur in ea concione, cujus Auctor S. Auguſtinus, ut paulo ante diximus, ab aliquibus nuncupatur, nempe Divinum Officium, quod hiſce diebus perſolvebatur, in variis Templis recitari ſolitum fuiſſe, in quibus per ſex horas ſtationes Chriſtiani producebant: *Qui in iſtis ſex horis de conventu Eccleſiæ non ſubducit ſe, magnum remedium animæ ſuæ noſcitur providere.*

V. Hæc autem in medium non ideo protulimus, ut adſpergendi ſuper capite Fidelium ſacri Cineris uſum, vel Jejunii per hoc triduum conſuetudinem renovaremus, quod in ordinem Religionis S. Joannis Hieroſolymitani cooptatis ſingulari lege præſcribitur. Non ignoramus pariter ex communi Eccleſiæ diſciplina a Feſto Paſchatis uſque ad Pentecoſtem nullum Jejunium adhiberi; & cum Mediolanen. Eccleſia veterem jejunandi morem Rogationum tempore retinuerit, illas poſt Feſtum Aſcenſionis Domini ſolemniter indicit, ut in actis Concilii Provincialis, quod primum S. Carolus Mediolani celebravit, aperte continetur, *Ut triduo Rogationum poſt Aſcenſionem Domini, ex veteri Inſtituto in Mediolanenſi Eccleſia Jejunium adhibeatur.*

VI. Ea igitur de cauſa priſca Eclceſiæ Inſtituta in memoriam adduximus, ut ſanctiſſimis Majorum exemplis, qui Nos longe virtute, ac meritis ſuperarunt, concitati, omnes curæ noſtræ commendati ad pietatem vehementius incenderentur. Siquis autem ex his, quæ hactenus commemoravimus parum animo moveatur, ſibi ante oculos proponat funeſtam luem, ac peſtem, quæ jampridem in armenta graſſatur, ut meritas violato Numini pœnas exſolvamus: cogitet etiam has ſupplicationes initio a S. Mamerto propoſitas fuiſſe, ut crudeliſſimas feras, quæ hominum cervicibus, ac fortunis imminebant, longe propulſaret; Deumque populi luctu, & precibus commotum Viennæ Urbem, univerſamque Diœceſim a vaſtitate, ac ruina tunc eripuiſſe. Id S. Avitus in concione, quam ſuperius memoravimus, & S. Gregorius Turonen. (2) teſtatum nobis reliquerunt. Quamobrem in libro, qui *Sacerdotale* inſcribitur, illud poſterorum memoria dignum refertur, *In aliquibus Ecclefiis ſolent portari Dracones, & Lupi ſuper perticas ad denotandum, quare inſtituta fuerit hæc Proceſſio.*

VII. Cum Cæremoniale Epiſcoporum decernat, ut Sacra aliqua effigies per Urbem deferatur, Sacris Ritibus omnino conſentaneum videtur, id quod in hac Civitate Rogationum tempore pridem uſu receptum fuit. Etenim Beatæ Virginis Imaginem a S. Luca depictam, quæ Seculo XII., Gherardo tum Bononienſium Epiſcopo, in hanc Urbem ab Æde Conſtantinopolitana S. Sophiæ delata fuit, & in Montem Guardiæ collocata, a Seculo XV. (cum Beatus Nicolaus Albergatus Bononienſem Eccleſiam adminiſtraret) transferre conſueverunt in Civitatem ſodales a Morte nuncupati, cum proxime Rogationum dies celebrandi eſſent, eandemque Sacram Imaginem ſolemni Populi ſupplicatione circumgeſtare. Hæc Sigonius memorat in eleganti Commentario, quo Bononienſes Epiſcopos recenſet.

VIII. Igitur in hac Tabula Dei Parentis Effigies exhibetur, ob quam, ait S. Bernardus, omnia in genus hominum cæleſtia munera, Deo ſic volente, copioſe dimanant, (3) *Quia ſic eſt voluntas ejus, qui totum nos habere voluit per Mariam.* Sanctus autem Petrus Damiani in ipſius cultum animos his magnopere verbis incendit (4): *Dignum quippe eſt, ut, quæ laudum præconia meretur ab Angelis, obſequiis etiam frequentetur humanis, eique poſt Deum totus Orbis exhibeat laudem, per quam ſuſcepit propriæ ſalutis auctorem. Optima ſane ſpes eſt apud eam habere confugium, quæ ſcilicet inter omnes Cæleſtis Curiæ Senatores impetrandi apud Deum primum obtinet locum.*

Tandem ſatis exploratum eſt maximis ſæpe beneficiis cumulatos fuiſſe, qui ad ſacram hanc B. Virginis Imaginem pie confugerunt, quæ omnia Aſcanius Perſius ſatis accurate complectitur.

IX. Quamquam annos 40. Romæ immorati non interfuimus, cum Rogationum tempore hæc ſa-

(1) *Tom.* 4. *cap.* 27. *num.* 4. (2) *Lib.* 2. *Hiſtoriar. cap.* 34. (3) *In Sermone de Nativit. B. V.* (4) *Lib.* 6. *Epiſt.* 29.

Digitized by Google

ſacra Effigies circumferretur, tamen in mentem veniunt Populi concurſus, & incredibilis lætitia, qua vultu, oculis, ac toto corpore geſtiebant univerſi. Itaque eandem in omnium animis religionem fore confidimus, plurimumque commendamus, ut maximus iis præſertim Templis honos tribuatur, in quibus ſacra ſolemniter fient, ac B. Virginis Imago per id tempus aſſervabitur; quæ deinde ſub quartam & viceſimam diei horam omnino, uti mos eſt, debeant obſecrari, illud etiam decernimus, ut dato tormenti bellici ſigno Tintinnabula ex Turribus univerſa perſonent, cum ſacra Tabula in Urbem deportatur.

X. Verum iis externis ſignificationibus minime acquieſcimus, quippe omni labe rite expiatus, & Sac. Synaxi refectus unice poteſt B. Virginis tutelam, ac fidem apud Deum ſibi comparare, ut ipſius opem nos miſeri, & egentes experiamur. Ipſa quidem Parens eſt amantiſſima eorum, qui peccati vinculis ita adſtringuntur, ut tamen ab illis diſſolvi maxime cupiant, & ſe a turpi ſervitute vindicare, uti S. Birgittæ olim declaravit: *Ego ſum Mater omnium peccatorum ſe volentium emendare*. Idem admonet S. Gregorius VII. (1) *Pone finem voluntati peccandi, & invenies Mariam promptiorem Matrem in tui dilectione*. Quod etiam vir eximiæ virtutis P. Segneri uberius comprobavit (2): Qui ſe integre, ac ſincere Virgini devoverit, ejus pariter virtutem, & exempla ſibi imitanda proponit; ac pro maximo in Deum amore voluptatum illecebras falſaque rerum blandimenta fortiter contemnit (3).

Si a nobis id ſedulo perficiatur, B. Virginis ope, ac præſidio detrimenta, & pericula, quæ in noſtra parantur capita, longe depulſa viciſſim gratulabimur, noſque aliquando de hoc terreſtri carcere evocati novam, beatamque in Cælis vitæ rationem auſpicabimur.

INSTITUTIO IV.

De jejunio quatuor temporum; qua de cauſa inſtitutum ſit ab Eccleſia; quiſnam primus hoc jejunium indixerit; quo tempore id evenerit, & qua pietate ſervari debeat: Item de Jubilæi promulgatione, quod Sanctiſſimus Pontifex conceſſit; cur illud Fidelibus, & qua ratione comparandum propoſuerit: De uſu facultatis, quæ per Pontificem tribuitur immutandi vota, abſolvendi a cenſuris, ab externa hæreſi, & criminibus reſervatis: Pontificum conſilium, & mens, dum facultates ejuſmodi largiuntur.

I. NEminem latere arbitramur quarta, & ſexta Feria, ac Sabbato poſt Pentecoſtem, videlicet diebus 4. 6. 7. menſis Junii, ſervandum eſſe Jejunium.

II. Quod inter quatuor ſolemnia numeratur, quæ ſtatis anni temporibus celebrari plurimis de cauſis conſueverunt. Primum quidem ne Judæi, qui publice indictum Jejunium quater in anno religioſe ſervabant (4), Chriſtianos temperantiæ virtute ſuperarent. Deinde, cum a veteri Eccleſiæ diſciplina recedendum fuerit, ob quam ſacræ ordinationes menſe Decembri tantum haberi ſolebant, ob idque alia tria tempora (5), vere ſcilicet, æſtate, ac autumno ineuntibus, ad illas peragendas conſtituta fuerint, omnino rationi conſentaneum viſum eſt, ut Jejunium pariter adhiberetur, quemadmodum ex Sacris Litteris deprehenditur, dum Barnabæ, ac Sauli ordinationem commemorant: *Tunc jejunantes, & orantes, imponenteſque eis manus dimiſerunt illos* (6). Tertio, ut pro frugibus Deo gratias perſolvamus, cum iis præcipue temporibus vel terræ mandentur, vel matureſcant, vel defectæ in horrea congerantur.

Denique, ut Jejuniis, aliiſque piis operibus noſtra crimina ſine ulla intermiſſione expiemus; quæ omnia a Venerabili Dei famulo Cardinali Roberto Bellarmino fuſius, & luculentius explicantur (7).

III. Sancto Calliſto Pontifici, qui initio tertii Seculi martyrii palmam eſt aſſecutus, hujuſmodi inſtitutio tribuitur, vel ſaltem, cum Jejunium ter in anno fieret veteri conſuetudine, quar-

(1) *Lib. 1. Epiſt. 47.* (2) *Chriſt. Inſtruct. part. 3. Serm. 34.* (3) *Teoph. Rayn. in Diptychis Marianis tom. 7. ſub. num. 29.* (4) *Zachar. cap. 8.* (5) *Amalar. Fortunat. lib. 1. cap. 1. de Offi. Eccl.* (6) *Cap. 13. Act. Apoſt.* (7) *De bonis operibus in partic. lib. 2. cap. 19.*

Digitized by Google

quartum ipſe traditur adjunxiſſe. In Pontificali Libro, cujus Auctor Anaſtaſius Bibliothecarius nuncupatur, cum de rebus geſtis S. Calliſti agitur, hæc memorantur: *Conſtituit Jejunium quater in anno fieri, frumenti, vini, & olei gratia ſecundum Prophetiam.* At in vetuſtiſſimo ejuſdem libri exemplari ſervato in celebri Bibliotheca Colbertina (a quo nihil omnino diſſentit alterum, quod in Reginæ Svecorum Bibliotheca extabat), ita ſcriptum invenimus: *Hic conſtituit Jejunium die Sabbati ter in anno fieri, frumenti, vini, & olei gratia ſecundum Prophetam, quarti menſis, ſeptimi, & decimi:* Utrumque teſtimonium in hanc ſententiam Iſidorus Mercator conjunxit: *Jejunium quod ter in anno apud nos celebrare didiciſti, convenientius nunc per quatuor Tempora fieri decernimus.* Id autem Calliſti decretali Epiſtola ad Benedictum Epiſcopum confirmari plane videtur.

IV. Hanc porro Calliſto minime tribuendam contendit Petrus Couſtant (1), qui Romanorum Pontificum Epiſtolas collegit, ac Pariſiis anno 1721. typis mandavit: *Calliſto* (inquit) *Iſidorus Mercator duas ſuppoſuit Epiſtolas, genuino parenti aliquando eum reliquis ipſius fœtibus reddendas.* Cum tamen in dubium veritas hujuſce monumenti revocetur, & hiſtoriæ Eccleſiaſticæ princeps ipſe Baronius (2) anceps, incertuſque rei fuiſſe videatur, cum ſatis modeſte inquit: *Nam ipſe, ſi qua de his ſcripſit:* illud ſtatuendum eſt (ſalva ſemper libri Pontificalis, quam ſupra memoravimus, fide), quod, cum Judæi quater in anno Jejunio addicti eſſent, non ritu quodam, aut ſolemni cæremonia, quæ Salvatoris adventum indicaret, ſed virtutis potius, ac temperantiæ cauſa, hinc Apoſtolica traditione hujus Jejunii conſuetudo recenti Eccleſiæ propoſita ad nos uſque dimanaverit, ut S. Leo Magnus quinti Seculi ſcriptor teſtatur (3), cujus ſententiam Cardinalis Baronius iis verbis complectitur (4): *Ipſa quidem quatuor anni temporum jejunia, quæ in Eccleſia ſervari ſolent, ex Apoſtolica Inſtitutione ſumpſiſſe principium S. Leo abſque ulla dubitatione confirmat.* In hanc opinionem ſcripſit etiam Thomaſſinus, cum de Jejunio ſatis copioſe, atque erudite diſſereret (5). Cum deinde aliqua ex parte vetus diſciplina immutata eſſet, & nonnullæ Eccleſiæ vernum Jejunium menſe Martio, æſtivum vero in hebdomada, quæ poſt Feſtum Pentecoſtes ſequitur, quodam more celebrarent, Sanctus Gregorius VII. Quadrageſimæ initio primum Jejunium fieri, alterum vero in hebdomada Pentecoſtes perpetua lege conſtituit. Ita commemorat Micrologus ſcriptor S. Gregorio coævus (6); & Concilium pariter Claromontii habitum ſub Urbano ſecundo decernit, ut, *jejunium ſecundum ſemper in hebdomada Pentecoſtes celebretur.* Quæ omnia præſtantium Virorum Orderici Vitalis (7), & Muratoris auctoritatibus (8) confirmantur.

V. Quamquam vero neſarius Dallæus ſummopere contendat ab Apoſtolis traditum, indictumque minime fuiſſe Jejunium, cujus meminit Zacharias, cum ingratum Deo, inviſumque ex ſacris litteris fuiſſe liquido appareat (9): *Cum jejunaretis, & plangeretis in quinto, & ſeptimo per hos ſeptuaginta annos, numquid jejunium jejunaſtis mihi?* doctiſſimi tamen Viri id eveniſſe jure aſſerunt, quod hujuſmodi jejunium cum pietate, & religione minime conjungeretur. Id etiam Zachariæ ipſius teſtimonio deprehenditur. *Et factum eſt verbum Domini ad Zachariam dicens: Hæc ait Dominus exercituum dicens: judicium verum judicate, & miſerationes facite unuſquiſque cum fratre ſuo; & viduam, & pupillum, & advenam, & pauperem nolite calumniari, & malum vir fratri ſuo non cogitet in corde ſuo* (10).

Itaque impudentiſſimus ſane eſt, qui Jejunium ſuapte natura Deo minime acceptum fuiſſe divulgat, cum voluntatem ipſe ſuam aperte ſignificaverit (11): *Hæc dicit Dominus exercituum: jejunium quarti, & jejunium quinti, & jejunium ſeptimi, & jejunium decimi erit Domui Juda in gaudium, & lætitiam, & in ſolemnitates præclaras, veritatem tantum, & pacem diligite.*

(1) *Petr. Couſtant lib. 1.* (2) *Ad ann. 57. n. 206.* (3) *Serm. 7. de jejunio ſeptimi menſis: & ſerm. 4. 6. 7. de jejun. decimi menſis.* (4) *Ad annum. 57. n. 209. Tom. 1.*
(5) *In tractatu de Jejunio part. 1. cap. 21. n. 7.* (6) *De Eccleſiaſt. obſerv. cap. 42. & 25.*
(7) *Lib. 9. de Hiſt. Eccleſiaſt.* (8) *In Anecdot. lib. 2. in diſſert. de Jejuniis quatuor temporum.*
(9) *Zachar. c. 7. v. 5.* (10) *Zach. cap. 7. v. 8. 9. 10.* (11) *Zach. cap. 8. v. 19.*

Digitized by Google

ligite. Egregios de Jejunio libros conſcripſit Laurentius Cardinalis Cozza (1), quibus Dallæ audacia perfringitur, ac mendacia reſelluntur.

VI. Quare illud ex Zacharia ſolum intelligitur, nullius meriti Jejunium fore, niſi pariter animus criminum maculis expurgetur, quod ex Iſaia clare perſpicitur, ubi Judæis querentibus nullum ſe ex Jejunio fructum percepiſſe, iis verbis reſpondetur (2): *Ecce in die jejunii veſtri invenitur voluntas veſtra; & omnes debitores veſtros repetitis: Ecce ad lites, & contentiones jejunatis, & percutitis pugno impie. Nolite jejunare ſicut uſque ad hanc diem, ut audiatur in excelſo clamor veſter*. Denique populo ſuo Dominus, ut pie, ſanctęque jejunent, palam denuntiat: *Sanctificate jejunium* (3), quod ſic potiſſimum a S. Gregorio declaratur: *jejunium quippe ſanctificare eſt, adjunctis bonis aliis, dignam Deo abſtinentiam carnis oſtendere* (4).

VII. Nos ſane confidimus hac ratione, & ſanctitate Jejunium, quod proxima Pentecoſtes hebdomada indicetur, ab omnibus celebrandum. Atque, ut univerſi, quorum ſalus nobis commendata fuit, vehementius ad pietatem inflammentur, Jubilæum, quod Pontifex Maximus pro tota Italia, Inſuliſque adjacentibus die 29. Februarii liberaliter indulſit, publicum facimus; & quo facilius hoc divinum munus, ac beneficium aſſequantur omnes, Jejunium Feria 4. 6. & Sabbato in hebdomada Pentecoſtes omnino præcipimus, vel Feria 4. 6. & Sabbato hebdomadæ poſt Pentecoſtem, ideſt diebus 11. 13. 14. menſis Junii; nempe ſi quis antea morbo, vel alia gravi cauſa forte impeditus ſalutarem abſtinentiam exercere non potuerit; aut fortaſſis pro criminum expiatione ſecurius obtinenda Jejunium, & alia ſancta opera, de quibus paulo poſt ſermo erit, renovare velit in proxima hebdomada juxta Conſtitutionem Bonifacii VIII., quæ incipit: *Antiquorum: De pœnitentiis, ac remiſſionibus*; ubi hæc leguntur: *Unuſquiſque tamen plus merebitur &c.*

VIII. Summus Pontifex Clemens XII. his Apoſtolicis Litteris pro Reipublicæ incolumitate, his præſertim difficillimis temporibus, Dei opem ſuppliciter exorat. Deinde ſingulos hortatur, ut quo poſſunt, maximo ſtudio divinum præſidium implorent. Tandem vetuſtiſſimo Romanæ Eccleſiæ exemplo, & conſuetudini conſtantiſſime inhærens, cum cæterarum Parens ſit, ac Magiſtra, cæleſtia munera ſumma liberalitate proponit, & omnium criminum remiſſionem, ſicut magni Jubilæi tempore fieri conſuevit, univerſis, qui ſaltem unum ex iis Templis quæ a Nobis infra deſignantur, ſemel inviſerint, ibique pro Sanctæ Eccleſiæ amplitudine, & pro removendis a Chriſtiana Republica graviſſimis incommodis, quæ hoc tempore impendent, Deum enixe rogaverint; præterea Jejunium ſervaverint Feriis 4. 6. ac Sabbato, ut ſupra oſtendimus; & poſtquam animum peccati labe rite expurgaverint, die Dominico vel alio quolibet in eadem hebdomada ad cæleſtem menſam acceſſerint ſacra myſteria cum utilitate percepturi; poſtremo illos, qui in egeſtate verſantur ſtipe aliqua pro ſuis opibus, & pietate levaverint; quæ omnia in Apoſtolicis Litteris, ut antea diximus, ſuſius continentur.

IX. In iiſdem Pontifex omnibus, cujuſcumque ſint ordinis, vel conditionis, clementer indulget, quemlibet ſibi ex approbatis Sacerdotem deligere, cui peccata rite confiteantur. Ipſi vero Sacerdoti maxima per id tempus facultas permittitur, ut ſcelera omnia remittere & condonare valeat, licet Epiſcopis, vel Summi Pontificis auctoritati reſervata, vel in Apoſtolicis Litteris, quæ Feria quinta Majoris Hebdomadæ recitari ſolent, vel in aliis Sanctitatis Suæ, aut deceſſorum Pontificum decretis contineantur. Inſuper, ut illos, qui cenſuræ cujuſcumque vinculis, ſive a jure Pontificio, vel Judicum ſententia damnati, adſtringuntur, eadem poteſtare diſſolvere, ac liberare queat. Poſtremo vota, quæ Deo nuncupata fuerint, ſanctis aliis operibus, ac ſalutari pœna pro voluntate Sacerdotis impoſita, Pontifex immutari permittit, cujus tamen privilegii participes minime ſunt, qui ſe Caſtitatis, & Religionis voto ſemel obſtrinxerint.

X. Illos vero, qui canonico aliquo impedimento, ſeu palam cognito, ſive occulto impliciti ſint,

(1) *Part. 2. art. 12.* (2) *Iſaiæ cap. 58. v. 3. 4.* (3) *Joel. Proph.* (4) *S. Greg. Homil. 15. ſuper Evang.*

Digitized by Google

ſint, qui inhabiles quacunque de cauſa, & incapaces exiſtant, in priſtinum ſtatum nullo modo reſtitui poſſe declaravit; nec non qui Pontificis ſententia, vel alterius Judicis Eccleſiaſtici extra fidelium communionem ejecti, vel ſuis a muneribus ſuſpenſi, aut Eccleſiæ aditu prohibiti fuerint, aut ſe excommunicatos, ſuſpenſos, interdictoſque eſſe alio modo perceperint, aut palam iis pœnis obnoxii declarati fuerint, niſi præſcripto, ut ſupra, tempore jure ſatisfecerint.

XI. En vobis integre enuntiavimus, quæ in Apoſtolicis Litteris exhibentur. *Pœnitentiam ergo agite: Facite ergo fructum dignum pœnitentiæ*, inquit S. Joannes, cujus exemplo ſingulos magnopere hortamur, ne hoc opportunum tempus negligenter prætermittant, quo maximos ad æternam ſalutem fructus Deo juvante comparabunt.

XII. Sed ne muneri noſtro deeſſe videamur, cum pro votis immutandis poteſtas a Pontifice facta ſit, S. Caroli Borromæi ſententiam in hac re optimum duximus Sacerdotibus in memoriam revocare (1): *Si quis Sacerdos facultatem, & auctoritatem acceperit eorum vota permutandi, qui peccata confiteantur, in alia pietatis opera ſolum convertat, quæ vota ſuperent, vel ſaltem cum ipſis adæquentur, Deoque magis grata videantur; inſuper ſedulo perpendat expenſas, labores, & alia incommoda, quæ perferre debuerint, ut conceptis votis plene ſatisfacerent.*

XIII. Inſuper cum alias in hac Civitate diſputatum ſit, an ob ampliſſimam facultatem, de qua ante diximus, a cenſuris omnibus, & criminibus, licet fœditate, ac magnitudine graviſſimis, liberandi Fideles, qui ad pedes Sacerdotis abjecti peccata ſua rite confiteantur, cum inquam, perſæpe diſputatum ſit, an illos etiam, qui hæreſeos jam palam cognitæ labe contaminati ſunt, pœnitentiæ medicamento poſſint expiari; & cum ad Nos pervenerit tanto in utramque partem ſtudio diſceptatum, ut nonnulli ſe id facturos, cum primum res, & occaſio poſtularet, libere affirmaverint; ideo hac noſtra Conſtitutione declaramus (licet Theologi (2), & Pontificiæ Legis periti plurimum inter ſe opinionum varietate diſſentiant) rem totam a Pontificum voluntate, atque arbitrio dependere.

XIV. Quare, cum ipſi Jubilæum indicentes palam ſignificaverint ſe poteſtatem hujuſmodi nemini permittere, illud conſequatur neceſſe eſt, ut hæreſeos crimen, quod ſupra cætera graviſſimum, & peculiari nota dignum habetur, dimitti nullo modo poſſit, niſi aliter perſpicue & ſingularibus verbis in Apoſtolicis litteris explicetur. Itaque imprudenter, ſtulteque ageret, qui per id tempus falſis commentis adductus, hujuſmodi facultate uteretur, quæ ſummi Pontificis decreto apertiſſime non traditur, ſibique exitialem peccati maculam contraheret, nec ullam afferret confitenti hæretico ſalutaris medicinæ utilitatem, quod jampridem a Clemente VIII., Paulo V., & Urbano VIII. Maximis Pontificibus in eos ſancitum fuit, qui nulla accepta facultate a cenſuris, & criminibus Sedi Apoſtolicæ reſervatis abſolverent.

XV. Plurima afferri poſſent de hac re Pontificum decreta; ſed illud tantummodo, quod ab Alexandro VII. in Congregatione Sanctæ Romanæ inquiſitionis conſtitutum fuit, oculis ſubjiciemus: *Sanctiſſimus Dominus Noſter Alexander Papa Septimus ſub die 23. Martii 1656. inhærendo declarationibus alias a Prædeceſſoribus ſuis factis ad removendam omnem dubitandi occaſionem, & ne circa id in poſterum ullo tempore hæſitari contingat, cum crimen hæreſis præ cæteris graviſſimum ſpeciali nota dignum ſit, decrevit facultatem abſolvendi ab hæreſi in Jubilæis, vel aliis ſimilibus conceſſionibus non cenſeri comprehenſam, niſi expreſſis verbis concedatur facultas abſolvendi ab hæreſi.*

XVI. Neque ſane hæc Conſtitutio in Urbis Tabulariis latuit, ſed in lucem edita fuit a Cardinali Albitio in eo libro, quem *de incoſtantia in Fide* erudite conſcripſit, in quo pariter obſervandum proponitur veterem hujus rei controverſiam poſt illud Decretum penitus eſſe diremptam, neque in dubium amplius revocandam. Si quis vero Commentarium Cardinalis Albitii non omnibus ſatis cognitum pro excuſationis cauſa diceret; in manus tamen omnium verſantur Sancti Caroli monita, quæ ſimul cum Decretis ad confeſſionum Miniſtros pertinentibus

eſt

(1) *S. Carol. Borromæus monit. 16. ad Confeſſarios.* (2) *Diana lib. 5. tractat. 8. reſolut. 29.*

Digitized by Google

conjunguntur, & Romæ quater Innocentii XII. auctoritate impreſſæ fuerunt (1). Communis eſt ſane omnibus Inſtitutio, auctore Presbytero Congregationis, ut ajunt, Miſſionis, pro Sacerdotibus, qui primum ad confeſſiones audiendas deſignantur, quæ Lucæ, & Ticini typis excuſa eſt (2). Nemo pariter ignorat, quæ a Franciſco Vanraſt Theologo Caſanaten. (3), & a Matthæuccio tradita (4) fuerint, qui Vir, dum Romæ ageret, in plures Sacras Congregationes fuit cooptatus. Tandem nota maxime, & explorata ſunt Cardinalis Petra eximia Commentaria (5). Hi ſane ſcriptores omnes Alexandri VII. Decretum commemorant, omnique diſceptationi finem impoſitum eſſe unanimi ſuffragio conveniunt. Cum vero iſtius rei cognitio Monachium (6), Dilingam (7), & Ingolſtadium (8) uſque pervaſiſſet, ſinguli in ea Univerſitate Magiſtri ſublatam penitus omnem diſputationem, quæ ante Decretum Alexandri Pontificis haberi conſueverat, miro voluntatum conſenſu affirmarunt. Quæ cum ita ſint, minime ſuſpicari poſſumus aliquem in noſtra Diœceſi verſari, qui cognita Summi Pontificis voluntate, atque Decreto, aliam ſententiam ita tueatur, ut poteſtatem, quæ a Pontifice non tribuitur, uſurpari adhuc poſſe impudenter exiſtimet.

XVII. Finem facimus, ſancta opera omnibus præſcripta, & tempus quo potiſſimum ipſa exerceri oporteat, declarantes, ut hanc ampliſſimam criminum remiſſionem merito conſequantur.

XVIII. Ac primum hæc Templa inviſenda, prout ſingulis commode evenerit, potiſſimum deſignamus.

Eccleſiam Metropolitanam S. Petro nuncupatam.

Eccleſiam a Corpore Chriſti appellatam.

Eccleſiam Sanctæ Mariæ Pietatis Mendicantium.

Eccleſiam SS. Jacobi, & Philippi ad Moniales converſas pertinentem.

XIX. 1. Quoad Diœceſim. Parochialem Eccleſiam proponimus.

XX. 2. Jejunium diebus 4. 6. 7., vel 11. 13. 14. obſervabitur.

XXI. 3. Cætera vero, ſcilicet peccata confiteri, Dominicum Corpus ſumere, Eccleſiam inviſere, ſtipem præbere, a prima die uſque ad 15. Junii integre perficiantur.

In Diœceſi, ſtatim ac Parochi has noſtras Litteras acceperint, ac die Dominico Populo promulgaverint, ſancta opera de quibus modo dictum eſt, quindecim dierum ſpatio ſinguli exequantur.

XXII. Qui in Mari, vel alio itinere longe a Patria detinentur, ſi omnibus, quæ ſupra expoſita ſunt, poſt reditum pie ſatisfecerint, eandem criminum indulgentiam aſſequantur.

XXIII. Poſtremo ſi qui regulares cujuslibet conditionis Clauſtris perpetuo incluſi, ſive alii quicumque ſæculares, & Eccleſiaſtici in carceribus, aut ſervitute conſtituti, vel alia honeſta cauſa impediti, minime explere poſſint, quæ ſupra memoravimus, Sacerdos ad Confeſſiones audiendas approbatus, vel poſt hoc Decretum approbandus in proximum tempus ea prorogabit, ſi ita opportunum duxerit, vel etiam immutabit, & ſingulis tribuet, quæ magis convenire arbitrabitur.

IN-

(1) *Pag.* 289. (2) *Par.* 2. *cap.* 16. §. 1. *n.* 350. (3) *De Indulg. & Jubil. pag.* 149.
(4) *De Officiali Curiæ Eccleſ. cap.* 1. *n.* 18. (5) *Ad Conſtitut. Apoſtol. lib.* 3. *pag.* 180.
(6) *Anacletus l.* 1. *in jus Can. tit.* 7. *de hæret. n.* 405. (7) *Pirhing. l.* 5. *in jus Can. tit.* 7. *ſect.* 2. §. 5. *n.* 44. (8) *Schmalzgrueber in jus Can. l.* 5. *tit.* 7. *de hæret. n.* 207. *& ſeq.*

Digitized by Google

INSTITUTIO V.

De ſolemni pompa, qua Sacra Myſteria in ſupplicatione Corporis Chriſti, & ſingulis per annum Dominicis diebus circumferuntur: De inſtitutione, ac propagatione harum ſupplicationum, qua ætate, quove loco celebrari primum cœperint: De cultu in ipſis exhibendo: Tandem pravæ conſuetudines arguuntur, & alia, quæ non ſine piorum hominum offenſione in his ſupplicationibus committi ſolent.

I. NUllis verbis ſatis explicare poſſumus maximam voluptatem, qua ſolemne Feſtum Corporis Chriſti in hac Urbe celebravimus, & publicam ejus diei ſupplicationem proſecuti ſumus. Singulari pariter cum gaudio accepimus reliquas ſupplicationes peractas eſſe, quæ octo dierum ſpatio fieri conſueverunt. Feſti apparatus, ac pompa, qua Sacra Myſteria per eos dies deferebantur, oculos, animumque in admirationem adduxerunt.

II. Quæ tamen omnia pro illius Sacramenti Inſtitutione merito excogitata ſunt, in quo Sacramentorum omnium Auctor revera continetur. Hæc ſacra celebritas Leodii primum initium nacta eſt, cum B. Juliana a Monte Cornelione viſum admirabile cælitus immiſſum Roberto Epiſcopo declaravit, qui etiam in frequenti aliorum Præſulum, ac præſtantium Sacerdotum Conventu illud ſevere ad examen revocavit. Deinde, licet Urbanus IV., qui ex Archidiacono Leodienſi Pontifex Maximus renunciatus fuit, in Eccleſiam univerſam hunc Feſtum diem initio non propagaverit, id tamen conſtituit novo portento excitatus. Nam cum Urbem veterem ſeceſſiſſet, ut Saracenos effugeret, qui totam Italiam a Manfredo Siciliæ Tyranno acciti furenter invaſerant, accidit, ut Sacerdos Volſinii Sacrum faciens, peracta jam conſecratione, de præſentia Dominici Corporis dubitaret, & ſtatim Corporalis Palla Sanguine intincta coram omnibus appareret, quam in Eccleſia Principe Urbis veteris religioſe ſervatam non ſine pia animi commotione Nos ipſi ſuſpeximus.

Quare Urbanus ipſe, ac poſt Clemens V. (1), Martinus V. (2) Eugenius IV. teſte S. Antonino, ut Fideles ad hoc Feſtum ſummo ſtudio, ac pietate celebrandum inflammarent, magna cæleſtium munerum copia eos liberaliter cumularunt. Tandem a Sac. Tridentino Concilio, velut annuus pro debellata hæreſi triumphus, nobis proponitur (3).

III. Hæc omnia, quæ paulo ante diximus, Honuphrii Panvinii, Joannis Tritemii, Sancti Antonini, Gulielmi Lindani auctoritate, ac teſtimoniis confirmata in medium adduximus, atque eadem Chriſtianus Lupus (4), Henſchenius (5) Capeavillius (6), Bartholomæus Fiſeus (7), Martene (8), & Theophylus Raynaudus (9) aperte commemorant (10).

IV. Jure ſane optimo, ac merito ſolemnes, publicique honores ſtatuto tempore indicendi erant, quibus Sac. Myſteria quotannis celebrarentur. Nam, licet Salvator ipſa inſtituerit, cum poſtrèmam cum Diſcipulis ſuis Cœnam habuit, quo die a Sacerdotibus quidem ejus beneficii memoria recolitur, totum tamen illud tempus ab Eccleſia impenditur, ut pro acerbiſſimis Chriſti Domini cruciatibus, & morte dolorem ſuum, luctumque teſtetur. Hinc Urbanus IV. Feriam quintam poſt Hebdomadam Pentecoſtes decrevit, in qua Fideles Divinam illam, atque amoris plenam Inſtitutionem ſingulari honore proſequerentur: Inſuper, cum Fideles hoc cæleſti alimento in æternam vitam totius anni curſu reficiantur, peculiares etiam honores deferendi erant, eo potiſſimum tempore, quo Paraclitus ſuper Apoſtolos immiſſus divino eos lumine perfudit, ut altiſſimam hujus Sacramenti dignitatem intelligerent.

V. Ita

(1) *In Clement. unica de Reliq., ac venerat. Sanctor.* (2) *Raynald. anno Domini 1429. n. 20.*
(3) *Seſſ. 13. cap. 5. & Canon. 6. tit. de Euchariſt.* (4) *Diſſert. de S. Proceſſion. lib. 11. pag. 340. recentis edition.* (5) *Lib. 4. Apoſtolicis pag. 437.* (6) *De Leodienſib. Hiſt. pag. 542.*
(7) *Lib. de Orig. Feſti Corp. Chr.* (8) *De Antiq. Eccl. Diſcip. in Divin. celebr. Officii c. 29. num. 1. 2. 3.* (9) *Lib. 11. pag. 347.* (10) *Pag. 347. tom. 11.*

Digitized by Google

V. Ita ſcriptum reliquit S. Thomas (1), cujus auctoritas cum ob ſanctitatem, & doctrinam valere plurimum debet, tum quia S. Urbano coævus officium pro hac celebritate Pontificis juſſu compoſuit. Id ſane initio falſum commentum aſſeruit Papebrochius (2), donec Natalis Alexandri ſuper hac re diſſertatione adductus contrariam ſententiam amplexus eſt, ut ipſe palam iis verbis declaravit: *Ecce citius, & pluſquam ſperarunt ultro præſto in eorumdem ſententiam totus tranſiens, & paratus ſimilem ſatisfactionem quibuſcumque aliis dare, ſicut jam pluribus caſibus dedi, quando pro iis viderim veritatem ſtare. Contra hanc nihil nec poſſum, nec volo* (3). At nullus profecto diſputationi locus fuiſſet, ſi uterque (4) Litteras Apoſtolicas Sixti IV. in mentem revocaſſet, quas una cum aliis Pontificum Litteris ad Ordinem Dominicanum ſpectantibus ſapientia ſimul, ac modeſtia præditus Bremond ejuſdem Familiæ collegit, notiſque eruditis plurimum exornavit. In illis itaque hæc leguntur: *Ac in ejus ſolemnitatem, & venerandam inde memoriam idem Urbanus Prædeceſſor ſtatuit Feſtum tam glorioſiſſimi Sacramenti annis ſingulis, & temporibus perpetuis quinta Feria poſt Octavas Pentecoſtes a cunctis Fidelibus ubique ſolemniter celebrari, propriumque ejuſdem ſolemnitatis Officium per Beatum Thomam de Aquino, tunc in ipſa Curia exiſtentem compoſitum edidit.*

VI. Illud etiam accurate a Scriptoribus Eccleſiaſticis inveſtigari ſolet, an Urbanus IV. non modo diem Feſtum Corporis Chriſti, ſed publicam quoque ſupplicationem indixerit; quod permultis difficile videtur, cum Pontifex ipſe ſolemnem ejus diei celebritatem ſolum in ſuo Decreto commemoret, quod in Clementina, de qua ſupra diximus, integrum continetur (5). Contendunt igitur hoc Inſtitutum ad Joannem XXII. referendum. Qui vero Urbanum IV. Auctorem ejus rei arbitrantur, Panvinii auctoritate ſententiam ſuam plane confirmant. Tradit enim Pontificem juſſiſſe, ut Corporalis Palla cruore intincta Urbem veterem a Volſiniis, publice indicta ſupplicatione, transferretur: *Attonitus Pontifex ad ſe ab Epiſcopo Loci cum Proceſſione Urbem veterem transferri voluit, & illud ſolemnitate inſtituta in Eccleſia Urbevetana recondidit.*

VII. Sed de hac diſputatione ſatis ſit. Interim Nos libere affirmare poſſumus (ut nihil de Orientis Eccleſia proferamus, ad quam Pontificiæ Conſtitutiones, cum de diſciplina agitur, niſi aperte nominetur, minime pertinent) per totum Occidentem ab Eccleſia Feſtum Corporis Chriſti, & ſolemnem per Urbem ſupplicationem quotannis renovari. Hinc alia pariter ſupplicatio dimanavit, cum Divina Myſteria magno Populi concurſu ad infirmos deferuntur. Ob eam rem Martinus V. in eo Decreto, quod paulo ante memoravimus, poſtquam largiora cæleſtis Theſauri munera in eos contulit, qui Dominicum Corpus pie comitati eſſent, cum redeunte celebritate, aut per octo ſequentes dies ſingulis annis per Urbem ſolemni pompa circumfertur, eorumdem etiam bonorum participes eos decernit, qui idem facerent, cum ægrotis adminiſtraretur. Hac profecto de cauſa pietas in Fidelium animis aucta eſt, & ſanctiſſima inducta conſuetudo, ut quolibet menſe in Eccleſiis Metropolitanis, Cathedralibus, atque etiam in Parochiis hujuſmodi publica ſupplicatio haberetur. Nonnulli autem pietatis cauſa Romæ ſimul convenerunt in Ædem S. Mariæ ſupra Minervam, ut Chriſto Domino, cum in Urbe circumgeſtaretur, operam, honoremque debitum ſedulo præſtarent; & plurima inter eos conſtituta ſunt, quæ non modo Pauli III. auctoritate probata fuerunt, ſed etiam ſodalitas a Corpore Chriſti nuncupata tune temporis exordium habuit; cui Pontifex, ut univerſos ad hoc pium opus incitaret, (6) cæleſtia bona largiter impertivit. Illud etiam ſe expetere magnopere oſtendit, ut in aliis Civitatibus hæc ſodalitia inſtituerentur, ut magna frequentia præſto ſemper eſſent, qui humili veſte ſuperinduti, cereis fanalibus accenſis, Pſalmoſque canentes Sacra Myſteria per Urbem ſequerentur.

VIII. Sanctus Carolus Borromæus hujuſmodi ſupplicationes, quæ unoquoque menſe fieri ſolent, cum in Civitatem, tum in Provinciam jampridem inductas memorat in quarto Concilio,

(1) *Opus 57. in Offic. de Sanctiſs. Sacram.* (2) *In Actis Sanctor. menſis Ap.* (3) *In Propil. menſis Maji part. 2. p. 53.* (4) *In Bull. Domin. l. 3. p. 555.* (5) *In Bullar. Rom. lib. 1.*
(6) *In Bullar. Rom. conſtitut. 12. l. 10.*

Digitized by Google

lio (1) quod Mediolani celebravit. Præclariſſimus Cardinalis Palæottus primus Bononienſium Archiepiſcopus, ſodalitates,quas ſupra diximus, probavit magnopere; juſſitque, ut ſingulis diebus Dominicis ineunte menſe, illius Parochiæ, in qua ſedem haberent, conſuetam ſupplicationem proſequerentur, ſicut in Rituali ipſius Libro præſcribitur. Cardinalis Columna hujus etiam Civitatis Epiſcopus in Synodo, quam anno 1634. convocavit, illud præſertim decrevit (2), *Unoquoque menſe Proceſſio fiat a Societate Corporis Chriſti, quæ, ubi non eſt erecta quamprimum inſtituatur a Parochis: quibus menſtruis in Parochia Proceſſionibus, & iis, quæ habentur in Hebdomada Sancta, a Parochis invitentur benigne Confratres in propria Parochia exiſtentes, ut interſint, ſtudeantque benigne ſic ipſi invitati frequentes intereſſe proprio amicti habitu, ut mos eſt in Eccleſia Metropolitana*. Denique graviter, ſanćteque Cardinalis Jacobus Boncompagnus Deceſſor noſter conſuluit, (3) ut perhonorifice Clericorum, & ſodalitatum frequentia nunquam deeſſet, cum de more ſingulis menſibus, vel ægrotantium cauſa Sacra Myſteria circumferuntur.

IX. Nolumus ſane perſcrutari, cur ſingulæ Parochiæ Sodalitates hujuſmodi adſcriptas non habeant (ſicut a Deceſſoribus noſtris merito præceptum fuit) nec ſuper hac re novum aliquid definire: cum præſertim cognitum Nobis ſit, quod aliæ Fidelium Societates, licet a Sanćtiſſimo Euchariſtiæ Sacramento minime nominentur; omni tamen Religione, atque ſtudio comitatum præſtare, cum opus fuerit, non prætermittant: ſed illud diſſimulare haud poſſumus, quod Nos ipſi non ſemel advertimus, paucos admodum Sodales convenire, cum publica ſupplicatio in Parochiis quolibet menſe inſtauratur. Hinc pro ſingulari amore, quo Salvatorem Crucifixum proſequi debent, univerſos vehementer hortamur, ut quoties Sacris Myſteriis inſervire oporteat, frequentes congregentur. Admonemus etiam Parochos, qui Sodalitatem Eccleſiæ addićtam non habeant, ut aliquam omnino ſufficiant, quæ iiſdem muneribus pie fungatur, omneſque magnopere ſuis verbis excitent, ut cœptum olim pietatis curſum, egregiamque conſuetudinem majori in dies ſtudio, ac frequentia ſequantur; ſpeciem virtutis optimam in ipſis mutatam aliquando redarguant, & ampliſſima cæleſtis gratiæ munera a Pontificibus tradita, quæ ipſi per oſcitantiam negligunt, ſæpe ante oculos proponant. Si de graviſſimo hoc negotio cum populo diligentius agant Parochi, uberrimos fructus, Deo præſertim juvante, conſequentur. Ita accidit Antonio Albergati Bononienſi, qui Leodium, ut eam Civitatem, ac Diœceſim auctoritate Apoſtolica inviſeret, Legatus miſſus, cum exiguum civium numerum ad Sac. Euchariſtiam per Urbem honorifice deducendam, congregari videret, his verbis Parochos admonuit, & negligentes objurgavit: *Non eſt credibile, quin Populus monitus a Paſtore de gravitate negotii non ſit plene pariturus. Si etenim debitam adhibere voluerit diligentiam, certum eſt Paſtores in hoc genere a populo libenter admodum omnia obtenturos eſſe*. Quod ita plane evenit (4), ut ſcribit Vaneſpenius, qui pariter cætera Apoſtolici Nuncii Decreta complexus eſt: *Veriſſime id prædixiſſe horum Decretorum Auctorem oſtendit concurſus Populi, atque luminis copia in delatione Euchariſtiæ iis in locis, in quibus Paſtorum zelus in excitanda Populi pietate, ac reverentia erga hoc auguſtiſſimum Sacramentum elucet*.

X. Sed non iis terminis concludi poteſt noſtra Inſtitutio, cum præter ea, quæ Nos ipſi vidimus, honeſtiſſimi etiam viri, quorum ſane fides maxima eſt, plurima nobis detulerint, quibus conſulere pro rei magnitudine, noſtrique muneris ratione omnino debeamus. Novimus igitur ruſticos, licet Sacroſanćta Myſteria in via offenderint, minime cum plauſtris ſubſidere; rhedarios autem neque ex jumentis deſcendere, nec ea pauliſper retinere, & vix caput negligenter aperire; aliquos etiam, qui vel ſella geſtatoria incluſi, vel curru, vel equo per Urbem vehuntur, ſi forte Auguſtiſſimo Euchariſtiæ Sacramento obviam deferantur, minime ſubſiſtere, nec in terram deſcendere, quod tamen officii gratia, & ſæpe parum honeſta de cauſa facere conſueverunt. Nihil dicam de illis, qui porticibus inambulantes, ſi ex adverſo ſacra

ſup-

(1) *Concil. 4. Tit. de pertinentib. ad Sac. Euchariſt.* (2) *Pag. 35.*
(3) *In Ipſius Synodo pag. 31. 32.*
(4) *In lib. Juriſ. Eccleſiaſt. lib. 1. p. 470. num. 20.*

Digitized by Google

ſupplicatio caſu prætereat, aperto capite, uno tantum genu ſubmiſſo, ſtatim Inſtitutam deambulationem proſequuntur.

XI. Quare, ut hæc prava exempla, quibus nonnulli populum graviter offendunt, de medio auferantur, volumus, ut plauſtra, rhedæ, & Nobilium carpenta tandiu curſum ſuſtineant, donec ſupplicatio tranſierit. Ruſtici vero poplites flectant, neque e terra aſſurgant, donec Sacerdos, qui Sacram Euchariſtiam manibus geſtat, e conſpectu abierit. Tandem rhedarii detecto capite corpus humiliter inclinent, quoniam jumentorum cura impediti majora Religionis teſtimonia exhibere non poſſunt. Illi vero, qui ſellis geſtantur, vel curru feruntur, ſtatim proſiliant, in genua pervolvantur, & Sancta Myſteria, ſi commode fieri queat, pie comitentur. Ob hanc rem Parochos omnes admonemus, & illos præſertim, qui vel in Templis, vel in foris ſacras ad Populum conciones habent, ut parum religioſos homines ad meliorem frugem reducant, ne in Civitate, quæ pietatis laude potiſſimum commendatur, tam pernicioſa exempla verſentur.

XII. Et quoniam ſummopere expetimus eorum veſtigiis inhærere, qui in Eccleſiis adminiſtrandis veluti exemplar cæteris exhiberi poſſunt, teſtimonium S. Caroli Borromæi ſubjicimus (1): *Cum quis Sacerdoti Sanctiſſimi Domini Sacramentum ad ægros ferenti, aut cum eodem inde redeunti obviam ſit, dum vel equo, vel jumento vehitur, ubi primum illum id ferentem viderit, inde ſtatim deſcendat, humique flexis genibus, tandiu in adoratione permaneat, quoad ille cum Sacramento tranſierit. At vero omnis Sacerdos, ſive Clericus, ſive Laicus quicumque eidem Sanctiſſimo Sacramento obviam fiet, domum uſque ejus, cui miniſtrandum eſt, & ad Eccleſiam quoque, quo reditur, pia veneratione proſequi, & comitari omnino ſtudeat, niſi neceſſitate, cauſave urgenti vehementer impediatur. Id omne ut cuncti Fideles ſtudioſe religioſeque præſtent, illos unuſquiſque Parochus quam ſæpiſſime, ac diligentiſſime commonefaciat.*

XIII. Alphonſus, & Joannes primus Hiſpaniarum Reges Legem promulgarunt, quæ in latinum ſermonem reddita hanc continet ſententiam: *Decernimus, ut Nos, hæres Regni Princeps, aliique Liberi noſtri, quoties in via Sanctiſſimum Corporis Chriſti Sacramentum occurret, ad Templum, ex quo delatum fuerit, omnino proſequamur, fixiſque humi genibus, donec Sacerdos tranſierit, debitum Religionis cultum exhibeamus; a quo nec lutum, nec ullæ aliæ ſordes excuſare poſſint. Qui hoc decretum violaverit ſexcentis, ut ajunt, Maravedis pœnas dare mandamus, quorum binæ partes Clericis tribui debeant; tertia vero Judici, qui pœnas exegerit.*

XIV. Nos certam iis, qui deliquerint, pœnam non conſtituimus, ſed illam pro voluntate noſtra juxta criminis rationem expoſcemus, ſine ullo tamen detrimento aliorum Magiſtratuum, qui in hac re poſſint eaſdem pœnas repetere.

XV. Confidimus tamen nullum fore tempus, quoad coercendos irreligioſos homines impelli debeamus; ſed univerſi pie ſancteque omnibus, quæ præcepta ſunt, omnino ſatisfacient, memoria repetentes a Sacro Tridentino Concilio Chriſtum Unigenitum Dei Filium *Cultu Latriæ etiam externo* in Sacris Myſteriis adorandum, tanquam Fidei Dogma fuiſſe ſancitum (2). Perpendant etiam externas haſce cultus ſignificationes eſſe teſtimonia quædam, quibus Jeſum Chriſtum in Sacramento revera confitemur. Hinc etiam a Theologis contra Novatores pro vera Salvatoris præſentia aſſerenda, firmiſſima argumenta ducuntur. Cum vero nefarii homines in vulgus diſſeminarent hujuſmodi cultum recentioribus ſolum temporibus inter Fideles excitatum eſſe, hinc propoſitis ex omni vetuſtate exemplis, ac teſtimoniis ab ipſis Eccleſiæ principiis rejecti penitus fuerunt. Inſuper cogitent ſinguli in Sacra Euchariſtia eum ipſum contineri, de quo cæleſtis Genitor, cum in Orbem terræ ipſum demitteret, ſic ait: *Adorate eum omnes Angeli ejus* (3). Quod etiam S. Paulus retulit, cum ad Hebræos ſcriberet: *Et cum iterum introducit Unigenitum in Orbem terræ, dicit: & adorent eum omnes Angeli Dei* (4) Cogitent etiam Magos ipſi Domino maxima, quæ poterant, Religionis ſigna dediſſe (5). *Videntes autem Stellam gaviſi ſunt gaudio magno valde, & intrantes domum invenerunt Puerum cum* Ma-

(1) *In actis Eccleſ. Mediolan. lib. 1. pag. 180. editionis Lugdunen.* (2) *Seſſ. 13. Can. 6.*
(3) *Pſalm. 96. v. 7.* (4) *Ad Hebr. cap. 1. v. 6.* (5) *Matth. cap. 2. 10.*

Digitized by Google

Maria Matre ejus, & procidentes adoraverunt eum. Poſtremo in mentem adducant ab Apoſtolis in Galilæa ſummo cultu adoratum fuiſſe, cum de ſepulcro in vitam fuit revocatus. Sicut S. Matthæi teſtimonio accepimus: *& videntes eum adoraverunt*.

INSTITUTIO VI.

De Sacra Viſitatione, & Confirmationis Sacramento in ſingulis Urbis Parochiis adminiſtrando; quoſnam dies hujuſmodi adminiſtrationi mos majorum attribuerit. De variis hujus Sacramenti nominibus, ac rationibus. Quandonam a Chriſto Domino fuerit inſtitutum. De Donis quæ ab ipſo in nos dimanant. Qua animi innocentia, & corporis modeſtia ſuſcipiendum ſit. An Dei præcepto ad illud teneamur, & quonam tempore hoc præceptum fideles obſtringat. Qua ratione priſcis temporibus per majores noſtros idem Sacramentum conferretur.

I. POſtquam officiis perfuncti ſumus, quæ recens Epiſcopus accipere, & viciſſim perſolvere conſuevit, illud primum in mentem venit, ut univerſam Diœceſim inviſeremus. Itaque munus ab hac noſtra Civitate auſpicati ſumus, ex qua tamen quindecim menſium ſpatio, poſtquam in hanc Sedem pervenimus, quinquies profecti, Diœceſim percurrimus, & loca magis ab Urbe disjuncta, ubi Confirmationis Sacramentum miniſtravimus, & juvantibus plurimum Adminiſtris, quos Nobiſcum eduximus, omnem operam, ſtudiumque pro noſtrarum virium tenuitate, iis omnibus libenter impendimus, quæ pro divini cultus amplitudine, eorumque ſalute, qui Nobis commendati ſunt, neceſſaria videbantur. Sed cum Diœceſis latiſſimis terminis concludatur, cujus magna pars in aſperrimis montibus ſita eſt, altera planitiem obtinet, poſtrema (quod gravius eſt) etiam inter aquas verſatur, quæ fœdiſſima alluvie florentiſſimum agrum plurimis jam locis operuerunt (quæ ſane calamitas pro criminibus expiandis nobis immittitur) eam ob cauſam (ne perluſtrata primum Diœceſi nimis tarde ad Urbem rediremus) ineunte Novembri Urbanas Parochias inviſere conſtituimus, totumque hyemis, & veris quoque tempus inſumere, donec rem integre perficiamus. Sed ut copioſi fructus inde proveniant, nullaque perturbatione impediantur, ſingulos Parochos ante quindecim dies admonebimus, quo potiſſimum tempore eorum Eccleſias inviſemus, ut præſto ſint omnia, quæ neceſſario requiruntur. Feſtos dies pro re gerenda præſertim decernimus. Nam ſicut eo tempore Chriſti doctrina, atque præcepta in Eccleſiis explicanda ſunt, non ſine incommodo, ac difficultate pueri, ac puellæ pro feſtis diebus convenirent. Hæc autem ratio, ac methodus conſtanter ſervabitur: mane ad Parochiam, de qua tunc agetur, una cum noſtris adminiſtris ſtatuta hora accedemus. Poſtquam de more in limine occurrerit Parochus, & conſueta officia perſoluta fuerint, divina Myſteria adorabimus, & recitatis pro Defunctorum expiatione precibus, indulgentiam de more promulgabimus: ſacro deinde peracto, initium, atque operam iis tantummodo confirmandis dabimus, qui illi Parochiæ adſcribuntur. Nam finem, quem Nobis unice propoſuimus, cum hujus Sacramenti adminiſtrationem in ſingulas Parochias diviſimus, minime attingeremus, niſi confuſio, quæ hominum multitudinem, & concurſum neceſſario ſequitur, de medio auferretur. Poſt hæc reliqua omnia, quæ ad Sac. Viſitationem pertinent, conficiemus, & plerumque (licet breviores dies effluant) in eadem Eccleſia pueros Chriſtiana doctrina imbuendos ad conſuetum uſque tempus opperiemur. Severe tamen Parocho, aliiſque omnibus mandamus, ut nihil, ne cyathum quidem frigidæ, cuilibet ex comitatu noſtro, neque Nobis ipſis ſuppeditent. Tum quia curabimus diligenter, ut quæ neceſſaria ſunt, commode afferantur, tum quia, cum Romæ variis pro Sede Apoſtolica muneribus fungeremur, plurimum inſtituimus, ut ea Decreta omnino ſervarentur, quibus nihil pecuniæ, vel etiam alimenti dono accipiendum præcipitur, quo tempore Sacra Viſitatio in aliqua Civitate peragitur. Qua de re non mediocriter obnoxii culpæ videremur, ſi quæ aliis obſervanda magnopere contendimus, ea Nos ipſi parvi duceremus.

II. Ex vetuſtiſſimis Rituum Libris deprehendimus, diebus Feſtis Paſchatis, ac Pentecoſtes Confirmationem impertiri conſueviſſe. Nam cum illis potiſſimum temporibus Baptiſmus conferretur, ad quem rite ſuſcipiendum Catechumeni inſtruebantur, rationi conſentaneum erat, ut Confirmatio, quæ ſtatim poſt Baptiſmum miniſtrari ſolebat, iis pariter diebus, quos ſu-

Digitized by Google

pra memoravimus, traderetur. Ita ſcriptum invenimus in ſexto Concilio, quod fuit Pariſiis celebratum; *Sicut autem duobus temporibus; Paſcha videlicet, & Pentecoſte Baptiſmus, ita etiam traditio Sancti Spiritus per impoſitionem manuum Fidelibus tradatur* (1). Sic etiam refert P. Mabillonius in illis Commentariis quos de *Ordine Romano* conſcripſit (2), ubi ritum accurate complectitur, quo ſtatim poſt Baptiſmum Fideles confirmabantur. Cum deinde Eccleſiæ diſciplina immutata eſſet, & propter eorum multitudinem, qui Chriſtianam Fidem amplectebantur, inducta fuiſſet conſuetudo, ut quotidie, ſi opus foret, ſalutari lavacro expiarentur, cum juſtis pariter de cauſis Baptiſmum alio tempore, ac Confirmationem conferre Occidentis Eccleſia in morem accepiſſet, inde factum eſt, ut pro confirmandis Fidelibus penes Epiſcopos facultas deligendi temporis relinqueretur. Illud vero aptiſſime convenire ſemper judicatum fuit, cum Sacra Viſitatio indicitur, quod Nos maxime probantes, Confirmationis Sacramentum, ea ratione, & tempore, quod ſupra diximus, tradendum inſtituimus. In hanc ſane opinionem S. Hieronymi auctoritate adducti ſumus qui in Dialogo contra Luciferianos hujuſce conſuetudinis clarum affert teſtimonium: *Eccleſiarum eſſe conſuetudinem, ut ad eos qui longe in minoribus Urbibus, per Presbyteros, & Diaconos baptizati ſunt, Epiſcopus ad invocationem Sancti Spiritus manum impoſiturus excurrat*. Inſuper Sac. Leges Epiſcopos admonent, ne, prævio ſaltem brevi ſermone, Fideles hortari prætermittant, ut cum Sacramento fructum pariter conſequantur. Sed cum quinquaginta quatuor in hac Urbe Parochiæ numerentur, & cum de rebus ad hoc Sacramentum neceſſariis breviter agendum tantummodo ſit, eandem perpetuo ſententiam uſurpare cogeremur. Aliter ſane eveniret, ſi Theologorum more de uberrima Confirmationis materia eſſet diſſerendum. Plura enim Commentaria, quæ Parochias etiam numero ſuperarent, facile confici poſſent, ſi Confirmationem ad juris Pontificii Leges, vel Scholaſticæ, & Moralis Theologiæ diſputationem revocaremus. Itaque, ut hujuſmodi incommodo, ac moleſtia vindicemur, noſtroque munere commodius fungamur, hanc generalem Inſtitutionem evulgavimus, ſperantes fore, ut quæ in ipſam congeſſimus, Parochorum voce, ac doctrina copioſius declarentur, puerique ad hoc Sacramentum accedentes ita imbuantur, ut ipſius dignitatem, ac fructus plane intelligant; ne forte ipſorum culpa eveniat, quod Paulo contigiſſe legimus. Nam cum a Fidelibus Epheſi quæſiiſſet, an Spiritus Sanctus de Cælo immiſſus in illos deſcendiſſet, *Illi reſponderunt ad eum: ſed neque, ſi Spiritus Sanctus eſt, audivimus* (3).

III. Res igitur, de qua agendum ſuſcipimus, variis nominibus nuncupatur, videlicet manuum *impoſitio*, ob rationem, qua ab Epiſcopo confertur; *Chriſma* ob materiam, de qua conficitur; *Confirmatio* ob effectum, qui in animas derivatur. Sed magis uſitato vocabulo Chriſma: quam loquendi conſuetudinem Populo magis notam, & communem Nos etiam retinebimus. Sacramentum eſſe minime dubitandum eſt; & ſiquis aliter ſentire audeat, a Tridentino Concilio diris devovetur: *ſi quis dixerit Confirmationem Baptizatorum otioſam Cæremoniam eſſe, & non potius verum, & proprium Sacramentum, aut olim nihil aliud fuiſſe, quam Catecheſim quandam, qua adoleſcentiæ proximi fidei ſuæ rationem coram Eccleſia exponebant, anathema ſit* (4). Anceps vero, incertuſque hujus veritatis eſſe non poteſt, qui hiſtoriam perpenderit, quæ in Actis Apoſtolorum commendatur (5): *Cum autem audiſſent Apoſtoli, qui erant Hieroſolymis, quod recepiſſet Samaria Verbum Dei, miſerunt ad eos Petrum, & Joannem, qui cum veniſſent, oraverunt pro ipſis, ut acciperent Spiritum Sanctum; nondum enim in quemquam illorum venerat, ſed baptizati tantum erant in Nomine Domini Jeſu. Tunc imponebant manus ſuper illos, & accipiebant Spiritum Sanctum*.

Quatuor ad conſtituendum novæ Legis Sacramentum conditiones neceſſario requiruntur: quarum prima, ut ſignum ſit noſtris ſenſibus ſubjectum; altera, ut a Chriſto Domino inſtitutum fuerit; tertia, ut vim, ac facultatem conferendæ ſpiritualis gratiæ contineat; quarta denique, ut cum Religione Chriſtiana perpetuo conjungatur.

IV. Ma-

(1) *Tom. 2. Collect. Conc. Galliæ a Syrmondo editæ cap. 33. pag. 507.* (2) *Num. 15. tom. 2. Muſæi Italici.* (3) *Act. Apoſt. cap. 19. v. 2.* (4) *Seſs. 7. Can. 1. de Confirmatione.* (5) *Act. Apoſt. cap. 8. v. 14. &c.*

Digitized by Google

IV. Manuum impoſitio, necnon & oratio ſigna profecto ſunt, quæ ſenſu percipiuntur. Quod autem Chriſtus Dominus hujus Sacramenti auctor exstiterit, in dubium revocari non poteſt, cum reipſa, & Apoſtolorum exemplo confirmetur. Siquidem id, quod Sac. Litteræ teſtantur, nunquam in Eccleſiam inducere auſi fuiſſent, ipſique velut hæreditatem relinquere, & ex Tertulliano accepimus, *Eccleſia ab Apoſtolis, Apoſtoli a Chriſto, Chriſtus a Deo ſuſcepit* (1). Illud etiam certum eſt ſpiritualem gratiam hoc Sacramento comparari, ut in Actis Apoſtolorum, quæ ſupra memoravimus, ſatis apparet. Legimus enim illos, qui in Samaria Baptiſmate luſtrati fuerant, Spiritum Sanctum accepiſſe, cujus nomine, cum de Sacramentorum effectu ſermo eſt, gratia juſtificans clare intelligitur. Poſtremo ſatis cognitum, perſpectumque eſt in Eccleſia hoc Sacramentum perpetuo viguiſſe, quod nunquam intermiſſa conſuetudine, & SS. Patrum auctoritate comprobatur. Quæ cum ita ſint, nullus ambigendi locus ſupereſt, Confirmationi rationem veri Sacramenti aptiſſime convenire.

V. Supervacaneum hoc loco ducimus perſcrutari, quonam tempore illud Salvator inſtituerit, vel quibuſnam teſtimoniis perpetuus ipſius uſus in Eccleſia potiſſimum oſtendatur. Nobis ſatis erit innuere, Chriſto Domino eam poteſtatem, quæ *Excellentiæ* dicitur, traditam fuiſſe, cui Sacramentorum Inſtitutio tribuitur. Ipſe quidem res ipſas, quæ ſenſibus noſtris ſubjiciuntur, in tantam virtutem, ac dignitatem efferre ſolus poterat, ut juſtificantem gratiam in nobis producerent. Itaque eam diſputationem Theologis relinquimus, utrum id Sacramentum tunc primo induxerit, cum Sanctiſſimas manus ſuper puerorum capita impoſuit (2); utrum etiam illud conſtituerit non quidem adminiſtrando, ſed facta ſolum Apoſtolis promiſſione, ut ex S. Joanne deprehenditur, *ſi non abiero, Paraclitus non veniet ad vos; ſi autem abiero, mittam eum ad vos*. Denique utrum in ultima Cœna id evenerit; vel cum Apoſtolis inquit, *Accipite Spiritum Sanctum*; an vero die Pentecoſtes, cum Spiritu Sancto cælitus demiſſo confirmati fuerunt; an poſtquam a mortuis excitatus, quadraginta dierum ſpatio cum ipſis verſatus fuit, & plurimos de Regno Dei (3), hoc eſt de ſtatuenda, regendaque Eccleſia ſermones habuit, ob quam cauſam S. Leo Magnus ita ſcriptum reliquit (4), *Non ergo ii dies, qui inter Reſurrectionem Domini, Aſcenſionemque fluxerunt, otioſo tranſiere decurſu, ſed magna in his confirmata Sacramenta, magna ſunt revelata Myſteria*. Congerant igitur ſapientes Theologi omnia vetuſtatis teſtimonia, ut Sac. Confirmationis uſum a primis Eccleſiæ Seculis ad nos uſque perenni ſucceſſione derivatum oſtendant; nos ſalva, & integra aliorum Scriptorum laude, qui egregios in hac re labores ſuſceperunt, Carolum Witaſſium (5) merito proponimus, qui ſingularem ſupra cæteros gloriam ſibi comparavit. Ipſe quidem nullum ex Conciliis, vel Sanctis Patribus monumentum prætermiſit, ut aperte demonſtraret, quod revera aſſecutus eſt, perpetuam ſemper fuiſſe Confirmationis adminiſtrandæ in Eccleſia conſuetudinem.

VI. Itaque cum Confirmatio Sacramentum vere ſit, quod gignit gratiam, aliquid de illa dicendum ſupereſt, quam duplicem fuiſſe in iis, qui Confirmationem rite acciperent, ab initio Eccleſiæ Sac. Litteræ commemorant; videlicet aliam, quæ ſanctificat animam, & aliam inſuper edendi miracula, ut in Actis Apoſtolorum deſcribitur (6): *His auditis baptizati ſunt in nomine Domini Jeſu, & cum impoſuiſſet illis manus Paulus, venit Spiritus Sanctus ſuper eos, & loquebantur linguis, & prophetabant*.

Hinc Novatores, ac præſertim impius Dallæus, hoc Sacramentum de medio tollunt, cum nulla miracula ab iis patrari videant, qui rite ab Epiſcopo confirmantur. Neque perpendunt, non omnes initio naſcentis Eccleſiæ, qui Sacro Chriſmate delibuti eſſent, ſimul cum gratia ſanctificante, efficiendi etiam portenta virtutem ſuſcepiſſe: *Numquid omnes Apoſtoli*, inquit S. Paulus, *numquid omnes Prophetæ, numquid omnes virtutes, numquid omnes gratiam habent curationum, numquid omnes linguis loquuntur, numquid omnes interpretantur*? Plurimos ſane hac admirabili virtute, ſingularique beneficio eam ob cauſam Deus cumulavit, ut Chri-

(1) *Lib. de Præſcrip. cap.* 21. (2) *Matth. cap.* 19. (3) *In Act. Ap. cap.* 1.
(4) *In Serm.* 1. *de Aſcenſ. Domini*. (5) *Lib.* 1. *de Sacram. Confirm.* (6) *Act. Apoſt. cap.* 19. *v.* 5. 6.

Digitized by Google

Chriſtianam Religionem in ſuo exordio confirmaret, noviſque, & inuſitatis prodigiis lucem, ac dignitatem conferret. Hinc tamen non ſequitur, quod ſimul cum hac virtute gratia pariter ſanctificans non conjungeretur, vel qui hoc tempore miracula non efficiat, gratia ſanctificante deſtituatur. Præclare id S. Auguſtinus advertit (1), *Neque enim temporalibus, & ſenſibilibus miraculis atteſtantibus, per manus impoſitionem modo datur Spiritus Sanctus, ſicut antea dabatur ad commendationem rudis Fidei, & Eccleſiæ primordia dilatanda. Quis enim nunc hoc expectat, ut ii, quibus manus ad accipiendum Spiritum Sanctum imponitur, repente incipiant linguis loqui? Sed inviſibiliter, & latenter intelligitur propter vinculum pacis eorum cordibus Divina charitas inſpirari.*

VII. Ex iis ſatis conſtat gratiam ſanctificantem, etiam non tradita pro efficiendis miraculis virtute, ex Confirmatione comparari, quæ ſane cum inter *Vivorum* Sacramenta adnumeretur, eos, qui confirmandi ſunt, aut Baptiſmatis innocentiam ſervare, aut peccata, quæ admiſerunt, Pœnitentiæ Sacramento expiare oportet, ut primam gratiam adipiſcantur. Tunc illam Confirmatio non modo corroborat, ſed etiam auget, novaſque excitat vires, quibus hoſtium impetus, ac tela frangantur: *Spiritus S. in fonte Baptiſmi plenitudinem tribuit ad innocentiam, in Confirmatione augmentum præſtat ad gratiam. In Baptiſmo regeneramur ad vitam, poſt Baptiſmum confirmamur ad pugnam. In Baptiſmo abluimur, poſt Baptiſmum roboramur* (2). Idem ſcripſit Innoc. III. *Per frontis Chriſmationem manus impoſitio deſignatur, quæ alio nomine dicitur Confirmatio, quia per eam Spiritus S. ad augmentum datur, & robur* (3). Siquidem cum rationis uſu perfruimur, duobus potiſſimum modis bellum nobis indicitur. Hinc enim ſecundæ fortunæ, ambitionis, voluptatiſque illecebris magnopere incitamur; inde vero adverſis caſibus, ut ait S. Thomas (4), maxime permovemur. Quare cum Deus Optimus Maximus homines in hac miſera conditione poſitos ſuo præſidio deſtitui non pateretur, poſtquam in Baptiſmo gratiam contulit, novam etiam Sacramento Confirmationis adjunxit, quæ tenuitatem noſtram ſublevaret in eo certamine, quod adulta jam ætate ad extremam uſque ſenectutem nobis impendet: *Ergo Spiritus Sanctus* (inquit S. Eucherius Lugdunenſis), *qui ſuper aquas Baptiſmi ſalutifero deſcendit illapſu in fonte plenitudinem tribuit ad innocentiam; in Confirmatione augmentum præſtat ad gratiam, & quia in hoc mundo tota ætate victuris inter inviſibiles hoſtes, & pericula gradiendum eſt, in Baptiſmo regeneramur ad vitam, poſt Baptiſmum confirmamur ad pugnam, in Baptiſmo abluimur, poſt Baptiſmum roboramur* (5). Inſuper, ſicut in Baptiſmo character imprimitur, quo Fideles ab Infidelibus diſtinguuntur, & ob eam cauſam iterari non poteſt, idem de Confirmatione dicendum eſt. Nam cum nihil aliud ſit character, quam poteſtas ſpiritualis ad quaſdam Sacras actiones conſtituta, cumque, ſicut naturali in vita, ita pariter in ſpirituali aliæ pueris recenter genitis, aliæ vero hominibus maturæ jam ætatis actiones diverſæ conveniant; hinc ſequitur, ut alius character poſt Baptiſmum etiam Confirmatione imprimatur, & eiuſdem Sacramenti iteratio omnino denegetur: *De homine* (ita Gregorius II.) *qui a Pontifice confirmatus fuerit, denuo illi talis reiteratio prohibenda eſt* (6). Quibus ſane verbis aptiſſime congruit Tridentinum Concilium (7). Tandem, uti S. Thomas declarat (8), etſi Confirmatio Fideles ab Infidelibus minime ſecernat, eos tamen, qui in perfectione Chriſtiana magis profecerint, & eos, qui curſum tantummodo inceperint, ſatis ſuperque diſtinguit: *Et ideo character Confirmationis eſt ſignum diſtinctivum non infidelium a Fidelibus, ſed ſpiritualiter provectorum ab his, quibus dicitur, ſicut modo geniti Infantes, rationabile ſine dolo lac concupiſcite ut in eo creſcatis in ſalutem.*

VIII. Ex iis omnibus, quæ ſuperius dicta ſunt, luculenter apparet, Confirmationem maximo ſtudio, paratoque diligenter animo ſuſcipiendam, ut hujus Sacramenti characterem, ſimulque gratiam aſſequamur quæ nos in bellum validiores efficit, & contra acerrimos hoſtes, qui no-

(1) *Libr. 3. de Baptiſm. cap. 16. Tom. 9. operum edit. Maurin.* (2) *Can. de Conſec. diſtin. 5.*
(3) *Cap. cum veniſſent &c. de Sac. Unctione.* (4) *In Epiſt. S. Joan. cap. 5.*
(5) *In homil. Pentecoſt. ut habetur in Biblioth. Patrum lib. 6.* (6) *Epiſt. 13. ad Bonifac. cap. 4. Tom. 6. Concil.* (7) *Seſſ. 7. Can. 9.* (8) *Part. 3. quæſt. 72. art. 5.*

Digitized by Google

nobis ad æternam ſalutem intercludere viam contendant, eximiam victoriam pollicetur. Quis tamen id perſuaſum haberet, quod muneris noſtri ratione adducti monere debemus? Siquidem plures invenimus, cum Diœceſim perluſtraremus, qui confirmari prope neglexerint ea potiſſimum de cauſa, quod immortalis vita ſine hoc Sacramento poſſit comparari; quæ ſententia licet falſa non ſit, tamen illa peſſime utuntur. Hinc nonnulli ſæpius abſque ulla modeſtia ad Confirmationem acceſſerunt animique interiorem habitum ab externis ſignificationibus ita deprehendimus, ut ipſos aliquando præterire, vel graviter objurgare, & etiam, quod ægerrime fatemur, animo commoveri non ſemel coacti fuerimus.

IX. Itaque, ſi contra hanc opinionem differendum eſſet, latiſſimus ad excurrendum campus pateret. Nam proferri in medium poſſent diſputationes, quas Anno 1630. inter Theologos Pariſienſis Facultatis, Doctoreſque ex Anglia Catholicos fuiſſe accepimus a commentitio Petro Aurelio, qui cleri Gallici juſſu ipſarum initium, progreſſus, & exitum, Pariſiis Anno 1646. poſteritati mandavit. Sed quoniam hæc uberrima materies pro diſſertatione, a qua nunc alieni ſumus, potius conferret, commodiorem viam ingrediemur, ut populum de his clare admoneamus, quæ ad Confirmationem minime negligendam accendere valeant, eumque magnopere ſtimulent ad eos fructus appetendos, qui in hoc Sacramento continentur.

X. Cum igitur Confirmatio, ut diximus, *vivorum* Sacramentum nuncupetur, & ideo primam gratiam minime producat, omnino ſequitur, ut neceſſaria *neceſſitate medii* non ſit, ac ſine ipſa ſempiterna felicitas poſſit obtineri. Sed certum eſt, adulta jam ætate homines vel *in re*, vel ſaltem *in voto* debere *neceſſitate præcepti* confirmari, quod etiam inter Dei præcepta numeratur; aut quum bellum a Tyrannis contra Fideles infertur, vel cum Dœmonis fraude de Religione anxii, ſollicitique graviter jactamur, vel tandem cum in ultimum vitæ diſcrimen adducimur. Tunc autem Eccleſiæ præceptum dicitur, cum quis rationis uſu præditus, ſi Epiſcopus hujus Sacramenti miniſter præſto ſit, nulla legitima cauſa ad illud ſuſcipiendum impediatur. Ita ferme univerſi Theologi ſentiunt, & qui ſapientiæ laude magis commendantur, eos gravi labe inquinari teſtantur, qui ob contemptum, vel oſcitantem ſocordiam animam iſtius Sacramenti gratia munire prætermittant. Eandem culpam Parochis, Parentibus, Dominis, ac Tutoribus ineſſe certum eſt, qui ſibi ſubjectos non vehementer exſtimulent, ut hoc Sacramento, cum fert occaſio, confirmentur. Præclarus Hugo a S. Victore illud ſcriptum reliquit (1): *Propterea timendum eſt iis, qui per negligentiam amittunt Epiſcopi præſentiam, & non ſuſcipiunt manus impoſitionem, ideſt Confirmationem, ne forte propterea damnentur, quia feſtinare debuerant, dum potuerunt*. Cujus rei eandem cauſam adjungit, quam ſupra nos etiam non ſemel memoravimus: *Quid prodeſt, ſi a lapſu erigeris, niſi etiam ad ſtandum confirmeris?* Angelicus Doctor (2) tradit omnia Sacramenta ad comparandam animæ ſalutem eſſe neceſſaria, ita tamen ut aliqua omnino requirantur, ſine quibus ſalvi eſſe nullo modo poſſimus: alia vero ita neceſſaria ſint, ut ſine ipſis ad ſalutem quis valeat pervenire. Hinc poſtquam confirmationem hæc inter Sacramenta retulit, iis verbis utitur: *Et hoc modo Confirmatio eſt de neceſſitate ſalutis, quamvis ſine ea poſſit eſſe ſalvus, dum tamen non prætermittatur ex contemptu Sacramenti*. Sanctus etiam Bonaventura (3) de hac re in hunc modum ſcripſit: *Dicendum, quod eſt neceſſitas ſimpliciter, & neceſſitas conditionata; ſimpliciter non eſt gratia Confirmationis neceſſaria, ſed neceſſaria ex conditione, ſcilicet pugnanti, & vincere volenti, ſicut comedere neceſſarium eſt vivere volenti*. Et poſtquam ſententiam ſuam plane comprobavit, hæc ſuperaddit: *Ex inſtitutione ergo Eccleſiæ eſt, quod nullus ab hoc Sacramento excipitur, ſed omnes ſuſcipere debent, ut ſint ſtrenui pugnatores; & ideo ſi quis, cum habet locum, & tempus, & opportunitatem negligendo contemnit, periculo ſe exponit*. Terrere ſummopere debet Novati exemplum, (4) qui, ut refert Euſebius, ſuſcepto Baptiſmi lavacro, dum infirma valetudine teneretur, poſtea in ſanitatem reſtitutus, confirmari neglexit; ob quam cauſam, ut aſſerit Cornelius Pontifex, mortis timore perculſus Fidem turpiter deſeruit, & ſocieta-

(1) *De Sacrament. lib. 2. part. 7. cap. 3.* (2) *Part. 3. quæſt. 72. art. 11. ad tertium.*
(3) *In 4. ſentent. diſt. 8. art. 3. quæſt. 2.* (4) *Euſeb. lib. 6. cap. 35.*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

cietatem cum ſchiſmaticis inivit: *Verum morbo tandem relapſus; neque cætera, quibus poſt Baptiſmum ſecundum Eccleſiæ Canonem imbui oportuerat, acquiſivit, neque Domini ſigillo ab Epiſcopo obſignatus fuit. Quo quidem neutiquam potitus, quomodo, quæſo, Spiritum Sanctum adeptus eſt? Iſte perſecutionis tempore metu debilitatus, & nimia vitæ cupiditate adductus ſe Presbyterum eſſe negavit &c.*

XI. Eandem de Novato opinionem habuiſſet Cornelius, ſi ille ad Confirmationem imparatus acceſſiſſet. Tunc enim character, non autem gratia ſuſcipitur, quam ſane, qui percipere cupiunt, piis ſanctiſque operibus, & orationis ſtudio ſe prius exerceant oportet, ut Apoſtolorum exemplo docemur, cum Spiritum Sanctum eſſent proxime accepturi (1): *Erant enim perſeverantes in oratione*. Qua de re S. Carolus Borromæus his verbis Fideles ad Sacramentum Confirmationis inſtruit (2): *Atque in primis frequentiori, & ardentiori religioſæ orationis ſtudio devote ſeſe exerceant, exemplo Sanctorum Apoſtolorum; qui dum expectarent Spiritum Sanctum, perſeverantes erant in oratione, & jejunio*. Inſuper decernit, ut quibus per ætatem liceat, peccata prius confiteantur, quam ab Epiſcopo confirmentur; quod multo antea in ſanctionibus Odonis Epiſcopi Pariſienſis fuit conſtitutum (3): *Si confirmandus adultus fuerit, confiteatur prius, & poſtea confirmetur*. Idem ab Anglicano Epiſcopo Seculo XIII. cautum fuit, cujus Decreta Spelmannus impreſſit (4): *Quod ſi adultus fuerit confirmandus, monendus per Sacerdotem loci, ut prius confiteatur*. Hæc ſententia plurimis aliis legibus comprobatur, quas Martene ab omni antiquitate collegit (5). Illud etiam ſummopere expetit S. Carolus Borromæus, loco ſupra citato, ut qui Sacram Euchariſtiam percipiunt, poſtquam animum expurgaverint, & confirmati fuerint, divinis pariter myſteriis reficiantur: *Hoc vero diligenter curabit Parochus, ut de peccatis confiteantur, confeſſique ad Sacramentum Confirmationis accedant, tum confirmati ſacram Communionem ſumant*. Quam neceſſarium ſit Pœnitentiæ Sacramentum, ſatis re ipſa declaratur. Cum enim peccatum gratia ſimul eſſe nequeat, ſi quis forte turpi labe inquinatus ad Confirmationem accederet, charactere, non vero gratia præditus abiret, animæque novam, & graviſſimam maculam inureret, ut fidem facit S. Antonius (6): *Qui renunciat gratiæ Baptiſmali, quod fit per mortale commiſſum, poſtea accedens ad Confirmationem cum eo, non confirmaretur in gratia, nec augeretur ſibi gratia, immo mortaliter peccaret, & magis debilitaretur in anima, quamvis characterem reciperet indelebilem, & hoc, niſi reſtitueretur prius gratia amiſſa, quod non fit niſi per Pœnitentiam*.

XII. Sed jam ad externa Religionis ſigna, quæ hoc Sacramentum maxime decent, ſermo convertatur. Vehementer optamus, ut præter totius Corporis modeſtiam, jejuni Confirmationem univerſi ſuſcipiant: ideoque mane illam adminiſtrari ſemper curabimus. Nam ad XII. uſque Seculum hunc morem conſtanter Eccleſia retinuit, quod Magiſtri ſententiarum teſtimonio clare demonſtratur. Poſt illud tempus, ut ait S. Thomas (7), hoc jejunium paulatim defuit: ſed cum ex Canone, *Ut jejuni*, & ex alio, *Ut Epiſcopi* (8), quos ſedulo Cardinalis Bellarminus expendit (9), ſatis intelligatur, decere maxime, ut Epiſcopus conferens hoc Sacramentum, & Fideles, quibus confertur, jejunium obſervent; cum etiam in Pontificali Romano habeatur, *Confirmandi deberent eſſe jejuni*; hinc proculdubio Nos præclarum conſilium ſequemur, aliiſque plurimum illud commendamus. Veteri quoque diſciplina pueris ſtatim poſt Baptiſmum Confirmatio tradebatur; ſed cum honeſtis de cauſis hac immutata conſuetudine mos obtinuerit, ut confirmandi rationis uſum attingerent, niſi forte gravi morbo detenti, de vita dimicarent; ideo, ne ab hujus Bononienſis Eccleſiæ, & Romani Catechiſmi inſtitutis recedamus, illud palam monemus, neminem a Nobis confirmandum, qui ſeptimum ætatis annum non exceſſerit. Mandamus inſuper Parochis, ut ægrotos Nobis denuncient, qui in lethali periculo verſantur, ne ſine Confirmatione vitam abſolvant, ſicut etiam præcepit S. Carolus,

---

(1) *Act. Apoſt. cap. 1.* (2) *Part. 4. Act. Eccleſ. Mediol. pag. 509. Tom. 1. edit. Mediol.* (3) *Cap. 4.* (4) *Lib. 2. Concil. Anglicanor.* (5) *Lib. 1. cap. 2. art. 2. num. 2. de antiquis Eccleſiæ Ritibus.* (6) *Part. 3. tit. 14. cap. 13. §. 1.* (7) *Part. 3. quæſt. 73. art. 12. ad ſecundum.* (8) *De Conſecrat. diſt. 5.* (9) *Lib. 3. Controverſ. lib. 2. cap. 13. in fin.*

Digitized by Google

lus (1): *Ægrotos præterea nondum confirmatos deſignabit, eoſque Archiepiſcopo denunciabit, ut ne ingraveſcente morbo ſine hoc Sacramento decedant*. Idem de pueris periculoſo morbo laborantibus intelligendum eſt, cum Sancti Thomæ doctrina, & auctoritate certi ſimus (2), quod *etiam pueri confirmati decedentes, majorem gloriam conſequuntur, ſicut & hi majorem obtinent gratiam*. Nos autem nullo impedimento retardabimur, ne infirmos domi inviſamus, ipſoſque in eo diſcrimine Sacramenti hujus virtute confirmemus.

XIII. Qui vero ſani, & incolumes ad Eccleſiam ſe conferre poſſunt, eo die, atque hora convenire debent, quæ ipſis a Parocho ſtatuetur; caveatque diligenter Parochus, ut mares a feminis diſtinctum ſejunctumque locum habeant; & cum recentem hominum conſuetudinem, ob quam in nocturnis cœtibus, aliiſque publicis officiis feminæ viris præferuntur, Eccleſia minime receperit, a maribus primum Sacramenti adminiſtrationem auſpicabimur: *Primum* (ſicut in quinto Mediolanenſi Concilio præſcribitur) *mares in Eccleſia a parte ſua, feminæ ab altera ſint, ſicque ſeparatim diſtincti &c. & quod veteris ritus eſt, primum mares, deinde feminæ confirmentur*. Interſint eodem tempore Patrini, qui a S. Gregorio in Libro Sacramentorum, & ab Ordine Romano memorantur. Plures etiam ſacras ſanctiones adducit Gratianus (3), & hujus rei cauſam S. Thomas his verbis complectitur (4): *Hoc Sacramentum exhibetur homini ad robur pugnæ ſpiritualis. Sicut autem aliquis de novo natus indiget inſtructore in his, quæ pertinent ad conſervationem vitæ, ita illi, qui ſumuntur ad pugnam, indigent eruditoribus, a quibus inſtruantur de his, quæ pertinent ad modum certaminis*.

XIV. Qui nondum confirmatus fuerit, Patrini munere fungi nequaquam poteſt. Parentibus etiam erga liberos id præſtare minime permittitur; cum ſpiritualis affinitas inter Patrinos, & recenter confirmatos, ipſius Sacramenti virtute, juxta Concilium Tridentinum, (5) contrahatur. Volumus inſuper, ut maribus erga feminas, & e contrario feminis erga mares Patrini officium perſolvere omnino denegetur, quod in Pontificali Romano, & in Concilio Mediolanenſi Quinto cautum maxime fuit ea de cauſa, *quod minime hoc per ætatem conveniat*. Obſervandum quoque præcipimus, quod in eodem Concilio demandatur, *ut genibus flexis, manibus ante pectus junctis, ſuo quiſque ordine pie, & religioſe orent, in primiſque ab omni vociferatione, & inani confabulatione caveant, ſed ſilentio ſancto utantur*.

XV. Ac primum, cum hoc Sacramentum confert Epiſcopus, certis precationibus Deum Patrem obteſtatur, ut Spiritum Sanctum ſuper eos immittat, qui ſint proxime confirmandi; quæ precatio non ſolum pietatis plena eſt, ſed etiam vetuſtiſſima, cum in Sacramentario Sancti Gregorii deſcribatur. Poſtea confirmandum ſuo nomine compellat; & ſi aliquid in ipſo, vel parum Chriſtianæ Religioni accomodatum, vel ad riſum concitandum prope factum advertat, plurium Conciliorum auctoritate, ac præſertim Mediolanen. decernitur, ut illud Epiſcopus immutet; qua facultate non ſemel uſi ſumus, cum Diœceſim inviſentes Confirmationem traderemus. Poſtquam id perfectum fuerit, Epiſcopus verba, quæ Sacramenti formam conſtituunt, pronunciat. Ea verba Innocentius Primus in celebri Epiſtola ad Decentium Eugubinum Epiſcopum proferre noluit: *Verba vero*, inquit, *dicere non poſſum, ne magis prodere videar, quam ad conſultationem reſpondere*. Severam hoc loco Arcani diſciplinam ſatis oſtendit, qua Religionis myſteria tunc temporis ſilentio tegebantur; ſicut Petrus Couſtant (6) diligenter expendit: *Tum* (ut ipſis S. Gregorii verbis utar (7)) *Pontifex tincto pollice in Chriſmate facit Crucem in fronte unius, ſimiliter per omnes ſingillatim*. Sed etiam ante Gregorium Tertullianus (8) inter Eccleſiæ Sacramenta *ſignaculum frontium* adnumeravit. Confirmandus itaque Sacro Chriſmate in fronte, illuſtriori ſcilicet parte corporis, ungitur, ut Chriſtianum nomen, ac Religionem coram omnibus præferendam moneatur: *Et ideo linitur confirmatus Chriſmate in fronte*, inquit Sanctus Thomas (9) *ut in manifeſto demonſtret ſe eſſe Chriſtianum, ſicut & Apoſto-*

(1) *Loco ſuperius allato*. (2) *Part. 3. quæſt. 72. art. 2. ad quartum*. (3) *Tit. de Conſecrat. diſtinct. 4*. (4) *Part. 3. quæſt. 72. art. 10*. (5) *Seſſ. 24. cap. 2. de Ref. Matrim.*
(6) *In notis pag. 859*. (7) *In Sacrament*. (8) *Lib. 3. contra Marcionem cap. 22*.
(9) *Part. 3. quæſt. 72. art. 9*.

Digitized by Google

Apoſtoli poſt acceptum Spiritum Sanctum ſe manifeſtaverunt, qui prius in cœnaculo latebant. Signum vero Crucis adhibetur, quo univerſi Eccleſiæ ritus, ac cœremoniæ perficiuntur, ut afferit S. Auguſtinus (1): *Quod ſignum, niſi adhibeatur, ſive in frontibus credentium, ſive ipſi aquæ, ex qua regenerantur, ſive oleo, quo Chriſmate unguntur, ſive Sacrificio, quo aluntur, nihil eorum rite perficitur*. Eugenius IV. quoque Pontifex in Decreto pro inſtruendis Armenis non frontem modo, ſed etiam Crucis ſignum eodem ſermone complectitur (2): *Ideoque in fronte, ubi verecundiæ ſedes eſt, confirmandus inungitur, ne Chriſti nomen confiteri erubeſcat, & præcipue Crucem ejus, qui Judæis quidem eſt ſcandalum, gentibus autem ſtultitia ſecundum Apoſtolum; propter quod ſigno Crucis ſignatur*. Tandem pollice tincto in oleo, ſive balſamo, ſignum Crucis imprimitur, eoque pacto, dum formam, ac verba pronunciat Epiſcopus, materiam ſimul tradit, ex quibus Sacramentum conſtituitur. Hæc olei balſamique compoſitio feria ſexta Majoris Hebdomadæ ſolemni Epiſcopi conſecratione conficitur: *Secundum Sacramentum* (inquit Eugenius loco, quem ſupra diximus) *eſt Confirmatio, cujus materia eſt Chriſma ex oleo, & balſamo per Epiſcopum benedicto*. A primis uſque Seculis oleo ſemper uſa eſt Eccleſia, dum Confirmationis Sacramentum conficiebatur. Id vero apertiſſimis Dionyſii Areopagitæ, Theophyli Antiocheni, Tertulliani, ac Cypriani teſtimoniis ſatis oſtenditur. Quo tempore balſamum oleo permiſceri inceperit, perſcrutari ſupervacaneum in præſentia ducimus. Satis ſit, quod Seculo Sexto certiſſima huius rei documenta proferantur. Nunc autem Occidentis, & Orientis pariter Eccleſiæ inſtituto balſamum oleo permiſceri inceperit, perſcrutari ſupervacaneum in præſentia ducimus: Satis ſit, quod Seculo Sexto certiſſima hujus rei documenta proferantur. Nunc autem Occidentis, & Orientis pariter Eccleſiæ inſtituto balſamum oleo componitur; ita tamen, ut triginta quinque diverſæ aromatum ſpecies, & exigua vini copia a Græcis adjungantur (3). Inſuper oleum pro hujus Sacramenti materia propoſitum fuit, quod Sancti Spiritus gratia in ipſo potiſſimum ſignificatur: *Gratia Spiritus Sancti* (ait Sanctus Thomas (4)) *in oleo deſignatur; unde Chriſtus dicitur eſſe unctus oleo lætitiæ propter plenitudinem Spiritus Sancti, quam habuit, & ideo oleum competit materiæ hujus Sacramenti*. De balſamo vero ita ſubnectit: *Admiſcetur autem balſamum propter fragrantiam odoris, quæ redundat ad alios, unde Apoſtolus dicit ſecunda ad Corinthios cap. 2. Chriſti bonus odor ſumus Deo &c.; & licet multa alia ſint odorifera, tamen præcipue accipitur balſamum propter hoc, quod habet præcipuum odorem, & quia etiam incorruptionem præſtat. Unde Eccl. 24. dicitur, quaſi balſamum non mixtum odor meus*.

XVI. Patrini ex veteri ritu confirmandum dextra manu tenentes ad Epiſcopum adducebant, & ſi ipſe adultus eſſet, pedem ſuper Patrini dextrum pedem imponere debebat, ſicut præſcribitur in Ordine Romano, ac in Libro Sacramentorum Sancti Gregorii, quem jam toties in medium protulimus. Id vero Religione myſterioque non caret: *Adulti, ſeu alii majores ponant pedem ſuum ſuper pedem dextrum Patrini ſui* (5). Hunc morem integre ſervavit Benedictus XIII. cum primum Epiſcopus, ac deinde Pontifex Maximus Fidelium multitudinem pluries hoc Sacramento confirmavit. Eandem diſciplinam tenuit Sanctus Carolus Borromæus, qui in Mediolanenſi Concilio Quinto præcepit, ut ante ipſum ſtarent, qui adulta jam ætate ad confirmationem accederent. Sed cum diuturna experientia cognitum a Nobis ſit; vix a Patrinis impetrari poſſe ut manum dextram ſuper humerum confirmandi pariter dextrum conſtanter teneant; ideo novam hanc conſuetudinem libenter amplectimur, ne præſertim in tanta hominum multitudine turbæ excitentur.

XVII. Ultimo Epiſcopus leniter genas confirmando percutit, ac deinde pacem impertit, & poſtquam Patrinus ipſi candida faſcia frontem obduxit, Epiſcopus ſolemni benedictione rem perficit, concionemque dimittit. Qui de Sacris rebus erudita poſteris commentaria reliquerunt, ſuſpenſi dubiique ſunt, quonam tempore conſuetudo cædendi leviter in maxilla confirmatum inducta fuerit: *Poſtquam Epiſcopus* (ait Martene) *formam pronunciavit, percutit leviter* con-

(1) *Tract. 118. in Joann. Tom. 3. col. 801. edit. Maurin.* (2) *Tom. XIII. Concilior. pag. 536.*
(3) *In Euchologio impreſſo a Goario*, (4) *Part. 3. quæſt. 72. art. 2.* (5) *Pontif. Rom.*

confirmati maxillam, cujus ritus nullam apud veteres Scriptores, aut Rituales mentionem vidi, nec ullum Durando Mimatenſi Epiſcopo antiquiorem, qui de illo loqueretur, Auctorem reperi (1). Cauſam tamen hujuſce rei in Concilio Senoneſi coacto anno 1524. hanc fuiſſe accepimus: *Ut ea percuſſione infantes memoriam habeant ſe fuiſſe confirmatos, ne iterum confirmentur*. Sed alia, ac præſtantior in Libro Catechiſmi Romani memoratur: *Ut meminerit confirmatus ſe tamquam athletam paratum eſſe oportere ad omnia adverſa invicto animo pro Chriſti nomine ferenda*. Inficiari quidem nemo poteſt precationis, pacis, faſciæque, quam modo diximus, morem ab omni antiquitate religioſe ſervatum fuiſſe. Certum pariter eſt hanc faſciam ideo fronti circumductam, ne ſacrum Chriſma in genas confirmati deflueret, & ſimul, ut Spiritus Sancti gratiam omni cura diligentiaque retinendam intelligeret. Septem dierum ſpatio faſciam fronti circumligatam olim præſeferebant (2), nec verbis ſatis explicari poſſunt ſanctiſſima pietatis opera, quibus recenter confirmati per ſeptem dies exercebantur (3). Sed cum virtus in Fidelium animis remiſſa in dies langueſcat, nec jam proponi poſſint ea, quæ primis Fidei ſectatoribus facillima, ac jucunda videbantur; ideo præcipimus, ut ſaltem quo die Sacramentum acceperint, faſciam nunquam deponant. Confidimus pariter fore, ut illum diem honeſte ſancteque tranſigant. Hæc omnia pro noſtrarum virium infirmitate diximus, ut in animas Fidelium uberrimi fructus, & perpetua ſalus derivetur. Sed priuſquam finem imponamus, iterum Parochos ſtudio, quo poſſumus maximo, hortamur, ut pro ipſorum ſapientia, ac virtute, cum populum de more inſtituunt, univerſa illa, quæ nos ſimul inculte congeſſimus, clarius, ac diligentius declarent. Inſuper addant, quæ pro hujus Sacramenti dignitate vel utilitate explicanda magis opportuna judicabunt, & quæ Nos fortaſſe ob ingenii noſtri tenuitatem facile prætermiſimus.

INSTITUTIO VII.

De conferendis Parochiarum Eccleſiis. Quodnam ſit judicium Sacrorum Canonum ſuper hac re. De variis corruptelis, quæ inductæ fuerant, quave ratione Sacra Concilii Congregatio remedium illis attulerit: quibus meritis, præter doctrinam, præditi eſſe debeant, qui ad examen ſe cum aliis offerunt, ut Parochiales ejuſmodi obtineant. Quæ partes ſint Laicorum cum aliquem ad eas Eccleſias nominant, quæ ad ipſos jure pertinent.

I. Sacra Tridentina Synodus juxta vetuſtiores Canones, (4) in quibus præcipitur, ut illi, *Qui majoribus & ſtudiis juvatur, & meritis* Eccleſiæ Parochiales gubernandæ tribuantur, Lateranenſi Concilio ſub Alexandro III. (5) pariter inhærens, ubi is Parochus eligendus ſtatuitur, *Quem Eccleſiæ magis utilem, & idoneum reputarent*, optimam conſuetudinem induxit, ut, cum Parochialis Eccleſiæ vacatio contingeret, publicum examen indiceretur; curamque animarum illi conferendam voluit, qui moribus, ætate, doctrina, prudentia, aliiſque rebus ad eam Eccleſiam regendam opportunis, ac neceſſariis reliquos omnes ſuperaret (6). Sanctiſſimus vero Pontifex Pius V. ex præclariſſimis ejuſdem Concilii ſanctionibus permittit (7), ut, ſi quis per injuriam ab accipienda Eccleſiæ illius procuratione ſe depulſum exiſtimet, cauſam ad Metropolitanum, vel etiam ad Sedem Apoſtolicam deferat, ibique ſuum æmulum in novum examen adducat, ex quo ſi virtute, atque ingenio ſuperior abierit, curam animarum, licet competitori antea collatam, pro victoriæ mercede conſequatur.

II. Sed ut inanes hujuſmodi ad novum Judicem provocationes impediret, decrevit juxta Concilium Pontifex, ut, qui probatus poſt examen ab Epiſcopo fuiſſet, ſtatim Eccleſiæ ſuæ re-

(1) *De antiquis Ritibus lib. 1. cap. 2. artic. 3. num. 13.* (2) *In ordine Rom. titul. de obſervanda unctione Chriſmatis. De Divinis Offic. cap. de Sabbato in Albis.* (3) *In auctoribus Ritual. tom. 10. Bibliot. Patrum.* (4) *In Canon. ſi forte diſt. 63.* (5) *In Cap. Quoniam de jure Patronatus, & in Cap. Conſtitutis de Appellationibus.* (6) *Seſſ. 24. de Reformat. cap. 18.* (7) *In Conſtitut. 33.*

Digitized by Google

regimen ſuſciperet, & ne ulla appellatio poſſeſſionem ſuſpenderet, atque impediret. Cum tamen pluribus exemplis compertum ſit, remedium a Pontifice tunc propoſitum non ſatis incommodo mederi; & cum Sac. Concilii Congregatio a præſtantibus viris admonita, perniciofos uſus irrepſiſſe cognoverit, quos hujuſmodi provocationes, cum de conferendis Parochiis agitur, magno cum detrimento excitarunt; ideo Nobis, qui tum perhonorifico Secretarii munere fungebamur, anno 1720. mandavit, ut rem totam funditus perpenderemus, & opportuna malis remedia ſimul excogitaremus. Nam eadem Sac. Congregatio non modo Concilii Tridentini ſententias interpretari ſola poteſt; verum etiam diligentiam ſtudiumque adhibere maximum debet, ut per univerſum orbem Eccleſiaſtica Diſciplina integre conſervetur.

III. Itaque commiſſo muneri pro virium tenuitate, licet non ſine magno labore, ſatisfacere contendimus; & ſane provocationes, quas ſupra diximus, magno numero ad Judices delatas invenimus. Id vero quam gravem afferret perniciem, ex eo intelligi facile poteſt, quod Eccleſiæ per plures annos ſuo Rectore deſtituebantur. Nam cum ipſe in judicium a competitore vocaretur, ut novum ſubiret examen, longe a ſede immorari diuturno tempore cogebatur, donec judicium abſolutum foret, quod ſæpe ad quartam uſque ſententiam ſine ullo fructu protrahebatur. Quippe cum id examinandum eſſet, an rectum Epiſcopi judicium fuiſſet, cum aliquem ad regendam Eccleſiam delegerat, aliumque velut minus idoneum rejecerat; ideo novum examen poſt multos menſes, & aliquando poſt multos annos proponi debebat. Hinc non ſemel contigit, ut eo temporis ſpatio plurimum laboris induſtriæque in excolendis ſtudiis æmulus impenderet, & coram novis examinatoribus maxime præ illo probaretur, qui antea virtutis merito ab Epiſcopo cæteris præpoſitus fuerat.

IV. Poſt hæc, cum præcipuam hujus incommodi cauſam, remediumque ſimul animo expenderemus, occurrit in Actis Sac. Congregationis Decretum, quo ab anno 1603. provocationes hujuſmodi conceduntur, quamvis ad offenſionem probandam nullum certum argumentum adhiberetur; ad quam ſententiam Supremum Rotæ Tribunal, Sac. Congregationi plurimum deferens, ſe penitus conformavit; neque aliter fieri poterat; nam cum examen ad conferendas Eccleſias haberi conſueverit, nemo ſe immerito gravatum oſtendere poterat, niſi ad novum Judicem pro novo indicendo examine provocaret. Quare ſi in poſterum ſcriptis exarentur omnia quæ ad examen pertinent, ex illis ſatis ſuperque cognoſci poſſe viſum eſt, aliquid injuſte commiſſum fuerit; hinc etiam decerni hujuſmodi provocationes minime admittendas, niſi acceptæ injuriæ argumenta ex actis publici examinis proferantur; & tandem hoc modo maxima detrimenta removeri, quæ paulo ante commemoravimus.

V. Hæc omnia ſatis longa oratione, quæ Typis excuſa eſt, diligenter complexi fumus: & cum Cardinales die prima Octobris, & 16. Novembris rem totam ſedulo examinaſſent, ea, quæ a Nobis propoſita fuerant, ſumma humanitate, atque aſſenſu confirmarunt, juſſeruntque (ſi id probaret Clemens XI. tunc Pontifex Maximus) Epiſtolam nos conficere, qua moneremus Epiſcopos, ut cum deinceps pro vacatione alicujus Eccleſiæ examen fieret, ſcriptæ petitiones competitoribus traderentur, qui reſponſa quoque ſcripta reddere deberent. Igitur Epiſtolam ſua auctoritate judicioque Pontifex approbavit, quæ Typis edita ad ſingulos Epiſcopos die 10. Januarii 1721. miſſa fuit, ac deinde inter Clementis XI. Conſtitutiones adnumerata (1).

VI. Paulo poſt nos ipſi a Benedicto XIII. Anconitanis in Epiſcopum declarati, ejus Epiſtolæ ſententiam integre ſervatam invenimus. Sed cum Bononiæ (ad quam Civitatem a Clemente XII. translati fuimus) contrarium contigiſſet, rem ipſam ſtatim obſervandam omnino curavimus. Nullam enim Eccleſiam adminiſtrandam permiſimus, niſi prius indicto examine omnia, quæ ad ipſum ſpectarent, diligenter ſcriberentur. Itaque pro certo habeant univerſi, Nos haud aliter unquam facturos, donec præpoſitos huic Eccleſiæ, Paſtoremque Civium Nos eſſe Deus patietur.

VII. Quoniam vero idoneus aliquando non eſt, qui reliquis doctrinæ laude præcellat; cum ſæpius illi, qui ſapientia cæteris comparari non poſſunt, iis tamen rebus cumulatiores ſint, quæ

(1) *In Bull. Clementis XI.*

Digitized by Google

quæ ad regendas Eccleſias magis neceſſariæ judicantur, quam rem copioſe S. Thomas oſtendit (1), eamdemque confirmat Tridentinum Concilium (2), a quo præter doctrinæ commendationem, optimi etiam mores, rerum prudentia & alia plurima requiruntur; ideo mandamus, ut ſinguli competitores ratum firmumque ætatis teſtimonium ad noſtrum Cancellarium deferant, & quantum inſerviendæ Eccleſiæ, & Fidelibus præſertim imbuendis temporis impenderint; quandiu Pœnitentiæ Sacramentum miniſtraverint ſi hac facultate præditi ſint; an apud alios Parochos Cappellani munere perfuncti fuerint, vel aliqui Eccleſiæ Vicarii, aut Œconomi præfecti, ac tandem quibus olim Miniſteriis operam ſtudiumque contulerint, & cætera omnia palam exhibeant, quæ ipſos ad curam animarum ſuſcipiendam ſatis utiles aperte demonſtrent. Cancellarius autem ſcribæ, qui noſtro Foro huic muneri præpoſitus eſt, hujuſmodi documenta tradat, ut ex illis compendium in publicis Actis ſervandum, & alterum Nobis exemplar conficiat. Peracto examine, collatoque Eccleſiæ Parochialis regimine, ſi quis eadem documenta apud ſe retinere velit, quibus alio tempore utatur, volumus, ut ipſis omnino reſtituantur. Idem obſervandum præcipimus, ſiquis *favore certæ Perſonæ* Parochialem Eccleſiam in alium transferat, & a Nobis approbari requirat, ut noſtrum teſtimonium ad Sedem Apoſtolicam tranſmittat. De illis vero, qui a Laicis proponuntur, ad quos Eccleſia jure pertineat (quoniam Nobis pariter, an ſatis periti ſint, exploratum eſſe debet; de quo ſententia ferri nequit, niſi præter ſcientiam, de cæteris quoque neceſſariis conditionibus aperte conſtet) id ſtatuimus, quod in Tridentina Synodo continetur (3): *Quod ſi juris Patronatus Laicorum fuerit, debeat, qui a Patrono præſentatus erit, ab iiſdem Deputatis, ut ſupra, examinari, & non niſi idoneus repertus fuerit, admitti.*

VIII. Poſtremo, quoniam de Laicis verba facimus, qui Eccleſiarum Rectores nominare jure ſuo conſueverunt, pro certo teneant integra prorſus eorum privilegia a Nobis conſervanda: Monemus tamen, & per Viſcera Jeſu Chriſti vehementer obteſtamur, ne aliquos ob eam potiſſimum cauſam nuncupent, quod de ſua familia benemeriti fuerint, vel clientelis, & privatis officiis commendentur; ſed unice ante oculos habeant utilitatem, ac ſalutem animarum, quæ ipſis committitur. Caveant, ne ingrati ſint, atque immemores ampliſſimi beneficii; cujus nullum exemplum primis Seculis reperitur, ut nempe eos jure ſuo nominent, qui Eccleſiis gubernandis præficiantur. Nam, ſi priſtini temporis memoriam repetamus, Templa a Laicis extructa, largiſque proventibus cumulata Nobis occurrunt, quin tamen ullum hujuſmodi privilegium ſibi compararent. Conſulant ſuper hac re Pontificum decreta (4), & præſertim Concilii Tridentini verba ſedulo perpendant (5), cum ad illos ſermonem convertit, qui Epiſcopos jure nominare poſſunt. Siquidem habita dignitatis ratione fere cum illis conferuntur, qui Parochos ex privilegio nuncupant, cum utriſque animarum cura tribuatur: *Hortatur, & monet, ut in primis meminerint, nihil ſe ad Dei gloriam, & populorum ſalutem utilius poſſe facere, quam ſi bonos Paſtores, & Eccleſiæ gubernandæ idoneos promoveri ſtudeant, eoſque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, niſi quos digniores, & Eccleſiæ magis utiles ipſi judicaverint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium ſuggeſtionibus, ſed eorum exigentibus meritis præfici diligenter curaverint.* Nemo autem ignorat a Venerabili Dei famulo Innocentio XI. die 2. Martii 1679. damnatam eorum fuiſſe ſententiam, qui Concilii verba hoc modo explicanda aſſerebant, nempe, ut hominem prorſus indignum excluderet, non tamen reliquis præſtantiorem nominandum juberet; vel tunc ſolum vim habere Concilium, cum publicum examen indicitur. Si quis ergo ad Eccleſias ſaltem Parochiales, omiſſo magis utili, idoneum aliquem proponat, licet in Judiciali Foro improbari non poſſit, culpa tamen ipſum non carere S. Thomas teſtatur (6): *Ad tertium dicendum: quod quantum ad hoc, quod electio impugnari non poſſit in Foro Judiciali, ſufficit eligere bonum, nec oportet eligere meliorem, quia ſic omnis electio poſſet habere calumniam, ſed quantum ad conſcientiam eligentis, ne-* *ceſſe*

(1) 2. 2. *quæſt.* 63., & *quæſt.* 185. *art.* 3. & *Quodlibeto* 7. *quæſt.* 4. *art.* 3.

(2) *Loc. cit.* (3) *Seſſ.* 24. *cap.* 18. (4) *Can. Decretum Can. Regenda, Can. Noverint* 10. *quæſt.* 1. (5) *Seſſ.* 24. *cap.* 1. (6) 2. 2. *quæſt.* 63. *art.* 2. *ad* 3.

D 2

ceſſe eſt eligere meliorem. Idem ex multis præſtantium Virorum auctoritatibus a Sacra Rota gravius, ac ſeverius conſtitutum fuit, cum de Beneficiis ſimplicibus ageretur (1). Sed omiſſa hac diſputatione, ſi ex Tridentino Concilio, licet publico examine Eccleſia Parochialis conferatur, melior ſemper eligendus eſt, ſicut ex damnata ſententia, quam ſupra memoravimus, clare intelligitur; ideo, ſi hoc pacto a Laicis Eccleſiarum Rectores proponuntur, neceſſario conſequitur, ut digniorem ſeligere omnino teneantur. Hinc ait præclarus Theologus ex Societate Jeſu Dominicus Viva (2), qui damnatas a Pontificibus Sententias egregiis Commentariis illuſtravit: *Puto Patronum etiam Laicum debere digniorem præſentare, præſertim ad Beneficia curata, cum eadem inconvenientia habeantur ex promomotione minus digni, ſive hæc promotio fiat immediate a Collatore, ſive contingat per præſentationem a Patrono factam.*

INSTITUTIO VIII.

De obſtetricibus, quæ pro conferendo Baptiſmo, ſi neceſſitas poſtulet, ſatis peritæ eſſe debent: quid plane ſcire teneantur: ſuo munere perfungi illas non poſſe, niſi prius in examen veniant, ac probentur. Quid agendum ſit Sacerdoti Baptiſmum pueris conferenti, qui jam domi per obſtetrices eundem Baptiſmum acceperunt. Quæ pariter norma ſervanda ſit cum pueris expoſitis, qui ſchedam collo pendentem gerunt, in qua de ſuſcepto Baptiſmo teſtimonium habetur.

I. Quamvis Parochus Baptiſmi Miniſter legitimus ſit, ſive alius Sacerdos ab Epiſcopo, vel Parocho delegatus (niſi fortaſſe mortis proximæ periculum immineat, quo tempore ſine ullo ritu, ac cæremonia a quolibet etiam Laico, infideli, hæretico, vel excommunicato, & etiam a muliere Baptiſmus conferri poteſt, dummodo forma, materies, atque intentio rite conſerventur, & qui ampliori dignitate præditi ſunt, cæteris ſemper præferantur; & virorum potiſſimum præ mulieribus habeatur ratio, niſi forte modeſtiæ cauſa aliter faciendum videatur, cum proles ex utero matris non integre demiſſa magno in diſcrimine conſtituta eſt; aut ſi mulier pro Sacramento adminiſtrando magis apta, magiſque perita judicetur) quamvis, inquam, Parochus Baptiſmi Miniſter legitimus nuncupetur, frequentiſſime tamen contingit, ut infantes, qui proxime morituri videntur, ſalutari lavacro expiare cogantur obſtetrices.

II. Itaque, ſi Medici, qui ſervandæ corporis ſaluti præpoſiti ſunt, nullam mulierem in eo miniſterio verſari patiuntur, quæ prius ipſorum judicio probata non fuerit; Nos præſertim, qui perpetuam incolumitatem, beatamque illorum vitam, qui nobis a Deo commendati ſunt, maxime expetimus, omnem diligentiam, curamque impendere debemus, ut hujuſmodi mulieres, a quibus tam crebro Baptiſmus impertitur, iis omnibus ſatis imbutæ ſint, quæ ad rem bene gerendam neceſſario requiruntur.

III. S. Carolus Borromæus, qui Eccleſiæ diſciplinam non mediocriter collapſam reſtauravit, præclarum hujus diligentiæ nobis reliquit monumentum (3): *Obſtetrices tribus poſt hujus Decreti promulgationem menſibus pœna arbitratu Epiſcopi propoſita officium ne præſtent, niſi per Vicarium Foraneum, ſi in Diœceſi ſunt, ſi vero in Urbe, per eum, cui Epiſcopus id curæ dederit, ſcripto probatæ ſint idoneæ ad Sacramentum Baptiſmi, cum neceſſe erit, miniſtrandum. Quæ autem probata eſt, cum baptizabit, curet, quoad fieri poteſt, ut duæ ſaltem mulieres, ac mater præſertim, ſi poteſt, teſtes præſentes adſint, quæ in baptizando verba ab ea prolata audiant. Parochos vero cum perquiret ex Decreto Provinciali, an infans baptizatus ſit, diligenter obſtetricem, & teſtes etiam de verbis prolatis interroget, ut ſibi conſtet, an Baptiſmi forma recte adhibita ſit, an vero ſecus, quamobrem oporteat infantem a ſe baptizari.*

IV. San-

(1) *In Cauſa Camerinen. Beneficiat. habita die 2. Julii 1708.num. 37. coram. bon. mem. Molino Decano, edita poſt controv. Pitonis alleg. 30.* (2) *In notis ad propoſit. 47. num. 14.*

(3) *In Actis Mediolanen. Eccleſiæ Lugduni impreſſis an. 1682. tom. 1. pag. 178. & pag. 220. edit. Mediolan.*

Digitized by Google

IV. Sanctiſſimi viri exemplo ducti Nos etiam decernimus, ut obſtetrices, quæ in hac Civitate, vel Diœceſi verſantur, hoc munus præſtare omnino ceſſent, nec ulla alia deligatur, niſi prius in examen illæ vocentur, & pro conferendo Baptiſmo ſatis idoneæ reperiantur. Interrogari potiſſimum debebunt de materia, ac forma hujus Sacramenti, & qua ratione, ſimul ac materia traditur, verba pronunciari oporteat, & baptizandi intentio ſimul neceſſaria ſit. Proponantur etiam illis eventus, qui in Rituali Romano continentur (1), ac præcipue, quid agendum ſit, cum infans ex utero parentis caput, aut aliam corporis partem ſolummodo porrigit, ipſiuſque vita in dubium magnopere revocatur.

V. Metropolitanæ Eccleſiæ Archipresbyter, qui duos ex quolibet ordine viros ſibi eliget, ad urbanas obſtetrices examinandas præficietur, & ſi aliquam probaverit, ſcriptum ratumque teſtimonium *gratis* impartiat. Sed pro Diœceſi obſtetrices a Parocho, cujus Eccleſiæ adſcriptæ ſunt, diligenter examinentur: *Curare debet Parochus* (ita Rituale Romanum) *ut Fideles, præſertim obſtetrices, rectum baptizandi ritum probe teneant, & ſervent.* Et quoniam difficile eſt Religioſis Ordinibus devotos homines in Diœceſi paratos habere, qui Parocho ſuam operam præſtent; volumus, ut examen etiam præſente Vicario Foraneo peragatur. Quod ſi Vicario, tamquam alicujus Eccleſiæ Rectori, mulieres obſtetrices examinare contigerit, aliquis Parochus ipſi ſubjectus in examen ſocius advocetur. Teſtimonia pariter, quibus mulieres ad hoc miniſterium deliguntur, *gratis* concedantur: examen quotannis habeatur; perfectumque ſignificent Vicarii iiſdem Litteris, quas dare Nobis ſinguli conſueverunt. Pœnam arbitrio noſtro infligendam reſervamus, non modo Vicariis, qui in hac re negligenter ſe geſſerint, ſed mulieribus, quæ non obtenta prius facultate, quam ſupra diximus, obſtetricis munus exercere minime dubitaverint.

VI. Interim infantes, qui obſtetricum miniſterio Baptiſmum acceperint, ſi a periculo incolumes evadant, ad Eccleſiam deferri debent, in qua Fons Baptiſmi conſervatur, ibique cæremoniæ omnes, quæ ob neceſſitatem omiſſæ fuerunt, religioſe perfici, de quibus Venerabilis Cardinalis Bellarminus ita ſcriptum reliquit (2): *Omnes ritus, quibus nunc utimur, antiquiſſimi ſunt, & vel ex Apoſtolorum traditione manarunt, vel a Sanctiſſimis Patribus inſtituti ſunt.* Caveat tamen Sacerdos, cui munus hujuſmodi demandatum fuerit, ne Baptiſmi Sacramentum *ſub conditione* infantibus conferat ea cauſa permotus, quod obſtetricum manu luſtrati tantum, expiatique privato loco fuerint. Quippe id ſolum permittitur, cum poſt ſedulam inquiſitionem ambigi poteſt, an rite Baptiſmus collatus fuerit: *De quibus* (3) (inquit Alexander III.) *dubium eſt, an baptizati fuerint, baptizantur his verbis præmiſſis; ſi baptizatus es, non te baptizo; ſed ſi nondum baptizatus es, ego te baptizo.* Qui aliter fecerit, uti ex S. Carolo Borromæo, & Catecheſi Tridentinæ Synodi deprehenditur, irregularis ſit, & graviſſimo ſacrilegio implicatur. Inſuper præclariſſimus Cardinalis Albitius minime admittendas aſſerit eas Synodos, in quibus iteratio Baptiſmi *ſub conditione* indiſtincte præcipitur, quoties obſtetricum manu ſalutaribus undis comuni labe infantes expurgantur (4).

VII. Pro confirmanda hac ſententia adduci poſſet exemplum S. Athanaſii, quem adhuc puerum Sozomenus (5), & Socrates memorant quibuſdam (6) pueris Catechumenis Baptiſmum tribuiſſe, ut ingenua quadam ſimplicitate Alexandrum Epiſcopum Alexandrinum imitarentur. Cum poſtea res ad ipſum Alexandrum delata fuiſſet, eum Baptiſmum ratum firmumque judicavit. Sed cum Sanctus Hieronymus teſtetur (7) anno 321. Alexandrum Epiſcopum Alexandriæ declaratum fuiſſe; cum pariter Nicænum Concilium anno 325. coactum ſit, in quo Athanaſius non modo Diaconi partes egit, ſed in Arianis confutandis Theologi præclarum nomen ſibi conciliavit; cum deinde anno 326. poſt Alexandrum eam Sedem obtinuerit; inde clare aperteque dignoſcimus, Athanaſium in puerili ætate conſtitutum non fuiſſe, quo tempore illam Eccleſiam Alexander adminiſtrabat. Cum tamen aliqui hoc monumentum proferant, ac tueantur,

(1) *De Sacram. Baptiſm. tit. de baptizandis pueris.* (2) *De Sacram. Baptiſm. lib.* 1. *cap.* 24. (3) *Cap. de Baptiſmo, & ejus effect.* (4) *Lib. de inconſtantia in Fide cap.* 33. *a n.* 14. *uſque ad num.* 16. (5) *Lib.* 11. *Hiſt. Eccl. cap.* 17. (6) *Lib.* 1. *cap.* 14. (7) *In Chronic.*

Digitized by Google

tur, ex ipſo ſatis oſtenditur, non ita facile Baptiſmum *ſub conditione* tradendum eſſe, licet a mulieribus privatim collatum antea fuerit, ſed rem totam diligentiſſime examinandam; ſicut de Alexandro Epiſcopo narratur, qui poſtquam Athanaſii intentionem, formam, & materiam, qua Baptiſmum pueris ludentibus contulerat, ſedulo perpendit, eum rite adminiſtratum conſtituit, uti apud Cardinalem Baronium fuſius explicatur (1).

VIII. Evenit quoque non ſemel, ut expoſiti infantes teſtimonium accepti Baptiſmi in ſchedula deſcriptum, colloque ſuſpenſum gerant, nonnulli vero hoc documento careant; & tunc in diſputationem venit, utrum, & qua ratione Baptiſmus conferri debeat. Eam ob cauſam in tertio Mediolanenſi Concilio his verbis antea conſultum fuit (2): *Infans expoſitus licet appenſum collo ſcriptum habeat, quo ille baptizatus ſignificetur, ſi tamen, re diligenter perquiſita, quemadmodum in Catechiſmo Romano expreſſum eſt, adhuc dubium ſit eum baptizatum eſſe, ea conditionis forma baptizetur: ſi tu es baptizatus, ego te iterum non baptizo, & ſi nondum baptizatus es, ego te baptizo*. Nihil prorſus diſſentiunt Synodi Provinciales Aquiſgranen. anno 1583. Tholoſana anno 1590., & Narbonen. anno 1609. habitæ, quas Eccleſiæ Pariſienſis Pœnitentiarius Pontas fuſius commemorat (3). Sed præſertim Sac. Concilii Congregatio, cum Nos Secretarii munus ageremus, hanc rem penitus inveſtigavit, ut Parocho S. Spiritus in Saxia ſatisfaceret, ad quem ſingulis fere diebus infantes cum ea ſchedula, quam ſupradiximus, vel etiam ſine ipſa deferuntur. Itaque die 18. Decembris anni 1723. ita propoſitum fuit: *Quomodo ſe gerere debeat Parochus Sancti Spiritus in Saxia in collatione Baptiſmatis infantibus, qui ad Archihoſpitale deferuntur, ſive iidem habeant ſchedulam de Baptiſmo teſtantem, ſive non habeant, & etiamſi ex colore, & cæteris corporis qualitatibus deprehendatur, eſſe conſtitutos in ætate ſex, aut decem menſium, vel etiam unius anni cum dimidio*. Hinc die 15. Januarii anni 1724. in hanc ſententiam fuit reſponſum, *eſſe baptizandos ſub conditione in omnibus caſibus expoſitis juxta inſtructionem. Inſtructio eſt, quod excipiatur a Baptiſmo ſub conditione caſus ſchedulæ, qua habeat certitudinem*. Nam cum ejuſdem ſchedulæ auctor deprehendi poſſit, cui fides merito præſtanda ſit, unico illius teſtimonio Baptiſmus rite traditus ſatis comprobatur, uti ex communi Scriptorum opinione, & apertiſſime ex jure Pontificio declaratur (4); & præcipue in ea ſanctione, quæ incipit, *Cum itaque*, Hanc etiam interpretationem additam legimus: *unius teſtimonio quandoque credendum eſt, & ſic hoc caſu tantum credendum eſſe Chriſtiano, & non Pagano, vel Judæo teſtificanti* (5). Ita pariter illud caput, *cum nuper de teſtibus*, in hunc modum explicatum accepimus; *Quandoque tamen bene creditur uni; quando non ſit præjudicium alicui, puta, utrum aliquis ſit baptizatus, vel utrum eſſet Eccleſia conſecrata*. Quæ cum ita ſint, Baptiſmum rite collatum, nec ſub ulla iterum conditionis formula conferendum procul dubio judicare poſſumus, quoties infantium collo ſcriptum appenſum ejus naturæ, de qua mox ſermonem habuimus, reperiatur.

INSTITUTIO IX.

De tradendis Fidei rudimentis. A ſingulis Parochis ſuos Parochianos ad hæc inſtituendos eſſe. Quidam mali uſus improbantur, qui in aliquas hujus Civitatis Parochias obrepſerunt. De ratione, & diebus, quibus Parochi hujuſmodi munere perfungi debeant.

I. Vix in hanc Sedem pervenimus, ſtatim diligenter inquirendum duximus, an Fidei rudimenta in Civitate, ac Diœceſi pueri docerentur. Significatum fuit, quod Nos ipſi Parochias inviſentes perſpeximus, hoc Inſtitutum per univerſam Diœceſim Dominicis ſaltem diebus obſervari. In Urbe vero a plurimis Parochis nunquam hoc munus exerceri; pueroſque illis ſubjectos alio ſe conferre, ut Chriſtiana catecheſi perficiantur. Deprehendimus etiam aliquos Pa-

(1) *Anno Chriſti Domini 311. num. 16. & 62.* (2) *Tit. de Baptiſmo Infantium*.
(4) *In Dictionar. caſuum conſcientiæ tom. 1. pag. 388.* (4) *In Can. Pueros 110., & Can. Cum itaque*. (5) *Can. 112. de Conſecr. diſt. 4.*

Digitized by Google

Parochos inſtituendis unice puellis, etiam quæ diverſis Parochiis adſcitæ ſunt, alios vero pueris ſimiliter imbuendis curam ſolum impendere. Id ſane a Concilii Tridentini ſententia maxime alienum verebamur (1), in quo præter cætera illud quoque Epiſcopis demandatur, *iidem etiam ſaltem Dominicis, & aliis Feſtivis diebus pueros in ſingulis Parochiis Fidei rudimenta, & obedientiam erga Deum, & parentes diligenter ab iis, ad quos ſpectabit, doceri curabunt, & ſi opus ſit, per Cenſuras Eccleſiaſticas compellent.*

II. Nulla interpoſita mora caufas perſcrutati ſumus, ex quibus tam pernicioſi uſus, quos ſupra memoravimus, velut ex fonte dimanaſſent; reſponſumque, ſcripto etiam exaratum, accepimus, illos ad Cardinalem Palæottum primum hujus Civitatis Archiepiſcopum referendos, qui ita ſuis Decretis conſtituerat.

III. Id prorſus incredibile viſum fuit, cum præſertim nullo documento confirmaretur. Hinc pueritiæ noſtræ memoriam revocantibus ultimam, in mentem venit in illa ipſa Parochia, in quam nunc tantum puellæ, non modo illi Parochiæ, ſed alteri quoque adſcriptæ pro hac re diebus Dominicis conveniunt nos una cum aliis ingenuis adoleſcentibus Chriſtiana catecheſi eruditi fuiſſe: ex quo ſatis aperte conſtat, eam conſuetudinem in ea ſaltem Parochia a Cardinali Palæotto inductam minime fuiſſe.

IV. Deinde, cum animo taciti perpenderemus, eumdem Cardinalem, Virum præclariſſimum, qui Concilio Tridentino præſens adfuerat, poſtquam hanc regendam Eccleſiam ſuſceperat, nihil magis cordi habuiſſe, quam ut Concilii ſanctiones executioni mandaret, arduum ſane, ac difficile videbatur ipſum auctorem ejus rei nuncupare, quæ a Concilio tantopere diſſentiret.

V. Sed, ut certiores eſſemus, vitam, ac res geſtas Cardinalis Palæotti, quas Auguſtinus Brunl poſteris deſcripſit, & nuper PP. Benedictini Typis in Gallia commendarunt (2), diligenter percurrimus, ibique contrariam ſententiam his verbis offendimus: *In hunc modum ad meliorem frugem redacto Clero, & populo, ut domini vineæ ita cultæ etiam novarum plantarum educatione fœcunditas augeretur, ad aliud opus aggreditur totis viribus perficiendum, juſſeratque in Synodo a Parochis erudiri plebem, puerosque Chriſtiana Catecheſi, vetuſque Eccleſiæ inſtitutum, quod jam obſoleverat, reſtitui. Quare ipſemet, cum ſelectis Sacerdotibus vicatim Feſtis diebus ad hoc Apoſtolicum munus obeundum accedebat; quo exemplo commoti Parochi, & alacriores facti, patres vero, matreſque familias ita incitati ſunt, ut filios citatis horis, in templa, ac loca, ubi Catecheſim edocerentur, ſua ſponte perducerent.*

VI. Tandem in noſtro Tabulario Decreta Synodalia ejuſdem Cardinalis Gabrielis Palæotti reperta ſunt, quibus luce clarius veritas comprobatur. Quippe inter cætera ſic conſtituit cum de Parochis ageretur (3): *Parochi omnes in Civitate, ac Diœceſi campanæ ſigno populum diebus ſaltem feſtivis ſtatim a prandio convocent, vel aliquem conſtituant, qui Parochiam circumiens tintinnabuli ſonitu pueros ad Eccleſiam invitet, ubi præcepta Chriſtianæ Legis a ſuo Parocho addiſcant ea ratione, quæ deinceps proponetur, ſicut a Tridentino Concilio præcipitur.*

VII. Concilii vero Decretum, & Cardinalis Palæotti ſententiam ſequuti ſunt, qui poſt ipſum Eccleſiæ hujus adminiſtrationem ſuſceperunt. Nam in prima Synodo ampliſſimi Cardinalis Columnæ hæc habentur: *ſiquidem in quo Parochorum induſtria, & ſolertia deſudare maxime debeat, illud certe præcipuum animadvertimus, quod pueritiæ, & juventuti ad Chriſtianam vitam honeſte ſancteque traducendam, plurimum conducere rerum omnium magiſter uſus, & experientia docet, Conciliumque Tridentinum præſcribit. Feſtis igitur diebus, maxime Dominicis, a prandio brevi cum campana majori dato ſigno pueros, & puellas ad Eccleſiam invitent.* Inſuper Cardinalis Ludoviſius die 19. Auguſti anno 1647. hanc legem promulgavit: *Parochi cum in Urbe, tum in Diœceſi, quibus potiſſimum hoc edictum commendatur, omnem curam, ac diligentiam, quam Deus a veris Paſtoribus requirit, ipſi inſumant, ut præcepta orthodoxæ Fidei, & myſteria pueris explicentur.* Tandem in prima Synodo a Cardinali Hieronymo Boncompagno ita

(1) *Seſſ. 24. cap. 4. de Reformat.* (2) *In Anecdot. Eccleſ.*
(3) *Tit. de Parochis num. 37.*

Digitized by Google

ita ſtatuitur: *Singulis ſaltem Dominicis diebus ſigno campanæ populum convocent Parochi ad doctrinam Chriſtianam addiſcendam, norintque præcipuam quamdam Parochialis miniſterii hanc eſſe partem*. Deceſſor autem noſter Cardinalis Jacobus Boncompagnus pariter decreverat, ut urbani Parochi omnibus tam feminis, quam maribus ſuæ Eccleſiæ adſcriptis Fidei rudimenta traderent, licet poſtea, hoc Decreto abrogato, rem integram ad priſtinum ſtatum reſtituerit. Quæ cum ita ſe habeant, Parochos omnes in noſtras ædes convocavimus, ut ipſis voluntas noſtra, eorumque in hac re ſententia palam declararetur.

VIII. Sæpius in eundem locum convenerunt univerſi, quibus clare oſtendimus a Concilio Tridentino, & Romæ conſuetudine, aliarumque præſtantium civitatum more prorſus alienum eſſe, quod aliqui Parochi ab inſtituendis pueris omnino liberentur; alii vero feminis tantummodo, alii maribus edocendis conſtituantur, qui alienis etiam Parochiis adnumerati ſint. Qui ſane, non ſine animi noſtri mœrore, ſe impares ferendo graviſſimo oneri, hominumque multitudini quæ ad ipſos confluit teſtati ſunt. Ingenue tamen fatemur maximam ex eo voluptatem percepiſſe, quod fere omnes ad ſuſcipiendas, implendaſque ſui muneris partes incenſos paratoſque cognovimus, ut pueros loco a feminis ſeparato, vel in eadem Parochia, ſive diſtinctis locis ad Chriſtianam legem informarent. Nonnullos pariter æquo animo audire non prætermiſimus, qui contrariam ſententiam tuebantur. Siquidem certum habemus pacem & charitatem opinionum varietate minime labefactari.

IX. Itaque, nullis licet rationibus perſuaſi, & licet cæteri Sacerdotes in conventu acciti (quorum virtutem, & doctrinam plurimi facimus) nobiſcum in eadem ſententia verſarentur, habita tamen ratione Deceſſoris noſtri, qui, ſicut antea commemoravimus, edictum ſuper hac re ſuum abrogaverat; ne illos pariter offenderemus, qui contrarii omnino videbantur, ad Sac. Congregationem Concilii, & ipſum Pontificem cauſam deferendam duximus, qui paulo ante Apoſtolicis Litteris univerſos Epiſcopos monuerat, ut pro inſtituendis Fidelibus magno ſtudio laborarent.

X. Igitur totam rationem, qua in hac Civitate Chriſtiana doctrina populo traditur, clare explicavimus; quæ contigerint ſub Archiepiſcopo Jacobo Boncompagno, & quæ perpauci, licet ſingulariter ſentirent, quidve illis reſponſum foret, aperte ſignificavimus. Has vero Litteras libentiſſime proferemus (ſiquis id poſtulet) quas etiam in appendice Synodi, quæ, abſoluta Sac. Viſitatione, ſi Deo placuerit, indicetur, typis imprimemus; Nobis autem a Sac. Congregatione die 9. Auguſti hujus anni 1732. ita fuit reſponſum: *Ex litteris Eminentiæ Veſtræ intellexit Sac. Cong. Concilii modum iſtic uſitatum circa erudiendos pueros in doctrina Chriſtiana; ſed approbari profecto non poteſt, nec tolerari ea minus recta conſuetudo, ut ſive feminæ, ſive mares in una Parochia degentes alias Parochiales Eccleſias adeant, ibidem imbuendi rudimentis Fidei ab alieno Parocho. Sic ſcilicet inducta Parochianorum confuſione, & pluribus etiam fortaſſe ſæpius ad nullum, a quo doceri poſſit, adeuntibus; quin etiam aliquot ex Parochis ſeſe omnino eximentibus ab onere tradendi fidelibus ſuæ curæ commiſſis præcepta Orthodoxæ Fidei, ejuſque myſteria explicandi. De remedio igitur adhibendo ſapienter cogitavit Eminentia Veſtra pro ſua in iſtius gregis gubernatione vigilantia, ac ſolertia. Itaque, Sanctiſſimo Domino noſtro etiam laudante, Sacra Congregatio approbat, quod ipſius quoque auctoritate interpoſita, Eminentia Veſtra mandet, efficiatque, ut juxta ſaluberrima Tridentinorum Patrum decreta oves ſuum agnoſcant Paſtorem, & vocem ejus audiant, ac viciſſim Paſtor ſuas agnoſcat oves, adeoque unuſquiſque Parochus elementis Chriſtianæ legis informet pueros propriæ Parochiæ, diſpoſitis ſeorſum maſculis, ac feminis, quemadmodum in hac alma Urbe, atque etiam alibi ſervari laudabiliter conſtat.*

XI. Ex ſententia harum Litterarum, non ſolum noſtra, ſed etiam Sacræ Congregationis Concilii auctoritate (ut Summi Pontificis voluntati aſſentiamus, pœnis quoque nobiſmetipſis in delinquentes reſervatis) præcipimus univerſis, quibus animarum cura tradita fuerit, ut ſingulis Dominicis, aliiſque feſtis diebus pueros, ac feminas, quæ ad ſuam Parochiam ſpectant, Chriſtianam legem edoceant, vel in Parochiali Eccleſia, loco, ut ſupradictum eſt, ſeparato, ne malis occaſio præbeatur, vel in aliis Eccleſiis, quas in fine ſubjiciemus, ubi fidei elementis juventutem imbuere Parochi ipſi conſtituerunt. Sed cum univerſam hanc provinciam ſuſtinere

nere

Digitized by Google

nere nequeant, eos potiſſimum, qui primam tonſuram, vel minores, aut majores Ordines expetunt, Sacerdotes etiam, qui ad obtinendas Parochiales Eccleſias publicum examen ſubire non dubitant, admonemus, ut Parochis in hac re operam ſuam præſtent, quibus omnino ſubjecti ſint, dum populus Chriſtiana doctrina ab ipſis eruditur. Et ſane pro certo habeant, qui diligenter id minime perfecerint, neque primam Tonſuram, neque Ordines a Nobis conſequuturos: Sacerdotes vero, qui Parochiales Eccleſias adipiſci ſummo ſtudio contendunt, præcipuo ſane merito carebunt, niſi Parochi teſtimonium afferant, in quo de ipſorum aſſidua diligentia in erudiendis pueris certum documentum exhibeatur. Inſuper Patres Societatis Jeſu iis Parochis adminiſtros propoſuimus, qui laborem ſibi aliquo ſubſidio levandum judicarent. Ob eam rem P. Rectorem Collegii a S. Lucia nuncupatum rogavimus, ut ſuos in Parochias de more diſtribuat, quarum indicem ipſi tradidimus, ubi illorum opera deſideratur; ipſoſque huic miniſterio nunquam defuturos pollicitus eſt, quemadmodum ſuperius expoſuimus. Hic vehementer obteſtamur Sodalitati Chriſtianæ Doctrinæ Præfectos, ut ſæpius cognoſcere, & explorare curent, utrum ſedulo, atque utiliter hæc perficiantur. Hortamur quoque magnopere viros, ſeu mulieres, quæ informandis ad Chriſtianam legem pueris operam ſuam navant, ut ad arbitrium Parochi pie diligenterque hoc munere fungantur, ampliſſimoſque fructus ſibi comparent, quos Summi Pontifices pro hac re liberaliter indulſerunt. Hujuſmodi ſodalitia, quæ explicandis fidei rudimentis inſtituta ſunt, olim in hac Civitate, licet hominum numero minus fortaſſe afflueret, magis tamen frequentia, & virtute quoque præſtantiora fuiſſe Auguſtinus Bruni Cardinalis Palæotti a Secretis teſtatur (1): *Hinc ſodalitia per totam Diœceſim inſtituta virorum, & mulierum pietate, & Chriſtiana charitate præſtantium, ex quibus Operarii tam multi numerabantur, ut in ſola Urbe &c. ſexcenti amplius adminiſtri eſſent, qui ſanctæ illi exercitationi ſuam operam eodem tempore navabant*. Et quoniam communis hoſtis ab hac præclara conſuetudine nonnullos avocare conabitur, ſuadebitque, id parum ſui generis conditioni, ac dignitati convenire, ſibi ante oculos ponant Gerſonem Pariſienſis Facultatis Cancellarium, & ſui temporis clariſſimum lumen, cujus famam, & laudem perpauci aſſequentur; qui matura jam ætate Chriſtianæ legis præcepta, myſteriaque feſtis diebus in Eccleſia pueris declarabat; & cum reliqui Theologiæ gloria ſuperbi id valde improbarent, & palam indignarentur, ob celebrem ipſius Gerſonis Apologiam faſtum ſimul, ac ſententiam deponere coacti ſunt (2).

XII. Muneris noſtri rationi plurimum deeſſe videbimur, niſi parentes, tutores, cæteroſque, ad quos pertinet, moneamus ea neceſſaria conditione obſtrictos eſſe, ut Dominicis, feſtiſque diebus illos, qui ſub eorum poteſtate conſtituuntur, ad Parochiam adducant, ubi Chriſtianam legem addiſcant. Initio rerum parentes erga liberos magiſtri officio pie, ac ſimpliciter fungebantur; & quæ tradita a majoribus acceperant, quæ Deus ipſe ſignificaverat, ſimul conjungentes, in poſteros hæc clariſſima lumina propagabant, atque ita Religionis monumenta, velut patrimonium in filios dimanabant, ſicut habetur Deuteronomii cap. 6. *Eruntque hæc, quæ ego præcipio tibi hodie, in corde tuo, & narrabis ea filiis tuis*. Sed poſtquam Deus populo ſuo certam legem propoſuit, parentibus etiam edixit, ut ipſam liberis ſuis diligenter explicarent: *Quomodo ad nos pertinet* (ait S. Auguſtinus) *in Eccleſia loqui vobis, ſic ad vos pertinet in domibus veſtris agere, ut bonam rationem reddatis de iis, qui vobis ſunt ſubditi* (3). Itaque ſi hoc graviſſimo præcepto liberari velint, filios ſuos Parochis imbuendos committant, qui loco parentum deſtinantur. Quod ſi cum liberis ipſi quoque Parochum in Eccleſia docentem audiant, ſingularem ex ipſius voce doctrinaque utilitatem conſequentur. Siquidem magnum quiddam, ac ſublime continent in ſe Religionis noſtræ myſteria, ut veritas divino quodam lumine eo magis detegatur, quo ſæpius illa in animum, ac ſermonem revocantur. Plurima inſuper pueris traduntur, quæ tamen ipſi intelligentia complecti non poſſunt, niſi cum ad maturam ætatem pervenerint: *Tanta* (inquit S. Auguſtinus (4)) *eſt Chriſtianarum profunditas litterarum, ut in eis quotidie proficerem, ſi eas ſolas ab ineunte pueritia uſque ad decrepitam ſenectutem*,

(1) *In ejus vita*. (2) *Tom. 1. part. 2. de Parvulis ad Chriſtum trahendis*.
(3) *In Pſalm. 50*. (4) *Epiſt. ad Voluſianum*.

Digitized by Google

ſtutem, maximo otio, ſummo ſtudio, meliori ingenio conarer addiſcere. Tanta non ſolum in verbis, verum etiam in rebus, quæ intelligendæ ſunt, latet altitudo ſapientiæ, ut hic contingat, quod ſcriptura quodam loco dicit: cum conſummaverit homo, tunc incipiet. Supervacaneum exiſtimamus Parochis (qui probitatis doctrinæque laude ſatis commendantur) in memoriam adducere propoſitiones 64. & 65. a Venerabili Dei famulo Innocentio XI. die ſecunda Martii anno 1679. damnatas. Neque monendi ſunt, ut nemini pro accipienda Confirmatione, Divinoque Euchariſtiæ Sacramento ſchedulam juxta præclaram conſuetudinem impertiant, niſi antea Chriſtianæ legis præceptis, atque myſterii ſatis inſtructum invenerit. Mandamus inſuper, ne ulla matrimonia de more promulgent, cujuſcumque conditionis, aut dignitatis ſint futuri conjuges, niſi cum ipſorum voluntas exploratur, Fidei rudimenta ſatis perceperint (1). Ita profecto ſancitum fuit ad normam quinti Concilii Mediolanenſis in peculiari Congregatione coram Sanctiſſimo Pontifice Innocentio XII. die 11. Junii 1697. quod deinde auctoritate judicioque Clementis XI. die 13. Septembris anni 1713. fuit confirmatum.

XIII. Sed dum Parochos ad imbuendam Chriſtianis præceptis juventutem officio devinctos oſtendimus, id nullum afferre debet impedimentum, ne Patres Societatis Jeſu, & ſeculares Presbyteri Scholarum Piarum in ſuis Eccleſiis, aliique probi viri in Templis S. Gabrielis, & S. Columbani pium hoc miniſterium libere exerceant. Immo eorum Inſtitutum magnopere commendamus, atque, ut conſtans perpetuumque ſit, vehementer hortamur. Caveant ſolummodo, ut eorum nomina accurate deſcribant, qui apud ipſos magis frequentes ſunt, ne aliquis fraudi locus objiciatur, &, dum eorum conventus adire ſimulant, Parochos in errorem adducant. Sicut autem de Parochis, ita & de Ludimagiſtris ſtatuendum eſt, quos a tradenda pueris Chriſtiana doctrina liberos, & immunes minime judicamus. Id primum in Lateranenſi Synodo ſub Leone X. probatum fuit (2), ut in ejus Apoſtolicis Litteris explicatur. Archiepiſcopus Salonæ novæ die 17. Julii anni 1688. Sac. Congregationi Concilii hæc examinanda propoſuit.

I. An Clericos tam minorum, quam majorum Ordinum ad Officium Ludimagiſtri exercendum a Communitatibus conductos cogere poſſit, ut pueros, rudeſque ſcholares doctrinam Chriſtianam edoceant.

II. An ad idem cogere poſſit Ludimagiſtros Laicos itidem a Communitatibus conductos.

III. An ad idem cogere poſſit Ludimagiſtros, ſive Clericos, ſive Laicos a nemine conductos.

IV. Qua pœna præfatos Ludimagiſtros cogere poſſit.

XIV. Quibus eodem die, eodemque anno hæc breviter Sac. Congregatio reſpondit: *poſſe prius hortando, & deinde præcipiendo.* Ob hanc cauſam Clemens XI. eo decreto, quod non ſemel in medium adduximus Ludimagiſtris eam conditionem imponit, ut pueros Chriſtianam legem edoceant, quod Nos etiam præcipimus, & volumus, ut, qui Ludimagiſtris examinandis præpoſiti ſunt, nullum prorſus admittant niſi prius in illis omnibus, quæ ad fidem, ac religionem pertinent, ſe penitus inſtructos peritoſque certo probaverint. Nonnullos eligemus, qui ſcholas repente inviſant, ac ſedulo explorent, utrum rem diligenter perficiant, ut juſſa detrectantes, meritis pœnis coerceamus. Feminæ, quæ in hac Urbe docendi curam habent, examinari ſuper hac re non conſueverunt; ſed, cum id omnino neceſſarium ſit, & Romæ uſitatum; & cum a Præfectis Scholarum Piarum nonnullæ ex ipſis ad officium nominentur, ideo mandamus, ut, qui de more ad exquirendam earum virtutem deliguntur, utrum pro erudiendis ad fidem pueris doctrinæ ſatis habeant, ſerio perſcrutentur, & crebro earum ſcholas inviſant, &, ſicut antea de Ludimagiſtris diximus, earum diligentiam agnoſcant. Eæ vero mulieres, quæ Scholarum Piarum Congregationi non ſubjiciuntur, ludos ad docendum aperire non audeant, niſi antea Parochi, in cujus ditione conſtituuntur, accurato judicio probentur. Hanc vero facultatem nullo modo obtineant, niſi ad docenda fidei rudimenta ſatis idoneæ exiſtimentur. Non ſemel etiam ad earum ſcholas inviſendas aliquos deſignabimus, uti fu-

(1) *Tit. ad Matrimonium pertinent.* (2) *Conſtit. VII. §. 32.*

Digitized by Google

ſuperius dictum eſt, cum de Ludimagiſtris, iiſque mulieribus, quæ Congregationis Scholarum Piarum ſubjectæ ſunt, ageremus.

XV. Nunc ad Parochos, qui in tota Diœceſi verſantur, orationem convertamus, qui eandem puerorum inſtitutionem ſuſcipere, & Dominicis, ac feſtis diebus in ſuis Eccleſiis Chriſtianam legem, ac myſteria populo declarare, (uti Urbis Parochi) omnino debeant, niſi pœnas arbitrio noſtro imponendas ſubire velint. Hortamur pariter illos, qui primam Tonſuram, cæteroſque Ordines appetunt, necnon Sacerdotes, ut Parochis in hac re adjutores, atque adminiſtros ſeſe præbeant ſicut initio, cum de Urbanis Parochis ſermo eſſet, fuſius explicavimus. Caveant etiam Parochi in Diœceſi conſtituti, quod ſupra monuimus, ne ullum ad Sacram Synaxim primo ſumendam admittant, neque pro accipienda Confirmatione ſchedulam de more impertiant, neque matrimonia palam in Eccleſia denuncient, neque illis celebrandis interſit, niſi prius doctrinæ Chriſtianæ examen, ac teſtimonium habeatur. In Diœceſi quoque docendi munus nemo palam exerceat, quem Vicarius Foraneus in fidei myſteriis ſatis eruditum, atque idoneum non declaraverit. Sed quoniam in agris ſæpe contingit, ut pueri in paſcendis armentis potius, quam in audienda Chriſtiana lege implicati tempus conterant, & cum nonnulli circum Templa ſtrepitum turbaſque excitare non dubitent, quo tempore divina Officia perſolvuntur, vel Fidei myſteria populo dilucidantur, hinc volumus, ut Parochi gravibus ſolidiſque argumentis parentibus oſtendant in manifeſto perpetuæ damnationis periculo verſari, ſi liberos ſuos Religionis elementis erudiri negligant. Inſuper perſuadeant, ut ſuos quique liberos ad Parochialem Eccleſiam adducant, ibique Parochum fidei rudimenta explanantem & ipſi audiant, quæ fortaſſe non perceperunt, cum inter pueros agerent, vel percepta ex animo penitus exciderunt. Poſtremo univerſos admoneant ſarta tecta permanere Decreta, quæ Nos, vel Deceſſores noſtri in eos ediderunt, qui obſtreperent, vel luderent circum Templa, in quibus Chriſti doctrina explanatur, vel Sac. Officia peraguntur.

XVI. Cum Diœceſim perluſtravimus, magna cum voluptate Parochos doctrinæ, ac probitatis laude præſtantes invenimus, qui ad propagandam Dei gloriam, inſtruendoſque pie fideles omne ſtudium, ac diligentiam libentiſſime devovebant; nonnulli vero mediocriter in iis rebus verſati occurrerunt; ſed quod magnopere Nos commovet, aliqui, ad quod nondum acceſſimus, plurimique, quos jam inviſimus poſt diſceſſum noſtrum, negligentiæ, vel imperitiæ palam arguuntur. Ob quam rem licet nulli damnum inferre cupiamus, Deumque noſtræ voluntatis teſtem invocemus, tamen memores extremi ſeverique examinis, in quo Deus omnia perſcrutabitur, ad implendas muneris noſtri partes nihil intentatum relinquemus. Itaque ſi quis per oſcitantem ſocordiam ſibi deſit, populumque Chriſtianis myſteriis imbuere prætermittat, ad meliorem frugem, atque ſententiam ſtatim revocetur; ſi quis autem ob inſcitiam munus adeo neceſſarium contemnat, ſtudiis iterum, ac libris operam navet. Nam hæc rerum ignorantia non Epiſcopis, qui iſtos homines Parochiis præfecerint, tribuenda eſt, ſed Parochis ipſis, qui poſtquam eam provinciam aſſequuti ſunt, librorum curas omnes penitus abjecerunt. Uberem ex hac noſtra objurgatione fructus ſperamus. Si aliter contigerit, quid Tridentinum Concilium ſtatuerit (1), ac deinde Sacra Congregatio ejuſdem Concilii, non ſemel decrevit (2), ſatis memoria complectimur: *Sac. Congregatio cenſuit Epiſcopos Succeſſores poſſe ſuperveniente rationabili cauſa etiam ex officio, etiam extra viſitationem, examinare Parochos ad Eccleſias Parochiales approbatos* (3). Inſuper alio loco: *Sacra Congregatio reſpondit, Epiſcopos Succeſſores ſuperveniente rationabili cauſa poſſe etiam ex officio iterum examinare tam in viſitatione, quam extra, Parochos, quamvis Regulares, approbatos tempore proviſionis Parochialium.* Si de Parochis agitur, qui a Deceſſoribus præpoſiti fuerunt, re prius ſatis ſuperque perpenſa Sacræ Rotæ Tribunal conſtituit poſſe Epiſcopum *pro libito, & pro ſola quiete conſcientiæ ſuæ* Parochos in novum examen revocare (4). Cum tamen de illis ſermo eſt, quos idem Epiſcopus Parochos in Eccleſiis collocavit, ſi velit novum examen indicere, hæc quoque decreta ſu-

(1) *Seſſ. 21. cap. 6.* (2) *Lib. 13. Decretor. pag. 520.* (3) *Lib. 15. Decretor. pag. 146.* (4) *Deciſ. 257. part. 19. Recen. num. 5.*

Digitized by Google

ſubjiciuntur (1): *Cum ſub die 15. Januarii 1667. ad inſtantiam Epiſcopi Pampilonenſis ab Sac. Congregatione reſolutum fuerit: primo poſſe Epiſcopum examinare Parochos, & Rectores ſemel approbatos ad curam animarum, quando adeſt vehemens ſuſpicio de illorum imperitia; ſecundo poſſe ad hujuſmodi examen procedere etiam extra viſitationem; tertio ad dictum examen faciendum haud neceſſe eſſe, ut judiciales probationes imperitiæ præcedant. Nunc ſupplicat Epiſcopus, per eandem Sac. Congregationem ulterius declarari, an in actu viſitationis Diæceſis poſſit Epiſcopus examinare Parochos, quotquot viſitat, etiam ſi contra illos, vel aliquot ipſorum non vigeat ſuſpicio imperitiæ; Sac. Congregatio die 22. Septembris 1668. reſpondit negative.* Atque ita pro novo examine faciendo ſola conſcientiæ ſedandæ ratio non ſufficit. Inſuper neceſſe eſt, ut is rumor palam in omnes emanaverit, Parochum eorum, quæ ad curam animarum gerendam pertinent, memoriam amiſiſſe, & ob ſocordiam pro ſuſtinenda tam gravi provincia eſſe imperitum, ſicut Patres S. Rotæ accurate perpenderunt (2). Parochi etiam, qui a Laicis jure quodam nominati fuerunt, ab hac conditione minime liberantur. Nam cum Parochialem Eccleſiam ſine publico examine obtinuerint, non idem judicium, atque opinio, ac de reliquis Parochis conſtituitur, quibus Epiſcopus poſt conſuetum examen animarum regimen commendavit (3).

XVII. Poſtremo volumus, ut hoc edictum publice de more promulgetur, & in ſingulis ſacrariis tam in Urbe, quam in Diœceſi figatur.

INSTITUTIO X.

De obligatione, qua Parochi obſtringuntur ſingulis diebus Feſtis de rebus divinis ad populum verba facere, & pro Parochianis Sacrificium applicare; qua de cauſa, quove mandato id facere jubeantur.

I. QUo tempore hanc noſtram Diœceſim inviſere cœpimus (quod etiam conſtanter proſequemur, ſi Dei beneficio ſalvi, & incolumes erimus) nonnullos Parochos deprehendimus, qui Dominicis, cæteriſque feſtis diebus Sacras conciones ad populum habere negligunt, quid videlicet fugiendum ex Chriſtiana lege, quidve amplectendum ſit, accurate declarare, ut promiſſam in cælis gloriæ mercedem aſſequatur. Inſuper præſtantium virorum teſtimonio cognovimus id quoque prætermitti a quibuſdam urbanis Parochis, licet virtute ſtudioque Religionis plurimum commendentur, eamque afferri cauſam, quod uſu receptum antea non fuerit; quod perpauci ad ipſos conveniant; quod in pluribus aliis templis hujuſmodi conciones frequenter habeantur. Advertimus etiam non modo, cum Diœceſim luſtraremus, ſed præcipue cum publicum examen pro illis indictum eſſet, qui vel Ordines, vel confeſſiones audiendi facultatem, vel Parochiarum regimen petebant, Dominicis, aliiſque feſtis diebus Miſſæ Sacrificium pro populo minime applicari ab iis, qui animarum curam ſuſceperunt. Diſputationes iterum, eorumque ſententiam in medium proferunt, qui Parochos utique, cæteroſque animarum ſaluti præpoſitos ad faciendam rem Divinam diebus feſtis obſtrictos eſſe teſtantur, non ea tamen voluntate, atque intentione, ut Sacrificii fructus populo omnino tribuatur; & præſertim cum proventus Eccleſiæ ſunt ita tenues, ut ad Parochum ſuſtentandum vix ſatis eſſe videantur. Ita diſputant, velut Apoſtolica Sedes de his antea non aperte judicaverit, & Sacræ Congregationis (quæ ſola Tridentinum Concilium interpretari poteſt) Decreta, eo quod promulgata non fuerint, univerſos minime complectantur, vel forum externum ſolum reſpiciant, aut etiam internum, ſi tamen in lucem aſpectumque publicum proferantur. His rationibus aliiſque nullius momenti ſententiam ſuam prædicant, ac tuentur.

II. Ex eo vero nos perculſos fuiſſe non inficiamur, quod Parochi ſalutaribus verbis populum ſibi commiſſum inſtituere non modo contemnant, ſed graviſſimam culpam falſis etiam rationi-

(1) *Lib. 26. Decret. pag. 108.* (2) *Deciſ. 527. num. 18. & ſeqq. part. 19. Recen.*
(3) *Card. de Luca: De Parochis Serm. 16.*

Digitized by Google

nibus excuſare contendant. Non hæc temere confingimus, ſed ad Tridentinam Synodum conformamur, in qua ſic decernitur (1): *Archipresbyteri quoque, Plebani, & quicumque Parochiales, vel alias curam animarum habentes Eccleſias quocumque modo obtinent, per ſe, vel alios idoneos, ſi legitime impediti fuerint, diebus ſaltem Dominicis, & feſtis ſolemnibus plebes ſibi commiſſas pro ſua, & earum capacitate paſcant ſalutaribus verbis, docendo ea, quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem, annunciandoque eis cum brevitate, & facilitate ſermonis vitia, quæ eos declinare, & virtutes, quas ſectari oporteat, ut pœnam æternam evadere, & cæleſtem gloriam conſequi valeant*; & paulo poſt: *neque hujus decreti executionem conſuetudo &c. impedire valeat*.

III. Illud ſolum in controverſiam adducitur, utrum ex hac Concilii ſanctione (quod ſub Paulo III. contigit) Sacræ conciones reipſa haberi debeant, juxta ea, quæ ſub Pio IV. ab eodem Concilio ſtatuta ſunt (2). Propoſitum id fuit Sacri Concilii Congregationi examinandum, & conventu habito die 9. Februarii anno *1576*. nihil certi emanavit, uti ex Fagnano intelligi poteſt (3), qui fama æque, ac juris Pontificii ſcientia admirabili, non modo Romæ, ubi Sedi Apoſtolicæ ad nonageſimum uſque annum præclaris muneribus occupatus, operam ſtudiumque ſuum egregium præſtitit, ſed apud exteras etiam nationes omni commendatione dignus judicatur. Poſtea vero, cum Nos perhonorifico Secretarii officio fungeremur, invenimus (4) eam ſententiam in examen iterum revocatam fuiſſe, cum Sacræ Congregationis Cardinalis Caraſa Præfectus eſſet; & Epiſcopo Melitenſi, qui id poſtulaverat, his verbis reſponſum: *Satis eſse, ut Parochi, etſi formaliter non prædicent, ſaltem Dominicis, & feſtis diebus plebes ſibi commiſsas pro ſua, & earum capacitate paſcant ſalutaribus verbis*. Eamdem ſententiam, ac normam amplexus eſt Innocentius XIII. in ea Conſtitutione, quam pro Regnis Hiſpaniarum ad Eccleſiaſticæ diſciplinæ commodum edidit poſt laborioſam diuturnamque inquiſitionem, & examen in peculiari quadam Congregatione, cui pariter a Secretis fuimus. Id clare dignoſcitur ex ipſius Apoſtolicis Litteris, quas deinde Benedictus XIII., ut ipſæ cæteris Epiſcopis, velut exemplar proponerentur, ſua auctoritate confirmavit. Itaqua credimus non perpolitam, & elaboratam concionem a Parochis habendam, ſed familiari facilique dicendi genere ipſos uti debere ad populi intelligentiam accommodato. Caveant tamen, ne ſe liberos, & immunes exiſtiment, eo quod nullo unquam tempore hujuſmodi conſuetudo extiterit, vel quod hæc provincia aliis Eccleſiis ſatis ſuperque demandata ſit; neque tandem exiguum populi numerum pro cauſa excuſationis afferant, qui plerumque ex negligentia Rectorum dimanat. Nam qui ſuo muneri recte ſatisfaciunt, de frequentia, populique multitudine nunquam queruntur. Inſuper non modo Tridentina Synodus contrariam conſuetudinem penitus abrogavit, ſed etiam Innocentius XIII. in ea Conſtitutione, quam ſuperius diximus, a Benedicto Pontifice confirmata, omnes excuſationis cauſas de medio abſtulit, & poſtquam ab eodem Concilio munus impoſitum explicavit (5), iis verbis utitur: *Nihilominus, nonnulli Parochialium Eccleſiarum Rectores hæc, quæ ſuarum partium adeo ſunt, prætermittunt, culpam hujuſmodi a ſe amoliri nitentes, vel prætextu immemorabilis, ſed quidem pravæ conſuetudinis, vel quia hæc ab ipſis præſtari neceſſe non videatur, ſuppetente nimirum copia aliorum habentium Sacras conciones in aliis Eccleſiis &c. Ne itaque ſub inani iſtarum, aliarumque ſimilium excuſationum prætextu tanta Chriſtianæ Reipublicæ pernicies ſtruatur, diſtricte præcipimus &c.*

IV. Sed jam ad illud veniamus, quod ſecundo loco propoſuimus, nempe Miſſæ ſacrificium Dominicis, ac feſtis diebus pro populo offerendum. Sic enim præcipit Tridentinum Concilium (6): *Cum præcepto divino mandatum ſit omnibus, quibus animarum cura commiſsa eſt, oves ſuas*

(1) *Seſſ. 5. cap. 2. de Reform.* (2) *Seſſ. 24. cap. 4. de Reform.* (3) *Cap. inter cætera num. 33. de Officio Ordin.* (4) *Lib. 6. pag. 109. & ſeqq.* (5) *Seſs. 5. cap. 2.* (6) *Seſs. 23. cap. 1.*

Digitized by Google

ſuas agnoſcere, pro his Sacrificium offerre. Non ignoramus quidem diſputationes, quæ excitantur, utrum ex Concilii verbis Parochus Sacrum tantummodo facere, an ejus quoque fructum (qui medius appellatur) pro populo ita offerre debeat, ut nec ipſum pro alio offerre, adeoque nec ſtipendium ſumere poſſit. Attamen nos minime latet Concilii verba a Sacra Congregatione ita declarata fuiſſe, ut medium Sacrificii fructum pro populo applicare Parochus omnino teneatur, ut Fagnani teſtimonio plane conſtat (1). Novimus etiam illud Sacræ Congregationis Decretum anno 1681. juſſu Cardinalis de Carpineo ſimul cum aliis pro Eccleſiaſticorum commoditate fuiſſe impreſſum, in quo hæc ſtatuuntur: *Cum præcepto Divino iis, quibus animarum cura commiſſa eſt, mandatum ſit pro Ovibus ſuis Sacrificium offerre, ſæpe alias Sacra Congregatio Concilii cenſuit, Parochos teneri pro Parochianis Sacrificium applicare, atque ea cum diſtinctione, ut ſi redditus pingues ſint ſingulis diebus, ſi vero tenues, ſaltem diebus feſtivis* (2). Illud quoque cognitum nobis eſt eamdem rem fuiſſe propoſitam, atque iterum examinatam; cum Sacrum quotidie pro populo celebrare, atque offerre, Parochis, licet copioſos proventus obtinentibus, grave nimis videretur ideoque die octava Februarii anni 1726. hoc pacto fuiſſe reſponſum: *Sacra Congregatio Concilii, propoſitis infraſcriptis dubiis; primo, an Parochi non habentes Congruam, teneantur applicare Miſſam pro populo ſaltem diebus Feſtis; ita ſint cogendi in caſu &c. Secundo, an Parochi habentes pingues redditus teneantur quotidie Miſſam applicare pro populo in caſu &c. reſpondit ad primum affirmative, cenſuitque danda eſſe Decreta alias hac de re edita; ad ſecundum, negative, & hujuſmodi dubia amplius non proponi mandavit*.

V. Hoc Decretum in Actis Sacræ Congregationis continetur, editumque fuit poſt Diœceſanam Synodum (3), quam Epiſcopus *Portalegren.* in Luſitania convocavit. Si quis autem percipere velit reliqua ſuperiorum temporum Decreta, quibus hoc poſtremum ita conformatur, ut univerſi, qui curam animarum gerunt, ad offerendum pro populo Sacrificium obſtringantur, Monacellum conſulat, qui Romana Curia diu verſatus, & ad plures annos Auditor Cardinalis Petrucci, plurima Sacræ Congregationis Decreta congeſſit (4). Qui prioris etiam temporis Decreta expeteret, ſcilicet promulgata annis 1692. die 10. Maji, & 1699. die 24. Aprilis, percurrat Litteras Apoſtolicas (5) Innocentii XII., quibus ipſa peculiari modo a Pontifice confirmantur. Poſtremo, ſi qui poſt annum 1716. Sacræ Congregationis ſententiam exploratam habere velint, nos ipſi teſtari poſſumus, qui cum a Secretis eſſemus, rogatu Cardinalis Tanarii Decani, & Oſtienſis Epiſcopi propoſuimus (licet de hac re verba fieri vetitum antea fuiſſet) utrum Caſtri Romani, Porciliani, ac Decimi Rectores Oſtienſi Epiſcopo ſubjecti diebus feſtis Sacrificium offerre pro populo deberent, cum exiguos ſolum proventus a Dominis Caſtrorum acciperent, & nihil ab egenis illis hominibus, inhoſpita fere loca colentibus, referrent, uti deſcripſimus in eo libello, qui imprimi, & Sacræ Congregationi ſolet exhiberi: *Id autem, quod ſpeciali nota dignum eſſe videtur in præſenti, eſt, quod Parochi nihil a populo recipiunt, cum, id, quod habent, conſequantur a Dominis Caſtrorum*. Reſponſum ita fuit die 29. Januarii 1724. *teneri, & ad mentem*, ſcilicet poſſe ab iis Parochis ad ægeſtantem ſublevandam ſtipendium accipi, licet diebus feſtis præbeatur, & Sacrificium, quod pro populo celebrandum fuerat, offerri pro illo, qui ſtipendium tradiderit, ea tamen conditione, ut alio hebdomadæ die prò populo illud offerentes ſuo muneri ſatisfaciant.

VI. Qua de re exploratum ſatis arbitramur, id, de quo ſermonem inſtituimus, ſi Pontificum, & Sacræ Congregationis Decreta ſedulo perpendantur. Nos quoque affirmare poſſumus, quod pluſquam centenis Epiſtolis, quas duodecim fere annorum ſpatio ad Epiſcopos per univerſum ter-

(1) *Cap. Fraternitatem n. 93. 94. de Sepulturis*. (2) *Tom. 3. Theologiæ Moralis Gennet. impreſſ. Venet. pag. 317. Ita in ſupplem. Theolog. Moral. P. Sporrer pag. 321.* (6) *Pag. 258.*

(4) *Formul. Pract. Leg. part. 1. impreſſ. ſecundæ 1713. pag. 32. num. 4. & ſeqq. tom. 2. pag. 219. num. 18. & ſeqq. tom. 4. pag. 101. num. 121.* (5) *Apud Anaclet. lib. 5. Decretal. tit. 3. n. 212. & ſeqq. in Clericato de diſcord. forenſ. diſcord. 29. de Beneficiis ſub. num. 43. ita in ſuppl. Theol. P. Sporrer pag. 321.*

Digitized by Google

terrarum orbem vel dedimus, vel pro munere, quo tum fungebamur, noſtro nomine obſignavimus (cum illi juxta præclaram Conſtitutionem Sixti V. ſuarum Eccleſiarum ſtatutum Sacræ Congregationi exponerent), niſi feſtis diebus Sacrificium pro populo a Parochis applicari teſtarentur, eos monebamus, ut ab omnibus, qui animarum curæ præfecti eſſent, id impleri omnino curarent. Certum pariter eſt in publicis examinationibus, quæ Romæ inſtituuntur, vel ad Ordines ſuſcipiendos, vel ad confeſſiones audiendas, vel ad Parochiales Eccleſias obtinendas, nullo modo approbari illos, qui Parochum exiguo cenſu inſtructum, ab offerendo Sacrificio pro populo liberum, & immunem exiſtimant. Neque illæ excuſationis cauſæ admittuntur, quas ſuperius attulimus, nempe Sacræ Congregationis Decretis legem minime induci & ſine culpa violari, cum promulgari non conſueverint. Nam, cum lex aliqua jam palam innotuit, neceſſe non eſt, ut eodem pacto reliquæ ſanctiones publice divulgentur, quibus eadem lex magis declaratur. Cum vero illam legem indicant, qui non modo auctoritate præditi ſunt ſed etiam ſoli poſſunt Tridentinum Concilium explicare, ideo utrumque forum jure complectitur. Item ſupervacaneum eſt ad eam rationem confugere, hujuſmodi Decreta ad illos ſolum pertinere, pro quibus conſtituta ſunt. Nam licet id non ſemel contingat, ea tamen, de quibus ſermo eſt ad univerſos referuntur, licet viri alicujus ſingularis gratia emanaverint, quia ad explicandum, magiſque intelligendum Concilium confecta fuerunt. Hinc ſi aliquis eandem rem quærat, his verbis reſponſum tribuitur: *Dentur Decreta*; ut in hac cauſa, quam agimus, ſæpe evenit, ſicut antea commemoravimus. Id tamen in uſu non eſt, cum de illis Decretis agitur, quæ pro aliqua peculiari cauſa facta ſunt, in qua nihil cum cæteris commune reperitur. Neque ſane ad hæc cognoſcenda requiritur, ut a Secretis Sacræ Congregationis eligi quis debeat, cum ſatis ſuperque in Fagnano contineantur (1). Clericatus autem fuſius, & erudite de ipſius Sacræ Congregationis Decretis ſcriptis, & præſertim etiam de illis, quibus offerre pro populo Sacrificium feſtis diebus Parochi jubentur (2).

VII. Quæ cum ita ſint, poterant a nobis ſine ulla dubitatione Parochi obſtringi, ut Sacrum, diebus, quos deſignavimus, pro populo offerrent, & Chriſtianæ legis præcepta, myſteriaque explicarent; ſed cum falſam opinionem ipſi non deponerent, licet a Sedis Apoſtolicæ ſententia prorſus alienam eſſe non ſemel oſtenderimus, neceſſarium duximus, ne ullus in poſterum diſputandi locus ſupereſſet, cum ad Sacram Congregationem de populo ad Chriſtianam doctrinam inſtruendo ſcriberemus, aliquid etiam de cæteris rebus, de quibus nunc agimus, velut hiſtoriam exponentes, ſolum attingere, ne ipſius auctoritatis, & ſententiæ, eorumque omnium, quæ generatim, vel peculiariter ſtatuta ſunt, tam cito immemores videremur. Itaque die 9. Auguſti hujus anni in hunc modum reſpondit: *Cavendum præterea eſt, ut omnes Parochi diligenter muneri ſuo ſatisfaciant, & ſingulis diebus feſtis populo ſibi commiſſo ſacra eloquia, ſalutiſque monita exponant, facili ſermone denunciando vitia, quæ declinare, & virtutes, quas ſectari oporteat. Ac denique admonendi ſunt iidem Parochi, teneri eos omnibus diebus feſtis Miſſæ ſacrificium applicare pro populo, etiamſi minus integra congrua ex parochialibus proventibus recipiant, quemadmodum pluribus hujus Sacræ Congregationis Decretis declaratum fuiſſe probe compertum eſt Eminentiæ Veſtræ.*

VIII. Obſervandum eſt prioris temporis Decreta a Sacra Congregatione in medium proferri, ex quo facile comprobatur ad univerſos ipſa ſpectare, licet aliquorum ſolum gratia prodierint, eo quod Concilii Tridentini intelligentiam, & explicationem præſeferant. Igitur non ſolum noſtra, ſed ipſius Congregationis, & ſummi Pontificis auctoritate (quo probante ipſæ litteræ ad nos ſcriptæ fuerunt) ſub pœnis a Concilio Tridentino in delinquentes propoſitis, mandamus omnibus, qui ad curam animarum in Civitate, ſeu Diœceſi conſtituti ſunt, ut feſtis diebus ad populum verba facere, & viam ſalutis declarare nunquam prætermittant, iiſdemque diebus Sacrificium pro ipſo offerant, niſi pœnas voluntate noſtra imponendas ſubire velint. Quamvis autem ipſorum probitas nullum ſuſpicionis locum nobis relinquat, quin hæc no-

(1) *Cap. Quoniam num. 6. de Conſtitutionibus.*
(2) *Diſcord. forenſ. de Benefic. diſcord. 29.*

Digitized by Google

noſtra ſanctio penitus executioni mandetur: tamen, ut ſtudium noſtrum, eorumque obtemperantia palam innoteſcant, volumus juxta Decreta Sacræ Congregationis, quæ in Urbe a Viſitatione dicitur, ut quilibet Parochus Secularis, aut Regularis in Civitate, ac Diœceſi ab anno 1733. eos dies in peculiari libro deſignet, quibus pro populo Sacrificium obtulerit. Qui non paruerint, pro voluntate noſtra punientur. Braſchius *in Synodali* promptuario (1) non modo Decreta Sacræ Congregationis de offerendo pro populo Sacrificio, quemadmodum ſupra explicavimus, luculenter exponit, ſed etiam commemorat Parochos tum Seculares, tum Regulares ea lege teneri, ut in peculiari libro idem Sacrificium deſcribatur.

IX. Poſtremo jubemus, ut ſolito more hæc noſtra ſanctio promulgetur, & in ſingulis Sacrariis cum in Urbe, tum in Diœceſi fixa conſervetur.

INSTITUTIO XI.

De Chriſti Domini adventu, & Novemdialibus, quæ Chriſti Domini Natalem diem antecedunt: quo auctore, quo loco, quo tempore Adventus Domini ſit inſtitutus; quid per ipſum Eccleſia ſignificare voluerit; & ad quid referatur divinum Officium, & Miſſa, quæ eiſdem temporibus celebratur.

I. FAlſa in vulgus imperitum, & pietati non valde addictum nimis libere pervaſit opinio, Adventum Domini pro viris tantum, ac mulieribus inſtitutum fuiſſe, qui Religionis voto ſe obſtrinxerint, ita ut illi dies a cæteris differre parum, aut nihil ipſi videantur.

II. Ut hæc ſententia temeritatis, atque ſcandali nota liberetur, de abſtinentia ſolum, ac jejunio intelligenda eſt; ne autem falſa ſit eadem ſententia, Orientalis Eccleſia ab Occidentali, & priora tempora a poſterioribus ſecernenda ſunt; poſtremo ut a majori labe, ac cenſura vindicetur, complecti omnino non debet pietatis opera, quibus ad celebrandum Domini Adventum Fideles Eccleſia cohortatur.

III. Ac primo jejunium in Adventu ſimul, cum abſtinentia ab Ordinibus Regularibus nunc obſervatur, quod aliqui incipiunt a die Feſto Sancti Martini, vel etiam Sanctæ Catharinæ, alii a prima Adventus Dominica, & nonnulli etiam a celebritate omnium Sanctorum, uti Cardinalis Cozza accurate perpendit (2).

IV. Nunc etiam Orientis Eccleſia temperantiam a feſto S. Philippi auſpicatur, quod die 14. Novembris ſolemni cultu celebrare conſuevit (& ideo S. Philippi Quadrageſimam nuncupat) eamque ad Natalem uſque Salvatoris diem proſequitur. Per id temporis ſe a carnibus, butyro, lacte, & ovis abſtinet; piſces tamen, oleumque adhibet, & vino utitur; quæ ſolemniori Quadrageſimæ tempore omnino vetantur. Septem dierum ſpatio jejunare ſolum jubentur Græci, licet pietatis cauſa univerſi jejunare ſoleant, uti Bailletii teſtimonio ſatis comprobatur (3).

V. Tandem (ut nihil de Religioſis Ordinibus loquamur, quibus peculiari lege temperantia præcipitur (ex conſuetudine Occidentalis Eccleſiæ abſtinentia, ſeu jejunium per Domini Adventum nemini indicitur: non tamen hic mos olim obtinuit. Nam, ut monumenta, quæ ad Eccleſias tranſalpinas pertinent, ſilentio prætereamus, ac de ſola Italia verba faciamus, diploma ab Aiſtulpho Longobardorum Rege anno 753. obſignatum conſervatur, in quo 40. Lucios a Monachis Nonantulæ pro S. Martini Quadrageſima quotannis exigit: Quadrageſimæ autem nomine Salvatoris Adventus intelligitur, uti Martene teſtatur. (4) Nicolaus Primus Pontifex; qui circa medium Seculum nonum floruit, cum jejunia, quæ ab Eccleſia Romana recepta erant, enumeraret; illud etiam Adventus recenſet (5): *Hæc jejunia Sancta Romana Eccleſia*

(1) *Cap.* 107. *a num.* 28. *uſque ad num.* 34. (2) *In Tractatu Dogmat. & Morali de jejunio part.* 2. (3) *De rebus geſtis Sanctorum impreſſ. Pariſ. anno* 1707. *in hiſtor. Feſtor. Mobilium pag.* 263. (4) *De antiqua Eccleſiæ diſciplina cap.* 10. *num.* 5. (5) *In Epiſt. ad conſult. Bulgar. cap.* 4.

Digitized by Google

ſia ſuſcepit antiquitus, & tenet. B. Petrus Damianus, qui Seculo XI. vixit, cum de Canonicorum Veliternorum reformatione agit: Quadrageſimam commemorat, quæ ante diem Natalem Domini a Fidelibus obſervari ſolebat. Innocentius autem Tertius, qui initio Seculi XII. Pontificatum geſſit, Archiepiſcopo Bracharenſi reſpondens iis verbis utitur (1), *Jejunium apud nos in Adventu Domini agitur*. Poſtquam Avenionem Sedes Apoſtolica tranſlata fuit, hæc diſciplina immutata eſt, eamque ad ſuos familiares, ac domeſticos omnes Urbanus V. redegit, uti Raynaldus de familia ejus Pontificis ſcribens luculenter exponit (2): *Generaliter, & indiſtincte in Adventu Domini, & duobus diebus quartam feriam Cinerum immediate præcedentibus ab eſu carnium abſtinerent, & dictis diebus Seculares, & laicos in Curia exiſtentes etiam voluit comprehendi*. Ut id magis confirmetur, teſtimonium Beleti (3) afferemus, qui ſecum expendens, qua ratione ab Eccleſia jejunium ante feſtum S. Thomæ Apoſtoli minime indicatur, hoc pacto reſpondet: *Quia Feſtum ejus eſt in Adventu, in quo quaſi continuum jejunium debemus obſervare*, quod etiam Martene explicavit (4).

VI. Sed jam ad ſancta pietatis opera deveniamus, quæ nunc etiam Fidelibus ab Eccleſia proponuntur, ut univerſi curæ noſtræ commiſſi ad copioſos fructus pro æterna ſalute comparandos vehementius excitentur. Itaque primum agemus de ſacri Adventus origine, deinde quam ob cauſam inſtitutus fuerit, & poſtremo de Ritibus, qui per hoc tempus excoluntur; ſic enim fore confidimus, ut majori ſtudio, ac religione, quod magnopere optamus, ſanctiſſimi dies celebrentur.

VII. Si fidem Durando præſtamus; Adventus Domini celebritatem S. Petrus Apoſtolorum Princeps induxit (5) Bailletius tamen ſtudio ſuæ Galliæ nimium adductus, Sancto Perpetuo Turonenſi Epiſcopo, qui circa medium Seculum V. vixit, illius inſtitutionem adſcribit (6): Jejunium per tres dies in ſingulis hebdomadis ante Feſtum S. Martini uſque ad Natale Domini ab eodem Sancto Perpetuo propoſitum teſtatur (7), Sed auctoritate Martenis (8) natione pariter Galli Adventus initium ad Seculum VI. referemus, & Sanctum Gregorium Pontificem auctorem affirmabimus; cum præſertim ad eandem ſententiam Amalarius (9), & Abbas Beno (10) ſe penitus conformaverint. Inſuper in *Sacramentario* S. Gregorii quatuor Dominici dies Adventus nominantur, quibus deinde in aliquibus locis quintus, & ſextus acceſſerunt, juxta Ritum Ambroſianum, qui a prima Dominica poſt Feſtum S. Martini celebritatem Adventus orditur: *Ambroſianus Adventus* (ait Rodulphus Tungrenſis *habet ſex ſeptimanas, & incipit Dominica poſt Feſtum S. Martini*.

VIII. Duos Salvatoris Adventus perpendere poſſumus, ob quos Sancta Mater Eccleſia hujuſmodi celebritatem conſtituit; alter jam præteriit, alterum expectamus. Primi Adventus nomine tempus illud intelligitur, cum mortalitatem noſtram Dei Filius induit, & acerbiſſimum mortis genus ſubivit, ut captivitatis vinculis, quibus diutiſſime tenebantur homines, vindicaret: *Tempus* (ita Rupertus) *quod Dominicæ Nativitatis memoria antecedit, ideo Adventus nuncupatur, quia totus ejus Eccleſiaſticus ordo juxta contemplationem Adventus Domini diſpoſitus eſt. Advenire autem recte Dominus dicitur, qui ubique eſt inviſibilis præſentia majeſtatis, dum aſſumpto, quod viſibile eſt noſtrum, uſibus carnis, viſibilem ſe oſtendit* (11).

IX. Secundo iterum Salvator adveniet, cum ad formidabile Judicium univerſos homines convocabit. Eam ob cauſam (ut Pouget merito perpendit) die primo Dominico Adventus illud Evangelium recitatur, in quo majeſtas Chriſti Judicis deſcribitur (12); cum ſcilicet nulla infirmitate circumdatus ſicut in terras primo venienti contigit) ſed cæli nubibus inſidens, & immenſo beati corporis majeſtatiſque lumine circumfulgens ad genus hominum judicandum deſcen-

(1) *Cap. Conſilium de obſervat. Jejunii*. (2) *Anno Domini* 1370. *num.* 1.
(3) *Lib. de Divinis Officiis cap.* 11. (4) *De antiq. Eccleſiæ diſciplin. num.* 6. *loc. cit.*
(5) *Lib.* 6. *cap.* 2. *num.* 1. (6) *Loc. cit. pag.* 259. (7) *Lib.* 10. *hiſt. cap.* 31.
(8) *Loco ut ſup. cap.* 10. *n.* 1. (9) *Lib. de Eccleſiaſt. Offic.* (10) *Lib. de Ritib. Miſſæ*.
(11) *Lib.* 3. *de Divin. Offic. cap.* 1. (12) *Inſtitut. Catholic. impreſſos Pariſ. an.* 1725. *tom.* 1. *pag.* 807.

Digitized by Google

ſcendet. Id vero quam conveniens ſit Eſtii præclaris verbis oſtenditur (1): *Qui inter duos mediatorem ſe interponit, dummodo huic, modo illi parti ſe adjungit, perſonam quodammodo mutat, eique aſſimilatur, cujus pro tempore partes agit. Quare, cum Chriſtus mediator Dei, & hominum, qui in priori ſuo Adventu noſtram agens cauſam apud Patrem, noſtram ſumpſit perſonam, quando venit in ſimilitudinem carnis peccati, circumdatus infirmitate, & per omnia nobis aſſimilatus eſt abſque peccato, conſequens eſt, ut in altero Adventu, jam non hominum, ſed Dei partes acturus, Dei perſonam ſumat, ideſt in forma glorioſa appareat, in qua Deo ſimilior ſit, cujus formæ exhibitione ſimul & bonis ſecuritatem, & malis terrorem afferat.* Hinc factum eſt, ut Eccleſia per hoſce dies cum lætitia, ac voluptate, etiam mœroris ſigna præſeferat: lætitiæ quidem indulget pro Chriſti Salvatoris priori Adventu, ob quem feſtivum *Alleluja* in Divinis Officiis non omittit, ac toto die Dominico Dalmaticam Diaconis, Tunicellam Subdiaconis iterum concedit: mœrorem autem oſtendit, dum Chriſti Judicis Adventum contemplatur. Qua de re (ut nihil de peculiari quarumdam Eccleſiarum diſciplina, vel piorum Ordinum conſuetudine loquamur, qui olim tempore Adventus nigrum colorem in Sacris peragendis adhibere, & religioſas Imagines non ſecus, ac Paſſionis tempore fieri ſolet, obtegere conſueverunt, ſicut Martene (2) præclare oſtendit,) nunc etiam *Gloria in Excelſis* in Miſſæ Sacrificio, ac *Te Deum* in Officio prætermittitur. A Diaconis vero Dalmaticæ, & Subdiaconis Tunicellæ deponuntur, qui Caſulas complicatas aſſumunt, quas etiam non ſemel exuunt. Sapientiſſimus Cardinalis Bona (3) hujuſce Ritus initium nulla diligentia ſe invenire potuiſſe teſtatur. Sed quod ad rem noſtram pertinet, cum Sacræ veſtes, quas modo diximus, lætitiam præſeferant, ut ex Canone de jejunio diſt. 76. clare deprehenditur: *Et tunc propter ſolemnitatem Sancti Spiritus Diaconi Dalmaticis utantur.* Cum etiam Adventus tempora mœrorem afferant, mirandum non eſt, ſi Diaconus, ac Subdiaconus Dalmaticas, & Tunicellas ponant, & Caſulam induant, quam ante pectus complicatam gerunt, eamque ſibi etiam detrahunt, cum Evangelium, aut Epiſtolam recitent; nempe ut ſignificent tunc temporis ratione muneris ad ipſos Caſulam minime pertinere, ſed a Presbytero, veluti commodatam accipere. Ita ſentiunt Quartus, & Gavantus (4), a quibus rubricæ, quæ ad Miſſæ Sacrificium ſpectant, fuſius explicantur (5); ſed etiam ante ipſos Rupertus (6) hanc ſententiam tradidit: qui poſtquam a Diaconis, & Subdiaconis triſtitiæ ſigno Dalmaticas, ac Tunicellas exui, Caſulaſque ſumi declaravit, hæc inde ſuperaddit: *Ut in ipſis legant, vel miniſtrent, ſed lecturi, aut miniſtraturi illas exuunt, manifeſte profitentes illam ſuam non eſſe veſtem, nec propter ſuum Ordinem ſibi debitam, ſed propter Dominicæ, vel alicujus Feſti reverentiam, ſe accipere accommodatam, ut inopem, atque indecentem conſolentur expoliationem.*

X. Quæ cum ita ſe habeant, quiſnam Chriſti Salvatoris, & poſtremo Judicis binos Adventus ſecum conſiderans, viris, ac mulieribus tantum, quæ clauſtris includantur, hos ſanctiſſimos dies obſervandos audeat aſſerere, nullumque diſcrimen a cæteris anni temporibus intercedere? Permittite univerſi, qui nobis commendati eſtis, ut ſermonem ad vos Sancti Ambroſii verbis convertamus (7): *Hoc tempore, Fratres cariſſimi, non immerito Domini Adventus vocatur, non ſine cauſa Sancti Patres Adventum Domini celebrare cœperunt, ſermones de his diebus ad populum habuerunt; id namque ideo inſtituerunt, ut ſe unuſquiſque fidelis præpararet, & emendaret, quo digne Dei, ac Domini ſui Nativitatem celebrare valeret.* Sinite, ut vos majori quo poſſumus ſtudio moneamus, ne unquam peccati ſordibus, ac potiſſimum per hoſce dies libidine ulla animum turpiter inquinetis. Equidem Deceſſorum leges in delinquentes hoc tempore evulgatas, hac noſtra Conſtitutione renovamus, licet cum illis mulieribus deprehendantur, quarum impudentia reliquis anni temporibus diſſimulanda eſt, ne gravius detrimentum, ac turbas Reſpublica patiatur. Incredibile ſane eſt initio Eccleſiæ Fideles tanta religione, ac pietate incenſos fuiſſe, ut ſacro Adventus tempore conjuges ipſi ab omni commercio

(1) 4. *Sententiar. diſt.* 48. §. 8. (2) *Loco ut ſupra num.* 12. 13. (3) *In Tract. rerum Liturg. lib.* 1. *cap.* 24. *num.* 19. *impreſſ. Romæ.* (4) *Part.* 1. *tit.* 19. *num.* 5. 6.
(5) *Ad rubric. Miſſal. part.* 4. §. 1. *n.* 4. (6) *Lib.* 4. *cap.* 2. (7) *In Append. ſerm.* 1. *n.* 1.

Digitized by Google

cio abſtinerent, ſicut auctor ejus Epiſtolæ teſtatur, quæ ad Bibianum data eſt, & S. Auguſtino adſcribitur: *Apud nos* (de Feſto S. Martini ſermo eſt) *itaque ex ejus ſolemnitate abſtinentia a carnibus, vel conjugali copula filiis Eccleſiæ indicitur, ut ad Natalem Domini ſecurius communicent*. Idem ſentit Raterius Veronenſis Epiſcopus: *In Adventu Domini, niſi feſtivitas intercedat, quatuor hebdomadibus a carnibus noveritis abſtinendum, & coitu* (1). Nunc autem vix timore, ac minis a luxuria, & maleficiis abſterrentur. Iterum rediiſſe videntur infelicia tempora ætatis mediæ, cum fato miſero neſandoque in Galliis mos obtinuerat, ut pro illatis ſibi, vel conſanguineis ſuis injuriis homines privata auctoritate graviſſimas inimicitias gererent, pœnaſque depoſcerent; contra quam conſuetudinem Du-Cange ad Joinvillam, ſapienter, atque erudite diſſeruit. (2) Tunc ipſe Pontifex Alexander III. pervicacium hominum improbitate compulſus fuit ipſos obteſtari, ut ſaltem aliquibus per annum diebus, ac potiſſimum in Adventu Domini uſque ad octavam Epiphaniæ diem, animos ab inteſtinis odiis, funeſtiſque bellis avocarent.

XI. Evitatis omnino criminibus ſingulos ad frequentem Sacramentorum uſum, ſaltem diebus Dominicis in Adventu, S. Caroli exemplo, magnopere cohortamur: *Parochus autem*, (inquit) (3) *tum ad eum frequentiſſimum Sacramentorum uſum Parochiæ ſuæ Fideles cohortatur, ut Provinciali tertio Concilio ſancivimus, tunc crebris monitis illud, quod Silverius Pontifex Maximus ſtatuit, in conſuetudinem revocare ſtudeat, ut, qui ſæpius non communicant, ſingulis ſaltem Dominicis diebus in Quadrageſima Corpus Domini ſumant, ac præterea diebus Dominicis Adventus*.

XII. Sed pro animo recte, ac diligenter præparando ad Chriſtum Dominum, cum judicaturus homines e cælo veniet, ſæpius mentem, ac cogitationem unuſquiſque convertat, ut primum quoque ipſius in terras Adventum ſedulo contempletur: *Vos circa ea* (ait S. Bernardus) (4), *quæ vere ſalutaria ſunt, ſedula cogitatione verſamini, & diligenter penſate rationem Adventus hujus; quærentes nimirum quis ſit, qui veniat, unde, quo, ad quid, quando, & qua*. Nam qui venit, *ſecundum Gabrielis teſtimonium* Altiſſimi Filius (uti Sanctus Bernardus proſequitur): *Venit utique de corde Dei Patris in uterum Virginis Mariæ, venit a ſummo cælo ad inferiores partes terræ*. Deinde ſubjicit: *Apparuit inæſtimabilis dignatio, & penitus inexcogitabilis, quod in carceris hujus horrorem tanta deſcendere dignata eſt celſitudo*. In terras deſcendit, ut genus hominum a ſervitute Dæmonis eriperet. *Propter nos venit, mira quærentis Dei dignatio, magna dignitas hominis ſic quæſita*. Et potiſſimum venit ad nos eo tempore, quo maximis in calamitatibus verſabamur: *Vere ſapienter diſpoſuit Sapientia, ut, cum magis eſſet neceſſarium, tunc primo ferret auxilium &c. nimirum plenitudo, & abundantia temporalium, oblivionem & inopiam fecerat æternorum. Opportune enim tunc venit æternitas, quando magis temporalitas prævalebant*. Itaque; *Via, per quam venit, diligenter requirenda, ut poſſimus, ſicut dignum eſt, ei occurrere &c. propterea dignum eſt, ut, ſi non valet infirmus in occurſum tanti Medici procedere longius, ſaltem conetur erigere caput, & aliquatenus aſſurgere venienti &c. uſque ad temetipſum occurre Deo tuo &c. uſque ad cordis compunctionem, & oris confeſſionem occurre; ut ſaltem exeas de ſterquilinio miſeræ conſcientiæ, quoniam indignum eſt illuc auctorem puritatis intrare*.

XIII. Poſtremo novemdiales preces, quæ ante diem Natalem Domini in Eccleſiis haberi ſolent, plurimum commendamus, ac Decretum, quod die 28. Novembris anni 1731. promulgavimus, iterum renovamus; & ne fores ullæ Eccleſiarum pateant ante ſignum Miſſæ, quæ in Templo Sancti Petri celebratur, ſub pœnis voluntate noſtra ſtatuendis iterum prohibemus. Inſuper mandamus, ut veſpere hora viceſima tertia diei Sacra myſteria publice exponantur, benedictio impertiatur, dimiſſoque populo ad horam diei viceſimam quartam fores Eccleſiæ omnino claudantur.

IN-

(1) *In Spicileg. tom. 2. pag. 164.* (2) *Cap. Treguas, de tregua, & pace.* (3) *In 4. Provinciali Concilio.* (4) *Serm. 1. in Adventu Domini.*

Digitized by Google

INSTITUTIO XII.

Quid Vicarii Foranei exponendum proponere debeant iis, qui præditi ſunt jure nominandi ad illas Eccleſias, quæ ad ipſos pertinent. De corruptelis, quæ hoc in negotio contingere ſolent. Quid Vicariis agendum ſit cum Presbyteris, qui Eccleſias petunt, & cum illis, qui nominandi jus obtinent, ut magis idonei rite deligantur.

I. Apoſtolici muneris ratio Nos magnopere impellit, ut has litteras univerſis, ad quos pertinent, ſcribamus. Conſtitutionem die 27. Septembris proxime elapſi promulgavimus pro examine, quod publice indicitur ad obtinendas Parochiales Eccleſias, cum vacatio aliqua contigerit, & pro illis pariter, qui a Laicis nominantur ad eas Eccleſias, quæ ad ipſos jure ſpectant. Nunc vero de Parochianis agendum ſtatuimus, quibus ad regendas Parochias nominandi quemcumque velint, facultas permittitur.

II. Itaque, ſi aliqua hujus conditionis Eccleſia tibi ſubjecta, Parocho deſtituatur, tibi mandamus, ut univerſum populum, cui ſuffragium ferre liceat, in eandem Eccleſiam cogas, aut in alium locum, quem pro concione habenda magis idoneum judicaveris; ita tamen, ut rem totam abſolvas quatuor menſium ſpatio, qui ad nominandos eos, quos elegerint, a jure Pontificio Laicis tribuuntur (1). Cœtum autem noſtro nomine ſic alloqueris.

III. Orationis initio demonſtrabis nihil gravius toto vitæ curſu ipſi evenire poſſe, quam probiſſimum hominem Parochiæ præficiendum ſuis ſuffragiis renunciare. Si rei magnitudinem ſpectent ſummi momenti negotium agi, cum eligendus, aut nominandus is ſit, qui ipſis præeſſe debeat, animarum curam gerere, ac Divina Sacramenta, dum ſalvi, & incolumes ſunt, vel cum vitæ in diſcrimine verſantur, adminiſtrare. Ob eam cauſam non eſſe temere feſtinandum, ſed aſſiduis precibus exorandum Deum, ut cæleſte lumen liberaliter impertiat; ipſumque graviſſimas pœnas daturum eſſe, qui aliter fecerit, & a recta ſemita declinans ad Dei gloriam mentem unice non converterit, & nihil de Parochiæ, animarumque utilitate cogitans ſine ullo conſilio, vel prava etiam voluntate adductus minus dignum illi prætulerit, qui virtutis, ac doctrinæ laude, cæteriſque rebus magis idoneus habeatur: *Non eſt hoc conſulere populis (2), ſed nocere, nec præſtare regimen, ſed augere diſcrimen; integritas enim præſidentium ſalus eſt ſubditorum.*

IV. Nam ſicut detrimenta omnia, quæ ab imperitis medicis, nautis, atque imperatoribus dimanant, ad illos, a quibus electi ſunt, merito referuntur, ita, qui privatis ſuis cupiditatibus obſecundans Sacerdotem idoneum, omnique laudis genere præſtantem negligit, aliumque ſuffragio ſuo nuncupat ad animarum regimen minus accommodatum, malorum omnium, quæ inde conſequentur, velut auctor a Deo judicabitur. Bona vero, quæ præſtantior Sacerdos excitaſſet, ſi ipſi Parochiæ adminiſtratio delata fuiſſet, ab iis ſeveriſſime Deus exiget, qui ſuffragium impertiri recuſarunt.

V. Hanc ſententiam pietatis Magiſter Ludovicus Granatenſis ſcriptam reliquit (3): *Præferens indignum reus eſt omnium animarum, quæ ob ejus indignitatem periclitantur; reus eſt omnium flagitiorum, quæ ex hoc crimine conſequuntur; reus denique omnium, aut eleemoſynarum aut aliorum bonorum, quæ boni Rectoris ſtudio perficerentur. Quemadmodum enim qui aut imperitum Medicum, aut Nauclerum, aut Ducem, aut Paſtorem præficit, reus eſt omnium damnorum, quæ ex horum ignorantia conſequuta ſunt; ita plane, qui indignum eligit in Eccleſia miniſtrum, omnium malorum conſequentium reus eſt. Omnia enim hæc & nomina, & officia cuilibet Eccleſiæ miniſtro ſimili ratione conveniunt.* Idem Tridentina Synodus declaravit (4): *Eoſque alienis peccatis mortaliter peccare, niſi, quos digniores, & Eccleſiæ magis utiles judicaverint &c. præfici diligenter curaverint.*

VI. Poſt

(1) *Cap. unico de jure patronatus in 6.* (2) *Leo Magnus Epiſt. 1. al. 87. ad Epiſc. Afric. Tom. 1. Op. edit. Lugd.* (3) *De Offic. Paſtorum.* (4) *Seſſ. 24. cap. 1. de Reform.*

Digitized by Google

VI. Poſt hæc peccati Simoniaci labem, & gravitatem coacto populo explicabis, de qua Paſchalis II. hæc tradit (1): *Omnia crimina ad comparationem Simoniacæ hæreſis quaſi pro nihilo reputantur*; quod etiam Lucius Pontifex ita confirmavit (2): *Simoniaca peſtis ſua magnitudine alios morbos vincit*. Cum de nominandis animarum Rectoribus agitur, illos Simoniacos vere nuncupari oſtendes, qui ſuffragio ſuo præmium aliquod aſſecuti ſunt, vel in poſterum ſperant; haud diſſimiles eſſe, qui Presbytero ſuffragantur ob eam cauſam, quod æs alienum antea contractum diminuere, vel ſolutionem in aliud tempus protrahere pollicitus fuerit; poſtremo ejuſdem criminis reos haberi, ſi illi potiſſimum faveant, qui vel juri ſuo ſe partim ceſſurum affirmaverit, vel etiam omni ſumptu, qui Parochis tribui ſolet, ipſos omnino liberaverit. Ita conſtituit Alexander III. (3), eumque velut Simoniacum damnat: *Qui promiſerat unicuique Parochianorum quinque barillos vini remittere, qui Sacerdoti ibi pro tempore ſervienti conſueverant pro beneficio dari*. Reliqua ſane communi Theologorum opinione ſatis comprobantur. Sed quoniam pœnæ formidine a patrandis maleficiis nonnulli ſæpe retardantur, libere expones, Simoniam tunc reipſa committi, cum aliquid ex iis rebus temporaneis, quas paulo ante diximus, ipſi obtinebunt; & ſtatim excommunicatione illigari, quæ a Summo Pontifice tantum dimitti poteſt, ut inferius declarabimus: hujuſmodi nominationes irritas atque inanes eſſe, & nullo pacto excommunicationis pœna diſſolvi poſſe niſi prius quidquid dono acceperint, non indigno Presbytero, ſed Eccleſiæ, vel egentium multitudini penitus reſtituerint. Sic enim Sacræ Pœnitentiariæ auctoritate, ac ſententia decernitur, uti P. Theſaurus harum rerum peritiſſimus teſtatur (4).

VII. Sed paucos fore confidimus, qui hoc turpiſſimo crimine inquinari velint. Plurimi fortaſſe minus idoneum proponere audebunt (licet alium aptiorem ad regendas animas Sacerdotem agnoſcant) omnemque operam, ac diligentiam impendent, ut cæteris omnibus præferatur, ne ſecundam occaſionem præteriiſſe pro augenda illius dignitate videantur, cum quo vel amicitiæ, vel cognationis vinculo continentur. Nonnulli præterea fidem ſuam ac ſuffragium, præſtantiori poſthabito, pro eo obſtringent, quem nobilium virorum commendatio extollit, quos offendere periculoſum docent, ne ipſorum gratia, ac tutela (cui plurimum fidunt) in poſterum deſtituantur.

VIII. Itaque maximo religionis ſtudio incenſus, ut tam pernicioſas ex animis opiniones evellas, populum libere monebis, hujuſmodi fidem, ac promiſſa nullam habere vim, quamvis nullum commodum, aut utilitatem (quæ ſi admixta eſſent, Simoniam efficerent) complectantur. Quod ſi fides data fuerit (ut plerumque accidit), cum nondum Eccleſia Parocho deſtitueretur, tunc promiſſa, quæ prius interceſſerint, nullius ponderis eſſe liquidius apparet. Id apertiſſime Honorii III. teſtimonio confirmatur (5), qui ſponſionem Joannæ, Belgii Comitis, & Balduini Imperatoris Conſtantinopolitani filiæ graviſſimis verbis improbat, quæ ad Sacerdotia ſui juriſpatronatus quoſdam ſe nominaturam promiſerat, antequam vacatio contigiſſet. Hinc ſubjicies non ſine piaculo hujuſmodi nominationes amicitiæ, aut cognationis habita ratione fieri, ſed unice ſpectandum eſſe, an cum Dei obſequio, & Eccleſiæ utilitate conjungantur: *Non ex affectu carnali* (inquit Summus Pontifex), *ſed diſcreto judicio debuiſti Eccleſiaſticum officium, & beneficium in perſona magis idonea diſpenſare* (6). Illud peccati genus, quod *Acceptio perſonarum* dicitur, ante oculos pones, quod tunc committitur, cum omiſſo magis probato viro, minus dignus eligitur, ut cognationem, vel amicitiam palam teſtemur. Id ſolum ferri poteſt, ut amicus, vel conſanguineus competitori præferatur, ſi, uti docet S. Thomas, in utroque meritorum ratio par omnino (7) judicetur. Inſuper, *Qui dat ratione conſanguinitatis* (inquit S. Doctor) *Præbendam, ſi intendit aliquod bonum in ſe ipſum redundans,*

ſic

(1) *In Can. ult. 1. quæſt. ult.* (2) *In Cap. Sicut de Simonia.* (3) *In Cap. Veniens de teſtib., & atteſtationib.* (4) *De pœnis Eccleſiaſt. part. 2. in verbo Simonia, cap. 2. num. 4.*

(5) *Cap. Cum dilecta de conceſſione Præbendæ.* (6) *Cap. ut noſtrum, ut Eccleſ. Benef. ſine diminut. conf.* (7) *2. 2. quæſt. 63. art. 2. ad primum, & in quodlibet. 4. quæſt. 8. art. 4., & in 4. ſent. diſt. 25. quæſt. 3. art. 3. ad ſeptimum.*

Digitized by Google

ſic quod magnificetur per hoc, & nobilitetur domus ſua, vel quod ipſe in conſanguineis ſit fortior, Simoniam committit, quia aliquid accipere ſperat, pro quo ſpiritualia dat. Parochianis exemplum adducas, qui cum ex Joſepho de patris, fratrumque ipſius adventu cognoviſſet, eoſque cuſtodiendis gregibus præpoſitos *Paſtores Ovium ſumus;* non ideo tamen paſſus eſt, ut ob conſanguinitatem cum Joſepho ſuorum pecorum magiſtros ipſe conſtitueret, ſed eam conditionem impoſuit, ut, ſi qui idonei eſſent, ad hoc munus deligerentur: *Quod ſi noſti in eis viros induſtrioſos, conſtitue illos magiſtros pecorum meorum* (1). Poſtremo ſingulos admonebis, ne in ferendo ſuffragio ullis commendationibus moveantur; non mediocrem quippe ſuſpicionis cauſam affert ſe parum idoneum eſſe, qui ad alienas commendationes confugit, vel ipſemet aliorum ſuffragia & voluntatem implorat: *Alius pro alio* (ait S. Bernardus) (2), *alius forte, & pro ſe rogat. Pro quo rogaris, ſit ſuſpectus, qui ipſe rogat pro ſe jam judicatus eſt, nec intereſt per ſe, an per alium qui roget*. Qua de re S. Carolus Borromæus in primo Concilio Mediolanenſi in ipſos ſic decernit: *Qui Beneficium Eccleſiaſticum vacans multis & ambitioſis precibus per ſe, vel per alios petierit, eo facto ita reddatur indignus, ut per biennium in eum, neque illud, neque aliud beneficium conferri poſſit*. Inſuper S. Thomas, cujus auctoritate jam toties uſi ſumus, eodem loco, quem ſuperius commemoravimus, cum ad quartum argumentum reſpondet, hæc affirmat: *Quando fiunt preces pro indigno, vel ab aliquo potente, qui periculum comminatur, quæ preces armatæ dicuntur, manifeſte Simonia committitur, ſi propter hoc Beneficium Eccleſiaſticum datur; ſi autem pro digno fiant, quantum ad judicium hominum, probabile eſt, quod dans magis moveatur intuitu dignitatis perſonæ, quam favore precum, & ideo non reputatur Simonia: ſi tamen principaliter moveatur favore precum, vel timore rogantis, quantum ad divinum judicium, Simoniam committit & rogatus, & rogans, ſi hoc intendat, ſive aliquis pro ſe roget, ſive pro alio* (3), quod pariter inferius ipſe docet.

IX. Sed, ut hæc veritas altius in animis defigatur, familiari exemplo propones auditoribus, ut ſe fingant cæmentariorum præfectos, vel Architectum, cui domum extruendi cura demandata fuit, quæ validiſſimas trabes exigat, ut bene fulciatur. Si aliquis opibus, ac generis nobilitate conſpicuus his verbis ageret: maxima in animum meum pervaſit cupiditas, grave præterea officium acceſſit, ut loco hujus firmiſſimæ trabis iſtud exile tigillum, carie, ac vetuſtate corruptum, & oneri ſuſtinendo prorſus impar, ſufficias. Quis tunc ſe contemni non crederet quis indignationem cohiberet, ſtultamque, licet præpotentis viri, poſtulationem ſtatim rejiciendam non arbitraretur? Itaque ſi hunc animum præberent, cum de manufactis ædificiis ageretur, an non eandem virtutem oſtendent, cum de ſpirituali domo res eſt, & Eccleſiæ fulcimentum, Rectorque animarum nominatur? Neque vulgari nimis ineptoque uti exemplo tibi perſuadeas, quod prius a Guglielmo Pariſienſi excogitatum fuit (4). Ille poſtquam electores & nominantes ad regendas Parochias Architectis comparavit, qui pro ſuſtinendo vacantis Eccleſiæ pondere aptiſſimos viros eligere debent, acriter illos redarguit, a quibus indigni magnopere commendantur: *Architecto* (inquit) *nemo auderet hujuſmodi preces porrigere, ut pro columna forti feſtucam fragilem in ædificio, cujus fabrica fidei ejus commiſſa eſt, poneret: & ſi forte eo uſque aliquis inſaniret, ut præſumeret, & diceret, Magiſter, ego diligo feſtucam iſtam ultra modum, cariſſima mihi eſt; rogo te, quantum poſſum, honora eam, pone in loco honorabili, videlicet in loco columnæ fortis, & altæ, numquid ſubſannari ſe ab illo non adverteret, & in faciem ejus ſpueret?*

X. Plura tibi pietas, & doctrina ſuppeditabunt, quibus populum induces, ut pro Eccleſiæ utilitate ac bono, ſuffragii jure ſolum utatur, & illud unice ſpectet, ut animarum cura probo, atque idoneo viro committantur. Poſtquam has partes expleveris, alio die intra quatuor menſes, quos jam diximus, Eccleſiaſticos omnes, qui Parochiæ regimen expetunt in cœtum vocabis, eoſque ſincere, ac vehementer pro rei magnitudine alloqueris. Satis exploratum habemus hæc noſtra tempora cum illis vetuſtioribus conferri non poſſe, quibus Epiſcopa-

(1) *Geneſ. cap.* 37. (2) *Lib.* 4. *de conſid. cap.* 4. *Tom.* 1. *col.* 1154. (3) 2. 2. *quæſt.* 100. *art.* 5. *ad* 3. (4) *In Tract. de Collat. Benefic.*

Digitized by Google

patus, & Parochiarum adminiſtratio illis rradebantur, qui hæc munera declinarent, modeſtoque animo Eccleſiæ regimen, velur graviſſimum pondus formidarent. Non ignoramus a Tridentina Synodo publicum examen propoſitum ad illas Parochias obtinendas, quæ libere conferuntur, & Pium V. provocationes etiam admiſiſſe, cum quis immerito ſe alteri poſthabitum judicaret. Scimus quoque S. Thomæ auctoritate (1) rem præclaram, & honeſtam exiſtimari; ſi quis ingenii ſui facultatem, & rerum ſcientiam coram probare contendat. Inſuper cognitum perſpectumque eſt omnibus ex communi conſuetudine eos, qui Parochias petunt, in conſpectum venire, ſe ſe offerre, ſuas virtutes, ac merita palam exhibere, quibus vacantem Eccleſiam facilius aſſequantur; nunquam tamen impudentiæ, calliditati, nequitiæ, vel ad obſcurandos competitores apertum aditum intelligimus; nec illud ſequitur, ut importunas abjectaſque preces adhibere poſſint, vel ad amicorum præſidium, nobiliumque tutelam confugere; neque tandem, ut aliorum animos pactionibus ſibi concilient, eaſque (quod gravius eſt) re ipſa perficiant. Superbus, aut injuſtus merito appellandus eſt, qui Eccleſiæ alicujus procurationem virtuti ſuæ debitam inſolenter jactat, & principem dignitatis locum ſibi præ cæteris omnibus convenire. Ita ſuper hac re diſſerit Angelicus Doctor (2). *Reſpondeo dicendum, quod hanc quæſtionem ſolvit Auguſtinus 16. de Civitate Dei, ubi dicit, quod locus ſuperior, ſine quo populus regi non poteſt, & ſi adminiſtretur, ut decet, tamen indecenter appetitur. Cujus ratio eſt, quia qui appetit prælationem, aut eſt ſuperbus, aut injuſtus. Injuſtitia enim eſt, quod aliquis velit plus de honore accipere, aut de poteſtate, aut de aliis bonis, niſi ſit majoribus dignus, ut dicitur in lib. Ethicorum; quod autem aliquis æſtimat eſſe ſe magis dignum prælatione omnibus illis, ſuper quos prælationem accipit, ſuperbiæ, & præſumptionis eſt; unde patet, quod quicumque prælationem appetit, aut eſt injuſtus, aut ſuperbus, & ideo nullus ſuo appetitu debet ad prælationem pervenire, ſed ſolum Dei judicio, ſecundum illud Apoſtoli ad Hebr. 5. nemo ſibi aſſumit honorem, ſed qui vocatur a Deo tamquam Aaron.*

XI. Itaque in eo Sacerdotum conventu ſummopere contendes, ut hanc veritatem omnino percipiant, ne inſanis cupiditatibus abrepti incidant in graviſſima crimina, quæ paulo ante memoravimus. Admonebis, ut verecunde, divinique obſequii deſiderio, & ſalutis animarum cauſa ſolum adducti ſuæ virtutis teſtimonia proferant, & voluntatem obtinendæ Parochiæ declarent, ſi bene, atque utiliter eligentibus ita conſulatur; deinde curas abjiciant, omnemque rei exitum ad ſupremam Dei providentiam penitus referant. Hoc animo ad examen coram Nobis accedere paratus ſit, qui populi ſuffragiis nominationem conſecutus fuerit. Neminem ſane tam ignarum putamus, quem Simoniæ *mentalis, conventionalis, & realis* nomina lateant, & committi Simoniam ignoret, *per munus a manu, per munus a lingua, & per munus ab obſequio*: ut in Canone: *Sunt nonnulli*, & in altero: *Ordinationes* 1. quæſt. 1. aperte continetur, quibus Canon: *Salvator* 1. quæſt. 3. omnino congruit. Neminem quoque tam imperitum arbitramur, quem fugiat, ſi in petitione Parochiæ, amicitiæ, vel conſanguinitatis præſidio, vel optimatum clientelis utantur, deinde tanquam famulos illis ſubjici debere, qui ſibi ſuffragati fuerint, vel quorum auctoritate nominationem impetraverint: *Illud præ omnibus* (ait S. Gregorius) (3) *tibi curæ ſit, ut in hac electione nec datio quibuſque modis interveniat præmiorum, nec quarumlibet perſonarum patrocinia convaleſcant; nam ſi quorundam patrocinio fuerit quiſquam electus, voluntatibus eorum, cum fuerit ordinatus, obedire reverentia exigente compellitur.* Illud etiam in concione notum facies, cum nominati, & peracto examine probati a Nobis fuerint, priuſquam Parochiæ regimen tradatur juxta S. Caroli Borromæi inſtituta, & hujus Diœceſis conſuetudinem, jusjurandum graviſſimum requiri, quo nulla promiſſa, aut munera, nullaſque pactiones interceſſiſſe, & omni Simoniæ labe cum *realis*, tum *conventionalis* ſe prorſus immunes eſſe fateantur. Ultimo tandem loco eorum calamitatem, & miſerrimam conditionem expones, qui alio pacto per ſcelus animarum curam ſuſceperint. Nam eſto iniquum pretium ante nominationem perſolvatur, vel etiam poſt illam pactiones executioni demandentur (quæ

(1) *In quodlibet.* 3. *art.* 9. (2) 2. 2. *quæſt.* 185. *art.* 1., *& quodlibet.* 2. *quæſt.* 6. *art.* 11.
(3) *Lib.* 2. *indict.* 11. *Epiſt.* 22. *ad Antonium Subdiaconum.*

Digitized by Google

(quæ Simoniam realem conſtituunt); eſto pariter a Nobis, noſtriſque adminiſtris tantum crimen ignoretur, atque ob eam cauſam Parochiæ regimen conferamus; non ideo tamen ad finem triſtis tragœdia pervenit, ſed tum potius agenda proponitur. Deteſtabile ipſorum ſcelus ſub Dei conſpectu verſatur; non illi tantum, ſed cæteri omnes, quibus in perficiendo negotio uſi ſunt, majori excommunicatione devinciuntur, quæ Summi Pontificis auctoritate ſolum diſſolvi poteſt: Beneficium retinere nequeunt, cum ad ipſos nullo jure pertineat. Nam, quæ antea geſta fuerunt, nihil ducuntur; & priuſquam Judex de ipſis ſententiam ferat, Parochia dimittenda eſt. Fructus, quos ab Eccleſia exegerunt, licet nullum decretum interceſſerit, reſtitui debent; criminis etiam adjutores pro Eccleſiæ utilitate, vel pro ſublevandis egenis eoſdem fructus in *ſuſidium* tenentur impendere. Qui lucrum aliquod inde conſequutus fuerit, illud Eccleſiæ, vel pauperibus exſolvere debet, licet nullum edictum Judex pronunciaverit. Idem pro interpretibus ſtatuitur, ſi aliquam ſibi ſceleris mercedem expreſſerint. Siquis Parochiæ regimen Simoniacis artibus obtinuerit, licet iterum vacatio contingat, ad ipſam pervenire poſſe minime ſperet, omneſque ad cætera quoque Beneficia aditus intercluſos pro certo teneat, cum ad ea comparanda *ipſo jure* minime capax dijudicetur. Hæc non ipſi confingimus, ſed Pontifices hujuſmodi pœnas decreverunt (1), uti P. Theſaurus, de quo ſupra mentionem fecimus, luculenter exponit (2). Idem in eo libello, qui pro inſtituendis recentibus Confeſſariis Romæ a ſapiente Theologo impreſſus eſt, ſuſius continetur (3).

XII. Neque graviſſimo vulneri remedium ſe inveniſſe putent, ſi ad Sedem Apoſtolicam, vel ad Sac. Pœnitentiariæ Tribunal ſuppliciter confugiant. Chriſtianus Lupus ex Accademia Lovanienſi magna vocis contentione Eccleſiæ Romanæ ſeveritatem extollit; ſummiſque laudibus proſequitur (4), quæ neminem Simoniæ vinculo diſſolvit, niſi ſe Beneficio prius abdicaverit. Nos vero tutius affirmare iſtud poſſumus, qui per plures annos in eo Tribunali Canoniſtæ munus ſuſtinuimus. Si quis realem Simoniam condonari ſibi poſtulet, paucis reſpondetur, *Dimittat, moneat, & reſtituat*; videlicet *dimittat* Beneficium, quod malis artibus acquiſivit; *moneat* eum, qui pretium accepit, ut illud in Eccleſiæ, vel egenorum commodum convertat; *reſtituat* fructus omnes, quos ab Eccleſia perceperit. Sed quoniam Simonia non ſemel ab alio committitur, idque Sacerdos Beneficio præpoſitus ignorat (cui nihilominus rite collatum non fuiſſe teſtatur his verbis Cæleſtinus III. *Quamvis ipſe promiſſionis conſcius non fuerit, ejus tamen electio tamquam Simoniaca pravitate præſumpta, eſt penitus reprobanda* (5): ſi tamen ab eodem Tribunali ſupplex imploret, ut delatum ſibi Beneficium confirmetur, ſic breviter reſpondet: *Dummodo ante poſſeſſionem*; nempe ita concedere, dummodo ante poſſeſſionem Simoniæ conſcius nullo modo extiterit. Nam, ſi aliquid hujus criminis antea deprehenderit, tunc ea ſtatuenda ſunt, quæ nuper explicavimus, cum de reali Simonia ſermonem haberemus.

XIII. Hæc a te vehementer expetimus, quæ ſingulis ad quos nominandi jus pertinet, vel qui nominari poſtulant, declarabis. Neceſſe vero eſt, ut non modo interſis, ſed etiam præſis, cum illi ad nominationem devenient: ob eam cauſam dies, & locus ad rem perficiendam indicetur. Dies quidem intra quatuor menſes ſtatuenda eſt; pro loco Templum ipſum, ſi pro univerſo cœtu ſatis ſit, ſin minus, alius pro voluntate tua locus decernatur. Ut lites de medio auferantur ad ſuffragium ferendum admitti debent, qui nominandi jus habuerunt, cum poſtremus Parochus in locum demortui ſuffectus fuit; ſed cum plerumque *ratione habitationis, ſeu domicilii* loci incolis nominatio contingat, ideo ſoli patres familias fere ad nominandum accedunt, non ita dicendum, cum *ratione fundationis, vel dotationis* parochianis jus nominandi conceditur; tunc enim nominatio fit *in capita*, atque ideo non viris modo, ut Pitonus oſtendit (6), ſed etiam feminis, minoribus, viduis, ac virginibus tribuitur. Si res in Templo mane peragatur, tunc Sacrum coram populo celebrabis, ut cæleſti lumine in ferendis ſuffra-

(1) *In extravang. cum deteſtabile* §. *de electione, de Simonia, & in Bulla Pii V., quæ incipit. Cum primum* §. 8. (2) *Part.* 2. *in verbo Simonia cap.* 2. (3) *Part.* 2. *cap.* 17. *n.* 428.
(4) *Tom.* 3. *Suarum obſervat. in Concilia pag.* 245. *antiq. edition.* (5) *Cap. Nobis de Simonia.*
(6) *De Controverſ. Patron. alleg.* 100. *num.* 344. *& ſeqq.*

fragiis illuſtretur. Sin autem extra Eccleſiam, & poſt prandium, piis precibus comitia auſpicaberis, ut ſupremi Numinis auxilium pro re gerenda concilietur. Qui nullum jus habent, ab eo cœtu ſummoveantur, in quo tu ſolus cum Scriba Foraneo, & nominantibus intereris. Poſt hæc comitia incipiant, & ad finem cum ſilentio procedant. Scriba vero nomina competitorum, & ſuffragiorum numerum, quæ ſingulis obtigerint, in actis deſcribet, quæ certo documento obſignata ad Nos deferenda ſunt. Si Deus propitium voluntati noſtræ ſe præbeat, & quæ nunc conſtituimus, recte perficiantur, graviſſimis malis, quæ ſuperiori tempore nimis invaluerunt, remedium aptiſſime propoſitum confidimus: atque ut reliqua prætereamus, illud ferri non poteſt, quod inſciis iis, qui præſunt, nominantium domos circumirent petitores, ut ſuffragia ab ipſis elicerent, eoſque in ſchedam referrent, qui ſuffragium polliciti fuerant. Illam deinde firmam ratamque facere curabant, ut ſuffragiorum numero reliquos competitores ſuperaſſe palam oſtenderent, nimirum in cauſa propria propriam aſſertionem afferentes. Hæc tibi ſignificanda duximus &c.

INSTITUTIO XIII.

De Tabella Auroræ, Orientis Solis, meridiei, & dimidiæ noctis, quantum conferat eam dignoſcere; quid mali eveniat, niſi eadem Tabella obſervetur. Qua hora ſacrificium indici abſolvique poſſit. Item de Jejunio, & dierum Feſtorum obſervantia.

I. COgnoſcenda omnino ſunt Auroræ, meridiei, mediæque noctis tempora, ut Eccleſiæ præceptis, qua fas eſt, diligentia, pareamus.

II. Primum quidem neceſſarium eſt, cum Miſſæ Sacrificium ante Auroram celebrari nequeat (1), niſi forte exiguum tempus interceſſerit, uti inferius dicetur, vel aliquis ab hoc præcepto Sedis Apoſtolicæ auctoritate, ac privilegio liberetur, quo tamen cautiſſime uti debet, ſicut a Paulo III. Pontifice conſtituitur (2): *Quoque Indulto celebrandi, ſeu celebrare faciendi ante diem, parce utantur; quia, cum in Altaris miniſterio immoletur Dominus Noſter Jeſus Chriſtus Dei Filius, qui candor eſt lucis æternæ, congruit, hoc non in noctis tenebris fieri, ſed in luce*. In pervigilio etiam Natalis Domini ex communi Eccleſiæ conſuetudine ante mediam noctem ſacrum non peragitur, uti Paſqualigus adverrit (3); & Sanctiſſimus Pontifex Pius V. univerſa, licet vetuſtiſſima privilegia penitus abrogavit, ob quæ nonnulli ante mediam noctem eo celebritatis tempore ſacrum faciebant (4).

III. Inſuper meridiei cognitio prorſus requiritur, cum ex Tridentina Synodo Sacerdotibus certum debitumque tempus ad Miſſam celebrandam præſcribatur (5); illud vero in Rubrica, quam ſuperius diximus, ita explicatur: *Miſſa privata ſaltem poſt matutinum, & laudes quacumque hora ab Aurora uſque ad meridiem dici poteſt*. Clemens XI. in conventu plurimorum Cardinalium, ac Præſulum hanc rem ſedulo examinandam mandavit; & licet ipſis tertia pars horæ ante Auroram, & poſt meridiem permitti Sacerdotibus poſſe videretur, Pontifex tamen eam ſententiam probandam non cenſuit, ac Decretum his verbis promulgavit; *Mandamus, ne Miſſarum Sacrificia ante Auroram celebrentur, & uſque ad meridiem ſolum protrahantur*.

IV. Ita ſe res habuit omnino, donec Innocentius XIII. Pontificatum obtinuit. Tandem Benedicto XIII. Pontifice iterum res in examen adducta fuit, & facultas tertiæ partis horæ, de qua paulo ante ſermonem fecimus, novo Decreto permiſſa eſt, cui pariter Edictum Clementis XII. feliciter regnantis conformatur.

V. Quæ cum ita ſint, eandem poteſtatem noſtris Presbyteris in hac Urbe concedimus, ea tamen conditione, ut præſcriptos limites, neque ante Auroram, neque poſt meridiem omnino prætereant; niſi fortaſſe ex Apoſtolico Beneficio nuſquam abrogato aliquis Sacerdos, vel Eccleſia

(1) 15. *Rub. Miſſal. quacumque hora ab Aurora*. (2) *Bull.* 22. *tom.* 1. §. 25. (3) *De Sacrificio novæ legis tom.* 1. *quæſt.* 405. (4) *Bull.* 4. *tom.* 2. (5) *Decret. De obſervandis, & evitandis in celebratione Miſſæ*.

Digitized by Google

cleſia poſt elapſam horam a meridie, ad ſacrum perficiendum non impediatur; ſic enim Romæ Templum Gallorum a S. Ludovico, a SS. Apoſtolis, a S. Jacobo, Templum Luſitanorum a S. Antonio, a S. Carolo in via Flamina, a Piis Operariis, a Capuccinis nuncupatum pro hac re Litteras Apoſtolicas obtinuerunt.

VI. Profecto ſi quis rem diſſimularet, atque oſcitanter ſe gereret, cum nullus jam a Secularibus temporis ordo ſervetur, iterum nocturna ſacra fierent, uti primis Seculis in more poſitum fuit, vel ſaltem veſpertina, quæ (ad exemplum Judæorum a quibus matutina, ac veſpertina Sacrificia offerebantur) initio Eccleſiæ celebrari conſueverunt; cum legales ritus, ac cæremoniæ, uti Cardinalis Cozza perpendit (1), non ita ſtatim de medio auferri potuerint.

VII. Eam pariter ob cauſam meridiei tempus agnoſci debet, ut Eccleſiaſticum jejunium integre, pieque obſervetur, Novus, ac peregrinus eſſet in ſacris rebus, qui duodecim Seculorum ſpatio Veſpere ſolum in Quadrageſima, ideſt tribus poſt Nonam horis, tempus ad capiendum cibum, ſtatutum fuiſſe ignoraret. Aliis autem jejunii diebus nonniſi poſt Nonæ Officium, ſcilicet tribus, & amplius poſt meridiem horis cibo aliquo recreari vetitum omnino erat, uti Micrologus teſtatur (2): *In hoc enim Quadrageſimale jejunium ab aliis differt diebus, quod in aliis poſt Nonam, in hoc autem poſt Veſperum refici debemus*. Idem in canone *Solent de Conſecratione diſt. 1. continetur*. Seculo XIII. cibus in omnibus jejuniis ad horam Nonam adhiberi cœpit, ut ex S. Thoma (3) & Alexandro de Ales ſatis aperte intelligitur (4): Seculo tantum XIV. ad meridiem, hoc eſt hora Sexta conſuetudo ſumendi cibi invecta fuit, quæ tamen ad corporis vires reſtaurandas communi uſu probatur. In Sacris Litteris hæc habentur (5): *Introduc viros domum & occide victimas, & inſtrue convivium; quoniam mecum ſunt comeſturi meridie*. In Evangelio pariter, poſtquam Joannes Salvatoris cum Samaritana colloquii tempus explicavit, nempe: *erat hora quaſi Sexta* ſtatim Diſcipulos acceſſiſſe ſcribit, ut ipſum ad manducandum hortarentur, *Rabbi manduca* (6).

VIII. Non minus autem mediæ noctis tempora Fidelibus percipienda ſunt, ut Feſtos dies ab Eccleſia propoſitos rite colere poſſint, & a ſervilibus operibus penitus abſtinere. Nam, licet ex Concilio Compendii habito ſub Gregorio IV. anno 833., quod etiam in capite primo de Feriis deſcribitur, a Veſperis pervigilii ad Veſperas inſequentes Feſti dies inciperent, atque abſolverentur: *omnes dies Dominicos a Veſpera in Veſperam cum omni veneratione decernimus obſervari, & ab omni illicito opere abſtineri*: quod etiam Thomaſſinus luculenter oſtendit (7), Alexander III. (8) ſancivit, ut ex locorum conſuetudine Feſtis diebus initium, ac finis tribuerentur: *Licet ſcriptum ſit: de Veſpera in Veſperam celebrabitis Sabbata veſtra, Feſtorum tamen principium, & finis juxta eorum qualitatem, & diverſarum regionum conſuetudinem debet attendi*. Hinc per univerſam fere Europam, uti tradit Gonzalez (9) a media nocte in aliam mediam noctem ſacri dies obſervantur.

IX. Item mediæ noctis horam callere plane neceſſarium eſt, ut celebrandis nuptiis decretum tempus intelligatur. Olim a Septuageſima ad Octavum diem Paſchatis per tres hebdomadas ante Feſtum S. Joannis Baptiſtæ, tandem ab Adventu Domini ad Epiphaniam uſque nuptiæ celebrari non poterant, ſicut a Juvenino ſuſius demonſtratur (10). Sed Tridentina Synodus dies tantum ab Adventu Domini uſque ad Epiphaniam & ab initio Quadrageſimæ ad octavum diem poſt Paſcha immunes, ac vacuos a celebrandis matrimoniis definivit (11), ita tamen, ut a media nocte Sabbati ante diem primum Dominicum Adventus uſque ad mediam noctem poſt Epiphaniæ diem, & a media nocte ante diem Sac. Cinerum uſque ad mediam noctem Diei Dominici in Albis, uti ſcribit Clericatus ex communi omnium ſententia, nuptiarum celebratio interdicatur (12).

X. Po-

(1) *Rerum Liturgic. lib. 1. cap. 21. n. 3. Impreſſ. Rom.* (2) *De rebus Eccleſiaſticis cap.* 49. (3) 2. 2. *quæſt.* 147. *art.* 7. (4) *Part.* 4. *Summ. Theolog. quæſt* 28. *membr.* 7. *art* 2. (5) *Geneſis cap.* 34. *verſ.* 16. (6) *S. Joann. cap.* 4. (7) *In Tract. de Feſtis dieb. lib.* 3. *cap.* 5. (8) *Cap.* 2. *de Feriis*. (9) *Cap. omnes: Littera C. de Feriis*. (10) *De Sacram. diſſ.* 10. *de Matrim. cap.* 13. *art.* 2. (11) *Seſſ.* 24. *de Ref. Matrim. cap.* 10. (12) *De Sacram. Matrim. deciſ.* 38. *n.* 5.

X. Poſtremo mediæ noctis tempus ignorari non debet, cumpoſt ipſam nihil cibi omnino ſumere poſſit, qui ſequenti die ſacrum facere, vel ad Sacram Synaxim accedere velit. Sed non modo ad naturalem jejunium rite ſervandum, ſed etiam Eccleſiaſticum ea cognitio plurimum confert, cum ex communi opinione juxta Azorium (1) a media nocte ad aliam mediam noctem carnes, aliæque jejunio contrariæ dapes prohibeantur: *Sexto quæritur, unde nam incipient dies jejuniorum quoad abſtinendum a carnibus, & aliis cibis tali tempore prohibitis attinet, Reſpondeo incipere a media nocte uſque ad mediam noctem.*

XI. Ultimo loco Auroram, Meridiem, ac Veſperam ſcire perutile valde eſt, ut B. Virginem, quæ tribus his temporibus pie a Fidelibus ſalutari conſuevit; debito honore proſequamur. Religioſam hanc conſuetudinem mane ſaltem, ac veſpere ab Urbano II. primo excogitaram nonnulli affirmant, ut per univerſum orbem celeberrimo bello ſub Crucis vexillo hoſtibus illato felicem a Deo victoriam Fideles precarentur. Cum deinde 139. annorum ſpatio conſtanter hoc inſtitutum, religioſeque obſervatum fuiſſet, paulatim in deſuetudinem abiit, donec a Gregorio IX. fuit reſtitutum, qui Salutationem Angelicam ad meridiem recitandam pariter adjecit, ſi Arnoldo ex Ordine Benedictino fidem præſtemus (2). Aliqui vero Ludovico XI. Gallorum Regi hujus poſtremæ Salutationis initium, alii Callixto III. referendum arbitrantur ad Fideles inflammandos, ut Chriſtianas copias precibus adjuvarent, quæ pro Fidei defenſione in Hungaria contra Barbaros decertabant (3). Qui tamen res ſacras diligentius perſcrutantur, recenteſque Scriptores tunc ſolum amplectuntur, cum certa ex antiquitate monimenta depromunt, conſuetudinem ſalutandi B. Virginem tribus diverſis horis, quas antea explicavimus, nulli alio vetuſtiori documento probari poſſe exiſtimant, quam ex decretis Franciſci Putei Magnæ Carthuſiæ Præſidis, qui initio Seculi Decimi Sexti inter mortales agebat. Quamobrem eruditiſſimus Mabillonius ita ſcriptum reliquit (4): *Ex quo intelligitur, hunc morem a Gallia incœpiſſe ſub initium Seculi Decimi Sexti.* Eam vero conſuetudinem Benedictus XIII. cæleſtium munerum theſauris large cumulavit.

XII. Deceſſores noſtri Tabulam propoſuerunt, in qua Auroræ, Meridiei, ac Veſperæ tempus, & ipſæ minutiſſimæ horarum partes accurato ſtudio deſcribuntur: ſed cum pro Eccleſiæ præceptis obſervandis horas juxta proborum hominum opinionem metiri ſatis ſit; & cum plurimos religio inceſſeret, & magnopere torqueret, eo quod Auroræ, Meridiei, ac Veſperæ tempus juxta minutiſſimas horarum partes exacte deſignaretur; cum inſuper Romæ aliiſque in præclaris Italiæ civitatibus res tota in quadrantes digeratur, hanc Tabulam in lucem edimus, quæ initium Auroræ, & Meridiei, mediæque noctis tempora moderetur. Operam, ac diligentiam præſtantiſſimi civis adhibuimus, cujus ingenium, nomenque non per Italiam modo, ſed per univerſam Europam eximiis laudibus commendatur. Volumus, ut in Urbe, ac Diœceſi in uſum, ac legem recipiatur, & in omni ſacrario palam exponatur, & in poſterum Kalendarium hujus Eccleſiæ Metropolitanæ imprimatur.

---

(1) *Inſtit. Moral. lib. 7. cap. 26. quæſt. 6.* (2) *In lib., cui titulus: Lignum vitæ.*
(3) *Macrius in notit. Eccleſ. in verbo Salutatio.* (4) *In præfat. ad Secul. 5. Bened. n. 122.*

J A N U A R I U S.

Dies Menſis.	Initium Auroræ. Horæ. Qu.	Dies Menſis.	Ortus Solis. Horæ. Qu.	Meridies. Horæ. Qu.	Hora Matut. Horæ. Qu.	Media nox Horæ. Qu.
1	13 0	1	14 3	19 1	21 1	7 1
11	12 3	14	14 2	19 0		7 0
21	12 2	22	14 1			
28	12 1	28	14 0	18 3		6 3

F E B R U A R I U S.

Dies Menſis.	Initium Auroræ. Horæ. Qu.	Dies Menſis.	Ortus Solis. Horæ. Qu.	Meridies. Horæ. Qu.	Hora Matut. Horæ Qu.	Media nox Horæ. Qu.
3	12 0	3	13 3			
9	11 3	9	13 2	18 2	21 0	6 2
15	11 2	14	13 1			
20	11 1	19	13 0	18 1		6 1
25	11 0	24	12 3			

M A R T I U S.

Dies Menſis.	Initium Auroræ. Horæ. Qu.	Dies Menſis.	Ortus Solis. Horæ. Qu.	Meridies. Horæ. Qu.	Hora Matut. Horæ. Qu.	Media nox Horæ. Qu.
2	10 3	1	12 2	18 0	20 3	6 0
7	10 2	6	12 1			
12	10 1	11	12 0	17 3		5 3
16	10 0	16	11 3			
21	9 3	21	11 2	17 2	20 2	5 2
25	9 2	25	11 1			
30	9 1	30	11 0	17 1		5 1

A P R I L I S.

Dies Menſis.	Initium Auroræ. Horæ. Qu.	Dies Menſis.	Ortus Solis. Horæ. Qu.	Meridies. Horæ. Qu.	Hora Matut. Horæ. Qu.	Media nox Horæ. Qu.
4	9 0	4	10 3			
8	8 3	9	10 2	17 0	20 2	5 2
12	8 2	14	10 1			
17	8 1	19	10 0	16 3		4 3
21	8 0	25	9 3			
26	7 3	30	9 2	16 2	20 0	4 2
30	7 2					

MA-

Digitized by Google

MAJUS.

Dies Menſis.	Initium Auroræ. Horæ. Qu.	Dies Menſis.	Ortus Solis. Horæ.Qu.	Meridies. Horæ. Qu.	Hora Matut. Horæ. Qu.	Media nox Horæ. Qu.
5	7 1	6	9 1			
9	7 0	12	9 0	16 1		4 1
14	6 3	19	8 3			
19	6 2	26	8 2	16 0	19 3	4 0
24	6 1					
30	6 0					

JUNIUS.

Dies Menſis.	Initium Auroræ. Horæ. Qu.	Dies Menſis.	Ortus Solis. Horæ. Qu.	Meridies. Horæ. Qu.	Hora Matut. Horæ. Qu.	Media nox Horæ. Qu.
7	5 3	7	8 1			
22	5 2	12		15 3	19 3	3 3

JULIUS.

Dies Menſis.	Initium Auroræ. Horæ. Qu.	Dies Menſis.	Ortus Solis. Horæ. Qu.	Meridies. Horæ. Qu.	Hora Matut. Horæ. Qu.	Media nox Horæ. Qu.
1	5 2	1	8 1	15 3	19 3	3 3
6	5 3	17	8 2	16 0		4 0
13	6 0	25	8 3			
19	6 1					
25	6 2					
29	6 2					

AUGUSTUS.

Dies Menſis.	Initium Auroræ. Horæ. Qu.	Dies Menſis.	Ortus Solis. Horæ. Qu.	Meridies. Horæ. Qu.	Hora Matut. Horæ. Qu.	Media nox Horæ. Qu.
4	7 0	1	9 0	16 1		4 1
8	7 1	7	9 1			
13	7 2	13	9 2	16 2	20 0	4 2
18	7 3	18	9 3			
22	8 0	24	10 0	16 3		4 3
26	8 1	29	10 1			
30	8 2					

SE.

Digitized by Google

SEPTEMBER.

Dies Menſis.	Initium Auroræ. Horæ. Qu.	Dies Menſis.	Ortus Solis. Horæ. Qu.	Meridies. Horæ. Qu.	Hora Matut. Horæ. Qu.	Media nox Horæ. Qu.
4	8 3	3	10 2	17 0	20 1	5 0
8	9 0	3	10 3			
13	9 1	13	11 0	17 1		5 1
18	9 2	18	11 1			
23	9 3	23	11 2	17 2	20 2	5 2
27	10 0	27	11 3			

OCTOBER.

Dies Menſis.	Initium Auroræ. Horæ. Qu.	Dies Menſis.	Ortus Solis. Horæ. Qu.	Meridies. Horæ. Qu.	Hora Mattut. Horæ. Qu.	Media nox Horæ. Qu.
2	10 1	3	12 0	17 3		5 3
6	10 2	7	12 1			
11	10 3	12	12 2	18 0	20 3	6 0
16	11 0	17	12 3			
22	11 1	22	13 0	18 1		6 1
27	11 2	27	13 1			

NOVEMBER.

Dies Menſis.	Initium Auroræ. Horæ. Qu.	Dies Menſis.	Ortus Solis. Horæ. Qu.	Meridies. Horæ. Qu.	Hora Matut. Horæ. Qu.	Media nox Horæ. Qu.
1	11 3	1	13 2	18 2	21 0	6 2
7	12 0	7	13 3			
14	12 1	14	14 0	18 3		6
21	12 2	20	14 1			
		27	14 2	19 0	21 1	7 0

DECEMBER.

Dies Menſis.	Initium Auroræ. Horæ. Qu.	Dies Menſis.	Ortus Solis. Horæ. Qu.	Meridies. Horæ. Qu.	Hora Matut. Horæ. Qu.	Media nox Horæ. Qu.
1	12 3	8	14 3			
17	13 0	13		19 1	21 1	7 1

IN-

INSTITUTIO XIV.

De Septuageſima, & Feriis uſque ad diem Cinerum; qua ratione ab Eccleſia ſint inſtitutæ. Quid in ipſis nobis exhibere velit Eccleſia. De quadraginta Horarum inſtitutione per tres dies Quinquageſimæ.

I. SAncta Mater Eccleſia, ac mundus, diverſis, planeque oppoſitis itineribus animos Fidelium ad celebrandos Quadrageſimæ dies paulatim adducunt.

II. Eccleſia tribus Dominicis Septuageſimæ, Sexageſimæ, & Quinquageſimæ diebus antea propoſitis viam nobis ad Quadrageſimam aperit; quæ ita nominantur, quod cum Quadrageſimam a quadraginta jejunii diebus nuncupatam præcedant, neceſſario ſequebatur, ut quæ longius ab iſta diſtaret Septuageſima, media vero Sexageſima, poſtrema Quinquageſima diceretur; uti Carolus V. Alcuino reſpondit, a quo deinde hæc ſententia tradita fuit, eamque recentiores Eccleſiaſticæ antiquitatis ſtudioſi magnopere comprobarunt (1). Nam ſi Septuageſimæ nomen ad Septuagenariam Judaici populi captivitatem referendum velimus, uti putant nonnulli, quos P. Theophilus Raynaudus adnumerat (2), nullo deinde pacto Sexageſimæ, & Quinquageſimæ nomina convenient.

III. Mundus quoque, Carnovalis, ut ajunt, profana celebritate, nos ad Quadrageſimam deducit. Hujus quippe originem Italici Scriptores ex eo deſumptam credunt, quod in fine ipſius carnes edere Fideles prohibentur: *Quidam Scriptores* (ait du Change (3)) *Itali carnevale dictum putant, quaſi carne, ſeu caro vale.*

IV. Eccleſia, ut animos excitet ad ineundam pie ſancteque Quadrageſimam, in Divinis Septuageſimæ Officiis primi parentis lapſum a paradiſo voluptatis, ubi collocatus initio fuerat, miſerum exilium, pœnæ gravitatem, quam Deo jubente luere debuit, ſpem denique jucundiſſimam Divinæ benevolentiæ iterum ſibi comparandæ, nobis ante oculos proponit. Die Dominico Sexageſimæ genus hominum poſt diluvium in priſtinam formam reſtitutum nobis exhibet, ut naturæ noſtræ per peccatum infirmæ reparationem intelligamus. Tellus autem aquarum alluvie liberata, Noemoque tradita, ut iterum ad culturam revocetur, quæ in aliquibus locis feraciſſima, in aliis vero ſterilis apparet, parabolam, quæ tunc in Evangelio legitur, ſatis aperte declarat, de fructu nempe, qui ex ſemine prodit juxta telluris conditionem, cui committitur. In Quinquageſima juſtiſſimum Dei judicium exponitur, quo ad gloriam electi a perditis corruptiſque hominibus ſejunguntur. Id vero vocatione Abrahæ recte explicatur, qui idololatriæ tenebris extractus a patriæ ſolo, & conſanguineis longe proficiſcitur, ut in externis regionibus Deo ſe totum devoveat. In eodem Evangelio, cum paucis ante diebus Lazarum ad vitam reſtituiſſet Salvator Dominus, præcipuos cruciatus, qui in ſeipſum parabantur, diſcipulis aperuit.

V. Bacchanalium diebus ad profana ſpectacula viſenda convocamur, quibus vel inaudita crudelitas in tragœdiis exprimitur, vel amores in comœdia parum honeſti, vel ſaltem qui cum periculo conjunguntur.

VI. Septuageſimæ, Sexageſimæ, & Quinquageſimæ diebus mœrorem præſefert Eccleſia. In Divinis Officiis *Alleluja* non amplius utitur, cujus loco, *Laus tibi Domine &c.* ſubrogatur, quod humilitati noſtræ & calamitati, quæ a Primo parente in nos derivata eſt, aptiſſime convenit, uti eruditiſſimus Martene (4), & Gavantus (5) recte perpendunt. Inſuper per eos dies Pſalmi, *Dominus regnavit*, & *Jubilate &c.*, qui plurima lætitiæ ſigna continent, minime recitantur; ſed alii Pſalmi, *Miſerere*, & *Confitemini* ſufficiuntur, qui ad triſtitiam, & mœrorem concitandum prope facti videntur, ſicut Sarnellius Epiſtola octava libri ſexti pri-

(1) *Baillet. De Feſtis mobilibus tom. 4. de vit. Sanctorum §. 2. n. 4. pag. 4. impreſſ. Pariſ.* 1707. (2) *Tom.* 10. *pag.* 492. (3) *In Gloſſar. in verbo Carnelevamen.* (4) *De antiqua Eccleſiæ diſciplina in Divinis Officiis tom. 4. cap.* 16. (5) *Ad Rubricas Brev. ſect. 6. cap. 9.*

Digitized by Google

primus omnium advertit. His tribus Dominicis Eccleſia maximo ſtudio Fideles admonet, ut pietatis operibus ſe vehementius exerceant: *Satis conſtat* (inquit Thomaſſinus (1)) *tres iſtos Dominicos dies majori pietatis ſtudio colendos*. Ab illis pariter initium ſuperioribus temporibus jejunia ſumebant: *Jejunium* (ita Petrus Bleſenſis (2)) *Quadrageſimale Regulares Cœnobitæ incipiunt a Septuageſima; Græci vero a Sexageſima; Clerici noſtri auctore Teleſphoro a Quinquageſima; univerſus exercitus Chriſtianæ militiæ, juvenes, & virgines, ſenes, cum junioribus ab hac Quadrageſima*. Cum tamen illi, qui antiquitatis monumenta magis accurata diligentia perſcrutantur, haud levi conjectura dubitent, utrum ſermo ille Petro Bleſenſi vere tribuendus ſit, Nos, ut nihil, niſi probatum certumque aſſeramus, Dominicam Quinquageſimæ in Miſſa Mozarabica nuncupari affirmabimus, *Dominicam ad carnes tollendas*: & in hiſtoriis Matthæi Pariſii *carniſprivium*, ob eam cauſam, quod initium ea die jejuniis ſtatueretur. Hæc autem conſuetudo noſtris quoque temporibus in Eccleſia Orientali, & a quibuſdam Religioſis Ordinibus integre ſervatur. Poloniæ vero populi pietatis laude præſtantes, ex quo tempore Catholicam Fidem ſuſceperunt, a Septuageſima jejunium inchoarunt, eumque morem ad Pontificatum uſque Innocentii IV. obtinuiſſe ſatis conſtat, qui ut contentionibus, ac diſſidiis inter Epiſcopum, & populum hac de cauſa excitatis finem imponeret, eſum carnium ad Feriam quartam Cinerum ſua auctoritate protraxit, uti Raynaldus teſtatur (3).

VII. Per hebdomadas Septuageſimæ, Sexageſimæ, & Quinquagesimæ mundus nos allicit, ut conviviis, hiſtrionum larvis, aliiſque Bacchanalium voluptatibus animum relaxemus.

VIII. Hic a nobis quærendum non eſt, utrum mundus, an Ecclesia vehementius hominum mentes commoveant, & uter principem locum obtineat; ſed magnopere veremur, ne Eccleſia a Fidelibus indigniſſime poſthabeatur. Quippe ex Sac. Annalibus exploratum habemus piam conſuetudinem quadraginta Horarum per tres dies a Quinquageſima uſque ad Feriam quartam Cinerum Seculo Decimo Sexto primum cœpiſſe, ut Fideles hoc pacto neglectis mundi illecebris ad ſancta opera incenderentur, Deum Bacchanalium criminibus gravius iratum mitigarent: novimus etiam ex Baccio (4) S. Philippum Nerium poſtremis Bacchanalium diebus ſolemnem ad Septem Urbis Eccleſias magna populi frequentia ſupplicationem ob eaſdem cauſas inſtituiſſe: Patres denique in quinto Mediolanenſi Concilio coactos ita loquutos eſſe: *Studeat Epiſcopus, ut quo tempore in Septuageſimæ, Sexageſimæ, & Quinquageſimæ hebdomadis Eccleſia Mater, & officiorum ritu, & hymnis, canticiſque fidelium mentes ad mœſtitiam, atque ad pœnitentiam excitantibus, & omni denique tum veſtimentorum, tum aliarum rerum apparatu populum Dei inſtruit, ac præparat tot diebus ad ſancte recolendam Chriſti Domini Paſſionem, & Crucem, eo potiſſimum tempore fideles ſibi in curam traditos, ſpectacula, ludos ſcænicos, & alia, quæ gentilitatis ſpeciem præſeferunt, tunc præſertim morum corruptelis introducta illa ipſa tanquam a Sanctiſſimis Eccleſiæ inſtitutis abhorrentia omnino fugientes, ad pietatis Chriſtianæ ſtudia, & orationem attentiores ſint, propoſita omni Chriſtianarum actionum exercitatione*.

IX. Quæ cum ita ſint, eorundem Patrum conſiliis adducti, utque hujus noſtræ Civitatis conſuetudo magis confirmetur, majori quo poſſumus ſtudio univerſos curæ noſtræ commendatos hortamur, ut, quæ inferius ſubjicimus, pietatis exercitia ſuſcipiant ad impetrandam tot criminum veniam, quæ per hoſce dies in ſupremam Dei majeſtatem committuntur.

X. Tribus ante Cineres diebus Euchariſtia publice adoranda exponetur in Templo S. Luciæ Societatis Jeſu, in Templis S. Pauli PP. Barnabitarum, & Sanctæ Mariæ Lacrymoſæ Patrum Carmelitarum Excalceatorum.

XI. In Templo S. Mariæ vulgo *e Galliera* pro feſtis diebus poſt Veſperas ad virtutem, & pietatem excitandam frequentes ſermones erunt; in eumque locum populus conveniet Feria V. poſt Sexageſimam, ut ad Septem Eccleſias ſupplicatio inſtituatur.

XII. Diebus Dominicis Septuageſimæ, Sexageſimæ, & Quinquageſimæ conciones in Metropolitana, aliiſque præcipuis Eccleſiis peragentur.

XIII. In-

(1) *Lib.* 2. *cap.* 13. *num.* 4. (2) *Serm.* 13. (3) *Ad annum Chriſti* 1248. *n.* 49.
(4) *In vita S. Philippi Nerii lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 7.

Digitized by Google

XIII. Inſuper triduo ante Cineres in eodem templo S. Luciæ ſacra eloquia populo tradentur. A prandio Feriæ V. poſt Sexageſimam Sodales Congregationis a Bona Morte appellati, & Sodales etiam Studentium, ac Pœnitentium ad quatuor Cruces pie compoſiteque inſtituta, uti moris eſt, ſupplicatione procedent.

XIV. Mane autem Quinquageſimæ Sodalitia S. Mariæ Coronatæ, & Sanctiſſimo Suffragio adſcripta ad Quatuor Cruces ſuppliciter ordinateque ſe conferent, ubi quatuor hominum Noviſſima Religioſus vir coram populo explanabit. Poſt prandium in eodem Templo Sacra myſteria adoranda exponentur, quo tempore habebitur concio.

XV. Die Dominico Septuageſimæ, prima nempe Februarii ad S. Synaxim pie ſumendam in Eccleſiam S. Bartholomæi in Porta, quæ ad Patres Theatinos pertinet, univerſi convenient: mane etiam in Templo Patrum S. Annæ in S. Iſaia Sacra Calvaria ejuſdem S. Matris Beatiſſimæ Virginis in conſpectu publico per integrum diem exhibebitur. Sodales autem *Triginta tres* nuncupati curabunt, ut ibi Sacrificio Miſſæ, Veſperis, pioque ſermone habito ea dies celebretur; & inde ſub noctem accepta S. Euchariſtiæ benedictione populus dimittetur.

XVI. In Sexageſima, nempe die 8. Februarii in Templo S. Pauli Patrum Barnabitarum generalis conventus Fidelibus indicetur, ut ſacro Chriſti Corpore reficiantur.

XVII. Idem proponitur in Eccleſia Patrum Carmelitarum Excalceatorum Feria V. poſt Sexageſimam pridie idus Februarias, & pariter in Templo S. Mariæ *de Galliera*, quo tempore magna populi frequentia cum Patribus Oratorii Septem Eccleſias inviſit.

XVIII. Eadem generalis Communionis celebritas die 13. Februarii in Templo S. Iſaiæ renovabitur, ex quo ordinatim procedant Sodales *Agonizantium*, & quatuor Cruces ſuppliciter adibunt: mane in ipſo Templo piam concionem audient, & poſt reditum Sacerdos Sacroſancta Euchariſtia benedictionem impertiet.

XIX. Tandem die Quinquageſimæ XV. Kalendas Martii in Templum S. Luciæ Societatis Jeſu pro generali Communione frequentes convenient; & Feria tertia ante Cineres Templum Spiritus Sancti Patrum Clericorum Minorum ad id pariter eligetur.

XX. Die 2. Februarii, ideſt primo poſt Septuageſimam ſolemne Feſtum Præſentationis Chriſti in Templo, & Purificationis Beatæ Virginis hoc anno celebratur. Omnes primogeniti juxta legem Moyſis Domino offerri debebant, ut illius inuſitati prodigii memoriam proſequerentur, cum eorum majores Dei beneficio ab Ægypti captivitate vindicati fuerunt, atque interfectis Ægyptiorum primogenitis ab Angelo, Judaicæ gentis primogeniti ab ea cæde liberati (1). Præſcriptum quoque Judæis fuit, ut quæ mulier *ſuſcepto ſemine* puerum in lucem edidiſſet, ſeptem dierum ſpatio duceretur immunda, die octavo puer circumcideretur, & ne ipſa per triginta dies ad Sanctuarium accederet. Deinde agnum, & columbæ, ſeu turturis pullum, vel duos ſaltem turtures, aut duos columbarum pullos Domino offerret (2).

XXI. Beatiſſima Dei Mater huic præcepto ſubjici non poterat, cum ad illas mulieres ſolum pertineret, quæ ex virili conſortio conceperant, uti S. Bernardus advertit (3): *Patet itaque, quod lex iſta Matrem Domini non includit, quæ non ſuſcepto ſemine Filium peperit*. Deinde poſt multa ſic proſequitur, *vere, o Beata Virgo, vere non habes cauſam, nec tibi opus eſt purificatione*. Ob hanc cauſam ab Alexandro VIII. hæc ſententia die 7. Decembris anno 1690. proſcripta fuit: *Oblatio in Templo, quæ fiebat a B. V. M. in die Purificationis ſuæ per duos pullos columbarum, unum in holocauſtum, & alterum pro peccatis, ſufficienter teſtatur, quod indiguerit purificatione, & quod Filius, qui offerebatur, etiam macula matris maculatus eſſet ſecundum verba legis*. Nihilominus B. Virgo maximæ humilitatis gratia legis præceptum ſponte obſervavit; & cum Salvator in ſumma egeſtate mortalem vitam ingredi voluiſſet, non agnum cum pullo columbæ, aut turturis, ſed duos turtures, vel duos columbarum pullos offerri pro ſe voluit, uti S. Auguſtinus ſcriptum ſapienter reliquit (4): *Advertendum eſt, quam*

(1) *Exod. cap.* 13. *& S. Lucas cap.* 2. *num.* 22. (2) *Levit. cap.* 12. *num.* 2.
(3) *Serm.* 3. *de Purific. B. Virg. num.* 1. *tom.* 1. *oper. col.* 133.
(4) *Lib.* 2. *quæſt. in Levit. quæſt.* 40. *num.* 4. *tom.* 3. *oper. edit. Maur. col.* 509.

Digitized by Google

quam pauper Dominus naſci voluerit, ut non pro illo offerretur agnus, & pullus columbinus, aut turtur, ſed par turturum, aut duo pulli columbini ſicut in Evangelio legitur, quod ſatis eſt in agnum. Cum igitur puerum Jeſum ad Templum ſanctiſſimi Parentes detuliſſent, tunc Simeon ſenex, qui *reſponſum acceperat a Spiritu Sancto non viſurum ſe mortem, niſi prius videret Chriſtum Domini*, ipſum ulnis ſuis complexus eſt, Deo gratias egit, Puerique futuros cruciatus, & mortem, ac Genitricis acerbiſſimas pœnas aperte prænunciavit. Tunc quoque Anna, quæ ad octogeſimum quartum ætatis annum pervenerat, & quæ noctem, ac diem obſecrationibus impendens a Templo nunquam diſcedebat, omnibus redemptionem Iſrael expectantibus de Chriſto Domino aperte loquebatur, uti S. Lucas fuſius commemorat (1).

XXII. Hæc porro ſunt myſteria, quæ in Feſto diei ſecundæ Februarii maximo cultu proſequi debemus. S. Bernardus hanc celebritatem, ejuſque diei ſolemnem Cleri pompam, qui cereos accenſos manibus gerens ſuppliciter incedit, primis Eccleſiæ Seculis inſtitutam aſſerere videtur (2): *Hodie Templi Dominum* (ait) *in Templum Domini Virgo Mater inducit. Joſeph quoque ſiſtit Domino non ſuum, ſed ejus Filium dilectum, in quo ei bene complacuit. Agnoſcit juſtus quem expectabat. Anna quoque vidua confitetur. Ab his quatuor primo hodierna proceſſio celebrata eſt, quæ poſtmodum exultatione univerſæ terræ in omni loco, & ab omni gente celebraretur.* Eandem ſententiam uſurpavit, cum de Virginis Purificatione ſecundum ſermonem haberet. Quidquid de hac re ſit, Cardinalis Baronius (3) in fine Seculi quinti ad hoc Feſtum celebrandum viam patuiſſe affirmat; cum Gelaſius Pontifex inhoneſta lupercalia de medio ſuſtulit; quæ ineunte Februario Romani cives peragebant. Hanc ſententiam amplectitur Thomaſſinus (4); Nicolaus vero (5) Serarius eodem die publicam ſupplicationem cum cereis accenſis indictam a Sergio teſtatur, qui anno 638. ad Pontificatum pervenit; ſed Tillemont (6) ex antiquis monumentis oſtendit circa dimidium quinti Seculi Hieroſolymæ hoc Feſtum celebratum fuiſſe, quin etiam ante illud tempus ipſius initium repetendum.

XXIII. Hanc diſputationem dirimere Apoſtolici muneris parum intereſt, ſed potius gregem nobis traditum hortari, ut ſimul cum Chriſto ſe Deo penitus devoveat, ejuſque voluntatem libentiſſime ſequatur; ut Beatæ Virginis eximiæ humilitatis exemplum ſibi ad imitandum proponat, declaretque ſe nullam a communi omnium lege immunitatem expetere; utque flagrantiſſimo Simeonis ſtudio Domini videndi & ipſe teneatur; ut tandem Propheteſſam Annam imitetur, inviſatque frequenter Eccleſias, ac de Jeſu Chriſto crebros ſermones inſtituat: intelligat etiam myſterio non carere, quod accenſæ candelæ hac die manibus præferantur: *Cereorum geſtatio*, inquit Serarius (7), *nos admonet, ut vere lumen Chriſtum Jeſum, lumen de lumine, lucem, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, lumen mundi, lucem ineffabilem mente interius apprehendamus, manibuſque noſtris exterius feramus.*

XXIV. Edictum pro Bacchanalibus, ſi agi noſtra hac in Civitate concedantur, de more promulgabitur, in quo conſuetæ leges præſcribentur, ut pernicioſi uſus impediantur. Cum tamen omnium in ore libere verſetur, choreas, ludoſque a S. Franciſco Saleſio pro ſingulari ipſius lenitate ſecure permitti; illiſque tantum inhiberi, qui peculiari quodam inſtituto, aut Religionis voto ſe obſtrinxerint, nos aperte fatemur, hujus Sanctiſſimi Viri conſiliis omnino conformari; ſed magnopere rogamus, ut capita 33. 34. Inſtitutionis ad piam vitæ rationem ingrediendam accurate perpendantur. Ibi S. Vir choreas ſuapte natura nihil mali præſeferre teſtatur, ſed, ut plerumque contingit, ad vitium declinare, & cum periculis, atque incommodis conjungi. Choréas fungis ſimiles affirmat, quorum optimi nullius pretii æſtimantur, uti aſſerunt Medici; & licet ſcitiſſime conditi in menſa apponantur, ſi quis gulæ nimis indulgeat, teterrimi ſunt, ac veneno comparantur. Eos qui ſibi remiſſiones hujuſmodi frequentius tribuunt,

(1) *Cap.* 2. (2) *Serm.* 1. *de Purific. num.* 1. (3) *In notis ad Martyrol. Rom.*
(4) *Lib.* 2. *de Feſtis cap.* 11. (5) *Lib.* 2. *de Proceſſion. cap.* 3. *num.* 4.
(6) *Lib.* 1. *adnot.* 7. *ad Vitam Jeſu Chriſti.* (7) *Eodem loco num.* 5.

Digitized by Google

buunt, vehementer improbat, non vero, ſi illas præſens occaſio requirat. Modeſtiam, gravitatem, mentemque rectam, ac piam ſummopere commendat. Poſt hæc fungorum exemplum proſequitur, quibus comeſis generoſum vinum ſuperinfunditur; eodem pacto poſt choreas ad ſanctas cogitationes converti debemus, ne vitiorum illecebris, quæ animum fortaſſe concutere poſſunt, magno cum damno corrumpamur. Poſtremo quid expendere valde utile ſit ipſe declarat, illos nempe, qui perpetuis ignibus addicti pœnas criminum exſolvunt, quæ ex choreis miſere contraxerunt; quot ex Religioſis Ordinibus viri illud chorearum tempus in concinendis divinis laudibus magna cum utilitate traduxerint: quot denique per eandem horam vel lectulo defixi, vel in compitis, aut in Xenodochiis jacentes acerbiſſimis morbis torquerentur. Igitur choreæ, ſaltuſque ab illis, quibus fas eſt, inſtituantur: ſed eæ leges una ſerventur, quas Auctoris ſanctitate, & gloria ducti, maxime probamus, & libenter amplectimur.

INSTITUTIO XV.

De jejunii Quadrageſimalis obſervantia; quiſnam primus hoc jejunium indixerit; quo tempore, & qua de cauſa id evenerit; quo pacto initio gereretur: quid ſibi velint abſtinentia a carnibus, & unica comeſtio. Utrum, qui immunes ſunt abſtinentia, liberi etiam ab unica comeſtione judicentur. De aliquibus corruptelis, quæ jejunii cauſa inducuntur.

I. PArum, ac fere nihil Quadrageſimæ jejunium a Fidelibus obſervatur, quod licet a Chriſto Domino inſtitutum affirmari nequeat, uti Thomaſſinus oſtendit (1); nemo tamen inficiari poteſt ad normam ejus jejunii propoſitum fuiſſe, quod Moyſes, Elias, & Salvator ipſe auſtere adeo quadraginta dierum ſpatio peregerunt: *Quadrageſima ſane* (ait S. Auguſtinus (2)) *jejuniorum habet auctoritatem, & in veteribus libris ex jejunio Moyſis, & Eliæ, & ex Evangelio, quia totidem diebus Dominus jejunavit demonſtrans Evangelium non diſſentire a Lege, & Prophetis.*

II. Hoc porro jejunium, licet ad Teleſphorum Pontificem (qui circa dimidium Seculi II. floruit) referatur in eo libro, qui Anaſtaſii nomine circumfertur; cum tamen ex ſacris monimentis exploratum ſatis habeatur a priſcis Fidelibus receptum fuiſſe, priuſquam ulla Concilia cogerentur (nam primum Nicænum Concilium Quadrageſimam tanquam omnibus cognitam aperte commemorat) illud inter Apoſtolicas traditiones recenſendum omnino eſt, uti S. Auguſtini judicio (3) comprobatur: *Quod univerſa tenet Eccleſia, nec Conciliis inſtitutum, ſed ſemper retentum eſt, non niſi Apoſtolica auctoritate traditum rectiſſime creditur*, cui teſtimonium S. Hieronymi aptiſſime convenit (4): *Nos unam Quadrageſimam ſecundum traditionem Apoſtolorum toto anni tempore nobis congruo jejunamus.* Eandem ſententiam amplectitur S. Leo Magnus (5): *Apoſtolica inſtitutio quadraginta dierum jejuniis impleatur, non ciborum tantummodo parcitate, ſed privatione maxime vitiorum.*

III. Vetuſtioribus Seculis hoc jejunium non tantum unica cibi refectione, abſtinentia a carnibus, vinoque continebatur, ſed etiam aquæ potus lege vetitus erat, niſi cibi ſumendi legitimum tempus adeſſet, uti ex S. Fructuoſi Epiſcopi Tarraconenſis, ac Martyris hiſtoria deprehenditur; qui (ſicuti Prudentius hymno ſexto teſtatur) cum ad mortem raperetur, hauſtum frigidæ conſtanti animo recuſavit, eam ob cauſam, quod illo die jejunium ageretur, cujus ſolvendi nondum tempus advenerat. Alia plurima Baillet (6) congerit argumenta, quibus id ſapienter oſtendit. Superioribus autem Seculis non meridies jejunio (uti nunc in more poſitum eſt), ſed veſpera finem ſtatuebat. Quare S. Bernardus, cum de jejuniis Monachorum extra Quadrageſimam loquitur (7); *Hactenus* (inquit) *uſque ad Nonam jejunavimus ſoli, nunc uſ-*

(1) *In tractatu de jejun. part. 1. art. 4.* (2) *Epiſt. 19. nunc vero 55. ad Januar. cap. 15. tom. 2. oper. col. 139.* (3) *Lib. 4. de Baptiſmo contra Donatiſtas c. 24. tom. 9. oper. col. 140.*
(4) *In epiſt. 54. ad Marcell.* (5) *In ſerm. 43. de Quadrageſima cap. 2. tom. 1. oper.*
(6) *In tom. 4. de vit. Sanctor. in hiſt. Quadrag. §. 5. & 7.* (7) *Serm. 5. de Quadrageſima.*

Digitized by Google

uſque ad Veſperam, cum vero de Quadrageſimali jejunio verba facit, hæc habet: *Jejunabant nobiſcum ſimul univerſi Reges, & principes, clerus, & populus, nobiles & ignobiles, ſimul in unum dives, & pauper.*

IV. Tandem hæretici bellum acerrimum omni tempore huic jejunio indixerunt, ut ipſum de medio tollerent; ſed quatuor Cardinales Baronium, Bellarminum, Cozzam, & Gottum non purpuræ modo dignitate, ſed doctrinæ præſtantia celeberrimos contra audaciam, ac temeritatem propugnatores habuit (1).

V. Longe hic a conſilio noſtro abhorret rerum ſacrarum ſcientiam palam oſtentare, & hujus temporis inſtituta nimis ſevere in priſtinum ſtatum reſtituere. Plura ſane ex antiquitate monumenta deduci poſſent, quibus Quadrageſimæ jejunium confirmaretur. Sine ulla contentione paulatim uſus obtinuit, qui a Religioſis quoque viris receptus eſt, ut poſt meridiem etiam in Quadrageſima jejunium ſolvatur. Quamobrem inTemplis ſub meridiem Veſperæ celebrantur, ut aliquod veteris diſciplinæ veſtigium conſervetur, quæ per eos dies jejunantibus cibum interdixit, donec officium ſub Veſperam in Eccleſia peractum eſſet, quod ideo *Veſpertinum* nuncupabatur. Eade cauſa S. Carolus Borromæus vitæ rationem ſuis familiaribus, ac domeſticis præſcriptam ita explicavit (2): *Ut per omne Quadrageſimæ tempus, Dominicis diebus exceptis, ſemel tantum in die poſt meridiem cibum capiant.*

VI. Jamdudum vinum jejuniis permiſit Eccleſia, & præſertim in iis regionibus, quæ frigori magis obnoxiæ ſunt, ne aquæ potu corporum ſanitas gravi aliquo morbo labefactetur; *In regionibus* (ait Bellarminus (3)) *autem frigidioribus ideo noluiſſe Eccleſiam vini abſtinentiam imperare, quoniam a plurimis ſine magno valetudinis periculo tolerari non potuiſſet.*

VII. Traditum fuit a S. Thoma (4) electuaria, licet aliquo modo ad nutriendum conferant, jejunio non obeſſe, licet poſt cibationis horam ſumantur, cum potiſſimum ad crudum ſtomachum juvandum adhiberi conſueverint. Hinc Theologi ſalvum, & integrum jejunium licet qualibet per diem hora vinum, aut aqua bibatur, unanimes declararunt; diſputat tamen, utrum de chocolatis potione idem ſtatuendum videatur, & quidam partes affirmantium tuentur; vel quia potiones, niſi ex rebus jejunio contrariis conficiantur, illud minime violant; vel quod chocolates, licet, *de ciborum genere*, ſi aqua diſſolvatur, *in genus potus* convertitur; vel etiam, quod exigua rei quantitas parvi æſtimetur: quibus omnibus inveteratam jam conſuetudinem adjungunt unanimi conſenſu receptam, & ab Eccleſiaſticis Præſidibus haud improbatam: Ita Cardinales Brancaccius (5), & Cozza (6) luculenter exponunt.

VIII. Denique præſcriptum fuit omnibus, ut jejunii die ſemel tantum comederent: *Reſpondeo* (ait Sanctus Thomas (7)) *dicendum, quod jejunium ab Eccleſia inſtituitur ad concupiſcientiam refrænandam; ita tamen, quod natura ſalvetur. Ad hoc autem ſufficere videtur unica comeſtio, per quam homo poteſt & naturæ ſatisfacere, & tamen concupiſcientiæ aliquid detrahit diminuendo comeſtionum vices, & ideo Eccleſiæ moderatione ſtatutum eſt, ut ſemel in die a jejunantibus comedatur;* ſed ad Monachorum exemplum, qui totum diem laborioſis operibus impendentes, antequam ad lectionem, ſeu pium conventum ſimul accederent (qui diebus jejunio conſecratis ante Completorium haberi conſueverat) ſitim aqua parumper ſublevare cœperunt; ac deinde exiguum panis fruſtulum adjungere, ut valetudinis ſervandæ gratia potum cum cibo conjungerent, ſicut plurimis teſtimoniis apparet (8); Monachorum, inquam, exemplo,

(1) *Anno Chriſti 57. num. 140. tom. 4. ſuarum Controv., in ſuo tractatu Dogmatico, & Morali de jejunio. In ſuis lib. adverſus Jacobum Picininum tom. 2. part. 1. art. 6. §. 4. & ſeq.* (2) *Part. 1. tit. de gubernatione ſpirituali.* (3) *Tom. 4. ſuarum controverſ. lib. 2. de bonis operibus in particulari cap. 5.* (4) *2. 2. quæſt. 147. art. 6. ad tertium.* (5) *De potu Chocolatis.*

(6) *Et in tract. de jejunio part. 3. dub. 9.* (7) *Loco citato in corpore.* (8) *Cap. 12. Conventus Præſulum. Gallor. habiti Aquiſgrani anno 817. & in antiquis conſuetudinibus Monaſter. Cluniacen. deſcriptis a Monacho Ulderico, ac demum in diſſert. Lancellotti de Hemina §. 47. & ſeq.*

Digitized by Google

plo, *nullo ſuffragante Canone* (ut ait Cabaſſutius) *ſuperaddita eſt ſub collationis nomine refectio veſpertina* (1).

IX. Attamen, dum veterem diſciplinam in memoriam revocamus, non eo tendit oratio noſtra, ut oves nobis commiſſæ ab Eccleſiæ inſtitutis, & conſuetudine jamdudum vulgata, vel a præſtantium Theologorum ſententiis dimoveantur; id ſolum expetimus, ne propoſitos fines excurrant; & ne temere, vel etiam paucorum doctrina permoti, pravos uſus inducant, qui ſtomachum piis hominibus moveant, atque indignationem.

X. Sed, ut ad rem plane veniamus; eſto quidem frequentes per diem potationes jejunio non repugnent; quis tamen inficiabitur, ſi vino largius, quam par eſt, atque intemperantius utamur, meritis omnino carere, quæ per jejunium comparantur? Hanc ab Angelico Doctore ſententiam deſumpſimus (2): *Non autem intendit Eccleſia interdicere abſtinentiam potus, qui magis ſumitur ad alterationem corporis, & digeſtionem ciborum aſſumptorum, quam ad nutritionem, licet aliquo modo nutriat, & ideo licet pluries jejunantibus bibere; ſi quis autem immoderate potu utatur, poteſt peccare, & meritum jejunii perdere.* Admittatur benigna illorum opinio, qui jejunium chocolatis potu violari negant; quis tamen intemperantia, vel etiam læſi jejunii culpa prorſus immmunem, & vacuum eum exiſtimet, qui modum excedens, talem ſibi pateram indulgeat, qualis a Sancto Hieronymo deſcribitur ad Nepotianum: *Sorbitiunculas delicatas, & contrita olera betarumque ſuccum non calice ſorbere, ſed concha?* Quis eum crimine abſolvat, qui ſæpius, cum jejunium agitur, eandem potationem repetat? Etenim graviſſimi Auctores, qui diebus jejunii chocolati locum eſſe tradiderunt, ejuſdem potationes iterari nullo modo poſſe fatentur, uti ex Brancaccio & Cozza, quos paulo ante memoravimus, liquido conſtat (3).

XI. Cum jejunium indicitur, permiſſæ dapes pro cujuſque indigentia in menſam afferantur. Qui autem, dum piſces comedit, ipſorum copia, modo, vel condimentis communes excedit limites, ſi minus præceptum Eccleſiaſticum reipſa violaverit; tamen ab intemperantiæ nota, quæ divina lege interdicitur, liberari non poteſt, uti docet S. Thomas (4) *Quamvis per inordinationem circa illas circumſtantias peccet, & meritum jejunii amittat, vel in toto, vel in parte, non tamen Eccleſiæ ſtatutum tranſgreditur, & ideo jejunium non ſolvit;* & alio loco idem confirmat (5): *Siquis autem immoderate potu utatur, poteſt peccare, & meritum jejunii perdere, ſicut etiam ſi immoderate cibum in una comeſtione aſſumat.*

XII. Poſtremo conſuetudo jampridem invecta ſub Veſperam reficiendi corporis adhibeatur; ſe Gerſonis ſententiæ meminiſſe oportet (6): *De comeſtionibus ſpecierum, & ſimilibus conſuetudo teneatur, & delectationis nimia libido vitetur;* norma quædam pro ciborum genere, copia, modoque ſtatuendo ex piis moderatiſque viris deſumatur; nec eorum exemplis inhæreatur, qui nihil de animæ ſalute ſolliciti ſunt, & omnia jura nefariis criminibus polluunt, & contaminant.

XIII. Illud magis deplorandum eſt, quod hac ætate perpauci per Quadrageſimæ dies a carnibus abſtineant; pauciſſimi vero numerentur, qui cum edendi carnes facultatem ob valetudinis incommoda obtinuerint, ciborum ſaltem copia, modoque jejunium obſervent. Ea fuit inter priſcos Theologos diſputatio, utrum pauperes ad jejunium cogerentur; & habito *inter pauperem, & egenum* diſcrimine, hunc poſtremum jejunii lege ſolutum judicarunt, qui vitæ alimenta oſtiatim quæreret, incertuſque ſemper eſſet, quid ſibi ad vitam ſuſtendandam ex pietate fidelium ſuppeditaretur. Ita ſentiunt Alexander de Ales (7), Riccardus (8), & Paludanus (9). Nunc de egenis non agitur. Divitiis, ac cenſibus affluentes, non paupertatis, ſed infirmæ valetudinis cauſa a Quadrageſima obſervanda liberantur, licet idem morbus per inte-

(1) *In diſſert.* 20. *de veterum jejuniorum Eccleſiæ origine, & ritib.* (2) *In loco citato in reſponſ. ad ſecundum.* (3) *In citata diſſert., & in tract. de jejunio part.* 3. *dub.* 9. *n.* 129.

(4) *In* 4. *diſtin.* 15. *quæſt.* 3. *art.* 4. *quæſt.* 3. *ad ſecundum.* (5) *In ſumma loco citato.*

(6) *In Regulis moralibus.* (7) *Part.* 4. *quæſt.* 10. *art.* 4. (8) *De Media Villa in* 4. *diſt.* 15. *art.* 3. *qu.* 4. (9) *In* 4. *diſt.* 15. *quæſt.* 4.

Digitized by Google

ægrum anni curſum nullum ipſis attulerit incommodum, nullumque impedimentum, ne diem noctibus perverterent, animumque quibuſvis voluptatibus relaxarent: immo ne perſuaſit quidem, ut valetudinis rationem aliquam ducerent Bacchanalium diebus, quibus ſortaſſe integras noctes, & poſtremam quoque ante Cineres, agendis choreis impenderunt. Quin ejus naturæ morbus erit fortaſſe, ut per Quadrageſimæ tempus, ſi ad convivium piſcibus, carnibuſque inſtructum vocentur, utroque ciborum genere liberaliter uti non dubitent. Tandem alia graviſſima mala non ſemel ex eo morbo conſequuntur. Cum enim per anni curſum in veſtium luxu, in conviviis, nocturniſque conventibus celebrandis plus inſumpſerint, quam illorum conditio pateretur, ineunte Quadrageſima parſimoniam ſtatim ſuſcipiunt, binaſque parare menſas, domi recuſant, videlicet unam ſibi carnibus ornatam, alteram vero ex dapibus, quæ filiis, ac cæteris domeſticis jejunantibus præſcribuntur. Hinc fit, quod hi Quadrageſimæ præcepto parere nequeunt, licet ipſius ſervandi deſiderio fortaſſe teneantur.

XIV. Quamobrem ad Medicos ſermo convertatur, quorum teſtimoniis violandæ Quadrageſimæ facultates a Præſidibus conceduntur. Veteres Canoniſtæ Medicos acriter, medendique artem infectantur, & eam proferunt juris Pontificii auctoritatem (1): *Contraria ſtudioſe ſunt divinæ cognitioni præcepta medicinæ. A jejunio revocant; lucubrare non ſinunt; ab omni intentione meditationis abducunt: itaque, qui ſe Medicis dederit, ſeipſum ſibi abnegat.* Nos quidem eorum numero adſcribi nolumus; ſi quis tamen pro ea muneris ratione, quam tot annis geſſimus, inter Canoniſtas nos adnumerare velit, recentiorum ordinem libentius amplectimur. Inſuper cum animarum curæ in ea Civitate præpoſiti ſimus, quæ probis hominibus, ac Medicinæ peritiſſimis affluit, a quibus maximum, ac ſingulare in hanc Patriam ornamentum promanat, modum aliquem Canoni, quem ſupra adduximus, facile ſtatuemus, ne ipſos, alioſque offendere videamur. Novimus enim quanta religione, ac doctrina Paulus Zacchias Romanus Medicus ſuos libros conſcripſerit (2), & quæ ſapienter pieque facultatis Pariſienſis præclarus Medicus Hecquet ſuper hac re poſteris commendaverit (3).

XV. Orientalis Eccleſiæ inſtitutis minime ſubſcribimus, quæ ægrotis per Quadrageſimam carnes interdixit, licet in extremo vitæ diſcrimine verſarentur: *Non permittitur* (ait Balſamon apud Thomaſſinum (4)) *cuiquam, etiamſi extremum agat ſpiritum, in magna Quadrageſima carnibus veſci; vidimus enim hoc diverſis temporibus Synodice petitum eſſe, & non eſſe conceſſum.* Nos octavi Concilii Toletani Decretum ſequimur (5), in quo facultas edendi carnes illis tribuitur, *quos aut ætas incurvat, aut languor extenuat, aut neceſſitas arctat.* Et ad Decretalem Innocentii III. accedimus (6) ubi hæc traduntur: *De illis, qui in Quadrageſima, vel in aliis jejuniis ſolemnibus infirmantur, & petunt ſibi eſum carnium indulgeri, reſpondemus, quod, cum non ſubjaceat legi neceſſitas, deſiderium infirmorum, cum urgens neceſſitas exigit, ſupportare potes, & debes, ut majus in eis periculum evitetur.*

XVI. S. Thomas ſatis eſſe declarat (7), ſi quis in periculum contrahendæ infirmæ valetudinis proxime abducatur, *ægritudine imminente*, de quo ſoli Medici recte judicare poſſunt. Quamobrem, cum S. Gregorius Pontifex Marinianum Ravennæ Epiſcopum pro frequenti ſanguinis eruptione, qua plurimum laborabat, a Quadrageſimæ legibus abſolveret, Medicorum teſtimonio adductus fuit, ut ex ejus Epiſtola clare deprehenditur (8): *Quoniam eruptionem ſanguinis patientibus jejunia Medici dicunt eſſe omnino contraria.*

XVII. Itaque Medici ad ægritudines cognoſcendas Judices conſtituti S. Caroli verba ſedulo perpendant (9): *Medici meminerint, ita ſuarum eſſe partium corporis incolumitati proſpicere, ut ne obliviſcantur potiorem haberi debere animarum ſalutem. Quapropter caveant diligenter,*

ne

---

(1) *In Canone Contraria de Conſecratione diſt. 5.* (2) *In ſuis quæſt. Medico-legalib. lib. 5. tit. 1. in multis quæſt.* (3) *In ſuo tract. de diſpenſ. in Quadrageſ.* (4) *De veteri, & nova Eccleſiæ diſciplina part. 1. lib. 2. cap. 83. num. 15.* (5) *Cap. 9.* (6) *In cap. Conſilium de obſerv. jejunior.* (7) *In 4. de ſent. diſt. 15. quæſt. 3. art. 2. quæſtiuncul. 4.*

(8) *Epiſt. 28. lib. 9.* (9) *In Edicto pro obſervat. Quadrageſ. addito part. 3. actor. Eccleſ. Mediolan.*

ne alienæ culpæ participent nimia facilitate ſua in fide facienda neceſſitatis utendi cibis vetitis. Hinc priuſquam litteras ullas ſuo teſtimonio confirment, an ſatis probetur morbus, qui ipſis indicatur, diligenter advertant. Si illius indicia ſatis appareant, tunc obſervent, an ægritudo, niſi dapes vetitæ permittantur, aliquo alio pacto curari poſſit. Quippe ex Medicorum etiam doctrina certum eſt (uti Zacchias oſtendit) aliquibus morbis Quadrageſimæ obſervationem non obeſſe. Si vero de præſenti morbo minime agatur, ſed tantum de ipſius periculo, videant Medici ne fictum ſit, ſed proximum certumque, vel ſaltem dubium, ita tamen, ut dubitandi locus prudenter occurrat; in quo ſententiam etiam Paſqualigi (1), licet benigniorem, non improbamus: *Si autem dubium ſit, an adſit cauſa, adhuc poterit concedi licentia, quia in dubio tutior pars eſt eligenda, & favorabilior, nec ille, de quo dubium eſt, an indigeat carnibus, eſt periculo exponendus*. Poſtremo cavere debent, ſi ægritudine, vel ejus periculo dubitari nequeat, an adhibitis lacticiniis remedium ſatis aptum afferatur; tunc enim carnium eſus omnino interdicitur. Si autem carnes neceſſariæ ducuntur, tunc expendant, utrum, ſine gravi incommodo, ad quoſdam ſolum dies hanc facultatem concedere debeat. Quippe in ampliores terminos producenda non eſt, cum eadem utilitate coarctari poſſit. Denique eas ſolum carnes permittant Medici, quæ ſanitati conferant.

XVIII. Hæc omnia Romanorum Pontificum auctoritatibus adducti proponimus. Ac primum Sanctus Gregorius Magnus, cum Ravennatem Epiſcopum a præcepto Quadrageſimæ liberavit ob eam cauſam, quam paulo ante diximus, his quoque verbis utitur: *Si autem Deo miſerante adeo melioratum ſe eſſe, ac virtutem ſuam ſufficere poſſe cognoſcit, ſemel, aut bis in hebdomada jejunare permittimus*. Inſuper, cum Wenceslaus conſuetas in Quadrageſima dapes ſibi pro valetudinis imbecillitate non convenire Bonifacio VIII. declaraſſet, Pontifex in ſua Epiſtola ad Præſides Ordinis Ciſtercienſis, quam Siffridus, & Raynaldus (2) fuſe commemorant, in hunc modum reſpondit: *Nos ipſius Regis ſupplicationibus inclinati diſpenſandi cum eodem Rege, ut Quadrageſimali tempore, præterquam in diebus Veneris, & Sabbati, ac feſtivitatis Beati Matthiæ Apoſtoli vigilia, poſſit veſci carnibus, ovis, & lacticiniis, niſi ex voti emiſſione ad non veſcendum forſitan ſit obſtrictus, liberam vobis concedimus auctoritate præſentium facultatem, proviſo, quod idem Rex bis in occulto, & moderate veſcatur*. Si igitur lacticiniis infirmæ valetudini ſatis conſulatur, a carnibus abſtinendum; eaſque nonniſi ſalubres in menſam afferendas ſatis probant edicta de obſervatione Quadrageſimæ, quæ in Pontificatu Clementis XI. promulgata, & a Cardinali Cozza fideliter expoſita fuerunt (3).

XIX. Facilius procul dubio ea diſputatio, componeretur, videlicet, an qui carnes edendi facultatem in Quadrageſima propter ægritudinem obtinuit, jejunii lege teneatur, facilius, inquam, iis componeretur, ſi hæc cauſa cum Medicis ſolum tranſigenda eſſet; nam ipſorum effata, quæ a Leſſio (4), & Cornaro (5) referuntur, cum illa Eccleſiæ precatione ſatis apte conveniunt, ubi jejunii fructus his verbis complectitur: *hoc ſolemne jejunium animabus corporibuſque curandis ſalubriter inſtitutum eſt*; ſed cum Theologis agendum eſt, nec ita facile res poterit expediri.

XX. Plurimi ſane inter ipſos eam opinionem tuentur, duabus neceſſariis partibus integram jejunii naturam contineri; nempe, *unica comeſtione, & abſtinentia ab eſu carnium*; quarum altera ſublata, primam quoque penitus auferri neceſſe eſt.

XXI. Alii vero contrarium ſentiunt. Sexaginta hujus ſententiæ nominantur a P. Marchetto tunc temporis Romani Collegii Rectore in ea diſſertatione, quam ſuper hac re confectam Clementi XI. exhibuit, cui Conſultores Sancti Officii, & Cardinalis Vicarii Examinatores Synodales unanimes aſſenſerunt. Si quis majorem eorum numerum exquirat, id facili negotio præſtari poſſe nos ipſi pollicemur.

XXII. Hujus ſententiæ firmamentum in eo potiſſimum collocatur, quod de phyſico corpore non agitur, cujus partes ita neceſſario vinculo copulantur, ut totum penitus corruat, ſi una

---

(1) *De jejunio quæſt.* 378. *num.* 4. (2) *Lib.* 3. *epiſt.* 31. *anno Chriſti* 1297. *n.* 43.
(3) *Eodem loco de jejunio pag.* 323. (4) *In ſuo libro de vera ratione valetudinis conſervandæ*. (5) *In tract. de vitæ ſobriæ commodis*.

Digitized by Google

una tantum præcipua ſejungatur. De morali compoſito res eſt, a quo ſi una pars ſeparetur, aut aliqua de cauſa cuipiam non convenire judicetur, ſalva tamen, & incolumis pars altera ſupereſt, quæ nequit ſine ratione contemni. Inter hujuſmodi compoſita divinum Officium numeratur; & ſi quis Matutinum, & Laudes ob aliquod neceſſarium impedimentum recitare non valeat, reliquas tamen partes exſolvere debet, uti Innocentii XI. auctoritate ſatis apparet, qui contrariam ſententiam omnino proſcripſit (1). Compoſitum ejuſdem generis appellatur legitimum mandatum, quo in judicium certa die venire quis jubetur; ſi tamen per eam diem impeditus parere nequeat, alia die vadimonium obeundum a jure decernitur (2): *Præterea cum mandatur alicui, ut ad certum terminum ſe Judici repræſentet, duo ſub hac forma mandantur, ut ad Judicem veniat, & ad diem ſibi præfixam accedat, unde, ſi venire non poſſit ad diem aſſignatam, tenetur nihilominus ſe Judici præſentare.* Feſtorum dierum obſervatio eamdem habet compoſiti moralis conditionem, in quibus adeſſe Miſſæ Sacrificio, & ab operibus Servilibus abſtinere præcipitur; ſi quis autem mortis diſcrimine, aut alio impedimento detentus ad Eccleſiam accedere non poſſit, non ideo tamen ab operum ſervilium ceſſatione liberatur.

XXIII. Poſtremo compoſitum morale jejunium dicitur, per quod ſemel tantum in die cibus ſumendus, & a carnibus abſtinendum; quæ partes inter ſe non adeo cohærent, & implicitæ ſunt, ut ſi una præcidatur, alteram quoque corruere neceſſe ſit; & ſicut ab unica cibatione aliquam ob cauſam immunes, a carnium tamen abſtinentia liberi non judicantur: ita e contrario ſtatuendum eſt. Neque hæc duo ſimul conciliari poſſe ita difficile, atque arduum videbitur, ut omnem ſuperet cogitationem. Id ſane Pontificum Sixti VI., & Eugenii IV. Decretis clare oſtenditur, qui Carmelitis edendi carnes poteſtate facta per ſeptem menſes, quibus ex ipſorum inſtituto jejunare debent, jejunium tamen tunc temporis obſervandum præſcripſerunt. Alexander VII. extincta teterrima peſte in Edicto de Quadrageſima, dies quatuor Romæ per hebdomadam edendis carnibus permiſit, ea tamen conditione, ut iiſdem diebus jejunium ſervaretur. Clemens XI. in ſuo Edicto pro Quadrageſimæ obſervatione anno 1702. ſententiam ſuam ita declarat: *Qui ob juſtam valetudinis cauſam cibos Quadrageſimales adhibere nequeunt, ſi ipſorum loco lacticinia, & ova ſatis pro neceſſitate ſufficere poſſint, non debent illis Medici carnes, licet ſalubres, permittere; nec iiſdem illos veſci fas eſt, ſed ovis ſolum, & lacticiniis uti, & jejunium colere; quod pariter ab iis obſervandum eſt, quibus edendi carnes ſalubres copia tribuitur.*

XXIV. Sed in Edicto anni 1704. aliiſque ad finem uſque præclari ſui Pontificatus, cum pro verbo *tenentur*, quo uſus antea fuerat, *teneantur* ſubrogaverit, palam indicavit, ſe Pontificia auctoritate non declarare, illis omnino jejunandum, quibus eſus carnium permittitur; ſed Epiſcopum Romanum agens, univerſos admonuit, qui ſuis Decretis ſubjecti eſſent, eam facultatem ſe nemini impertire, niſi ſimul cum carnibus jejunium conjungerent. Nos profecto hanc ſecundam opinionem complectimur, controverſiam certo judicio dirimendam cæteris relinquemus. Contineri tamen haud poſſumus, quin a cibis Quadrageſimalibus immunes hortemur plurimum, ut jejunium minime prætermittant, ſi præſertim crimen aliquod unquam patraverint, ut S. Gregorii verbis admonentur (3): *Sciendum eſt, quia quiſquis illicita nulla commiſit, huic jure conceditur, ut licitis utatur &c. At ſi quis in fornicationis culpam, vel fortaſſe, quod eſt gravius, in adulterium lapſus eſt, tanto a ſe licita debet abſcindere, quanto ſe meminit & illicita perpetraſſe.*

XXV. Quod ſi Confeſſarii, ac pietatis magiſtri forte intelligant, aut ipſi percipiant filios, ac domeſticos Quadrageſimæ præcepto non parere ob eam cauſam, quod eorum parentes, ſeu domini, facultate ſibi ad carnes edendas comparata, duas menſas diverſis dapibus inſtruere non poſſe diſtitent, vehementer, ac libere hoc malum improbent; quod ſane pernicioſum eſt, & nullo modo ferendum. Etenim dubitari non poteſt ad alendos filios naturæ legibus parentes ob-

(1) *Propoſit.* 54. (2) *Cap. cum dilecti de dolo, & contumacia.* (3) *In Homil.* 20. *de Evangeliis Tom.* 1. *op. col.* 1519.

Digitized by Google

obſtringi; quod etiam de dominis erga famulos dicendum eſt, ſi ita convenerint, iſque victus præſtandus eſt, qui Chriſtianorum inſtitutis omnino congruat. Quare nullius ponderis haberi debet excuſatio, quæ a gravioribus ſumptibus, vel a cenſus tenuitate deducitur. Nam ſi frugi menſa, & ſalubri carnium genere ſolum utantur, uti fas eſt; ſi liberis, ac domeſticis non raros, ac pretioſos piſces ad gulam irritandam, ſed mediocris pretii ad pellendam eſuriem inquirant, tunc præcepto facile ſatisfacient, ſumptuſque minores erogabunt, ſi cum illis, quos ſubire debent, dum præceptum negligunt, conferantur.

XXVI. In mentem quoque revocent Confeſſarii, quod in hac Diœceſi illud crimen nobis tantummodo condonandum reſervatur, nempe, *Scandaloſa ſolutio Quadrageſimæ ſine licentia in ſcriptis, necnon doloſa fides, ſeu doloſa licentia ſolvendi Quadrageſimam per Medicos, alioſque Deputatos facta, ſive conceſſa;* ex quo ſequitur, ut hoc reſervato crimine teneantur non modo qui facultatem ejuſmodi poſtulant, neque obtinent (quod ita ſe habet, ac ſi ipſam conſequuti non fuerint), ſed illi pariter, qui temere eas permiſſiones teſtimonio confirmant, nec antea prudenter advertunt, utrum honeſtæ, & probabiles cauſæ ſatis adducantur. Theologicas lectiones conſulto perpendimus, & præſertim de caſibus reſervatis tractatum, quem Theologus noſter tradidit, & Clero explicavit; ibique hanc doctrinam, quam modo expoſuimus, ſapienter, & inconcuſſis argumentis corroboratam invenimus.

XXVII. Poſtremo, qui Quadrageſimalem abſtinentiam ſequentur, & qui legitima cauſa impediti, ab ipſa liberabuntur, meminerint hoc tempus ad agendam pœnitentiam proponi; ideoque peccati labes majori ſtudio evitandas, piiſque operibus curam magis impendendam: *Jejunas?* (ait S. Joannes Chryſoſtomus (1)) *demonſtra mihi per ipſa opera. Qualia, inquis, opera? Si pauperem videris, miſerere, ſi inimicum videris, conciliare; ſi amicum laudabiliter agentem videris, ne invideas; ſi mulierem videris ſpecioſam, prætereas.* Idem monet S. Leo (2): *Non enim in ſola abſtinentia cibi ſtat noſtri ſumma jejunii, aut fructuoſe corpori eſca ſubtrahitur, niſi mens ab iniquitate revocetur, & ab obtrectationibus lingua cohibeatur.* S. Gregorius Nyſſenus hæc ſubjicit (3): *his neceſſaria victui ſuppedita tu, qui jejunas: erga fratres calamitoſos benignus eſto: quod ventri ſubtrahis, tribue eſurienti.* Hæc Sanctorum teſtimonia ad illos pertinent, qui ab inſtituto Quadrageſimæ non diſcedunt; pro illis vero, qui legitime hoc præcepto ſoluti ſunt, S. Cæſarius Archiepiſcopus Arelatenſis his verbis utitur (4): *Pro eo, quod non poteſt quis jejunare, amplius debet erogare pauperibus, ut peccata, quæ non poteſt jejunando curare, poſſit eleemoſynas dando redimere.* Eos pariter ſic alloquitur S. Leo Magnus (5): *Nam, cum ii, qui nihil omittunt de humiliatione jejunii, ſub ſterili fatigatione deſudent, niſi ſe eleemoſynarum, qua poſſunt, erogatione ſanctificent, dignum eſt, ut in alimoniam pauperum abundantior ſit eorum largitio, quorum ad abſtinendum minor eſt fortitudo.*

INSTITUTIO XVI.

De facultate, qua Summus Pontifex lacticiniis uti per Quadrageſimam permiſit: id Quadrageſimæ tempore ſimul cum eſu carnium interdici: ex quo fonte ab ovis, & lacticiniis abſtinentia dimanaverit: quam ob cauſam pluribus in locis minime ſervetur: quo pacto conceſſa facultate uti debeamus.

I. QUemadmodum carnes, ſic etiam lacticinia, & ova Quadrageſimæ tempore prohibentur, quod S. Thomæ, aliorumque Theologorum doctrina comprobatur: (6) *Inter alia jejunia ſolemnius eſt Quadrageſimale jejunium, tum quia obſervatur ad imitationem Chriſti, tum etiam quia per ipſum diſponimur ad redemptionis noſtræ myſteria devote celebranda, & ideo in quolibet jejunio interdicitur eſus carnium; in jejunio autem Quadrageſimali interdicuntur uni-*

(1) *Homil. 3. ad populum Antiochiæ pag. 51.* (2) *In ſerm. 41. in Quadrageſ. 4. cap. 2. tom. 1. pag. 105.* (3) *In Oratione de benefic. in append. pag. 236.* (4) *In Homilia 2.*
(5) *In ſerm. 85. cap. 3.* (6) *2. 2. quæſt. 147. art. 8. ad tertium.*

univerſaliter etiam ova, & lacticinia, circa quorum abſtinentiam in aliis jejuniis diverſæ conſuetudines exiſtunt apud diverſos, quas quiſque obſervare debet ſecundum morem eorum, inter quos converſatur.

II. Inter cæteras calumnias, quibus nefarius Photius Orientalis ſchiſmatis auctor Latinam Eccleſiam labefactare contendit, illud impudenter evulgavit, quod ova, & lacticinia per Quadrageſimæ jejunium permitteret, uti ex Epiſtola 70. Nicolai I. ad Hincmarum Rehemenſem Archiepiſcopum, alioſque Galliarum Epiſcopos plane cognoſcitur: *Reprehendere nos moliuntur Græci, eo quod ſeptem ante Paſcha hebdomadibus a caſei, & ovorum eſu more ſuo non ceſſemus.*

III. Itaque certa lege per Quadrageſimæ dies non modo carnes, ſed ova pariter, ac lacticinia interdicuntur: In eo ſolum omnis diſputatio conſtituitur, utrum ad veterem conſuetudinem, an ad jus poſitivum id referatur. Juri tribuendum nonnulli exiſtimant, adducti reſponſione S. Gregorii ad S. Auguſtinum Angliæ Apoſtolum, quam *Canon denique diſt.* 4. commemorat: *Par autem eſt, ut nos, qui his diebus a carne animalium abſtinemus, ab omnibus quoque, quæ ſementinam carnis trahunt originem jejunemus, a lacte videlicet, caſeo, & ovis.* Inſuper Trullani Concilii in medium proferunt auctoritatem, quod anno 681. coactum Canone 56. ita decernit: *Viſum eſt ergo, ut omnis Dei Eccleſia quæ eſt in terrarum orbe, unum ordinem ſequens, jejunium perficiat, & abſtineat, ſicut ab omni mactabili, ſic ab ovis, & caſeo, quæ quidem ſunt fructus, & fetus eorum, a quibus abſtinemur.* Quamvis autem illud Concilium Eccleſia Romana legitimum numquam habuerit, afferunt tamen univerſam doctrinam, quæ in ipſo continetur, improbatam non fuiſſe, ſed partem aliquam, & eam preſertim, de qua ſermo eſt, integram, fidei conſentaneam, ſolidamque judicari; non quod tradita ſit ab illis Epiſcopis haud rite congregatis, ſed quod a vetuſtioribus Eccleſiæ Patribus, & Conciliis ad nos eadem doctrina dimanaverit.

IV. Alii vero arbitrantur ejuſmodi abſtinentiam non poſſe alia ratione, quam diuturna conſuetudine confirmari. Nam S. Gregorii verbis conſilii vim ſolum concedunt, non præcepti; Trullano autem Concilio nullam fidem habendam affirmant. Cum tamen hanc abſtinentiam conſuetudini acceptam retuliſſent, ac deinde perſcrutari cœptum eſſet, an ipſa legem induceret, vel ſaltem utrum cognita ſatis lex ejuſmodi perſpectaque foret; Alexander VII. inter cæteras hanc ſententiam proſcripſit (1) *Non eſt evidens, quod conſuetudo non comedendi ova, & lacticinia in Quadrageſima obliget.*

V. Non ignoramus, regiones quaſdam in Septentrione poſitas ovis, & lacticiniis uti, quod crebris aſſiduiſque immunitatibus Romanorum Pontificum liberalitate conceſſis tribuendum eſt: illas deinde populi, pluribus annis interjectis, cum Pontifices rem diſſimularent, vel ſcienter paterentur, in privilegium, ut ait Baillet (2), perpetuamque facultatem converterunt. Hæc autem immunitas iis potiſſimum cauſis innititur, cæli intemperie, diverſa corporum habitudine, earumque regionum indigentia, ita tamen, ut medium quoddam iter inſiſtant, & abſtinentiam, qua poſſunt ratione, ſequantur. Non aliter, cum Imperator Heraclius pro victoria, quam deinde de Choſroa conſequutus eſt, votum Deo nuncupaſſet indicendi abſtinentiam populis ſibi ſubjectis die dominico Sexageſimæ, totaque illa hebdomada, in Græcam Eccleſiam morem induxit, ut per illud tempus interdictis carnibus, ovis, ac lacticiniis ſolum uteretur: *Eam quippe* (ſic habetur in Triodio Græcorum, ubi de abſtinentia illius hebdomadæ ſermo fit) *referunt Imperatorem Heraclium, cum prius carnes in ea comederentur, abſtinentiæ diebus aggregaſſe, & ſolius caſei in ea deguſtandi licentiam feciſſe. Continuis quippe ſex annis cum Choſroa dimicans Deo vovit, ut, ſi adverſus eum prævaleret, licentiam carnes in hac hebdomada comedendi mutaret, eamque mediam inter jejunium, & delicioſas epulas conſtitueret.*

VI. Non ſemel Romani Pontifices legitimis cauſis adducti ſuæ auctoritatis beneficium in noſtræ Italiæ populos benigne contulerunt, liberaliter aſſentientes, ut ovis, ac lacticiniis per Quadrageſimam veſcerentur. Cæteris omiſſis, in mentem quilibet revocare poteſt, noſtræ Ci- vi-

(1) *Die* 18. *Martii* 1666. *num.* 32. (2) *In hiſtor. Quadrageſ.* §. 5. *de Vit. Sanctorum tom.* 4.

vitati, ac Diœceſi id contigiſſe Benedicti XIII. beneficio, cum hujus Eccleſiæ adminiſtratio a Cardinali Jacobo Boncompagno gereretur.

VII. Simili incitatus exemplo, qui publicæ ſaluti conſervandæ præpoſitus eſt, ſapienter expendit, non mediocre detrimentum per Quadrageſimæ tempus ex piſcibus, oleoque futurum, cum diuturnis epiphoræ incommodis, ac tuſſi corpora jampridem debilitata fuerint, iiſdem morbis adhuc conflictentur, cum nondum cæli corrupta temperies ſatis expurgata ſit. Igitur pro illorum etiam conſilio, qui in hac Civitate medendi laude magis commendantur, nobis etiam probantibus qui univerſa, quæ vel ipſi vidimus, vel auditu deprehendimus, aperte declaravimus, Pontificem feliciter regnantem idem magiſtratus rogavit, ut eadem facultate, quæ anno 1730. tradita fuit, hæc Civitas frueretur. Cum vero Pontifex in proximos Quadrageſimæ dies ipſam benigne impertiverit certis quibuſdam terminis circumſcriptam, ut inferius explicabimus, atque litteris continetur Eminentiſſimi Cardinalis Pontificiæ ditionis Miniſtri, & ſanctioris Conſilii a Secretis, quas die 7. labentis menſis ad nos ſcripſit; hinc auctoritate Apoſtolica, quæ nobis demandata eſt, hoc Decretum promulgamus.

VIII. Quamobrem eadem auctoritate fulti univerſis in hac Diœceſi, vel Civitate degentibus facultatem concedimus, ut in futura Quadrageſima ovis, ac lacticiniis veſcantur; exceptis quatuor Temporum, ac majoris Hebdomadæ diebus, nempe a Dominica Palmarum uſque ad Sabbatum ejuſdem hebdomadæ. Illud tamen declaramus, neminem per hanc facultatem a jejunii legibus abſolvi.

IX. Idque poſtremum in Epiſtola Cardinalis ejuſdem, cujus ſupra meminimus, aperte præcipitur. Reliqua vero clare explicantur in Pontificiis litteris, quæ pro facultate anno 1730. conceſſa a Benedicto XIII. datæ fuerunt, & a Cardinali Boncompagno promulgatæ.

X. Tantam æquitatem præſeferunt hujuſmodi declarationes, ut nihil addi poſſe videatur. Cum enim de lacticiniis, atque ovis agitur, omnis aditus illi diſputationi occluditur, quam a nonnullis propoſitam nos ſuperius indicavimus, nempe jejunii legibus ſolutum eſſe, qui edendi carnes poteſtatem obtinuerit; cum jejunium ipſorum ſententia *unicam comeſtionem, & abſtinentiam a carnibus* complectatur. Ita recte Pater Viva, cum propoſitionem trigeſimam ſecundam ab Alexandro VII. damnatam accurate perpendit. Inſuper in alio noſtro Decreto de quatuor Temporum jejunio ſatis ſuperque ſermonem inſtituimus. Nihil igitur ſupereſt, niſi pauca afferre de illo jejunio, quod per Majoris Hebdomadæ dies oleo, ac piſcibus agendum præſcribitur.

XI. Satis autem eſt, ſi mentem, animumque convertamus ad eam ſeveritatem, qua majores noſtri per hoc tempus jejunium colebant, licet numero, & gravitate minores culpas admiſerint. Nos nihil afferemus, niſi quæ Sanctiſſimi Patres memoriæ tradiderunt, cum inuſitata prorſus, fidemque omnem excedere videantur: *Quandoquidem* (ait S. Dionyſius Alexandrinus (1)) *nec ſex jejuniorum dies æquali, aut ſimili tolerantia omnes perferunt; ſed alii quidem vel omnes tranſmittunt jejuni permanentes, alii duos, alii tres, alii quatuor, alii nullum.* Idem fere ſcriptum reliquit S. Epiphanius (2): *Præterea ſex illos Paſchatis dies Xerophagiis, hoc eſt arido victu tranſire omnis populus ſolet, hoc eſt panem duntaxat cum aqua ſub veſperam adhibere*, & paulo poſt: *Jam vero nonnulli ad biduum, vel triduum, quatriduum uſque jejunia prorogant, alii totam hebdomadam ad uſque Dominicæ ſequentis gallicinium ſine cibo tranſmittunt &c.*

IN-

(1) *In Epiſt. ad Baſilidem Can.* 1. (2) *In expoſitione Fidei cap.* 29.

Digitized by Google

INSTITUTIO XVII.

De reſidendi lege illis indicta, qui Beneficium poſſident cum animarum cura conjunctum; utrum jure Divino id decernatur; quid ſenſerint, & ſtatuerint Sacra Tridentina Synodus, SS. Pontifices, & plures Epiſcopi: hoc non intelligi de materiali ſolummodo reſidentia; cujus naturæ ſit hoc præceptum; cauſæ veræ, ac ſtabiles, ut quis reſidentiæ lege liberetur; Sac. Congregationis Concilii judicium de abſentibus; & de illis, quibus hæc facultas immerito denegetur, licet jam poſtulaverint, vel legitimis de cauſis poſtulare non potuerint; Quid ipſi agere debeant, ut ſuo muneri ſatisfaciant; quomodo Parochi ſuis adminiſtris, & Tridentini Concilii æquitate uti debeant. Quid a Parochis tum Civitatis, tum Diœceſis perficiendum ſit, ſi forte diſcedere cogantur. De Parochis prope Civitatem degentibus, de frequentibus, & incongruis facultatibus, quas ſibi uſurpare ſolent; quo pacto Parochus mulctari debeat; qui abſque facultate extra Parochiam deprehendatur; De diebus quibus illis numquam eſt recedendum.

I. PRopoſitum fuit, & magnopere diſputatum in Tridentina Synodo ſub Paulo III., ac deinde ſub Pio IV., utrum qui Beneficia curata conſequuti eſſent, ad reſidentiam jure Divino tenerentur, uti Cardinalis Sfortia Pallavicinius in ſua hiſtoria aperte commemorat.

II. Hæc autem controverſia ad finem perduci non potuit, ſed uſque in hanc diem vehementer agitatur.

Et quamquam præſtantiſſimi Theologi, & Canoniſtæ partes affirmantium graviſſime tueantur ea de cauſa, quod adjumenta eorum, quæ ad finem aliquem obtinendum neceſſario requiruntur, eadem lege præſcribi dicenda ſint, qua finis ipſe præſcribitur (1).

III. Nos tamen, ad quos minime pertinet hanc litem dirimere, quorumdam Patrum ejuſdem Concilii ſententiam ſummopere probamus; nempe omni ſtudio, ac diligentia curandum eſſe, ne Rectores animarum a ſuis longe ſedibus ſe detineant, idque utilius eſt, quam fontem perſcrutare, ex quo neceſſitas ejuſmodi dimanaverit.

IV. Tridentina Synodus (2) Paulo III. Pontifice decrevit, ut Epiſcopi ſuis ſedibus morarentur. Deinde Pio IV. Pontifice (3) pœnas in Epiſcopos, qui longe a ſuis ſedibus abeſſent, in priſtinum reſtituit, & magis amplificavit, eoſque lethali culpa devinctos pronunciavit. Inſuper hanc legem impoſuit, ut fructus abſentiæ tempore perceptos pro Eccleſiæ utilitate, aut egenis ſublevandis impenderent, licet nulla Judicis ſententia interceſſerit. Parochos, qui in ejuſmodi crimen laberentur, iiſdem pœnis complectitur: *Eadem omnino etiam quoad culpam, amiſſionem fructuum, & pœnas de Curatis inferioribus, & aliis quibuſcumque, qui Beneficium aliquod Eccleſiaſticum curam animarum habens obtinent*. Tandem quodlibet ſtatutum, privilegium, & conſuetudinem huic Decreto adverſantem penitus abrogat, *Quæ potius corruptela cenſenda eſt*.

V. Idem Pontifex Pius IV., poſtquam Tridentinam Synodum confirmavit, ut ſtudium, ac voluntatem palam oſtenderet, qua hujuſce legis obſervationem ab Epiſcopis, & Parochis expetebat, conſtituit (4); ut qui teſtamentum condere, & Eccleſiaſtica bona in alios conferre poſſunt, hac facultate omnino careant, ſi extra ſuas ſedes, quas incolere debent, ex hac vita migraverint, eaque bona Cameræ Apoſtolicæ tribuantur. S. Pius V. decrevit a Parochia excedere non poſſe, qui ſimul Canonici titulum, ac dignitatem obtineat (5). Nullum modum haberet oratio, ſi Romanorum Pontificum, vel etiam Epiſcoporum univerſas pro hac re ſanctio-

(1) *Cajetanus 2. 2. quæſt. 185. art. 3. Sotus de juſtitia, & jure lib. 10. quæſt. 3. art. 1. & 2. Vaſquez in Opuſc. Moral. in tract. de Benefic. cap. 4. §. 2. dub. 1. Fagnanus in cap. ex parte n. 20. & ſeqq. de Clericis non reſidentibus. Gonzales in cap. relatum n. 4. & ſeqq. eodem tit. Covarruv. variar. lib. 3. cap. 13. n. 9. Cabaſſut. in theor. & prax. juris Canon. lib. 5. cap. 1. n. 1.* (2) *Seſſ. 6. cap. 1. de reformatione.* (3) *Seſſ. 23. cap. 1.* (4) *Conſtitut. 91.* (5) *Conſtitut. 65.*

Digitized by Google

ſtiones enumerare velimus. Itaque plurimis omiſſis, ſatis erit Epiſtolam afferre, quæ ad omnes Patriarchas, Archiepiſcopos, & Epiſcopos a Sac. Congregatione Concilii juſſu Clementis XI. ſcripta eſt, ac in ejuſdem Pontificis Bullario excuſa continetur. Ea ſane Præſulum animos vehementer inflammat, ut ad commorandum ſuis in ſedibus illos ducant, qui curam animarum ſuſceperunt. Neque præterire fas eſt, quæ in Concilio Romano a Benedicto XIII. præſcripta fuerint, & quæ Deceſſores noſtri in ſuis Synodis obſervanda propoſuerint; ac poſtremo quæ in conventione inter Capitulum, & Clerum hujus Civitatis, & Apoſtolicam Cameram anno 1710. habita aperte leguntur. Quamvis enim pro immunitate ſpoliorum, ut ajunt, pecuniæ ſumma, quæ ſuperioribus temporibus decreta, ac deinde aucta fuit, quotannis ſolvatur; tamen nihil aliud impetratum eſt, quam ut a ſpoliis cenſeantur immunes, qui reſidentiæ vinculo obſtricti, longe a ſuis ſedibus vitam abſolvant, dummodo a S. Congregatione Concilii, vel ab Epiſcopo facultatem obtinuerint, priuſquam locum ſuum defererent, vel repentino mortis caſu perculſi eandem veniam conſequi non potuerint.

VI. Præterea advertendum hic eſt, ut quis reſidentiæ legem impleat, quam Tridentinum Concilium, ac Summi Pontifices tantopere commendant, atque præcipiunt, haudquaquam ſatis eſſe, ſi corpore ſolum interſit, in deſidia tamen verſetur, vel tantum leviora munera ſibi deſumat, reliqua vero miniſtris committat. Reſidentiam quippe non cum inertia, ſed cum laboribus conjungendam eſſe Tridentina Synodus jubet, ut a Patribus Aquilejenſis Concilii anno 1596. coacti recte perpenditur: *Quod de reſidentia a Sacro Tridentino Concilio, & Summorum Pontificum Conſtitutionibus cautum eſt, hoc non eſt intelligendum, ut præſentia aſſideant, nihil præterea agant, cum ex Sacris Canonibus reſidentia ſit accipienda in eum ſenſum, ut ſit laborioſa, non otioſa.* Quidquid ſit de ea quæſtione, utrum pœna reſtituendi fructus in eos, qui longe a ſuis ſedibus morantur, conſtituta, illos quoque Parochos complectatur, qui præſentia ſolum aſſident, nullaque cauſa impediti otio marceſcunt, cum eos nonnulli ab eadem pœna liberos exiſtiment; illud tamen certum eſt deſides ejuſmodi Parochos lethali crimini obnoxios eſſe, & a Præſide pro culpæ gravitate plectendos, uti Anacletus optime perpendit (1).

VII. Fatemur ſane reſidentiæ præceptum inter affirmativa, non autem negativa, ut ajunt, numerari. Hinc ſive a Divino, ſive a Pontificio jure dimanet, legitimæ cauſæ offerri poſſunt, quibus adducti Eccleſiæ Præſides ab onere reſidentiæ Parochos immunes declarare, ac reddere valeant. Quin etiam contingere poteſt, ut aliquando nullatenus ipſi hoc præcepto teneantur. Hæ potiſſimum cauſæ afferuntur a Tridentina Synodo (2), quæ immunitatem ejuſmodi permittunt, videlicet Chriſtiana charitas, urgens neceſſitas, obedientia, & poſtremo, ſi certa utilitas ex eadem abſentia vel in Eccleſiam, vel in Rempublicam derivetur. Cum vero de Epiſcopis agitur, licet nulla ex his cauſis, ſed alia honeſta ratio adducatur, ipſis tamen, ut quotannis per duos, aut tres menſes longe ab Epiſcopali ſede ſe detineant, facultas conceditur. Quoad Parochos vero, ut a ſuis ſedibus abſentes ſimiliter eſſe poſſint, facultas ab Epiſcopo prius obtinenda eſt, ſicut ab eodem Concilio præcipitur, ex quo inter Parochos, & Epiſcopos hoc diſcrimen conſtituitur, ut ipſi nempe de æquitate cauſæ, per quam trium menſium abſentiam ſibi tribuunt, cognoſcant, ac judicent. De Parochis autem hæc Concilium decernit: *Ita tamen, ut quandocunque eos, cauſa prius per Epiſcopum cognita, & probata, abeſſe contigerit, Vicarium idoneum ab ipſo Ordinario approbandum cum debita mercedis aſſignatione relinquant. Diſcedendi autem licentiam in ſcriptis, gratiſque concedendam ultra bimeſtre tempus, niſi ex gravi cauſa, non obtineant.*

VIII. Quamquam hæc verba perſpicue ſatis intelligantur, ſiquis tamen accuratam explicationem expeteret, ad præclariſſimum Fagnanum confugiat (3). Quod ſi Sac. Concilii Congregationis ſententiam aliquis exquirat, quæ ſola idem Concilium interpretari poteſt, ſuæ penitus cupiditati ſatisfaciet, ſi Decreta percurrat, quæ ſubjiciuntur.

IX. Primum contigit anno 1573., & libro primo Decretorum pag. 131. continetur: *An Paro-*

(1) *Tit. Decretal. de Clericis non reſidentibus* §. 3. *n.* 85. *& duobus ſeqq.* (2) *Supracitato cap.* 1. *ſeſſ.* 23. *de reformatione.* (3) *Cap. Relat. n.* 15. *& ſeqq. de Clericis non reſidentibus.*

Parochi ab Eccleſiis ſuis abeſſe poſſint per duos menſes ſine licentia Epiſcopi? Facit, quod notat Paris de Puteo in tract. Sindicatus in cap. Licentiam num. 1. vel 2. tract. fol. 394. Sac. Congregatio cenſuit, non poſſe.

X. Aliud Decretum ejuſdem anni lib. 1. Decretorum pag. 202. habetur his verbis.

Illuſtriſſimi, & Reverendiſſimi Domini.

Sunt multi Rectores in Diœceſi Toletana, qui prætendunt juxta formam Concilii Tridentini ſeſſ. 23. cap. 1. de Reformat. poſſe per aliquod tempus ſingulis annis a ſuis Parochiis abeſſe abſque ſuorum Superiorum licentia, dummodo legitimæ abſentiæ cauſæ rationem proponant, & ita, quia quamplurimi graviſſimi Doctores tam Theologi, quam Canoniſtæ ſentiunt, aliqui ex prædictis Rectoribus auſi ſunt abſque Superiorum licentia pro ſuis negotiis gerendis per aliquod tempus, non tamen ultra duos menſes, ſuas Parochias relinquere, tradita tamen quoque prius alicui idoneo Sacerdoti cura animarum, & adminiſtrationis Sacramentorum, quibus non obſtantibus prædicti Rectores, quoties id faciunt, a Vicariis ſevere puniuntur. Quapropter, ne aliqua injuſta conſuetudo introducatur, ſupplicant humiliter ab Illuſtriſſimis DD. VV. Rectores præfati, quatenus prædictum dubium in Sacra Congregatione Concilii Tridentini proponere dignentur, ut, quod in præmiſſis tenendum ſit, pateſiat, ne amplius in præfata dubitatione verſentur.

Sacra Congregatio cenſuit, non potuiſſe, niſi cauſa cognita, & probata ab Ordinario, & ab eodem in ſcriptis obtenta licentia.

XI. Sed quoniam evenire poteſt, ut quis improviſa neceſſitate adductus, diſcedendi veniam expoſcere nequeat, vel etiam facultatem a ſuo Præſide conſequi difficile ſit, quamvis antea petita fuerit, & ea ſimul cauſa producta, quæ probanda omnino videatur, ideo Sac. Congregatio decrevit, ut, qui feſtinanter exceſſit, quamprimum poterit Epiſcopum de ſuo diſceſſu certiorem faciat, & diſcedendi neceſſariam cauſam declaret. Qui vero ratione nulla facultatem ejuſmodi ab Epiſcopo valeat exprimere, ad eos ſe convertat, ad quos pro negotio expediendo confugiendum eſt. Illud cavendum innuit Sac. Concilii Congregatio non ſufficere facultatem tacitam, ſed expreſſam requiri, ſicut ex Decreto die 7. Octobris anni 1604. plene confirmatur (1): *Sacra Congregatio cenſuit, ſolam diſtantiam loci etiam cum æqua cauſa diſcedendi non excuſare Parochum, ut poſſit abeſſe a ſua Eccleſia ſine licentia in ſcriptis obtenta, niſi talis neceſſitas repente ſe offerat, quæ non patiatur dilationem hujuſmodi licentiam petendi, quo caſu quamprimum de diſceſſu, & de neceſſitate Ordinarium certiorem faciendum eſſe, ut de cauſa cognoſcere poſſit.*

Nec Parochum habentem juſtam cauſam abeundi extra Parochiam per duos menſes, aut tres ſatisfacere ſuæ conſcientiæ, ſi petat licentiam jurans gravem ſe habere cauſam, quam non expediat manifeſtare, ut ſic petita licentia abeſſe poſſit, licet Epiſcopus non concedat. Similiter abeſſe non poſſe in caſu, quo cauſam rationabilem expreſſit, quam vir bonus, & æquus rationabilem judicaret, licet rigidus Prælatus minus æquam judicat, & licentiam denegat, vel quia movetur ſuſpicione, quæ ficta ſit, cum tamen ſit vera, ſed habere poſſe recurſum ad Superiorem.

Nec poſſe per hebdomadam abeſſe non petita, vel non obtenta licentia, etiam relicto Vicario idoneo ab ipſo Ordinario approbato.

Nec eſſe liberum a culpa, & a pœna amiſſionis fructuum, qui veluti per quatuor menſium ſpatium ex urgenti admodum curandam ſuam valetudinem morbo gravi inſtante receſſit, & ad huiuſmodi abſentiam non petiit licentiam ab Epiſcopo, quia bona fide putavit evidentiam cauſæ ſatis eſſe, niſi periculum fuiſſet in mora petendi licentiam, ut ſupra dictum eſt. Nec ſufficere licentiam tacitam, ſed oportet eſſe expreſſam juxta formam ejuſdem Concilii ſeſſ. 23. cap. 1.

XII. Ex hac poſtrema ſententia illud conſequitur, quod in ſuperioribus reſponſis minime conſtitutum fuerat, & quod his verbis a Fagnano explicatur (2) *Hinc Sacra Congregatio cenſuit,*

(1) *Lib. 10. Decretorum pag. 100.* (2) *Cit. cap. Relatum num. 32. de Clericis non reſidentibus.*

Digitized by Google

ſuit, non poſſe Parochos etiam per duos menſes, immo nec per hebdomadam abeſſe abſque licentia Epiſcopi, quæ cauſa cognita, & in ſcriptis concedenda eſt. Idem præclarus Auctor, qui plurium annorum ſpatio ejuſdem Sac. Congregationis a Secretis fuit, teſtatur, quod non ſemel *Etiam Sacra Congregatio permiſit, ut in caſibus repentinis pro abſentia modici temporis ſufficeret licentia Vicarii Foranei* (1). Idem Thomaſſinus advertit, qui in iis libris, quos de nova, ac veteri diſciplina conſcripſit, Fagnanum veluti Magiſtrum ſequutus eſt (2). Diverſæ opiniones afferuntur de illis Parochis, qui per duos, aut tres profecto dies abſint, ſi tamen aliquem pro animarum cura ſuffecerint; aut etiam de illis, qui nemine in ſuum locum ſubrogato per unum diem ab Eccleſia diſcedant. Quare, ut ſibi tutius unuſquiſque conſulat, eorum conſilium probandum præ cæteris videtur, qui rem ex peculiaribus cujuſcumque Diœceſis inſtitutis definiendam arbitrantur; ita Anacletus (3), & Schmalzgrueber (4) unanimes conſentiunt.

XIII. Ut id aſſequamur, quod decernere propoſuimus, alias ejuſdem Sac. Congregationis ſententias in medium proferre opus eſt, quæ peculiares cauſas complectuntur, quibus adducti nonnulli exiſtimant facultatem diſcedendi ſe expoſcere, & obtinere merito poſſe.

XIV. Aliqui, ut Parochiæ ſtationem deſerant, parum ſalubrem cæli temperiem, alii ſenectutis incommoda, nonnulli denique exiguum Parochianorum numerum, quibus proximus Parochus ſatis conſulere poteſt, ſufficere pro certo habent. Quoad primum die 7. Julii anno 1646. (5) *Sacra Congregatio reſpondit aeris intemperiem non excuſare Parochum a reſidentia.* Epiſcopo tamen permiſit diſcedendi veniam Parocho impertiri, ſi in gravem morbum inciderit, nec ullus in eo loco medendi peritus adſit, cujus ope priſtinam ſanitatem recuperet. Regienſis Epiſcopus ad Sac. Congregationem prolixam dedit epiſtolam, qua præter cætera illud poſtulat, utrum, ſi aliqua Parochia ſub tanta cæli inclementia conſtituta ſit, ut nemo, niſi indigena in eadem ſede abſque vitæ diſcrimine immorari poſſit, utrum, inquam, alibi degere Rectori liceat, anno 1573. (6): *Sacra Congregatio cenſuit non poſſe. Si tamen Rector infirmus eſſet, & in loco Parochiali curari non poſſet defectu Medicorum, vel medicinarum, tunc poſſe ab Ordinario dari dilationem trium, aut quatuor menſium, ut in locis vicinioribus maneat recuperandæ ſanitatis cauſa, poſito interea ab ipſo Ordinario in Parochiali idoneo Vicario cum congrua portione ex redditibus ejuſdem Parochiæ.*

XV. Immo, cum nonnulli anno 1674. palam improbarent facultatem ejuſmodi, quam Archiepiſcopus Avenionenſis tribuerat, Sac. Congregatio die 24. Novembris ejuſdem anni (7) cauſam Archiepiſcopi ſuſtinuit, & confirmavit: *Joannes Franciſcus Maria Rouſſet unus ex duobus Canonicis Curatis, febricula & tuſſi identidem recurrentibus, aliiſque laborans habuit a duobus Medicis atteſtationem, quod ei erat perneceſſarium per aliquot menſes, vel annum aeris Avenionenſis inclementiam deſerere, ac talis atteſtationis vigore obtinuit ab Archiepiſcopo licentiam non reſidendi ad quatuor menſes, relicto idoneo Vicario per eumdem Archiepiſcopum approbato; ſed, quia impugnat alter Concuratus, & alii Canonici, qui ad hanc Sacram Congregationem appellarunt. Orator citato Promotore adverſariorum ſupplicat declarari, an talis licentia ſuſtineatur, & ſit confirmanda: Sacra Congregatio reſpondit, ſuſtineri.*

XVI. Neque ſenilis ætas, neque exiguus Parochianorum numerus Rectores ab onere reſidentiæ valent eximere, ſicut die 6. Aprilis anno 1647. (8) fuit conſtitutum: *Sacra Congregatio reſpondit, nec ætatem ſenilem, nec malam valetudinem excuſare Parochum a reſidentia perſonali.* Inſuper die 3. Octobris anno 1761. idem decretum fuit: (9) *Bernardus Monuzzi Parochus Fognani petit eximi a reſidentia ſtante parvo numero familiarum, cui vicinus Parochus ſupplebit: Sacra Congregatio cenſuit non eſſe annuendum.* Idem Fagnanus confirmat (10) *Sacra Con-*

(1) *Num.* 42. (2) *Lib.* 3. *part.* 2. *cap.* 34. *ſub num.* 17. *de Beneficiis.* (3) *Tit. Decretal. de Clericis non reſidentibus* §. 3. *a num.* 78. *uſque ad num.* 84. (4) *Eodem tit.* §. 1. *num.* 19. (5) *Lib.* 18. *Decretorum pag.* 164. (6) *Lib.* 1. *Decretor. pag.* 51.

(7) *Lib.* 28. *Decretor. pag.* 395. (8) *Lib.* 18. *Decretor. pag.* 329. (9) *Lib.* 27. *Decret. pag.* 229. (10) *Cap. extirpandæ* §. *qui vero, num.* 11. *de præbendis.*

Digitized by Google

Congregatio conſulta, an Parochus teneatur reſidere, etiam ſi eſſent in illa Parochia tres tantum, vel quatuor incolæ, reſpondit, teneri.

XVII. Inſuper, cum nonnulli Parochi Urbis vicinitate illecti majorem anni partem in illa traducerent, eam rem Sacra Congregatio improbavit, licet Sacerdos ſubrogaretur, qui, ſi forte aliquid contingeret, præſto eſſet, operamque ſuam impenderet. Ita reſponſum fuit die 16. Januarii anno 1638. (1), atque iterum die 24. Maji anno 1670. (2).

XVIII. Sed magis perſpicue die 10. Maji anno 1687. decretum id fuit, cum Sacra Congregatio ad Epiſcopum Fulginatem reſpondit iis potiſſimum verbis; *Ad eliminandos plures abuſus, quos reſidentiam Parochorum in ſua Diœceſi irrepſiſſe refert Epiſcopus, ſupplicat ab hac Sacra Congregatione declarari:*

Primo, an Rectores Eccleſiarum Parochialium a Civitate diſtantium per duo, tria, aut quatuor milliaria circiter poſſint ſine expreſſa Epiſcopi licentia abeſſe a ſuis Eccleſiis Parochialibus, relicto ibidem Subſtituto ab eis deputato, & in Civitate tam diurno, quam nocturno tempore jugiter commorari, exceptis ſolis diebus feſtis, in quibus ad dictas Eccleſias ſe conferunt, revertentes illico ad Civitatem.

Secundo, an Parochi, qui nocturno cæteroquin tempore reſident apud ſuas Eccleſias, poſſint, celebrata ſummo mane Miſſa in dictis Eccleſiis, ſe conferre ad Civitatem, & in ea diuturno tempore totius, vel majoris partis anni commorari, licet apud dictas Eccleſias adſint eorum Subſtituti.

Tertio, an dicti Parochi, qui cæteroquin diurno tempore reſident apud ſuas Eccleſias, poſſint nocturno tempore totius, vel majoris partis anni commorari in Civitate, licet apud dictas Eccleſias adſint eorum ſubſtituti.

Sacra Congregatio reſpondit ad primum, ſecundum, & tertium negative.

XIX. His veluti fundamentis inniti volumus, quæ inferius decernemus; maximi vero facienda illa ſunt, cum ex Sacra Tridentina Synodo, uti cognoſci facile poteſt, vel ex Sac. Congregationis ſententiis deducantur, ad quam unice ſpectat juxta Pontificum diplomata, eamdem Synodum interpretari, tradita quoque facultate, ut optimam morum diſciplinam per univerſum Catholicum Orbem excitet, ac tueatur. Hæ vero ſententiæ, quas commemoravimus, ex illis minime libris decerptæ ſunt, quorum Scriptores ne viderunt quidem volumina, in quibus Sac. Congregationis acta continentur. Nos ipſi eas collegimus, qui eadem acta per tot annos verſavimus, cum pro noſtra imbecillitate Secretarii munere fungeremur.

XX. Ut ad rem veniamus, primum omnium vehementer edicimus Parochis, iisque omnibus, qui curæ animarum præpoſiti ſunt, Sacerdotibus nempe, qui Eccleſiis ſubſidialibus addicti ſunt, ut ſuis aſſiduo ſedibus immorentur, nec præſentiam tantum, ſed operam ſtrenuam pro Domini vineæ utilitate præſtent. Qui adjutorem habent, meminerint illum eſſe miniſtrum, quo uti poſſint, non ita tamen, ut omnem populi curam & cuſtodiam in ipſum rejiciant, ut a nonnullis in more poſitum non ſine magno animi noſtri dolore percipimus. Bonhomus Vercellenſis Epiſcopus, ac Sedis Apoſtolicæ apud Imperatorem Legatus, qui Pontificum juſſu plurimas Diœceſes perluſtravit, libellum in lucem edidit, qui varia Decreta ſuper Eccleſiaſtica Reformatione complectitur. Inter ipſa hoc numeratur (3): *Secum ipſi recogitent, parum eſſe perſonaliter reſidere ut Canonum pœnæ evitentur, niſi etiam ipſimet munera ſibi ſuæque fidei, & curæ credita omni præſtent religioſo officio, ac caritate, ut divinam effugiant ultionem: Quamquam igitur Coadjutores habere eis licet, immo vero, ubi frequentia populi id exigit, neceſſe eſt, ipſi tamen per ſe ipſos populum ſibi in curam, cuſtodiamque traditum paſcere ne recuſent, negligantve.*

XXI. Secundo: ſi Urbis Parochi firmandæ valetudinis gratia in agros ubi ſalubrior eſt aura ſe conferre debeant, faciles, & humanos Nos inveniet, dummodo Medicorum teſtimo-

(1) *Lib.* 15. *Decretor. pag.* 649. (2) *Lib.* 26. *Decretor. pag.* 346.
(3) *Tit. de Parochis.*

Digitized by Google

monium proferatur, & alius Sacerdos adminiſter eorum loco ſtatuatur, quem Nos ante ſaltem pro audiendis Confeſſionibus probaverimus. Eam tamen conditionem imponimus, ut facultatem diſcedendi ſcriptam vel a Nobis, vel a noſtro Generali Vicario prius obtineant; quod non ſolum ob rei ipſius æquitatem præcipitur, uti ſuperius dictum eſt, ſed etiam (ſi tunc forte, cum longe abſunt, occumbant) quia pecuniam pro immunitate ſpoliorum pactam nequidquam ante perſolviſſent, eorumque bona ad Cameram Apoſtolicam pertinerent, uti ex conventione ſupra memorata ſatis declaratur.

XXII. Tertio: eadem æquitas Diœceſanis Parochis a Nobis præſtabitur, qui in iis locis degunt, ubi Medici copia non eſt, licet ante diſceſſum de contracto morbo, aut de neceſſitate alio migrandi teſtimonium non exhibeant. Pari utemur indulgentia, ſi repentino caſu compulſi diſcedere cogantur priuſquam a Nobis, vel a noſtro Generali Vicario veniam petierint, vel aſſequuti fuerint, modo tamen idoneum Sacerdotem pro Confeſſionibus audiendis ſaltem probatum ante diſceſſum ſuo loco ad regimen conſtituerint; modo etiam cum Bononiam advenerint, aut alio, ubi valetudinem curent, facultatem expoſtulent, quæ ſcripta dabitur, ſi Vicarius ſimul Foraneus enarret migrandi neceſſitatem, & ejus Presbyteri dotes ſignificet, ubi ſuffectus fuerit.

XXIII. Quarto: præter morbum, & alio migrandi neceſſitatem pro recuperanda valetudine, ſi alia legitima ratio afferatur, ob quam Urbani, ac Diœceſani Doctores diſcedere debeant, ne ipſos Tridentini Concilii æquitate fraudemus, aut menſium diviſione, quæ ab eodem Concilio permittitur, ubi cauſam oſtenderint, eaque Nobis, vel Generali Vicario probetur, ipſorum commodo venia tribuetur, quæ ob allatas cauſas ſcripto exarabitur; ea tamen conditione, ut Presbyterum ſubrogent, qui ſuo munere fungatur. Quod ſpectat ad abſentiam vel unius diei, nulli Parocho ſive Diœceſano, ſive Urbano permiſſum eſſe volumus, ut ſtationem ſuam deſerat, niſi Sacerdoti partes ſuas demandaverit, qui, ſi caſus inopinatus tulerit, abſentis Paſtoris vicem præſtare valeat. Si vero ad triduum abſentia protrahenda ſit, præter onus ſufficiendi alium Sacerdotem, etiam decernimus, ut Urbani Rectores facultatem ſcriptam a Nobis, ſive a Vicario noſtro Generali prius obtineant; Diœceſani autem a Vicario Foraneo, cui ſubjecti ſunt: ita ut, ſi prorogationem ultra triduum velint, ipſam a Vicario noſtro Generali impetrare debeant, priuſquam triduum abſolvatur. Quoniam vero Vicarii Foranei Rectores animarum plerumque ſunt, abſentiam vel unius diei ipſis quoque interdicimus, niſi Sacerdotem ad Confeſſiones audiendas ſaltem approbatum ſuo loco ſtatuerint, qui ſi occaſio ferat apte decenterque Sacramenta adminiſtret. Inſuper ſi diſcedentes a Parochia Bononiam minime veniant longe ab eorum Sede tridui ſpatium prætertire non liceat, niſi facultatem a Parocho ſeniore Plebanatus antea acceperint, quæ deinde a Nobis, aut a Vicario noſtro, ſi legitima cauſa afferatur, ſcripto prorogabitur. Si vero Bononiam advenerint, nos illico, aut Vicarium noſtrum adire teneantur, ut diſcedendi rationem pateſaciant, & neceſſariam facultatem a Nobis obſignatam conſequantur. Vicarios tamen Foraneos, eoſque Parochos hac ſanctione minime complectimur, quibus aliquod negotium a Nobis demandatum fuerit, quod perfici nullo modo poſſit, niſi a Sede Parochiali longe immorentur. Tunc enim facultas cum ipſo mandato conjungitur; ſatiſque erit, ſi animarum regimini per idoneum Sacerdotem conſulant, qui pro audiendis Confeſſionibus probatus ſit.

XXIV. Poſtremo Diœceſani Parochi, qui prope Urbem ſedem habent, vel adeo parum diſtant, ut Bononiam pedibus, vel equo ventitare commode queant, ac deinde ſub veſperam redire, ſuperius allata Sac. Congregationis Decreta diligenter expendant, videantque, utrum ipſis liceat ſummo mane rem Divinam facere, tum Bononiam petere, in eaque ad veſperam, vel ad multam diem libere verſari, ac demum reverti, idque non ſemel, aut iterum per menſem, ſed in hebdomada ſæpius inſtituere, uti nonnullis quidem accidiſſe, & nunc etiam in more poſitum eſſe plane cognoſcimus, quos tamen haud opus eſt nominare. Hoc autem eo gravius, ac periculoſius eſt, quod plerique eorum Adjutore careant; & nequidquam eam cauſam excuſationis proferunt, ſe quidem nunquam abeſſe, niſi certo ſciant neminem in Parochia morbo detineri. Illos itaque monemus, præceptoque obſtringimus, ne ſedes unquam ſuas deferant, nisi alius Sacerdos ipſorum loco relinquatur, qui munia paulo ſuperius enume-

Digitized by Google

rata obire poſſit, neve ita frequenter Urbem repetant, ubi de eorum vitæ ratione diligenter inquiremus, ut quid facto opus ſit ſtatuamus.

XXV. Cardinalis Gabriel Paleottus primus hujus Urbis Archiepiſcopus vagantes Parochos libere aperteque compeſcuit, qui poſtquam reſidendi neceſſitate graviter commendavit, his verbis ſermonem abſolvit: *Tandem noverint omnes Curatos, cæteroſque, qui reſidendi vinculo tenentur, ſi extra ſedes ſuas a ſatellitibus deprehendantur, in carcerem trudendos, nulliſque excuſationibus locum ſupereſſe.* Nos uti hoc remedio nolumus, niſi in eos, qui prius objurgati, monitique in eadem voluntate & culpa perſtare non vereantur. Interim ad pœnas arbitrio noſtro infligendas deveniemus, si quis violaverit, quæ ſupra conſtituta fuerunt.

XXVI. In Synodo Cardinalis Jacobi Boncompagni lib. 3. cap. 3. præcipitur, ut Parochi ſedes ſuas impenſius incolant Kalendis Januariis, die Epiphaniæ, majori Hebdomada uſque ad Dominicam in Albis, Rogationum diebus, Aſcenſionis Domini, Pentecoſtes, & biduo inſequenti, in celebritate Corporis Chriſti, SS. Petri, ac Pauli, Aſſumptionis B. Virginis, Omnium Sanctorum, Natalis Domini cum inſequentibus Feſtis, die tandem ſolemni Sanctorum, quorum titulis, ac nominibus Eccleſiæ nuncupantur. Cum de aliis Feſtis agitur, illud memorata Synodus indicit, ut ſi Parochus ſacrum facere velit in Oratorio intra fines ſuos poſito, præcedenti Feſto de ea re populum admoneat. Si vero Parochiæ finibus excedere debeat, & Eccleſiam adire, in qua ſolemne aliquod Feſtum celebretur, alium Sacerdotem ſubſtituat, qui populo rem divinam peragat, eique Feſto præcedenti id ipſum patefaciat.

XXVII. Hæc ſane Conſtitutio æquitatis plena tunc ſolum habere locum poteſt, cum Chriſtianæ doctrinæ tradendæ non adverſatur, quæ in ipſa Synodo, aliiſque ejuſdem Cardinalis edictis tantopere commendatur. Verum cum ad Diœceſanos Parochos illa pertineat, & cum Diœceſim obeuntes ab ipſis perceperimus in hyeme propter aſperitatem, cælique inclementiam, viaſque impeditas paucos ad Chriſtianam inſtitutionem convenire, ſi illud etiam liceat, ut per æſtatem Parochi extra fines ſuos alias Eccleſias frequenter adeant, Sacerdote qui ſacrum faciat tantum relicto, Chriſtiana doctrina parum ſane, ac fere nihil populo tradetur; cum præſertim hac noſtra ætate anni tempeſtates ita immutatæ ſint, ut ver, autumnuſque ſublati eſſe videantur, & hyemem ſolum, atque æſtatem dignoſcamus. Quare, ut huic malo remedium afferatur, præcipimus etiam, ut ſi Parochi ſacrum facturi ad Oratorium intra ſuos terminos conſtitutum die Feſto ſe conferant, eo ipſo die populum in Eccleſia Parochiali Chriſti legem, ac diſciplinam edoceant. Quod ſi ad Eccleſiam extra Parochiam pergere velint, (quod quidem fieri perraro docet) curent diligenter, ut Sacerdos in Parochia relictus de more Catechiſmum tradat.

XXVIII. Ac ut magis commoditati proſpiciatur, litteræ ad facultatem diſcedendi neceſſariæ a noſtro Archiepiſcopali Typographo excudentur, quas Nos deinde, ſeu Vicarius noſter Generalis gratis obſignabimus.

INSTITUTIO XVIII.

De obligatione, quæ ſingulos Fideles obſtringit, ut ſacram Euchariſtiam die Paſchatis ſua in Parochia percipiant: Abſque expreſſa facultate ſui Ordinarii, & Parochi hoc præceptum ab illis non adimpleri, qui alia in Eccleſia, licet Cathedrali aut Metropolitana, Sacram Euchariſtiam ſuſceperint.

I. SAncta Mater Eccleſia Canone 21. quarti Concilii Lateranenſis, qui in jure communi continetur (1), id præcipit cuilibet Fideli, ut, *omnia ſua ſolus peccata ſaltem ſemel in anno fideliter confiteatur proprio Sacerdoti.*

II. Hoc autem inter Divinum, & Eccleſiaſticum de Pœnitentiæ Sacramento præceptum diſcri-

(1) *Cap. omnes utriuſque ſexus de pœnitentiis, & remiſſionibus.*

Digitized by Google

ſcrimen intercedit, quod primum ad illos tantum pertinet, qui poſt Baptiſmum lethalem culpam contraxerunt, alterum vero univerſos complectitur; videlicet, ut omnes ſe peccatis obnoxios intelligant, ut majori pietate, ac religione ad Sacram Euchariſtiam accedant, & quæque oves ſuis Eccleſiaſticis Rectoribus magis innoteſcant.

III. *Ad Confeſſionem* (ait S. Thomas (1)) *dupliciter obligamur, uno modo ex Jure Divino ex hoc, quod eſt medicina, & ſecundum hoc non omnes tenentur ad Confeſſionem, ſed illi tantum, qui peccatum mortale incurrunt poſt Baptiſmum; alio modo ex præcepto juris poſitivi, & ſic tenentur omnes ex inſtitutione Eccleſiæ edita in Concilio generali ſub Innocentio III., tum ut quilibet ſe peccatorem recognoſcat, quia omnes peccaverunt, & egent gloria Dei, tum ut cum majori reverentia ad Euchariſtiam accedant, tum ut Eccleſiarum Rectoribus ſui ſubditi innoteſcant, ne lupus intra gregem lateat.*

IV. Itaque, cum Eccleſia ſingulis Fidelibus edixerit eodem Canone 4. Concilii Lateranenſis, ut Paſchate ſaltem ſacram Synaxim percipiant, uti mox dicetur, hinc neceſſario ſequitur, ut adventante jam Paſchatis ſolemnitate quiſque confiteri ſua crimina debeat, & ad ſumendam Euchariſtiam ſe paratiorem exhibeat, ſicut idem Sanctus Doctor admonet (2): *& quia ex præcepto Eccleſiæ omnes Fideles tenentur ſaltem in anno, præcipue in Feſto Paſchæ, Sacramenti Communionem accipere, ideo Eccleſia ordinavit, ut ſemel in anno, quando imminet tempus accipiendi Euchariſtiam, omnes Fideles confiteantur.*

V. Nos quidem Joannis Launoii opus illud de intelligentia memorati Canonis Lateranenſis perlegimus, qui proprii Sacerdotis nomine Parochum deſignari contendit. Attamen diſſertationem quoque Patris Natalis Alexandri expendimus de hiſtoria Eccleſiaſtica XIII., ac XIV. Seculi, in qua Launoii ſententia ſapienter refellitur. Revera ſi Joannes XXII. proſcripſit Joannis Poliaci Pariſienſis opinionem, qui Canonem Lateranenſis Concilii male interpretatus palam affirmaverat Seculares, qui Regularibus Sacerdotibus ſua crimina confeſſi eſſent, ad confeſſionem iterandam prorſus obſtringi, Parochumque adeundum, ut rite expiarentur, ſicut aperte comprobatur in Extravaganti (3) ejuſdem Pontificis, & ex præclaro monumento deducto ex Actis Vaticanis, allatoque a Raynaldo (4); ſi (inquam) hæc ita ſe habent, veterem rem damnatumque Joannis Poliaci errorem iterum in lucem revocaret, uti Raynaldus expendit (5), qui Paſchali præcepto de Confeſſione haud ſatisfieri aſſereret, niſi Parochus, aut alius Sacerdos, ipſius facultate prius obtenta, ſeligatur.

VI. Jubet igitur Lateranenſe Concilium, ut proprius Sacerdos, vel alter quiſpiam illius facultate pro Sacramento Pœnitentiæ adhibeatur. Illud ſolum perpendendum eſt, utrum Parochus tantum Sacerdotis proprii nomine intelligatur. Cum tamen inficiari nemo poſſit Summo Pontifici, & Epiſcopis, præter Parochos, Sacerdotis proprii titulum convenire, hinc ſi quis ſua crimina vel ipſis, vel etiam Presbyteris ab eiſdem ſine ulla limitatione deſignatis confiteatur, Concilii Lateranenſis præcepto ſatis obſequitur. Ut reliquos omnes, qui graviſſime ſuper hac re ſcripſerunt, omittamus, S. Thomam (6), & S. Bonaventuram (7) tantum aſſerimus, ac nominamus. Qui contrariam ſententiam audacter tueri voluit, eo paulatim adductus eſt, ut rem in medium proferret, quæ nulla ratione inniteretur, Epiſcopum nempe haud poſſe ſuorum diœceſanorum Sacerdotem nuncupari, niſi cum Sacramentum Confirmationis, atque Ordinis adminiſtraret, vel a caſibus reſervatis abſolveret. Sic porro deprehenditur ex epiſtola Encyclica a Clero Gallicano pro generalibus comitiis coacto ad Epiſcopos Galliæ miſſa, in qua communem ſententiam, quam docuit Pater Bagot Societatis Jeſu, complectitur, & eum vehementer improbat, qui eumdem auctorem audaci ſcripto laceſſere non dubitaverat.

VII. Hinc Pontifex Clemens VIII. anno 1592. in quoſdam Galliæ Parochos ita decrevit: *Præ-*

(1) *Sent. 4. diſtint. 17. quæſt. 3. art. 1. quæſtiuncula 3.* (2) *Quodlibet. 1. quæſt. 6. art. 2.*
(3) *Vas electionis.* (4) *Anno Chriſti 1321. num. 20.* (5) *Tom. 11. oper. ſuor. pag. 152.*
(6) *Opuſculo contra impugnantes religionem.* (7) *Tract. Quare Fratres minores prædicent, & Confeſſiones audiant.*

Digitized by Google

Præſenti Decreto noſtro ſancimus &c. dictis Fratribus , & Presbyteris dictæ Societatis, quam aliis privilegiatis prædictis , quibus id a Sede Apoſtolica indultum eſt , idoneis tamen , & ab Ordinario approbatis, peccata ſua etiam Quadrageſimali , & Paſchali , & quovis alio tempore confiteri licite poſſe, dummodo tamen iidem Seculares Chriſtifideles Sacramentum Euchariſtiæ die Feſto Paſchalis Reſurrectionis in propria Parochia ab eorum Parocho ſumant.

VIII. Idem confirmat Clemens X. in ea Conſtitutione, quæ incipit *: Suprema* : & eos, qui dictis Religioſis ſimpliciter approbatis Paſchatis tempore confeſſi fuerint, Conſtitutione, quæ incipit *Omnis utriuſque ſexus*: quoad Confeſſiones dumtaxat omnes ſatisfeciſſe cenſendos.

IX. Ex iis, quæ hucuſque commemoravimus, ſatis apparet, ut impleatur mandatum Lateranenſis Concilii ſæpius allatum, atque a Sacra Tridentina Synodo renovatum, quæ pariter jubet ſemel ſaltem in anno ſumendam eſſe ab omnibus Paſchali tempore Euchariſtiam, apparet (inquam) Confeſſionis præcepto ſatisfacere, qui peccata ſua cuilibet probato Sacerdoti confiteatur, tamen pro Communionis præcepto ſatis haud eſſe Euchariſtiam qualibet in Eccleſia percipere, ſed in Parochiali id neceſſario gerendum Paſchali tempore, videlicet intra majorem Hebdomadam, aut intra Paſchatis octiduum, quemadmodum Eugenius IV. declaravit (1).

X. Licet hæc Conſtitutio apertiſſima ſit, alias tamen varia impedimenta propoſita fuerunt, ut Eccleſiæ Parochiales hoc jure ſpoliarentur. Nonnulli ſe præcepto parere arbitrabantur, ſi in ſua Eccleſia, licet non Parochiali, Sacramentum Communionis acciperent, & inane quoddam privilegium ad id præſeferebant. Verum Sacra Congregatio hanc opinionem penitus evertit, uti ex declaratione, quæ apud Dianam typis tradita fuit, liquido probatur (2).

XI. Hac proſcripta ſententia illud novum contra Parochiales Eccleſias excogitatum fuit, ideſt Paſchale mandatum ſatis impleri, ſi quis pro ſumenda Communione Metropolitanam, vel Cathedralem Eccleſiam adiret. Sed omiſſis iis omnibus, quæ in hanc rem ſcripta fuerunt, certum quidem eſt poſt Innocentii XI. deciſionem (3), in qua Pontifex hujuſmodi præcepto minime ſatisfieri declarat, ſi qui Romæ in Eccleſiis etiam Patriarchalibus S. Joannis Lateranenſis, aut S. Petri in Vaticano Sacram Euchariſtiam ſumant (4), certum, inquam, eſt ſententiam quæ ſuperius allata eſt omnino corruere, niſi ſorte Epiſcopus, vel Parochus conſentiant, ac id permittant. Ita pariter tradit P. Giribaldus, qui in noſtra Metropolitana Pœnitentiarii munus per tot annos exercuit (5).

XII. Sed præ cæteris Cardinalis de Lugo ſuper hac re luculenter diſſeruit, qui Theologicæ ſcientiæ, quam in Cathedris Societatis Jeſu profeſſus fuerat, rerum quoque experientiam adjunxit, quam ex Sacris Congregationibus, quibus Cardinalis interfuit, conſequutus eſt (6). Rem de qua nunc agimus proponit, & coram Pontifice diligenter examinatam fuiſſe aſſerit, decretumque Paſchali præcepto illum non ſatisfacere, qui in ſua Parochia ad Sacram Euchariſtiam minime accedat, licet illam in Metropolitana, ſeu Cathedrali percipiat, cum unaquæque Parochia certis quibuſdam terminis concludatur, quos ultra nequit excurrere Metropolitana, licet inter Parochias adnumeretur. Et ſane, quemadmodum ex decreto Tridentinæ Synodi, Parochus ſeu alius Sacerdos ipſo conſentiente intereſſe debet cum matrimonium celebratur; neque huic mandato parerent ſponſi, qui alteri Parochiæ adſcripti coram Parocho Metropolitano, ſive alio Sacerdote ex ejus permiſſu matrimonium inirent; ita de præcepto Paſchalis Comunionis idem ſtatuendum eſt. Quippe Lateranenſe Concilium per Clementem VIII. declaratum, uti diximus, hoc apertiſſime indicit, ut in ſua quiſque Parochia ad Euchariſtiæ Sacramentum accedat, ipſumque a Parocho tradatur, aut alibi, ſi tamen Parochi conſenſus habeatur.

XIII. Volumus autem, ut hæc noſtra declaratio non modo locis publicis figatur, ſed etiam ut ſinguli Parochi in ſuis Eccleſiis ante proximam Paſchæ celebritatem die aliquo feſto, dum Sa-

(1) *Conſtitut. 20. tom. 1. Bullar. Roman.* (2) *In editione Coordinata tom. 2. reſolut. 20. circa finem.* (3) *Die 5. Februarii anno 1682.* (4) *Ex Conſult. 89. num. 18. Pignattelli tom. 7.* (5) *In ſuo tract. 4. de Euchariſtia cap. 8. dub. 5. ſub num. 28.* (6) *Lib. 1. de Reſponſ. Moral. dub. 15.*

Sacrum faciunt, populo exponant omnia, quæ in ipſa continentur. Sicut autem facultas ſumendæ extra Parochiam Communionis nonniſi raro, & legitima de cauſa per nos, aut per Vicarium noſtrum Generalem tribuetur, ea ſemper conditione adhibita, ut acceptam facultatem, ſcriptumque teſtimonium de Communione alibi peracta Parocho oſtendat, ita id ipſum Parochi ſedulo requirant, qui ſane intelligent eo ſpectare voluntatem noſtram, ut eorum jura, atque Apoſtolica decreta illæſa tueamur.

INSTITUTIO XIX.

De Sacra Miſſione indicenda in hac Metropolitana S. Petri, per Patres Congregationis B. Vincentii de Paulo.

I. INter multa, ac præclara munera, quæ Dei clementia, Summorumque Pontificum benignitate conſequuti ſumus, quæque pro Sedis Apoſtolicæ utilitate Romæ geſſimus, ubi fere per 40. annos morati ſumus, illud ſane poſtremo loco non habetur, Promotoris nempe Fidei in cauſis Beatificationis, & Canonizationis; quod quidem anno 1708. a Clemente XI. nobis demandatum, ſi minus apte, at magna cum alacritate ſuſcepimus, & ad finem uſque ejuſdem Pontificatus; ac pariter Innocentio XIII., ac Benedicto XIII. Pontificibus, retinuimus, donec inter Cardinales nos, licet immerentes, Benedictus ipſe cooptavit.

II. Regnante Clemente XI. maximam voluptatis cauſam Nobis Deus Opt. Max. attulit, cum poſt diuturnos labores, aſſiduamque contentionem noſtram inter Beatos cultus immemorabilis adſciti fuerunt Lucia Narnienſis, Salvator de Orta, Ceslaus Odroantius, Liberatus de Lauro, Gregorius X., Alexius Falconerius, Seraphinus Aſculanus, Humilitas e Valleumbroſa; relatus vero in numerum Beatorum ſolemni ritu prævio virtutum, & miraculorum diligenti examine Joannes Franciſcus Regis; & inter Sanctos ſolemniter adſcripti Pius V., Andreas Avellinus, Felix a Cantalicio, & Civis noſtra Catharina: regnante Pontifice Innocentio XIII. inter Beatos cultus immemorabilis vidimus adſcriptos Dalmatium, & Andream de Comitibus; Pontifice Benedicto XIII. ſex Fundatores Ordinis Servorum, qui cum Alexio Falconerio ſeptenarium numerum conficiunt, & Serapionem; inter Beatos ritu ſolemni declaratos Hyacintam Mareſcotti, Joannem de Prado, Fidelem a Sigmaringa, Vincentium de Paulo, & Petrum Forerium; inter Sanctos vero ſolemniter enunciatos Turribium, Jacobum Picenum, Agnetem e Monte Politiano, Peregrinum Lazioſum, Franciſcum Solanum, Aloyſium Gonzagam, Stanislaum Koſtkam, Margaritam Cortonenſem, & Joannem Nepomucenum.

III. Si omittamus S. Joannem Nepomucenum, B. Joannem de Prado, Fidelem a Sigmaringa, & Serapionem, de quorum virtutibus nullum examen inſtitutum fuit, cum de ipſorum Martyrio tantum agendum eſſet, atque de conſtantia, qua illud ſubierunt, de cauſa etiam, ob quam a Tyrannis ad mortem damnati fuerunt; ac tandem de reliquis, quæ verum Martyrium conſtituunt, ut illos, inquam, omittamus, in cæteris Beatificationibus, & Canonizationibus ſeries virtutum in ſeverum examen revocata fuit, ut primum de ipſis liquido conſtaret; deinde ut judicari poſſet, utrum ad ſupremam illam dignitatem, ac præſtantiam deveniſſent, ſine qua Sedes Apoſtolica Beatificationis, & Canonizationis honorem reipſa non elargitur. Id tamen advertendum eſt, examen hujuſmodi neceſſario requiri cum agitur de Confeſſoribus Pontificibus, vel non Pontificibus, de Virginibus, ſive de aliis nec Virginibus, nec Martyribus, uti in illis contigit, de quibus paulo ante mentionem fecimus; non tamen neceſſe eſt, ut ſinguli inter Beatos, vel inter Sanctos rite adſcribendi in ſingulis virtutibus ſummum gradum attigerint, cum ſatis ducatur ſi in illis ſumme excelluerint, quæ ad ipſorum conditionem, ac facultatem pertinebant. Hinc S. Hieronymus (1) teſtatur, non omnes virtutes in ſingulis ſummas reperiri, licet qui ſingulari aliqua virtute præditus eſt, cæterarum quoque particeps habeatur. Sic in Salomone ſapientia, in Davide manſuetudo, in Elia, & Fi-

(1) *In Dialogo 6. adverſus Pelagianos.*

Digitized by Google

Finees zelus, in Abrahamo fides, in Petro perfecta charitas, in Paulo ſtudium diſſeminandi verbi Divini potiſſimum commendantur.

IV. Hic animus non eſt in medium revocare præſtantes eorum, vel earum virtutes, qui nobis Promotoris munus agentibus in Sanctos, vel Beatos adnumerati ſunt. De iis breviter aliqua delibabimus, quæ ad hoc noſtrum inſtitutum referuntur. Ac primum S. Jacobus Picenus in Sacris expeditionibus obeundis celebre ſibi nomen comparavit, quas maximo Catholicæ Religionis bono ſuſcepit Pontificibus Martino V., Eugenio IV., Nicolao V., Caliſto III., Pio II., & Sixto IV. contra hæreticos Fraticellos, Manichæos redivivos, Patarenos, Huſſitas, Thaboritas, & contra ipſos Turcas in Italia, Pannonia, Germania, Boemia, & Sarmatia. Eamdem ſemitam magna cum laude percurrit S. Franciſcus Solanus, qui feria quinta in Cœna Domini cum Miſſionarium ageret, ingentem Indorum multitudinem coegit arma projicere, qui facta conſpiratione convenerant, ut ſacras illius diei cæremonias perturbarent, & eorum ſupra novem millia ad Fidem Chriſti unius diei ſpatio traduxit, licet Hiſpano ſermone concionem haberet. Deus quippe ipſius labores hac gloria cumulaverat, ut ejus loquelam Barbari omnes recte intelligerent, uti certiſſimis argumentis in ejuſdem actis comprobatum fuit. Sed magis ad rem noſtram conferre videtur, ſi de B. Joanne Franciſco Regis, ac de B. Vincentio de Paulo verba faciamus; ad quorum primum quod attinet, pro duplici examine, de virtutibus nempe, ac miraculis, vigilias noſtras, ſudoreſque haud inanes impendimus. Beati autem Vincentii de Paulo, qui jam inter Beatos ſolemni ritu cooptatus eſt, cauſam ab exordio ad hunc uſque finem perduximus, quod quidem uni homini non ita facile poteſt contingere, cum tam diuturnum judicium, atque prolixum, grave, ac perdifficile examen requiratur. Itaque B. Joannem Franciſcum in ſacris expeditionibus peragendis charitatis igne flagrantiſſimum agnovimus, qui incredibilem hominum multitudinem a vitiorum lœdit te ad meliorem frugem, ac pœnitentiam traduxit; qui denique montes inter aſperrimos hujuſmodi ſalutari exercitio detentus laboribus, incommodiſque debilitatus mortem oppetiit. Alter vero Vincentius de Paulo veram Herois imaginem expreſſit, ſi charitas ipſius erga proximum expendatur. Nam diuturnum vitæ ſuæ ſpatium in id ſponte contulit, ut animas Deo lucraretur. Ne vero ſuarum Miſſionum curſus una cum vita conficeretur, Congregationem optimis legibus temperatam inſtituit, quæ illo adhuc ſuperſtite in plurimas orbis partes feliciter propagata eſt; ſuos quippe Alumnos ad Inſulam uſque Madagaſcar miſit, quæ incolarum quadringenta millia continet, vel Idolorum cultores, vel nulla omnino religione præditos, ut ipſos ad Chriſti Fidem converterent. At vero Filii tam ſancti Parentis exemplo, ac veſtigiis inhærentes ſacras expeditiones, pro agricolis præſertim inſtruendis, non ſine maximo beneficio ſuſcipiunt; cum unius Parochi diligentia, quamvis ſeduli, ſufficere nequeat, ut rudes agrorum homines commode imbuantur.

V. Fidei Promotoris munere perfuncti Anconam ad primi Epiſcopatus noſtri Sedem profecti ſumus, & graviſſimum onus nobis impoſitum, ac noſtrarum virium tenuitatem cogitantes, ad Presbyteros Seculares, ac Regulares confugimus, ut in gerenda provincia auxilium nobis ſuppeditarent, curaſque imminuerent. Ac primum ſingulari patrocinio BB. Joannis Franciſci Regis, ac Vincentii de Paulo plurimum fidentes, ipſos enixe, ac ſuppliciter exoravimus, ut ſuis vel Sociis, vel Alumnis illud obtinerent a Deo, ut ſtrenuam operam pro noſtri gregis beneficio libenter, fructuoſeque impenderent; quod ita plane evenit. Quippe nulla oratio ſatis explicare poteſt, quo ſtudio, & charitate votis noſtris obſecundaverint Patres Societatis Jeſu, præter auxilium, quod cæteri Regularium Ordines præbuerunt; quantoque cum fructu rem aggreſſi fuerint Patres B. Vincentii de Paulo Congregationis Maceratenſis, cum per ea loca, & diœceſim Sac. Miſſiones inſtituerent; qui etiam rogati, ut idem beneficium Civitati impertiretur, & cum jam prope ad eam provinciam obeundam parati eſſent, rem tamen perficere non potuerunt. Nam per id tempus tranſlati ad Eccleſiam Bononienſem ad hanc noſtram Civitatem iter ſuſcepimus.

VI. Itaque hujus Eccleſiæ adminiſtrationi præpoſiti memores noſtræ imbecillitatis, animo quoque reputantes Miniſtrorum numerum pro meſſis copia exæquandum eſſe, ingenue fatemur maximam cepiſſe voluptatem, cum deprehendimus plurimos eſſe inter laicos, pioſque cœ-

Digitized by Google

cœtus, qui proximorum utilitati conſulerent in iis omnibus, quæ vel ad humana, vel divina ſpectant, qui etiam de tradendo Catechiſmo, de ſublevandis egenorum calamitatibus, vel eorum, quos pudor impedit, inopia ac ſolitudine recreanda, curam, certumque inſtitutum haberent. Inſuper Parochos ſuis intentos muneribus, ac Presbyteros e Clero Seculari aſſiduos offendimus, paratoſque, ut Pœnitentiæ Sacramentum adminiſtrarent, & ſatis idoneos, ut ſacris concionibus cum in Urbe, tum in agris populum imbuerent. Poſtremo Regularium Ordines adeo pietati addictos invenimus, ut non piis ſolum meditationibus, verum etiam actuoſo vitæ genere detinerentur; cum probos ad conſtantiam confirmarent, improboſque ad ſalutarem expiationem hortarentur. Sacramenta Corporis Chriſti, ac Pœnitentiæ magna aſſiduitate, ac Religione adminiſtrarent, divina eloquia in ſuis templis, compitiſque populo traderent, morientibus aſſiſterent, *omnibus omnia facti ut omnes Chriſto lucrifacerent*.

VII. Ut præſertim aliqua dicamus de Sociis B. Joannis Franciſci Regis, cujus opem ac tutelam pro grege nobis tradito ſemper implorabimus, & in poſterum implorare non deſinemus, nemo non videt quo ſtudio, ac diligentia juventutem ad litteras ſimul, ac pietatem informent. Moralem ſcientiam Clericis explicent, cultumque divinum in ſuis templis adaugeant, ad pœnitentiam malos excitent, rudes edoceant, Parochos adjuvent dum Chriſti doctrinam ac legem pueris explanant. Conciones in plateis non minus, quam in templis inſtituunt, piiſque exercitiis tum Eccleſiaſticos, tum nobiles, & plebejos magno cum fructu detinent, omnia denique pietatis officia morientibus perſolvunt. De Alumnis vero B. Vincentii de Paulo, quem Patronum nobis potiſſimum adſcivimus, ut Sac. Miſſiones proſpere eveniant, illud aperte fatemur, cum hujuſmodi piæ expeditiones ſacræ viſitationi conjungi debeant, illos Forolivio, ubi proxime degunt, accitos fuiſſe in noſtram diœceſim, ut olim ſub Cardinali Jacobo Boncompagno Deceſſore noſtro contigerat; noſque a lacrymis temperare non potuiſſe, cum ex litteris per Vicarios Foraneos, & Parochos ad Nos miſſis deprehendimus longinqua eorum itinera, in aſperrimis montibus ac vallibus commorationes, graves ac diuturnos labores, populorum lætitiam, copioſumque fructum, quem Deo largiente collegerunt.

VIII. Sicut alias declaravimus, ne longius urbana viſitatio prorogaretur, diœceſanam parumper deſerere oportuit. Statuimus autem Urbis viſitationi S. Miſſiones conjungere, cum ipſæ non minus in diœceſi, quam in civitate requirantur, uti Venerabilis Pater Paulus Segneri recte his verbis latine redditis perpendit (1): *Quod ſi pulcherrimis fructibus, quibus Sacræ Miſſiones redundant, non modo civitates indigent (ut alia præclara oppida, & humanitatis plena omittam) quam agrorum cultores, cur illæ inter armenta ſolum amandentur, ut tertio loco propoſitum fuit? eſto Paſtoribus indicantur, ut Chriſtianæ charitatis ardor magis eluceat, quæ infirmam plebem non prætermittit, ſed qua ratione civitates hoc bono deſtituantur, quibus fortaſſe miſſio decem dierum ſpatio peracta majorem fructum afferet, quam decem Quadrageſimarum conciones antea comparaverint? Id autem non Concionatoribus præſtantiſſimis tribuendum eſt, ſed quod ipſi ſoli in eo munere verſarentur: in Miſſionibus vero tot numero Concionatores merito nuncupari poſſunt, quot ii ſunt, qui ad pœnitentiam curam cæteris adducti, quemlibet alium ad eoſdem motus concipiendos ſuis exemplis incendunt: ob hanc cauſam illas Miſſiones ſemper ardentiores adverti, ad quas majori frequentia populus conflueret: tunc enim plures, veluti carbones ſimul congeſti, mutuo calore vehementius ignem excitabant. In civitate quidem rerum inſcitia minus, quam in agris obverſatur, ſed minor animorum duritiei non eſt, quæ tamquam duriſſimum ferrum, non niſi fornacis ardentiſſimæ igne molliri, frangique poteſt*.

IX. Tempus Miſſioni conſtitutum pro hac noſtra Urbe a primo Sabbato poſt Paſcha ad inſequentes hebdomadas protrahetur, quod ſingulis magis convenire videtur. Nam neque frigus, neque immodici calores ullum impedimentum afferre poſſunt, uti ex frequentia hominum ad conciones Quadrageſimæ audiendas comprobatur. Locus ad obeundam Miſſionem erit Metropolitana Eccleſia Sancti Petri, quæ ſatis ampla eſt, noſtriſque Archiepiſcopalibus ædibus contigua, uti norunt univerſi. Etenim exercitiis omnibus nos ipſi adeſſe volumus, ſi Deus valetudi-

(1) *Cap. 26. ſui Operis qui inſcribitur*. Il Parroco iſtruito.

Digitized by Google

tudinem incolumem conſervabit. Miniſtri autem ſacræ expeditionis erunt Patres Congregationis B. Vincentii de Paulo, quorum pii ſermones, ac in tradendo Catechiſmo methodus huic populo jucunda, & probata ita fuit, cum Cardinalis Boncompagnus hanc Eccleſiam adminiſtraret, ut illos ex Miſſione ſuburbana in civitatem accire neceſſe fuerit, ut in Baſilica S. Petronii pias eaſdem exercitationes inſtaurarent. Venient cum neceſſariis privilegiis, ne ullo modo recedant a præcipuo Congregationis inſtituto, quo agros Miſſionibus percurrere conſueverunt. Ipſos rogavimus, accivimus, ac delegimus nos ipſi, ad quos jure ſpectat Miſſiones indicere, ac illarum miniſtros decernere. Id vero non eo conſilio, ac ratione factum eſt, ut Regularium Ordinum, qui in hac Urbe degunt, doctrinam, pietatem, ac virtutem parvi faciamus, ſed quod advertimus in Urbibus; licet præſtantium Medicorum numero affluentibus, exteros etiam Medicos nominis gloria celebres vocari, ut ſibi domeſtici, & ægroto pariter indulgeant. Neque tamen offenſionis cauſam ex hoc Medicis urbanis inferri putandum eſt: ac præſertim, ſi illi acceſiti ægrotantes alios in Urbe ad ſanitatem opportune reſtituerint.

X. Itaque quo poſſumus, ac fas eſt, maximo ſtudio, ut ſacris hiſce Miſſionibus interſint, univerſos obſecramus. Parochis autem præcipimus, ut per diem feſtum de hac re populum in Eccleſia frequentem commonefaciant, eumque plurimum hortentur, ne ſacris exercitationibus adeſſe prætermittat. Et quoniam ſatis cognitum, perſpectumque habemus non ab eo, qui plantat, nec ab eo qui rigat, fructum pendere, ſed a Deo Opt. Max., qui incrementum dat, ideo centum Indulgentiarum dies impertimus illis omnibus, qui poſt Sacramentum Pœnitentiæ, ſuſceptumque Corpus Chriſti per Dies Hebdomadæ majoris, quibus Sacra myſteria in Metropolitana Eccleſia publice expoſita ſunt, pro felici Sac. Miſſionis exitu preces effundent, & quinquies Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam recitabunt: Eamdem Indulgentiam ægrotis concedimus, qui expiati, & Sacra Euchariſtia refecti eaſdem præcationes in lectulo peragent; Moniales etiam clauſtris detentas hujus privilegii participes facimus, ſi omnia, quæ ſuperius indiximus, perfecerint. Hinc Confeſſarios monemus, ut de hac re certiores ipſas efficiant.

XI. Magnam in Nos, gregemque Nobis commiſſum utilitatem derivandam Dei beneficio confidimus, neque Nos, populoſque noſtros poſtremo die ſupremi Judicis ſententia illa objurgandos eſſe, quæ apud S. Matthæum, & S. Lucam deſcribitur: *Væ tibi, Corozaim, væ tibi Betſaida, quia ſi in Tyro, & Sidone factæ eſſent virtutes que factæ ſunt in vobis olim in cinere, & cilicio ſedentes pœniterent. Verumtamen Tyro, & Sidoni remiſſius erit judicium, quam vobis; & tu, Capharnaum uſque ad Cœlum exaltata, uſque ad Infernum demergeris.*

INSTITUTIO XX.

De Campanis pulſandis Sabbato majoris Hebdomadæ: De illarum vetuſtate: Cuinam primo earumdem uſus tribuatur: De diſciplina, ob quam majori Hebdomada Campanarum pulſatio interdicitur: Item qua norma ſonitus Campanarum repetatur.

I. VEtuſta conſuetudo in Eccleſiam Occidentalem tintinnabula induxit: Religioſa quoque diſciplina factum eſt, ut eorum ſonitus certis majoris Hebdomadæ diebus interdiceretur, ac deinde omnibus nota eſt ratio, quæ in ſonitu ipſo repetendo ſervanda eſt die Sabbati ejuſdem Hebdomadæ.

II. Ac primum, ſi Angelo Rocca fidem habemus (1), S. Hieronymus, qui ineunte Seculo V. deceſſit, tintinnabula primus invexit; ſed cum præclarus Auctor cap. 31., & 39. Inſtitutionis pro Monialibus innitatur, quæ S. Hieronymo merito non adſcribitur, hinc difficile eſt eam ſententiam tueri.

III. Plurimi Scriptores unanimi conſenſu tintinnabuli uſum S. Paulino Epiſcopo Nolano tribuunt, qui circa medium Seculum V. vita defunctus eſt: verum cum S. Paulinus nihil de tin-

(1) *In tractatu Campanarum.*

Digitized by Google

tintinnabulis, vel de turri commemoret Epiſtola 12. ad Severum, in qua ſingillatim Eccleſiam, quam a fundamentis extruxerat, ejuſque ſingulas partes explicat, hinc non exigua conjectura deſumitur, quæ ſuper allatæ opinioni maxime adverſatur. Ita Cardinalis Bona (1), ac Theophilus Raynaudus (2) expendunt.

IV. Polidorus Virgilius (3), Onuphrius Panvinius (4), Ciacconius, aliique plurimi ad Sabinianum Pontificem tintinnabuli conſuetudinem primo referunt, qui initio Seculi ſeptimi Summi Pontificis dignitatem obtinuit; ſed cum Anaſtaſius in ejus vita nullam omnino de hac re mentionem faciat, qua ratione id affirmari queat nemo intelligit.

V. Illud ſolum dici poteſt, tintinnabula ante Seculum ſextum ab Eccleſia Occidentali uſu recepta fuiſſe, cum ex vita S. Columbani Abbatis, quæ Seculo ſexto exarata fuit, ac poſtea a P. Mabillonio in lucem edita (5), deprehendatur Ipſum ſub mediam noctem *pulſante Campana* ad templum ſe contuliſſe, cæteroſque Monachos ſomno excitatos, ad templum pariter conveniſſe, ut Martene (6), & Franciſcus Pagius (7) unanimes conveniunt.

VI. Nunc de venerabili diſciplina agendum eſt, ob quam certis majoris Hebdomadæ diebus Campanæ ſonus prætermittitur. Illa quidem ex antiquis monumentis, uti refert Du-Cange, *Campanarum ſuccinctio* nuncupatur (8): Bocquillot hujuſmodi ſonitum per eos dies omitti teſtatur, ejuſque loco ſtrepitum quemdam lignorum ſubrogari, ut primorum Seculorum apud poſteros memoria conſervetur, quibus Fideles non ullo tintinnabulo, ſed iiſdem lignis obſtrepentibus ad Divina Officia accerſiri conſueverunt: huic etiam ſententiæ congruere videtur Amalarius (9). Ipſa tamen veritati parum conſentanea ducitur, cum nullus ex antiquitate, præſertim contemporaneus, Scriptor exiſtat, qui hanc lignorum conſuetudinem initio Eccleſiæ commemoret. Immo a ratione longe abhorret, uti tradit Cardinalis Baronius (10), hujuſmodi ſtrepitus pro ciendis Fidelibus ad Eccleſias, ſeu potius ad ſpeluncas, in quibus aræ ſtatuebantur, cum acerrima bella ipſis indicerentur, ita ut ſacra officia non niſi ſecretis ab hominum adſpectu locis celebrarent.

VII. Quare tutius fatebimur hujuſmodi ſilentium tintinnabulis per aliquot majoris Hebdomadæ dies præſcriptum fuiſſe in priſcis libris Ritualibus, qui a Martene afferruntur (11). Inſuper cum divini verbi Concionatores per tintinnabula ſignificentur, ſicut Judæis in Chriſtum ſævientibus, Apoſtoli, Magiſtro neglecto, ſugam arripuerunt, & Petrus ipſe non modo effugit, ipſum Magiſtrum palam negavit, ita ſane *ea hora qua Chriſtus traditus eſt, recte ſignis Eccleſiæ ſilentium indicimus, Chriſtumque ſolum torcular calcantem, ſolum in ligno Crucis extenſo corpore tympanizantem, teſtimonium veritati humili, ac ſolitaria voce perhibentem ligneo malleolo in tabula ſuſpenſo, & perſonante, populumque ad Eccleſiam invitante ſignificamus*. Ita Rupertus Abbas (12), cui Angelus Rocca ſimul congruit (13).

VIII. Nemo etiam ignorat, qua ratione Sabbato majoris Hebdomadæ tintinnabulis ſonus reſtituatur. Pontifex Leo X. (14) in ſua conſtitutione hæc præcipit: *Et ut debitus honor Matrici Eccleſiæ reddatur, tam ipſi Fratres, quam alii Clerici Seculares, etiam ſuper hoc Apoſtolicæ Sedis privilegio muniti, die Sabbati majoris Hebdomadæ, antequam campana Cathedralis, vel Matricis Eccleſiæ pulſaverit, campanam in Eccleſiis ſuis pulſare minime poſſint. Contra facientes pœnam centum ducatorum incurrant*.

IX. Idem in Cœremoniali Epiſcoporum continetur (15), ubi de Sabbato majoris Hebdomadæ res agitur: *Cantatur Gloria in Excelſis, pulſanturque campanæ, & organum, & prius de-*

(1) *Lib. 1. Rerum Liturgicar. cap. 22. num. 4.* (2) *Tom. 15. punct. 7. pag. 411.*
(3) *In ſuo Lib. 6. de Inventoribus rerum.* (4) *In Epiſt. de Romanis Pontificibus.*
(5) *Seculo I. Benedictino.* (6) *In tract de antiqua Eccleſiæ diſciplina in Divinis celebrandis Officiis c. 2. num. 11.* (7) *In vita Sabiniani tom. 1. pag. 379.* (8) *In ſuo tract. hiſtorico Liturgiæ lib. 2. c. 6.* (9) *In ſuo lib. de Divinis Officiis.* (10) *Anno Chriſti 58.* (11) *Loco citat. pag. 325.* (12) *In lib. 5. de Div. Offic. cap. 29.* (13) *In tract. Campanarum cap. 15.*
(14) *Conſtitut. 22. §. 14. tom. 1. Bullarii Romani edit. Lugd.* (15) *Lib. 2. Cap. 27.*

Digitized by Google

debent moneri Eccleſiæ civitatis, ne pulſent campanas, niſi audito ſigno campanarum Eccleſiæ Cathedralis. In illis vero locis ubi neque Cathedralis habeatur, nec ulla alia Eccleſia Matricis nomine, ac jure prædita ſit, idem privilegium digniori tribuendum eſt, ut duorum præſtantium virorum, qui Romanam Curiam probe norunt, Cardinalis de Luca (1), & Urſayæ (2) teſtimonio ſatis comprobatur.

X. Cum Nos ipſi Secretarii munere Sacræ Congregationis Concilii fungeremur, in Oppido Hiſtonii Eccleſiæ S. Mariæ, ac S. Petri pari inter ſe dignitate veteri pactione conſtituerant, ut Sabbato majoris Hebdomadæ alternis vicibus primæ tintinnabulum pulſarent. At cum deinde Eccleſia S. Mariæ Innocentii XIII. beneficio Collegiatæ titulum, ac dignitatem obtinuiſſet, Sacra Congregatio decrevit, ut qualibet pactione abrogata Sabbato majoris Hebdomadæ campanam ante cæteras omnes ipſa pulſaret, idque privilegium ad ipſam perpetuo ſpectaret.

XI. Cum igitur delatum Nobis fuerit in Oppido Centenſi, dum in Eccleſia Parochiali, & Collegiata S. Blaſii Sabbato majoris Hebdomadæ fontis benedictio perageretur, antequam ſignum ullum campanæ ejuſdem Eccleſiæ auditum eſſet, non ſine populi admiratione alterius Eccleſiæ tintinnabula pulſata fuiſſe, nos quidem ejus rei qualibet inquiſitione prætermiſſa, quidquid peccatum eſt, ignorantiæ, & imperitiæ ultro condonamus: attamen præcipimus, ne in poſterum ullius campanæ ſonus eo Sabbato percipiatur, niſi prius ab Eccleſia Cathedrali S. Blaſii ſignum datum fuerit, & ſi aliter contingat, pœnas pro voluntate noſtra infligemus.

XII. Accedit etiam, quod Vicarius Generalis Ridolphi anno 1662. edictum promulgavit, in quo juxta conſtitutionem Leonis X., & plura Decreta Sac. Congregationis præcipit, ne in civitate tintinnabula ante Metropolitanæ ſignum, in diœceſi vero ante Parochiales Eccleſias perſonarent, eoſque, qui id negligerent, Interdicti pœna mulctavit; quo ſane Decreto non modo Secularium, ſed etiam Regularium Eccleſias, licet ad Ordinem Equitum Melitenſium pertineant, ſe complecti declaravit.

INSTITUTIO XXI.

De Benedictione, quæ Sacris Indumentis, & Vaſis tribuitur, ſive Sacra Unctio ſit neceſſaria, ſive minime requiratur. Origo ejuſdem Benedictionis, & quo pacto adminiſtrari debeat.

I. UNiverſi Patres, ac Theologi conſentiunt Chriſtum Dominum noviſſima cœna, in qua Sacrificium ſui corporis, & Sanguinis inſtituit, Sacerdotii ordinem, ac dignitatem cunctis Apoſtolis contuliſſe, cum poteſtatem eiſdem conſecrandi per illa verba tradidiſſet: *Hoc facite in meam commemorationem*. Neque ſane hoc in dubium revocari poteſt, cum Tridentina Synodus apertiſſime decernat: *Si quis dixerit illis verbis: hoc facite in meam commemorationem, Chriſtum non inſtituiſſe Apoſtolos Sacerdotes, aut non ordinaſſe, ut ipſi, aliique Sacerdotes offerrent Corpus, & Sanguinem ſuum, anathema ſit* (3).

II. Ut omittamus eam controverſiam, quæ inter Theologos agitur de Miſſæ Sacrificio, quod ab Apoſtolis vertente triduo poſt Salvatoris mortem celebrari poterat; qua in re unanimi aſſenſu conveniunt Corpus Chriſti ſub ſpeciebus panis futurum fuiſſe vita deſtitutum, nec animam ulla *concomitantiæ* ratione conjunctam; deinde nonnullas alias quæſtiones inſtituunt, an Miſſa per illud triduum peracta rationem ejus Sacrificii habuiſſet, quod Salvator obtulit. Item, an hoſtiæ tunc conſecratæ, ſi, poſtquam Dominus reſurrexit, ſervatæ fuiſſent, an ipſius corpus exanime, vel animæ reſtitutum continuiſſent; his omiſſis, illud certum eſt illorum dierum ſpatio Apoſtolos Sacrum non feciſſe, & viri doctrina, atque eruditione præſtantes inter ſe diſputant quonam tempore Sacrificium Miſſæ primo iidem Apoſtoli celebraverint.

III. In-

(1) *De præeminentiis diſc. 42. num. 14.* (2) *Inſtitut. Cærem. lib. 1. tit. 10. §. 2. num. 195.*
(3) *Can. 2. de Sacrificio Miſſæ.*

Digitized by Google

III. Inter argumenta, quæ a P. Theophilo Raynaudo afferuntur, illud poſtremum non eſt, quod inſcribitur: *De prima Miſſa* (1). Poſtquam ibi aſſeruit Apoſtolos ob amantiſſimi Præceptoris mortem mœrore pene confectos, &, velut oves interfecto Paſtore diſperſos, per illud triduum Sacrificio abſtinuiſſe, ipſos deinde revocato ad vitam Domino incredibili voluptate excitatos primum Deo Sacrificium obtuliſſe affirmat, ut ſupremum ipſi cultum perſolverent, vel ut gratias agerent pro redivivo Præceptore, vel ut memoriam acerbiſſimæ ejuſdem Paſſionis recolerent, vel denique, ut Fideles, ac ſe ipſos ſingulari lætitia recrearent. E contrario Cardinalis Bona (2) in tractatu rerum Liturgicarum, quem nemo ſatis commendaverit, primum Sacrificium in Pentecoſtem uſque prorogatum exiſtimat, cum ſuper eos de cœlo Paraclitus immiſſus fuit; idque affert argumentum, quod lex vetus uſque ad Pentecoſtem vim ſuam retinuerit, cum nova nondum ſatis promulgata eſſet, ideoque, *non decebat novum offerri Sacrificium Sacerdotio nondum translato*. Huic quidem ſententiæ congruit Sacrarum Litterarum auctoritas (3), in quibus Apoſtoli ſimul in Cœnaculo coacti ante illapſum Paracliti deſcribuntur: *perſeverantes unanimiter in oratione*. Deinde (4) cum dies Pentecoſtes complerentur, & ſub variis linguis in illos Spiritus Sanctus deſcendiſſet, tunc quoque *erant perſeverantes in communicatione fractionis panis, & orationibus*.

IV. Hac diſputatione abſoluta de tempore primi Sacrificii, qui res Eccleſiæ magis accurato ſtudio perſequuntur illud inquirunt, utrum Apoſtoli Sacrum in communi, & quotidiana veſte confecerint, an Sacrificii religione ducti peculiarem adhibuerint, uti poſtea novæ Legis Sacerdotes in more poſitum habuerunt. Hugo a S. Victore, & Walfridus Strabo primam opinionem tuentur; Nicolaus autem Alemannus (5) irridet eos, qui aliter ſentire non dubitant, ea potiſſimum ratione adductus, quod tunc Apoſtoli in ſumma egeſtate verſarentur. Ab illo tamen diſſentiunt Waldenſis, Demochares, Baronius, Stapletonus, Sauſſajus, Bona, Raynaudus, qui pari eruditione celebrantur. Quidam etiam ex illis nimia Alemanni confidentia graviter commoventur. Ac primum ii concedunt Chriſtum Dominum uſitatis veſtibus indutum divinum Sacramentum inſtituiſſe; contendunt tamen Apoſtolos peculiaribus indumentis uſos fuiſſe, cum primum Sacrificium, ac deinceps cætera peragerunt. Id enim rei dignitati maxime convenit, quod etiam Judæorum, Ethnicorumque exemplis ante oculos propoſitis ſuadebatur. Et quemadmodum, qui Chriſti fidem ſuſcipiebant, uti ex Apoſtolicis actibus deprehendimus, bonis omnibus divenditis, pretium Apoſtolis offerebant, hinc a veritate diſſonum non videtur, quod Apoſtoli egenorum calamitatibus facile conſulere poſſent, veſteſque idoneas, & alia ad Sacrificium pro ejus majeſtate celebrandum ſibi compararent.

V. Sanctus Paulus Apoſtolus, (uti ex Sacris Litteris conjicimus) Troade Aſiæ civitate, quam decennalis Græcorum obſidio celebrem effecit, ter ſubſtitit. De primo in illam adventu acta Apoſtolica capite 16.; de ſecundo Paulus ipſe Epiſtola 2. ad Corinthios; de ultimo tandem eadem acta Apoſtolorum capite 20. palam commemorant. Carpus, cujus nomen die 13. Octobris in Martyrologiis commendatur, Apoſtolum hoſpitio recepit, cum noviſſime ad illam Urbem veniſſet; diſcedens Paulus *Penulam* forte apud eum reliquit, anni ſpatio interjecto, cum ſecundam ad Timotheum Epiſtolam ſcriberet, hæc habet: *Penulam, quam reliqui Troade apud Carpum, veniens affer tecum*.

VI. Quod ſi probanda videretur eorum opinio, qui Penulam idem ac Sacerdotis caſulam arbitrantur, ſatis conſtaret Apoſtolos ſacris indumentis, cum rem Divinam facerent, uſos fuiſſe. Præclarus Doctor Guillelmus Eſtius in commentariis ad eamdem Pauli Epiſtolam Penulæ nomine libros veteris Teſtamenti intelligi affirmat, non vero caſulam, qua nunc Sacerdotes utuntur: *Quod vero quidam Penulam interpretantur veſtem Sacram, quam Latini Planetam vocant, non eſt, unde ſolide probetur*. Joſeph Vicecomes e contrario (6) caſulam ſub eadem Penula ſignificari contendit. Cardinalis Baronius (7) ingenio, ac virtute magnus, cum utram-

(1) *Tom. 6.* (2) *Lib. 1. cap. 5.* (3) *Act. Apoſtol. cap. 1.* (4) *Cap. 2. v. 42.*
(5) *Diſſert. de parietinis Lateranenſibus*. (6) *Lib. 2. de Miſſæ apparatu cap. 28.*
(7) *Anno Chriſti 58. num. 67. 68.*

Digitized by Google

utramque ſententiam in medium protuliſſet, hæc tradit: *Verum ea his duabus recitatis ſententiis, vel de volumine, vel de ſacra Veſte, alterutram quam velit, lector ſequatur, ſed magis placet, ut volumen ſacræ Legis intelligi debeat*. Maximæ diligentiæ vir Cardinalis Bona (1) eorum opinionem amplecti videtur, qui Penulam pro quodam veſtis genere interpretantur. Idem ſentit Calmet (2); & Senator Philippus Bonaroti (3). Cum ipſe peculiare vitrum accurato ſtudio explanaret, in quo effigies Sanctorum Petri, Pauli, & Laurentii expreſſæ conſpiciuntur, Penulam vulgarem, & brevem pro veſte in itineribus adhibitam fuiſſe comprobat; quæ deinde a viris illuſtribus adſcita formam quoque mutavit, lautioremque ſuſcepit, ita ut ad talos uſque deflueret: caſulas autem Eccleſiaſticas ab iis poſtremis Penulis tantum originem deſumpſiſſe.

VII. Nos hanc difficilem controverſiam prætermittimus, illudque libere affirmamus Apoſtolos ſuper Altare rem Divinam feciſſe, uti ex verbis S. Pauli Apoſtoli colligitur (4): *habemus Altare, de quo edere non habent poteſtatem, qui tabernaculo deſerviunt*; quæ ſane juxta Doctores Catholicos referenda ſunt ad Altare, in quo Sacramentum Euchariſtiæ conficitur, & Fidelibus adminiſtratur. Illud quoque aſſerimus neminem, qui Evangelii legem ſequatur, inficiari poſſe, quin Chriſti Dominus in noviſſima cœna Calicem accipiens Apoſtolis præceperit, ut omnes ex eo ſuum ſanguinem biberent, qui paulo poſt in remiſſionem peccatorum pro ipſis, & pro multis effundi debebat; quæ a Domino percepta Fidelibus inde ſe tradidiſſe Apoſtolus teſtatur 1. ad Corinth. Cap. XI. v. 23.: *Quoniam Dominus Jeſus, in qua nocte tradebatur, accepit panem, & gratias agens fregit, & dixit: accipite, & manducate: hoc eſt corpus meum, quod pro vobis tradetur, hoc facite in meam commemorationem. Similiter & calicem, poſtquam cœnavit, dicens: hic calix novum Teſtamentum eſt in meo ſanguine*. Ob eam cauſam feria V. majoris Hebdomadæ, quæ ejuſdem Sacrificii inſtitutioni celebrandæ præpoſita eſt, ab antiquis Patribus *Natalis Calicis* nuncupatur. Tunc enim calix profanus in Sacrum uſum Chriſti Domini poteſtate converſus fuit. En verba Sancti Eligii Epiſcopi, qui Seculo VII. ſcripſit: (5) *Vocatur hæc dies Cœna Domini, vocatur & Natalis calicis, quia hac eademque die myſticum Paſcha Dominus cum Diſcipulis celebrans Sacramenta corporis, & ſanguinis ſui illis, atque per illos nobis tradidit, & ipſe celebrationis initium fecit*. Dicemus etiam nullo Evangeliſtarum teſtimonio panem conſecratum in Patena a Chriſto Domino fuiſſe poſitum, de qua, cum S. Jacobus in Liturgia meminerit, ipſius uſus ad Apoſtolorum tempora commode referendus eſt, uti tradit Cardinalis Bona (6): *An Chriſtus conſecratum panem in diſco, ſeu patena poſuerit, non exprimunt Evangeliſtæ; ejus tamen uſum ævi Apoſtolici eſſe Liturgia Jacobi oſtendit*. Dicemus veritati omnino conſentaneum, quod Apoſtoli Sacrum facientes indumentis a communi uſu remotis uterentur: *Habet religio Divina* (inquit S. Hieronymus) (7) *alterum habitum in miniſterio Altaris, alterum uſu, vitaque communi*. Poſtremo dicemus jure, ac merito traditioni Apoſtolicæ concedendam earum veſtium conſuetudinem, quæ in Sacrificio Miſſæ adhibentur, pro quibus fere ſingulis ex quarto Seculo argumenta ſuppetunt. Tenenda quippe eſt doctrina, quæ a S. Auguſtino præclare traditur (8): *Quod univerſa tenet Eccleſia, nec a Conciliis inſtitutum, ſed ſemper retentum eſt, non niſi auctoritate Apoſtolica, traditum rectiſſime creditur*.

VIII. Maxime autem decet, ut Altare, vaſa, veſteſque ad Sacrificium neceſſariæ conſecratione, ac benedictione prius in uſum ſacrum convertantur, uti docet S. Thomas (9): *Conſecrationes adhibentur his rebus quæ veniunt in uſum hujus Sacramenti, tum propter Sacramenti reverentiam, tum ad repræſentandum effectum Sacramenti, qui ex Paſſione Chriſti provenit. Secundum illud Hebr. ult. Jeſus, ut ſanctificaret per ſuum ſanguinem populum &c.* Hinc in Ordine

(1) *Oper. cit. lib. 1. cap. 24. num. 8.* (2) *In ſuo dict. hiſt. Sac. Script. tom. 2.*

(3) *In animadverſionibus ad quædam vitrea fragmenta figuris diſtincta ex Cœmeteriis Rom. effoſſa Tab. 16. figur. 2.* (4) *Epiſt. ad Hebræos cap. 13. v. 10.* (5) *In ſua Homil. 19. tom. 2. edit. 2. Biblioth. Patrum.* (6) *Lib. 1. cap. 25. num. 3. pag. 237. edit. Rom.* (7) *Super cap. 44. Ezechielis.* (8) *Lib. 4. de Baptiſmo cap. 24.* (9) *Part. 3. quæſt. 83. artic. 3. in corp.*

Digitized by Google

dine Romano conſecrationem calicis, & patenæ cum unctione Chriſmatis, certiſque precibus deſcriptam videmus; legimuſque in jure canonico Decretum, quod Hormiſdæ Pontifici adſcribitur (1), ubi de Altaris conſecratione ſermo agitur. De patena, & calice conſecrando Innocentius III. (2); de Sacrarum veſtium benedictione Canon *Veſtimenta de Conſecratione diſt. 1.* aperte mentionem, ac teſtimonium faciunt; & licet hæreticus Hoſpinianus (3) hunc Sacrum benedictionis ritum Seculo tantum IX. invectum aſſerere non dubitaverit: tamen ex Seculo IV. certiſſima hujuſce rei monumenta proferuntur. Nam, uti refert Sozomenus, cum Imperator Conſtantinus regali munificentia Templum Hieroſolymis condidiſſet: *Epiſcopi Hieroſolymam delati Eccleſiam conſecrarunt, ſimulque ornamenta, & donaria ab Imperatore tranſmiſſa.* Quæ ſane pia conſuetudo ex veteri Teſtamento in novam Eccleſiam prioribus Seculis dimanavit, uti aſſerit idem Cardinalis Bona per hæc verba (4): *Quem ritum e veteri Teſtamento ad novum profluxiſſe reor.* Id pariter Innocentius III. loco ſuperius allato palam indicavit: *Cum conſecratur Altare, cum dedicatur Templum, cum benedicitur Calix, non ſolum ex mandato Legis Divinæ, verum etiam exemplo Beati Silveſtri, qui, cum conſecrabat Altare, illud Chriſmate perungebat. Præcepit enim Dominus Moyſi, ut faceret Oleum unctionis, de quo ungeret Teſtimonii Tabernaculum, & Arcam Teſtamenti, menſamque cum vaſis.*

IX. De vetuſtate hujuſmodi conſecrationum, ac benedictionum erudite diſſerit Dominicus Georgius (5). Veſtis cujuslibet ſignificatum Sotus plene complectitur (6). Accedunt alii plurimi ſacrorum Rituum Interpretes, qui unanimi conſenſione ad Epiſcoporum ditionem pertinere affirmant non modo Templa dedicare, Altaria, & vaſa, quæ Sacram unctionem requirunt, ſed etiam veſtium benedictionem, in qua Sacrum Chriſma prætermittitur. Hinc ad ſolum Epiſcopum pertinere hæc in ſua diœceſi perficere. Nam teſtimonia ex jure prolata id ſatis clare comprobant, ac fuſius auctoritate Anacleti (7), Engel (8), Schmalzgrueber (9), Paſqualig. (10), Cardinalis de Lugo confirmatur (11). Illud ſolum in controverſiam vocatur, an Epiſcopus pro benedictione veſtium, licet Sacrum Chriſma non adhibeatur, ſimplici Sacerdoti facultatem impertiri poſſit, quam nonnullli a Summo tantum Pontifice, alii vero etiam ab Epiſcopo tradi poſſe contendunt, uti Paſqualig. (12), & Quartus aperte declarant (13).

X. Ut omnem dubitationem exuamus; & cum amplius viginti annis Sacræ Rituum Congregationi interfuerimus, ac ſupplices Epiſcoporum libellos audiverimus, ut ſimplices Sacerdotes pro hujuſmodi veſtium benedictione deligere ſibi fas eſſet, die 17. Januarii hujus anni nos quoque ad ipſam confugimus, ac delegandi facultatem ſatis amplam obtinuimus, quæ ad quinquennium protrahitur, novoque privilegio diutius prorogari poteſt.

XI. Quamobrem juxta acceptam facultatem eorum benedictionem, & conſecrationem nobis reſervamus, quæ Sacram unctionem exigunt, uti Sacra Congregatio præcipit, quæ facultatem tantum elargita eſt ſubrogandi alium Sacerdotem pro benedictione illius ſupellectilis, quæ ſacro Chriſmate non oblinitur. Ac ut ritus ejuſmodi integre ſervetur non ſolum in Urbe, ſed in diœceſi, ubi eum neglectum non ſine magno dolore percepimus, Vicario noſtro Generali, quatuor Dignitatibus, & ſenioribus Canonicis Eccleſiæ noſtræ Metropolitanæ poteſtatem facimus conſecrandi eam ſupellectilem, pro qua ſacrum Chriſma neceſſarium non habeatur. Idem per nos liceat quinque Dignitatibus, tribuſque etiam Canonicis ſenioribus Collegiatæ S. Petronii. Item Priori, & quatuor Canonicis S. Mariæ Majoris; qui omnes non ſuis tantum Eccle-

(1) *Nullus de conſecratione diſt. 1.* (2) *Cap. unico §. ungitur de ſacra Unctione.*

(3) *In ſuo Lib. de origine Dedicationum cap. 34.* (4) *Loco citato.* (5) *Tom. 1. de Liturgia Romani Pontificis lib. 2. cap. 14.* (6) *In 4. Sententiarum. diſt. 13. quæſt. 2. art. 4.*

(7) *Tom. 3. de conſecratione Eccl. §. 2. num. 32. num. 442., & n. 49* (8) *Eodem tit. §. 1. num. 9.* (9) *Eodem tit. lib. 3. tom. 2. pag. 566. num. 37.* (10) *De Sacrificio novæ Legis quæſt. 801. num. 1. & ſeq.* (11) *De Sacramentis diſput. 20. de Sacramento Euchariſtiæ ſect. 4. num. 91. & num. 98.* (12) *De Sacrificio novæ Legis quæſt. 801.* (13) *Ad Rubricas Miſſalis ſect. 4. part. 2. tit. 1. dub. 3.*

utramque ſententiam in medium protuliſſet, hæc tradit: *Verum ea his duabus recitatis ſententiis, vel de volumine, vel de ſacra Veſte, alterutram quam velit, lector ſequatur, ſed magis placet, ut volumen ſacræ Legis intelligi debeat*. Maximæ diligentiæ vir Cardinalis Bona (1) eorum opinionem amplecti videtur, qui Penulam pro quodam veſtis genere interpretantur. Idem ſentit Calmet (2); & Senator Philippus Bonaroti (3). Cum ipſe peculiare vitrum accurato ſtudio explanaret, in quo effigies Sanctorum Petri, Pauli, & Laurentii expreſſæ conſpiciuntur, Penulam vulgarem, & brevem pro veſte in itineribus adhibitam fuiſſe comprobat; quæ deinde a viris illuſtribus adſcita formam quoque mutavit, lautioremque ſuſcepit, ita ut ad talos uſque deflueret: caſulas autem Eccleſiaſticas ab iis poſtremis Penulis tantum originem deſumpſiſſe.

VII. Nos hanc difficilem controverſiam prætermittimus, illudque libere affirmamus Apoſtolos ſuper Altare rem Divinam feciſſe, uti ex verbis S. Pauli Apoſtoli colligitur (4): *habemus Altare, de quo edere non habent poteſtatem, qui tabernaculo deſerviunt*; quæ ſane juxta Doctores Catholicos referenda ſunt ad Altare, in quo Sacramentum Euchariſtiæ conficitur, & Fidelibus adminiſtratur. Illud quoque aſſerimus neminem, qui Evangelii legem ſequatur, inficiari poſſe, quin Chriſti Dominus in noviſſima cœna Calicem accipiens Apoſtolis præceperit, ut omnes ex eo ſuum ſanguinem biberent, qui paulo poſt in remiſſionem peccatorum pro ipſis, & pro multis effundi debebat; quæ a Domino percepta Fidelibus inde ſe tradidiſſe Apoſtolus teſtatur 1. ad Corinth. Cap. XI. v. 23.: *Quoniam Dominus Jeſus, in qua nocte tradebatur, accepit panem, & gratias agens fregit, & dixit: accipite, & manducate: hoc eſt corpus meum, quod pro vobis tradetur, hoc facite in meam commemorationem. Similiter & calicem, poſtquam cœnavit, dicens: hic calix novum Teſtamentum eſt in meo ſanguine*. Ob eam cauſam feria V. majoris Hebdomadæ, quæ ejuſdem Sacrificii inſtitutioni celebrandæ præpoſita eſt, ab antiquis Patribus *Natalis Calicis* nuncupatur. Tunc enim calix profanus in Sacrum uſum Chriſti Domini poteſtate converſus fuit. En verba Sancti Eligii Epiſcopi, qui Seculo VII. ſcripſit: (5) *Vocatur hæc dies Cœna Domini, vocatur & Natalis calicis, quia hac eademque die myſticum Paſcha Dominus cum Diſcipulis celebrans Sacramenta corporis, & ſanguinis ſui illis, atque per illos nobis tradidit, & ipſe celebrationis initium fecit*. Dicemus etiam nullo Evangeliſtarum teſtimonio panem conſecratum in Patena a Chriſto Domino fuiſſe poſitum, de qua, cum S. Jacobus in Liturgia meminerit, ipſius uſus ad Apoſtolorum tempora commode referendus eſt, uti tradit Cardinalis Bona (6): *An Chriſtus conſecratum panem in diſco, ſeu patena poſuerit, non exprimunt Evangeliſtæ; ejus tamen uſum ævi Apoſtolici eſſe Liturgia Jacobi oſtendit*. Dicemus veritati omnino conſentaneum, quod Apoſtoli Sacrum facientes indumentis a communi uſu remotis uterentur: *Habet religio Divina* (inquit S. Hieronymus) (7) *alterum habitum in miniſterio Altaris, alterum uſu, vitaque communi*. Poſtremo dicemus jure, ac merito traditioni Apoſtolicæ concedendam earum veſtium conſuetudinem, quæ in Sacrificio Miſſæ adhibentur, pro quibus fere ſingulis ex quarto Seculo argumenta ſuppetunt. Tenenda quippe eſt doctrina, quæ a S. Auguſtino præclare traditur (8): *Quod univerſa tenet Eccleſia, nec a Conciliis inſtitutum, ſed ſemper retentum eſt, non niſi auctoritate Apoſtolica, traditum rectiſſime creditur*.

VIII. Maxime autem decet, ut Altare, vaſa, veſteſque ad Sacrificium neceſſariæ conſecratione, ac benedictione prius in uſum ſacrum convertantur, uti docet S. Thomas (9): *Conſecrationes adhibentur his rebus quæ veniunt in uſum hujus Sacramenti, tum propter Sacramenti reverentiam, tum ad repræſentandum effectum Sacramenti, qui ex Paſſione Chriſti provenit. Secundum illud Hebr. ult. Jeſus, ut ſanctificaret per ſuum ſanguinem populum &c.* H nc in Ordine

(1) *Oper. cit. lib. 1. cap. 24. num. 8.* (2) *In ſuo dict. hiſt. Sac. Script. tom. 2.*

(3) *In animadverſionibus ad quædam vitrea fragmenta figuris diſtincta ex Cemeteriis Rom. effoſſa Tab. 16. figur. 2.* (4) *Epiſt. ad Hebræos cap. 13. v. 10.* (5) *In ſua Homil. 19. tom. 2. edit. 2. Biblioth. Patrum.* (6) *Lib. 1. cap. 25. num. 3. pag. 237. edit. Rom.* (7) *Super cap. 44. Ezechielis.* (8) *Lib. 4. de Baptiſmo cap. 24.* (9) *Part. 3. quæſt. 83. artic. 3. in corp.*

Digitized by Google

dine Romano conſecrationem calicis, & patenæ cum unctione Chriſmatis, certiſque precibus deſcriptam videmus; legimuſque in jure canonico Decretum, quod Hormiſdæ Pontifici adſcribitur (1), ubi de Altaris conſecratione ſermo agitur. De patena, & calice conſecrando Innocentius III. (2); de Sacrarum veſtium benedictione Canon *Veſtimenta de Conſecratione diſt.* 1. aperte mentionem, ac teſtimonium faciunt; & licet hæreticus Hoſpinianus (3) hunc Sacrum benedictionis ritum Seculo tantum IX. invectum aſſerere non dubitaverit: tamen ex Seculo IV. certiſſima hujuſce rei monumenta proferuntur. Nam, uti refert Sozomenus, cum Imperator Conſtantinus regali munificentia Templum Hieroſolymis condidiſſet: *Epiſcopi Hieroſolymam delati Eccleſiam conſecrarunt, ſimulque ornamenta, & donaria ab Imperatore tranſmiſſa*. Quæ ſane pia conſuetudo ex veteri Teſtamento in novam Eccleſiam prioribus Seculis dimanavit, uti aſſerit idem Cardinalis Bona per hæc verba (4): *Quem ritum e veteri Teſtamento ad novum profluxiſſe reor*. Id pariter Innocentius III. loco ſuperius allato palam indicavit: *Cum conſecratur Altare, cum dedicatur Templum, cum benedicitur Calix, non ſolum ex mandato Legis Divinæ, verum etiam exemplo Beati Silveſtri, qui, cum conſecrabat Altare, illud Chriſmate perungebat. Præcepit enim Dominus Moyſi, ut faceret Oleum unctionis, de quo ungeret Teſtimonii Tabernaculum, & Arcam Teſtamenti, menſamque cum vaſis*.

IX. De vetuſtate hujuſmodi conſecrationum, ac benedictionum erudite diſſerit Dominicus Georgius (5). Veſtis cujuſlibet ſignificatum Sotus plene complectitur (6). Accedunt alii plurimi ſacrorum Rituum Interpretes, qui unanimi conſenſione ad Epiſcoporum ditionem pertinere affirmant non modo Templa dedicare, Altaria, & vaſa, quæ Sacram unctionem requirunt, ſed etiam veſtium benedictionem, in qua Sacrum Chriſma prætermittitur. Hinc ad ſolum Epiſcopum pertinere hæc in ſua diœceſi perficere. Nam teſtimonia ex jure prolata id ſatis clare comprobant, ac fuſius auctoritate Anacleti (7), Engel (8), Schmalzgrueber (9), Paſqualig. (10), Cardinalis de Lugo confirmatur (11). Illud ſolum in controverſiam vocatur, an Epiſcopus pro benedictione veſtium, licet Sacrum Chriſma non adhibeatur, ſimplici Sacerdoti facultatem impertiri poſſit, quam nonnullli a Summo tantum Pontifice, alii vero etiam ab Epiſcopo tradi poſſe contendunt, uti Paſqualig. (12), & Quartus aperte declarant (13).

X. Ut omnem dubitationem exuamus; & cum amplius viginti annis Sacræ Rituum Congregationi interfuerimus, ac ſupplices Epiſcoporum libellos audiverimus, ut ſimplices Sacerdotes pro hujuſmodi veſtium benedictione deligere ſibi fas eſſet, die 17. Januarii hujus anni nos quoque ad ipſam confugimus, ac delegandi facultatem ſatis amplam obtinuimus, quæ ad quinquennium protrahitur, novoque privilegio diutius prorogari poteſt.

XI. Quamobrem juxta acceptam facultatem eorum benedictionem, & conſecrationem nobis reſervamus, quæ Sacram unctionem exigunt, uti Sacra Congregatio præcipit, quæ facultatem tantum elargita eſt ſubrogandi alium Sacerdotem pro benedictione illius ſupellectilis, quæ ſacro Chriſmate non oblinitur. Ac ut ritus ejuſmodi integre ſervetur non ſolum in Urbe, ſed in diœceſi, ubi eum neglectum non ſine magno dolore percepimus, Vicario noſtro Generali, quatuor Dignitatibus, & ſenioribus Canonicis Eccleſiæ noſtræ Metropolitanæ poteſtatem facimus conſecrandi eam ſupellectilem, pro qua ſacrum Chriſma neceſſarium non habeatur. Idem per nos liceat quinque Dignitatibus, tribuſque etiam Canonicis ſenioribus Collegiatæ S. Petronii. Item Priori, & quatuor Canonicis S. Mariæ Majoris; qui omnes non ſuis tantum Ecele-

(1) *Nullus de conſecratione diſt.* 1. (2) *Cap. unico §. ungitur de ſacra Unctione*.
(3) *In ſuo Lib. de origine Dedicationum cap.* 34. (4) *Loco citato*. (5) *Tom.* 1. *de Liturgia Romani Pontificis lib.* 2. *cap.* 14. (6) *In* 4. *Sententiarum. diſt.* 13. *quæſt.* 2. *art.* 4.
(7) *Tom.* 3. *de conſecratione Eccl.* §. 2. *num.* 32. *num.* 442., & *n.* 49 (8) *Eodem tit.* §. 1. *num.* 9. (9) *Eodem tit. lib.* 3. *tom.* 2. *pag.* 566. *num.* 37. (10) *De Sacrificio novæ Legis quæſt.* 801. *num.* 1. & *ſeq.* (11) *De Sacramentis diſput.* 20. *de Sacramento Eucbariſtiæ ſect.* 4. *num.* 91. & *num.* 98. (12) *De Sacrificio novæ Legis quæſt.* 801. (13) *Ad Rubricas Miſſalis ſect.* 4. *part.* 2. *tit.* 1. *dub.* 3.

Digitized by Google

cleſiis, ſed aliis quoque urbanis, & ſuburbanis proſpicere poſſint, dummodo nulli Vicario Foraneo ſubjiciantur. Idem concedimus Archipresbyteris, ac duobus Canonicis ſenioribus trium Collegiatarum noſtræ Diœceſis pro ſuis Eccleſiis illorum locorum, in quibus Collegiatæ ipſæ ſitæ ſunt. Tandem hanc facultatem concedimus Commiſſario noſtro Centenſi: Vicario Foraneo pro Eccleſiis Centenſibus, cæteriſque, quæ ipſius ditioni adſcribuntur; item cuilibet Vicario Foraneo, qui in Diœceſi verſatur pro Eccleſiis ſibi ſubjectis; omnibus poſtremo urbanis Parochis pro ſuis Eccleſiis.

XII. Hoc pacto ſatis conſultum putamus, ne deſint ullo tempore qui in Urbe, ac Diœceſi vaſa conſecrent, & indumentis ad rem Divinam neceſſariis benedictionem rite impertiant. Præterea, licet magnus lapidum numerus a nobis conſecratus jam fuerit, tamen ſi novi afferantur, ad eorum conſecrationem nos paratos fatemur. Idem quoque præſtabimus, ſi pro campanis benedicendis, ſacrandiſque occaſio nobis offeratur. Singulis autem notum facimus, ſi in pervigilio cujuslibet Feſti, calicem, aut patenam deferant, conſecrationem in ſequenti die non eſſe defuturam. Cum igitur tot delegati numerentur pro earum rerum benedictione, quæ Sac. Chriſmate non indigent, nullus excuſationis locus diœceſanis ſupereſt, ſi ea ſupellectili ad Sacrificium utantur, quæ benedictinnem antea non acceperit. Ritus, & preces pro his benedictinnibus adhibendæ, in Rituali, ac Miſſali Romann continentur; alias autem preces aliumque ritum inducere penitus interdicitur. Inſuper Doctores opinionum varietate inter ſe diſputant, utrum Cingulum, Pluviale, & Pyxis etiam benedictinne indigeant. Pro Cingulo eam minime neceſſariam quidam judicant, cum Can. *Veſtimenta de conſecratione diſt.* 1. de veſtibus loquatur, & Cingulo nomen veſtis tribui non debeat. Aliqui prn Pluviali conſuetudinem nullam benedictionis eſſe teſtantur, uti ex Gavanto (1) ſatis deprehenditur. Nonnulli quoque inter recentiores tradiderunt non opus eſſe, ut pro Pyxide benedictio adhibeatur, ſed vaſculum ligneum intus aptandum ea benedictione ſacratum, quæ Corporali convenit. Attamen Cingulum ſacris veſtibus omnino neceſſarium eſt, de cujus etiam benedictione in Pontificali Romano mentionem habemus (2). Illud ſolum intereſt diſcrimen, quod in Pontificalibus ante Clementem VIII. Cinctorium, in aliis vero, qui poſteriori tempore excuſi ſunt, Cingulum nuncupatur. Item Pluviale inter veſtes ſacras adnumeratur, quod in profanos uſus converti nefas eſt; quod etiam Romæ ſacrari conſuevit. In Rituali, ac Miſſali Romano benedictio *Tabernaculi, ſeu Vaſculi pro Sacra Eucharistia conſervanda* expreſſe continetur. Cardinalis autem de Lugo (3) acerrime contra P. Vaſquez diſſerit, qui ritum innuit conſecrandi lignei vaſculi, de quo ſuperius dictum eſt: *Pater Vaſquez dicit, ex conſuetudine eſſe neceſſarium, ut intra Pyxidem, in qua Sacramentum ſervatur, ſit vas aliquod ex ligno, quod benedictione Corporalis benedictum ſit. Verum hoc eſt vitium commune Scholaſticis, ut conſuetudine judicent ex eo, quod in illa Civitate, aut Provincia, ubi verſantur, fieri viderunt. Scimus quippe conſuetudinem eſſe contrariam, quam ego non ſolum de Roma, ſed de aliis Eccleſiæ Provinciis teſtari poſſum.* Hinc nos ut magis probabilem, idemque tenendam eorum ſententiam proponimus, qui pro Cingulo, Pluviali, ac Pyxide benedictionem non omittendam fatentur, inter quos Biſſius (4), Quartus (5), Paſqualigus (6), aliique numerantur. Illud quoque advertendum eſt, quod non modo pro novis indumentis benedictio neceſſario requiritur, ſed tunc etiam, cum detrita priſtinam formam amittunt, & ad ſuos uſus apta non ducuntur, ideoque ex iis veſtibus antea ſacratis nova aliqua perficitur alterius generis; veluti ſi ex pluribus Manipulis Stola, ſive Alba ex multis Amictibus, aut e contrario plures Amictus ex Alba conficiantur. Ita Scriptores, qui ſuper hac re monimenta aliqua reliquerunt.

XIII. Priuſquam hanc declarationem noſtram abſolvamus, pauca dicenda ſunt de iis, qui præter delegatos a nobis pro rerum Sacrarum benedictinne ſe facultate præditos jure ſuo arbi-

(1) *De Rubrica Miſſalis part.* 1. *tit.* 19. *num.* 3. *litt.* 1. (2) *Sub. Rubr. Specialis benedictio cujuslibet indumenti.* (3) *Diſp.* 20. *ſect.* 4. *de Sacramento Euchariſtiæ num.* 97. (4) *In ſua Hierurgia litt.* B. *ſub. num.* 51. §. 8. *tom.* 1. *litt.* P. *tom.* 2. *num.* 274. (5) *Ad Rubricas Miſſalis part.* 2. *tit.* 1. *ſect.* 4. *dub.* 2. (6) *De Sacrificio novæ Legis quæſt.* 800. *a n.* 9. *&* *ſeqq.*

Digitized by Google

arbitrantur. Hujuſmodi ſunt Epiſcopi Titulares, qui forte in hac civitate verſentur, ſeu per illam tranſeant, Præſides Ordinum Regularium, iique Abbates Regulares, quibus inſignia Pontificalia permiſſa ſunt, quive Sacerdotio initiati, poſtquam a nobis benedictionem acceperint, vel etiam ſine ulla Epiſcopi benedictione tali privilegio decorantur, ut Pontificalibus ornamentis uti, primamque Tonſuram, & Ordines minores conferre poſſint (1).

XIV. Itaque, cum illud certum teneamus, injuſſu Sedis Apoſtolicæ benedictionem veſtium, & vaſorum conſecrationem ſimplici Sacerdoti committi non poſſe; & cum in reſponſione Sacræ Congregationis nonniſi ii nominentur, quos ſuperius declaravimus, hinc nullum inter Delegatos noſtros conſtituimus ex Præſidibus Regularibus, neque ex Abbatibus, quibus inſignia Pontificalia, aliaque ornamenta conveniunt. Et quamvis aliqui contendant, poſſe Abbates ad hujuſmodi benedictionem, & conſecrationem ab Epiſcopo jure ſuo delegari (2), quod etiam exemplo confirmant, nempe poſſe Abbates etiam Clericis Secularibus primam Tonſuram, & Ordines minores tradere, ſi litteræ Epiſcopi accedant, quibus id permittatur: id tamen nos minime probamus. Quippe, cum Tridentinum Concilium (3) facultatem Abbatum pro conferendis prima Tonſura, & minoribus Ordinibus certis limitibus concluſerit, & ad Regulares ipſis ſubjectos unice definiverit, hinc ſequitur eam nullo modo proferri poſſe, vel ad Regularem alterius Ordinis, vel ad Clericum Epiſcopo ſubjectum, licet per litteras ſuorum Præſidum id Abbatibus mandaretur. Ita ſtatuit Congregatio Concilii, ejuſque Decreta a Fagnano fuſe memorantur (4). Ita pariter Alexander VII. die 27. Septembris 1659. conſtituit, qui Pontificalium uſum Abbatibus decernens (5): *Reliqua Pontificalia* (inquit) *extra loca ipſis Abbatibus ſubjecta, vel pro ſervitio alienæ Eccleſiæ, aut in ſubditos pariter alienos, etiam de licentia Ordinariorum, exercere non valeant, puta Campanarum benedictiones, Calicum, & ſimilium, in quibus Sacra adhibetur unctio, necnon minorum Ordinum collationes.*

XV. Aliter de Epiſcopis Titularibus dicendum eſt. Licet enim acerrime defendi poſſit ipſis licere in aliena Diœceſi benedictionem veſtibus impertiri, Altaria, ac Vaſa ſacrare, pro quibus Chriſmatis unctio neceſſaria eſt, eo quod pro re gerenda Pontificiis inſignibus uti debeant, Baculo ſcilicet, ac Mitra, quod quidem Tridentina Synodus (6) apertiſſime cuilibet Epiſcopo interdicit, cum in aliena Diœceſi verſatur, niſi Ordinarii facultas acceſſerit; tamen cum ipſi Epiſcopali dignitate præditi ſint, Vaſa, ac Altaria dedicare, & Sacris indumentis benedictionem elargiri poterunt, ſi Ordinarius id permittat, eodem pacto, quo de ejuſdem licentia Ordines conferre poſſunt. Ita diſſerit præclare P. Hieronymus Andreuccius Societatis Jeſu (7).

XVI. Quare præſtantibus his ſententiis adducti, ratione etiam dignitatis, quam in ipſis Titularibus Epiſcopis omni veneratione proſequimur, nos paratos declaramus, ſi aliqua occaſio ferat, poteſtatem facere, quoties eam requirant, ut indumenta, Vaſa, & Altaria dedicent, & inſignibus Pontificiis libere utantur.

XVII. Novimus etiam quoſdam Regularium Ordinum Præſides id ſibi tribuere, ut non modo pro ſuis Eccleſiis, verum etiam pro alienis ſupellectilem benedictione conſecrent; Abbates autem nonnulli Altaria, Calices, ac Patenas dedicare ſe poſſe prædicant cum in ſuis Eccleſiis, tum in aliis, quæ ad ipſos nulla ratione pertineant. Fuſe de hac re agunt Paſqualigus (8), & Quartus (9), & alii, qui contrarias ſententias tuentur, uti ſolet contingere, cum Scriptores rerum fontes, & originem minime perſcrutantur.

XVIII. Si Regulares Præfecti pro hujuſmodi benedictionibus Apoſtolicæ Sedis privilegia certo obtinuerint, noſtro etiam patrocinio eadem confirmabimus. Verum in Synodo præclatiſſimi

(1) *Can. Quoniam diſt. 69. cap. cum contingat de ætate, & qualitate, cap. ſtatuimus de ſupp. neglig Prælat., & cap. Abbates de Privilegio in ſext.* (2) *P. Schmalzgrueber ad tit. decretal. de conſecrat. Eccleſiæ, vel Altaris* §. 2 *n.* 39. (3) *Seſſ.* 23 *cap.* 10. *de Reform.*

(4) *Cap. Aqua, ſub n.* 19. *de Conſecr. Eccleſ. & Altar.* (5) §. 19.

(6) *Seſſ.* 6. *cap.* 5. *de Reform.* (7) *Tract. de Epiſcopo Titulari, ſeu in partibus Infidelium.* (8) *De Sacrificio novæ Legis qu.* 803. (9) *Ad Rubric. Miſſalis par.* 2. *tit.* 1. *ſeſſ.* 4. *dub.* 3.

Digitized by Google

ſimi Deceſſoris noſtri Cardinalis Jacobi Boncompagni (1), cum de Abbatibus Regularibus agitur, hæc ſtatuuntur: *Pontificalia extra propriam Eccleſiam non exerceant, nec paramenta benedicant, neque campanas, aut calices conſecrent, niſi pro ſua Eccleſia.*

XIX. In Decreto Alexandri VII., quem ſupra memoravimus, Regularibus Abbatibus pro ſuis tantum Eccleſiis campanas, & calices conſecrare permittitur. Idem paragrapho ſuperiori nempe 18. pro benedictione ſacrarum veſtium a Pontifice præcipitur: *Eccleſiaſticam ſupellectilem pro ſervitio dumtaxat ſuarum Eccleſiarum, vel Monaſteriorum benedicant.* Cum vero Monachi Congregationis Caſſinenſis ad eundem Pontificem confugiſſent, iis privilegiis ſe præditos affirmantes, quibus eas benedictiones tam pro ſuis, quam pro aliorum Eccleſiis ſe exercere poſſe fatebantur; Sacra Congregatio habita coram eodem Alexandro VII. die 20. Julii anno 1660. hoc reſponſum dedit: *Ad paragraphum decimum nonum, quo vetita eſt Abbatibus benedictio Sacræ ſupellectilis pro uſu alienarum Eccleſiarum, aſſerentibus Monachis etiam pro aliena Eccleſia ex Apoſtolico Indulto eis licitum eſſe Eccleſiaſticam ſupellectilem benedicere, Sacra Congregatio mandavit exhiberi Indultum authenticum ex Archivio Apoſtolico deſumptum, ac interim abſtineri.* Ignoramus, an tale indultum in lucem unquam proditum fuerit; ſi id conſtaret, huic noſtræ declarationi adjungeretur.

INSTITUTIO XXII.

De Obligatione, qua Medici debent ægrotos ante omnia monere, & inducere, ut Pœnitentiæ Sacramentum ſuſcipiant. De veteri Eccleſiæ diſciplina pro abſolvendis in mortis articulo qui gravibus delictis tenentur. Utrum Medicus ægrotum per ſe, vel per alium monere debeat. Utrum poſſit ad illos infirmos accedere, qui intra conſtitutum tempus delicta confiteri recuſaverint. Ob quam morbi ſpeciem Medicus ægrotantem monitum facere teneatur.

I. INter cæteras controverſias, quæ a ſtudioſis Sac. antiquitatis proponuntur, illa præſertim adnumeratur: *Concederetur ne abſolutio* (inquit P. Mabillon. (2)) *pro ſingulis peccatorum generibus? negaretur ne alicui, licet in articulo mortis? Diſciplina Eccleſiaſtica eſſet ne quoad hoc ubique uniformis?*

II. Cum autem in diſquiſitione rerum, quæ ad veterem Eccleſiæ hiſtoriam pertinent, ab exiguo monumentorum numero difficultas plerumque oriatur, pro diſceptatione, quam modo expoſuimus, tot, ac tanta monumenta ante oculos perpendenda obverſantur, ut magis periti Scriptores in duas partes contrarias abierint. Aliqui, nempe Albaſpinæus, Petavius, Lupus, Juvenin, ac Martene eam ſententiam tuentur, ut ſacram nonmodo communionem, ſed etiam ſacramentalem abſolutionem ſceleſtiſſimis hominibus, cum animam agerent, denegatam fuiſſe fateantur, licet veræ pœnitentiæ ſigna palam oſtenderent, cujus judicium, & confeſſionis votum divino Judici relinquebatur. Alii vero, inter quos Morinus, & Natalis Alexander, id nunquam accidiſſe contendunt. Poſtremus locus inter eos, qui in hac opinione verſantur, tribuendus eſt Tournely (3), & P. Joſepho Auguſtino Orſi ex Ordine Prædicatorum, non quidem eruditioni, doctrinæque ratione habita, ſed quod poſtremi omnium monumenta ingenii ſui in lucem protulerint. Orſi præſertim in diſſertatione hiſtorica, quam ſuper hac re confecit, quæque Mediolani anno 1730. excuſa fuit, argumenta ſatis accurato ſtudio refellit, quæ ab Albaſpinæo contrariæ ſententiæ principe, ac duce luculenter aſſeruntur (4).

III. Verum, ut omittamus quæ olim contigerint, & quæ ad peculiares ſolum Eccleſias referuntur, uti Carolus Witaſſius expendit (5), numquam Sedes Apoſtolica, unitatis centrum, & omnium Eccleſiarum magiſtra improbavit, ſi cuivis nefario homini, qui veram pœnitentiam apertis indiciis teſtetur, abſolutio concedatur. Cœleſtinus quidem Pontifex initio Seculi quin-

(1) *Lib.* 4. *cap.* 1. (2) *In ſuo tract. ſtudiorum Monaſtic.* (3) *Part.* 4. *ſuar. Prælection. Theologic. de Sacramento Pœnitentiæ, & extremæ Unctionis p.* 167. *edit. Pariſien.* 1728.

(4) *In ſuis Eccleſiaſticis obſervationibus.* (5) *Tract. de Sacram. Pœnitent. par.* 2. *qu.* 7.

Digitized by Google

quinti pravam conſuetudinem vehementer objurgat, quæ in Provincias Viennenſem, ac Narbonenſem irrepſerat (1): *Agnovimus (inquit) pœnitentiam morientibus denegari, nec illorum deſideriis annui, qui obitus ſui tempore hoc animæ ſuæ cupiunt remedio ſubveniri. Horremus, fateor, tantæ impietatis aliquem reperiri, ut de Dei pietate deſperet, quaſi non poſſit ad ſe quovis tempore concurrenti ſuccurrere. Quid hoc, rogo, aliud eſt, quam mortem morienti addere, ejuſque animam ſua crudelitate, ne abſoluta eſſe poſſit, occidere? ſalutem ergo homini adimit quiſquis mortis tempore ſperatam pœnitentiam denegarit.* Si ad poſteriora tempora deveniamus, ex jure Canonico (2) legimus conſtitutionem Clementis V. in Concilio generali Viennenſi, in qua Secularium quorumdam Judicum audacia graviter comprimitur, qui capite damnatos impediebant, ne ſua prius ſcelera Sacerdoti commode confiterentur: *Cum ſecundum ſtatuta canonica ultimo deputandis ſupplicio negari, ſi petant, non debeat Pœnitentiæ Sacramentum, abuſum damnabilem in quibuſdam partibus contra hoc introductum aboleri omnino volentes, juſtitiarios omnes, & dominos temporales, ut ab hujuſmodi deſiſtant abuſu, hortamur in Domino, & obſecramus per viſcera miſericordiæ Jeſu Chriſti. Locorum Ordinariis nihilominus injungentes, ut eos ad hoc, cum primum commode poterunt, diligenter monere, & ſi neceſſe fuerit, Eccleſiaſtica cenſura compellere non omittant.* Tridentina quoque Synodus (3), poſtquam de reſervatione delictorum a Summo Pontifice, & quolibet Epiſcopo pro ſua diœceſi ſtatuenda ſermonem habuit, his deinde verbis utitur: *Hanc autem delictorum reſervationem conſonum eſt divinæ auctoritati non tantum in externa politia, ſed etiam coram Deo vim habere. Verumtamen pie admodum, ne hac ipſa occaſione aliquis pereat, in eadem Eccleſia cuſtoditum ſemper fuit, ut nulla ſit reſervatio in articulo mortis, atque ideo omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes a quibuſvis peccatis, & cenſuris abſolvere poſſunt.*

IV. Et profecto nullum eſt peccatum tam grave, tamque acerbum, quod vera pœnitentia non deleatur, ut habetur capite *Firmiter de ſumma Trinitate, & Fide Catholica*: *Et ſi poſt ſuſceptionem Baptiſmi quiſquam prolapſus fuerit in peccatum, per veram poteſt ſemper pœnitentiam reparari.* Deus ipſe (4) in gratiam, & amicitiam ſe peccatores recepturum fatetur, ſi ad meliorem frugum traducantur: *Tu itaque, fili hominis, dic ad filios populi tui: Juſtitia juſti non liberabit eum in quacumque die peccaverit, & impietas impii non nocebit ei in quacumque die converſus fuerit ab impietate ſua.* Inſuper (ut tradit S. Auguſtinus (5)): *Quis porro tam impie deſipiat, ut dicat, Deum malas hominum voluntates, quas voluerit, quando voluerit, in bonam non poſſe convertere? ſed, cum facit, per miſericordiam facit; cum non facit, per judicium non facit.*

Unanimes Theologi conveniunt ad confitenda peccata nos obſtringi, quoties mortis periculum impendat: *Quia ea, quæ ſunt de neceſſitate ſalutis* (ait S. Thomas (6)), *tenetur homo in hac vita implere, ideo, ſi periculum mortis immineat, etiam per ſe loquendo, obligatur aliquis ad confeſſionem faciendam tunc, vel ad Baptiſmum ſuſcipiendum, & propter hoc etiam Sanctus Jacobus ſimul præceptum edidit de Confeſſione facienda, & extrema Unctione ſuſcipienda.* Conſtans etiam, ac perpetua Eccleſiæ conſuetudo, quæ vim legis obtinuit, ſummam diligentiam indicit, ne ægroti ex hac vita decedant, quin prius Sacram Euchariſtiam tanquam Viaticum ſuſceperint (7). De Sacramento extremæ Unctionis, ut Græcorum morem prætereamus, qui illud etiam ſanis hominibus adminiſtrant (8) ita S. Jacobus Apoſtolus (9) ſcriptum reliquit: *Infirmatur quis in vobis? Inducat Presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum ungentes cum oleo in nomine Domini.* Hinc ab Innocentio III. (10) poſtrema Unctio *Oleum infirmorum* nuncupatur; & Eugenius VI. in ſuo decreto *hoc Sacramentum non niſi infirmo, de cujus morte timetur, dari debere* conſtituit. Præterea Tridentina Synodus

(1) *Epiſt. ad Epiſc. Viennen., & Narbonen.* (2) *Inter Clementin. Tit. de Pœnitentiis, & Remiſſionibus cap. 1.* (3) *Seſſ. 14. cap. 7.* (4) *Ezech. cap. 33. v. 12.* (5) *In Enchyridion. cap. 98.* (6) *4. Sententiar. diſt. 17. qu. 3. art. 1. quæſtiunc. 4.* (7) *Can. 13. Concilii Nicæni, & Can 70. Concil. 4. Carthaginen.* (8) *Ita Arcudius, Jacobus Goar., & Leo Allatius.* (9) *Cap. 3. Epiſtolæ ſuæ v. 14.* (10) *Cap. unico de Sac. Unctione.*

Digitized by Google

nodus declarat (1), *eſſe hanc Unctionem infirmis adhibendam, illis vere præſertim, qui tam periculoſe decumbunt, ut in exitu vitæ conſtituti videantur, unde & Sacramentum exeuntium nuncupatur*. Si quis autem de hac re Theologorum more diſputare velit, facile id perſuadebit. Sicut enim poteſtas ineſt Eccleſiæ, ut Sacramenta illis neget, qui ad ea ſuſcipienda prorſus indigni judicentur, ita nulla facultate permittitur, ut iiſdem Sacramentis illi carere debeant, qui paratum ad ipſa percipienda animum patefaciant, & ea, qua fas eſt, demiſſione ſupplices eadem Sacramenta depoſcant (2).

V. Ex his, quæ dicta ſunt, hæc duo aperte conſequuntur; primo præclare uſu receptum eſſe ne in mortis diſcrimine abſolutio ſacramentalis, item Euchariſtiæ, & poſtremæ Unctionis Sacramentum ulli denegentur, licet graviſſimis criminibus teneatur; ſecundo, ut eadem Sacramenta iis ſolum conferantur, qui ad illa ſuſcipienda ſatis idonei exiſtimentur, vel ſaltem externis ſignis paratum animum præſeferant, cum intimi ſenſus a Deo ſolum dignoſci poſſint, uti recte S. Cyprianus perpendit (3): *Si autem, quod Dominus avertat a Fratribus noſtris, aliquis ipſorum feſellerit, ut pacem ſubdole petat &c. ſe ipſum fallit, & decipit, qui aliud corde occultat, & aliud ore pronunciat. Nos, in quantum nobis & videre, & judicare conceditur, faciem ſingulorum videmus, cor ſcrutari, & mentem perſpicere non poſſumus. De his judicat occultorum ſcrutator, & cognitor cito venturus, & de arcanis cordis, atque abditis judicaturus.*

VI. Eam mentem non habemus, ut univerſa ea ſigna complectamur, quibus ægroti pro Sacramentis Pœnitentiæ, Euchariſtiæ, & extremæ Unctionis rite ſumendis idonei ſatis judicentur. Illud ſolum nobis propoſuimus, ut tempus pro ægrotis ad Confeſſionem admonendis conſtitutum a jure Canonico, & Apoſtolicis Decretis in mentem iis, ad quos pertinet, revocemus, cum hoc plurimum ſane conferat, ut eadem Sacramenta majori cum fructu percipiantur. Siquidem a piis Sacerdotibus, qui pro muneris ſui ratione morientibus interſunt, nobis non ſine magno animi noſtri mœrore delatum eſt, non ſemel id ægrotis tunc ſolum denunciari, cum jam mentis impotes videntur ob metum vicinæ mortis, vel morbi gravitate omni pene ſenſu deſtituuntur; atque ita locum eſſe dubitandi, num Pœnitentiæ Sacramentum fruſtra ipſis adminiſtretur, cum non modo ad Sacramenta Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ neceſſario requiratur, ut quis integra mente, ac ratione præditus ſit, ſed illi etiam *graviſſime peccent* (4), *qui illud tempus ægroti ungendi obſervare ſolent, cum jam omni ſalutis ſpe amiſſa, vita, & ſenſibus carere incipiat. Conſtat enim ad uberiorem Sacramenti gratiam percipiendam plurimum valere, ſi ægrotus, cum in eo adhuc integra mens, & ratio viget, fidemque, & religioſam animi voluntatem aſſerere poteſt, Sacro Oleo liniatur*. Nam qui vel leviter Eccleſiæ hiſtoriam adſpexerint, plane norunt pravam conſuetudinem tradendæ extremæ Unctionis illis, qui proxime morituri ſunt, ex falſa opinione defluxiſſe, quæ Seculo XIII. in omnem Britanniam majorem pervaſerat, & quæ tunc temporis in Conciliis proſcripta fuit, nempe ægrotum, qui uxorem duxiſſet, ſi poſt extremam Unctionem convaleſceret, nullum deinceps commercium cum illa habere poſſe; cæteris autem, qui poſt extremam Unctionem ad ſanitatem reſtituerentur, carnes omnino per reliquum vitæ tempus interdici.

VII. Præclarum ſane eſſet, ſi Conciliorum ſanctiones, & Pontificum Decreta univerſi percurrerent; præclarius autem, atque utilius, ſi, quæ in illis præcipiuntur, executioni demandarent. Hinc plurima alia bona dimanarent. Quippe nec Epiſcopi ſæpius eorum memoriam in aliis excitare cogerentur, neque plures ea, quæ ignorant, temere objurgarent.

Itaque Summi Pontifices, ſanctaque Concilia non ſolum monuerunt Sac. Euchariſtiam, & poſtremam Unctionem non eſſe conferendas, cum ægrotus in eo diſcrimine poſitus eſt, ut rationis expers Sacramenti virtutem minime intelligat, ſed tempus etiam, quo Pœnitentiæ Sacramentum adminiſtrari oporteat, indixerunt, cum ipſum ad duo reliqua Sacramenta velut aditum patefaciat.

VIII.

(1) *Seſſ. 14. cap. 3. de extrema Unctione*. (2) *Cap. 3. differt. P. Orſi ſuperius allatæ*.
(3) *Epiſt. 2. Synodica Concilii 2. Carthagin.* (4) *In Rom. Catechiſ. §. 18. de extr. Unction.*

VIII. Galenus ipſe (1) tradit, ſine ulla diſſimulatione morbi gravitatem, ac periculum ægrotis a Medico detegendum: *Nam, ſi prudentem hominem, præterea non timidum eſſe cognoveris, vera ipſi dicere conaberis, nil eorum, quæ in morbo futura ſunt, ſubtrahens, nec diſſimulans. At, ſi ſtultum, neque timidum, omnia ea, quibus ipſe meliori animo futurus ſit dicito, nec tamen magnopere mentieris. Quod ſi interdum ob extremam laborantis formidinem ipſi certam ſalutem polliceri coactus fueris, egreſſus ſaltem ejus curam gerentibus vera dicito; ita enim nec ille animum deſpondebit, & tu plerumque vera retuleris.*

IX. Sed neque hoc conſilium ab Augenio probatur, qui vitæ amittendæ periculum nullis ægrotis declarandum putat, licet prudentes, ac minime timidi habeantur: *Imaginari* (inquit (2)) *non poſſum hominem tam compoſito futurum animo, qui non contriſtetur ex mortis certo nuntio, cum omnium terribilium finis ſit mors. Quid enim magis exaſperare poſſit morte ipſa non video. Nec eſt, quod quiſpiam dicat; Philoſophos ejuſmodi eſſe; quoniam, hoc falſum eſſe convincitur, quod ille, qui mortis Dominus erat, Patri dixit: Pater, ſi fieri poteſt, tranſeat a me calix iſte.* Verum hæc omittamus, quæ pagano potius, quam Fideli apte conveniunt; & quid Ezechiæ Regi, cum gravi morbo decumberet, Iſaias libere denuntiaverit, animo repetemus (3): *Hæc dicit Dominus Deus: præcipe domui tuæ, morieris enim tu, & non vives.* Hinc ad ea quæ conſtituit Eccleſia deveniemus. Ipſa quidem pro animarum ſalute magnopere ſollicita, quid a Medicis gerendum ſit, ſapienter edixit, ut ſibi commode ægroti conſulere poſſint, & ad mortem forti animo ſubeundam præparari.

X. In Concilio Lateranenſi ſub Innocentio III. hæc habentur (4): *Cum infirmitas corporalis nonnumquam ex peccato proveniat, dicente Domino languido quem ſanaverat: vade, & amplius noli peccare, ne deterius aliquid tibi contingat; præſenti decreto ſtatuimus, & diſtricte præcipimus Medicis corporum, ut, cum eos ad infirmos vocari contigerit, ipſos ante omnia moneant, & inducant, quod Medicos advocent animarum; ut, poſtquam fuerit de ſalute animarum proviſum, ad corporale medicinæ remedium ſalubrius procedatur, cum ceſſante cauſa, ceſſet effectus:* Deinde Concilii Patres cauſam afferunt, quæ ad illa ſtatuenda maxime impulerit: *Hoc quidem inter alia huic cauſam dedit Edicto, quod quidam in ægritudinis lecto jacentes, cum eis a Medicis ſuadetur, ut de animarum ſalute diſponant, in deſperationis articulum incidunt, unde facilius periculum mortis incurrunt.* Poſtremo delinquentes hac pœna mulctantur: *Si quis autem Medicorum noſtræ conſtitutionis, poſtquam per Prælatos fuerit publicata, tranſgreſſor extiterit, tamdiu ab ingreſſu Eccleſiæ arceatur, donec pro tranſgreſſione hujuſmodi ſatisfecerit competenter.*

XI. Anno 1511. in ſecundo Concilio Ravenate eamdem Conſtitutionem Clemens V. renovavit (5): *Monemus* (inquit) *omnes inſuper Medicos, quod, quando vocati fuerint ad infirmos, non ulterius redire habeant, nec curare eoſdem, niſi prius eis conſtiterit, quod ipſi infirmi prædicti Medicum advocaverint animarum, & eis fuerit de animarum ſalute proviſum; & ſi quis Medicorum contemptor hujus monitionis extiterit, tamdiu ab ingreſſu Eccleſiæ arceatur, donec de tranſgreſſione hujuſmodi ad arbitrium Ordinarii ſatisfecerit competenter.*

XII. Sanctus autem Pius V. (6) non modo eadem confirmat, quæ in Concilio Lateranenſi ſub Innocentio III. propoſita fuerunt, & ad illa obſervanda vehementer hortatur, ſed alia quoque decernit: ac primum: §. 3. *Quod omnes Medici, cum ad infirmos in lecto jacentes vocati fuerint, ipſos ante omnia moneant, ut idoneo Confeſſori omnia peccata ſua juxta ritum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ confiteantur; neque tertio die ulterius eos viſitent, niſi longius tempus infirmo Confeſſor ob aliquam rationabilem cauſam, ſuper quo ejus conſcientiam oneramus, conceſſerit, & eis per fidem Confeſſoris in ſcriptis factam conſtiterit, quod infirmi, ut præmittitur, peccata ipſe confeſſus fuerit.* Et §. 4.: *Quod ultra pœnas in dicta conſtitutione contentas, quas incurrere declaramus: perpetuo ſint infames, & gradu Medicinæ, quo inſigniti erant, omnino priven-*

(1) *De morbis vulgaribus in 6. com. 2. text. 43.* (2) *Epiſt. 2. lib. 6.* (3) *Lib. 4. Regum cap. 20 v. 1.* (4) *Cap. cum infirmitas, de Pœnitent., & Remiſſionibus.*
(5) *Rubrica 15. de Pœnitentiis.* (6) *Conſtitut. 3. Bull. Rom. t. 2.*

Digitized by Google

ventur, & a collegio, ſeu univerſitate Medicorum ejiciantur, ac pœna etiam pecuniaria arbitrio Ordinariorum, ubi deliquerint, mulctentur. §. 6. denique: *Præcipimus, & mandamus, ut nullus poſthac ubique locorum in Medicina doctoretur, aut ei quomodolibet medendi facultas a quovis collegio, & univerſitate concedatur, niſi omnia in præſenti noſtra conſtitutione contenta, medio eorum juramento, coram Notario publico, & teſtibus obſervare in eorum manibus vel Ordinarii juraverint; & de hujuſmodi juramento in Privilegio, ſeu licentia medendi ſpecialis mentio fiat. Quod, ſi collegia, & univerſitates præfatæ, non recepto a promovendis juramento hujuſmodi, eoſdem ad gradum prædictum promoverint, aut eiſdem medendi licentiam præſtiterint, pœnam privationis facultatis alios ulterius doctorandi incurrant.*

XIII. Gregorius XIII. in ſua 68. conſtitutione (1), ubi infidelibus, atque Hebræis facultatem medendi Chriſtifidelibus interdicit; omnia, quæ a Concilio Lateranenſi, & S. Pio V. præcipiuntur, iterum confirmat. Eaſdem leges ſedulo obſervandas plura Concilia provincialia, ac diœceſana indixerunt, inter quæ illud Cardinalis Jacobi Boncompagni (2) Deceſſoris noſtri merito eſt adnumerandum.

XIV. Veteres Theologi omnia, quæ in Lateranenſi Decreto continentur, unice tradiderunt; & cum nihil dubium, aut obſcurum in eo viderent, nullo pacto interpretandum cenſuerunt (3). Silveſter autem (4) ea verba Conſtitutionis *diſtricte præcipimus* expendens, ejuſdem legis violationem cum lethali culpa conjunctam arbitratur; neque ulla conſuetudine, aut temporis diuturnitate ipſam abrogari poſſe, cum ad animarum ſalutem pertineat.

XV. Sed poſtquam S. Pii V. conſtitutio in lucem prodiit, licet inde Lateranenſe Concilium magis infirmandum videretur, aliæ tamen a Theologis diſputationes excitatæ fuerunt; ac ea præſertim, utrum contrario uſu debilitari, frangique poſſet, cum legis tantum humanæ rationem præſeferret; quod aliqui adfirmandam. Nonnulli vero eo devenerunt, ut contraria conſuetudine eam legem jam obſoleviſſe libere ſenſerint. Alii demum hanc ſententiam tuebantur, diplomata Pontificia, & jusjurandum eam vim ſolum habere, quam ab uſu communi reciperent (5). Attamen, qui hanc legem jam obſoletam prædicant, cum jusjurandum a Medicis, qui medendi facultatem poſcunt, ſemper requiratur, res contrarias ſimul copulare nituntur, conſuetudinem nempe jurisjurandi, quam memoravimus, & legitimam pariter conſuetudinem, qua ab ipſius jusjurandi religione immunes ſe prædicant. Inſuper legis obſervantiam ex conſuetudine dijudicare, cum hæc juratæ antea legi adverſetur, idem prorſus eſt, ac conſuetudinem convertere in pravum uſum, quem ſane deteſtandum, & animarum ſaluti pernicioſum nemo non intelligit.

XVI. Alia quoque a Scriptoribus diſceptantur, utrum Medicus ipſe de imminenti vitæ periculo ægrotum admonere debeat, an uti poſſet familiaris opera, vel Religioſi viri, qui has partes ſibi tribuat. Zacchias medendi laude præclarus (6) ad Medicum id unice ſpectare tradit, quem Sacræ Conſtitutiones obſtringunt; cum præſerrim ægroti majorem Medico, quam cæteris fidem præſtare conſueverint. Eam ſententiam Baptiſta Codronchius Philoſophus, ac Medicus Imolenſis (7) antea ſuſceperat. Alii vero Theologi illo communi effato ducti, *quod qui per alium facit, per ſe ipſum facere videtur*; ſatis eſſe contendunt, ſi Medicus præſtantem aliquem virum adhibeat, ut ipſius monitu Pœnitentiæ Sacramento ægrotus expietur. Tunc etiam magis conſultum erit, ſi ille Medici juſſionem intercedere ægroto ſignificavit (8).

XVII. In dubium etiam vocatur, utrum Medicus ægrotum deſerere teneatur, ſi poſt tertium diem a S. Pio V. conſtitutum, confiteri recuſet; quam diſputationem ea verba Pontificiæ ſanctio-

(1) *Bull. Rom. t. 2.* (2) *Lib. 4. cap. 9.* (3) *In Summa S. Raymundi de Pennafort. impreſſa Avenione 1715. lib. 3. §. 23.* (4) *In Summa ad illud verbum Medicus v. 2.*

(5) *Sanchez ad præcepta Decalogi lib. 3. cap. 16. num. 14. & 15.*

(6) *In ſuis quæſtionibus Medico-legal. lib. 6. c. 2. quæſt. 4 n. 10.* (7) *In tract. de Chriſtiana, ac tuta medendi ratione lib. 1. cap. 17.* (8) *Diana edit. coord. t. 1. tract. 3. reſol. 198. & 199. Sanchez ad præcepta Decalogi lib. 3. c. 16. n. 1. Card. de Lugo de Sacram. Pœnit. diſp. 15. ſect. 3. n. 38. Soto Controv. lib. 5. controv. 7. c. 2. n. 9.*

ctionis induxerunt, *neque tertio die eos viſitent* (1). Itaque ſi morbus adeo gravis eſt, ut ſine ope Medici mortis periculum immineat, tunc Pontificis Decretum ita explicari poſſe Theologi, canonum interpretes, ac Medici unanimes fatentur, ut tunc vim non habeat; videlicet, ut ægroto, ſi forte convaluerit, ad meliorem frugem redeundi locus relinquatur. Inter Theologos hi præcipue numerantur Suarez (2), Diana (3), Sanchez (4), Soto, Cardinalis de Lugo in iis libris, quos ſuperius innuimus, quibus etiam Caſtropalaus (5), ac Theſaurus (6) adjici poſſunt. Inter Canonum interpretes Pirhinghius (7), Schmalzgrueber (8) nominantur: Codronchius (9) vero, qui aliter ac reliqui Medici ſenſit, his verbis a Zacchia plurimum improbatur: *Ego quidem, ut libere ſenſum meum patefaciam, nimis rigoroſam, ac duram exiſtimo Codronchii ſententiam, & omnino, ſi quid mihi in hoc pronunciare licet, dixerim, quod, quandocumque immineat evidens vitæ periculum, ſi Medicus deſerat infirmum, non debeat illum deſerere, immo puto, quod peccaret, deſerendo: in illis autem caſibus, quando videret pertinaciam infirmi, credo, quod omnino teneretur illum deſerere, & maxime, ſi adſit copia aliorum Medicorum.*

XVIII. Illud tamen difficilius eſt judicare, quæ morbi conditio, & gravitas Medicum obſtringat, ut ægrotum de ſuſcipiendo Pœnitentiæ Sacramento commonefaciat. Si mortis diſcrimen impendeat, tunc procul dubio Jus naturale, ac Divinum Medicos adigunt ægrotum hortari, ut animæ ſaluti proſpiciat, idque a Pœnitentiæ Sacramento potiſſimum auſpicetur. Sin autem periculum evidens non ſit, tunc cum Suarez reliqui Theologi conveniunt (10), qui ita habet: *Itaque exiſtimo, obligare hanc legem in morbo gravi, vel qui prudenter judicatur a Medico in principio periculum mortale eſſe, ne mortalis fiat*. Zacchias ab hoc onere Medicos vindicat, cum morbi leves habentur, nempe ſi nullum mortis periculum objiciatur, neque morbi cauſa diu lectulo ægroti detineantur. Aliter vero eſt, ſi graviori morbo vexentur, nempe ſi ipſe, licet initio levis videatur, tamen externis ſignis, apparatu, cauſiſque morbi lethalem evaſurum non inani conjectura Medicus deprehenderit, licet remediis periculum depelli poſſe confidat. Tandem gravem morbum exiſtimat, qui cum febri, licet intermittenti, conjungatur: *Quia, tametſi morbus cum tali febri levis videatur, rationabiliter tamen ſemper timendum, ne gravis fiat, cum febris quæcumque, ut alias ex Galeno dixi, ſit cauſa, & ſignum pernicioſiſſimum*, ut videri poteſt (11). Codronchius his verbis ſuam opinionem declarat (12). *Quamobrem ego arbitror, multo tutius eſſe, ut non ſolum in morbis periculoſis Chriſtianæ charitatis officium præſtet Medicus, ſed etiam in aliis, quos evaſuros eſſe capitales non inani conjectura judicaverit, præſertim ſi æger in cubili recumbit. Placetque mihi summopere, quod monet Cajetanus, Medicum non ita obligari, ut ad omnes morbos debeat eamdem adhortationem inculcare, ne ea res ludibrio, & deſpectui habeatur, ſed ne morbum quidem debere expectari periculoſum. Nam neque ægrotantis ſaluti valde conſultum eſſet, neque ſententiæ ſancti Decreti ſatisfieret, medicam quamdam rationem tenendam eſſe, ut tunc de Confeſſione verba fiant, quando morbus ejuſmodi eſt, ut neceſſario lectum requirat, non tamen intelligatur, quando æger ſibi nimium indulgens, vel podagra, vel conſimili affectu laborans in lectulis libenter conquieſcat: idque conſentit cum verbis conſtitutionis Pii V., in qua eſt aliud aperte ſcriptum ad ægrotos in lecto jacentes. Omnes tamen Doctores admonent, ſalubre conſilium, atque in primis tutum eſſe in omni morbo eadem adhortatione uti.*

XIX. Quando cum Medicis res agitur, ipſorum teſtimoniis uti maluimus; ſed cum id Theologis, & Canonum interpretibus magis apte conveniat, aliam viam ingrediemur. Itaque ſi Lateranenſe Concilium, quod S. Pii V., aliorumque Pontificum auctoritate confirmatum fuit,

Medi-

(1) *Suarez part. 4. Divi Thomæ tom. 4. diſp. 35. ſect. 3. ſub num. 5.* (2) *Loco citato.*

(3) *Loco ſuprac.* (4) *Num. 10.* (5) *Tract. 14. de obligat. & firmitate juramenti diſput. 2. punct. 7. §. 4. num. 5.* (6) *De pœnis Eccleſiaſticis ad illud verbum Medici, cap. 1. par. 2.*

(7) *Lib. 5. Decret. de Pœnitentiis, & remiſſionibus tit. 18. ſect. 1. §. 4. num. 18.*

(8) *Eodem tit. num. 101. & 102.* (9) *Loco citato num. 12.* (10) *Loco citato num. 4.*

(11) *Quæſt. cit. num. 5. & ſeq.* (12) *Loco cit.*

Medicis præcipit, ut de ſuſcipiendo Pœnitentiæ Sacramento ægrotos moneant, quæ animarum, corporumque ſaluti opportune conſulant, eamque cauſam Patres afferunt, quod ægroti ad confitendum adacti prorſus animo concidunt, & morbi gravitatem augent; cum, inquam, hæc ita ſint, neceſſario ſequitur hujuſmodi deſperationi magis aditum patefieri, ſi Medicorum admonitio tunc fiat, cum morbus pene ad extremum redigitur, vel redigi poteſt. Hoc tamen malum evitabitur, ſi juxta Sacras conſtitutiones ægroti moneantur, cum diſcrimen vitæ nondum impendeat, nec ullum futuri diſcriminis indicium videatur.

XX. Hæc a S. Antonino (1) didicimus, qui ſic habet: *Et nota quod aliqui Medici obſervant circa infirmos, cum vident infirmitatem mortalem, & non alias; licet iſti non adimplent Conſtitutionem, quod patet ex ipſo textu Decretalis. Dicitur ibi poſt ſuperius in principio paragrabi poſita: Hoc inter alia cauſam dedit edicto; quod quidam in ægritudinis lecto jacentes, cum eis a Medicis ſuadetur, ut de animarum ſalute diſponant, in deſperationis articulum incidunt, & facilius mortis periculum incurrunt: ubi dicit Joannes Andreas; ex quo vere ſcient infirmi, in omni infirmitate mortali hoc Medicos dicere, & non mortali ex præcepto, ceſſabit timor, & periculum.* Silveſter eamdem ſententiam ampleƈtitur (2). *Summa autem* (inquit) *Angelica, & Summa Roſella non intelligunt iſtam conditionem quantum ad omnem infirmitatem, ſed ſolum quantum ad periculoſas, & dubias ſecundum ſe, id eſt quæ poſſunt probabiliter inducere periculum mortis, in quo ipſe infirmus confiteri tenetur; ſed iſtam opinionem expreſſe Archidiaconus per textum videtur evertere dicens, quod Medici hoc obſervantes ſolum, cum ægritudinem mortalem viderint, non adimplent Conſtitutionem, quæ ſubdit, inter cætera hujus edicti cauſam fuiſſe, quod quidam in ægritudinis lecto jacentes, cum eis a Medicis ſuadetur ut de animarum ſalute diſponant, in deſperationis articulum incidunt, unde facilius mortis periculum incurrunt: ubi dicit Joannes Andreas, quod, ex quo infirmi ſciant hoc Medicos dicere in omni infirmitate mortali, & non mortali ex præcepto, ceſſabit timor, & periculum. Hæc ex illo: & ideo ſimpliciter, & indiſtincte dicendum eſt cum textu, eos ad hoc teneri, cum eos ad infirmos vocari contingit; maxime, quia, ſi infirmitas levis aggravaretur tantum, ut infirmus teneretur confiteri, ſi tunc Medicus ſuaderet Confeſſionem, infirmus timore quateretur ut plurimum, quod in textu cavetur. Nec oportet dicere, uti dicit Summa Roſella, hoc nimis eſſe durum, quia facile eſt Medico dicere, pro debito præcepti mihi facti hortor ad Confeſſionem, quæ prodeſſe poteſt, obeſſe non poteſt.* Præclarus Medicus Gaſpar a Reyes (3) hanc opinionem cum ægrotis perutilem, tum Medicis tutiſſimam fatetur; quam juri Canonico magis congruere inter Canonum interpretes Schmalzgrueber, ac Pirhinghius teſtantur (4). Sed hoc præcipue experientia magiſtra comprobatur. Cum enim in Noſocomiis etiam, qui periculoſo morbo non laborant, excipiantur, & ſingulis indicatur, ut Sacramento Pœnitentiæ prius animam expurgent, tamen cognitum ſatis eſt in deſperationem eos minime prorumpere, ob eam ſane cauſam, quod legem hujuſmodi in Noſocomiis conſtitutam intelligunt, licet nullum vitæ periculum ex morbo deprehendatur.

XXI. Confidimus hac noſtra declaratione pro eo, quod gerimus, munere voluntati eorum ſatisfeciſſe, ac morem geſſiſſe, qui magno ſtudio nobiſcum egerunt, ut pro rei magnitudine, & gravitate ægrotantium ſaluti conſuleretur. Nam perſpectam habemus Medicorum, qui in hac civitate verſantur, doctrinæ præſtantiam, ac probitatem, ex quibus etiam ſingularis gloriæ ornamentum in patriam ipſam dimanare ſatis cognoſcimus, cum illi per univerſam Italiam, aliaſque Europæ regiones plurimum celebrentur. Hinc Pontificum ſanctionibus quin ultro, ac ſedulo pareant non dubitamus, iiſque conſiliis, quæ pro animarum, corporumque ſalute tutius comparanda paulo ſuperius explicavimus.

IN-

(1) *In Summa tom. 3. tit. 7. cap. 2. §. 4.* (2) *In ſumma ad illud verbum Medicus, verſic. tertium.* (3) *In ſuis quæſtionibus quæſt. 35. ſub. num. 4. & Sed hæc opinio.*
(4) *In locis ſupra citatis.*

Digitized by Google

INSTITUTIO XXIII.

De Sacris Regularium Ordinationibus. Utrum Regulares privilegio ſuſcipiendi Ordines extra tempora generatim gaudeant, ita, ut ſinguli Regulares Ordinandi peculiarem a Sancta Sede facultatem obtinere minime debeant. Romæ in præſentia nullum aliud privilegium, niſi illud PP. Societatis Jeſu admittitur: Regulares ab Epiſcopis, in quorum Diœceſi morantur, Ordinibus eſſe initiandos. Quænam cauſæ Regulares ab hac lege immunes faciant.

I. POſtquam Archiepiſcopalis hujus Eccleſiæ curam ſuſcepimus uſque ad hanc diem, graviſſimo muneri, cum de conferendis Ordinibus ageretur, pro noſtrarum virium tenuitate ſatisfacere contendimus. Quippe nos ipſi Congregationi interfuimus, quæ pro examinandis eorum meritis, qui Ordines poſtulant, a nobis inſtituta fuit, vel cum ipſi ad examen pro cognoſcenda eorum doctrina vocarentur. Neque præſtitutis ab Eccleſia temporibus Sacramentum Ordinis conferre unquam prætermiſimus; & cœtibus præſertim Regularibus paternam benevolentiam, & de virtute ipſorum opinionem noſtram declaravimus. Nam, cum opus fuit, faciliori examine ipſos, quam Seculares Clericos excepimus, uti Patres Salmanticenſes monuerunt (1), eorumque Præfectis rogantibus Interſtitiorum lege liberavimus, quod ad nos unice pertinet, ut fuſe Marchinus (2) oſtendit, Decretoque Sacræ Congregationis Concilii clare deprehenditur, ubi (3) conſtituitur, poſſe Epiſcopum animi ſui ſententiam, cum Regularibus immunitatem ab Interſtitiis elargitur, cum Præfectis Regularium conformare, qui de honeſta cauſa ad hujuſmodi privilegium obtinendum litteris ſuis teſtantur. Poſtremo non ſine gravi incommodo, quod in civitate Regularium copiæ affluenti neceſſarium eſt, non modo per dies feſtos Regularibus univerſis nimis fortaſſe indulgenter Ordines adminiſtravimus, ſed præter ea tempora, quæ a jure Pontificio pro Sacris Ordinationibus indicendis ſtatuuntur. Cum hæc ita ſint, tamen aliquid contra auctoritatem noſtram ſuper hac re contigiſſe accepimus, & nos ipſi vidimus, quod non ſane pluribus, ſed nonnullis Regularibus tribuendum eſt. Quare adducti ſumus, ut hanc declarationem promulgaremus, in qua auctorum nomina, ne Chriſtianæ charitatis leges violentur, ſilentio præteribimus, ut ſibi conſulere occulte poſſint; ac ne cæteri in eamdem culpam tam pernicioſo exemplo trahantur. Tunc enim ea remedia, licet inviti, adhiberi cogemur, a quibus libenter abſtinuimus.

II. Itaque Ordines Regularibus per dies Feſtos, licet extra tempora pro Ordinationibus obeundis propoſita, fortaſſe nimia facilitate, atque indulgentia nos contuliſſe ſuperius oſtendimus. Nam etiam inter Regulares aliqui, tanquam tutiorem ſententiam defendunt, nullo privilegio ad Ordines recipi *extra tempora* Regulares poſſe, ſed omnino requiri, ut ſingularem a Sede Apoſtolica pro ea re facultatem conſequantur (4).

III. Huc accedit, quod Tridentina Synodus (5) decrevit, Sacras Ordinationes *ſtatutis a jure temporibus* faciendas eſſe; atque ita privilegia penitus abrogavit, quibus antea Regularium cœtus fruebantur, ut nempe Regulares ipſi *extra tempora* ad Ordines ſuſcipiendos admitterentur. Pius autem IV. in eo Decreto (6), ubi Tridentinam Synodum confirmat, univerſa privilegia, quæ illius ſanctionibus adverſentur, penitus abrogata, ac deleta declarat, eaque illis ſolum terminis concludit, quæ a Sacra Synodo perſcribuntur. In hanc ſententiam unanimes conveniunt ex Ordine Carmelitarum Lezana (7), Pirhinghius Societatis Jeſu (8), & Mattheuccius Franciſcanus (9).

IV. Po-

(1) *Tom. 2. Theol. Moral. tract. 8. c. 5. dub. 2. punct. 2. num. 47.* (2) *De Sacramento Ordinis part. 7. cap. 12. num. 2. & ſeqq.* (3) *In cauſa Aquinen. an. 1589. lib. 6. Decret. pag. 81.* (4) *Miranda ex Minorib. Obſer. S. Franciſci t. 1. quæſt. 38. art. 4. in concluſione: Paſſerinus ex Ordine Prædic. de ſtatu hominum tom. 5. quæſt. 189. art. 10. inſpect. 10.*

(5) *Seſſ. 23. cap. 8.* (6) 94. *Bullarii tom. 2.* (7) *Operum Moralium tom. 2. verb. Ordines Sacri num. 19.* (8) *Lib. 1. Decretal. tit. 11. ſect. 1. ſub. num. 8.* (9) *In Officiali Curiæ Eccleſiaſticæ cap. 35. num. 4. in fine.*

IV. Poſtremo, cum per plures annos Sacræ Congregationi Concilii a Secretis fuerimus, nullum aliud privilegium *extra tempora* probari advertimus, niſi illud quod Patribus Societatis Jeſu conceſſum fuit, non quidem a Paulo III. (1), quod Synodum Tridentinam anteceſſerat, verum a Gregorio XIII., qui poſt eamdem Synodum Pontificatum obtinuit (2). Idem privilegium deinde a Paulo V., & ab Innocentio XII. confirmatum fuit, qui cum certos limites peculiaribus immunitatibus *extra tempora* ſtatueret, & Regulares etiam nominaret, Societatis gratia palam edixit illæſum velle illud privilegium, quod ipſa a Gregorio XIII. prius acceperat. Ita clare deprehenditur e ſcheda, quæ Romæ ſub eodem Pontifice divulgata, ac poſtea in Theologiam Moralem Patris La Croix ex ipſa Societate inſerta fuit (3). Inſuper cautum eſt in Decreto Gregorii XIII. (4) non poſſe idem privilegium ad alios Ordines diffundi, qui ſunt, vel aliquando participes erunt omnium immunitatum, quæ in Societatem Jeſu conferuntur: *Præſentis autem gratiæ communicationem omnibus aliis, etiam qui ſua privilegia cum ipſa Societate copioſe participant, & participare poterunt, quomodolibet in futurum fieri, omnino prohibemus.* Illud vero certum eſt juxta Suarez ex Societate Jeſu (5) non poſſe hujuſmodi privilegii in partem admitti, niſi in communicatione, quæ petitur, ejuſdem privilegii expreſſa mentio contineatur, vel omnino declaretur tribui participationem earum quoque immunitatum, quæ antea interdicebantur.

V. In Concilio ſane, quod Benedictus XIII. Romæ celebravit, ubi Pontificis beneficio inter Juris Canonici interpretes adnumerati fuimus hæc habentur (6): *Quo vero ad Regulares Privilegia a Summis Pontificibus habentes ſive expreſſe, ſive per viam communicationis conceſſa, Sacros videlicet Ordines extra tempora ſuſcipiendi, cum privilegia ipſa in ſuo robore perſiſtant, nec iis derogatum fuiſſe conſtet, decernimus proinde, Regulares eoſdem abſque novo Indulto Apoſtolico tuto poſſe extra tempora ordinari.* Cum tamen eo loco non caveatur *ſive expreſſe, ſive per viam communicationis ante Concilium Tridentinum conceſſa:* hinc non ſequitur auctoritate ejuſdem Romani Concilii finem minime impoſitum eſſe controverſiæ. Nam ea ſemper ratio in medium producitur, per Tridentinam Synodum (7) abrogata fuiſſe ſingula privilegia, quæ antea ferebantur. Neque id vanum, aut ingenio fictum dici poteſt, cum ob eam cauſam Romæ privilegium *extra tempora* pro Patribus Societatis Jeſu ſolum probetur, qui poſt Tridentinum Concilium id ipſum aſſequuti ſunt. Cæteri autem Regulares *ad Ordines extra tempora* ſuſcipiendos minime accedunt, niſi peculiarem antea facultatem ſibi comparaverint.

VI. Hæc diximus non eo quidem animo, ut quæ olim Regularium gratia perfecimus, nos improbemus, vel diverſam rationem deinceps ineundam cupiamus. Ipſis in poſterum ordines *extra tempora* conferre non deſinemus, ſi cætera, quæ neceſſario requiruntur, efficiant; ac præſertim ſpiritualibus exercitiis de more operam ſe dediſſe ſcriptum deferant teſtimonium. Neque ſane ullum incommodum ab hac voluntate nos retardabit, donec Sedis Apoſtolicæ auctoritate contrarium ſtatuatur, idque nobis debita ratione declaretur. Fatemur ſolum omnia ſingillatim, quæ ad diſciplinam pertinent, nos exequuturos, ſtatim atque ab ipſa Sede Apoſtolica perſcribentur; Siquidem in dubium vocari nequit, quod a Patre Pellizzario Societatis Jeſu traditur, *in Manuali Regularium* (8), ubi hæc pariter ſubdit: *Bonum eſt habere Judicem propitium*. Hæc igitur memoravimus, ut palam notum ſit, quantum officio erga nos, gratoque animo perpauci Regulares deſuerint, cum de Sacris Ordinationibus res haberetur. Illi quippe cum Ordinem Diaconatus a nobis accepiſſent, vel ſtatutis a jure temporibus, vel etiam extra illa tempora juxta privilegium, quod Ordini ſuo traditum aſſerebant, ad Sacerdotium aſcendere ſtatim contenderunt. Fruſtra admoniti ſunt id fieri non poſſe, niſi aliquod temporis ſpatium intercederet, Ordiniſque ſui privilegio Epiſcopum non obſtringi, ut Ordines *extra tempora* conferret. Scribam noſtrum adiverunt, ut Sacras Ordinationes a nobis pretermit-

(1) *In ſua Conſtitut.* 48. §. 19. *Bullarii tom.* 1. (2) *In ſua Conſtitut.* 77. *Bullarii tom.* 2. (3) *Theol. Moral. lib.* 6. *part.* 2. *ſub. num.* 2194. (4) §. 4. *Bullar. citat.* (5) *De Legibus lib.* 8. *cap.* 17. *ſub. num.* 8. (6) *Tit.* 5. *cap.* 8. (7) *Loco ſupra allato.*
(8) *Tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 2. *ſect.* 3. *num.* 173.

Digitized by Google

termitti teſtaretur. Cum vero intelligerent hoc in more poſitum non eſſe, niſi cum Ordinationes ſtatutis a jure temporibus non obirentur, audacter reſponderunt, ſe alio migraturos, ubi ad Presbyteratus Ordinem reciperentur: nec ab eo conſilio removeri potuerunt. Nam litteris a ſuo quiſque Præſide acceptis extra Diœceſim rem perfecerunt, ac in Urbem tamquam victores reverſi, primo Miſſæ Sacrificium celebrarunt, & iiſdem in ædibus, quibus antea immorati ſunt. Atque ita Præſides, qui eas litteras dederunt, Regularis, qui Presbyteratum obtinuit, & Epiſcopus ipſe, qui Ordinem contulit, pœnis obnoxii fuerunt, quæ a jure Pontificio conſtituuntur.

VII. Qui diligentius rem expendet, tantam celeritatem, animique impetum, quo poſt Diaconatum ſtatim Sacerdotium appetunt, Sacramenti Ordinis dignitati, ac venerationi parum conſentaneum merito judicabit. Non levi etiam conjectura ſuſpicabitur, viam, quam ſuperius oſtendimus, ingreſſos eſſe, licet alieniſſimam, nempe ut noſtrum examen humaniſſimum declinarent, & ad eos confugerent, a quibus fortaſſe ſine ullo examine ob ſolam viri Regularis opinionem, licet de facie minime cogniti, Ordinem acciperent. His tamen omiſſis, ſolum fatebimur id ex ignorantia juris Pontificii fluxiſſe, cujus ſanctiones idcirco oculis ſubjicere, & in mentem revocare Apoſtolici muneris ratione ducimur.

VIII. Igitur, ut eas ſequamur, Regularis debet ab illo Epiſcopo Ordines ſuſcipere, in cujus Diœceſi Monaſterium ſitum eſt (1). Juſtis ſanctiſque de cauſis ab Epiſcoporum poteſtate Summi Pontifices Regularium Ordines liberos immuneſque fecerunt, quorum primus communi opinione fertur Adeodatus Pontifex, qui hoc privilegium Cœnobio S. Martini in Urbe Turonenſi impertivit. Verum neque per hanc, neque per alias immunitates, quæ poſteriori tempore conceſſæ fuerunt, juxta Thomaſſinum (2) violari unquam potuit Epiſcoporum auctoritas in iis omnibus, quæ ad Sacras Ordinationes pertinere judicantur. Poſt hæc Regulares a Sede Apoſtolica obtinuerunt, ut a quolibet Catholico Epiſcopo ad Ordines ſuſcipiendos admitterentur (3). Sed Lateranenſe Concilium, Leone X. Pontifice, Regularibus indixit, ut ab Epiſcopo ejus loci, in quo degunt, Ordines reciperent, niſi forte a Diœceſi longe abeſſet, vel nulla ratione adduci poſſet, ut Ordines adminiſtraret (4). Poſt idem Concilium Tridentina Synodus hoc modo præcepit (5): *Unuſquique autem a proprio Epiſcopo ordinetur*. Excitata tamen fuit controverſia, an Sacri Concilii Decretum Regulares etiam complecteretur; quos S. Pius V. immunes declaravit (6), & ad quemlibet Catholicum Epiſcopum libere remiſit. Cum tamen graviora diſſidia inter Epiſcopos, & Regulares in dies orirentur, Gregorius XIII. S. Pii Conſtitutionem ad Sacros Canones, Conciliique Tridentini ſententiam conformavit (7), cum præſertim, uti Gregorius probe noverat, S. Pius non ſemel queſtus eſſet, in eo Decreto mentem ſuam haud ſatis explicatam fuiſſe; propterea quod etiam idem Decretum immutaſſet, niſi morte ſublatus fuiſſet. Itaque ob eas cauſas Gregorius Pontifex juſſit, Regulares illo ab Epiſcopo ordinari, in cujus Diœceſi Cœnobium poſitum habent, vel ab ipſo ſcriptas litteras obtinere, quibus ab aliis Epiſcopis rite ad Ordines ſuſcipiantur (8). Vita functo Gregorio XIII., renunciatoque in Pontificem Sixto V. temporis opportunitatem ſe nactos putaverunt Regulares, ut ſe a Gregorii XIII. Conſtitutione vindicarent. At Sixtus Pontifex re diligenter expenſa, cum Procuratores etiam Generales Ordinum Regularium in propria cauſa differentes audiiſſet, ſtatuit, ut Ordinatio Regularium ad Epiſcopum loci ſolum referretur. Præfectis autem Regularium conceſſit litteras ſibi ſubjectis, ad eumdem tamen Epiſcopum inſcriptas elargiri, vel alio cuilibet Epiſcopo, ſi ille a ſua Sede abfuerit; *dummodo ab Epiſcopo, qui Ordines contulerit, examinentur quoad doctrinam* (9). Poſtremo Sacra Congregatio Concilii omnem controverſiam

(1) *Can. ſi quis, diſt.* 58. (2) *De veteri, & nova Eccleſiæ diſciplina part.* 1. *lib.* 3. *cap.* 30. *ſub. num.* 9. (3) *Hallier. de Sacris electionibus tit. de Regularibus Ordinandis* §. 8. *num.* 28. (4) *In Decreto* 22. *Leonis X.* §. 11. *Bullar. tom.* 1.

(5) *Seſſ.* 23. *cap.* 8. *de Reformat.* (6) *In ſua Bull.* 41. §. 7. *Bullarii tom.* 2.

(7) *Conſtitut.* 9. *Gregoriana, tom.* 2. *Bullar.* (8) *Gallemart. cap.* 8. *ſeſſ.* 23. *de Reform.*

(9) *Gallemart. loco cit.*

ſiam penitus diremit, cum Clemens VIII. Pontificatum gereret, & Decretum promulgavit, quod ab eodem Pontifice confirmatum fuit.

Decretum Clementis Papæ VIII. circa Ordines a Regularibus ſuſcipiendos.

DE mandato Sanctiſſimi Domini Noſtri Clementis Divina Providentia Papæ VIII. tenore præſentium mandatur omnibus, & ſingulis quorumcumque Regularium Superioribus, ut de cætero obſervent, & obſervari faciant ea, quæ in Decreto Sacræ Congregationis Concilii Tridentini continentur, cujus tenor eſt talis: Congregatio Concilii cenſuit, Superiores Regulares poſſe ſuo Subdito itidem Regulari, qui præditus qualitatibus requiſitis Ordines ſuſcipere voluerit, Litteras Dimiſſorias concedere, ad Epiſcopum tamen Diœceſanum, nempe illius Monaſterii, in cujus familia ab iis, ad quos pertinet, Regularis poſitus fuerit, &, ſi Diœceſanus abfuerit, vel non eſſet habiturus Ordinationes, ad quemcumque alium Epiſcopum dum tamen ab eo Epiſcopo, qui Ordines contulerit, examinetur quoad doctrinam, & dum ipſi Regulares non diſtulerint de induſtria conceſſionem Dimiſſoriarum in id tempus, quo Epiſcopus Diœceſanus vel abſuturus, vel nullas habiturus eſſet Ordinationes. Verum, cum a Superioribus Regularibus, Epiſcopo Diœceſano abſente, vel ordinationes non habente, Litteræ Dimiſſoriæ dabuntur, in eis utique hujuſmodi cauſam abſentiæ Diœceſani Epiſcopi, vel Ordinationum ab eo non habendarum exprimendam eſſe. Quod qui non fecerint, officii, & dignitatis, ſeu adminiſtrationis, ac vocis activæ, & paſſivæ privationem, ac alias arbitrio ejuſdem Sanctiſſimi Domini Noſtri Papæ reſervatas pœnas incurrant. In quorum fidem &c. Datum Romæ die 15. menſis Martii 1596.

IX. Ne locus ullus fraudi ſuperſit, Regularium Præfecti in Litteris Dimiſſoriis non ſolum Epiſcopum loci abſentem, & Sacram Ordinationem minime indictam exponere, ſed communi jam uſu teſtimonium pariter Cancellarii, vel Scribæ, aut Secretarii ejuſdem Epiſcopi adjungere conſueverunt (1).

X. Gallia univerſa Clementis VIII. Decretum libenter amplexa eſt, cui in hunc uſque diem maximo honore paret (2). Idem in Belgio contigiſſe Vaneſpen teſtatur (3). Aliter in Hiſpania eveniſſe, & evenire nonnulli tradiderunt (4). Sed in pluribus cœtibus Regulares ab Hiſpania legati voce, ac ſcriptis etiam contrarium oſtenderunt (5). Quare Innocentius XIII. peculiarem ſuper hac Congregationem edixit, cui Nos a Secretis adſuimus, productiſque certiſſimis documentis ex Urbis Tabulariis apertiſſime error cognitus fuit, qui nulla prorſus ratione niteretur. Hinc in Conſtitutione, quæ incipit: *Apoſtolici miniſterii* (6) ab eodem Pontifice promulgata, ac deinde a Benedicto XIII. confirmata, per Hiſpaniam quoque Decretum Clementis VIII. plene obſervandum declaratur (7).

XI. Illud etiam magnopere perpendi debet, a pleriſque Regularium Concilii Romani auctoritatem afferri, ut privilegium *extra tempora* ſibi vindicent, illis verbis innixi, quæ ſuperius explicavimus. Cum igitur idem Romanum Concilium Præfectis Regularibus Decretum Clementis VIII. ſervandum præcipiat, quod integrum refert: *In ſuis vero ſubditis ad Ordinationes dimittendis Superiores Regulares Decretum ſel. record. Clementis VIII. ſervent ad unguem ſub ipſis in Decreto eodem expreſſis Officiis, & dignitatis, ſeu adminiſtrationis, ac vocis activæ, & paſſivæ privationis pœnis, aliiſque Summorum Pontificum arbitrio reſervatis. De cætero, ne quem Superiorum excuſet illius ignorantia Decreti, illud hic ad verbum ſubjungendum decernimus, evulgandumque etiam ab Epiſcopis in eorum Diœceſana Synodo poſt hoc Concilium primo tempore celebranda*. Cum, inquam, hæc ita ſe habeant, ſi quis juxta Romanum Concilium privilegio *extra tempora* uti velit, & Clementis VIII. Decretum negligat, contraria ſimul

(1) *Monacelli in formular. legal. part. 1. pag. 295. num. 6.* (2) *Card. Petra tom. 1. ad Conſtitut. Apoſtol. pag. 341. num. 37.* (3) *Vaneſpen. juris Eccleſiaſtici univerſi par. 2. tit. 9. cap. 2. num. 38. & ſeqq.* (4) *Cabaſſutius in theor. & praxi juris Canonici lib. 1. cap. 10. n. 5.*

(5) *Portel. dub. regul. in verbo Ordines Sacri num. 2.* (6) *Ceſped. de exemp. regul. dub. 72. num. 4.* (7) *§. Quoties.*

Digitized by Google

ſimul jungere obnitetur. Nam Romanum Concilium in eo probaret, quod ſpectat ad privilegium *extra tempora*; illud autem improbaret, cum de Clementis Decreto agitur, a quo tantum ii Regulares liberantur, qui poſt Tridentinam Synodum eam immunitatem Sedis Apoſtolicæ beneficio conſequuti ſunt, ut a quolibet Catholico Epiſcopo rite ordinentur: *Exceptis tamen* (ait Innocentius XIII.) *quoad prædicta Regularibus illis, quibus per ſpeciale privilegium a Sede Apoſtolica poſt Concilium Tridentinum fuerit conceſſum, ut a quolibet Catholico Antiſtite Ordines ſuſcipere poſſint, ſuper quo Indulto nihil per præſentes innovare intendimus*. Inter eos Patres Societatis Jeſu numerantur, quos ideo nominamus, quia nobis perſpectum nnn eſt an alii quoque tale privilegium impetraverint. Patribus autem Societatis Jeſu non hanc ſolum immunitatem *extra tempora* Gregorius XIII., & Paulus V. indulſerunt, ſed illam quoque, ut Ordines a quolibet Epiſcopo ſuſcipiant. Illud inſuper cautum fuit, ut ſupra diximus, ne alii Regulares in ſocietatem hujus privilegii participes admitterentur. Ita per ipſos probatum fuit in Sacra Concilii Congregatione, cum graviſſima cauſa contra Archiepiſcopum Meclinienſem ageretur, ex qua Patres Societatis Jeſu die octava Maji anno 1683. victores abierunt.

XII. Priuſquam finem Inſtitutioni huic faciamus, Clementis VIII. Decretum plurimum commendatum volumus, & ſummopere hortamur eos, qui Regularibus ſibi ſubjectis contra præſcriptum eodem Decreto Litteras dimiſſorias tribuerint, & illos, qui, licet contra admoniti, hoc pacto Ordines ſuſceperint, eos tandem, qui Ordines contulerint, hortamur, inquam, ut ſibi proſpiciant. Qui litteras eo modo dedetint quem nuper explicavimus, ſi Decretum Clementis VIII. percurranr, quod ipſis agendum ſit plane intelligent. Advertant tamen ſe obnoxios eſſe *ipſo facto* pœnis, quæ in eo Decreto proponuntur; cum in exemplati non habeatur, *pœnas incurrent*, ſicut in aliis pluribus locis editum fuit, ſed *pœnas incurrant*, quibus verbis *pœna lata*, *non ferenda*, juxta Monacellum (1), Matthæuccium (2), & Ventrigliam (3) continetur. Cæteri, ſi quemcumque auctorem conſulant, apertiſſime deprehendent pœnas, quæ a Sacris ſanctionibus indicuntur iis, qui Ordines ab illo Epiſcopo percipiunt, qui munus ejuſmodi rite obire non poterar, vel etiam ab Epiſcopis, qui Ordines conferunt, etiamſi legitimæ litteræ non offerantur, & alterius juriſdictionis ratio nulla ſervetur. Hanc ſane imminui nullo modo patiemur, quam non velut domini, ſed tanquam cuſtodes accepimus: nec tamen ipſius fines amplificare, ſed tueri curamus. Itaque ſi qui Regulares, præter Societatis Jeſu, privilegium expreſſe, non autem vi participationis obtinuerint, cujus inſcii ſumus, ut a quolibet Catholico Epiſcopo ordinentur, dummodo id contigerit poſt Tridentinum Concilium, nihil aliud reliquum eſt, niſi ut talem immunitatem rite nobis exhibeant, qui & illam libenter probabimus, & pro noſtra in Sedem Apoſtolicam obſervantia executioni mandabimus, tum præſertim ut noſtram in ſingulos Regularium Ordines voluntatem teſtemur. Paulo ante innuimus oportere, ut privilegium ejuſmodi poſt Tridentinam Synodum conceſſum fuerit; qua in re eorum ſententiam amplectimur, & revera ſequemur, qui minime neceſſarium exiſtimanr ut idem privilegium poſt Decretum Clementis VIII. datum ſit, dummodo Concilium Tridentinum non anteceſſerit, cum Pontifex reliqua privilegia ſuo Decreto non abrogaverit (4).

A D D I T I O.

XIII. De quodam Regulari mentio facta eſt, qui Sacerdotium ab alieno Epiſcopo adverſus Clementis VIII. Decretum extra hanc Civitatem accepit, ac deinde Bononiæ primum Miſſæ Sacrificium celebravit.

XIV. Poſtmodo ad mentem rediens, ſanoque ductus conſilio ad Sacram Pœnitentiariam confu-

(1) *In appendice tom. 1. pag. 294. num. 3.* (2) *In Officiali Curiæ cap. 35. pag. 272.*
(3) *In praxi part. 1. adnot. 23. num. 33.* (4) *Barboſa de Offic. & poteſt. Epiſc. allegat. 4. n. 60. & 65. Pax. Jordan. lucubrat. tom. 1. lib. 3. tit. 6. n. 27.*

fugit, quæ forum utrumque, ſi de Regularibus agitur, complectitur. Supplicem libellum his verbis dedit, (nomen Regularis honeſtis de cauſis ſilentio prætermittimus) *N. N. Regularis, licet addictus Monaſterio N. N. ſui Ordinis in Urbe Bononienſi cum Litteris Dimiſſoriis Præſidis ſui ad Epiſcopum N. N. ſe contulit, ut ad Sacerdotium reciperetur, contra præſcriptum Decreti Clementis VIII., de quo per adminiſtros Tabularii Archiepiſcopalis Bononienſis admonitus fuit: deinde Bononiam ad ſuum Collegium reverſus eſt: nunc culpæ cognitione ac dolore adductus benignitatem Eminentiæ Veſtræ ſuppliciter obteſtatur* (Cardinalem Pœnitentiarium alloquitur, cui ſupplex libellus inſcribitur) *ut a pœnis, quas ſubiit, liberetur: Quod Deus &c.*

XV. Cardinalis Archiepiſcopus Bononienſis Sacræ Pœnitentiariæ Regularem Oratorem commendavit. Hoc autem reſponſum fuit: *Attento conſenſu Ordinarii, pro gratia.*

XVI. Decretum etiam his verbis confectum eſt; *Sacra Pœnitentiaria attento conſenſu, ac etiam ſupplicatione Venerabilis in Chriſto Patris Archiepiſcopi Bononienſis vigore ejus Epiſtolæ ad ipſam Sacram Pœnitentiariam tranſmiſſæ, ſupradictum Religioſum &c. Oratorem a quibuſvis ſententiis, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, ſi quibus quomodolibet propter præmiſſa innodatus exiſtat, auctoritate Apoſtolica in utroque foro abſolvit cum pœnitentia ſalutari recitandi per tres vices integrum Roſarium Beatæ Mariæ Virginis, ac obligatione veniam humiliter petendi a præfato Archiepiſcopo Bononienſi; & cum eodem Oratore ſuper Irregularitate, ſi quam ex violatione Cenſurarum quomodolibet contraxerit, ad ſuos Ordines licite exercendos eadem auctoritate Apoſtolica in utroque pariter foro diſpenſat: Non obſtantibus præmiſſis, ac Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, necnon dictæ ſuæ Religionis Statutis, Decretis, Indultis quoque ſpecialibus, ac Privilegiis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Datum Romæ in Sacra Pœnitentiaria die 19. Maji 1734.*

V. Card. Petra Major Pœnitentiarius.

XVII. Ob id Regularis ab Eminentiſſimo Archiepiſcopo veniam petiit, ac impetravit: cujus rei documenta rite in Tabularium Archiepiſcopale relata ſunt.

INSTITUTIO XXIV.

De hora, qua Matutinum privatum recitari poteſt. De antiqua Divini officii denominatione, & etymologia. Ex quo fonte Breviarii nomen, illudque Horarum Canonicarum dimanaverit. Officium conſtitutis horis eſſe recitandum. De culpa, quam illi contrahunt, qui abſque vera, & legitima cauſa huic muneri non ſatisfaciunt. De tempore, quo horæ Canonicæ, Matutinum, & Laudes perſolvendæ ſint.

I. INſtitutionem decimam tertiam confecimus, & in lucem edidimus, quam poſt Kalendarium hujus Metropolitanæ Eccleſiæ imprimendam curavimus una cum Tabella, quæ Auroræ, Solis orientis, meridiei, ac mediæ noctis tempus perpetuo indicaret. Nunc autem multorum gratia, ac voluntate adducti ſumus, ut aliam Tabellam proferamus, quæ privati Matutini recitationi tempus aptum in poſterum conſtituit. In hac præclariſſimi civis operam, ac diligentiam adhibuimus, qui primam Tabellam, quam paulo ante memoravimus, ſummo ſtudio perfecit. Itaque præcipimus, ut novo Kalendario ineuntis anni, cæteriſque in poſterum ea declaratio, quam ſuperius nominavimus, & hæc ſimul adjiciantur. Poſt illas, loco primæ Tabellæ, hæc noviſſima ſubjiciatur, quæ non modo ſingula in illa deſcripta complectitur, ſed etiam (uti plures exigunt) tempus diligenter oſtendit, quo privatum Matutinum recitetur.

II. *Officium Divinum, Breviarium, Horæ Canonicæ*, diverſis olim nominibus, *Curſus divinus, Sacras Synaxes, Opus Dei* nuncupabantur. Ac primum Officii Divini nomen ex vocabulo *Officium* deſumptum fuit, quod juxta Latini ſermonis interpretes id munus ſignificat, quod habita locorum, temporum, hominumque ratione a ſingulis obeundum eſt. Ob eam cauſam, cum Divinis laudibus contineatur, quod Deo potiſſimum perſolvere debemus, & cum per eas

ſum-

Digitized by Google

ſummam Dei majeſtatem humili cultu proſequamur, hinc Divini Officii nomen derivatur (1).

III. Si Radulpho Tungrenſi fides habeatur (2) Breviarii nomen ad Patres Franciſcanos referendum eſt, qui ſacris expeditionibus implicati divino Officio compendium ſtatuerunt. Idem Radulphus ejuſmodi compendium in Eccleſia Lateranenſi ab illis receptum teſtatur, qui Pontificum Familiæ cooptati plurimis negotiis detinerentur; ac poſtremo a Nicolao III. juſſas fuiſſe omnes Urbis Eccleſias eodem compendio uti; *Unde hodie* (ait Radulphus) *in Roma omnes libri ſunt novi, & Franciſcani*.

IV. Hanc ſententiam tanquam veritati conſentaneam Cardinalis Bona (3), ac Thomaſſinus (4) amplexi ſunt. Contrarium tamen ex epiſtola Apologetica Petri Abaelardi contra S. Bernardum deprehenditur, quæ data fuit circa annum 1140., hoc eſt centeſimo anno priuſquam Franciſcanus Ordo ab Honorio III. confirmaretur. In illa igitur epiſtola traditur Officii Divini compendium per omnes Romæ Eccleſias jam tum inductum, probatumque fuiſſe, ex quo ſatis conjicitur Radulphum a veritate longe aberraſſe, ut recte Franciſcus Pagius expendit (5).

V. Sed cum Breviarium in Magno Caſſinenſi Monaſterio ſervetur ab anno 1100., quod inſcribitur: *Incipit Breviarium, ſive Ordo Officiorum per totam anni decurſionem*, in quo ritus totius Eccleſiaſtici Officii, & pro ipſius recitatione, ſacroque faciendo cæremoniæ continentur, hinc a veritate non alienum videtur, quod Breviarii nomen ab hoc *ordine officiorum* dimanaverit (6).

VI. Quod pertinet ad horas Canonicas, cum fideles univerſi, ac præſertim Clerici continuis ad Deum precibus occupari debeant, idque ob naturæ humanæ infirmitatem, hujuſque vitæ negotia perfici nequeat, ſtatis ſaltem horis laudes Deo canendæ præcipiuntur, ut hoc pacto per integrum diei curſum Deo preces offerre, & nunquam omnino ceſſare videamur (7).

VII. Igitur ſtatutis ab Eccleſiæ temporibus horæ Canonicæ perſolvendæ ſunt non ſolum a media nocte in alterius mediæ noctis ſpatium, ſed eo peculiari tempore, quod ſingulis horis recitandis indicitur. Commemorari ſane non poteſt ſine animi terrore, quod a B. Petro Damiano, ac deinde a Cardinali Baronio ad annum 1062. proditur: S. Severinum Colonienſem Epiſcopum Eccleſiæ ſuæ Clerico ſubito ante oculos adſtitiſſe, cum flumen tranſiret, cui ſe purgatorio addictum, & vehementer cruciatum patefecit: *Quia* (inquit) *dum in Aula Regia conſtitutus Imperialibus me conſiliis vehementer applicui, Canonicæ Synaxis Officia per diſtincta horarum ſpatia non perſolvi. Mane quippe omnia coacervans ſimul, tota die negotiis ingruentibus ſecura libertate vacabam. Ob hanc itaque negligentiam horarum ardoris hujus fero ſupplicium*.

VIII. Id quidem ab aliquibus in dubium revocatur. Certiſſima tamen eſt, ac manifeſta B. Petri Damiani ſententia, qui debitis horis Divino Officio vacandum affirmat, nec immunem culpa, qui præſcripta temporis intervalla negligat, nec ullis negotiis ſatis excuſari, ut Thomaſſinus exiſtimat (8). Sed cum nimiam ſeveritatem haud probemus, cum plurimorum etiam exempla ſuppetant, uti refert Thomaſſinus (9), qui legitimis cauſis impediti, non ſervato horarum intervallo, Divino Officio rite ſatisfecerunt, S. Thomæ ſententiam libenter amplectimur (10): *Conſideranda* (inquit) *eſt intentio ejus, qui prævenit tempus in Matutinis dicendis, vel in quibuſcumque Horis Canonicis. Si enim hoc facit propter laſciviam, ut ſcilicet quietius ſomnolentiæ, & voluptati vacet, non eſt abſque peccato. Si vero hoc faciet propter neceſſitatem licitarum & honeſtarum occupationum, puta, ſi Clericus, aut Magiſter debet videre lectiones ſuas de nocte, vel propter aliquid hujuſmodi, licite poteſt ſero dicere Matutinum, & in aliis ho-*

---

(1) *Card. Bona tract. de Divina Pſalmodia cap.* 2. §. 1. (2) *De Canonica Obſerv. cap.* 22. (3) *In eod. tract.* (4) *De benefic. part.* 1. *lib.* 2. *cap.* 84. *num.* 12. & 13.
(5) *De rebus geſtis Rom. Pontif. tom.* 3. *pag.* 441. (6) *Du-Cange in ſuo Gloſſario verbo* breviarium. (7) *Martene tract. de antiqua Eccleſiæ diſciplina in Divinis celebrandis Officiis tom.* 4. *cap.* 1. (8) *De benefic. part.* 1. *lib.* 2. *c.* 83. *n.* 2. & 3. (9) *Loco cit. num.* 4. & *ſeq.*
(10) *Quodlibet.* 5. *quæſt.* 14. *art.* 1.

Digitized by Google

horis Canonicis tempus prævenire, ſicut etiam hoc in ſolemnibus Eccleſiis fit: quia melius eſt Deo utrumque reddere, ſcilicet & debitas laudes, & alia honeſta officia, quam quod per unum aliud impediatur.

IX. Nobis ſatis eſt tempus indicare, quo juxta Canonum ſanctiones Matutinum una cum Laudibus perſolvatur; quæ ſane conjunguntur, cum Amalarius tradat (1), ſe a Magiſtris Romanis reſponſum habuiſſe nullum inter Matutinum, ac Laudes tempus intercedere. Pro ipſorum recitatione ab initio Crepuſculi Matutini ad Ortum Solis communi omnium ſuffragio tempus deſignatur. Nomen ipſum Matutini id clare oſtendit, & Auroræ mentio, quæ in Laudibus incidit, rem magis comprobat. In pervigilio Natalis Domini Matutinum a Laudibus ſejungitur, ante quas ſacrum peragitur. Cum enim circa mediam noctem Miſſæ Sacrificium celebrari debeat, nimis abſone Laudes eo tempore canerentur. Triduo ante Paſchæ celebritatem Matutino Laudes adjiciuntur, quod ſimul cum die abſolvitur, ut Occaſus Solis juſtitiæ, ac tenebræ Judaici populi ſignificentur, qui Dominum non agnovit, eumque ſupplicio crucis affecit. Inter antiquos qui ita ſentiunt, Amalarius (2), ac Rupertus (3), inter recentiores Cardinalis Bellarminus adnumeratur (4).

X. Ab Auctoribus Theologiæ Moralis diſceptatur, utrum ſine legitima cauſa Matutinum, & Laudes extra præſcriptum tempus recitari valeant. Aliqui S. Thomæ auctoritate, quam ante protulimus, innixi ſine levi culpa id fieri non poſſe contendunt. Alii vero contrariam ſententiam tuentur, ſi id legitima conſuetudine jam firmetur (5). Nos igitur univerſos, qui ad Divinum Officium obſtringuntur, plurimum hortamur, ut ſtatis horis illud perſolvant, neque Matutinum, ac Laudes debito tempore prætermittant. Ut vero ſinguli notum perſpectumque habeant Matutini tempus, quod privatim, ſi adſit legitima cauſa, recitari poteſt, hanc Tabellam promulgamus, in qua id potiſſimum declaratur. Hæc enim advertimus in Romano Kalendario: *Matutinum diei proxime ſequentis ex Theologorum opinione omnium conſenſu probata, recitari privatim poteſt exacta jam tertia parte diei, vel (quod idem eſt) cum a meridie ad occaſum Solis dimidium temporis effluxerit: Nam Veſperæ diei tunc in Eccleſiis jam perſolutæ exiſtimantur.*

(1) *In ſuo Libro de Ordine Antiphonarii.* (2) *Lib. 4. de Offic. Eccleſ. cap. 21. & 22.*
(3) *Lib. 4. de Off. Div. cap. 24. & ſeqq.* (4) *Tom. 4. controv. l. 1. c. 11. de bonis operibus in particulari.* (5) *Diana in ſua edit. coordinata tom. 3. tract. 6. reſol. 64. & reſol. 71. & duabus ſeq.*

Digitized by Google

JANUARIUS.

Dies Menſis.	Initium Auroræ. Horæ. Qu.	Dies Menſis.	Ortus Solis. Horæ. Qu.	Meridies. Horæ. Qu.	Hora Matut. Horæ. Qu.	Media nox Horæ. Qu.
1	13 0	1	14 3	19 1	21 1	7 1
12	12 3	14	14 2	19 0		7 0
21	12 2	22	14 1			
28	12 1	28	14 0	18 3		6 3

FEBRUARIUS.

Dies Menſis.	Initium Auroræ. Horæ. Qu.	Dies Menſis.	Ortus Solis. Horæ. Qu.	Meridies. Horæ. Qu.	Hora Matut. Horæ. Qu.	Media nox Horæ. Qu.
3	12 0	3	13 3			
9	11 3	9	13 2	18 2	21 0	6 2
15	11 2	14	13 1			
20	11 1	19	13 0	18 1		6 1
25	11 0	24	12 3			

MARTIUS.

Dies Menſis.	Initium Auroræ. Horæ. Qu.	Dies Menſis.	Ortus Solis. Horæ. Qu.	Meridies. Horæ. Qu.	Hora Matut. Horæ. Qu.	Media nox Horæ. Qu.
2	10 3	1	12 2	18 0	20 3	6 0
7	10 2	6	12 1			
12	10 1	10	12 0	17 3		5 3
16	10 0	15	11 3			
21	9 3	20	11 2	17 2	20 2	5 2
25	9 2	25	11 1			
30	9 1	30	11 0	17 1		5 1

APRILIS.

Dies Menſis.	Initium Auroræ. Horæ. Qu.	Dies Menſis.	Ortus Solis. Horæ. Qu.	Meridies. Horæ. Qu.	Hora Matut. Horæ. Qu.	Media nox Horæ. Qu.
3	9 0	4	10 3			
8	8 3	9	10 2	17 0	20 1	5 0
12	8 2	14	10 1			
17	8 1	19	10 0	16 3		4 3
21	8 0	24	9 3			
25	7 3	30	9 2	16 2	20 0	4 2
30	7 2					

M A I U S.

Dies Menſis.	Initium Auroræ. Horæ. Qu.	Dies Menſis.	Ortus Solis. Horæ. Qu.	Meridies. Horæ. Qu.	Hora Matut. Horæ. Qu.	Media nox Horæ. Qu.
4	7 1	6	9 1			
9	7 0	12	9 0	16 1		4 1
14	6 3	18	8 3			
19	6 2	26	8 2	16 0	19 3	4 0
24	6 1					
30	6 0.					

J U N I U S.

Dies Menſis.	Initium Auroræ. Horæ. Qu.	Dies Menſis.	Ortus Solis. Horæ. Qu.	Meridies. Horæ. Qu.	Hora Matur. Horæ. Qu.	Media nox Horæ. Qu.
7	5 3	9	8 1	15 3	19 3	3 3

J U L I U S.

Dies Menſis.	Initium Auroræ. Horæ. Qu.	Dies Menſis.	Ortus Solis. Horæ. Qu.	Meridies. Horæ. Qu.	Hora Matut. Horæ. Qu.	Media nox Horæ. Qu.
1	5 2	1	8 1	15 3	19 3	3 3
6	5 3	17	8 2	16 0		4 0
14	6 0	25	8 3			
19	6 1					
25	6 2					
30	6 3					

A U G U S T U S.

Dies Menſis.	Initium Auroræ. Horæ. Qu.	Dies Menſis.	Ortus Solis. Horæ. Qu.	Meridies. Horæ. Qu.	Hora Matut. Horæ. Qu.	Media nox Horæ. Qu.
4	7 0	1	9 0	16 1		4 1
8	7 1	7	9 1			
13	7 2	13	9 2	16 2	20 0	4 2
17	7 3	18	9 3			
21	8 0	24	10 0	16 3		4 3
26	8 1	29	10 1			
30	8 2					

SEPTEMBER.

Dies Menſis.	Initium Auroræ. Horæ. Qu.		Dies Menſis.	Ortus Solis. Horæ. Qu.		Meridies. Horæ. Qu.		Hora Matut. Horæ. Qu.		Media nox Horæ. Qu.	
4	8	3	3	10	2	17	0	20	1	5	0
8	9	0	8	10	3						
13	9	1	13	11	0	17	1			5	1
18	9	2	18	11	1						
23	9	3	23	11	2	17	2	20	2	5	2
27	10	0	27	11	3						

OCTOBER.

Dies Menſis.	Initium Auroræ. Horæ. Qu.		Dies Menſis.	Ortus Solis. Horæ. Qu.		Meridies. Horæ. Qu.		Horæ Matut. Horæ. Qu.		Media nox Horæ. Qu.	
1	10	1	2	12	0	17	3			5	3
6	10	2	7	12	1						
11	10	3	12	12	2	18	0	20	3	6	0
16	11	0	17	13	3						
21	11	1	22	13	0	18	1			6	1
27	11	2	27	13	1						

NOVEMBER.

Dies Menſis.	Initium Auroræ. Horæ. Qu.		Dies Menſis.	Ortus Solis. Horæ. Qu.		Meridies. Horæ. Qu.		Hora Matut. Horæ. Qu.		Media nox Horæ. Qu.	
1	11	3	2	13	2	18	2	21	0	6	2
7	12	0	7	13	3						
14	12	1	13	14	0	18	3			6	3
21	12	2	20	14	1						
30	12	3	27	14	2	19	0	21	1	7	0

DECEMBER.

Dies Menſis.	Initium Auroræ. Horæ. Qu.		Dies Menſis.	Ortus Solis. Horæ. Qu.		Meridies. Horæ. Qu.		Hora Matut. Horæ. Qu.		Media nox Horæ. Qu.	
			8	14	3						
17	13	0	9			19	1	21	1	7	1

INSTITUTIO XXV.

De Miſſa Sancta, quæ ineunte quolibet menſe in Metropolitana ſub Auroram celebratur. De Anni Jubilæi inſtitutione. De Indulgentiis illis conceſſis, qui ad primam menſis ineuntis Miſſam in Metropolitana conveniunt.

I. INter cætera pietatis inſtituta, quæ commendantur in hac amantiſſima patria, cujus adminiſtrationem nos, licet immerentes, Dei, & Apoſtolicæ Sedis beneficio ſuſcepimus, illud *Miſſæ Sanctæ*, uti vocant, præſtantius viſum eſt, quæ ſingulis menſibus ineuntibus ſub ortum Solis magna hominum frequentia celebratur.

II. Hæc pia conſuetudo in mentem adducit illud, quod initio Seculi ſecundi contigiſſe traditum eſt, cum Plinius ſecundus peracto Conſulatu ad regendam Bithyniam profectus, Trajano Imperatori vivendi rationem primorum Fidelium explicavit, qui in Bithynia, ac Ponto verſabantur, & relicta veteri ſuperſtitione Chriſti doctrinam, ac fidem amplexi fuerant. Refert igitur (1), *quod erant ſoliti ſtato die ante lucem convenire, carmenque Chriſto, quaſi Deo, dicere ſecum invicem*.

III. Ut eadem conſuetudo, populique frequentia non modo ſervaretur, ſed magis in dies augeſceret, ſtatim ac in Sedem hanc pervenimus, in Metropolitana Eccleſia die primo Januarii rem Divinam ſub ortum Solis ſolemni ritu peregimus; cœleſtem opem, Hymnum *Veni Creator Spiritus* præcinentes, imploravimus, populoque benedictionem divinæ Euchariſtiæ Sacramento impertivimus. Idem proxima die Januarii, ſi Deus volet, perficiemus, quod etiam per aliam declarationem enunciavimus, ut univerſi conveniant, & plenariam Indulgentiam a Gregorio XV. conceſſam conſequantur.

IV. Tabularii noſtri ſcripta monimenta evolventes diploma ejuſdem Pontificis invenimus, qui Metropolitanam S. Petro nuncupatam alia plenaria Indulgentia cumulavit pro iis omnibus, qui die Feſto Sanctorum Petri, & Pauli, vel primo die cujuslibet menſis Sacramento Pœnitentiæ prius expiati, & Sacra Euchariſtia refecti idem Templum viſitarent; ſed nihil compertum eſt de illa Indulgentia, pro iis nempe, qui poſt Pœnitentiæ Sacramentum, ſuſceptamque Euchariſtiam, *Sanctæ Miſſæ*, quam ſupra memoravimus, adeſſent; quæ Indulgentia in levamen Animarum purgantium converti poſſe dicitur. Permiſſionem ſolum deprehendimus voce ipſius Pontificis expreſſam, quæ dubitationem etiam præſeferret, cum nullo legitimo documento niteretur; eo quod permiſſiones ejuſmodi *vivæ vocis oraculo* traditæ, Gregorii ejuſdem, atque Urbani VIII. Decreto penitus abrogatæ fuerunt. Accedit etiam ſententia communi omnium Theologorum conſenſu firmata, nullam Indulgentiam Animabus in Purgatorio detentis prodeſſe, niſi Summus Pontifex in ejus promulgatione id aperte declaraverit. Sic tradit Paſſerinus (2), qui poſtquam oſtendit Animas, quæ igne purgantur, per Indulgentias cruciatu levari poſſe, his tandem verbis utitur: *Ad hoc tamen neceſſe eſt, ut id exprimatur in conceſſione facta per Pontificem. Illis enim tantum Indulgentiæ proſunt, quibus prodeſſe vult ſummus Pontifex, nimirum pro quibus applicat de Theſauro Eccleſiæ ſatisfactionem Chriſti, & Sanctorum: id vero non cenſetur facere, niſi id exprimat; & id non exprimit ex eo, quod abſolute Indulgentiam concedat fidelibus quibuſcumque utriuſque ſexus, quia nomen fidelium abſolute prolatum ſolos vivos comprehendit*.

V. Ut omnis ſuper hac re dubitatio adimeretur, Bonifacii VIII. exemplum anno 1300. propoſitum ſequuti ſumus, quod a Jacobo Cajetano Diacono Cardinali S. Georgii poſteris commendatum fuit (3). Eo igitur anno incredibilis hominum multitudo ex univerſis terræ partibus Romam confluxit, pio quodam documento permota, poſt ſingulos centum annos plenariam Indulgentiam iis concedi, qui principes Urbis Eccleſias inviſerent, id autem illo anno 1300. po-

(1) *In Epiſt. 97. lib. 10.* (2) *In tract. de Indulg. quæſt. 3. num. 892.* (3) *In tract. de Centeſimo, ſeu Jubilæi anno.*

potiſſimum contingere. Prudentiſſimus Pontifex ſedulam curam fruſtra impendit, ut certum aliquod ex Tabulariis Vaticani Palatii ejus rei teſtimonium reperiret. Quare Sanctam Indulgentiam ſua auctoritate Bonifacius probavit, confirmavitque; atque hoc pacto Anni Sancti celebritatem induxit, quæ initio poſt centum annos agebatur; deinde a Clemente VI. ad quinquaginta, tandem a Sixto IV. ad 25. annos redacta fuit, ut ex eorum Conſtitutionibus liquido comprobatur (1).

VI. Hoc ducti exemplo, omnia, quæ ſuperius a nobis relata ſunt, Clementi XII. per ſupplicem libellum explicavimus, qui datis Literis Apoſtolicis die 18. hujus menſis Decembris anni 1733., ut votis noſtris indulgeret, & Fidelium pietatem, ac religionem magis excitaret, plenariam Indulgentiam, quæ animabus in Purgatorio detentis etiam prodeſſet, elargitus eſt univerſis, qui poſt Sacramentum Pœnitentiæ, ſuſceptamque Euchariſtiam, *Sanctæ Miſſæ* præſentes interſint, quæ de more ſub ortum Solis primo die cujuslibet menſis in hac Metropolitana celebrabitur: *Plenariam omnium peccatorum ſuorum Indulgentiam, & remiſſionem, quam etiam animabus Chriſtifidelium, quæ Deo in charitate conjunctæ ab hac luce migraverint, per modum ſuffragii applicari poſſint, miſericorditer in Domino concedimus.*

VII. Hunc pretioſum theſaurum ſingulis detegimus, qui in hac civitate verſantur, ut hac noſtra declaratione admoniti non ſibi tantum, ſed animabus, quæ purganti flamma cruciantur, ampliſſimum beneficium comparent. Perpendant omnes hoc præſertim tempore Divinam clementiam, & opem ſuppliciter implorandam, cum Deus criminibus hominum graviter laceſſitus ultionem debitam cervicibus noſtris intentare videtur.

VIII. Ut cognitum ſit omnibus, qua hora ſanctum ejuſmodi Miſſæ Sacrificium quolibet menſe peragatur, opportunum duximus id innuere, priuſquam ſermoni finem imponamur.

Menſe Januario conſtituitur hora	14 ½	Julio.	8 ½
Februario.	13 ½	Auguſto.	9 ½
Martio.	12 ½	Septembri.	10 ½
Aprili.	11	Octobri.	12
Majo.	9 ½	Novembri.	13 ½
Junio.	8 ½	Decembri.	14 ½

INSTITUTIO XXVI.

De initiandorum penſione, ſeu Patrimonio. Pro ordinatione titulus ab Eccleſiaſtico Beneficio deducitur; titulus vero patrimonii in ſubſidium conceditur. Utrum inter Beneficii proventus Miſſæ ſtipendium referri debeat. Patrimonium bonis ſtabilibus, & fructiferis conſtare debet. De illis Patrimoniis, quæ charitatis, & benevolentiæ cauſa conſtituuntur; ac de illis, quæ liberorum jure non ſalvo decernuntur, vel addita conditione, ut Patri alimenta præbeantur. De illis, qui ſub falſi Beneficii nomine ad Sacros Ordines promoventur. De formulis, quæ in Patrimonii conſtitutione ſervantur. De illis, qui Ordinibus initiantur ſub Beneficii titulo, interjecta promiſſione de fructibus minime percipiendis. De alienatione, & Patrimonii permutatione. De Cautionibus, & Sponſionibus, quæ pro Patrimoniis intercedunt. De beneficiorum abdicatione; quorum titulo aliquis ad Sacros Ordines pervenire contendit.

I. INter cætera, quæ pro reſtauranda Eccleſiæ diſciplina in Tridentina Synodo in examen revocata fuerunt, Sacræ Ordinationis titulus locum obtinuit. Nonnulli ex iis Patribus ad Sacerdotium eos tantum recipiendos cenſuerunt, qui ratione Beneficii alicui Eccleſiæ addicerentur: alii vero, cum tenuiſſimos in pluribus locis Eccleſiaſticos proventus adverterent, in eam opinionem adducti ſunt, ut Sacerdotium omnibus indiſtincte titulo Patrimonii conferretur. Hanc

(1) *Tit. de Pœnitentiis, & remiſſionibus.*

Hanc controverſiam Cardinalis Paleottus in Actis Concilii, & præclariſſimus Cardinalis Pallavicinus in hiſtoria ejuſdem Synodi (1) fuſe commemorant. Tandem, uti ſatis omnibus cognitum eſt, decretum fuit, ut Beneficium potiſſima Ordinationis cauſa duceretur, & nullus ad Sacros Ordines admitti poſſet, *Niſi prius legitime conſtet, eum Beneficium Eccleſiaſticum, quod ſibi ad victum honeſte ſufficiat, pacifice poſſidere*. Sancitum quoque eſt, ut penſiones ad patrimonia ac ordines obtinendos viam faciliorem ſolum ſternerent, ſi nempe Eccleſiæ neceſſitas, & commodum id requirerent, ut habetur ſeſſ. 21. cap. 2. de Reformatione his verbis: *Patrimonium vero, vel penſionem obtinentes ordinari poſthac non poſſint, niſi illi, quos Epiſcopus judicaverit aſſumendos pro neceſſitate, vel commoditate Eccleſiarum ſuarum*. Aliter ſane conſtitui non poterat, ſi exiguus Beneficiorum numerus, & plurimum Miniſtrorum neceſſitas expendantur; cum etiam Sacræ Ordinationes titulo Patrimonii circa finem Seculi XII. jam fuerint inſtitutæ, quæ Decreto Alexandri III. innitebantur (2), ut Thomaſſinus aperte demonſtrat (3).

II. *Temporis tamen curſu* (inquit Thomaſſinus) *animadverſum eſt nonnullos Epiſcopos ab hac ordinandi norma abſque ullo diſcrimine deflexiſſe, paſſim quoſcumque ad Patrimonii titulum ad Sacrum miniſterium admittendo*. Cum id Innocentio XI. delatum fuiſſet, ad ſingulos Epiſcopos litteras encyclicas per Sac. Concilii Congregationem mitti juſſit die 13. Maji anno 1579., ut Decretum Synodi Tridentinæ penitus obſervaretur: *Deindeque per baſce circulares Litteras Epiſcopis omnibus Sanctiſſimum Tridentini Decretum in memoriam reduci mandavit, quatenus omnes illud ſancte cuſtodiant, ſciantque, non aliter ordinandum ad titulum Patrimonii, vel penſionis, niſi cum Eccleſiæ neceſſitas, vel commoditas ita exigat, qua in re prudens Epiſcopi, timoratumque judicium verſari debebit.*

III. Cum vero ad obtinendum Ordinationis privilegium *extra tempora* ea verba in diplomate Pontificio inferantur: *Ut parentibus tuis ſolatio eſſe poſſis, & fervore devotionis accenſus ad Sacros Ordines extra tempora, ac, interſtitiis non ſervatis, ad titulum Patrimonii tui, ſeu perpetui Beneficii Eccleſiaſtici, dummodo illud pacifice poſſideas, promoveri poſſis, concedimus*; & cum in Sac. Congregatione Concilii ea dubitatio propoſita fuerit, *Dubitat Archiepiſcopus Urbinas, an vigore Brevium hujuſmodi quis promoveri poſſit ad titulum Patrimonii, non obſtante, quod non concurrat Eccleſiæ neceſſitas, vel commoditas, dum cauſa motiva conceſſionis videtur ſolatium parentum*. Sacra Concilii Congregatio die 9. Septembris anno 1679. reſpondit *negative*. (4)

IV. Nobis ſane ab iis Canonicis ſanctionibus recedendum non eſt, neque immutandam volumus ſummam quadraginta ſcutorum Romanorum quam ſinguli Ordinandi ex Beneficio, ſeu ex Patrimonio percipere debent. Utrum vero imminui, vel augeri fas ſit, & diſcrimen etiam ratione Patrimonii habendum videatur inter cives, qui ad Ordines aſſumuntur, eoſque qui in agri planitie, vel etiam in montibus degunt, ad Synodum rejicimus, quam, peracta Sac. Viſitatione, ſi Deus propitius erit, pro inſtituenda noſtra Diœceſi indicemus. Interim Diœceſis inopia permoti, plura numerabimus, quæ libenter a nobis permittentur, ut deinde ad pravas conſuetudines deveniamus, quæ omnino ac ſevere interdicentur.

V. Ac primum de Beneficiis ſermo ſit, quibus fere omnibus celebrationes aliquæ Miſſarum procul dubio adjunguntur. Igitur, qui Curias Eccleſiaſticas probe norunt, inter ſe diſputant, an Miſſæ ratione Beneficii celebrandæ ſubduci prius debeant, & reliqui deinde ipſius Beneficii proventus expendi, ob quod Ordines conferuntur. Id ſane plurimi affirmant; tamen alii plures contrariam ſententiam tuentur, licet, qui Beneficium aſſequutus eſt, injunctum Miſſarum onus per ſe, vel per alios Sacerdotes perſolvere poſſit. In quo tamen aliqui novum diſcrimen obſervandum putant; nempe, ſi alterius Sacerdotis opera utatur, tunc pretium ex Beneficii proventibus non eſſe deſumendum; contra vero, ſi ipſe per ſe Miſſarum oneri ſatisfaciat. Hic enim legitima cauſa, ac morbo præſertim impeditus, poteſt aliquando a Sacri-

(1) *Lib.* 17. *cap.* 9. (2) *Cap. Epiſc. de præbendis*.
(3) *De veteri, & nova Eccleſiæ diſcip. part.* 2. *lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 2.
(4) *Lib.* 30. *Decretor. pag.* 400. *& ſeqq.*

Digitized by Google

crificio Miſſæ abſtinere (1); quod probari nequit, ſi quis ſuo loco alium Sacerdotem ad Miſſas celebrandas adhibeat; tunc enim, licet morbo detentus, ab onere Miſſarum non liberatur. Contingere autem poteſt, ut Ordinatus ad extremam inopiam diuturno morbo redigatur, quod periculum pro dignitatis ratione longe depellendum eſt.

VI. Nos quidem, cum in Sac. Congregatione Concilii Secretarium ageremus, ſententiam noſtram juſſu ipſius Congregationis, ſcripto in lucem edito, declaravimus, in quo primum expendimus Miſſarum oneri procul dubio ſatisfaciendum juxta Sac. Congregationis opinionem, ſi impedimentum diutius protrahatur, licet, qui Beneficium obtinet, per ſe, vel per alium poſſit injunctum Miſſarum onus adimplere; ideoque nullum diſcrimen inter eos admitti, qui onus ejuſmodi per ſe debeant exſolvere; & qui alium quempiam Sacerdotem in ſuum locum ſubrogandi habeant facultatem. Poſt hæc cum omni obſervantia propoſuimus, prudentia, arbitrioque Ordinarii ea dijudicanda eſſe, quæ peculiariter hac in re contingunt. Præclari juris periti in hanc ſententiam plura ſcripſerunt: & cum in Sacra Congregatione petitum fuiſſet: *An a Beneficio, ſeu Capellania, ad cujus titulum quis intendit ad Sacros Ordines promoveri, detrahenda ſint onera Miſſarum eidem adjecta, quando Beneficiatus non tenetur eas per ſe ipſum celebrare, vel potius, oneribus Miſſarum non detractis, ſive illæ celebrandæ ſint per ſe ipſum, ſive poſſint celebrari per alium, faciendus ſit calculus omnium fructuum pro conſtituenda ſumma a Synodali conſtitutione, vel regionis mora requiſita pro Sacris Ordinibus ſuſcipiendis*; die 17. Julii anno 1723. ita reſponſum fuit: *eſſe relinquendum arbitrio, & conſcientiæ Ordinariorum*. Quæ cum ita ſe habeant, ſi cætera omnia, quæ ad Ordines ſuſcipiendos neceſſario requiruntur, minime deſint, Miſſarum ſtipendia inter Beneficii proventus facile numerabimus, ſive *per ſe ipſum* Beneficio præditus, ſive *per alium* eaſdem Miſſas celebrare teneatur: indolem præſertim Ordinandi ſerio perpendemus. Siquis enim nobis ſuſpicionem injiciat, Ordinandum ſine debito cultu, ac religione ad rem Divinam faciendam accedere poſſe ob eam cauſam, ut ſimul oneribus Beneficii ſatisfaciat, nulliſque emolumentis deſtituatur; tunc ſane eorum opinionem amplectemur, qui ſubductis antea Miſſarum oneribus Beneficii proventus conſtituunt: *De celebratione Miſſæ* (inquit Cardinalis Bellarminus, cum ad Epiſcopum Theani Nepotem ſuum ſcriberet) *faciunt artem de pane lucrando, unde Sacerdotium contemptibile redditur, & Eccleſia ſcandalis patet*.

VII. Sed jam de titulo Patrimonii ſermonem inſtituamus. Cum bona ad Patrimonium conficiendum certa, ſtabilia, & fructuoſa eſſe debeant, eum proventum nunquam probabimus, qui ingenio, ac virtute ordinandi facile comparari poſſe videatur. Nam Sacræ Congregationis Conciiii Decreta ſatis aperte rem declarant. Anno 1589., menſe autem Octobris plura propoſita, ac diſputata fuerunt (2), ac præcipue quarto loco petitum fuit: *Si quis tantum habeat, quod ex induſtria, vel honeſto labore lucratur; puta, quod ſit Muſicus, Magiſter grammaticæ, Pictor, Scriptor, aut alterius licitæ profeſſionis, idque ſit ſufficiens ad ſuſtentationem vitæ, poteritne promoveri?* Decretumque fuit *non poſſe* (3). Præ cæteris, quæ afferri poſſent, aliam ſanctionem hic ſubjiciemus, quæ die 23. Maji anno 1609. (4) his verbis promulgata fuit: *Sacra &c. reſpondit gradum Doctoratus tam in Theologia, quam in jure Canonico non eſſe titulum, ad quem aliquis ad Sacros Ordines promoveri queat, ſed requiri omnino, vel Beneficium, vel Patrimonium ad vitam promovendi honeſte ſuſtentandam ſufficiens*.

VIII. Ob eamdem cauſam ad Ordines nunquam recipimus, qui Patrimonium ex bonis mobilibus, ac ſemoventibus confectum nobis exhibeant: *Communitas Sancti Angeli* (ita Sacra Congregatio die 29. Novembris an. 1670. decrevit (5)) *Sypontinæ diœceſis exponit, per Ordinarium admitti ad Sacros Ordines Clericos, aſſignato Patrimonio in bonis mobilibus, & ſemoventibus; &, cum hoc tendat in grave damnum ejuſdem Communitatis, dum fraudantur impoſitiones, & alia onera Communitatis, quibus animalia ſunt obnoxia, & credat eſſe contra Canonicas diſpo-ſitio-*

(1) *Cap. ſignificatum de detrahendis*. (2) *In Cauſa Seguntina Collationum Ordinum*.
(3) *Lib. 6. Decretor. pag. 58.* (4) *Lib. 11. Decretor. pag. 53.* (5) *Lib. 26. Decretor. pag. 461. & ſeqq.*

Digitized by Google

ſitiones , ad tollendas controverſias ſupplex inſtat , declarari an poſſit Patrimonium aſſignari ſuper mobilibus , & dictis animalibus , (Sacra &c. *rebus , & dictis animalibus .*) Sacra &c. *reſpondit negative .*

IX. Itaque rejectis hujuſmodi Patrimoniis, ſi de proventuum ſumma , ac de ſtabili certoque fundo teſtimonia nobis afferantur , & ſi præ cæteris Eccleſiæ neceſſitas , & commodum accedat , non modo nomine Patrimonii Ordines conferemus , ſed omnem facilitatem , atque indulgentiam in hac re oſtendemus; cum hæc Diœceſis minime Beneficiis affluat, quæ etiam magna ex parte ad Sedem Apoſtolicam jure ſuo referuntur. Plurimum vero pro Diœceſis felicitate confert, ſi Eccleſiaſticis miniſtris abundet, uti Cardinalis Pallavicinus his verbis latine redditis teſtatur (1): *Quis inficiari poteſt maximam in Rempublicam utilitatem ex eo dimanare , quod in ea plures verſentur, qui ſibi eam conditionem ſtatuerint , ut , pluſquam cæteri , vitam honeſtati , quieti , ſtudiiſque devoveant ; ipſi enim dignitatis , doctrinæque præſtantia diſſidia componere , & a maleficiis alios ſua auctoritate removere poſſunt. Opponent fortaſſe , quod negari nequit , aliquos Sacerdotes Laicis ipſis deteriores haberi. At plures etiam Medici ob inſcitiam ægrotis mortem afferunt , plures quoque milites proditores ſunt , plurimique cibi veneno inficiuntur : tamen ægrotis medentium opem , oppidis cuſtodiam militum , eſurientibus dapes ad levamen recuſare nullo modo debemus . Vehementer errat , qui de utilitate Legum , vel alicujus inſtituti dijudicans , certum quidpiam , & perpetuum expetit , cum id in actionibus hominum ob ipſorum liberam voluntatem minime reperiatur . Illud unice inquirendum eſt , utrum aliquid frequentius , & uſitatius contingat .*

X. Itaque , ſi Eccleſiæ neceſſitas , & commoditas id poſtulent , & meritis ad Ordines ſumendos neceſſariis aliquis præditus ſit, licet Beneficium obtineat adeo tenue , ut pro Ordinatione minime ſufficiat, adjungi illos quoque proventus facile patiemur , quos ex Patrimonio comparare poterit ; cum id præſertim minime legibus adverſetur. Nam in cauſa Sypontina , quam ſupra memoravimus , cujus ſententia lata fuit a Sac. Congregatione menſe Octobris anno 1589. , cum primo loco hoc petitum fuiſſet : *Primo , an Clericus alioqui idoneus habens Beneficium inſufficiens de per ſe , ſed qui , juncto Patrimonio , habeat , quod ſufficiat ad honeſtam vitæ ſuſtentationem , poſſit promoveri ;* ita fuit ſancitum: *Sacra &c.* reſpondit ad primum, *poſſe juxta formam Concilii Tridentini* (2)

XI. Eadem ratione pro conferendis Ordinibus demandatum Capellani munus , licet inter bona mobilia referatur , probabimus , ſi tamen ſummam a Synodo propoſitam exæquet , & qui nominandi jure potiuntur , fidem ſuam , noſtra interpoſita auctoritate , præſtiterint , eum , qui nominatus antea fuerit , in eo munere futurum , donec vita fungatur ; ſive alio pacto (per aliquod nempe Beneficium , ſeu Patrimonium) honeſtam vitæ ſuſtentationem ſibi comparaverit : ac poſtremo ſi non deſit aliquis fortaſſe , qui ſe alimenta præbiturum , data ſponſione , polliceatur , ſi forte Ordinatus legitima cauſa impeditus Miſſæ ſacrificium celebrare non poſſit.

XII. Si fundus deſit, in aliquo Cenſu , vel perpetuis Cenſibus Patrimonium conſtitui facile indulgebimus , modo ſiant intra limites, qui a S. Pio V. in ſuo Decreto præſcribuntur; tunc enim Cenſus inter bona ſtabilia numerantur . Cavendum tamen eſt, ſi debitores ii Cenſibus diſſolvi cupiant , apud probum aliquem , & locupletem virum integram pecuniam eſſe deponendam , ut in alios Cenſus convertatur , vel fructiferis , certiſque fundis collocetur , qui ejuſdem rationis , ac primus cenſus, habebuntur. Curet autem Ordinatus ſub pœna Suſpenſionis , ut ejuſmodi pecuniæ collocatio minime negligatur; cum hæc omnia Decretis Sacrarum Congregationum omnino congruant , uti Monacellus apertiſſime declarat (3).

XIII. Si quis etiam charitate ductus Patrimonium tribuere velit, ut aliquis ad Ordines recipiatur , ejus virtutem plurimum commendabimus , & ſi nihil omnino neceſſarium deſit , Ordinationem inſtituemus. Eas tamen conditiones requirimus, quæ a Sac. Congregatione anno 1573. ſancitæ fuerunt (4): *Sacra &c. cenſuit , poſſe aliquem ad Sacros Ordines promoveri ad titulum bo-*

(1) *Loco ſuprac.* (2) *Seſſ. 21. cap. 2. de reformat.* (3) *Tom. 2. tit. 13. pag. 71. num. 17. & num. 21. edit. Rom. anno 1706.* (4) *Lib. 1. Decret. pag. 113.*

bonorum, quæ ei donentur, ſi tamen Epiſcopus judicaverit, eum aſſumendum pro neceſſitate, vel commoditate Eccleſiarum ſuarum, donationeſque hujuſmodi vere, & abſque ulla fraude, & in forma valida fiant de tot bonis, quæ promovendo ſufficiant ad vitam honeſte ſuſtentandam, quæque deinceps alienari nullo modo poſſint ſine licentia Epiſcopi, donec ille Beneficium Eccleſiaſticum ſufficiens adipiſcatur, vel aliunde habeat, unde vivere poſſit. Huic ſententiæ alia quoque adjungitur, quæ a Sacra Congregatione die 15. Aprilis anno 1598. promulgata fuit, & lib. 9. Decretorum pag. 50. continetur. Cenſum quoque, ſi juxta Decretum S. Pii V. fuerit inſtitutus, ad Patrimonium conficiendum admittemus, ea ſemper adhibita conditione, ut qui Cenſum attribuit, ſi forte a debitore pecunia reſtituatur, pro vitæ ſuſtentatione conſulat Ordinato, donec eadem pecunia eo modo collocetur, quem ſupra memoravimus, uti prudenter idem Monacellus indicavit (1).

XIV. Verba Sac. Congregationis, quæ paulo ante retulimus, *vere & abſque ulla fraude, & in forma juris valida* Tridentinæ Synodi ſententiam tantum explicant (2), in qua ſic traditur: *eo quoque prius perſpecto, Patrimonium illud, vel penſionem vere ab eis obtineri*. Hinc neceſſario ſequitur nec legitima, nec juri Canonico congruentia ea Patrimonia judicari, quæ ex bonis ad alium vel integre, vel magna ex parte ſpectantibus conficiuntur; ita ut Ordinatus eos fructus annuos percipere nequeat, qui a Synodo ſtatuti fuerunt; quod pariter de illis bonis ſtatuendum eſt, quæ adjecto redimendi pacto prius divendita fuerant, celatis aut conventionibus, aut contractu. Poſtremo a ſacris ſanctionibus aliena ſunt ea Patrimonia, in quibus expreſſa, vel tacita conventio intercedit, ut fundi poſſeſſio ſemper ad eum pertineat, qui ratione ſolum Patrimonii eumdem fundum contulit, ſive ut Ordinatus nullos fructus, vel illorum tantum partem ex eo fundo deſumat, licet publicæ tabulæ obſignatæ contrarium declarent. Nemo quippe non videt fraudem, quæ objicitur cum de re graviſſima negotium habeatur. Diſceptatur etiam, utrum parens omnia ſua bona filio pro ſuſcipiendis Ordinibus legitime aſſignare poſſit, licet partes hæreditatis, quæ cæteris liberis jure naturæ debentur, hoc pacto ipſis auferantur; deinde, utrum id parens exequi poſſit, ſi unicum habeat filium, eamque conditionem interponat, ut ſibi ad vitam neceſſaria ſuppeditentur. Primum quidem, cum detrimentum reliquis filiis inferatur, nulla ratione permittitur; ſecundum vero legitimum haberi nequit, niſi in bonorum reſignatione omnia ſingillatim explicentur, ut illorum ſumma, fructuſque annui deprehendantur, atque inde, quid Ordinato ad vitam ſuſtentandam libero ſuperſit, certo probetur (3).

XV. Ut hæc, & alia hujus generis maleficia impedirentur, inter cæteros caſus hunc quoque reſervatum Deceſſor noſter Cardinalis Jacobus Boncompagnus edixit: *Conſtitutio fictitii Patrimonii Sacris Ordinibus initiando, vel cum pacto illud nunquam petendi, vel retrocedendi, antequam eidem Ordinato ſuppetat, unde aliunde victus honeſtus ſubminiſtretur*. Cum nihil circa ejuſmodi caſus a nobis immutatum ſit, in dubium revocari nequit, quin integre vim ſuam ipſe retineat. Sed quoniam experientia compertum eſt, hanc morbi luem ſuperius allato remedio minime extingui, nos aliquas cauſas afferemus, ut in graviſſima re fraudes hujuſmodi prohibeantur.

XVI. Ac primum, qui ad Ordines aſſumitur, eam voluntatem præſefert, non modo ut illos exerceat, ſed etiam ad Presbyteratum, & rem Divinam faciendam perveniat, quod tamen aſſequi nunquam poterit, ſi alicujus fraudis, vel pactionis, ut paulo ante diximus, particeps ad Sacram Ordinationem accedat. In Canone *neminem*, ſuſpenſionis pœna ſtatuitur (4), ſi quis Ordines ſine Patrimonio ſufficienti accipiat: *Decrevit Sancta Synodus, vacuam habere manus impoſitionem*. In alio Canone *Sanctorum* idem ſancitur his verbis: *Decernimus, ut ſine titulo facta Ordinatio irrita habeatur*. Innocentius III. (5) hanc veterum Canonum ſeveritatem mitigavit; & eum, qui Ordines contulerit haud ignarus fraudis, atque imparis Patrimo-

(1) *Loco ſuperius allato*. (2) *Cap. 2. ſeſſ. 21. de reformat.* (3) *Monacel. tom. 1. pag. 67. num. 5. & 6 t. 3. pag. 131. num. 4. & 5.* (4) *Diſtin. 79.* (5) *Cap. cum ſecundum de præbend. & digni*.

Digitized by Google

trimonii, obſtringit, ut Ordinato neceſſaria ad vitam agendam ſubminiſtret: *Licet autem Prædeceſſores noſtri Ordinationes eorum, qui ſine certo titulo promoventur, in injuriam Ordinantium irritas eſſe voluerint, & inanes, nos tamen benignius agere cupientes, tamdiu per Ordinatores, vel Succeſſores eorum provideri volumus Ordinatis, donec per eos Eccleſiaſtica Beneficia conſequantur*. Tridentinum Concilium (1) pœnas veterum Canonum iterum præſcribit illis, qui titulo imparis Beneficii, ſive ad alium quempiam pertinentis, aut fictitii Patrimonii ordinantur: *Antiquorum Canonum pœnas ſuper his innovando*: (2) Sixtus V. pœnam Suſpenſionis a priſcis ſanctionibus inflictam iterum confirmat; & Clemens VIII. (3) Sixtinam Conſtitutionem iis terminis concludit, qui a Tridentina Synodo decernuntur. Itaque, ut recte judicetur, utrum eo modo Ordinatus, quem nuper expoſuimus, ſuſpenſionem incurrat, & etiam *Irregularitatem*, ſi Ordines exerceat, & Sacrum peragat, inveſtigari debet, an Concilium Tridentinum, cum veterum Canonum Decreta renovaret, pœnam ſuſpenſionis promulgaverit, vel ſolum edixerit, ut qui fraudis conſcius Ordines adminiſtraverit, alimenta præſtare debeat Ordinato, donec honeſtam vitæ ſuſtentationem alio pacto conſequatur. Id potiſſimum a Sac. Congregatione dignoſcendum eſt, quæ, ut ſæpius innuimus, Tridentinæ Synodi ſententias interpretari ſola poteſt, quemadmodum Summi Pontifices ſanxerunt. Illa vero, poſtquam rem diligenter expendit, pœnam ſuperius expoſitam ſolummodo in eum, qui Ordines contulerit, renovatam aſſeruit, non autem Suſpenſionem, niſi forte Ordinarius doli conſcius ante fuerit, & Ordinatorem ipſum in fraudem adduxerit. Tunc enim eadem Suſpenſionis pœna liberari nequit, uti die 27. Novembris anno 1610. conſtitutum fuit: *Sacra Congregatio Concilii, propoſito ſuprafcripto dubio, omnium ſententiis cenſuit, hoc caſu pœnam Suſpenſionis ante Concilium non eſſe correctam, & hodie a Tridentino Concilio eſſe innovatam, & propterea hujuſmodi Clericum, qui adhibito dolo, confictoque titulo Ordinatorem decepit, eſſe ipſo jure ſuſpenſum, carereque Ordinum executione*. Fagnanus ſuper hac re conſulatur (4). Fruſtra ad Sedem Apoſtolicam confugit, qui per ejuſmodi fraudem Ordines aſſequutus eſt, ut remedium malo opportunum ſibi conciliet. Nos enim, qui in Sac. Congregationibus magnam vitæ partem exegimus, affirmare poſſumus, quod, ſi palam, vel etiam occulte id evenerit, licet nos ipſi per literas propitii ſimus, nihil aliud obtenturus ſit, niſi, ut per aliquod tempus Sacrum faciat, donec honeſtam vitæ ſuſtentationem ſibi aliqua ratione paraverit.

XVII. Cum publicas Ordinationes indicimus, normam in Pontificali Romano deſcriptam ſequimur, & Archidiacono ſub pœna Excommunicationis præcipimus, ut inter cæteros, etiam qui ſuſpenſi ſint, ad Ordines accipiendos accedere non patiatur. Si tamen, ut in aliis Diœceſibus in more poſitum eſt, quemadmodum Cardinalis de Lugo teſtatur (5), etiam denuntiare palam velimus, nos eam mentem non habere, ut ſuſpenſos ordinemus, quis hanc rem nobis impediat? Tunc autem, ſi qui ſuſpenſione devincti (in quam pro fraude ad ſtatuendum Patrimonium adhibita *ipſo facto* incidunt) Ordines tamen a nobis, qui dolum ignoramus, acciperent, in quo miſero ſtatu, & conditione verſarentur? Docent quidem nonnulli Theologiæ Moralis Magiſtri eam Epiſcopi declarationem *ad terrorem* promulgari, a qua tamen recedit, cum deinde Ordines ab ipſo conferuntur. Hæc tamen, quæ libere a Magiſtris evulgantur, cum ad Judices deferuntur, qui tutiorem viam inſiſtunt, & rerum cauſas ſedulo, gravique examine dijudicant, non eadem facilitate probantur. Pœnitentiariæ conſuetudo ea eſt, ut qui per fraudem hoc modo ordinatus fuerit poſtquam debitam facultatem acceperit, iterum *ſub conditione* ordinetur, uti refert P. Theſaurus, qui in Baſilica S. Petri per plures annos Pœnitentiarii munus exercuit (6). Sacra autem Congregatio probante Summo Pontifice hanc controverſiam juxta Epiſcopi mentem dirimendam cenſuit; ita ut, ſi ipſius declaratio contra ſuſpenſos *ad terrorem* edita fuerit, rite collatos Ordines exiſtimet; ſin autem Epiſcopus revera ſuſ-

(1) *Cap. 1. pluries cit. ſeſſ. 21. de reform.* (2) *In ſua Conſtitut. 91. Bullar. tom. 2.*

(3) *Conſtit. 40. Bullar. tom. 3.* (4) *Cap. cum Secundum num. 6. 3. uſque ad finem de præbendis.* (5) *De Sacramentis diſput. 8. ſect. 7. n. 119.* (6) *De pœnis Eccleſiaſt. part. 2. cap. 8. in verbo Ordines num. 2.*

Digitized by Google

ſuſpenſos, & jure impeditos ab Ordinibus arcere ſecum deliberaverit, tunc Ordines haud rite collatos dubitet, uti plurimis ejuſdem Sac. Congregationis ſententiis comprobatur (1).

XVIII. Errant etiam magnopere, qui fictitium Patrimonium attribuunt, vel eam ex mutuo conſenſu præviam conventionem adhibent, ut nullos fructus, vel illorum partem Ordinatus ſolum aſſequatur, idque ſe facere teſtantur ut egenum ad Ordines ſuſcipiendos adjuvent, quod ſane ab imperitis hominibus commendatur, a ſapientibus autem, ſacriſque conſtitutionibus vehementer improbatur. Hoc modo nullum rei familiari detrimentum afferre poſſe ſperant, ſed errare maxime putantur. Quippe, ut omittamus eam diſputationem, utrum *in foro interno* ejuſmodi pactiones vim habeant, quod plurimis negantibus aliqui affirmant, eamque facultatem Epiſcopo unanimes tribuunt, ut ipſas inanes, atque irritas declarare poſſit (2), ut hoc, inquam, omittamus, certum quidem eſt, ſi apud Iudicem Ordinatus egerit, ut fructus ex Patrimonio ſibi tradito percipiat, id ſtatim obtenturum, licet contrariæ pactiones, & etiam jusjurandum interceſſerit. Aperte Sacra Concilii Congregatio die 11. Maji anno 1599. rem confirmavit (3): *Sacra &c. re diligenter perpenſa declaravit, donationem ejus Patrimonii, ad cujus titulum quis fuerit ordinatus, utpote prohibitam decreto Concilii cap. 2. ſeſſ. 21. juramento donantis nequaquam confirmari.* Inſuper in hanc ſententiam die 14. Maji ann. 1671. hæc etiam propoſita ac ſancita fuerunt (4): *Caſum, & dubia ſequentis tenoris proponit R. P. D. Taja inſtans, eam per ſacram Congregationem declarari. Clerico N. habenti annua decem, N. Laicus ſupplendo uſque ad viginti quinque promiſit annua quindecim, ut ad Sacros Ordines promoveri poſſet, eique ſuper ejus proprio fundo donavit ſub infraſcriptis conditionibus, & declarationibus, quod prædicta annua quindecim eſſent in ſupplementum Patrimonii Eccleſiaſtici, quod ſolverentur de ſex menſibus in ſex menſes a die Subdiaconatus, & quod ſtatim ac ipſe Clericus donatarius Beneficium Eccleſiaſticum conſequeretur, vel aliter haberet, unde viveret, donatio hujuſmodi intelligeretur ceſſaſſe. Dictus Clericus per multos annos vixit ſine præfatis annuis quindecim, eaque per dictum tempus nunquam petiit, & hodie etiam ſcholaſticam habet induſtriam, cum qua vivere poſſet, ſi vellet. Quæritur primo, an talis Laicus teneatur pro dictis annuis quindecim præteritis: ſecundo, an excuſari poſſit in futurum a dicta ſcholaſtica induſtria. Sacra &c. ad primum reſpondit affirmative; ad ſecundum negative.* Idem in Sac. Congregatione ſuper Epiſcoporum, & Regularium cauſis conſtitutum fuit, ne unquam probentur, qui tradito falſe alicui Patrimonio, illud ad ſe revocare contendant; ſed ad Ordinatum libere illud pertineat, licet adverſa conventio prius interpoſita fuerit, quemadmodum Monacellus oſtendit (5).

XIX. Rationes, quæ hucuſque productæ ſunt, tantam vim habent, atque ita perſpicuæ ſunt, ut ad fraudes ejuſmodi eliminandas nihil amplius addendum videatur. Sed quoniam ſuperiori tempore neglectæ fuerunt, idemque in poſterum futurum timemus, licet in lucem prolatæ, & ſatis explicatæ ſint, hæc alia ſubjicienda ducimus.

XX. Ac primum, qui ex ſuis bonis Patrimonium conficit, ut ad Ordines recipiatur, eadem bona nuncupare debet, eorum conditionem, numerum, & fructus annuos exponere. Idem parentibus, ſive extraneis indicitur, cum ex ipſorum bonis Patrimonium Ordinando conſtituitur. Totum autem negotium in publico Inſtrumento deſcribi, ac manu Eccleſiaſtici Scribæ etiam obſignari neceſſe eſt; pactiones quoque, & alias quaslibet conditiones referri, quibus bona titulo Patrimonii conceduntur.

XXI. His peractis idem Inſtrumentum Parocho tradendum eſt, cui ſubjicitur Ordinandus. Ipſe vero per diem Feſtum in magna populi frequentia, *inter Miſſarum ſolemnia*, omnia, quæ in eodem continentur nuper memorata enunciabit, ſinguloſque admonebit, ut ſibi etiam ſecreto pateſaciant, ſi forte compertum habeant non ea natura prædita eſſe bona, nec eum fru-
ctum

(1) *In cauſa Portalegren. Ordinationis 5. Apr.* 1704. *In Apruntina Ordinum 5. Januarii* 1710. *Fagnanus cap. per tuæ, n. 15. de Clerico per ſaltum promoto.* (2) *P. Theſaurus de pœnis Eccleſiaſt. part. 2. artic. 11. ſub. n. 6.* (3) *Lib. 9. Decretor.* (4) *Lib. 27. Decretor. pag. 43.* (5) *Tom. 1. pag. 67. num. 4.*

Digitized by Google

ſtum afferre, qui in tabulis indicatur; item ſi norint eiſdem bonis ineſſe onera, quæ minime declarata ſint, vel aliquas pactiones, mutuumque conſenſum interceſſiſſe, ut nempe bona in ejus poteſtatem redeant, qui prius aſſignaverat, ſive ut Ordinatus nullos fructus, vel ſolum illorum partem excipiat: populum graviter moneat eum legibus obſtringi, ut hæc in lucem proferat, & ſimul de fide ſuper hac re ſua certum efficiat. Quod, ſi in duabus diverſis Parochiis bona Patrimonii, & Ordinandus conſtituta ſint, promulgationes eo modo, quo diximus, in utriſque Parochiis perficiantur.

XXII. Quibus exactis idem Inſtrumentum ad noſtram Curiam mitti Parochi curabunt, & ratum ſimul, firmumque teſtimonium illud fuiſſe promulgatum: ſi vero aliquid contra deprehenderint, illud nobis, ſeu Vicario noſtro generali obſignatis literis explicabunt, in quibus non ſolum deſcribent, quæ perceperint, ſed etiam eorum cauſas, quas a teſtibus elicere debent, ſuumque judicium adnectant, utrum, quæ delata fuerunt, veritati conſentanea arbitrentur. Quamvis autem nihil novi ad ipſos deferatur, tamen præcipimus Eccleſiarum Rectoribus, ut cum Inſtrumento, & teſtimonio, quod modo diximus, literas etiam ſuas adjungant, vel etiam ſeorſum quid de ipſa re ſentiant, nobis ingenue ſignificent. Perſuaſum enim habemus malum ab ipſis plerumque derivari, quibus cognitæ ſunt ejuſmodi fraudes, quas tamen vanis rationibus ducti palam facere prætermittunt. Quod ſi in poſterum negligant, ſeveris pœnis a nobis afficientur. Id autem facile aſſequemur; nam & diligentiam in perquirendo, & ſecretos etiam exploratores adhibebimus.

XXIII. Poſt hæc, cum Patrimonia ex bonis in Cenſu deſcriptis ſtatuantur, ſive illa ad Ordinandum, ſive ad alium quempiam ſpectent, ſive ſummam a Synodo præſcriptam adæquent, ſive in ſupplementum Beneficii, aut Capellaniæ tribuantur, teſtimonium Cenſus obſignatum ab iis, ad quos pertinet, deferendum eſt, ut cum bonis ad Patrimonium jam deſtinatis quoad ſummam, fructuſque annuos habita æquitatis ratione conferatur.

XXIV. Deinde Cancellariæ noſtræ Tribunal Ordinandus adibit, ubi de perjurii gravitate ante admonitus, de caſu reſervato, ac de pœna Suſpenſionis in eos conſtituta, qui mendacium, aut fraudem admiſceant, ſi Patrimonium ex propriis Ordinandi bonis conſtet, teſtabitur juxta formulam juris jurandi, quod a nobis proponetur, ac in actis Cancellariæ ſervabitur, teſtabitur, inquam, in ſua poteſtate eſſe illa bona, ad neminem alium ſpectare, nullis oneribus obnoxia præter ea, quæ in aſſignatione expoſita ſunt. Si vero a parentibus, vel ab extraneis Patrimonium tradatur, ipſi in Cancellariam venient, ſive alium loco ſuo legitime ſubrogabunt, cui jurandi facultatem illorum nomine conferent, quæ in literis pro mandato obeundo tradi tis exprimi debet. Jurabunt igitur bona ad Patrimonium deſignata, ſua eſſe, ſine ullo diſſidio eadem poſſidere, nullis vinculis obligata, ſive iis tantum, quæ in aſſignatione afferuntur; inſuper nullam conventionem, aut conſenſum admixtum fuiſſe, ut nempe iiſdem bonis potiantur, donec ſuperſtites erunt, fructuſque integros, vel ipſorum partem percipiant, vel tandem, ut ipſa bona tunc recuperent, cum Ordinatus ſibi alio modo pro honeſta vitæ ratione conſuluerit; niſi forte aliqua ex his conditionibus in bonis attribuendis intervenerit. Admonendi pariter ſunt, ut graviſſimam perjurii labem, caſumque reſervatum meminerint. Quemadmodum vero extranei Patrimonium conſtituentes, ita etiam Ordinandus jurabit comperrum habere bona pro Patrimonio collata ad eam ſummam: eoſque fructus pertingere, qui in aſſignatione numerantur; reliqua etiam, quæ modo dicta ſunt de mutuis pactionibus, per ipſum jurari debebunt: ſi quoque ſponſio intercedat de alendo Ordinato, cum legitime impeditus Capellani muneri ſacriſque celebrandis ſatisfacere nequeat, tunc ſponſor jurabit nullam antea pactionem cum Ordinato admiſſam fuiſſe, ne ſcilicet aſſignatam pecuniam perſolvat, cum impedimentum aliquod Miſſas peragendas retardaverit. Idem juſjurandum Ordinatus præſtabit, ſe nulla facta conventione ab exigenda a ſponſore pecunia prohiberi, ſi forte a Miſſæ Sacrificio neceſſario debeat abſtinere.

XXV. Iis omnibus Sacramenti religione confirmatis, ut ſuperius innuimus, & in acta relatis, ad examen teſtium deveniendum erit, qui minus quam duo, & probitatis fama ſatis cogniti, eſſe nequaquam debent: Seorſum interrogentur, & de excommunicatione *ipſo facto* ſubeunda moneantur, quam Synodus Cardinalis Boncompagni conſtituit. Nobis etiam ſuis

bonis

bonis pœnas dabunt, Ordinatumque ſuis expenſis alere cogentur, ſi aliquando ipſos mendaces in hac re deprehendemus. De ſumma, & conditione bonorum, de fructibus annuis, & qua ratione id noverint, ab illis inquiratur; ac demum, an inter Ordinandum, eumque qui Patrimonium attribuit, aliqua conventio adhibita ſit, uti ſupra explanavimus. Illud quoque negligendum non eſt, cum Patrimonium ab illis conficitur, qui in civitate minime degunt, ab ipſis nempe expoſcere, utrum præter bona ad Patrimonium collata a parentibus, ſive extraneis certo ſciant, quid pro ipſis, eorumque familiis ſuſtentandis ſuperſit: quam ob cauſam, qui teſtes affert, eos potiſſimum deligere debet, qui hæc plane comperta habeant. Nobis autem reſervamus aliquando præcipere, ut ratum, firmumque teſtimonium eorum bonorum proferatur, quæ in poteſtate Patrimonium conſtituentis relinquuntur, & eorum pariter, quibus Patrimonium ipſum innititur.

XXVI. Pro illis, qui titulo Beneficii ordinantur nihil novi decernimus, ſed veterem conſuetudinem retineri jubemus. Illud ſolum monemus duas in jure Canonico ſententias in eos pronunciari, qui fructus Beneficii ſe minime percepturos polliceantur, ut hoc modo faciliorem ſibi ad obtinendos Ordines viam ſternant, pactione ſcilicet expreſſa, vel tacite interjecta cum eo, per quem ad Beneficium nominantur, vel etiam cum eo, qui Beneficium reſignat. Prima quidem cap. *Per tuas* 37. *de Simonia* continetur, ubi Innocentius III. illis, qui hæc commiſerant, & tamen ſe nulli crimini obnoxios putabant, his verbis reſpondet: *Nos inquiſitioni tuæ taliter reſpondemus, quod, niſi cum eo fuerit miſericorditer diſpenſatum, nec ad ſuperiores aſcendere, nec in ſuſcepto debet Ordine miniſtrare*; Altera legitur cap. *Si quis* 49. eodem titulo *de Simonia*, in quo Gregorius IX. memorata Suſpenſionis pœna neminem, niſi per Sedem Apoſtolicam diſſolvi poſſe conſtituit: *Donec diſpenſationem ſuper hoc per Sedem Apoſtolicam obtinere meruerint, noverintque ſe ſuſpenſos*.

XXVII. Tridentina Synodus (1) Patrimonium debita ratione confectum ſine Epiſcopi conſenſu alienari prohibet, donec Ordinatus Beneficium Eccleſiaſticum adeptus ſit, quod pro vita ſuſtentanda ſatis judicetur. Ut id melius intelligi poſſit, nonnulla Sac. Congregationis ejuſdem Concilii interpretis decreta ſubjicientur.

XXVIII. Qui Patrimonium divendit, nec ullam mentionem facit, ſe ejus titulo Ordines ſuſcepiſſe, ſi nullam incurrit cenſuram, certum tamen eſt, quod ejuſmodi alienatio inanis, atque irrita *ipſo jure* decernitur. Ita ſancitum fuit die 6. Martii anno 1638. (2). *Sacra &c. cenſuit, eum, qui de facto alienavit Patrimonium, ad cujus titulum fuerat Ordinatus, nulla facta mentione quod ad illius titulum promotus fuiſſet, in cenſuras non incidiſſe, ſed alienationem ut proponitur factam eſſe ipſo jure nullam*.

XXIX. Inſuper die 20. Julii anno 1619. id etiam conſtitutum fuit (3). *Patrimonium, ad cujus titulum aliquis eſt promotus, poſſe utique de licentia Epiſcopi permutari cum aliis bonis non minoris reditus, aut valoris, ſed debere Epiſcopum declarare, bona ex permutatione acquiſita eſſe ſubrogata in locum prioris Patrimonii, ita ut deinceps alienari nequeant, niſi ſervata forma a Concilio præſcripta*. Poſtremo die 14. Februarii anno 1652. hæc decreta fuerunt (4). *Sacra &c. reſpondit, renunciationem Patrimonii, ad cujus titulum Clericus ſimpliciter Sacris Ordinibus fuit initiatus, abſque licentia Epiſcopi factam non ſuſtineri, etiam poſt aſſecutionem Beneficii ad ejus vitam ſuſtentandam ſufficientis*.

XXX. Quoniam vero ſponſiones nimis libere fiunt, quæ Patrimonii bonis innituntur, noverint omnes, ſi forte pro ſponſione pecunia ſolvenda ſit, in illa bona jus tantum exerceri poſſe, quæ poſt honeſtam vitæ ſuſtentationem Ordinato ſuperſunt; quod raro in Patrimoniis hujus diœceſis continget, cum ipſorum proventus non ita copioſi habeantur. Sciant etiam poſſe Creditorem accipere *inſolutum*; ac vendere jus ſibi conveniens in ejuſmodi Patrimonium, quod poſt mortem Ordinati ad hæredes transferri deberet. Id vero perraro eveniet, cum Patrimonia ab extraneis plerumque conſtituantur ea conditione, ut ipſis bona Patrimonii reſtituantur, cum

(1) *Seſſ.* 21. *cap* 2. (2) *Lib.* 15. *Decretor. pag.* 667. (3) *Lib.* 17. *Decretor. pag.* 17. (4) *Lib.* 19. *Decretor. pag.* 172.

Digitized by Google

cum Ordinatus e vivis decedet, vel alia legitima ratione honeſtam vitæ ſuſtentationem conſequetur. Quæ diximus ex hoc Sac. Congregationis monimento ſatis probantur: *Supplicatur humiliter per EE. VV. declarari, an diſpoſitio Sacri Concilii cap. 2. ſeſſ. 21. de reformatione prohibens alienationem Patrimonii Clericorum abſque licentia Epiſcopi extendatur ad fidejuſſiones per eoſdem Clericos factas, ita ut reſpectu dicti Patrimonii obligatio non ſuſtineatur.*

Die 15. Martii 1642. *Sacra &c. reſpondit extendi etiam ad fidejuſſiones, juxta tamen distinctionem factam in declaratione hujus Sacræ Congregationis tenoris ſequentis.*

Die 5. Februarii 1604. *Sacra Congregatio Concilii cenſuit, neque in ejuſmodi Patrimonio, neque in ejus fructibus ad Clericum alendum neceſſariis executioni locum eſſe poſſe. Licere autem capere in cauſam judicati eam fructuum partem, quæ quotannis ſupereſſet ultra eam, quæ ad Ordinati ſuſtentationem, non laute, ſed tenuiter vivendo, Judicis Eccleſiaſtici arbitratu fuerit neceſſaria. Poſſe autem ipſum Creditorem accipere inſolutum, atque vendere jus ſibi competens ad hujuſmodi Patrimonium, quod poſt mortem ipſius promoti ad Creditorem uti res hæreditaria pertinebit* (1).

XXXI. Poſtremo, qui alicujus Beneficii titulo Ordinatus fuit, ipſum Beneficium in alium quempiam transferre nequit, niſi palam declaret, ſe illius titulo ad Ordines aſſumptum fuiſſe. Id vero perfici nullo modo fas eſt, niſi conſtet Ordinato ſatis ſuppetere, quæ ad vitam neceſſario requiruntur; aliter enim Beneficium fruſtra, & inaniter transferretur (2) Cum in Sac. Concilii Congregatione a Secretis ageremus, plura in dubium vocata ſunt, ac diſceptata, quæ per Archiep. Anſanen. ſeu Lancianen. propoſita fuerant: ad ſex capita referebantur; quorum tertium fuit ejuſmodi: *An conſtare debeat per probationes concludentes, reſignantem habere quo commode vivere poſſit*. Reſponſumque fuit: *Affirmative*. Ad quartum vero: *An hæc probatio cenſeatur adimpleta per ſolam confeſſionem juratam reſignantis*; die 9. Februarii 1726. Sacra Congregatio reſpondit: *Negative*.

XXXII. Hæc ſunt, quæ præcipienda, atque indicanda ſingulis per hanc noſtram declarationem neceſſario duximus, in qua præſertim illud ante oculos habuimus, ut Sacerdotii dignitatem, Tridentini Concilii, & Sacrorum Canonum Sanctiones, necnon Synodi a Deceſſore noſtro celebratæ Decreta ipſis omnino conſona tueremur. Quippe haud novas leges indicere, ſed veteres diligenter obſervari magnopere cupimus, ac ne ipſæ ob inſcitiam, vel pravam voluntatem pedibus proterrantur.

XXXIII. Hæc autem declaratio non modo uſitatis locis promulgabitur, & ad ſingulos Urbanos, ac Diœceſis Parochos, omneſque Vicarios Foraneos mittetur, ſed etiam in noſtra Cancellaria proſtabit, ut Scriba, cui de novis Patrimoniis acta conficienda ſunt, ipſi penitus conformetur; ſiquidem obſervandam integre, ac perpetuo jubemus.

I N-

(1) *Lib. 17. Decretor. pag. 18.* (2) *Trid. Concil. ſeſſ. 21. cap. 2. de reformat.*

Digitized by Google

INSTITUTIO XXVII.

Pro Archipresbyteris, & Parochis Diœceſanis, atque Concionatoribus, qui tempore Quadrageſimæ ad tradendum Dei Verbum in illorum Eccleſiis deſignantur. Quid Parochis agendum ſit antequam tempus Quadrageſimæ advenerit. De ratione excipiendi Concionatores. Quonam loco ſint collocandi, quove pacto adventus, ac reditus Concionatoribus apparari oporteat. Quid præſtandum ſit Regularibus Concionatoribus in templis proprii Ordinis. De vitæ probitate, quam tempore Quadrageſimali Concionatores præſeferre debent. Quid ipſis gerendum ſit, ſi forte lethalem culpam contraxerint. Quid evitari, vel declarari per conciones opus ſit. Quale detrimentum in Fideles dimanet ex eo, quod Concionatores non inſectentur vehementius ea crimina, quæ frequentius a populo patrantur. De mercede ſolvenda Concionatoribus, quamve ob cauſam ipſis concedatur.

I. ADventante jam Quadrageſimæ celebritate Concionatores Verbi Dei in plures noſtræ Diœceſis Eccleſias deſignantur, ne illud Jeremiæ nobis objiciatur (1): *ubi eſt verbum Domini?* Monendi igitur ſunt Rectores Eccleſiarum, in quibus conciones per Quadrageſimam habentur, & ipſi quoque Concionatores, ut hæc pia exercitatio rite; atque utiliter peragatur.

II. Itaque Parochi diebus Dominicis Sexageſimæ, & Quinquageſimæ, dum Miſſam Parochialem celebrant, per certos dies ineunte Quadrageſima futuram concionem populo ſignificent, omneſque hortentur cum viros, tum mulieres, ut frequentes conveniant: *Vade* (inquit Jeremias), *& ſta in porta filiorum populi, & dices ad eos: audite verbum Domini.* Abſoluto autem ejuſdem Miſſæ Sacrificio Deum unanimes exorabunt, ut, qui concionibus aderunt, eum fructum percipiant, ob quem conciones inſtituuntur: *Vivus eſt enim ſermo Dei, & efficax* (2); Sed niſi Deus ipſe in animis hominum ſuam legem imprimat, uti habetur cap. 31. v. 33. Jeremiæ, *Dabo legem meam in viſceribus eorum, & in corde eorum ſcribam eam;* nec Concionator, nec populus ea, quæ in votis ſunt, obtinebunt. Id S. Gregorius his verbis confirmat (3): *niſi intus ſit, qui doceat, Doctoris lingua exterius in vanum laborabit.*

III. Statim ac ad Eccleſiam ſibi conſtitutam Concionatores pervenient, qua par eſt humanitate, ac officio ab ipſis Parochis excipientur: *Sic nos exiſtimet homo* (inquit S. Paulus (4)) *ut miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei*; quæ verba Willelmus Eſtius ſic interpretatur: *Diſpenſatores, ne nimium extollantur; nam diſpenſator alienæ rei miniſter eſt: myſteriorum Dei ne contemnantur.* Hinc ſub pœnis arbitrio noſtro ſtatuendis pravam conſuetudinem vehementer improbamus, ob quam Concionatores ad tabernas divertere, ibique ſubſiſtere permittuntur, quod cæteris omnibus Eccleſiaſticis, niſi itineris cauſa, interdicitur: *Tabernas prorſus evitent, niſi forte cauſa neceſſitatis in itinere conſtituti* (5). Idem Canone 4. diſt. 44. ſancitur: *Clerici edendi vel bibendi cauſa tabernas non ingrediantur, niſi peregrinationis neceſſitate compulſi.*

IV. Igitur (uti S. Carolus Borromæus decernit (6)): *In proprio Monaſterio, qui Regularis eſt, habitet, aut in ædibus Parochialis, Collegiatæve Eccleſiæ ubi concionatur, aut ſaltem in aliis Eccleſiaſticis domiciliis, ſi ullo modo poteſt, ac diſtinctis omnino a laicali habitatione.*

V. Quoniam vero ſingulis annis diſſidium excitatur, quiſnam equo deducere Concionatores debeat, præcipimus priſtinum morem ſervari, ita ut, qui ſuperiori tempore equum tradere conſueverit, quo facilius ad locum, ubi ſacrum miniſterium exerceri debet, Concionator perveniat, idem præſtare deinceps omnino teneatur. Sin autem Concionatores ſuis expenſis, vel alterius beneficio, & gratia iter confecerint ſibi ipſi in poſterum eodem modo conſulant.

VI. Satis conſtat ſtatis diebus conciones haberi in aliquo loco, ac deinde in alium locum Con-

(1) *Cap.* 17. (2) *Ad Hebræos cap.* 4. *v.* 12. (3) *Homil.* 30. *de Evangelio.*
(4) *Ad Corinth.* 1. *cap.* 4. *v.* 1. (5) *Cap Clerici de vit. & honeſt. Clericor.*
(6) *In ſua Inſtitutione pro Concionatoribus in actis Eccl. Mediolanen. par.* 4. *pag.* 305.

Digitized by Google

Concionatores migrare, ut per alios dies ſacra eloquia populo tradant; atque iterum in priſtinum locum ſe reſtituere, ut eodem munere fungantur.

VII. Si id contigerit, præcipimus Parocho, ſeu populi conventui, ad quem Concionatores alere pertineat, ut pro commodiori itinere proſpiciant, cum ipſi de uno in alium locum transferuntur. Quippe ſub alimenti nomine illa etiam continentur, quæ neceſſaria ſunt, ut in eum locum se conferant, ubi populum piis ſermonibus imbuere debent. Idem ſtatuendum eſt, cum in eum locum Concionatores revertuntur, ex quo prius diſceſſerant, & ubi incæptumo concionum curſum proſequi fas eſt.

VIII. Sed jam ad Concionatores deveniamus. Nemo juxta Tridentinum Concilium ſecularis conciones habere poteſt (1), qui prius ab Epiſcopo facultatem non impetraverit. Idem pro Regularibus decernitur, ſi Eccleſia concionibus deſtinata ad ipſorum Ordinem minime ſpectet. Sed ut id clarius explicetur, cum Clemens X. (2) Regularibus, qui in ſuis Eccleſiis concionari volunt, indixerit, ut benedictionem ab Epiſcopo poſtulent, hinc magnopere commendamus, ut ejuſmodi Decreta ſedulo obſerventur; non modo, ut juriſdictionem, quæ nobis concredita eſt, integre tueamur, ſed ut eos, qui noſtra auctoritate per Diœceſim pro ſacris eloquiis enunciandis ſe conferunt, prius alloquamur, ipſiſque noſtri animi ſenſus declaremus.

IX. Singulis autem Concionatoribus in memoriam adducimus, ut optimis vitæ moribus ſe præditos exhibeant, ne inter eos adnumerentur, quos Deus his verbis objurgat: *Peccatori autem dixit Deus: Quare tu enarras juſtitias meas, & aſſumis teſtamentum meum per os tuum? tu vero odiſti diſciplinam* (3).

X. Virtus, atque integritas morum, quibus Concionatores exornantur, maximum ſermoni pondus adjiciunt: *Habet* (inquit S. Auguſtinus (4)) *ut obedienter audiatur quantacumque granditate dictionis, magnum pondus vita dicentis*. Venerabilis Beda ea verba, quæ apud S. Matthæum habentur, *Loquebatur, tanquam poteſtatem habens*, ſic interpretatur: *Sermo docentis in poteſtate ſit, quando, quæ docet, operatur*. Contra vero morum licentiam, quæ in Concionatoribus apparet, omnino pernicioſam S. Gregorius teſtatur. Tunc enim *Quod per linguam prædicamus, per exempla deſtruimus, dum iniqua docemus operibus, & ſola voce, quæ juſta ſunt, prætendimus*. Tandem in Canone *multi* (5) hæc ſententia continetur: *Bene vivendo, & bene docendo populum inſtruis, quomodo debeat vivere; bene autem docendo, & male vivendo Deum inſtruis, quomodo te debeat condemnare*.

XI. Hinc meminerint Concionatores a conventibus, hominumque frequentia longius abeſſe. Nam majorem gratiam, & virtutis opinionem ſibi conciliabunt, ſi minus cum multitudine verſentur. Item ſi vanis hominum negotiis non implicabitur Concionator, iis omnem curam impendet, quæ ad Dei gloriam, cultumque augendum conferunt. Ut Salvator ſuos Diſcipulos ad hoc ſacrum miniſterium informaret, in Judæam eos miſit, ut ſacram doctrinam prædicarent. Inter cætera illud etiam monuit, ut modeſto vultu, compoſitoque per viam incederent, & ne prætereuntes quidem ſalutarent: *Neminem per viam ſalutaveritis* (6); quæ verba S. Ambroſius ita declarat: *Ipſis neminem in via ſalutare præſcriptum eſt, non quia benevolentiæ diſpliceret officium, ſed quia perſequendæ devotionis intentio plus placeret*.

XII. Si, qui hominum conſortium, & familiaritatem evitant, vix ſatis muneri ſuo ſatisfaciunt, quid de illis ſtatuendum videbitur, qui per Quadrageſimæ tempus, dum Concionatorem agunt, ludis, venationibus, ventrique nimium indulgeant, nec a mulierum congreſſibus, ut par eſt, abhorreant? In quibuſdam opuſculis in lucem editis a Benedicto XIII., quæ iterum excuſa fuerunt Romæ anno 1726. cum ipſe Pontificatum gereret, Epiſtola S. Franciſci Saleſii inſeritur, quæ ad imbuendos Concionatores plurimum confert. In ipſa hæc præſertim leguntur: *Secularis quidem ludis tempus conterere poteſt, venationibus animum relaxare, nocturnos cœtus celebrare; quæ omnia minime poſſunt exprobrari; nam ſi remiſſionis gratia fiant, divinis legibus non interdicuntur. Hæc tamen ſi Epiſcopus, vel Concionator exerceat, gravi-*

(1) *Seſſ.* 5. *cap.* 2. (2) *In Conſtitut. quæ incipit*: Superna. (3) *Pſal.* 40. *v.* 16. 17. (4) *Lib. de Doctrina Chriſtiana cap.* 17. (5) *Diſt.* 40. (6) *Lucas cap.* 10. *v.* 4.

Digitized by Google

viſſimam offenſionem afferunt populo, niſi legitimis cum cauſis, plurimiſque rationibus conjungantur, quod non ita facile contingere poteſt. Sanctus autem Carolus Borromæus inter cætera, hæc quoque in Concionatore deſiderat, ut ſit *In victu temperatus, & parcus, ac ciborum varietatem ſugiens, frugalitatis, abſtinentiæque ſtudioſiſſimus. Nec vero præ Concionum laboribus, aliaque cauſa, niſi neceſſaria, id ſtudium remittat; tantum abeſt, ut a ſtatis jejuniis ſe eximat: immo vero illa religioſe colat, ut cæteros exemplo ſuo accendat ad leges abſtinentiæ, jejuniique recte ſervandas. Si quo autem in loco, ubi concionatur, moris eſt cibum a fidelibus Concionatori præterque modum apparari, & ipſa frugalitate, qua perpetuo utetur, omnique alia ratione ab eo apparatu eos revocare ſtudebit*; ac paulo poſt: *familiaritates, & conſuetudines laicorum valde evitabit &c. feminas ad colloquium ſecum ineundum ne introducat*. Clemens XI., qui nunquam ſatis commendari poterit, in Epiſtola Encyclica pietatis, ac doctrinæ plena, quam ad Epiſcopos dedit, de Concionatoribus hæc habet: *Nimis crebro evenit, in Oppidis præſertim, ac vicis parum frequentibus, ut licentia Concionatoris, pravum exemplum, vel etiam criminis umbra non modo fructum univerſum impediant, quem Sacris eloquiis colligere poterat, ſed re ipſa plurimis ſcandalis, ac malis occaſionem ſubminiſtrent*.

XIII. Si forte Concionator, quod Deus longe avertat, gravi labe inquinatum animum, Deique amicitia deſtitutum habeat, ad concionandum non accedat, priuſquam ſe Pœnitentiæ Sacramento expiaverit; vel ſi id commode fieri nequit, per contritionem peccatum deteſtetur, & quamprimum confiteri ſecum deliberet. Id a S. Carolo Borromæo deſumpſimus, qui loco ſuperius allato inquit (1): *Sed conſcientiam ante ab omni peccatorum impuritate Pœnitentiæ Sacramento expurgabit, quam ad verbi Dei tractationem accedat*. Sanctus autem Franciſcus Saleſius hæc pariter addit: *Concio habenda non eſt, niſi prius Miſſæ Sacrificium celebrarit Concionator, vel celebrare ſtatuerit: Incredibile eſt, ait S. Gregorius, quantam Dæmoni formidinem injiciat, qui Sanctiſſimum Chriſti Corpus perceperit. Revera illud adfirmari poſſe videtur, quod Sanctus Paulus uſurpabat: An experimentum quæritis ejus, qui in me loquitur Chriſtus? Tunc ſane major libertas, pietatis ardor, ac doctrinæ lumen ſermonibus adjungitur: quamdiu ſum in mundo* (ait Salvator) *lux ſum mundi: Certum quidem quamdam in nos charitatem dimanare, dum Chriſtus qui luminis fons eſt, animis noſtris immoratur: Ita Diſcipuli, qui ad oppidum Emmaus profecti fuerant, poſt Sacram Euchariſtiam mentis tenebras depulerunt*. Inter Theologos quæritur, an novam contrahat peccati labem, qui culpæ lethalis conſcius Sacras conciones aggreditur; Sanctus autem Thomas, dum pſalmum 49. explicat, & illa præſertim verba *peccatori autem dixit Deus*, rem ita proponit: *Nunquid, qui in ſtatu peccati mortalis eſt, peccat mortaliter, quando prædicat, vel docet?* hoc vero pacto reſpondet: *Ejus peccatum aut eſt publicum, vel occultum; & ſi occultum, vel cum contemptu, & ſine pœnitentia, aut cum pœnitentia. Dicendum ergo, quod ſi aliquis eſt in peccato publico, non debet publice prædicare, vel docere . . . . . Si vero eſt in peccato occulto, & ſine pœnitentia, tunc provocat Deum, quia ſimulat . . . . . . Si vero peccatum eſt occultum, & dolet, non peccat prædicando, vel docendo, etiamſi publice loquatur contra peccatum, quia, ſic deteſtando aliorum peccata, deteſtatur etiam ſuum*. Dominicus Soto S. Thomæ præclarus aſſecla eamdem ſententiam amplectitur, & magnopere illuſtrat (2).

XIV. Priuſquam ſermonem ad populum ordiatur, divinam opem Concionator imploret, quemadmodum Eſdras de Neemia commemorat (3): *Oravi Deum cæli, & dixi ad Regem*: Si copioſum aſſequi fructum velit, non ſolum oret, ſed ea, quæ populo tradenda ſunt, prius animo, ſeriaque meditatione perpendat, uti docet S. Hieronymus (4): *Sæpius meditando, populum doceat; ſed illa doceat, quæ a Deo ipſe didicerit, non ex proprio corde, vel humano ſenſu, ſed quæ Spiritus Sanctus docet*.

XV. Nonnulli ſumma virtute, ac doctrina præditos Concionatores expetunt, alii mediocres æquo animo ferunt, quos nos magnopere probamus, cum id facilius ſit, & major etiam utilitas

(1) *Pag.* 390. (2) *Sent. diſt.* 1. *quæſt.* 5. *art.* 6. *pag.* 66. *edit. Lovanien. anno* 1573.
(3) *Lib.* 2. *cap.* 2. (4) *Can. ſi quis vult, diſt.* 36.

litas derivetur. Hæc habet Cardinalis Pallavicinus in hiſtoria, qua res geſtas in Tridentina Synodo complectitur (1): *Quid ſatius judicatur, Concionatoris munus illis interdicere, qui in hoc ſublimi pietatis, ac ſapientiæ gradu non verſantur, & hoc pacto ad exiguum numerum eos redigere, vel hanc facultatem iis omnibus elargiri, qui mediocri ſane ingenio conciones exercent? Hoc ſane idem eſſet ac peterè, utrum inter milites adſcribendi non ſint, qui maximam in ſubeundis periculis virtutem non præſeferunt, ſed aliquando terga hoſtibus vertunt; utrum ex foro eliminandi, qui ſingulari juriſprudentiæ laude minime prædicantur, ſed ineptas quandoque ferunt ſententias; utrum poſtremo arcendi ſint omnes opifices, qui alicujus artis peritiſſimi non habentur. Id enim, quod imperfectum videtur, ſi copioſum, ac redundans valde fuerit, Reipublicæ prodeſſe magis certum eſt, quam id, quod præſtantiſſimum habetur, ſi exigua tantum ejus copia ſuppetat. Melius eſt, ſi in omni oppido, omnique templo aliquem de Deo, de Cœli felicitate, de Inferorum cruciatibus differentem populus audiat, a quo pietatis laudes, peccati gravitas declarentur &c. id, inquam, melius eſt, quam ſi Paulus, & Chryſoſtomus unice verba facerent, idque tam raro contingeret, ut homines vanis, ac pernicioſis hujus vitæ cogitationibus implicarentur; atque adeo rariſſime ſemen in animos decideret, ex quo immortalis vitæ cogitatio aliqua gigneretur.* Sed cum magnum diſcrimen inter mediocres, & prorſus impeditos Concionatores intercedat, noſtri muneris partes eſſe ducimus, ut legibus, & præſtantium virorum auctoritate innixi pauca ſubjiciamus, & quæ perficienda ſunt, ne Concionator mediocris in deteriorem conditionem dilabatur. Sacra Congregatio ſuper Regularium, & Epiſcoporum cauſis conſtituta, juſſu Clementis X. per litteras encyclicas præcepit Epiſcopis, omnem curam atque ſolicitudinem impendere, ut pravam conſuetudinem jampridem invectam penitus extinguerent, ob quam nonnulli Concionatores non ſacram doctrinam, ac virtutem populos edocebant, ut Sanctiſſimi Patres hortantur, ſed auditorum mentes paradoxis, Poetarum fabulis, vaniſque Rhetoricorum ornamentis oblectabant. Illud tamen magis deplorandum eſt, quod non modo inanibus verbis Concionatores utuntur, ſed etiam ridiculam, ac mimicam dicendi rationem imitantur, quæ theatris potius accomodata videtur; & illud ſtudioſe curant, ut Auditores hilares, jucundique detineantur. Quamobrem, ut morem hunc ſacrilegum melius arguamus, verba Patris Olivæ Societatis Jeſu Præpoſiti Generalis afferemus, quæ in concione coram Pontifice, & Cardinalium cœtu habita continentur, quæ ſic latine redduntur (2): *Ut peſtis tam pernicioſa omnino extinguatur, fateor me ſæpius evolviſſe Sacras Litteras, Concilia, & Doctores, & neminem ſane reperire potui, qui in tam pravam conſuetudinem vel unum verbum protulerit, vel ſyllogiſmum confecerit. Nullus Catholicus Doctor, nullum Oecumenicum Concilium excogitare, vel ſuſpicari unquam potuit Concionatores adeo impudentes, qui Dei Eccleſiam in theatrum, ſacrumque ſuggeſtum in circulatoriam ſedem converterent. Hinc nemo morbo incredibili aptum remedium attulit, & hæc duo maxime repugnantia, quæque in unum copulari nequeunt, ſemper judicavit,* CONCIONATOREM *ac* MIMUM, *Apoſtolum & Scurram, Templum, ac Theatrum. Quinquaginta ab hinc annis hæc Erinnys ab inferis emerſit, utque plures animas in tormentorum ſedem abriperet, religioſo indumento adoperta, & plerumque magno honore habita ob aliquod cingulum ad pœnitentiam indicandam, templa cachinnis immoderatis implevit, & Concionatorum linguam vana ſcurrilitate conſperſit.* Quo tempore hic vir egregius hæc ſcripſit nihil contra exitiale malum, quod modo memoravimus, lege ſancitum fuerat; ſed latius cum ſerperet, opus fuit non modo legem ferre, ſed pœnas etiam in ipſum indicere. Id contigit Pontifici Innocentio XI., cum Sacra Concilii Congregatio die 6. Julii 1680. epiſtolam encyclicam dedit, in qua, cum de Concionatoribus agitur, hæc leguntur: *Porro ſciant, non levem eſſe culpam, ſed grande piaculum, graviſſimaque pœna multandi ſunt* (videlicet Concionatores) *ubi per ſcurrilitatem verbum Dei veluti in ſcenam adducunt, aut Auditoribus deridendum traduxerint.*

XVI. Jam ſatis de iis, quæ vitanda ſunt a Concionatoribus: nunc ad ea ſermo convertatur, quibus ipſi ſatisfacere pro munere ſuo debeant. Ac primum ſit, quod capite 12. 8. quæſt. 1. ha-

(1) *Lib. 7. cap. 14.* (2) §. 582.

1. habetur: *Oportet, eum qui docet, & inſtruit animas rudes, eſſe talem, qui pro ingenio diſcentium ſemetipſum poſſit aptare, & verbi ordinem pro audientis capacitate dirigere.* Secundo advertant, ex allata ſententia illud quoque moneri; nempe, ut explanantes ea, quæ credenda neceſſario ſunt, vel Sanctæ Religionis myſteria (ne labor irritus ſit) earum rerum ſimilitudines adhibeant, quæ Auditorum captui accomodatæ videantur. Sibi ante oculos ponant Salvatoris exemplum, qui coram populi multitudine verba faciens *parabolis* utebatur, *& ſine parabolis non loquebatur eis.* Nunc ſerpentis exemplum, modo paſtoris, modo piſcatoris, modo vitis allatum fuit, quæ omnia ſenſibus ſubjiciuntur. Ejuſmodi exemplis pleni ſunt libri, qui circumferuntur. Tertio, cum de imbuendis animis, moribuſque immutandis ſermo eſt, ut fructus colligatur, in ipſis peculiariter enumerandis oratio verſetur. Quæ ſecundo, ac tertio loco propoſuimus, ex libro Patris Segneri, qui *Parochus inſtructus* inſcribitur deſumpta fuerunt, ubi tertiam rem ita declarat; ſi quis contra occaſionem, & illecebram peccandi id ſolum generatim admoneat, videlicet, ejuſmodi pericula vitanda eſſe, populus nihil omnino hac ſententia commovebitur. Sin autem duplex periculum afferatur, remotum nempe, ac proximum; deinde rem ſic explicet, eum in remota occaſione verſari, qui domum aliquam frequenter inviſens, rariſſime lethale crimen admittit, ideoque non obſtringi, ut ex eo loco ſe proripiat; ſi vero ſæpius in peccatum labatur, tunc periculum proximum exiſtimari, quod penitus aufugere divino mandato teneatur; ſi hæc fiant, tunc animus permovetur, & veritas ipſa tanquam granum ſynapis non modo contuſum, ſed minutiſſime contritum, oculorum aciem vehementer perſtringit. Quarto, Concionator ejus loci, ubi verbum Dei prædicat, morum corruptelas diligenter exquirat: quod ita docuit Sanctus Carolus Borromæus (1): *Cum vero ad concionandum aliquis Concionator venerit, vel ab Epiſcopo, vel a Parocho alicujus Eccleſiæ accurate illius loci morum corruptelas conquiret, quas, ut occaſio feret, verborum vi, & ſententiarum pondere, & in primis Sacrarum Litterarum teſtimoniis, exemplisque conſtantiſſime uſque adeo exagitabit, ut funditus, quantum in ſe eſt extirpet, Deo juvante.* Quinto, non ſolum improbos mores reprehendere Orator debet, ſed cauſas etiam, quæ pro illorum excuſatione in medium proferri ſolent, & nimis profecto invaleſcunt. Ita juvenes peccandi licentiam ætati tribuendam putant, homines adulti plura pietatis opera contemnunt, quæ mulieribus tantum accomodata cenſent; nonnulli a Sacramentis ſuſcipiendis abſtinent, alioſque inducunt, ne ad ipſa tam frequenter accedant, & palam aſſerere non dubitant, immortalem gloriam comparari poſſe, licet Sacramenta tam crebro non percipiantur: ſenes tandem cumulandæ pecuniæ, ſordidæque divitiarum cupiditati ſe penitus mancipant, ut familiæ commodis proſpiciant. Hæc a Sancto Carolo fuſe indicantur (2). Concionator autem has detegere inſidias, & quo poteſt maximo ſtudio longe propulſare debet.

XVII. Inter ſacros interpretes quæritur curioſius ſane, quam utilius, utrum (omiſſis ethnicis, atque hæreticis) ſi Catholici ſolum adnumerentur, & etiam infantes, qui fere omnes per Baptiſmum æternam vitam aſſequuntur, cum perpauci ſine ipſo decedant, utrum, inquam, major ſit eorum copia, qui perpetuis cruciatibus addicuntur. Contrariam ſententiam aliqui tuentur, illo regni cœleſtis exemplo adducti, quod in Evangelio S. Matthæi proponitur: Unus quippe ex omni numero, qui ad eas nuptias convenerat, ſolum excluditur, quod veſte nuptiali careret. Alii vero eos, qui ad beatiſſimam cœli ſedem perveniunt, & eos, qui ab illa longe arcentur, numero exæquant; cujus rei conjecturam ex decem Virginum exemplo deſumunt (3); quarum quinque prudentes, quinque autem fatuæ memorantur. Reliqui vero majorem *Reproborum* numerum exiſtimant, ſi cum *Electis* conferantur. Legimus enim non ſine terrore in ſacris litteris: *Multi ſunt vocati, pauci vero electi*; & alio loco: *Per anguſtam portam, quia lata porta & ſpatioſa via eſt, quæ ducit ad perditionem, & multi ſunt, qui intrant per eam. Quam anguſta porta, & arcta via eſt, quæ ducit ad vitam: pauci ſunt, qui inveniunt eam.*

XVIII.

(1) *In actis Eccl. Mediolanen. tom. 1. pag.* 404. (2) *In Inſtruct. pluries cit. pag.* 400.
(3) *S. Matth. eod. loco.*

XVIII. De hac controverſia plures agunt, ac præſertim Pater Cornelius a Lapide (1) rem ſatis erudite pertractat, & multorum Patrum auctoritate ductus ſententiam tertio loco expoſitam defendit. Omiſſa hac diſputatione, quæ dirimenda noſtro judicio non eſt, illud affirmamus, magnam eorum partem, qui æternis ſuppliciis damnantur, eam calamitatem perpetuo ſubire ob ignorantiam myſteriorum fidei, quæ ſcire, & credere neceſſario debent, ut inter Electos cooptentur: *Multi enim* (inquit Cornelius) *laborant ignorantia craſſa articulorum Fidei, quos explicite ſcire, & credere tenentur, æque ac Sacramentorum*. Itaque Concionator hæc myſteria, & alia, quæ ad ſalutem neceſſario requiruntur, populo explanare ne prætermittat. Moneat etiam ſummopere Parochos, quo ſtudio pro muneris ſui ratione eumdem populum per dies feſtos Chriſti doctrina inſtituere teneantur. Item Parentibus, & domorum Præfectis in mentem adducant graviſſimum mandatum, quo curare debeat, ut liberi, cæterique ſibi commendati templum adeant, & Chriſtianam legem addiſcant, quos etiam ipſi comitari ad templum fas eſt, ut ſuos liberos ad Fidei myſteria percipienda frequenter convenire certo dignoſcant, utque intelligant ea fortaſſe, quæ antea ignoraverant, vel quæ diuturnitate temporis, uti ſolet accidere, penitus ipſorum animo deciderant, & rurſus in memoria ſunt revocanda.

XIX. Idem Cornelius a Lapide aliam rationem ſubdit, qua ſupplicio æterno homines puniuntur, ſive numerus Electorum major, vel minor, vel æqualis cum Reproborum plebe judicetur: *Concionatores* (inquit) *communem tramitem explicandi Evangelia ſequuntur, peccatoribus commendant Paſſionem Chriſti, miſericordiam Dei, largitionem eleemoſynarum, & cultum Beatæ Virginis, quod illa ſui cultores non ſinat perire; nec deſcendunt ad vitia, huic illive loco propria, ut contra ea tonent, & fulminent, eaque extirpent: unde Urbes, & populi manent in eiſdem malis, legibus, conſuetudinibus, propoſitis, vitiis; nec ullum, vel exiguum, ex Concionibus omnibus fructum referunt. Mutent ergo modum concionandi, ſi Deo, conſcientiæ, Eccleſiæ, & Auditoribus conſulere ſatagunt; ut conſcientias feriant, ex iiſque omne malum ſemen, quod in tali loco graſſari ſciunt, ſtirpitus evellant.*

XX. Tandem non ignoramus rationi conſentaneum eſſe, ut Concionator aliquod ſtipendium pro vitæ ſuſtentatione conſequatur: *Qui bene* (ait S. Paulus (2)) *præſunt Presbyteri duplici honore digni habeantur, maxime qui laborant in verbo, & doctrina, dicit enim Scriptura: Non alligabis os bovi trituranti*. Et: *Dignus eſt operarius mercede ſua*. Illud ſolum cavendum eſt, quod monet Sanctus Gregorius (3): *Verus ergo quiſque Prædicator non ideo prædicare debet, ut in hoc tempore mercedem recipiat, ſed ideo mercedem recipere, ut, prædicando, ſubſiſtat*. Sanctus Thomas Quodlib. 2. art. 12. quærit: *Utrum ſit peccatum Prædicatori habere oculum ad terrena*; & controverſiam ita dirimit: *reſpondeo, dicendum, quod habere oculum ad terrena contingit dupliciter: uno modo, ſicut ad mercedem, vel præmium, & ſic Prædicatori non licet habere oculum ad terrena, quia ſic faceret Evangelium venale: alio modo, ſicut ad ſtipendia pro neceſſitate ſuſtentationis vitæ; & ſic licet habere Prædicatori oculum ad terrena*. Quamobrem ſtipendium, quod fidelium pietas elargiri ſolet, Concionatoribus in noſtra Diœceſi non interdicimus; ſed abſoluto Quadrageſimæ curſu, cum de more illud poſtulantes circumibunt, præcipimus, ne veſtigium ab eo loco diſcedant ubi conciones habuerunt; humano modeſtoque animo accipiant, quæ ipſis a piis Auditoribus tribuuntur.

XXI. Ex illis verbis S. Thomæ: *habere oculum ad terrena*; opportunum aditum nobis apertum conſpicimus, ut improbemus incredibilem cupiditatem, occulta conſilia, & calliditatem, quibus Nobiles Matronæ, ac Magnates civitatis per Concionatores adiguntur, ut Auditorum frequentiam, ac numerum ſibi concilient, utque cæteri Concionatores populi concurſu deſtituantur. Cum tamen urbanis Concionatoribus id ſolum convenire videatur, ideo cum de illis ſermo erit, ea, quæ neceſſaria ſunt, libere enunciabimus.

XXII. Concionatores ſuo perfuncti munere, ſi Seculares fuerint, ad domos ſuas, ſi Regulares, ad cœnobium quamprimum revertantur.

IN-

(1) *In Comment. Epiſt. S. Jacobi cap. 2.* (2) *Epiſt. 1. ad Timoth. cap. 5. v. 17.*
(3) *Lib. 19. Moral.*

Digitized by Google

INSTITUTIO XXVIII.

De Proceſſione, quæ fieri conſuevit in feſto S. Marci. Quidnam decreverit Sacrorum Rituum Congregatio, ſi forte in diem Dominicum Paſchatis eadem ſupplicatio inciderit. De Miſſæ Sacrificio, quod eadem die celebratur.

I. Litaniæ Majores, quæ die S. Marci 25. Aprilis celebrari conſueverunt, hoc anno 1734. cum die Solemni Paſchatis concurrunt.

II. Non ſemel id evenit, actumque fuit in S. Rituum Congregatione, utrum die Paſchatis, an alio die proceſſio indici deberet. Primum quidem haud conſentaneum viſum eſt, cum die Paſchatis Epiſcopi Miſſæ Sacrificium ſolemni ritu peragere ſoleant, & populus magna frequentia ad Euchariſtiam percipiendam convenire. Hinc ſancitum fuit, ut eadem in diem tertium Paſchatis differretur; nec magni momenti negotium Patres cenſuerunt, quod eo die Concionatores ad populum verba faciant, & eorum curſus abſolvatur; quippe reſponſum fuit, ut ipſa concio poſt proceſſionem, vel ante haberetur, vel etiam poſt prandium, ſicut primo die Paſchatis fieri mos obtinuit.

III. Id die 25. Septembris anno 1627. promulgatum fuit. Scriptores autem Sacrorum Rituum periti juxta hanc ſententiam, Miſſalis etiam, & Breviarii Rubrica, & auctoritate ducti, proceſſionem, quam ſupra memoravimus, in diem tertium Paſchatis prorogandam ſtatuerunt, ſi celebritas S. Marci primo die Paſchatis occurrat (1).

IV. Itaque idipſum die 27. Aprilis nos obſervabimus, cum hoc anno ſolemnitas Paſchatis, & feſtum S. Marci eodem die concurrant. Cum tamen eo die, quo proceſſio indicetur, communionem pueris nonnullarum Parochiarum tradere conſueverimus, quibus Corporis Chriſti percipiendi primo facultas conceditur, & illis pariter idem Sacramentum miniſtrare, qui præcedenti die feſto accedere ad Sacram menſam non potuerunt; cum etiam, ut dictum eſt, conciones tunc agantur, ideo tempus indicare neceſſe eſt, quod pro his omnibus efficiendis conſtituitur. Illud ſane deeſſe non poteſt, ſi recte, atque utiliter impendatur.

V. Tertio igitur die Paſchatis hora 11. Eccleſiam Metropolitanam S. Petri adibimus, Miſſam celebrabimus, puerosque ad Euchariſtiam ſumendam excipiemus.

VI. Hora 13. ejuſdem diei initium fiet proceſſioni, quæ duarum horarum ſpatium requirit, ſi ſolemnis Miſſæ tempus adnumeretur, quæ in Eccleſia S. Jacobi Regularium S. Auguſtini de more celebratur. Hinc commode locus concionibus relinquitur, quæ poſt horam 15. inchoantur.

VII. Illud monendum eſt, quod hoc anno, aliiſque inſequentibus Miſſa Rogationum tempore conſtituta celebrabitur, licet ſuperiori tempore in Eccleſia S. Jacobi die Rogationum Miſſa ſolemnis S. Marci peracta fuerit. Nam juxta Eccleſiæ ritus, non ex libera cujuſvis voluntate res decernenda eſt. In Rituali autem Epiſcoporum, ubi de Proceſſione ſermo eſt, quæ die feſto S. Marci quotannis habetur, hæc apertiſſime continentur (2): *Eo ordine ibit proceſſio uſque ad Eccleſiam, ad quam juxta conſuetudinem Civitatis dirigetur &c. Cum autem Epiſcopus, & proceſſio pervenerit ad dictam Eccleſiam, celebretur ibi Miſſa Solemnis Rogationum, & non S. Marci, niſi fuerit titulus Eccleſiæ.*

IN-

(1) *Gavant. ad Rubricas Miſſalis ſect. 6. t. 16. n. 1. & ſect. 7. c. 6. n. 25., Macr. Hierolex. verb. Litania., Guyet de feſtis propriis SS. l. 4. c. 2. q. 5., Baruffald. ad Rit. Rom. tit. 79. num.* 18. (2) *Lib. 2. cap.* 32.

INSTITUTIO XXIX.

De Sacra Viſitatione Monialium Cœnobiis indicenda. De auctoritate Epiſcoporum in Monaſteria, & Sanctimoniales Regularibus ſubjectas, & in illas, quæ aut ſimul commorantur abſque ulla Clauſtri lege, aut disjunctim in propriis ædibus vitam traducunt. De vetuſtate, atque origine Monialium, ac de Clauſtri inſtituto. Utrum Epiſcopus inviſurus Cœnobia Monialium Regularibus ſubjecta, diem certam prius indicere debeat. An teneatur Vicarium Generalem, Monialium Confeſſarium, ac Priorem ſecum adducere. An vero Monaſterium ingredi poſſit cum illis tantum, quos ad Viſitationem peragendam ſibi comites elegit. De pia, veterique conſuetudine educandi Puellas in Cœnobiis Sanctimonialium. De uſu cenſuum, qui Monialibus permittuntur. De Dote, quæ a Parentibus ſolvitur, cum vota ſolemnia nuncupantur a Monialibus. An hujus pecuniæ ſolutio Simoniam præſeferat. De immoderatis ſumptibus, qui a Monialibus fieri ſolent, cum Cœnobii munera ipſis demandantur.

I. POſtquam Deo juvante Diœceſim noſtram magna ex parte perluſtravimus, & 54. Parochias, quæ in Civitate conſtitutæ ſunt, inviſimus, nunc Monaſteriis Sanctimonialium Sacram Viſitationem indicere propoſuimus.

II. Plures ex ipſis ad noſtram juriſdictionem pertinent, & Clauſtris perpetuo includuntur; aliæ autem ſub eadem Clauſtri lege in Regularium poteſtate verſantur; aliquæ vero nullis Clauſtri vinculis tenentur, licet ſub eodem tecto congregentur; poſtremo nonnullæ ſacrum indumentum gerunt, ſed vitam cum reliquis communem minime agunt, & domi ſuæ degunt, vel apud illos, quibuſcum aliquo cognationis vinculo conjunguntur.

III. De primis, quæ nobis ſubjiciuntur, verba facere ſupervacaneum ducimus, cum nullum impedimentum offerri poſſe videatur. Si de illis agatur, quibus Regulares præſunt, nihil ad pacem labefactandam excitari poteſt, ſi Eccleſiæ ſanctiones ſedulo perpendantur. Quamvis enim tueri diligenter velimus ea, quæ nobis tribuuntur jure Pontificio, Decretis Apoſtolicis, eorumque ſententiis, qui Pontificum auctoritate de iis rebus judicant; tamen nihil expetimus quod nobis apertiſſime tribuendum non videatur.

IV. Ac primum Tridentina (1) Synodus Epiſcopis Sedis Apoſtolicæ Delegatis Clauſtrorum cuſtodiam commendavit in Monaſteriis etiam immunibus, & Regularium poteſtati ſubjectis. Gregorius XV. certis (2) limitibus concluſit facultatem, quæ in Monaſteria ſub Regularium adminiſtratione poſita, commiſſa Epiſcopis fuit. Siquidem ſtatuit, ut etiam Regulares Confeſſarii a Præfectis Regularibus præpoſiti Monialibus per Epiſcopos approbentur; utque bonorum Curatores, licet Moniales Regularibus ſubſint, & cujuslibet conditionis exiſtant, Seculares nempe, vel Regulares, rationes Epiſcopo referre, accitis etiam Præfectis Regularibus, teneantur; poſtremo Pontifex ſancivit, ut Confeſſarium, ſi parum idoneus judicetur, & bonorum Adminiſtratores, ſi imperiti, vel infidi deprehendantur, Epiſcopus ab eo munere removeat, ſi prius admoniti Regularium Præfecti id facere prætermiſerint. Illud etiam a Pontifice conceditur Epiſcopo, ut in comitiis, quibus totius familiæ Superiores deliguntur, una cum Præfectis Regularibus ipſi per ſe, vel per alios præſint, licet Monaſteria ad eoſdem Regulares omnino pertineant. Si qui vero Regulares etiam in Monaſteriis ſibi ſubjectis Clauſtrorum leges violaverint, decernit Pontifex, ut Epiſcopus, tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegatus, eos punire, & ad Cenſuras quoque, ſi opus ſit, contra ipſos devenire poſſit.

V. Alexander VII. eaſdem Clauſtrorum leges arctioribus terminis definivit (3). Licet enim Præfectis Regularibus ſemel per annum Monaſteria ſibi addicta ingredi permiſerit, ut viſitationem exequantur, illud etiam præcepit, ut ſi crebro eadem Monaſteria legitima, ac neceſſaria cauſa adire cogantur, id minime perficiant, niſi Epiſcopus interſit, vel alius quiſpiam vir

(1) *Seſſ. 25. de Regularibus c. 5.* (2) *Conſtitut. 18. tom. 4. Bullar. Rom.* (3) *In Conſtit. 153. Bull. Rom. t. 6.*

Digitized by Google

vir Eccleſiaſticus ipſius voluntate ſubrogatus. Clemens X. (1), quæ prius a Gregorio ſancita fuerant, plane confirmavit; ut nempe Confeſſarii Regulares a ſuis Præfectis ad Confeſſiones Monialium audiendas deſignati, etiam in Monaſteriis illorum poteſtati traditis, Epiſcopi auctoritate ad illud munus neceſſario probentur.

VI. Omiſſis, quæ Benedictus XIII. contra hæc ſuperius allata promulgavit, cum omnia Clemens XII., ut infra dicemus, in priſtinum reſtituerit, quemadmodum a Romanis Pontificibus Benedicti Deceſſoribus antea conſtituta fuerant, illis, inquam, omiſſis, nihil aliud opponi poteſt, niſi eaſdem Pontificum ſanctiones uſu minime receptas eſſe, neque executioni unquam demandatas, uti plurium annorum experientia cognovimus, quibus acta Romanarum Congregationum pervolvimus, quæ tamen has inanes excuſationis cauſas opportunis remediis ſuſtulerunt.

VII. Antequam in Sacra Concilii Congregatione a Secretis delecti fuiſſemus, Cardinalis Archiepiſcopus Neapolitanus die 11. Martii anno 1673. id poſtulavit: *An non obſtante prætenſo non uſu, liceat Eminentiſſimo Archiepiſcopo ad formam Conſtitutionis Gregorii XV. exigere rationem adminiſtrationis bonorum Monialium Regularibus ſubjectarum*. Reſponſumque fuit: *affirmative* (2). Cum ejuſdem Sacræ Congregationis Secretarium ageremus, Epiſcopus Uladiſlavienſis petiit, utrum ipſe Confeſſarios Regulares a ſuis Præfectis pro audiendis Monialium Confeſſionibus adlectos probare poſſet, licet Moniales per eos Regulares adminiſtrarentur, & contraria immemorabilis conſuetudo adduceretur, Sacra Congregatio die 30. Januarii anno 1723. *affirmative* (3) reſpondit, Clementis X. conſtitutione permota, quæ omnem adverſam conſuetudinem, licet immemorabilem, abrogavit. Anno vero proxime elapſo Cardinalis Pereyra Epiſcopus Phari in Algarbiorum Regno, cum in illis Regionibus, neque Decretum Gregorii XV. pro exigendis bonorum rationibus receptum unquam fuiſſet, nec ea, quæ ſancita ſunt de Clauſtri cuſtodia, de approbandis Confeſſariis, ac de primo loco ab Epiſcopis tenendo in comitiis Monialium, quæ Regularium poteſtati commiſſæ ſunt, ob hanc cauſam idem Cardinalis petiit, an perficere deberet, ut omnia, quæ in eodem Gregorii decreto conſtituta ſunt, omnino ſervarentur: Sacra Congregatio die 14. Novembris an. 1733. id approbavit, & abſolvendum negotium præcepit. Sed ne ab hac noſtra Civitate diſcedamus, Epiſtolam Sac. Congregationis Epiſcoporum Regularium ad Cardinalem Jacobum Boncompagnum Deceſſorem noſtrum ſcriptam his verbis deprehendimus inter aliquas adnotationes, quas ſuper actis ejuſdem Congregationis confecimus. *Poſtquam iterum hodierna die Sacræ huic Congregationi relata ſunt quæ ſcripſit Eminentia Veſtra de iſtarum Monialium Sancti Mathiæ pervicacia, quæ utpote Regularium regimini ſubjectæ a rationum recognitione ſe eſſe immunes contendunt, eadem Sac. Congregatio abrogans, quæ a die 10. Februarii ea de re decreverat, ſtatuit, ut juxta Apoſtolicas Conſtitutiones, præſertim vero illam Gregorii XV., ac Decreta alias prolata ab ipſa Sac. Congregatione Concilii, poſſit Eminentia Veſtra ejuſdem Moniales, cæteraſque Regularibus ſubjectas compellere ad rei ſuæ familiaris rationes exhibendas, itemque exquirere, an dotes juxta hujus Sacræ Congregationis mandata deponantur. Cæterum juſſionem ſequatur, qua Antiſtita, ac Moniales ullam in poſterum Virginem ad habitum recipere ſine prævia Epiſcopi facultate probibentur; de quibus, dum Eminentiam Veſtram certiorem facio, demiſſe ſacras ejuſdem manus deoſculor.*

VIII. Inſuper, cum idem Cardinalis Boncompagnus hanc Eccleſiam adminiſtraret aliæ controverſiæ pro Monialibus ad Regularium poteſtatem ſpectantibus excitatæ fuerunt, quibus Epiſcoporum, ac Regularium Congregatio finem impoſuit; quæ omnia referenda ducimus, ne oblivionis cauſa, aut alia qualibet ratione iterum in medium ea deducantur, pro quibus jam ſententia lata eſt.

IX. Ac primum, ſi aliquis opifex, Epiſcopo probante, Cœnobium Monialium, quæ Regulares Præfectos habent, ingreſſus alias fuerit, aditum ipſi deinceps in Monaſterium patere, quoties

---

(1) *In Conſt. 7. quæ incipit: Inſcrutabili*. (2) *Lib. 28. Decretor. pag. 40.*

(3) *Lib. 73. Decretor. pag. 31. & ſ. 9.*

ties aliquid ejuſdem artis perficiendum contingeret, palam aſſerebatur; Sacra tamen Congregatio die 27. Novembris anno 1722. in hunc modum reſpondit: *Sacra Congregatio cenſuit, Eminentiſſimum Archiepiſcopum non debere id permittere, cum requiratur ſpecialis licentia pro quolibet contingente caſu ingreſſus, etiamſi agatur de aliquo jam alias approbato, & permiſſo pro hujuſmodi ingreſſu.*

X. Item, pro certo tenebatur eum Regularem, qui ſemel per ſuos Præfectos extraordinarius Confeſſarius pro Monialibus Ordini Regularium ſubjectis cum Epiſcopi facultate declaratus fuiſſet, poſſe ad idem munus iterum deſignari, licet nova Epiſcopi approbatio non intercedat; quod etiam ſtatuendum putabatur, ſi alias ab alio Epiſcopo præpoſitus fuiſſet ad confeſſiones Monialium audiendas, quæ per Ordinis ſui Præſides adminiſtrantur.

At Sacra Congregatio ſuper his ita ſtatuit eodem die, eodemque anno, quos ſuperius memoravimus: *Sacra Congregatio cenſuit, id non eſſe permittendum ab Eminentiſſimo Archiepiſcopo, & requiri ejus approbationem in quocumque caſu deſtinationis alicujus pro audiendis confeſſionibus dictarum Monialium.*

XI. Moniales quoque a S. Mathia nuncupatæ Regularibus Ordinis S. Dominici ſubjectæ contendebant, Monaſterium Sancti Lucæ, ad quod ſingulis bienniis nonnullæ ex ipſis transferuntur, Clauſtrorum legibus non contineri, licet P. Petrus Paulus Ciardus Provincialis die 7. Auguſti anno 1683., & Cardinalis Pipia, cum ſui Ordinis Generale Magiſterium gereret, die 22. Julii anno 1722. contrarium omnino decreverint: Poſtremo die 27. Novembris anno 1722. Sacra Congregatio Epiſcoporum, ac Regularium ſuper hac re ita conſtituit, *Eadem Sacra Congregatio cenſuit, quod Eminentiſſimus Archiepiſcopus demandet omnino in dicto Monaſterio Sancti Lucæ ſervari Clauſuram.*

XII. Sed jam ad eas Moniales veniamus, quæ vel communem ſub eodem tecto vitam degunt, licet nullis Clauſtri legibus adſtringantur, vel ædes paternas ſeparatim incolunt, licet Monialium indumenta præſeferant. Leo X. (1) omnia privilegia, quæ Ordini Regularium adſcribuntur, ipſis conceſſit, ſi virginitatem ſervarent, licet ſeparatim, aut conjunctim vitam inſtituerent; ex quo inferri poſſe videtur eam ſolum Epiſcopis auctoritatem tribui, qua tamquam Sedis Apoſtolicæ Delegati prædit ſunt in Clauſtrales Moniales, quæ Regularium poteſtati permiſſæ fuerunt: verum poſterioribus temporibus aliter de ejuſmodi Tertiariis, ut vocant, per Summos Pontifices conſtitutum fuit.

XIII. Ac primum vetuſtiſſimum Monialium inſtitutum dignoſcitur ex vita S. Auguſtini, quam S. Poſſidius deſcripſit, & quam P. Joannes Salina ex Canonicis Lateranenſibus nuper in lucem edidit Romæ anno 1731. eruditis commentariis exornatam (2). Fertur etiam antiquiſſima Clauſtrorum conſuetudo, quæ vel ex quarti Seculi monimentis deprehenditur: Nulla tamen generali lege id Monialibus indicebatur (3). Bonifacius VIII. ineunte Seculo XIV. Monialibus Clauſtrorum legem obſervandam præcepit (4). S. Pius V. nullas (5) in poſterum Tertiarias Ordinum Regularium admitti juſſit, niſi ſolemni ritu vota nuncuparent, legemque Clauſtrorum omnino ſervarent. Hoc ſane Decretum, uti Sacra Congregatio Concilii juxta Fagnanum (6) declaravit, eas ſolum Tertiarias complectitur, quæ in unam domum congregantur. Certum quidem eſt poſt Decretum etiam ejuſdem Pontificis in multis Italiæ Urbibus hujuſmodi Tertiarias verſari, quæ nec ſolemnia vota concipiunt, nec Clauſtrorum legibus tenentur, tamen ut ratio Sanctiſſimi Pontificis habeatur, & de ipſius Decreti obſervantia ſtudium oſtendatur, Sedes Apoſtolica Tertiarias ejuſmodi diſſimulare, & tamquam ſua auctoritate minime probatas Epiſcoporum juriſdictioni permittere conſuevit (7). Cum Nos ipſi in Sacra Congregatione Concilii Secretarii munere fungeremur, Epiſcopus Sarzanenſis petiit, an mulieres, quæ

(1) *Conſtitut. 22. Bull. Rom. t. 1.* (2) *Cap. 27. 31.* (3) *Thierſ. in tractatu de Clauſura.*
(4) *Cap. periculoſo de ſtatu Regularium in ſexto.* (5) *Conſtitut. 8. tom. 11. Bullar. Rom.*
(6) *Cap. nullus, num. 66. & ſeqq. de foro competenti.* (7) *Card. Petra in eruditis Comment. Inſtitut. Apoſt. tom. 4. pag. 475. num. 19. & ſeq. Matthæuccius de Officiali Curiæ Eccleſiaſticæ cap. 32. num. 3. & ſeqq.*

Digitized by Google

quæ tertium Ordinem S. Franciſci profitebantur, & Clauſtri jura non ſervabant, ſuæ poteſtati ſubjectæ eſſent, cui Sac. Congregatio die 3. Januarii anno 1723. reſpondit earum Monaſterium *eſſe ſubjectum omnimode juriſdictioni Epiſcopi, citra tamen approbationem Sacræ Congregationis quoad illud*.

XIV. Poſt Moniales, quæ ſine ulla votorum nuncupatione, Clauſtrique vinculo, communem tamen ad vivendum ſibi ſedem elegerunt, de aliis verba facienda ſunt, quæ Monialium indumenta preſeferunt, licet disjunctim in privatis ædibus ſingulæ immorentur. Sacræ igitur Congregationes, quæ nempe ad declarandam Tridentinam Synodum, & quæ Epiſcoporum, ac Regularium cauſis præpoſitæ ſunt, varia quidem, ſed conſona de iiſdem Tertiariis conſtituerunt. Illud primum cautum, & ſancitum fuit, ne illis Sacerdotes Regulares Pœnitentiæ Sacramentum adminiſtrarent, niſi prius per Epiſcopum ad confeſſiones Laicorum audiendas probarentur; ſecundo, Regulares Sacram Euchariſtiam in Paſchatis celebritate Tertiariis ejuſmodi traderent; tertio, ut ipſæ poſt mortem in Eccleſiis Parochialibus ſepeliantur, niſi forte in Templis Regularium, quorum habitum antea gerebant, aliqua pro ipsis tantum ſepulchra deſignata habeantur; quarto, ut Regulares ad habitum eas ſolum mulieres admittant, quæ vitæ probitate commendentur, & quadrageſimum annum attigerint, quæ bonorum ſatis habeant ad vitam honeſte ſuſtentandam, & cum cognatis, & affinibus ſuis vitam ſimul exigant; tandem in Epiſcopi facultate poſitum eſſe, ut mulieres ad habitum recipiantur, cum examen conditionum, quas paulo ante explicavimus, ad ipſum pertineat.

XV. Ejuſmodi decreta ſatis cognita ſunt, & a Scriptoribus etiam Regularibus in ſuis ipſorum libris deſcribuntur (1); Epiſcopus Mazarenſis, cum nos ipſi Secretarium ageremus, hæc a Sac. Congregatione Concilii poſtulavit: *Quænam ſint conditiones requiſitæ, ut Regulares habentes facultatem dandi habitum ſuæ Religionis mulieribus non collegialiter viventibus, dictum habitum dare poſſint, & an examen dictarum facultatum pertineat ad Epiſcopum*; cui Sac. Congregatio, res omnino diverſas exiſtimans, facultatem nempe concedendi habitum, & conditiones mulierum ad ipſum habitum recipiendum, hoc pacto reſpondit: *Examen facultatum concedendi habitum pertinere ad Sedem Apoſtolicam, examen conditionum quoad mulieres veſtiendas, & licentiam veſtiendi pertinere ad Ordinarium, & conditiones veſtiendarum eſſe expreſſas in Decretis Generalibus alias editis, & hæc Decreta eſſe ſervanda*.

XVI. Poſt hæc Decreta in Tertiarias, quæ communem vitam ſine Clauſtri vinculo ducunt, & quæ privatis in domibus degunt, aliæ quædam a Benedicto XIII. Conſtitutiones editæ fuerunt (2); quarum altera incipit: *Paterna Sedis Apoſtolicæ* in Tertiarias Ordinis Sancti Franciſci (3) altera incipit: *Exponi nobis* in Tertiarias Ordinis Servorum B. Virginis: alia pro Regularibus Dominicanis incipit: *Pretioſus* (4) in qua plura decernuntur, quæ jus Magiſtri Generalis in Tertiarias ſui Ordinis declarant, quemadmodum §. 16. 17. liquido apparet. Cum tamen Clemens XII., qui nunc feliciter Pontificatum obtinet, eaſdem Benedicti Conſtitutiones iis terminis concluſerit, qui a jure communi, Tridentino Concilio, & ſuperiorum Pontificum ſanctionibus præſcribuntur, illudque addiderit, haud poſſe Regulares neque externo, neque interno foro privilegiis uti, quæ a Benedicto XIII. in Decretis, quæ paulo ante memoravimus, conceduntur, hinc neceſſario ſequitur, rem dijudicandam juxta eas leges, quas ſuperius enumeravimus, non vero ex ſententia, quæ in ejuſdem Benedicti Decretis continetur. Quod ſi aliquid contra afferri poſſit, quod nos certe latet, ſi palam nobis proferatur, facile, ac libenter excipiemus. Siquidem eam mentem nunquam habuimus, ut aliorum privilegiis, licet minima, de medio auferamus, ſed tantum ut poteſtatem Ordinarii integre tueamur, quemadmodum juravimus: & Sedis Apoſtolicæ Decreta executioni mandemus, quæ quidem haud conſulto, ſed ob ignorantiam negliguntur, quod nempe illa percurrendi, & ſedulo exami-

(1) *Nicolius in Floſculis, verbo Tertiariæ Lantuſca in Theatro Regul. eodem verbo, Donati Rerum Regular. tom. 2. tract. 17. quæſt. 3. num. 21. & ſeqq. Matthæuccius in Officiali Curiæ Eccleſiaſt. cap. 52. n. 3. & ſeqq.* (2) *Anno 1725.* (3) *Anno 1726.* (4) *Anno 1727.*

Digitized by Google

minandi facultas non fuerit. Si autem ſuperiori tempore, uti magnopero timemus, conditiones ejuſmodi, & ipſarum examen prætermiſſum fuerit, cum Tertiariæ, quæ ſejunctim in ſuis ædibus degunt, ad habitum receptæ fuerunt, ad corrigenda, quæ temere commiſſa ſunt, nos paratiſſimos exhibemus, modo in poſterum hæc negotia non inconſulto tranſigantur, ſed Pontificum ſanctiones, ut fas eſt, plene ſerventur.

XVII. Poſt hæc, verba facienda ſunt de iis, quæ ad Sac. Viſitationem pertinent; ac primum non ignoramus felicem ipſius exitum ex Dei beneficio, ac voluntate unice expectandum. Quamobrem Moniales univerſas clauſtrales, & non clauſtrales, quæ nobis, vel etiam Regularibus ſubjiciuntur, vehementer obteſtamur, ut rem ſummo ſtudio Deo commendent, cujus ope copioſum fructum, quem expetimus, ex Sacra Viſitatione conſequamur. Singulis autem, quæ id perfecerint ſpatio proximæ hebdomadæ in Albis poſt Pœnitentiæ Sacramentum, ſuſceptamque Euchariſtiam, centum Indulgentiarum dies impertimur.

XVIII. Singulis Monaſteriis, quibus Viſitatio indicetur, quindecim dies permittuntur, ut quæ neceſſaria ſunt, parari commode poſſint, quæ etiam deſcribi curabimus in eadem ſcheda, quæ pro Viſitatione denuncianda Monaſteriis ipſis tradetur. Procurator Generalis Minorum Obſervantium hæc petiit a Sacra Congregatione Concilii: *An Epiſcopus viſitaturus Clauſuram Monaſteriorum Monialium teneatur ante acceſſum eiſdem Monialibus præfinire diem, & horam Viſitationis*. Die vero 19. Januarii ann. 1686. reſponſum fuit: *negative* (1). Inſuper die 29. Julii anno 1688., cum de cauſa Florentina ageretur (2), Archiepiſcopus Florentinus hæc poſtulavit: *An in Viſitatione, & ingreſſu Clauſuræ teneantur Vicarii Generales ſecum ducere Priorem, & Confeſſarium dictarum Monialium*, cui pariter reſponſum fuit *negative*. Cum vero Secretarium Sac. Congregationis Concilii nos ipſi ageremus, plurima Epiſcopus Aquilæ in Veſtinis examinanda propoſuit, quæ pro viſitandis Monialibus in illa Diœceſi Cœleſtinis Regularibus ſubjectis dubia videbantur; ac illud præſertim: *An Epiſcopus poſſit ſolus cum ſuis Conviſitatoribus ingredi & viſitare Clauſuram prædictarum Monialium abſque interventu P. Abbatis Cœleſtinorum*. Die autem 31. Julii anno 1723. *affirmativa reſponſio data fuit*. Verum ut voluntatis noſtræ ſtudium teſtemur in Moniales etiam, quæ Regularium poteſtate reguntur, ante quindecim dies tempus Viſitationi conſtitutum indicabimus, ut de Monialibus nobis ſubjectis paulo ante dictum eſt. Inſuper illarum Præſidem Regularem, & Confeſſarium, ut nobiſcum interſint, prius admonebimus, cum ad viſitanda Cœnobii Clauſtra accedemus, ut ſi quid ſtatuendum ſit, ipſorum pariter conſilium adhibeatur. Clauſtrorum leges pro illis præſertim Monialibus, quæ Regularibus patent, maxima olim ſeveritate fuiſſe conſervatas, illud teſtimonio eſſe poteſt, quod in Statutis Monialium, quæ a Sancto Dominico appellantur, cautum fuit, poſſe quidem earum Confeſſarium Monaſterii fores ingredi, cum pro Viatico adminiſtrando, vel Sacra Unctione obliniendis Infirmis accerſitur, nullum tamen habetur verbum, an idem permittatur, cum Moniales ægrotæ Pœnitentiæ Sacramento expiandæ ſunt. Itaque in dubium ea res adducta fuit coram Pontifice Clemente VII., qui die 5. Januarii anno 1532. litteras Apoſtolicas dedit (3), quibus ingreſſus in Monaſterium Confeſſario conceditur, cum de morbis periculoſis agitur, illudque ſimul indicitur, ut eodem tempore Euchariſtiæ Sacramentum miniſtretur, ne toties Sacra Monialium penetralia ſint adeunda. Nos ſane præſcriptos limites non adeo exceſſe videmur, dum Præſidem, & Confeſſarium Regulares accivimus, ut nobiſcum intimos Monaſterii receſſus viſitandos ingrediantur. Id enim perraro contingit; tum etiam iidem Regulares pro re perficienda neceſſarii, vel ſaltem opportuni judicantur. Tandem Gregorius XIII. Epiſcopum ad moniales accedentem valde commendat, ſi ipſum aliqui Regulares comitentur.

XIX. Monaſterii templum adibimus eo die, atque hora, quæ prius indicentur. Primum omnium ſacrum facientes, Moniales univerſas ad Sacram communionem excipiemus, quo peracto Divinæ Euchariſtiæ tabernaculum, & Sacra Vaſa, quibus ad ægrotos ungendos ſanctum Oleum continetur, viſitabimus. Moniales vero Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento per nos tunc re-

(1) *Lib.* 36. *Decret. pag.* 15. (2) *Lib.* 34. *Decret. fol.* 233. (3) *Tom.* 4. *pag.* 499.

Digitized by Google

reficiendæ, eæ tantum intelligi debent; quæ nobis, non autem quæ Regularibus ſubjectæ ſunt, niſi ipſæ pariter Sacroſanctum Chriſti Corpus a nobis ſuſcipere ultro depoſcant. Etenim libenter amplectimur univerſa Decreta, quæ ſuper hac re in Sacris Congregationibus Romæ promulgata ſunt. Congregatio præſertim Concilii Tridentini interpres cum plurima, uti ſuperius dictum eſt, ab Archiepiſcopo Florentino propoſita expendiſſet, & illud præ reliquis: *An valeat eaſdem Moniales communicare*; quæ nempe ad Regularium poteſtatem ſpectant, hoc pacto reſponſum dedit: *affirmative, dummodo Moniales velint*.

XX. Inſuper, cum Divinæ Euchariſtiæ tabernaculum, & vaſa ad Oleum Infirmorum conſervandum viſitanda ediximus, de illis Eccleſiis intelligimus, quæ nobis ſolum, non autem Regularibus ſubjectæ ſunt. Nihil enim contra ſuſcipiendum nobis eſt, niſi legitimæ conſuetudinis teſtimonia proferantur: neque in hanc diſquiſitionem venire volumus, ſed ea ſolum perficere, quæ nobis aperto jure conceduntur. Id præſertim monuit Sac. Concilii Congregatio, cum de cauſa Florentina nuper allata ageretur, & in aliis etiam cauſis, quæ nempe anno 1686, ac deinde 1723. propoſitæ fuerunt, cum lis inter Epiſcopum Aquilanum, & Patres Cœleſtinos intercederet.

XXI. Confidimus, omnia Deo juvante tranquille, ac ſine ullis diſſidiis ceſſura, quæ a Regularibus maxime aliena eſſe debent; & cum nonnulla a Summis Pontificibus, ac Præſidibus pro felici Monialium regimine; ipſarumque augendo pietatis ſtudio vehementer expetantur, nos ea palam exponemus, ut ſuaviter in uſum inducantur, priuſquam Viſitationem aggrediamur.

XXII. Innocentius XI. per Sacram Congregationem ſuper Epiſcoporum, & Regularium negotiis conſtitutam die 9. Octobris 1682. decrevit, ut per decem dies ſpiritualibus exercitiis vacent illæ quæ Monialium inſtitutum amplecti volunt, antequam ad habitum recipiantur, idemque præſtent, antequam ſolemnia vota ab iiſdem nuncupentur. Poſt hæc ita ſubdit: *Inſuper Sanctitas ſua magnopere exoptat, ut omni diligentia, ſuavi tamen ratione ſingulæ Moniales adducantur, ut iiſdem ſpiritualibus exercitiis operam quotannis præbeant, quo tempore magis opportunum videbitur, ut ſtudium ad virtutes excolendas renovetur, quod maxime neceſſarium eſt, illis præſertim, quæ Clauſtris incluſæ perfectiorem vitæ diſciplinam, atque inſtitutum profitentur*. Idem monet Clemens XI. in litteris encyclicis, quas dedit die 16. Martii anno 1703., & quæ in collectione ſuorum Decretorum continentur. Nonnullæ Moniales in hac Urbe verſantur, quæ ſibi quotannis virum pietate inſignem deligunt, cujus ductu, ac voluntate ſpiritualibus exercitiis tempus aliquod impendant. Nos tamen ſummopere optamus, ut univerſæ Moniales eam normam in ejuſmodi exercitiis ſibi proponant, quæ a S. Ignatio præſcribitur, & hoc pacto Pontifici Innocentio XI. morem gerant. De hac re cum Monialibus nobis omnino ſubjectis ſuavem quidem, ac blandum ſermonem inſtituemus, cum Viſitatio a nobis peragetur. Interim Præfectos Regulares hortamur, ut eamdem mentem ſuſcipiant cum iis Monialibus, quæ ipſorum curæ, fideique commendantur.

XXIII. Illud frequenter uſurpabat (1) S. Philippus Nerius, ad animas virtute imbuendas magiſter facile princeps, opus eſſe, cum de mulieribus agitur, ut aliquis pietatis fervor in ipſis excitetur. Siquidem experientia ſe compertum habere ajebat, ultra eos limites inde mulieres ferri, qui initio propoſiti fuerant. Poſt hæc alia, quæ neceſſaria duximus, ſubjicimus.

XXIV. Delatum nobis fuit in more poſitum eſſe, ut pueri, aut ſaltem puellæ fraudis ob teneram ætatem inſciæ Clauſtra Monialium ingredi facile permittantur. Id vero penitus interdicimus, cum de Clauſtrorum legibus res agatur, ſive Moniales poteſtati noſtræ, ſive Regularibus pareant, quemadmodum a Jacobo Cardinali Boncompagno (2), Cardinali Ludoviſio (3), & Hie-

(1) *Baccius lib. 2. de ipſius actis cap. 6.* (2) *Lib. 4. Synod. cap. 4.* (3) *In ſuo Edicto 3. Oct. an. 1614.*

& Hieronymo Cardinali Boncompagno (1) Deceſſoribus noſtris ſancitum fuit. Is pariter eſt, teſte Criſpino, Romanæ Civitatis uſus (2).

XXV. Ex primis Eccleſiæ Seculis pia conſuetudo manavit, ut puellæ Monialium Clauſtris admittantur, ubi ad virtutem informentur, id facile conjicitur ex Sancto Hieronymo, cum ad Lætam ſcripſit, rationemque tradidit, qua ipſius filia inſtitueretur: *Noli ergo ſubire onus, quod ferre non potes, ſed, poſtquam ablectaveris eam, redde aviæ, & amitæ: nutriatur in Monaſterio, ſit inter Virginum choros, neſciat Seculum, vivat angelice, ſit in carne ſine carne, omni hominum genus ſui ſimile putet*. Inter Decreta Cardinalis Gabrielis Paleotti hujus Urbis primi Archiepiſcopi, quæ ad Moniales pertinent, & Bononiæ excuſa fuerunt anno 1579., illud pro puellis apud Moniales educandis habetur (3): *In poſterum laneum pannum albi tantum coloris adhibeant, qui non adeo defluat, ut tellurem evertat; nullis cincinnis ad caput, aures, collumve utantur, etiamſi Bacchanalium dies celebrentur; ſed veſtes modeſtæ, ac ſimplices loci Sanctitati conformentur*. Deinde ſubdit (4): *Ubi domus amplitudo permittit, Puellæ locum a Monialibus ſeparatum habeant; Magiſtram quoque ad eas regendas deſignatam, cui parere debeant, & quæ libere per Monaſterium ipſas vagari non patiatur, curetque diligenter, ut Chriſtianam vivendi rationem addiſcant: ubi vero Cœnobii anguſtiæ locum Puellis disjunctum minime ſufficiunt, non iis temere Monialibus committantur quæ hoc negotium ſibi poſtulant, ſed ſenioribus, quæ virtute, ac religione ipſarum ſibi animos concilient, atque devinciant. Id autem ſervetur, donec Monaſterium ita aptatum ſit, ut Puellæ omnes ſub unius tantum Magiſtræ inſtitutione congregentur. Certum denique habeant nullo modo famulas concedi, quibus ad commodiorem vitæ rationem utantur*.

XXVI. Fortaſſe perpauca Monaſteria locum pro Puellis educandis ſeparatum condiderint, uti ſtatuit Cardinalis Paleotti, idque exiguis proventibus tribuendum aſſerent, ob quam cauſam rem perficere minime potuerint: Satis compertum non habemus, utrum a veritate id alienum fuerit ſuperiori tempore, poſtquam ejuſdem Cardinalis Decretum promulgatum fuit. Illud certum eſt, in præſentia poſſe ſine dubio affirmari. Quoniam vero expenſarum ratio habenda eſt non ſolum Monialibus, ſed privatis etiam familiis ob temporum calamitatem qua vexamus, univerſi Superiores noſtrarum Monialium admonemus, ut parentibus Puellarum, quæ Monaſterium pro inſtitutione ingrediuntur, edicant, ne ullam veſtium pompam, inanemque luxum, ut nimis libere fieri conſuevit, ipſis puellis indulgeant. Præſides quoque Regulares, ut idem a ſuis Monialibus obtineant, vehementer hortamur. Præter ea, quæ in Concilio Romano ſuper hac re ſtatuta ſunt, in Mediolanenſi etiam Concilio, quod S. Carolus Borromæus Eccleſiaſticæ diſciplinæ Magiſter primo coegit, hæc leguntur. (5) *Hujuſmodi autem Puellæ nigri tantummodo, aut fuſci, vel albi coloris veſtes, non ſericas, adhibeant; nullo præterea exquiſito ornamenti genere utantur, ne ſint cincinnatæ, neve habeant inaures, nec monilia, aut hujus generis inanes delicias*.

XXVII. Nunquam ſatis laudare poſſumus eas Moniales, quæ nihil quippiam peculiare habent, ſed omnia communia eſſe voluerunt. Ipſas maxime hortamur, ut idem inſtitutum perpetuum eſſe velint. In illis autem Monaſteriis, ubi hæc diſciplina minime ſervatur, ſed cenſus annui Monialibus permittuntur, magno ſtudio commendamus, ut in commune ærarium ejuſmodi pecuniæ deferantur, nec ſine Abbatiſſæ facultate aliquid, ſi honeſta cauſa intercedat, expendatur. Quidquid autem ſuperſit pro communi utilitate, & commodo conferatur. Id ſtatuit Cardinalis Boncompagnus (6), & his conditionibus privati Monialium cenſus probantur, uti doctiſſimi viri, qui de hac re ſcripſerunt, unanimes conſentiunt (7). Expetimus magnopere, ut Præfecti Regulares cenſus Monialibus hac ſolum lege concedant.

XXVIII.

(1) *In alio Edicto 23. Junii anno 1659.* (2) *Tractat. de Viſitatione Paſtorali.*

(3) *Pag. 8.* (4) *Pag. 14.* (5) *Tom. 1. pag. 45.* (6) *In Synodo lib. 4. cap. 4. de Monialibus §. paupertatem.* (7) *Paſſerinus antiquæ edit. de ſtatu hominum qu. 149. art. 3. num. 325. Card. de Luca de regul. diſ. 57. Card. Petra ad Conſt. Apoſt. tom. 4. pag. 172. num. 38. & de. 405. num. 6. part. 16. Recent.*

Digitized by Google

XXVIII. Non levis momenti res eſt, ſi Monialium proventus recte adminiſtrentur, de quo ſic habetur in eo libello Romæ excuſo anno 1719. pag. 21., ubi muneris Epiſcopalis, ejuſque vitæ ratio præſcribitur: *Præterire haud poſſum, quin aliquod dicam de bonorum adminiſtratione domeſtica, ex qua non ſemel bonorum ſpiritualium ruina ita derivatur, ut reparari in poſterum nequeat: Itaque prudens Epiſcopus expenſarum rationem ſedulo exigat, & quos innanes, ac ſuperfluos ſumptus offenderit, omnino impediat.* Diſputant inter ſe Doctores, an ſolutio dotis, quæ votorum nuncupationem pro filia a parentibus impenditur, cum Simoniæ labe jungatur. Aliqui Belgici Epiſcopi a S. Concilii Congregatione die 18. Octobris anno 1683. id petierunt (1): a Nobis autem ejuſdem Congregationis Secretarium agentibus, cum Bononienſis cauſa ageretur die 14. Aprilis anno 1765. idem poſtulatum fuit. Quare ex communiori Doctorum ſententia Sac. Congregatio reſpondit a Simonia immunem non eſſe, ſi dos pro ingreſſu in Ordinem Monialium ſolvatur, ſeu Monaſterium exiguos, ſive largos cenſus obtineat; aliter vero, ſi pecunia tribuatur pro alimentis, quæ puellæ ad habitum receptæ ſuppeditanda ſunt donec vita fungatur; tunc enim nullam in pactione, ſeu pecuniæ ſolutione ſimoniam intercedere, ſi Cœnobium in paupertate verſetur: non ita tamen, ſi divitiarum copia redundet. Nos ſane ab hoc ſcrupulo ac ſollicitudine vacui ſumus, cum Monaſteria hujus Civitatis parcis omnia proventibus inſtruantur. Illud argumento eſt, quod accepta aliqua dote, ſtatim vera, ac certa debita in ſcheda deſcripta nobis offeruntur, ut noſtra interpoſita facultate, per eam pecuniam extinguantur. Nos ſane, neque œconomiæ, neque arithmeticæ ſcientiſſimos eſſe fatemur, ob quam cauſam Congregationem loco noſtro ſufficimus, cujus peritia, ac virtute expenſarum libri diligenter examinentur; etenim conſilium eorum ſequi volumus, qui iſtarum rerum ſcientia ſuper cæteros præſtantes habentur. Igitur Miniſtri Monialium, quæ nobis, vel Regularibus ſubjectæ ſunt, ejuſmodi libros paratos habeant, & ſummas expenſarum comparent. Nam fortaſſe continget, ut in dubium, & examen vocentur, antequam viſitatio ſuſcipiatur. Regulares accire non omittemus, cum ab ipſorum Monialibus ratio domeſticæ adminiſtrationis requiretur, ut Pontificum Decretis pareamus.

XXIX. Præter cenſum, ac dotem, quæ Monialibus tribuitur, pecuniam illæ erogare conſueverunt, quibus certa Cœnobii munera deferuntur. Itaque, cum Clemens XI. expendiſſet Moniales univerſas non iis commodis præditas eſſe, immo nonnullas in maximas anguſtias adduci, ut expenſis ejuſmodi ſatisfaciant, ex quo ſaltem animi quædam perturbatio dimanat, binas litteras encyclicas dedit, quas latine redditas in fine hujus noſtræ Declarationis imprimendas curabimus. Illis quidem aliquæ Monialium familiæ paruerunt; aliæ tamen idem exemplum minime ſequutæ ſunt, de quo cauſas in Viſitatione peragenda libenter inquiremus, ut quid ſtatuendum ſit, opportune deliberemus.

XXX. Felicem rerum exitum ſperamus, cum optimam de noſtris Monialibus opinionem animo conceptam habeamus: ipſæ, ut inquit S. Cyprianus, gregis noſtri pars illuſtrior nuncupantur. S. Gregorius (2) tria ipſarum millia Romæ fuiſſe commemorat, cum ipſe Pontificatum gereret, quarum meritis acceptum referebat, quod belli periculis oppreſſa Civitas non fuerit, tunc per Longobardos excitatis: *Harum talis vita eſt, atque in tantum lacrymis, & abſtinentia diſtricta, ut credamus, quia, ſi ipſæ non eſſent, nullus noſtrum jam per tot annos in loco hoc ſubſiſtere inter Longobardorum gladios potuiſſet.* Nos quoque fatebimur hanc Urbem multis abhinc annis tot calamitatibus jactatam ſtare non potuiſſe, niſi preces aſſiduæ noſtrarum Monialium incenſam Dei iracundiam mitigaſſent. Alexander VI., cum Moniales a S. Agnete appellatas Regularibus Dominicanis in curam traderet, eaſdem ſolemnia vota coram S. Dominico emiſiſſe teſtatur (3). Beatiſſimæ Virginis Effigiem, quam S. Lucas depinxit, Civeſque in Monte Guardiæ poſitam ſummo honore proſequuntur, a duobus Pontificibus Leone X., ac Paulo III. commendatam accepimus iis Monialibus, quæ in eo loco morantur (4). Corpus S. Catharinæ Civis noſtræ adhuc integrum, & incorruptum ab iiſdem Monialibus conſervatur, qui-

(1) *Lib. 33. Decretorum.* (2) *Lib. 6. Epiſt. 23.* (3) *Tom. 1. Bull. Domin. pag. 355.* (4) *Tom. 4. Bull. Domin. pag. 256. 594.*

quibus cooptata fuerat, cum ipſarum Fundatrix inter vivos ageret, Templum interius, ac ſubterraneum Monialibus Sanctorum Naboris, ac Felicis adſcriptum, primæ, ac vetuſtæ Cathedralis nomen obtinet, uti noſtrarum rerum Scriptores affirmant, ex quo etiam Reliquiæ priorum Epiſcoporum hujus Urbis eductæ ſunt, quæ deinde in noſtram Metropolitanam translatæ fuerunt. Finem nunquam haberet oratio, ſi omnia ſanctitatis monimenta perſequi velimus, quibus ſingula noſtrarum Monialium Cœnobia exornantur. Illud ſolum afferemus Moniales univerſas cum illis merito comparandas, quæ in hac Urbe antiquitus virtutis gloria floruerunt, de quibus S. Ambroſius ita ſcriptum reliquit (1): *Nam quid de Bononienſibus Virginibus loquar, ſecundo pudoris agmine, quæ mundanis ſe deliciis abdicantes Sacrarium Virginitatis incolunt? ſine contubernali ſexu, contubernali pudore provectæ ad vicenarium numerum, & centenarium fructum, relictoque Parentum hoſpitio tendunt in tabernaculis Chriſti indefeſſæ milites caſtitatis; nunc canticis ſpiritualibus perſonant, nunc victum operibus exercent, liberalitatis quoque ſubſidium manu quærunt. Quod ſi inveſtigandæ Virginitatis inoleverit odor, namque præ ceteris ſpeculandi venatum pudoris explorant, totis curarum veſtigiis prædam latentem uſque ad ipſa cubilia perſequuntur; aut, ſi liberior alicujus volatus, totis omnes videas aſſurgere alis, concrepare pennis, emicare plauſis, ut caſto pudicitiæ choro cingant volantem, donec albenti delectata comitatu in plagas, & indaginem caſtitatis, domus, patriæque oblita ſuccedat.*

EPISTOLA ENCYCLICA

Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, aliiſque Ordinariis Italiæ, & Inſularum adjacentium, & etiam Generalibus Ordinum Regularium qui præſunt Monialibus.

Nullas expenſas a Monialibus fieri debere in ſuſcipiendis, & obeundis muneribus Monaſterii, neque illis peractis.

SAnctiſſimus Dominus Noſter Papa Clemens XI., qui paterno ſtudio, & Apoſtolico zelo magnopere contendit, ut pravas conſuetudines extinguat, & univerſum Chriſtianum populum in viam ſalutis adducat, ſuam maxime ſollicitudinem convertit in illos, qui Regularibus Ordinibus nomen dederunt, ac potiſſimum in Virgines Moniales, quæ *illuſtrior portio gregis Chriſti* merito nuncupantur. Si quidem Sanctitas Sua non ipſarum modo futuram ſanctificationem confidit, ſed etiam pietate, ac precibus præſtantium Virginum, quæ ſe ſponſas Domino Noſtro Jeſu Chriſto devoverunt, ſi religioſæ perfectioni, quam profitentur, comparandæ ſedulo invigilaverint, præſentiſſima auxilia a Deo ſe accepturam ſperat ad graviſſimas calamitates depellendas, quæ univerſam Eccleſiam hoc tempore divexant. Quamobrem, cum Sanctitas Sua deprehenderit non mediocre detrimentum, ne Sanctimoniales in virtute magis proficiant, ex eo provenire, quod plurimum debeant expendere in obeundis Monaſterii officiis: eo quod præter importunas moleſtias, quæ parentibus inferuntur, ut pecuniam ab ipſis eliciant, etiam ab orationis ſtudio, Dei cultu, & Regulari obſervantia non parum diſcedere ob eamdem cauſam neceſſario cogantur; item temporalia bona vehementer expetere, quod voto paupertatis adverſatur, perpetuis curis animum, & corpus laboribus occupare, frequentes, ac nimis liberos cum ſecularibus inire congreſſus, ex quibus non exigua pernicies in animas dimanare ſolet, omiſſis aliis corruptelis gravioribus, quæ ad Superiores Ordinarios, ad Sac. Congregationes, & ad Sanctitatem pariter ſuam quotidie deferuntur; cum hæc, inquam, ſatis cognita, & perſpecta ſint Sanctitati Suæ, quemadmodum pro Monaſteriis hujus Almæ Urbis jampridem ea conſtituit, quæ magis opportuna viſa ſunt, ad præcludendum his malis aditum, uti conſtat ex edicto promulgato die quarta Junii nuper elapſi; ita pariter afferre magnopere cupiens eadem remedia Monaſteriis Italiæ, Inſularumque adjacentium, mihi præcepit, Te ſummopere monere, alioſ-

(1) *Lib. 1, de Virginibus.*

Digitized by Google

aliosque ſimiliter Ordinarios Italiæ, & Inſularum prædictarum, Superiores item Generales Monaſteriis Sanctimonialium præſidentes, ut proponas graviſſima mala, quæ ſuperius recenſuimus. Inſuper quam valde conferat ad animi tranquillitatem, ſi omni cura bonorum temporalium Sacræ Virgines expolientur; deinde in virtute obedientiæ, cujus abſolvendæ facultatem tibi reſervabis, ſub pœna quoque privationis officii, vociſque activæ, ac paſſivæ, aliiſque tuo arbitrio ſtatuendis, omnino præcipias omnibus Abbatiſſis, Superioribus, Camerariis, aliiſque Sacrario, vel Rotæ præpoſitis Monialibus, & reliquis Monaſteriorum Adminiſtris, ut in ſuſcipiendis, aut exercendis officiis nullas faciant expenſas, neque ab aliis fieri permittant, etiamſi conſanguinei Monialium, ſive alii benevolentiæ gratia ad ſubeundas eaſdem expenſas ſe paratos exhibeant; neque Superioribus, Monialibus, Novitiis, aut aliis in Monaſterio commorantibus; neque Præſidentibus etiam Regularibus, Confeſſariis, Deputatis, bonorum Curatoribus, aliiſque Monaſterio inſervientibus; neque ipſi Eccleſiæ, aut Sacrario aliquid præſtent, pro quo ſolvenda ſit pecunia, etiam ſub ſpecie, & cauſa celebrandæ Feſtivitatis, aut muneris, aut alia qualibet ratione, quæ cum officiis Monaſterii quocumque modo jungatur. Quævis autem expenſa pro obeundis ejuſmodi officiis neceſſaria ex reditibus Monaſteriorum deſumatur, eaque modum nunquam excedat, nec æs alienum ob hanc cauſam contrahatur. Quamobrem tum Superioribus, & Officialibus, tum Deputatis, Syndicis, & Œconomis cujuslibet Monaſterii mandabis, ut prædictæ expenſæ ex reditibus Monaſteriorum ſumendæ quamprimum decernantur, & conſtituantur eo modo, qui magis conſentaneus judicabitur, & qui probari a te debebit, habita ratione proventuum cujuslibet Monaſterii. Præterea Sanctitas Sua hoc Decreto comprehendi intelligit quæcumque Monaſteria Sanctimonialium, etiam Regularibus ſubjecta, vel aliis Superioribus quolibet ſpeciali, vel ſpecialiſſimo privilegio præditis, & ſingulari etiam mentione dignis, vel quovis modo exemptis, & Sedi Apoſtolicæ immediate ſubjectis. Inſuper hoc idem Decretum complectitur etiam Oblatas, quamvis neque lege Clauſtrorum, neque ſolemnium Votorum vinculis obligentur. Itaque magnopere contendes, ut hæc omnia plene obſerventur. Quod ſi difficultas aliqua exoriatur, quæ impedimentum afferat ad rem perficiendam, uti Sanctitas Sua vehementer expetit, ad Sedem Apoſtolicam confugias, ut ejus oracula, & auctoritatem, ſi opus fuerit, depoſcas. Denique pro certo habeas Tibi non defuturum omne patrocinium, quod neceſſarium videbitur, ut negotium ad optatum finem perducas, quo quidem Divinus cultus, tranquillitas Monialium, & ad conſequendam perfectionem magnum adjumentum continentur.

Romæ die 28. Julii 1708.

G. Card. Carpegna Præfectus.

Ferdin. Archiep. Nicææ Secret.

ALIA EPISTOLA ENCYCLICA.

Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis Ordinariis Italiæ, Inſularumque adjacentium, Superioribus item Regularibus, qui præſunt Monialibus, in qua Epiſtola plura declarantur, quæ in præcedenti ſcripta fuerunt.

SAnctiſſimus D. N. Papa Clemens XI., ut Monialium tranquillitati conſuleret, eaſque ſcrupulis, anxietate, omnique bonorum temporalium ſollicitudine liberaret, die 28. Julii jam elapſi Decreto ſuo, ſive literis encyclicis mandavit, ut expenſæ omnes pro exercendis officiis ex reditibus Monaſteriorum deſumerentur. Nunc vero, ut quorumdam Monaſteriorum petitionibus ſatisfaciat, quæ declarationem aliquam ſibi expoſtulant, Sanctitas Sua, ſuffragiis etiam additis Congregationis, quam hujus negotii cauſa ſpecialiter deputavit, præcepit, ac præcipit, ut juxta Apoſtolica Decreta confecta pro obſervantia voti paupertatis, cenſus Monialium communi capſæ tradantur, aut in ipſa confundantur arbitrio Superioris Monaſterii, quæ neceſſaria Monialibus ſuppeditabit, & ea quæ ſuperſunt, in utilitatem Monaſterii convertet, ut ejus egeſtatem ſublevet, idoneumque efficiat, ut obeundis ſingulis officiis ſatis eſſe poſſit. Pœnas autem indictas præcedenti Decreto, ſive literis encyclicis, firmas perpetuo remanere Sancti-

ſtitas Sua declaravit. Itaque conferes omnem operam, ac ſtudium, ut executioni mandentur ea, quæ ſuperius propoſita fuerunt; idemque Sanctitatis Suæ zelus magnopere tibi commendat, eo quod Monialium tranquillitas, ac ſanctitas ex hac re plurimum dependeat. Hæc habui tibi ſignificanda &c.

Romæ die 26. Januarii 1709.

G. Card. Carpegna Præfectus.

Ferdin. Archiep. Nicææ Secret.

INSTITUTIO XXX.

De Divina Eucharistiæ expoſitione, ac de benedictionibus, quæ cum ipſa concluſa in Sacra Pyxide populo tribuuntur. De diſciplina Eccleſiæ pro SS. Sacramenti expoſitione, ac de proceſſionibus, quibus ea circumferuntur, veterique illarum inſtitutione. Non poſſe Euchariſtiam publice exponi, niſi aliqua cauſa publica interveniat, quæ Ordinarii auctoritate probetur. De expoſitionibus SS. Sacramenti, quæ ſingulis diebus aliqua in Eccleſia juxta impreſſam tabellam per urbem alternatim haberi ſolent. De aliis expoſitionibus, quæ diebus per tabellam minime deſignatis etiam in Regularium Eccleſiis abſque Ordinarii facultate inſtituuntur. Uſus expoſitionis hujuſmodi improbatur, cum dies feſti Sanctorum celebrantur; & cuinam rationi hoc conſilium innitatur. De privatis expoſitionibus, & quo pacto fieri debeant. Quibus cæremoniis publicæ expoſitiones indicendæ ſint. De oratione quadraginta horarum; & quis auctor illam induxerit. De conſuetudine, ob quam pluries in diem benedictio cum Sacra Pyxide populo impertitur, quod ſane nullius ritus auctoritate probatur. Qua ratione in poſterum id perficiendum ſit.

I. SAcroſanctam Euchariſtiam in templis exponi poſſe, cultoque patriæ adorandam certiſſimo dogmate novimus univerſi. Si quis autem contrarium ſentiat, obnoxius eſt excommunicationi, quam Tridentina Synodus promulgavit (1).

II. Certum quoque eſt cum maximo honore, atque utilitate conjungi eam Catholicæ Eccleſiæ conſuetudinem, ſeu diſciplinam, qua SS. Sacramentum palam populo exhibetur. Qui res Eccleſiaſticas erudite perſequuntur, eamdem conſuetudinem inductam teſtantur, ſtatim ac Sanctiſſimum Chriſti Corpus ſolemni pompa per urbem circumferri incœpit (2).

III. Chriſtianus Lupus (3) Sacramentum Euchariſtiæ in templis exponi prius conſueviſſe, quam in Proceſſionibus publice deferri cœperit, plurimum contendit. Id quippe ad Urbani IV. Pontificis tempora primo referendum eſt; alterius vero indicia aliqua ex vita Sanctæ Claræ virginis, quæ anno 1253. vita defuncta eſt, deprehenduntur. Traditur enim Sacram Euchariſtiam juſſu ipſius ad portas Monaſterii delatam fuiſſe, cum ſub Friderico II. Imperatore Saracenorum armis Aſſiſii Civitas obſideretur; quod S. Clara auſa non eſſet, niſi tunc Euchariſtiam palam exponi pia conſuetudo permiſiſſet.

IV. Cum tamen in actis S. Claræ, quæ duobus poſt ejus obitum annis ſcripta fuerunt juſſu Alexandri IV., qui illam inter Sanctos cooptavit, cum, inquam, habeatur, quod S. Clara divinam Euchariſtiam præferri voluit *capſa argentea intra ebur incluſam*; hinc non ſequitur eam diſciplinam tunc fuiſſe, ut palam colenda populo proponeretur, uti recte Thierſius expendit (4).

V. Illud, quod in hac re dubium eſt, examinari debet, an publice venerandam Euchariſtiam fre-

---

(1) *Can. 5. ſeſſ. 13. de Euchariſtia.* (2) *Vaneſpen. Juris Eccleſiaſtici part. 2. tit. 4. de Sacr. Euchariſt. cap. 5. numer. 13. Merbeſius ſummæ Criſtianæ 3. part. ſect. 10. Juvenin. de Sacrament. diſſ 4. quæſt. 4. §. 5. concluſ. 2.* (3) *Par. 1. tom. 11. vet. edit. operum ſuor., in diſſert. de Sac. Proceſſ. cap. 9.* (4) *In ſuo libro ſuper hac materia lib. 2. cap. 2. pag. 233.*

Digitized by Google

ſrequenter exponere perutile videatur. Qui ejuſdem Thierſii bipartitum opus ſedulo percurret, id maxime probari intelliget, ſi Eccleſiæ legibus conformetur. Inſuper tria conſtituit: primum haud permittendum unicuique, ut Euchariſtiæ Sacramentum, cum lubet, exponat, ſed Pontificis & Epiſcoporum in hac re ſententiam ſervandam; ſecundo juxta Eccleſiæ inſtituta, & ſapientum virorum opinionem id concedi rarius debere, quam in plurimis locis fieri conſuevit; tertio idipſum per octavam Corporis Chriſti perfici ſolum fas eſſe, vel cum graviſſima cauſa Religionis, aut Reipublicæ id poſtulat, quæ ab Epiſcopo dijudicanda eſt. Ejuſmodi Thierſii commentarium tot monumentis, ac rationibus redundat, ut doctiſſimus Martene (1) de exponendo Euchariſtiæ Sacramento verba facere recuſet eam ob cauſam, quod hoc argumentum tam copioſe, ac luculenter Thierſius pertractaverit ut nihil ſuperaddi poſſe videatur. Doctrinam vero Auctoris adeo probavit præclariſſimus Cardinalis Bona, ut ad ipſum die 29. Auguſti anno 1673. ita ſcripſerit: *Exiſtimo autem, quod ipſam* (hoc eſt ſententiam) *dudum audieris a communi amico Domino Luca Dacherio*; *Librum videlicet optimum eſſe, & pium, & ab omnibus viris doctis, atque eruditis approbatum*.

VI. Contrariam vero conſuetudinem approbat magnopere P. Chriſtianus Lupus (2), tum quia populum a vanis, periculoſiſque negotiis removet, frequentiam pro Euchariſtiæ adoratione ad Eccleſiam inducit, & obmurmurationes impedit, quæ in ipſa fieri conſueverunt: tum, quia Fideles ad actus virtutum Theologalium promendos excitantur, culparum veniam implorant, divinamque opem, ut pietatis opera ſuſcipiant.

VII. P. Teophilus Raynaudus, qui in reliquis controverſiis ſuum facile judicium proferre ſolet, licet pro exponenda frequenter Euchariſtia minime aſſentiat, ab ejuſmodi tamen quæſtione definienda conſulto abſtinet, ſed rem totam Eccleſiæ judicio relinquendam cenſet. Sic enim habet (3): *Hæreo ſitne inter indecoros Chriſti in Euchariſtia honores frequens admodum divinæ Euchariſtiæ expoſitio, cujus uſus in his oris tantopere invaleſcit, ut prope quotidianus evadat &c. Ego in hac parte nihil definio; & probatas conſuetudines non ſollicito &c. Timendum eſt, ne Majeſtas myſterii fidei tam crebra, vel etiam aſſidua ejus vulgatione deteratur, nec adeo facile percellat contuentium mentes, quam ſi infrequentius, &, quod fere conſequens eſt, majore cum apparatu, & accuratione proponeretur. Viderint ii, ad quos attinet, quid magis in hac re ſit e Dei gloria, & bono animarum: nam meum hic judicium interponere conſultum non foret*. Venerabilis quoque Vir Cardinalis Thomaſius veterum, ac recentiorum Eccleſiæ rituum periti ſſimus, in hac re dubius fuit. Cum enim Archipresbyter Palmæ, quod eſt Oppidum ejuſdem nobiliſſimæ Familiæ tributarium, Cardinalem conſuluiſſet, utrum ſingulis diebus Dominicis in Templo recens excitato Sacram Euchariſtiam exponendam probaret, his verbis die 17. Auguſti 1675. ad illum reſpondit (4): *Utrum Sacra Myſteria per ſingulos Dominicos dies palam exhibenda ſint, ſerio perpendi debet, antequam deliberetur. Id enim non ſemper Deo gloriam affert, populoque utilitatem*. Hanc epiſtolam Dominicus Berninus inſeruit Cardinalis vitæ, quam in lucem edidit. Civis autem noſter Antonius Albergatus Sedis Apoſtolicæ Nuntius, cum Parochos Civitatis, ac Diœceſis Leodienſis inſtitueret, ita libere ſcripſit (5): *Multo melius eſt, ut non ita frequenter exponatur, & tunc cum debita reverentia, quam, ut frequentius, & ſine debito obſequio, & reverentiæ ſignificatione id fiat, ut cum noſtra animi commotione multis in locis exponi vidimus, & invenimus*.

VIII. Nos ſane hoc negotio implicari nolumus, quo pars utraque nihil aliud contendit, niſi, ut cultus divinæ Euchariſtiæ debitus augeatur. Attamen juri Canonico inhærentes certam noſtræ Urbi, ac Diœceſi in hac re normam conſtitui poſſe arbitramur.

IX. Univerſi, qui hoc argumentum pertractarunt, aſſerunt Euchariſtiæ Sacramentum publice exponi non poſſe, niſi publica cauſa intercedat, quæ per Epiſcopum probetur, qui ſolum facultatem impertiri poteſt non modo in ſuis Eccleſiis, ſed in illis etiam, quæ ad Regulares

per-

(1) *De antiqua Eccleſiæ diſciplina in divinis celebrandis Officiis cap. 29. num. 6.*

(2) *Loco citato cap. 12.* (3) *Tom. 5. ſuorum operum: Heteroclita ſpiritualia ad pag. 83.*

(4) *In Actis c. 7.* (5) *In actis viſitationis ann. 1613. pag. 29.*

Digitized by Google

pertinent, & quæ Epiſcopi juriſdictione penitus immunes judicantur. Inter Scriptores Tranſalpinos ita ſentiunt Juveninus (1), Merbeſius (2), Thierſius (3). Inter Regulares numerantur Lezana & Gavantus apud Thierſium, Biſſius (4), Diana (5): Denique interScriptores practicos Clericatus (6), Monacellus (7), Braſchius (8), adſcribuntur.

X. Tridentini Concilii auctoritas hanc ſententiam magnopere confirmat (9), nempe, *Quæcumque in Diœceſi ad Dei cultum ſpectant, ab Ordinario diligenter curari, atque iis, ubi oportet, provideri æquum eſt*. Vaneſpenius quoque affert Sacræ Congregationis Concilii Decretum (10), quod Cardinalis Grimaldus per Galliam diſſeminavit, cum Nuntii munere fungeretur; quod pariter ab Aurelianenſi Synodo in medium profertur, hiſque verbis exaratum dicitur: *Congregatio Concilii cenſuit, non licere Regularibus, etiam in eorum Eccleſiis, Sanctiſſimum Eucharistiæ Sacramentum publice venerandum exponere, niſi ex cauſa publica, quæ probata ſit ab Ordinario*.

XI. Cum tamen veritatis amiciſſimi ſimus, & Tranſalpino viro facile condonari oporteat, ſi Decretum integrum non evulgaverit, cum Sacræ Congregationis acta nunquam inſpexerit, ideo plene ipſum Decretum deſcribendum exiſtimavimus, quemadmodum die 17. Auguſti anno 1630. editum fuit, cum de cauſa Neapolitana ageretur: *Sacra &c. cenſuit, non licere Regularibus, etiam in eorum propriis Eccleſiis, Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum publice adorandum exponere, niſi ex cauſa publica, quæ probata ſit ab Ordinario; ex cauſa autem privata poſſe, dummodo Sanctiſſimum Sacramentum e tabernaculo non extrahatur, & ſit velatum ita, ut ipſa Sacra Hoſtia videri non poſſit*.

XII. Quamvis hoc Decretum pro peculiari cauſa judicanda promulgatum ſit, tamen pro generali norma deinceps a Sacra Congregatione receptum fuit, ita ut quoties hujus generis cauſæ propoſitæ ſunt, idem ſtatuendum reſponderit, quod in cauſa Neapolitana antea ſancitum fuit. Ita contigit die 28. Februarii 1654. (11), ac die 14. Aprilis anno 1674. (12). Idem a Sacra Congregatione Regularium, & Epiſcoporum negotiis præpoſita conſtitutum fuit anno 1692. velut infra explicabitur.

XIII. Itaque, cum Sacra Euchariſtia abſque facultate noſtra, & publica cauſa exponi nequeat, & cum Eccleſiæ leges, populique cultum erga divinum Euchariſtiæ Sacramentum integre tueri maxime optemus, ideo ſummopere commendamus, ac probamus, quod in hac Civitate ſingulis diebus Euchariſtia publice in aliquo Templo colenda exhibeatur. Omnes quoque vehementer hortamur, ut in eadem Templa frequentes conveniant, Deumque pro Eccleſiæ utilitate magnopere exorent, in quo nos cauſæ publicæ rationem poſitam judicamus, ut Euchariſtiæ Sacramentum Fidelium venerationi proponatur; idque ſatis eſſe ad noſtram facultatem indicandam declaramus, quod Eccleſiarum nomina, in quibus exponitur Sacra Euchariſtia, noſtra auctoritate in lucem proferantur. Cæremoniale Epiſcoporum approbat (13), quod *Sacra Euchariſtia in Altari exponitur in ſingulis Eccleſiis Collegiatis ad totam octavam ſolemnitatis Corporis Chriſti*. In hac Civitate ſingulæ Parochiæ id facere conſueverunt; quod ſane impedire nolumus. Illud tantum, quod jam cœptum fuit, ut perficiatur, decernimus, ne ſcilicet Euchariſtia in alio quolibet templo exponatur, licet per octiduum quoque Corporis Chriſti id ſuperiori tempore in more poſitum fuerit, cum ſatis habeatur, ſi diviniſſimum Sacramentum in Parochiis populo adorandum proferatur. Ad hanc normam redigendam præcipimus, uti jam fieri cœpit, tabellam Eccleſiarum nomina deſignantem, in quibus Euchariſtia publice adoranda exponi ſolet.

XIV.

(1) *De Sacramentis diſſertat. 4. quæſt. 4. concl. 3.* (2) *In Summa Chriſtiana tertia part. ſect. 10. concluſ. 3. & 4.* (3) *Lib. 5. cap. 10.* (4) *In verbo Expoſitio Sacramenti num. 232. §. 7.* (5) *In editione coordinata tom. 7. tract. 1. reſolut. 31. num. 1.* (6) *De Sacramento Euchariſtiæ deciſ. 60. caſu 2. num. 9. & ſeq.* (7) *In Formulario legali part. 1. lib. 6. formula 20. num. 1. & 2.* (8) *In ſuo Promptuario Synodali cap. 29. nu. 3. & ſeqq.*

(9) *Seſſ. 21. cap. 8. de reformatione.* (10) *Juris Eccleſ. par. 2. tit. 4. de Sacram. Euchariſtiæ cap. 5. num. 17.* (11) *In cauſa &c. lib. 19. Decret. pag. 316. ſequentibus.*

(12) *In Cauſa &c. lib. 28. pag. 72.* (13) *Lib. 2. cap. 33.*

Digitized by Google

XIV. Quod ſi Regulares, aut Seculares iis diebus Sacram Euchariſtiam exponere velint, qui in eadem tabella minime deſignantur, pro re gerenda facultatem a nobis expoſtulent, cauſamque declarent. Qui contrarium audeant debitis pœnis a nobis afficientur: *Quod, ſi Regulares abſque licentia, & forma præfata Sanctiſſimum Sacramentum publicæ venerationi exponere auderent, poteſt Epiſcopus contra ipſos ad pœnam competentem procedere*. Ita Braſchius (1), qui Sacrarum Congregationum ſuper hac re Decreta diligenter enumerat. Attamen, ut jus noſtrum, ſimulque officium erga alios ſervetur, ſi contraria jampridem conſuetudo invaluerit, ut nempe in aliquo templo certis quibuſdam diebus in tabella minime deſcriptis Sacra Euchariſtia publice exponatur, ſatis erit, ſi ejuſdem rei cauſa, & ad ipſam conſuetudinem probandam argumenta nobis exhibeantur, quæ ſi a nobis obſignentur, pro neceſſaria facultate ſufficient, donec novum aliquid contra ſtatuatur. Notum tamen eſſe volumus eamdem facultatem nos minime conceſſuros, ſi in ipſis Eccleſiis ſtatis iiſdem anni diebus effigies Beatæ Virginis exponatur, vel Feſtum alicujus Sancti celebretur, licet vetuſta hujus rei conſuetudo nobis producatur.

XV. Id enim Sacrorum Rituum periti ſcriptores magnopere damnant (2). Biſſus præſertim hæc tradit (3): *Et libenter adverto, quod in feſtivitatibus Sanctorum parum convenit expoſitio Sacramenti, quia diverſus eſt cultus exhibendus Sacræ Euchariſtiæ, a cultu exhibendo Sanctis, & præſente Domino omnium Summo debet ceſſare cultus Sanctorum*. De hac copioſius agit Thierſius (4), qui Sanctorum cultum reipſa à Deo minime quidem ſeparari recte perpendit; cum tamen Sacra Euchariſtia populo adoranda proponitur, præcipui charitatis, ac religionis actus, uti fas eſt, ad Deum unice diriguntur; nec de honore Sanctis perſolvendo tunc aliquis cogitat; ita ut conſilium, ac voluntas Eccleſiæ minime perficiatur: Nemo enim res ab ipſis præclare geſtas, eorumque eximias virtutes in mentem revocat, quæ nobis imitandæ proponuntur; nemo illorum patrocinium implorat, nec ullæ Deo gratiæ redduntur quod ipſos in partem æternæ gloriæ vocaverit. Illud etiam præterire non poſſumus, quod maxime ad hanc ſententiam confert, cum feſtis Sanctorum diebus publice exponitur. Maxima enim frequentia populus in templum confluit, ubi poſt præces vanis colloquiis detinetur, utque animum muſicorum concentibus intendat, Diviniſſimo Sacramento terga vertere non erubeſcit.

XVI. Si tamen ſermo ſit de exponenda privatim Euchariſtia, cum nullis Eccleſiæ legibus publica cauſa, & Epiſcopi facultas neceſſario requirantur, rem totam ad Præfectum illius Eccleſiæ rejicimus, ubi vel pro alicujus ægritudine levanda, vel pro neceſſitate, ac deſiderio alicujus Religioſi viri Sacra Euchariſtia debet exponi, in quo hanc normam obſervandam præſcribimus; ut nempe Euchariſtiæ tabernaculum ſolum aperiatur, & Sacra Pyxis clauſa, ſuoque velamine obtecta populi oculis ſubjiciatur; vel ſi Euchariſtia e tabernaculo proferenda ſit, Sphæra intra cryſtallum incluſa ſub umbella ſtatuatur, & cætera omnia circum apponantur, de quibus ſermonem inferius inſtituemus. Sphæra tamen velo adoperta ita ſit, ut Sacræ Hoſtiæ aſpectus impediatur. Primam Euchariſtiæ exponendæ normam Decreta, ſcriptoreſque ſuperius allati aperte commemorant; altera vero Romanæ Urbis conſuetudine probatur. Verum penitus interdicitur, Sacram Pyxidem ob privatam cauſam extra tabernaculum efferri, ac velatam ſub umbella collocari; cum nullum hujuſce ritus veſtigium apud ſcriptores, nullaque Sedis Apoſtolicæ conſuetudo deprehendatur, quam ſequi omnino debemus.

XVII. At vero, ut Sacra Euchariſtia, quo par eſt, honore, ac religione publice coram populo exponatur, juxta ea, quæ Romani Pontifices, & Clemens etiam XII. qui Pontificatum nunc gerit, præſcripſerunt, primo decernimus, ut illa in majori Eccleſiæ Altari collocetur; ſecundo, ut alia quælibet effigies depicta, vel ſimulacrum ibi contegatur; tertio, ne ſuper Altari Sanctorum Reliquiæ, vel ſimulacra ſtatuantur; Angelorum tamen effigies non prohibemus, quibus candelabra efformantur; quarto, ut duodecim ſaltem cerei circumardeant; quinto,

(1) *Promptuarium Sinodal cap. 29. num. 3. & ſeqq.* (2) *Bauldr. in Manual. Sacrar. Cæremoniarum cap. 17. de Miſſa ſolemni, & privata, quæ coram Sanctiſſimo Sacramento expoſito celebratur num. 2.* (3) *Biſſus; Expoſitio Sacramenti n. 232. §. 5.* (4) *Lib. 4. cap. 12.*

Digitized by Google

to, ne lances ad colligendam pecuniam in Eccleſia conſtituantur, nulluſque circumeat, ut eleemoſynas a fidelibus eliciat, quod etiam egenis interdicitur, qui ad fores ſtipem poſtulabunt, hortamurque fideles, ut illis opem, quo poterunt ſtudio, large ſuppeditent; ſexto, ut campanulæ ſonus, qui a Seculo XII. inductus eſt, *ut ſic Fidelium mentes ad orationes excitentur*, quemadmodum Decreto Guillelmi Pariſienſis Epiſcopi comprobatur (1), ut is, inquam, ſonus, cum in Sacrificio Miſſæ elevatur Hoſtia, prætermittatur, dum Sacra Euchariſtia expoſita eſt: Licet tamen exiguo Campanulæ ſigno populum monere, cum Sacerdotes e Sacrario prodeunt Sacrum facturi; ſeptimo, ne conciones habeantur, quo tempore divinum Euchariſtiæ Sacramentum publice expoſitum a fidelibus adoratur. Si vero brevis oratiuncula recitanda ſit, ut populus ad pietatem magis inflammetur, is Eccleſiæ locus deligatur, ita ut fideles ab Euchariſtia palam expoſita faciem averſam tenere non cogantur, cultumque ipſi debitum prætermittere; octavo, ut quilibet, ſive ad aram accedens, in qua Sacra Euchariſtia publice collocata eſt, vel abſolutis precibus decedens utrumque genus deflectat, uti Sacra Rituum Congregatio die 19. Auguſti anno 1561. edicto ſanxit; nono ut Sacerdos ad aliud Altare Sacrum facturus, cum ante divinam Euchariſtiam pertranſit, illam flexis genibus, apertoque capite adoret; quo deinde tecto, ſuſceptum iter proſequatur, uti eadem Congregatio die 7. Septembris anno 1636. conſtituit; decimo, ſi Miſſæ Sacrificium ſuper ipſo Altari celebrandum ſit, in quo divinum Sacramentum expoſitum fuerit, Sacerdos ab Altari deſcendat, ut manus abluat, vultumque ad populum convertat, quod aliqui ſane negligunt, licet Euchariſtiæ dignitati, Rubricis, Romanæque Eccleſiæ conſuetudini omnino conveniat, uti Macrius recte perpendit (2); undecimo, ſi in Metropolitana, aut qualibet alia Collegiata exponatur Euchariſtia, Canonici, & reliqui omnes ſtantes, nudoque capite divina Officia in Choro perſolvant; quod ſi ob longum temporis ſpatium id efficere nequeant, ſedere quidem ipſis, non autem caput tegere Cœremoniale Epiſcoporum permittit (3).

XVIII. Chriſto Domino, qui ſub Euchariſtia continetur, Angelorum chorus circum adſtare Sanctiſſimi Eccleſiæ Patres teſtantur (4). Quare, ut nos etiam amantiſſimo Salvatori, cum publice exponitur, omnia pietatis, cultuſque argumenta, quæ poſſumus, oſtendamus, ſub pœnis voluntate noſtra ſtatuendis indicimus, ut præter frequentiam populi, & ſupplicationem, quam pro adoranda Euchariſtia, ſodalitia piis veſtimentis ſuperinduta de more inſtituunt, aliqui ſemper adſint, ut infra dicetur, qui eidem Sacræ Euchariſtiæ flexis genibus cultum exhibeant. Id munus Sacrorum Rituum ſcriptores ſolis Sacerdotibus tribuunt (5), quibus etiam congruit Franciſcus Bonhomus Vercellenſis Epiſcopus juſſu Gregorii XIII. Viſitator conſtitutus in Eccleſiaſticis Reformationibus pag. 209. impreſſis Coloniæ anno 1585. Angelus quoque Rocca Apoſtolici Sacrarii Præfectus, cum iter a Clemente VIII. Ferrariam ſuſceptum, moremque Romanorum Pontificum deſcriberet, quibus Sacra Euchariſtia præferri ſolet, cum ex Urbis diſtrictu progrediuntur, illam affirmat, ſub veſperam in aliqua Eccleſia deponi conſueviſſe: *Sacrarii autem Præfecti* (6) (inquit) *Eccleſiaſticos viros in cuſtodiam Sanctiſſimi Sacramenti nocturnas vigilias alternatim acturos, cereis ac lampadibus perpetuo ardentibus illic relictis, deſtinabant*.

XIX. Solemnis precatio, quæ quadraginta horarum ſpatium complectitur, P. Joſepho Mediolanenſi ex Ordine Capuccinorum primo adſcribitur, qui anno 1556. ipſam inſtituit, ut quadraginta horas, quibus Salvator Dominus poſt mortem in ſepulchro delituit, memoria proſeque-

(1) *Card. Bona rerum Liturgicar. lib. 2. cap. 12.* (2) *Macri in notitia vocabulorum Eccleſiaſticorum ad verbum; Euchariſtia.* (3) *Lib. 2. cap. 33.* (4) *S. Joannes Chryſoſtom. lib. 6. de Sacerdotio, & in Hom. 65. ad Populum Antiochenum. S. Ambroſius cap. 1. de Evangelio S. Lucæ in illis verbis: Apparuit ei Angelus. S. Gregorius lib. 4. Dialogorum cap. 58.*

(5) *Gavant. in verbo Euchariſtia num. 54. Lantuſca eodem verbo num. 2. Clericat. de Sacramento Euchariſtiæ deciſ. 70. caſu 2. num. 11. Merbeſ. in ſumma Chriſtiana 3. part. ſect. 10. quæſt. 2. Thierſ. lib. 5. cap. 3. n. 3. Braſchius in Promptuario Synodali cap. 20. num. 7.*

(6) *Tom. 1. pag. 52.*

Digitized by Google

quaeretur (1). Pontifex Pius IV. ſua vigeſima ſecunda Conſtitutione, quæ anno 1560. in lucem edita fuit (2), ſodalitium Romæ inſtitutum, & ab *Oratione Mortis* nuncupatum approbavit, cui Sorores, Fratreſque cooptati, aliique cæteri precationes ad quadraginta horas protrahebant, ut jejunium quadraginta dierum, quod Salvator in ſolitudine complevit, imitarentur, Sanctiſque Apoſtolis, & prioribus Eccleſiæ Patribus aſſiduis precibus occupatis ſe penitus conformarent. De Euchariſtia ſane nulla fit mentio, Sodales tamen ante ultimam Dominicam cujuſvis menſis, vel alio die ſupplicationem inſtituere ſolitos Pontifex commemorat, in qua decenti pompa eamdem Euchariſtiam deferebant. An. autem 1592. cum graviſſimis cauſis urgeretur Eccleſia, implicatis nempe Gallorum rebus, paratiſque jam Turcarum bellicis expeditionibus, Clemens VIII. 17. conſtitutionem promulgavit (3), in qua plurimas Indulgentias illis impertivit, qui Romæ convenirent ad Eccleſias Patriarchales, Collegiatas, Titulares Cardinalium, & ad Eccleſias Regularium, ac Sodalitatum, in quibus quadraginta horarum ſpatium piis precationibus impenderent, atque inter ſe tempora ita partirentur, ut continua precatio videretur. Licet de exponenda publice Euchariſtia nullum Pontifex verbum faciat, conjici tamen facile poteſt tunc primum morem inductum fuiſſe vel paulo ante, ut Sacra Euchariſtia exponeretur, cum quadraginta horarum precatio indicebatur. Baccius enim (4) ita fieri ſolitum per ſingulas primas Dominicas menſium, & per ſingulos annos in majori Hebdomada teſtatur Romæ in templo Sodalium Sanctiſſimæ Trinitatis, qui peregrinis, & convaleſcentibus excipiendis, curandiſque conſtituti ſunt, & Sanctum Philippum Nerium ad frequentem populum eo tempore pios ſermones habuiſſe. Cum vero ſcribit res præclare ſancteque geſtas a Venerabili viro Juvenali Ancina Salutii Epiſcopo, & S. Philippi comite, commemorat in Oppido Dogliani in Liguriæ finibus non longe a Tanaro quadraginta horarum precationem ed xiſſe, ad quam nocturno, diurnoque tempore ingens populi multitudo confluebat, quæ ſuppliciter ad colendam Sacram Euchariſtiam, ordinateque procedebat.

XX. Romæ quadraginta horarum precatio, & Sacra Euchariſtia continuo conjunguntur. In hac autem Civitate divinum Sacramentum ſingulis diebus exponitur. In quibuſdam etiam Eccleſiis ad 40. horas producitur, ut ex tabella, quæ in lucem prodibit, liquido confirmabitur. Hanc porro conſuetudinem ſine ulla mutatione ſequemur. Illas tamen muneris noſtri partes ducimus, ut debitus Sacræ Euchariſtiæ cultus exſolvatur. Quamobrem præcipimus, ut coram illa, dum in Altari populo adoranda proponitur, unus, vel duo Sacerdotes, vel duo ſaltem in Sacris Ordinibus conſtituti, ſuperpelliceo induti, flexiſque genibus interſint ante ſcamnum panno rubei, vel alterius coloris, qui conveniens habeatur, ad infimum Altaris gradum poſito. Id autem decernimus, ut fiat in qualibet Eccleſia etiam Regularium, ubi Euchariſtia publice exponitur juxta tabellam, vel etiam ob facultatem peculiarem, ſeu conſuetum horarum ſpatium ſervetur, ſive horæ quadraginta ſtatuantur. Qui non paruerit, arbitrio noſtro punietur. Quocumque igitur modo Euchariſtiæ Sacramentum in noſtra Metropolitana exponatur, curent ſedulo Canonici, ut tabella ad Sacrarium figatur, in qua notetur horarum tempus, eorumque nomina, qui, ut ſupra dictum eſt, diu noctuque ante Sacram Euchariſtiam ſua precatione fungi debeant. Idem omnino a Canonicis, qui Collegiatis inſerviunt, cum in iiſdem Sacra Euchariſtia publice exponetur. Videant Canonici, ut reliquis exemplo præſint, eorumque nomina in tabellam referantur, neque totum onus in eos Sacerdotes rejiciant, qui ad ſolvendas in choro divinas laudes deſtinantur. Id omnino ſervatur Romæ in Vaticana præſertim Baſilica, ubi per plures annos inter Canonicos adnumerati fuimus. Eamdem conſuetudinem tenent Summi Pontificis Domeſtici, & Familiares, cum in Sacello Paulino per horas quadraginta divinum Euchariſtiæ Sacramentum exponitur. Idem præſtandum erit a Regularibus in ſuis Eccleſiis, ut Romæ ſimiliter facere conſueverunt. Parochi vero, cum Sacra Euchariſtia in ſuis Eccleſiis exponenda erit, Sacerdotes, aliosque Sacris Ordinibus initiatos, qui Parochiæ adſciti ſunt, de hac re admonebunt, quorum nomina in tabella ad Sacrarium affigenda, certa-

(1) *Thiers. lib.* 4. *cap.* 17. (2) *Tom.* 2. *Bull. Rom.* (3) *Tom.* 3. *Bull. Rom.*
(4) *Lib.* 1. *cap.* 8. *de vita S. Philippi Nerii*.

Digitized by Google

taque hora cuivis deſignabitur, ut eo modo, qui ſuperius declaratus eſt, ad precationem præſto ſint. Quod ſi tanta illorum copia, quæ ſufficiat, in ipſa Parochia non verſetur, tum Parochus ad alios confugiet, qui huic muneri ſatisfaciant. In Eccleſiis quoque Sodalitatum Presbyteros, Clericoſque ac Sacros Ordines jam aſſumptos accerſant, qui precationem eodem modo ſingulis horis alternatim ſuſcipiant. Quod ſi Sodales ipſi in ſuis, vel etiam in alienis Eccleſiis id facere velint, ſcamnum ab Eccleſiaſticis ſejunctum illis tribuatur, ubi Deum precentur, quemadmodum Romana inſtitutione ſuper hac re præſcribitur. Cum aliqua perturbatio in Sacra Euchariſtia juxta tabellam exponenda dimanet, eo quod in diverſis Eccleſiis diverſum tempus ad rem perficiendam eligatur, hinc decernimus, ut Eccleſiæ, quæ tabellæ legem ſequuntur, Sacram Euchariſtiam publice exponant tribus ante meridiem horis, & ante 23. horam diei benedictione accepta, populus dimittatur; ita ut poſt campanæ ſonitum, quo veſpere ad ſalutandam Beatam Virginem populus excitari ſolet, templi fores obſerentur. Magna illorum pars, quæ hic expoſuimus, in Synodo Cardinalis Boncompagni, continentur, eaque probantur actis Mediolanenſis Eccleſiæ, quæ a S. Carolo Borromæo coacta fuerunt (1); *Dum illud* (de Sacra Euchariſtia ſermo eſt) *in Altari propoſitum eſt interdum Clericis duo ſuperpelliceis induti capite aperto ad Altare ſemper aſſiſtant.*

XXI. Quæ hucuſque dicta ſunt, ad ſolemnem, ac publicam divini Sacramenti expoſitionem referuntur: ſi vero privata ex cauſa id fiat, quo tempore tabernaculum ita recluditur, ut velata Pyxis in oſtiolo appareat, vel Sacra Hoſtia intra Oſtenſorii cryſtallum incluſa, veloque obtecta in Altari collocatur, tunc Sacra Congregatio Epiſcoporum, ac Regularium negotiis agendis præpoſita, hæc decrevit die 6. Decembris anno 1602. *Si quandocumque privata in cauſa Sacroſancta Euchariſtia exponenda videbitur, a Tabernaculo numquam extrahatur, ſed in Pyxide velata in operto ejuſdem tabernaculi oſtiolo cum aſſiſtentia alicujus Sacerdotis Stola, & Superpelliceo induti, & cum ſex ſaltem luminibus cereis collocetur: quod idem in Eccleſiis ſecularium ſervari mandamus: Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium die 9. Decembris* 1602. Ita ex præclara Synodo Farſenſi per Cardinalem Barberinum celebrata deprehenditur. (2).

XXII. Si vero privata de cauſa Sacroſancta Hoſtia incluſa ſolita ſphæra, & velo cooperta ſub umbella ponatur, tunc præcipimus, ut ſaltem cerei bis ſex accendantur, & Sacerdos aliquis ſtola, ac ſuperpelliceo indutus ibi flexis genibus precibus detineatur. Quocumque tamen modo exponatur Euchariſtia, qui ſe poſtulaverint, nanciſcantur etiam diligenter Presbyteros, qui ſingulis horis alternatim Chriſto Domino cultum exhibeant; niſi id cognitum certumque prius habeant, Præfecti Eccleſiarum facultatem non tribuent, ut Sacra Myſteria exponantur.

XXIII. Mos obtinuit in hac Bononienſi Civitate, ut pluries eodem die benedictio Sacra Pyxide frequenti populo concedatur. Nullum de hoc ritu monumentum deprehendimus. Indicat ſolummodo Rituale Romanum (3), quod Parochus poſt traditam ægroto communionem, ſi in Pyxide particula aliqua ſuperſit: *Accipiens vas cum Sacramento facit cum eo ſignum Crucis ſuper infirmum nihil dicens*. Poſtquam in Templum rediit: *Cum Sacramento in Pyxide velo coperta faciat ſignum Crucis ſuper populum nihil dicens: poſterum illud in ſuo loco reponat*. Ne Romæ quidem, quæ Sacrorum Rituum magiſtra merito appellatur, id fieri conſuevit, niſi forte maximæ dignitatis vir, quemadmodum Rex, aut Regina pietatis cauſa eam benedictionem expeterent. Quamquam Nos pluſquam viginti annis Sacræ Rituum Congregationi adfuimus, tamen a præcipuo ejuſdem Miniſtro conſilium ſuper hac re poſcere non prætermiſimus, qui hanc conſuetudinem omnino interdicendam libere reſpondit, cum novi ritus inconſulta Sede Apoſtolica permitti nequeant, licet pietatis aliqua cauſa adducatur. Verum ne eadem pietas imminuenda ſit etiam ob eam rationem, quod idem crebro repetatur, decernimus, ut benedictio ſolum in illis Eccleſiis populo impertiatur, quæ veterem hujus rei conſuetudinem tenent, caveantque, ut ſemel tantum in eumdem diem id perficiant: delinquentes noſtro arbi-

(1) *Tom. 1. pag. 249. editionis Lugdunen.* (2) *Lib. 9. cap. 17.* (3) *Tit. de Communione Infirmorum.*

Digitized by Google

bitrio pleſtemus. Curent quæque omnia decenter fieri, ita ut dum ſaltem Clerici ſuperpelliceo induti cereos, vel intortitia manu præſentent, ardeantque reliqui cerei, qui ſuper Altari in candelabris ſtatuuntur.

XXIV. Cum in Diœceſi Sacra Euchariſtia publice, vel privatim exponitur, omnia, quæ ſuperius ſancita ſunt, obſervanda præcipimus; Vicariis autem Foraneis mandamus, ut nobis ſignificent, quot numero expoſitiones in ſuis Vicariatibus inſtitutæ ſint, & qua ratione peragantur, ut quid ſtatuendum ſit intelligamus. Quoniam vero ad nos pervenit in quibuſdam locis per quadraginta horas divinum Sacramentum exponi, atque Eccleſiæ fores per integram noctem patere, eoque viros ſimul, ac mulieres confluere, omnino præcipimus, ut poſt horam diei vigeſimam tertiam cum dimidio templum claudatur. Si per noctem Sacra Euchariſtia ſuper Altari poſita ſit, ardeant duodecim faces, & Sacerdos, vel ſaltem aliquis in Sacris Ordinibus conſtitutus, ut ſupra declaravimus, precibus intentus aſſiſtat.

XXV. Hoc Edictum tunc ſuam vim obtinebit, cum nova tabella Eccleſiarum, in quibus Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum publice exponi debet, promulgabitur; idque temporis ſpatium ob eam cauſam conceditur, ut omnia, quæ propoſita ſunt, paratis rebus antea neceſſariis, executioni demandentur.

INSTITUTIO XXXI.

De Interventu Clericorum, & Sacerdotum, qui Beneficium aliquod obtineant, vel ipſo careant, ad ſolemnem Corporis Chriſti Proceſſionem, quæ in Oppido Centenſi in Cathedrali S. Blaſii fieri ſolet. Poſſe Beneficiis præditos obſtringi, ut ad illam conveniant, licet nec reſidere nec inſervire Eccleſiæ teneantur. Idem ab Epiſcopo præcipi poſſe Clericis nullum beneficium obtinentibus, eo quod adſcripti ſint Parochiis, ut illis inſerviant.

I. TRidentina Synodus commemorat, ac plurimum commendat piam conſuetudinem, qua Chriſti Corporis peculiare Feſtum quotannis celebratur, & ſolemni in dicta Proceſſione Sacra Euchariſtia circumfertur (1): *Declarat præterea Sancta Synodus, pie, & religioſe admodum in Dei Eccleſiam inductum fuiſſe hunc morem, ut ſingulis annis peculiari quodam, & feſto die præcelſum hoc, & Venerabile Sacramentum ſingulari veneratione, ac ſolemnitate celebraretur, utque in Proceſſionibus reverenter, & honorifice illud per vias, & loca publica circumferretur*. Eadem Synodus (2) præcipit, ut Clerici omnes cum Seculares, tum Regulares publicis ſupplicationibus interſint, inter quas Corporis Chriſti pompa merito adnumeratur, quæ non modo publice, ſed etiam ſolemniter peragitur, nullaque immunitas admittatur, ut quis hoc præcepto liberetur: *Exempti autem omnes tam Clerici Seculares, quam Regulares quicumque, etiam Monachi, ad publicas Proceſſiones vocati accedere compellantur, iis tantum exceptis, qui in ſtrictiori clauſura perpetuo vivunt*. Cum igitur ad aures noſtras pervenerit, in Oppido Centenſi quo die Corpus Chriſti ſolemniter defertur a Canonicis Parochialis Eccleſiæ S. Blaſii nuncupatæ, nonnullos Eccleſiæ adſcriptos, ac præſertim Sacerdotes, ita ſe gerere, ut Sacram Euchariſtiam minime comitetur, ſed ex mercatorum officinis, plateiſque pompam prætereuntem ſpectent; vel alicui ſodalitio cooptati ipſius habitum induant, & vexillum ſequantur; hinc omnino decernimus, ut Clerici univerſi, ac Sacerdotes, qui Beneficium aliquod obtinent, licet cum onere reſidendi haud conjunctum, ad eamdem ſupplicationem accedant, & eam ab eo loco, ex quo diſceſſerit, ad finem uſque proſequantur. Qui vero non paruerint, arbitrio noſtro punientur. Interim Clericos etiam, ac Sacerdotes, qui nullum habent Beneficium, ut idem faciant, vehementer hortamur. At vero, ne ullus perturbationi locus ſit, Clericis prima Tonſura, aliiſque minoribus, vel etiam majoribus Ordinibus præditis, Sacerdotibus quoque, qui aliquod, & qui nullum Beneficium poſſident, magnopere ſuademus, & quibus fas eſt, præcipimus, ut ad Pro-Collegiatam Eccleſiam Sanctiſſimi Roſarii cum ſuper-

(1) *Seſſ. 13. cap. 5. de Euchariſtia.* (2) *Seſſ. 25. de Regularibus, & Monial. c. 13.*

perpelliceo, candela, vel intortitio, in dicta hora ſimul conveniant, ut ibi ſub Vexillo Crucis Presbyterorum communalium ordinatim ante ipſos procedant hoc pacto. *Reliquis omnibus præcedent, qui ad ſimplicem Tonſuram recepti ſunt. Poſt illos, qui minoribus Ordinibus, ac deinde qui majoribus inſigniti ſunt, poſtremo Sacerdotes ſequentur: atque ita proceſſionem comitari debent, donec ad eamdem Eccleſiam, ex qua profecta eſt, revertatur.*

II. Hæc omnia Sacræ Congregationis Concilii Decreto, quod ſubjicimus, confirmantur.

Sæpe alias hæc Sacra Congregatio cenſuit, Clericos nullum Beneficium, vel Officium Eccleſiaſticum in diœceſi obtinentes non poſſe cogi ad publicas Proceſſiones accedere.

Nihilominus experimento compertum eſt, in pluribus locis, & præſertim in Civitate Eugubina, per declarationem hujuſmodi non parum detrahi divino cultui, & Proceſſionum ſolemnitati, ac decori, imo non leve ſcandalum populo inferri, dum ipſarum Proceſſionum tempore Clerici, & Presbyteri hac illac vagi, & Eugubii præſertim in numero centum viginti, & ultra vagi, & errantes conſpiciuntur.

Delata propterea ad Sanctiſſimum Dominum Noſtrum hujuſmodi inconvenientis notitia, viſa res eſt conſiderari digna. Ideoque, ut, ſi quæ ratio pro Divino cultu ineunda ſit, poſſit executioni demandari pro inſtante Sanctiſſimi Corporis Chriſti ſolemni Proceſſione; Sanctitas Sua negotium in proxime habenda Congregatione diſcutiendum remiſit.

Sane, legitima concurrente conſuetudine, eadem Sacra Congregatio cenſuit, cogi poſſe. Ac in præſenti, num adſit conſuetudo, necne, minime conſtat, ac, ſtante temporis anguſtia, de illa nequit explorari; proinde, præſcindendo a conſuetudine, quærendum videtur:

Primo, an Clerici nullum Beneficium, vel Officium Eccleſiaſticum obtinentes ad publicas Proceſſiones cogi poſſint?

Secundo, an poſſint obtinentes Beneficia, quamvis non ſint reſidentialia, aut ſervitoria?

Tertio, an cogi poſſint ſimplices Presbyteri?

Quarto, an ſaltem cogi poſſint ad Proceſſiones ſolemniores?

Sacra &c. reſpondit ad primum, tertium, & quartum negative, ſed eſſe hortandos; ad ſecundum affirmative, ſi præſentes ſint. Die 12. Junii 1677. lib. 29. Decretorum pag. 451. a tergo, & ſequentibus.

III. Eam opinionem de virtute Clericorum, ac Sacerdotum Centenſis Oppidi, qui Beneficium obtinent, animo habemus, ut propter ea verba, *ſi præſentes ſint*, abeſſe minime velint, cum publicæ proceſſionis dies ſtatuetur. Si quis vero hanc fraudem commiſerit, ſe debitis pœnis obnoxium futurum certo ſciat. Cæterorum quoque tum Clericorum, tum Sacerdotum nullum Beneficium obtinentium probitate, ac pietate freti confidimus cohortationem noſtram loco præcepti fore habendam. Quod ſi contrarium eveniat, illos admonemus, ea verba, *vehementer hortamur*, ſtatim per nos immutanda, atque in præceptum convertenda eſſe. Id autem non edicemus abſque ratione, quam ſemper nobis ante oculos proponimus. Hanc vero, ſi quis cognoſcere velit, breviter illam declarabimus.

IV. In Decreto Sac. Congregationis Concilii, quod ſuperius allatum fuit, de Clericis, ac Sacerdotibus ſermo eſt, qui nullum adhuc Beneficium ſibi comparaverunt; non vero de illis agitur, qui licet ſine Beneficio illi Eccleſiæ, ubi Proceſſio Corporis Chriſti inſtituitur, adſcribuntur. Omnes fere, qui Ordines a nobis acceperunt, Eccleſiæ Parochiali, & Collegiatæ S. Blaſii adſciti fuerunt, ſaltem poſtquam deprehendimus in more poſitum fuiſſe, ut Ordinati nullius Eccleſiæ ſervitio deſtinarentur. Itaque qui hoc pacto per nos antea, vel Deceſſores noſtros Ordines aſſequuti fuerint, eidem Eccleſiæ S. Blaſii adſcribentur. Etenim ſiquid in ſuperioribus Ordinationibus noſtris, aut Deceſſorum noſtrorum prætermiſſum fuerit, id perfici auctoritate noſtra poſſe teſtantur Apoſtolicæ litteræ, quas Innocentius XIII. dedit, ut Eccleſiaſticam diſciplinam in Regnis Hiſpaniarum ad certam normam redigeret, quas deinde Benedictus XIII. ad univerſos Catholicos Epiſcopos inſtituendos confirmavit. Hæc ſunt Pontificis verba: ***Et** tam in his, qui ad primam Tonſuram, quam in aliis, qui promoveri ad Ordines, etiam minores, optaverint, omnino ſervetur pariter regula ab eodem Concilio Tridentino tradita: nimirum, ut nullus ordinetur, qui judicio ſui Epiſcopi non ſit utilis, aut neceſſarius ſuis Eccleſiis, quique illi Eccleſiæ, aut pio loco, pro cujus utilitate, aut neceſſitate aſſumitur, non adſcribatur,*

ubi

ubi re ipſa functiones muneri ſuo conſentaneas exerceat. Quod, ſi qui modo reperiantur vel Clericali Tonſura jam initiati, vel ad Ordines ſive minores, ſive majores jam promoti, qui nulli certæ Eccleſiæ, aut loco pio adſcripti fuerint, Epiſcopi adſcriptionem hujuſmodi vel a ſe ipſis, vel a Prædeceſſoribus ſuis omiſſam ſtatim ſuppleant non minus quoad omnes in majoribus Ordinibus, etiam Presbyteratus, conſtitutos, quam quoad eos, qui vel ſola prima Tonſura, vel minoribus Ordinibus initiati, Beneficium tamen Eccleſiaſticum poſſident. Ex reliquis autem, ut præfertur, vel ſola prima Tonſura inſignitis, vel in minoribus Ordinibus conſtitutis, ſed Beneficio carentibus, nonniſi eos adſcribant, quos Eccleſiis ſuis utiles, vel neceſſarios eſſe judicaverint.

V. Quare aperte cognoſcent, ſi poſtquam Eccleſiæ S. Blaſii per nos adſcripti fuerint, ipſos noſtra auctoritate impellere poſſimus, ut Beneficio etiam carentes ſupplicationi Chriſti Corporis, induti ſuperpelliceo, facem ſive intorticium geſtantes, decenter interſint.

INSTITUTIO XXXII.

De cœtibus, ad quos Clerici Bononienſes convenire debent, ubi quæſtiones Theologiæ Moralis examinantur. Quid ſcire, & intelligere debeant illi, qui Confeſſarii munere perfungi utiliter velint. Nunquam dimittendum eſſe ſtudium earum rerum, quæ neceſſariæ ſunt, etiamſi prius auditæ, perceptæque fuerint. Convocandos eſſe cœtus hujuſmodi pro examinandis Moralis Theologiæ quæſtionibus, qui ſi recte habeantur, magnam afferunt utilitatem. Qua ratione ipſi fieri debeant.

I. DUO profecto certiſſima ſunt; primum quidem, Theologiæ Moralis ſcientiam illis omnino neceſſariam eſſe, qui tamquam Parochi, aut Sacerdotes pro adminiſtrando Pœnitentiæ Sacramento conſtituti, Confeſſarii munere rite perfungi velint; alterum, non ſatis eſſe, quod eamdem facultatem aliquis ſemel percurrerit, perceperit, & palam etiam docuerit, ſed aſſiduo excolendam, ut animo penitus defigantur ea, quæ didicerit, & nova ſemper documenta, quibus ea facultas plurimum affluit, comparentur.

II. Sanctus Gregorius Pontifex hæc ſcripſit (1) *Quis cogitationum vulnera occultiora eſſe neſciat vulneribus viſcerum? & tamen ſæpe qui nequaquam ſpiritualia præcepta cognoverunt, cordis ſe Medicos profiteri non metuunt, dum qui pigmentorum vim neſciunt, videri Medici carnis erubeſcunt.*

III. Et profecto, ſi, ut mediocris Confeſſarius quis habeatur, neceſſe eſt, ut generatim a levibus culpis lethales ſaltem diſcernat; in illis autem, quæ frequentius uſuveniunt, ea cognoſcat, quæ culparum genus, ac naturam immutant, aut ipſas graviores efficiunt: inſuper caſus Pontifici, ſive Epiſcopo reſervatos, & eos, quibus cenſura aliqua pariter reſervata conjungitur, illos etiam, qui ad reſtitutionem impellunt, peccata, quæ juxta diverſam hominum conditionem, ac munera crebrius admittuntur, quid neceſſario requiritur, ut Fideles ſuis criminibus diſſolvantur, quonam tempore peractæ jam Confeſſiones repetendæ omnino ſint; optima tandem conſilia, quibus criminoſi homines ad bonam frugem traducantur: ſi, inquam, hæc neceſſaria ſunt, hac certe doctrina præditi eſſe non poſſunt, niſi Theologiam Moralem plane calleant, cum præſertim harum rerum cognitio jure Pontificio, & Pontificum Decretis innitatur, quæ ſane nemo divinare poteſt, licet præclariſſimo floreat ingenio, quemadmodum Cardinalis Denhoffius olim Epiſcopus Cæſenas recte perpendit (2): quibus rebus ſi addatur, quod Alvarus Pelagius commemorat (3), inter majores Eccleſiæ calamitates tunc temporis eam fuiſſe, quod Confeſſarii Morali Theologia parum imbuti eſſent, & ea, quæ contra Dei legem a Fidelibus perpetrantur, parum dignoſcerent; ex his quiſque facile conjiciet hujus doctrinæ neceſſitatem in illis, qui ad Sacramentum Pœnitentiæ adminiſtrandum eliguntur.

IV.

(1) *Part. 1. c. 1.* (2) *In Paſtorali Inſtitut. de Sacramento Pœnit.* (3) *De planctu Eccleſiæ lib. 2. cap. 20.*

Digitized by Google

IV. Alia ſuperaddenda videntur, ut expoſitam a nobis initio ſententiam magis confirmemus: *Præpara opus tuum*, monet Spiritus Sanctus (1), & cum id minime ſufficiat, ſtatim ſubdit, *& diligenter exerce agrum tuum*. Utinam non contingeret, quod tamen frequentiſſime videmus, aliquos nempe Sacerdores, qui initio præclariſſime Confeſſarii munus ſuſceperunt, inde poſt diuturnum tempus omni ſtudiorum cura neglecta, priſtinam Moralis Theologiæ ſcientiam amittere, ita ut qui in ejuſmodi arte peritiſſimi fuerant, tandem exigua ſolum, confuſaque ipſius artis ſcientia, primiſque rudimentis inſtructi vix inter tyrones adnumerentur. Cardinalis Fridericus Borromeus, qui Sancti Caroli propinqui ſui virtutes, & ſedem occupavit, hanc calamitatem deploravit (2), & opportune perpendit eos Confeſſarios, & Eccleſiæ miniſtros in magno diſcrimine verſari, qui poſtquam ad excipiendas Fidelium Confeſſiones ab Epiſcopo probati fuerunt, omnem ſtudiorum exercitationem prætermittant. Siquidem examen velut probabile teſtimonium habetur, quo ad Pœnitentiæ Sacramentum adminiſtrandum idoneus quiſ ducitur: neque ita certum judicium fit, ut in dubium revocari nequeat, ſed conjectura ſolum de virtute, ac doctrina illius, qui ad examen vocatur. Itaque ſi ipſe muneri ſuo haud ſatisfaciat, cum peculiare aliquid in audiendis Fidelium criminibus obtingit, id minime Examinatoribus, ſed Confeſſario tribuendum eſt, qui omni ſtudio contendere debet, ne ob ignorantiam ſuam in hæc diſcrimina prolabatur, eaque ſumma diligentia penitus evitare Hoc etiam ſapienter admonet præclarus Auctor, qui pro novis Confeſſariis Inſtitutionem Romæ primo edidit; quæ deinde in aliis plurimis locis typis iterum excuſa fuit.

V. Ut graviſſimo huic malo aditus præcludatur, Eccleſiaſtica diſciplina ſatis opportuna remedia Epiſcopis ſuppeditavit. Alias ſermonem inſtituimus de auctoritate, qua Parochi ad examen revocari poſſunt, ſi de illorum imperitia argumenta aliqua proferantur. Confert etiam magnopere, ſi Confeſſiones audiendi facultas certis limitibus concludatur, atque iterum periculum fiat de illius doctrina, cui facultas eadem prorogatur. Hoc remedio libenter utimur, ſervatis tamen iis legibus, quas æquitas præſcribit. Poſtremo maximum adjumentum ex eo dimanat, ſi ad explicandos conſcientiæ caſus frequenter conventus habeantur, quemadmodum hac declaratione probandum ſuſcepimus.

VI. Duo Epiſcopi Petricovienſis, & Lucionenſis conventus Eccleſiaſticos per ipſum Clerum habitos in lucem protulerunt; primi quidem tribus libris, undecim vero ſecundi continentur. Idem in Italia perfecit Joannes Clericatus, qui juxta morales caſus per Patavinum Clerum in conſuetis cœtibus examinatos ſapientes, præclaraſque *Deciſiones* congeſſit, ac promulgavit. Ipſi vero Epiſcopi, quos antea nominavimus, in librorum præſationibus eximia prædicant de iis conventibus, qui ab Epiſcopo cum Clero haberi ſolent, ut ea quæ ad Chriſtianam doctrinam, & mores pertinent, in examen adducta decernantur. De noſtris cœtibus tam magnifice loqui non audemus, neque, ut ingenue fateamur, eiſdem Scriptoribus in hac re fidem integram præſtamus. Illud pro certo aſſerimus, conventus ejuſmodi jampridem in hac diœceſi fieri conſueviſſe, frequenter inſtituendos fore, & maximam cum ipſis utilitatem ſemper conjungi.

VII. P. Ludovicus de Beja ex Ordine Sancti Auguſtini, ac Theologus Cardinalis Gabrielis Paleotti typis mandavit omnia, quæ per Clerum Bononienſem coram eodem Cardinali coactum de morum diſciplina ſtatuebantur. In Decretis etiam Synodalibus Cardinalis Hieronymi Columnæ hujus Urbis Archiepiſcopi (3) de his Eccleſiaſticis conventibus ſermo eſt; & cum idem Cardinalis inter vivos ageret, in lucem prolata ſunt ea, quæ in ipſis poſt accuratum examen conſtituta fuerunt; omiſſis autem conſiliis, quæ ſuper hac re cæteri Deceſſores noſtri poſt illos Cardinales Archiepiſcopos ſuſceperunt, in Synodo per Cardinalem Jacobum Boncompagnum coacta (4) plura admonentur, ut iidem conventus utiliter habeantur. Nos quoque paulo ſuperius ipſos agendos, utileſque, ſi recte fiant, affirmavimus: quod perſpicuis documentis oſtendemus. Sixtus V. in ea Conſtitutione, quæ incipit, *Romanus Pontifex*, tempus Epiſcopis ad inviſenda ſacra limina, docendamque Sacram Concilii Congregationem de ſuarum Eccleſiarum ſta-

tu

(1) *Prov. c. 24.* (2) *In ſuo Ratiocinio Synodali 11. vol. 1.* (3) *Part. 3. c. 7.*
(4) *Lib. 3. c. 6.*

tu decrevit : nunquam tamen ad hoc recte perficiendum certa quædam norma propoſita fuit. Quare cum in ultimo Romano Concilio, quod Benedictus XIII. convocavit, de hac re ageretur, nos ipſi, qui tunc Sac. Congregationis Concilii Secretarii munus, & in eodem Romano Concilio Canonum interpretem gerebamus, juſſi fuimus diſſertationem conficere, ut Epiſcopi magno cum fructu ſuarum Eccleſiarum ſtatum exponerent. Illam non modo idem Concilium ſua auctoritate probavit, ſed etiam in fine ipſius imprimi voluit. Cum igitur per eam moneantur Epiſcopi, ut Sacram Congregationem Concilii de ejuſmodi conventibus Eccleſiaſticis certiorem faciant : *An habeantur conferentiæ Theologiæ Moralis, ſeu caſuum conſcientiæ, & etiam ſacrorum Rituum, & quot vicibus habeantur, & qui illis interſint, & quinam profectus ex illis habeantur*; ſi Sedi Apoſtolicæ parendum eſt, ut nemo dubitat, eoſdem quoque Clericorum conventus habendos eſſe nemo inficiabitur : utilitatem vero, vel ex eo ſolum quiſquis intelliget, quod tunc Moralis Theologiæ ſcriptores evolvendi ſunt, quorum graviores ſententiæ per noſtrum Theologum Pœnitentiarium funditus pertractantur, qui graves, utileſque proponit ſententias, & magna doctrina, ingenio, & perſpicuitate explicat. Smaragdus cum cœtu Monachorum (1) commemorat, in quibus ipſi de Sacris Litteris ſermones invicem conferebant, quorum partem Caſſianus, partem vero Oddo Cluniacenſis poſteris deſcriptos tradiderunt, hæc habet : *De Scripturis divinis, aliis conferentibus interrogationes, conferunt alii congruas reſponſiones, & ſic, quæ diu latuerant occulta, conferentibus pateſiunt perſpicua.*

VIII. Supereſt igitur, ut normam, qua utiliter hi conventus fiant, perpendamus. Semel per menſem haberi ſolebant, cum Cardinalis Gabriel Paleottus hanc Sedem Bononienſem obtineret. Ita Ludovicus de Beja (2) fidem facit, cum Sixto V. Pontifici librum ſuum inſcriberet: *Caſus, quos vocamus conſcientiæ explano, & collectis in unum Curatis omnibus, præſente eodem Illuſtriſſimo Archiepiſcopo ſingulis menſibus difficillimos quoque caſus in dies occurrentes propono, & poſt varias a ceteris dictas pro cujuſque ingenio, ac doctrina ſententias rectam pronuntio, quid tenendum, quid fugiendum, indico*. Idem per Synodum Cardinalis Jacobi Boncompagni præcipitur. Nunc vero in Civitate octies hi conventus Eccleſiaſtici ſolum indicuntur; rarius autem in diœceſi ob incommoda graviſſima, quibus per hyemem viæ rurales impediuntur. In Synodo Cardinalis Hieronymi Columnæ (3) pariter edicitur, ut *Ad caſus conſcientiæ diſcutiendos modo in alia Eccleſia per circulum* (quod ſane hoc tempore, tanquam obſoletum, prætermittitur) *quicumque, etiam Regulares, quibus animarum cura ineſt, quique a peccatis expiandis ſortiti ſunt facultatem, quolibet menſe conveniant*. Inſuper, ut quædam norma in his conventibus ſervetur, per aliquos Epiſcopos cautum fuit, ut qui forte ductus reſpondere debet, ſententiam ſuam pagella deſcriptam haud legat, ſed memoriæ prius demandatam coram exponat, ac pagellam deinde Secretario committat, quemadmodum his verbis deprehenditur, quæ in inſtitutione excuſa in fine celeberrimæ Synodi Cardinalis Caroli Barberini Abbatis Farfe nſis continetur: *Latino ſermone utantur, ſuamque opinionem validis rationibus, ac præſtantium Scriptorum auctoritatibus firmatam memoriter pronuncient, quam pariter integra pagina ſcriptam, & cujuſvis manu obſignatam Secretario ſinguli tradent, cum cœtus dimittetur*. Id ſane perpacui in hodiernis conventibus noſtris exequuntur. Cum hæc ita ſe habeant, nihil tamen ex his immutandum, neque anguſtiores limites definiendos volumus, ſed præſentem rerum ſtatum modo permittimus. Parochos ſolum Regulares, ac Seculares, cæteroſque, qui curæ animarum præpoſiti ſunt, Capellanos etiam, & Confeſſarios Seculares monemus plurimum, ut cœtus ejuſmodi frequentent, niſi ſubire velint pœnas olim conſtitutas, quas in præſentia renovamus. Reliquos etiam Cleri Secularis hortamur, ut in eumdem locum conveniant, ubi quæ ad mores pertinent explanantur. Id Sacræ Concilii Congregationis ſententiis aptiſſime congruit, quas Monacellus commemorat (4) : *Tu ſcientiam repuliſti* (inquit per Oſeam (5) Deus) *& ego repellam te, ne Sacerdotio fungaris mihi*. Hanc auctoritatem Cardinalis Carolus Barberinus adduxit (6), ut perſpectum omnibus faceret, ad ſuſcipiendos Eccleſiaſticos Ordines

(1) *Cap.* 42. (2) *Loco ſupra citato*. (3) *Loco ſupra allato*. (4) *Tom.* 1. *ſui Formularii tit.* 3. *form.* 15. *n.* 2. (5) *Cap.* 4. (6) *In Synodo Farfenſi c.* 5.

dines, & beneficia, quibus animarum cura conjuncta eſt, obtinenda tamquam impedimentum illis futurum, qui ejuſmodi conventibus Eccleſiaſticis adeſſe prætermiſerint. Defunctus quoque Piſarum Archiepiſcopus id magnopere cavendum duxit (1); & Cardinalis Petra (2) monuit Epiſcopos idem conſilium ſuſcipere, ne unquam Parochi, Confeſſarii, cæterique diœceſis Eccleſiaſtici eoſdem cœtus omitterent.

IX. Illud ſtatuendum videtur, ut in poſterum duo ſolum caſus examinandi proponantur, cum per hyemem tempus minime ſuppetat, ut tres caſus ejuſmodi ſatis declarentur. Prima autem quæſtio per aliquem Parochum, altera vero per Capellanum, aut Confeſſarium judicetur. Superiori tempore, cum tres caſus exponerentur, primo loco Parochus, deinde Capellanus, poſtremo Confeſſarius judicium ferebat. Hinc tres urnæ in medio poſitæ erant, ex quibus ſorte ducebantur eorum nomina, quibus ad propoſitos caſus reſpondendum erat, cum alius deinde cœtus haberetur. Quare præter ipſos cæteri imparati accedere poterant, & ne quidem ipſos caſus legere, de quibus agendum foret. Inſuper, qui ſemel reſponderat, in urnam demitti minime ſolebat, niſi poſtquam reliqui omnes educti eodem munere perfuncti fuiſſent, ob quam rem certiſſimum habebat non niſi poſt diuturnum tempus ſibi eam provinciam ſubeundam eſſe, ita ut abſoluto omnium numero cum ſortes repetebantur, quivis Parochus poſt ſex annos cum dimidio ſententiam dicere teneretur, Capellanus poſt quinquennium circiter, Confeſſarius autem poſt annos octo, ſi ipſorum numerus perpendatur.

X. Hæc conſuetudo minime inducta fuerat, cum Cardinalis Gabriel Paleottus, & Alphonſus pariter Paleottus hanc Eccleſiam adminiſtrarent. Tunc enim juxta præſcripta Clero Bononienſi ab iiſdem Archiepiſcopis, quæ poſtea anno 1603. promulgata fuerunt, ut parati omnes accederent, haud nominabantur, qui in ſequenti cœtu ſermonem facere deberent, ſed cœtu ipſo coacto ſorte ducti aſſurgere, ac de rebus propoſitis judicium ſuum palam facere cogebantur: *Indicta die, & initio Congregationis invocato Spiritus Sancti nomine, deſignatus ſcriba ſingulos nomine compellat, & abſentes ſine legitima cauſa notantur, ut decretas pœnas exſolvant. Pecunia vero, quam reus impendit juſſu Archiepiſcopi alicui Monaſterio, vel Loco pio tribuitur. Poſt hæc idem Archiepiſcopus quæ neceſſaria ſunt, admonet; deinde ſorte ducuntur, qui propoſitis difficultatibus reſpondeant. Ipſi vero Latinum ſermonem adhibent. Si quis contrariam opinionem ſuſtineat, facultas coram differendi conceditur. Poſtremo P. Teologus controverſiam ſuo judicio dirimit & abſolvit.*

XI. Ignoramus quonam tempore mos incœperit, ut priori cœtu nominarentur, qui ſententiam ſuam ferrent, cum idem cœtus iterum convocaretur. Certum tamen eſt id plurimum obeſſe Cleri conventibus, ubi Theologiæ Moralis quæſtiones pertractantur, quorum norma poſt ultimum Romanum Concilium (3) ſic impreſſa fuit: *Ad diſquiſitionem caſus &c. devenient, & duo ſaltem verba facient, qui ſorte ducentur ex urna, ubi deſcripta, & totidem complicata chartulis erunt illorum nomina, qui ad cœtum convenire debent, ut parati omnes accedant.* Itaque præcipimus, ut in proxima Congregatione, quæ menſe Novembri indicetur, & aliis in poſterum omnibus ex Parochorum urna nomen illius Parochi proferatur, qui propoſitæ quæſtioni reſpondere ſtatim debeat, ſuamque ſententiam declarare. Idem ſervabitur, cum de Capellanis, & Confeſſariis agetur. Poſtea in urnam rurſum demittantur, qui ſorte ducti, ſermonem habuerunt, ut ſimul cum aliis ad cœtum inſequentem omnino ſe præparent. Caveant, ut reſponſiones perſpicuæ ſint, ordine digeſtæ, præclariſque auctoribus delibatæ, qui præſertim ſententias calleant, quæ Romæ in Sacris Congregationibus prolatæ fuerunt.

XII. Id minime grave moleſtumque noſtris Parochis, Capellanis, & Confeſſariis videri debet, cum totius rei ſumma in eo ſolum poſita ſit, ut octo per annum quæſtiones diligenter examinent, quod ſine ullo valetudinis incommodo facile perficient. Nos ipſi, licet pro noſtrarum virium tenuitate non exiguis curis diſtringamur, ſexdecim integras quæſtiones ſine ullo metu debilitandæ valetudinis percurremus.

XIII.

(1) *In Synodo anno 1708. pag. 91.* (2) *Tom. 4. ſuor. operum pag. 259.*
(3) *Pag. 240. edit. Rom.*

XIII. Si de aliqua alia Civitate, quæ doctis Parochis, peritiſque Confeſſariis æque ac noſtra non redundaret, ſermo fieret, ſuſpicari merito poſſet Epiſcopus, ne reſponſiones per tres, aut quatuor excogitatæ, ac deſcriptæ reliquis omnibus traderentur: atque ita fructus univerſus de medio auferretur, quem ſane comparandum putavimus hac nova inſtitutione propoſita, quæ aliis quoque diœceſibus communis eſt. Tunc profecto Epiſcopus, ut certum rei experimentum faceret, aliquo per ſortes nominato, audiroque de more, ad alios nominandos progredi deberet, ut quid de ſuo Clero judicandum ſit aperte dignoſceret. Hanc de Clero noſtro ſuſpicionem concipere nullo modo poſſumus; ideoque experimentum ejuſmodi minime adhibendum cenſuimus.

INSTITUTIO XXXIII.

Cujuſnam Parochi in matrimoniis contrahendis præſentia requiratur. Vana, & irrita eſſe matrimonia, quibus neque Parochus, neque teſtes interſunt. Parochum proprium eum nuncupari, in cujus Parochia matrimonium initur. Parocho domicilii, non autem originis, titulum proprii Parochi eſſe tribuendum. Non appellari proprium Parochum eum, in cujus ditione aliquis obtinet ſedem ruralem. Irritum eſſe illius matrimonium, qui locum deſerit, ubi moratur, domicilio tamen non dimiſſo, & in alium locum proficiſcitur, ubi nullo contracto domicilio matrimonium celebrat. Quiſnam ſit proprius vagantium hominum Parochus. Quiſnam judicetur proprius illorum Parochus, qui peculiari aliquo nomine ad hanc Civitatem incolendam veniunt. De Parocho proprio ad perficienda eorum matrimonia, qui carceribus detinentur. De matrimoniis, quæ fiunt in Xenodochiis, cum extremum mortis periculum impendet. De matrimoniis, quæ contrahunt Puellæ publicis hujus Civitatis hoſpitiis, ſeu Conſervatoriis incluſæ. De aliis matrimoniis Puellarum, quæ in ſeptis Monialium educantur. Poſtremo de iis, quæ fiunt a ſervis Dominorum ædes habitantibus.

I. ILlicita ſemper habita ſunt ea matrimonia, quæ coram Sacerdote, ſeu Parocho, uti jus Pontificium indicit, minime contrahuntur. Ita profecto in canone *Aliter*: canone *Nullus*; & canone *Noſtrates* (1) aperte continetur: verum poſt Tridentinam Synodum irrita prorſus, atque invalida in illis locis judicantur, ubi ſuper hac re Decretum promulgatum fuit, niſi Parochus interſit, aut alius Sacerdos qui ad hoc munus obeundum facultatem ab eodem Parocho, ſive ab Epiſcopo conſequutus fuerit. Inſuper neceſſe eſt, ut præter Sacerdotem duo quoque teſtes, aut plures conveniant, dum matrimonium celebratur (2). Spondanus autem (3), & Cardinalis Pallavicinus (4) fuſe commemorant graviſſimas diſputationes, quibus Concilii Patres tandem adducti fuerunt, ut decretum ejuſmodi conficerent.

II. Ut paucis expediamus doctrinam, quæ ejuſdem Decreti cauſa prolata fuit, nullo pacto Sacramenti materiam, ac formam immutatas fuiſſe conſtat; nam materia in tradendis mutuo, ac legitime corporibus per verba, aut nutus ad explicandum intimum conſenſum accommodatos, collocata ſemper fuit; forma vero in excipiendis mutuo, ac legitime corporibus per contrahentes deſignatur. Cum igitur Tridentina Synodus nec legitimum pactum, nec legitime tradi, & excipi corpora judicaverit, niſi quando matrimonium contrahitur, Parochus cum duobus, aut tribus teſtibus aſſiſtat, hinc ſacramenti materiam, ac formam nequaquam mutari certiſſimum eſt, quæ, ut ſupra diximus, in tradendis, excipiendiſque mutuo, ac legitime corporibus ſemper continetur.

III. Sacra Synodus eo Decreto præcipit, ut ille ſolum Parochus interſit, cui matrimonium ineuntes ſubjiciuntur; quis porro intelligendus ſit, Concilii Patres minime declararunt. Hinc ſuper hac re innumeræ prope diſceptationes, quarum pleni ſunt libri, excitatæ fuerunt. In hac

(1) 30. *quæſt.* 5. (2) *Cap.* 1. *ſeſſ.* 24. *de reformatione matrimonii*. (3) *In continuat. Annal. Card. Baron. an. Chr.* 1563. *n.* 39. (4) *In hiſt. Conc. Trident. lib.* 23. *in variis capitibus ejuſdem*.

Digitized by Google

hac etiam civitate, ac diœceſi plurima diſſidia non ſemel ob hanc cauſam contigerunt. Itaque muneris noſtri partes duximus normam aliquam tradere ex actis Sacræ Concilii Congregationis deſumptam, cui ſoli Tridentinam Synodum explicandi facultas conceditur. Siquidem miramur non diverſas modo Scriptorum opiniones, ſed eo præſertim illos deveniſſe, ut Sacræ Congregationis Decreta pro tuendis privatis ſententiis, vel effingant, vel male interpretentur; quod ſane non conſulto, ac temere feciſſe putandum eſt, neque ob tenuitatem ingenii, ſed quod acta Sacræ Congregationis evolvere minime potuerunt, ex quibus ipſius ſententias, illorumque cauſas liquido cognoſcerent. Hinc veluti divinantes ad ſcribendum de iis rebus acceſſerunt.

IV. Ut clarius id agatur in duas quaſi claſſes res dividetur: Primum afferemus, quæ per Sacram Congregationem conſtituta fuerunt, & quæ etiam ab univerſis fere Auctoribus probantur: Secundo peculiaria quædam addentur, quæ veluti normam in hac civitate, ac diœceſi obſervanda præcipimus, ut diſſenſiones omnes, ſi fieri poterit, de medio auferantur.

V. Primum omnium Sacra Congregatio ab anno 1573. hoc decretum edidit, ut, quis ſit proprius Parochus, explanaret (1): *Cum Concilium Tridentinum inter cætera præcipiat, matrimonia eſſe contrahenda, præſente Parocho, vel alio Sacerdote de ipſius Parochi, ſive Ordinarii licentia, quæritur, quid, ſi contrahentes ſint diverſarum Parochiarum, utriuſque Parochi præſentia requiratur, Sponſine, an Sponſæ, an vero utriuſque, an etiam alterius Parochi conſenſus accedere debeat. Sacra &c. cenſuit, ad validitatem matrimonii ſufficere præſentiam ſolius Parochi proprii Sponſæ, quando matrimonium in Parochia Sponſæ contrahitur, ſimiliter ſufficere præſentiam ſolius Parochi Sponſi, ſi modo matrimonium contrahitur in Parochia ipſius Sponſi.*

VI. Deinde, cum de matrimonio agitur, proprium eum Parochum nuncupandum cenſuit, in cujus Parochia domicilium poſitum habetur, non vero illum, in cujus Parochia vitæ primordia ſuſcepimus. Cum Ordines rite conferri poſſint per Epiſcopum non domicilii modo, ſed etiam originis, ideo ad inquirendum locus oblatus fuit, utrum idem ratione Parochi in celebrandis matrimoniis ſtatuendum videretur. Attamen ex ipſis Concilii verbis Parochus domicilii ſatis aperte deprehenditur, & ſacri Canones, cum iiſdem verbis Parochum quoque originis complecti voluerunt, id expreſſe declararunt, quemadmodum contigit, cum de ſacra Ordinatione ſermo haberetur. His veluti fundamentis innititur unanimis Scriptorum opinio, ob quam is proprius Parochus pro celebrandis matrimoniis judicatur, in cujus ditione domicilium conſtituitur (2). Sacra Concilii Congregatio hanc opinionem pariter ſequuta eſt, cum die 18. Novembris anno 1702. *Mutinenſis* cauſa matrimonii propoſita fuiſſet (3), in qua Cardinalis Bandinus Panciaticus ejuſdem Congregationis Præfectus ſuo præſertim ſuffragio, opinionem, quam modo expoſuimus, magno ſtudio, ſapienterque tutatus eſt, eamque unice probandam affirmavit. His quoque rationibus adducti plurimi Scriptores, eum, qui duo habet in diverſis Parochiis domicilia, matrimonium rite coram illo Parocho inire poſſe fatentur, in cujus poteſtate tunc degit, cum matrimonium contrahitur (4). Illud tamen advertunt tunc ſolum duobus domiciliis inſtructum aliquem jure appellari, cum in utroque æqualiter collocatus prudentium virorum judicio exiſtimetur; quod etiam juris Pontificii auctoritate probatur: *Cum ab eo, qui duo habet domicilia, ſe collocans æqualiter in utroque &c.* (5). *Viris prudentibus placuit,* in

(1) *Lib. 1. Decretorum pag. 125. a tergo.* (2) *Sanchez de Matrimonio lib. 3. qu. 23. num. 7., Perez de Matrimonio diſput. 40. ſect. 2. num. 1., Pont. de Matrimonio lib. 5. cap. 13. §. 1. num. 2.* (3) *Salmanticenſ. in Curſu Morali tom. 2. tract. 9. de Matrimonio cap. 8. punct. 3. num. 25., Barboſa de Parochis cap. 21. ſub. num. 36. lib. 2., Schmalzgrueber. lib. 4. Decretal. tit. 3. de Clandeſtina deſponſ. §. 3. num. 144., Lib. 52. Decretor. pag. 403.*

(4) *Clericatus deciſ. 35. num. 19., Leander Oper. Moral. tom. 1. tract. 9. diſp. 7. quæſt. 18. & 19. Barboſa, cap. 1. ſeſſ. 24. num. 15., Cardinalis de Lugo inter Reſponſa Moralia lib. 1. dub. 37. num. 3. & ſeqq., Roſignol. de Matrimonio part. 1. tom. 6. contract. 5. prænot. 24. num. 3. & 4. Cap. 2. de Sepulturis in ſexto.* (5) *In L. Aſſumptio §. Viris prudentibus ff. ad municipalem.*

Digitized by Google

in duobus locis poſſe aliquem habere domicilium, ſi utrobique ita ſe inſtruxit, ut non ideo minus apud alteros ſe locaſſe videatur.

VII. Tertio, ſi quis rei familiaris, aut ruſticationis cauſa in agrum concedat, nunquam proprius Parochus is nuncupari poterit, in cujus ditione rurale domicilium ſitum eſt. Qui enim ob eas cauſas ruri vitam degere conſtituit, nullam domicilii, ſeu quaſi domicilii rationem conſequitur. Pontius (1) rurali Parocho, ſi matrimonium agendum ſit, proprii Parochi nomen apte convenire arbitratur, eamque ſententiam Sacræ Concilii Congregationi attribuit, quæ Romanæ Rotæ judiciis contrarium ſtatuentibus anteferenda eſt. Eamdem opinionem Leander inconſulto ampleſtitur (2): contra illos tamen reliqui fere omnes conveniunt (3). Et quoniam de Sac. Congregationis Concilii Decretis mentionem faciunt, nos in medium illa proferemus, quas ab actis ejuſdem Congregationis deſumpſimus, cum Secretarii munere fungeremur; non ea profecto a quibuſdam Scriptoribus edita, qui Sacræ Congregationis acta nunquam inſpexerunt: *Sacra &c. inhærendo declarationibus alias factis, reſpondit: Parochum ruralem non eſſe proprium, & verum Parochum, quando rus itur cauſa recreationis, vel pro ruſticanis negotiis, ideoque matrimonium valide coram hujuſmodi Parocho celebrari non poſſe. Partibus tamen dentur declarationes antiquæ, ſcilicet:*

In una Florentina Sacra &c. cenſuit, quod Parochus ruralis non eſt verus Parochus, quando rus itur cauſa recreationis, vel pro ruſticanis negotiis.

In Florentina ſimiliter reſpondit, Parochum ruralem non eſſe proprium Parochum, ideoque matrimonium coram eo celebratum fuiſſe nullum.

In una Abulen. Sacra &c. cenſuit, non valere matrimonium contractum coram Parocho loci, ubi contrahentes reperiuntur non animo ibi domicilium contrahendi. Die 1. Decembris 1640. lib. 16. Decretorum pag. 470. a tergo, & pag. 471.

VIII. Quarto, ſi quis domicilium ſuum minime relinquens ex civitate, vel oppido, in quo degit, in alium locum proficiſcatur, ibique matrimonium ineat, quin antea domicilium ſibi vel quaſi domicilium comparaverit, illud omnino irritum, quia cum fraude in proprium Parochum conjungitur. Scriptores unanimes in hac re conſentiunt, quos Clericatus recenſet (4). Idem ſtatuit Sac. Concilii Congregatio die 22. Februarii anno 1631. (5): *Sacra &c. cenſuit dandam eſſe declarationem in abſtracto in forma ſequenti: vir, & mulier a loco ſuæ habitationis abſque animo illam relinquendi diſcedentes, & ad locum alterius Parochiæ ſolo animo illic matrimonium celebrandi, non autem domicilium contrahendi ſe transferentes, ibi coram Parocho illius loci matrimonium inter ſe contraxerunt. Supplicatur per Sacram Congregationem declarari, an hujuſmodi matrimonium ſit nullum, vel validum. Die 22. Februarii 1631. Sacra &c. ſecundum ea, quæ proponuntur cenſuit eſſe nullum.* Nobis autem Secretarium agentibus, cum die 13. Julii anno 1725. hæc in Sacra Congregatione propoſita eſſent: *Controverſia conſtituenda videtur in hoc, quod Antonius, qui eſt Civis Lauretanus, quique captus amore Annæ Margaritæ, modo ad Urbem Maceratenſem, modo ad Montem Sanctum perrexerat, & paucis diebus in illis verſatus fuerat, ſpatio tandem duorum menſium una cum dicta Anna Margarita habitavit in loco Montis Caſarii, a quo poſt Parochi admonitiones de contrahendo cum Margarita matrimonio, & prævisas difficultates de probando ſtatu libero ejuſdem, cum ex improviſo diſceſſerit, & una cum duobus teſtibus acceſſerit ad terram Montis Luponi, & coram Parocho hujus loci doctrinam Chriſtianam pueros edocente matrimonium ex improviſo contraxerit, & ſtatim reverſus fuerit ad terram Montis Caſarii &c. ex his inferri poſſe videtur ad nullitatem matrimonii:* Deinde, cum peteretur: *An matrimonium ſit nullum in caſu:* Sacra Congregatio reſpondit: *affirmative.*

XI.

(1) *Loco ſupra allato.* (2) *In Operibus Moralib. tom. 1. tract. 6. diſput. 7. de conſenſu clandeſtin. quæſt. 20.* (3) *Barboſa cap. 1. ſeſſ. 24. de reform. Matrimon. num. 16., Sporer. in Theologia morali cap. 4. num. 360., Clericatus de Sacram. Matrimon. dec. 35. num. 14., Schmalzgrueber loco cit. num. 148.* (4) *In allata deciſ. 35. n. 18.* (5) *In Roman. cauſa lib. Decret. 14. p. 390. a tergo.*

IX. Non inficiamur eamdem Congregationem juxta Conſilium 154. Friderici de Senis, qui proprium Parochum eum cenſuit, in cujus Parochia quis degit, non ubi certum, ac ſtabile habet domicilium, non ſemel decreviſſe valida illorum matrimonia, qui ad evitandas cum parentibus altercationes ex Parochia domicilii in alium locum demigrantes, ibi matrimonium contraxerunt; Ita Fagnanus commemorat (1). Advertendum tamen eſt matrimonium hoc pacto ineuntes, antequam rem perficerent, domicilium in eo loco, vel quaſi domicilium aſſequutos fuiſſe. Nam diu morati ibidem ante matrimonium fuerant, neque inde poſtea deceſſerunt, ut primam ſedem, ac domicilium repeterent, quemadmodum Clericatus recte perpendit (2). Ob hanc cauſam Sacra Congregatio, cum nos Ipſi Secretarii titulum haberemus, quoddam matrimonium validum probavit (3); licet per duos Cæſenæ incolas contractum, qui ut parentum ſe moleſtiis eriperent, illud Forolivii celebrarunt, cum puella ante diſceſſum palam feciſſet, ſe domicilium in illa civitate deligere, ubi materna avia vitam ducebat, quam tutricem, ſuique curatricem prædicabat. Inſuper Urbanus VIII. ſuis Apoſtolicis litteris, quæ monumentis Cardinalis de Lugo (4), & Patris la Croix (5) inſertæ ſunt, has Sacræ Concilii Congregationis ſententias die 14. Auguſti anno 1627. confirmavit: *Primo, an incolæ tam maſculi, quam feminæ loci in quo Concilium Tridentinum in puncto matrimonii eſt promulgatum, tranſeuntes per locum, in quo dictum Concilium non eſt promulgatum, retinentes idem domicilium, valide poſſint in iſto loco matrimonium ſine Parocho, & teſtibus contrahere? Secundo, quid, ſi eo prædicti incolæ tam maſculi, quam feminæ ſolo animo ſine Parocho, & teſtibus contrahendi ſe trasferant habitationem non mutantes? Tertio, quid, ſi iidem incolæ tam maſculi, quam feminæ eo transferant habitationem illo ſolo animo, ut abſque Parocho, & teſtibus contrahant? Iidem Cardinales ad primum, & ſecundum, non eſſe legitimum matrimonium inter ſic ſe transferentes, ac tranſeuntes cum fraude: ad tertium vero dubiorum hujuſmodi, ſi domicilium vere transferatur, matrimonium eſſe validum, reſponderunt, & reſolverunt*. Igitur matrimonium primo, & ſecundo loco expoſitum irritum decernitur, cum fraus interceſſerit; matrimonium tertio loco allatum etiam cum fraude validum declaratur, quia novum quoque domicilium acceſſerat.

X. Sed jam deveniamus ad ſecundam partem, qua certam normam huic noſtræ civitati, ac diœceſi ſtatuere propoſuimus, ut ſuper ejuſmodi rebus aditus controverſiis omnibus præcludatur. Primum, evenit aliquando, quod vagi matrimonium inire contendant: Ipſorum autem Parochus is dicitur, in quorum ditione verſantur (6); quod pariter aſſerendum eſt, licet alter ſolum ex illis, qui conjugium petunt, vagantium numero adſcribatur (7). Attamen peregrinus, & vagus ſine ullo diſcrimine non ſemel confunduntur: vagus ille appellandus eſt, qui relicto ſuo domicilio ſedem in exteris terris inquirit, ut ex jure deprehenditur (8): *Puto autem, & hoc procedere poſſe, ſi quis, domicilio relicto, naviget, vel iter faciens quærat, qui ſe conferat, atque ubi conſiſtat; nam hunc puto, ſine domicilio eſſe*. Peregrinus autem is nuncupatur, qui ea voluntate iter facit, ut ad priſtinum domicilium exacta peregrinatione revertatur (9). Ob has potiſſimum cauſas, ob gravia quoque diſſidia, quæ ex matrimoniis errantium Ægyptiorum, ac militum plerumque dimanant, Parochis omnibus indicimus, quod a Tridentina Synodo his verbis ſancitum fuit (10): *Parochis autem præcipit, ne illorum matrimoniis interſint, niſi prius diligentem inquiſitionem fecerint, &, re ad Ordinarium delata, ab eo licentiam id faciendi obtinuerint*.

XI. Secundo contingit, ut plurimi ſtudiorum cauſa in hanc urbem confluant, vel etiam, ut ju-

(1) *Cap. ſignificavit, num. 35. & ſeqq. de Paroch.* (2) *In deciſione ſupra allata num. 19.*
(3) *In cauſa Matrim. Cæſenat. die 22. Febr. anno 1723.* (4) *Loco allato dub. 36. n. 4.*
(5) *Lib. 6. part. 3. de Matrim. ſub num. 710.* (6) *Sanchez de Matrim. lib. 3. diſp. 25. num. 11., Barboſa de offic. & poteſt. Parochi part. 2. cap. 21. num. 89., Cabaſſut. in Theor. & Prax. Jur. Canon. lib. 3. cap. 26. num. 4. Pirbing. ad lib. 4. Decretal. tit. de Clandeſt. deſponſat. num. 19. Sanchez loco citato n. 14. & 15.* (7) *Barboſa ad Concil. ſeſſ. 24. de reformatione Matrim. cap. 7.* (8) *L. ejus §. Celſus ff. ad municipalem.* (9) *Roſſignol. de Matrim. part. 1. tom. 7. contract. 13. prænot. 22. num. 4.* (10) *Seſſ. 24. de reform. Matrim. cap. 7.*

juventuti facultatem aliquam tradant, vel aliquod artificium exerceant, ſive ut opulentis civibus inſerviant, vel aliquo alio munere detineantur. Innocentius XII. iis litteris, quæ incipiunt: *Speculatores*, domicilii rationem illis minime convenire, neque ad Ordines admitti poſſe decernit, qui relicto paterno ſolo alium ſibi ad habitandum locum deligunt, niſi per decem annos in eo commorentur, bonorum partem in ipſum transferant, ſedemque ſtabilem ibi defigere velle fateantur, idque jurejurando confirment. Hæc tamen pro illis ſolum præſcribuntur, qui Ordines conſequi volunt; nullum tamen reliquis Sacramentis adminiſtrandis impedimentum afferunt. Siquidem, ut Paſchatis præcepto quis ſatisfaciat, ejuſmodi conditiones neceſſariæ non ſunt, quod etiam ratione matrimonii conſtituendum videtur. Prætores enim ex unanimi Scriptorum ſententia, Judices, Medici, facultatis alicujus Profeſſores, diſcipuli, famulique, licet exteri, rite matrimonium contrahunt, ſi Parochus adſit ejus loci, ubi degunt. Quippe, ſi per aliquod temporis ſpatium in eodem loco verſentur, domicilium, vel quaſi domicilium, quod ſatis eſt ad matrimonium perficiendum, ſibi conciliant (1). Item, cum in Sacra Concilii Congregatione plurima ad inquirendum propoſita eſſent, ac præſertim quarto, & quinto loco his verbis peteretur (2): *Quarto, an valeat matrimonium contractum coram Parocho illius loci, ubi contrahentes reperiuntur, non animo ibi domicilium conſtituendi, ſed recreationis cauſa? Quinto, & quid, ſi contrahens ibi moretur tanquam Prætor, Judex, ſeu Medicus temporalis?* Sacra Congregatio hoc pacto reſpondit: *ad quartum non valere, ad quintum valere*: Ita Garzias commemorat, qui eamdem ſanctionem certo, firmoque documento ſe habere teſtatur (3).

XII. Tertio, accidere poteſt, ut carceribus detenti, qui ad Cardinalem Legatum, vel ad nos ipſos pertinent, matrimonium poſcant. Superiori tempore, ut accepimus, res peracta fuit coram Parocho, in cujus ditione carceres poſiti ſunt. Nos profecto in examen revocare nolumus, quæ jam diuturnitate temporis invaluerunt: Nam, ut jam inita matrimonia rata firmaque ſint, ſufficit, ſi eadem minime ignoraverit, immo pertulerit, atque ideo permiſerit is, qui eo tempore ſapienter hanc Eccleſiam adminiſtrabat, quemadmodum Tridentinum Concilium his verbis aſſeruit (4): *Qui aliter, quam præſente Parocho, vel alio Sacerdote de ipſius Parochi, ſeu Ordinarii licentia &c.* Duobus, ac ſane diverſis modis carceribus incluſi tenentur. Aliqui perpetuo, vel ad certum tempus, non quidem pro cuſtodia, ſed pro pœna in carcerem conjiciuntur, quorum Parochus is dicitur, in cujus Parochia carceres collocantur: *Relegatus in eo loco, in quem relegatus eſt, interim neceſſarium domicilium habet* (5). Alii vero pro cuſtodia ſolum in carcerem detruduntur, donec ipſorum Judicis ſententia cognoſcatur. Horum Parochus is judicandus eſt, ubi domicilium ſitum habent, non autem Parochus, ubi carceres poſiti ſunt; cum ipſi nihil magis expetant, quam ut diſſolutis vinculis paternas ædes reviſant. Cum hæc ita ſint in celebrandis ejuſmodi matrimoniis proprius Parochus accerſendus eſt, ſicuti modo expoſuimus. Accedit Sac. Concilii Congregationis Decretum die 26. Maji anno 1707. in cauſa Farfenſi matrimonii promulgatum inſertumque Cleri Romani ſtatutis (6), quod etiam de Juſtis (7), Monacellus (8), & Juriſperitus Dominicus Urſaya commemorant (9), qui ſe auctorem allatæ diſtinctionis merito prædicat, eamque Sacræ Congregationi tradidiſſe

fate-

---

(1) *Sanchez de Matrim. l. 3. diſp. 23. n. 13.* (2) *La Croix de Matrim. lib. 6. part. 3. num. 721. De Juſtis de diſpenſat. matrimonialibus lib. 2. cap. 19. n. 55. Barboſa ad ſeſſ. 24. de reformat. Matrim. cap. 1. num. 10. Clericat. cit. deciſ. 35. de Matrim. num. 17., Schmalzgrueber lib. 4. Decretal. tit. de clandeſtina deſponſat. n. 149. Pirhing. ad eumdem tit. §. 3. num. 19. Engel. ad eumdem tit. num. 12. Anaclet. ad eumdem tit. §. 2. num. 71., Salmanticenſ. in Curſu morali tom. 2. tract. 9. de Matrim. cap. 9. punct. 3. a num. 28. 32. In cauſa Avilen.* (3) *De Beneficiis part. 5. cap. 7. num. 11.* (4) *Seſſ. 24. de reformat. Matrim. cap. 1.* (5) *L. Filii ff. ad municipalem.* (6) *Cap. 3. de jure eligendi ſepulturam §. 9. in addit. verſ. carceribus fol. 15.* (7) *De diſpenſatione matrimon. modernæ edit. Lucæ, in adnotationibus num. 5.* (8) *Monacellus in Formulario tom. 4. fol. 16. num. 170. & ſeqq.*

(9) *Urſaya in ſuis Diſcept. Eccleſiaſt. tom. 2. par. 1. diſcept. 10. num. 33. & ſeqq.*

fatetur. Quamobrem illi, qui carceribus perpetuo, vel ad certum tempus includuntur, ſi matrimonium expoſcant, interſit Parochus, cujus Parochiæ carceres ſubjiciuntur; ſi qui vero *loco cuſtodiæ* carceribus detinentur, hujus noſtri fori adminiſtri prius moneantur, ut, ſi forte in alia Parochia domicilium habeant, diligenter perſcrutentur, & ſi id deprehendant rurſus inquirant, utrum aliquæ cauſæ intercedant, ob quas allata ſuperius norma prætermitti poſſit, ob facultatem, quæ, ut dictum eſt, in Epiſcopos a Tridentina Synodo confertur: ob eamdem rationem præmonendi ſumus, ſi advena incluſus carcere aliquam ex hac civitate, vel diœceſi mulierem in matrimonium depoſcat.

XIII. Quarto, in Xenodochiis aliquando matrimonia ineunda ſunt ab iis, qui in gravi vitæ periculo verſantur, ut æternæ ſaluti proſpiciant. Cum hæc contingunt ſive intra, ſive extra publica hujuſmodi hoſpitia, temporis ſpatium non ſuppetit, ut libera ipſorum conditio dignoſcatur, quemadmodum S. Officii Congregatio palam declaravit. Liceat nobis tamen aſſerere, matrimonium in hoc diſcrimine perfici poſſe, licet tradita per *Sanctum Officium* inſtitutio locum habere nequeat; modo tamen ægrotus ad ſanitatem reſtitutus ad uxorem non accedat, priuſquam paruerit iis omnibus, quæ a S. Officio præſcribuntur. Id per epiſtolam ab eodem Tribunali datam indicatur, quæ Corradi libris addita fuit (1), eamque in medium profert Monacellus (2). At vero quiſnam eligi debeat, quo præſente matrimonia in Xenodochiis peragantur, inter Capellanos, & Parochos, in quorum ditione ſita ſunt Xenodochia, magno ſtudio contenditur. Itaque præcipimus, ut quoties hæc eveniant, ſtatim nos de more certiores faciant, ut ſtatuamus, qui matrimonio celebrando interſit, ac diligenter caveamus, ut neceſſarium hujus rei monumentum in actis deſcriptum conſervetur.

XIV. Quinto, matrimonia pertractantur cum expoſitis puellis, quæ in Hoſpitio Spuriarum detinentur, vel cum aliis puellis, quæ cæteris hujus Urbis Hoſpitiis includuntur. Si de primis agatur, is Parochus adhibendus eſt, cujus Parochiæ illud publicum Hoſpitium ſubjicitur, idque ſervandum omnino in poſterum decernimus. Id enim non conſuetudo ſolum, ſed etiam ratio apertiſſime poſcunt, quam Sacra Congregatio die 11. Aprilis anno 1651. his verbis oſtendit (3): *Gubernatores Hoſpitalis Expoſitorum Civitatis Eugubinæ aſſerentes, Sacerdotem ibi in Confeſſarium deputatum cum approbatione Epiſcopi huc uſque puellis expoſitis adminiſtraſſe matrimonia, prævijs denunciationibus, in Eccleſia ipſius Hoſpitalis, ſupplicant pro declaratione, hujuſmodi matrimonia coram eodem Sacerdote celebranda eſſe, & non coram Rectore Eccleſiæ Parochialis, intra cujus limites dictum Hoſpitale exiſtit. Sacra &c. cenſuit matrimonia dictarum puellarum eſſe celebranda coram proprio Parocho, non autem coram dicto Capellano Hoſpitalis.* Aliæ vero puellæ, quæ in aliis Hoſpitiis ſervantur juxta veterem conſuetudinem, quam firmam perpetuamque volumus, matrimonium inibunt coram Parocho, cujus ditioni Hoſpitium cooptatur: Hoſpitii enim proventibus aluntur, dotemque accipiunt; ob quam cauſam paterno domicilio relicto, tamquam ipſius Hoſpitii filiæ haberi poſſunt, ex quo ſi aliquando diſcedant ſuos domeſticos viſuræ, exiguum tempus his officiis impenditur, nec unquam niſi depoſiti, ac cuſtodiæ nomine per Hoſpitii Rectores cuipiam committuntur.

XV. Sexto, de virginum matrimoniis ſermo eſt, quæ in ſeptis Monialium educantur. De illis profecto nulla haberetur controverſia, ſi quivis pareret Decreto Sacræ Congregationis cauſis Epiſcoporum, ac Regularium præpoſitæ, quod Jacobo Cardinali Boncompagno Deceſſori noſtro tranſmiſſum his verbis continetur (4): *Expoſitum fuit in Sacra Congregatione nomine Monialium iſtius civitatis pravos uſus inductos eſſe contra Regularem diſciplinam, & Monialium quietem ob virgines educandas, quæ data fide, & viro jam deſtinatæ per conſanguineos invitæ per Monaſteriis detinentur, Eminentiſſimi Cardinales juxta Decreta generalia, aliaque ſuper hac re per Sacram Congregationem edita, ac præſertim die 13. Januarii an. 1634., & die quoque 9. Novembris anno 1635., aliiſque deinceps temporibus, Eminentiæ Veſtræ has litteras ſcribendas juſſerunt, ut virgines omnes, quæ futuras nuptias data fide promiſerint, juſſu* Emi-

(1) *In Praxi diſpenſationum lib. 7. cap. 5. n. 23.* (2) *Tom. 1. pag. 175. num. 2.*
(3) *Lib. 19. Decretor. pag. 124. a tergo.* (4) *Die 7. Octobr. anno 1723.*

Digitized by Google

Eminentiæ Veſtræ , interpoſita etiam Sacræ Congregationis auctoritate , ex Monaſteriis obeant, licet Ordinario minime ſubjectis , & ad parentum domos revertantur . Tunc enim in loco proprii domicilii conſtitutæ , procul dubio ad matrimonium ineundum Parocho uti debent , cujus ditioni paterna ædes adſcita judicabitur .

XVI. Magno ſtudio curabimus , ut , quæ per Sacram Congregationem præſcripta ſunt, obſerventur. Cum tamen id aliquando difficile ſit, ideo inquiri debet, utrum in matrimoniis ejuſmodi proprius Parochus is nuncupetur , in cujus Parochia eſt monaſterium, an Parochus, in cujus ditione puellæ domicilium collocatur? Itaque ſi puella, quæ matrimonii fidem præſtitit , in alia Parochia domicilium non habeat , tunc Parochus, quem primo loco nominavimus , puellam in matrimonium conjunget: ſin autem paternum, maternum, vel fraternum domicilium habebit , tunc Parochus , cui domicilium idem ſubjicitur pro conficiendo matrimonio præſens aſſiſtet . In utraque vero Parochia, ubi nempe domicilium , & monaſterium poſita ſunt, juxta Eccleſiæ conſuetudinem matrimonium antea denunciabitur (1). Hoc diſcrimen etiam probat P. Giribaldus, qui hujus Metropolitanæ per tot annos Pœnitentiarii munus exercuit , & matrimonium cauſis examinandis præfectus fuit (2) . Non exigui quoque momenti ſtatutum (3) Romani Cleri æſtimandum eſt, quo de juvenibus, qui in Seminariis , & Collegiis educantur , ſermo inſtituitur. Nam ſi vita decedant in iis locis , pecunia pro funeribus ducendis Parocho domicilii perſolvitur, ſi domicilium habeant; ſin minus, is fructus in eum Parochum confertur , in cujus ditione Seminarium , vel Collegium conſtituitur . Nonnulla huic ſtatuto ſuperaddita ſunt , quæ deinde in peculiari Congregatione per Clementem XI. delecta die 11. Januarii anno 1702. unanimi conſenſu probata , & ipſius Pontificio *oraculo vivæ vocis* confirmata fuerunt . Inter cætera illud præcipitur , ut non ſolum in juvenum funeribus, qui in Seminario, vel Collegio degunt, ſed etiam pro efferendis puellis , quæ in monaſteriis educantur , & in matrimoniis ipſarum conficiendis eadem ratio, ac norma ſervetur: *Non ſolum in funeralibus , ſed etiam in contrahendo matrimonio &c. Publicationes autem matrimoniales fiant tam in Parochia domicilii, quam Collegii, Monaſterii, aut Conſervatorii, in quo commorantur*.

XVII. Poſtremo de famulis , & ancillis agendum ſupereſt, quæ penes Dominos vitam traducunt, de quibus idem , ac de puellis, quæ in Monaſteriis pro educatione ſervantur, omnino ſtatuendum judicamus. Nam idem Romani Cleri ſtatutum , in quo de funeribus res eſt , matrimonia ſimul complectitur , ac de funere ſervorum hæc decernit (4): *Familiares , & famuli Cardinalium, ſeu aliorum Principum, ac Prælatorum , necnon aliorum quorumcumque, qui habent domum , & familiam in alia Parochia, ad illam pertinere ſtatuimus , licet apud Dominos infirmentur, & occumbant*.

XVIII. Hanc normam in civitate, ac diœceſi, cum de matrimoniis agitur, omnino ſervandam jubemus . Pœnæ autem in delinquentes arbitrio noſtro ſtatuentur , edictum quoque pro celebrando matrimonio die 31. Martii anno 1732. promulgatum renovamus. Illius vero Decreti , & hujus noſtræ inſtitutionis exempla cuilibet ſacrario cum in civitate , tum in diœceſi juſſu noſtro defixa conſerventur. Qui id facere prætermiſerint , vel ea , quæ in his Decretis continentur, non obſervaverint, nobis debitas pœnas exſolvent .

IN-

(1) *Clericatus cit. dec. 35. de Matrim. num. 15. & ſeqq.* (2) *De Sacramentis tract. 10. de Matrim. cap. 7. dub. 7. num. 56. & 57.* (3) *Cap. 3. de jure eligendi ſepulturam , atque funerandi §. 9.* (4) *Cap. 4. §. 21. fol. 20.*

INSTITUTIO XXXIV.

De Sacro Miſſæ Sacrificio. Quid agendum ſit erga Sacerdotes exteros, & incognitos, qui in hac Civitate, vel Diœceſi Miſſam celebrare depoſcunt; quidve erga Presbyteros, non quidem luminibus captos, ſed tantum cæcutientes. De hora, & loco, quibus Sacrificium Miſſæ indici debet. De Sacris Indumentis, quibus uti debent Sacerdotes ad Altare rem divinam facturi, ac illis, quæ in Sacro agendo prohibentur. De celebratione quarumdam Miſſarum peculiarium. De pietate, ac religione, quibus Sacrum confici neceſſe eſt. Aliqua demum proponuntur circa tempus pro Miſſæ Sacrificio inſumendum.

I. Tridentina Synodus præcipit Epiſcopis, ut in Sacrificio Miſſæ diligenter accurateque omnem irreverentiam impediant, *quæ ab impietate vix ſejuncta eſſe poteſt* (1).

II. Clemens quoque XI. in iis litteris, quas die 16. Martii ann. 1603. ad univerſos Epiſcopos dedit, eamdem rem plurimum his verbis commendavit (2): *Majori ſuper omnem dicendi modum diligentia, ac ſtudio curare debes, ut Miſſæ Sacrificium, quo nihil ſanctius, nihil divinius excogitari poteſt, per ſolos Presbyteros celebretur, non tantum ea morum puritate, quæ ipſos decet, qui ſingulis diebus Deo Patri cœleſte holocauſtum offerunt unigeniti Filii, qui noſtram mortalitatem induit, verum etiam, ut ſacras cæremonias in rubricis præſcriptas ſedulo, pieque obſervent. Id enim neceſſario requiretur, ne Sacerdos inter homines, Deumque poſitus ad ipſius iracundiam ſedandam, ſi negligenter immodeſteque ſuo munere fungatur, Deum magis irritet.*

III. Mens non eſt de Miſſæ Sacrificio diſſertationem conficere; verum, ut Tridentino Concilio, ſummoque Pontifici pareamus, quædam indecora de medio tollere conſtituimus, quæ nos ipſi, dum Sacrificium ejuſmodi peragitur, deprehendimus; aut viri pietate inſignes in hac civitate, ac diœceſi non ſemel evenire nobis detulerunt.

§. I.

De Sacerdotibus exteris, atque ignotis.

IV. Chalcedonenſis Synodus Decretum edidit, quod jure Canonico pariter continetur (3), ne Sacrum facere illi liceret, qui ſe Sacerdotem affirmaret, niſi litteras commendatitias Epiſcopi proferret: *Extraneo Clerico, & Lectori extra Civitatem ſuam ſine commendatitiis litteris proprii Epiſcopi nuſquam penitus liceat miniſtrare.* Illud cavendum eſt in græcis exemplaribus non *Lectori*, ſed *ignoto* ſcriptum occurrere, uti Cujacius recte perpendit (4). Eamdem ſententiam Tridentina Synodus loco ſuperius allato complectitur: *Deinde, ut irreverentia vitetur, ſinguli in ſuis diœceſibus interdicant, ne cui vago, & ignoto Sacerdoti Miſſam celebrare liceat.* Inſuper alio loco (5) ſic habet: *Nullus præterea Clericus peregrinus ſine commendatitiis ſui Ordinarii litteris ab ullo Epiſcopo ad Divina celebranda, & Sacramenta miniſtranda admittatur.* Hæc ſane ad Regulares pariter, & ſeculares Presbyteros referuntur. Siquidem nulli Regulari Sacerdoti permitti debet, ut Miſſæ Sacrificium celebret ſine documentis, quibus ipſius Præſes Sacerdotium ab eodem ſuſceptum, nullaque ſuſpenſione, aut irregularitate impeditum teſtetur, quemadmodum Sancti Officii Congregatio decrevit encyclicis ſuis litteris, quas die 29. Februarii ann. 1649., & die 26. Januarii anno 1692. ſcripſit, in quibus admonentur Epiſcopi, Vicarii Generales, ac Foranei, ne facultatem celebrandi Presbyteris advenis impertiantur, ſive inter Regularem, ſive ſecularem Clerum adnumerentur:

(1) *Seſſ. 23. de Sacrificio Miſſæ, in decreto de obſervandis, & evitandis in celebratione Miſſæ.* (2) *§. 9.* (3) *Can. 7. diſt. 71.* (4) *Cap. 5. de Clericis non reſidentibus.*
(5) *Seſſ. 23. cap. 16. de reform.*

Digitized by Google

tur : *Niſi litteras Epiſcopi , ac Præfecti Regularis prius oſtendant , quibus Sacerdotes ita probentur , ut nulla falſitatis umbra , vel ſuſpicio relinquatur .* Idem de Regularium Eccleſiis ſtatuendum , qui ſecularibus Presbyteris concedere nequeunt , ut Sacrum peragant , niſi prius ipſorum commendatitiæ litteræ per Ordinarium cognoſcantur , & approbentur . Id ſancitum fuit in Sacra Concilii Congregatione die 17. Novembris anno 1594. (1) : *An Epiſcopus loci Ordinarius prohibere poſſit , ne Regulares in eorum Eccleſiis Sacerdotes ſeculares exteros divina Officia celebrare permittant , niſi prius ab ipſo Epiſcopo , viſis litteris commendatitiis , ipſi Sacerdotes admiſſi fuerint , Sacra &c. cenſuit poſſe .* Noſtri quoque Deceſſores præclara ſuper hac re conſtituerunt . Itaque juxta commune jus, Tridentinam Synodum , Sacrarum Congregationum , noſtrorumque Deceſſorum edicta (cum reipſa evenerit non quidem impune , in hac Civitate , ac Diœceſi , ut aliquis irregularis , ac ſuſpenſus divinum hoc ſacrificium celebraverit) præcipimus univerſis , ad quos ſpectat , cum in Civitate , tum in Diœceſi , ut documenta , quæ a Sacerdotibus exteris proferantur, diligenter expendant , ſeduloque invigilent , ne quis ignotus , & advena Sacrum facere audeat, qui neceſſarias litteras , ac teſtimonia ab omni ſuſpicione penitus aliena antea non produxerit ; ne forte , quod Deus avertat , aliquis Sacerdotii Ordine minime præditus , vel irregularis , ac ſuſpenſus ad celebrandum Miſſæ ſacrificium accedat .

§. II.

De Presbyteris ſolum cæcutientibus.

V. Cognitum eſt omnibus cœcos etiam ſine culpa irregulares eſſe , quo ſane impedimento neminem ſolvere Apoſtolica Sedes unqnam conſuevit . Nonnulli contendunt hanc immunitatem Roberto Scoto Armacano Archiepiſcopo in Hibernia collatam fuiſſe ; qui variis Legationibus juſſu Pontificis Julii III. pro Sede Apoſtolica ſuſceptis celebre ſibi nomen comparavit (2). Reliqui tamen Scriptores, quibus major fides habenda eſt, Robertum non oculis captum , ſed infirmum fuiſſe teſtantur (3). Illud certiſſimum eſt, cœcum neque ad primam Tonſuram admitti , ut per illam Beneficia Eccleſiaſtica conſequi poſſit , quemadmodum poſt ſedulum examen Sacra Concilii Congregatio decrevit . Frequentius tamen contigit , ut plures , qui ſanis oculis Ordines acceperunt , deinde lumine oculorum ſic debilitentur , ut non omnino cœci , ſed cæcutientes evadant , quibus eadem Sacra Congregatio tribuere ſolet , ut diebus feſtis , ac duplicibus votivam in honorem Beatæ Virginis Miſſam , diebus autem pro feſtis pro Defunctis celebrent . Multa tamen caventur , atque inter cætera , *quod non ſit omnino cæcus , memoriter non recitet* . Illud quoque Epiſcopis præcipitur , ne quos amiſſo penitus oculorum lumine ad celebrandum accedere patiantur .

Quare , ut bene omnia contingant, qui privilegium ejuſmodi obtinuerint , Sacrum facere non audeant cum in Civitate , tum in Diœceſi , niſi prius nobis , aut Vicario noſtro generali idem privilegium oſtenderint . Cum deinde privilegii tempus abſolutum fuerit , a celebrandis divinis abſtineant , niſi cæremoniarum Magiſter , qui de ipſorum cœcitate judicare debebit , eamdem facultatem prorogandam , vel adimendam cenſuerit . De iis non agimus , qui poſt ordinationem luminibus capti , litteras Apoſtolicas aſſequuti ſunt , ob quas rem divinam facere poſſunt adhibito alterius Sacerdotis miniſterio , licet omni oculorum luce deſtituantur . Id vero perraro ſolet accidere . Nam longo temporis ſpatio , quo in Sacræ Concilii Congregationis Secretarii munus exercuimus , Parocho Florentino id unice permiſſum fuit , qui ad extremam paupertatem redactus ita fuerat , ut ipſi nihil aliud pro vita ſuſtendanda , niſi Miſſæ ſtipendium ſupereſſet . Inſuper Florentinus Archiepiſcopus ipſum in Sacrificio peragendo diligentiſſimum.

(1) *Lib. 6. Decretorum pag. 78.* (2) *Majolus de irregul. lib. 1. cap. 20. ſub num. 2. Barboſa de Officio Epiſc. part. 2. alleg. 42. num. 38. Spondanus in continuat. annal. Card. Baronii ad annum 1546. num. 3.* (3) *Card. Pallavicinus in hiſtor. Conc. Trident. lib. 6. cap. 5. ſub fin.*

Digitized by Google

mum teſtabatur, nullamque fore ſuſpicionem, ne aliquid contra ipſius Sacrificii dignitatem committeretur; petitum id fuit die 2. Auguſti anno 1727., reſponſumque his verbis die 23. Auguſti ejuſdem anni; *Pro gratia, cum aſſiſtentia alterius Sacerdotis*.

§. III.

De hora, ac de loco celebrandi.

VI. DE hora Sacrum faciendi nihil addendum videtur iis, quæ Inſtitutione XIII. continentur, quæ poſt Kalendarium excuditur. In ipſa enim juris Pontificii, & Rubricarum auctoritate ſancitum fuit, Miſſis celebrandis initium fieri non poſſe, niſi ante auroram tertia pars horæ jam defluxerit, finemque ipſis poſt meridiem tertia quoque horæ parte jam emenſa ſtatuendum eſſe. Quare Magnates ſolum, qui privato Sacello in ſuis ædibus utuntur, admonebimus, horarum legem, quam modo explicavimus, ipſis omnino obſervandam. Paupertate, ac patientia domeſtici Sacerdotis minime abutantur, ita ut paratus jam ad Sacrificium diu expectare debeat, & ipſum quoque conficere, cum tempus ad rem divinam agendam conſtitutum præterierit. Agobardus Lugdunenſis Archiepiſcopus id vehementer improbavit, cum ad Bernardum Coepiſcopum *de Privilegio, & Jure Sacerdotum* ſcriberet: *Increbuit conſuetudo impia, ut pene nullus inveniatur anhelans, & quantulumcumque proficiens ad honores, & gloriam temporalem, qui non domeſticum habeat Sacerdotem, non cui obediat, ſed a quo inceſſanter exigat licitam ſimul, atque illicitam obedientiam non ſolum in divinis officiis, verum etiam in humanis*. Id quoque indignum adeo viſum fuit, ut in Gallia Regum edictis vetitum Franciſcus Amatus Pouget (1), & Boquillot (2) fateantur.

VII. Ut ad locum, ubi Sacrum fieri debet, veniamus, Deceſſorum noſtrorum edicta renovamus, quibus cavetur, ne ullus Sacerdos Regularis in Eccleſiis Monialium, quæ noſtræ curæ ſubjectæ ſunt, rem divinam faciat; quod Presbyteris ſecularibus etiam interdicitur in Eccleſiis Monialium, quæ in Regularium poteſtate collocantur. Id etiam in ſecundo Concilio Provinciali, quod Sanctus Carolus Borromæus Mediolani coegit (3), ſancitum his verbis fuit: *Ne in Monialium Eccleſiis, ac ne iis quidem, quæ Epiſcopi curæ ſubjectæ non ſunt, ſeculari cuiquam Sacerdoti, etiamſi ubique celebrandi facultas generatim, niſi a Sede Apoſtolica ei data eſſet, Miſſæ Sacrum facere liceat, præterquam cui nominatim id ab Epiſcopo conceſſum eſt. Qui contra admiſerit, a Miſſæ celebratione ſuſpenſus ſit ejuſdem arbitratu*. Quoniam vero in iiſdem Monialium templis Altaria quædam privilegiata per Sedem Apoſtolicam his verbis aliquando declarantur: *Ut quandocumque ad dictum Altare per quemcumque Sacerdotem ſecularem, vel Regularem Miſſa celebrata fuerit*; hinc ſine ulla Epiſcopi facultate ad illa Altaria Sacrum confici poſſe nonnulli contendebant; ſed Sacra Rituum Congregatio ad Regulares, & ſeculares Presbyteros ea verba referenda explicavit, quibus jam per Epiſcopum in illis Eccleſiis Miſſam celebrare permitteretur (4).

VIII. In privatis, ac domeſticis Sacellis aliquid contra inſtituta commiſſum non ignoramus. Nam Regulares aliqui duas Miſſas celebrarunt, cum per litteras Apoſtolicas una tantummodo tribueretur; vel ſi juſſa Pontificum fecerunt, celebrare tamen auſi ſunt, iis abſentibus, quorum gratia privilegium datum fuit. Tandem ad Altare poſt meridiem non ſemel acceſſerunt, & iis quoque diebus, quibus Sacra in privatis Sacellis interdicuntur, quemadmodum ex Sacrarum Congregationum (5), & Synodorum Decretis aperte deprehenditur.

IX. Id quidem non conſulto, vel ob contemptum accidiſſe putamus, ſed ob quædam peculiaria privilegia, quibus tamen uti minime deberent, antequam vel ipſi per ſe, vel per alium per-

(1) *In inſtitutionibus Catholicis tom. 3. pag. 819.* (2) *In tract. hiſtorico de Liturgia lib. 2. cap. 6.* (3) *Tit. 2. Decret. 3.* (4) *Clericatus in unione Decretorum poſita ante ſuas deciſiones de Sacrif. Miſſæ num. 45.* (5) *Gavant. tom. 1. lib. 1. tit. 20. litt. F. verbo Sciendum: Giribaldus de Sacram., tract. 5. c. 8. §. 7. num. 36. & 37.*

perpenderint, utrum ejuſmodi privilegia conceſſa unquam fuerint, & an poſteriori tempore abrogata, quod ſane opportunum, ac neceſſarium videtur.

X. Cum hæc ita ſint, ut omnis in poſterum falſa ſpecie dimoveatur, ſingulis notum facimus aras portatiles, quæ permiſſæ antea fuerant, Concilii Tridentini Decreto (1) ſublatas penitus fuiſſe, quod etiam Sacra Congregatio, unica ejuſdem interpres, non ſemel abjudicavit. Sciant univerſi illa, quæ ſuperius memoravimus, contra inſtituta ab ipſis temere perpetrata eſſe; quæ ſi in poſterum contingent, cenſuris etiam punientur. Clementis XI. Decretum ſubjicimus die 15. Decembris anno 1703. promulgatum, ne quis ſine ullo conſilio hæc a nobis conſtitui arbitretur: *Ac pari modo in Oratoriis privatis, quæ per Sanctam Sedem conceſſa fuerint, non licere Regularibus cujuſvis Ordinis, aut inſtituti, ſeu Congregationis, etiam Societatis Jeſu, aut etiam cujuſcumque Ordinis Militaris etiam Sancti Joannis Hieroſolymitani, aut aliis quibuſcumque Sacerdotibus, etiam ſi eſſent Epiſcopi, in iis celebrare in diebus Paſchatis, Pentecoſtes, Nativitatis Chriſti Domini, aliiſque anni feſtis ſolemnioribus, ac diebus in Indulto exceptis: in reliquis vero diebus prædictis Regularibus, & Sacerdotibus quibuſcumque etiam Epiſcopis, in præfatis Oratoriis celebrare non licere, ubi etiam unica Miſſa, quæ in Indulto conceditur, fuerit celebrata, ſuper quo celebraturus teneatur diligenter inquirere, & de eo ſe optime informare; atque illa etiam in caſibus præmiſſis, celebrari nequeat poſt meridiem: demandando ulterius, & declarando, in omnibus hujuſmodi caſibus perſonas quaſcumque dictas Miſſas audientes nullatenus præcepto Eccleſiæ ſatisfacere. Quo vero ad Altare portatile, iterum inhærendo declarationibus ſupradictis, cenſuit licentias, ſeu privilegia conceſſa nonnullis Regularibus* in cap. in his de privilegiis, *& per aliquos Summos Pontifices aliis Regularibus communicata in locis, in quibus degunt, omnino revocata eſſe per idem Concilium Tridentinum, atque idcirco eoſdem Regulares probibendos, ne illis utantur, ac mandandum, prout præſentis tenore mandat, Epiſcopis, aliiſque Ordinariis locorum, ut contra quoſcumque contravenientes, quamvis Regulares, procedant, etiam tamquam Sedis Apoſtolicæ Delegati, ad pœnas præſcriptas per idem Sacrum Concilium in Decreto* ſeſſ. 22. cap. unico *uſque ad Cenſuras latæ ſententiæ, tributa etiam iiſdem facultate per hoc Decretum ita procedendi, perinde ac ſi per Sanctam Sedem ſpecialiter conceſſa fuiſſet: & ita Sanctitas ſua declarat, & ſervari mandat.*

XI Poſtremo, cum inter ſcriptores ea diſputatio verſetur, an Sacramenta in privatis Sacellis accipere poſſint, qui nominantur in litteris Apoſtolicis, quibus eadem Sacella in domeſticis ædibus permittuntur, ideo monendos ſingulos ducimus, Pœnitentiæ Sacramentum in Sacellis ejuſmodi adminiſtrari non poſſe. Nam in Rituali ita præſcribitur (2): *In Eccleſia, non autem in privatis ædibus Confeſſiones audiat, niſi ex cauſa rationabili, quæ cum inciderit, ſtudeat tamen id decenti, ac patenti loco præſtare.* De Euchariſtia ſolum agitur, ad quam non modo ſpirituali affectu, ſed re ipſa percipiendam Tridentina Synodus fideles hortatur, cum Miſſæ Sacrificio præſentes aſſiſtunt (3): *Optaret quidem Sacroſancta Synodus, ut in ſingulis Miſſis fideles adſtantes non ſolum ſpirituali affectu, ſed ſacramentali etiam Euchariſtiæ perceptione communicarent, quo eos ſanctiſſimi hujus Sacrificii fructus uberior proveniret.* Clericatus affirmantium partes ſuſe tuetur (4). Reliqui vero neceſſariam Epiſcopi facultatem pro re gerenda contendunt, ſive Regularis, ſive ſecularis Sacerdos Sacrum Deo conficiat (5).

XII. Hanc ſententiam, ac normam in Urbe ſervari nos ipſi teſtamur, qui juſſu Sacræ Congregationis Concilii, cujus Secretarium agebamus, Innocentium XIII. adivimus, ut facultatem percipiendæ Euchariſtiæ in privato domus Sacello, quod Apoſtolico beneficio de more conceſſum fuerat, nobili Matronæ ipſe Pontifex impertiret, quæ ob infirmam valetudinem ad Eccleſiam ſe conferre non poterat. Verum præclariſſimus Pontifex eamdem facultatem tradere recuſavit, niſi

(1) *Seſſ. 22. cap. unico.* (2) *Tit. de Sacramento Pœnitentiæ.* (3) *Seſſ. 22. cap. 6. de Sacrif. Miſſæ.* (4) *In deciſ. de Sacram. Euchariſtiæ deciſ. 7. ad menſem Febr. cap. 1. a. n. 54. uſq. ad fin.* (5) *Quartus ad Rubric. Miſſal. part. 3. tit. 10. dub. 10. pag. 600. Diana in edit. coordinata t. 5. tract. 2. reſol. 44. & 45. Giribaldus de Sacram. Pœnit. tract. 5. cap. 8. §. 8. n. 47.*

Digitized by Google

niſi cum morbo Matrona detineretur, juxta Medicorum teſtimonia, quæ ipſorum jurejurando firmari, & diligenter examinari præcepit. Quare, ne publica templa ad illos tantum pertinere videantur, qui privatis Sacellis carent, ob alias item cauſas, jubemus, ne in Sacellis ejuſmodi, quamvis ſacrum fieri liceat, Euchariſtiæ Sacramentum per Regularem, aut Secularem Presbyterum adminiſtretur, niſi prius per Nos, aut Vicarium noſtrum Generalem id permittatur.

§. IV.

De Veſtibus, quibus uti debeant Sacerdotes, cum ad Eccleſiam pro Miſſæ Sacrificio celebrando ſe conferunt; ac de uſu multarum rerum, quæ in Miſſæ celebratione prohibentur.

XIII. IN alia noſtra Inſtitutione juxta plurima Deceſſorum noſtrorum edicta præcipimus ſingulis Sacerdotibus, quocumque gradu, aut conditione præditis, ne Sacrum facturi ad Eccleſiam ſine veſte talari accederent, neque Sacrarium ingrederentur. Togam quoque, vel clamydem, quæ in Sacrariis præſto ſunt, ab illis adhiberi vetuimus. Nunc idem Decretum renovamus, & quas in eo pœnas indiximus, ſane infligemus, ſi quis parere recuſaverit. Inſtitutione Sancti Caroli, cum agitur de externo corporis habitu, quem Sacerdotes præſeferre debent, hæc traduntur (1): *Veſtibus non ſordidis, aut inquinatis, nec dilaceratis, ſed mundis, & ad talos uſque deſcendentibus, Ordinique ſuo juxta Provincialia noſtra Decreta congruentibus induatur.* Profecto quis animo non commoveatur, cum videat Sacerdotes togam ſumere, ut viros principes alloquantur, qui ſane hominis conditionem non ſuperant, grave autem, ac moleſtum ducere eamdem veſtem ſuperinduere, cum domo egrediuntur, ut tremendum Deo Sacrificium offerant, Divinumque Verbum in terras e cœlo deducant? Inter cæteras pœnas, quæ eodem Decreto continentur, & quæ nunc iterum proponuntur, ſuſpenſionem minati ſumus cum Presbyteris celebrantibus, tum Sacrarii Præfectis, qui tam divinum Sacrificium celebrari permittant ſine talari veſte, quæ ad ipſum Sacerdotem, non autem ad Sacrarium pertineat. Si cuſtos inter Clericos non adnumeretur, munere ſuo ſpoliandum ediximus. Hoc quoque tempore, quo Paſtoralem viſitationem proſequimur, nonnullos Sacerdotes ruri degentes, vel ex Urbe in agrum migrantes ſacrum conficere accepimus in Eccleſia, ſive in publicis, aut privatis ſacellis brevi indutos veſte, quæ cineritium, aut cæruleum, ſeu violaceum colorem præſeferat. Itaque ſub eadem ſuſpenſionis pœna nullus in tota hac diœceſi Sacerdos ſine collari, quod Presbyteris convenit, ac ſine veſte nigri coloris Miſſæ Sacrificium peragat. Nullus item cuſtos ad Sacrum faciendum quempiam admittat, qui his Sacerdotum inſignibus careat; aliter eamdem ſuſpenſionis pœnam ſubibit; aut alias, ſi Clericus non ſit, arbitrio noſtro ſtatuendas. Nam licet veſtis, uti fert proverbium, Monachum haud efficiat, nec vitæ integritas in externo habitu poſita ſit; cum tamen Eccleſia de Clericorum indumentis ſedulam curam ſemper oſtenderit, *ut per decentiam habitus extrinſeci morum honeſtatem intrinſecam oſtendant* (2); hinc colorem nigrum Eccleſiaſticis aptiſſime convenire nemo dubitet: *In omni veſtitu* (ita in Mediolanenſi primo Concilio per Sanctum Carolum Borromæum coacto decernitur) *color tantum niger adhibeatur, niſi fortaſſe alium colorem requirat dignitatis gradus*; eruditus quoque Thomaſſinus (3) ita ſcriptum reliquit: *Poſt Synodos Tridentinam, & Mediolanenſes, rata prohibitio rubei coloris, viridiſque, quod abſolutiſſime jam & præciperetur nigra veſtis, & in mores induceretur.*

XIV. In Synodo poſtremi Deceſſoris noſtri de comis fictis agitur, de quibus nihil novi decernendum exiſtimamus. Singulos tantum monemus, in Civitate, aut Diœceſi cum hiſce capillis adſcititiis, ſeu cum pileolo ad celebrandum accedant, niſi privilegium, quod per ſolum Pontificem conceditur, ſuper hac re conſequuti antea fuerint. Uſus quidem pileoli legitimas ob cau-

(1) *In Actis Mediolanen. Eccl. tom. 1. part. 4.* (2) *Cap. 6. ſeſſ. 14. de reformat.*
(3) *De veteri, & nova Eccl. diſc. part. 1. lib. 2. cap. 51. ſub num. 6.*

Digitized by Google

cauſas tribuitur, comæ vero fictæ nuſquam permittuntur. Id ſemel præclariſſimo Cardinali per Litteras Apoſtolicas conceſſum meminimus. In Canone *Nullus de Conſecratione diſtin. prima*, hæc leguntur: *Nullus Epiſcopus, Presbyter, Diaconus ad ſolemnia Miſſarum celebranda præſumat cum baculo introire, aut velato capite Altari Dei aſſiſtere, quoniam & Apoſtolus prohibet, viros velato capite orare in Eccleſia, & qui temere præſumpſerit, communione privetur*: ex his comæ fictæ, ac pileolus, ut Petrus Le-Brun ſapienter expendit, in celebrando Miſſæ ſacrificio prohibentur (1). In Miſſali Romano juſſu Urbani VIII. ad meliorem formam redacto Decretum ejuſmodi continetur: *Nemo audeat uti pileolo in celebratione Miſſæ ſine expreſſa licentia Sedis Apoſtolicæ, non obſtante quacumque contraria conſuetudine*. Nonnulli ſane Scriptores hæc ignorantes, vel diſſimulantes, eam facultatem in Epiſcopum libere conferunt, ut comas fictas in ſacro faciendo permittere poſſit, ſi neceſſaria cauſa adducatur, & eædem comæ ad modeſtiam ita compoſitæ ſint, ut naturales capilli videantur (2). Nunquam tamen hanc ſententiam Apoſtolica Sedes probavit. Nam Innnocentius XI. ad Legatos Apoſtolicos, & Epiſcopos Litteras dedit, monuitque nullam ipſis poteſtatem, ut comas ejuſmodi Presbyteris celebrantibus concederent. Id colligitur ex Patre La-Croix, qui ipſas Pontificis litteras indicat (3). Cum vero Alexander VIII. Pontificatum gereret, peculiaris Congregatio juſſu ipſius Pontificis hanc opinionem ſedulo perpendit, nulloque fundamento innixam declaravit (4). Quod de comis adſcititiis, idem de pileolo Scriptorum omnium judicio (5) afferendum eſt. Plures in hac civitate, ac diœceſi, circulo quodam ex capillis confecto ad caput utuntur, ne tempora, dum ſacrum faciunt, frigore perſtringantur. Capitis vero partem, ubi Clericalis corona deſignatur, nudam relinquunt. Hujuſmodi vero circuli per ultimum Romanum Concilium penitus interdicuntur (6). Cum tam hæc noſtra Civitas, ac Diœceſis Provinciæ Romanæ terminis haud includatur, & cum poſt idem Concilium circuli ex capillis in Miſſæ celebratione Romæ retineantur, nihil ſuper hac re novi conſtituimus, modo circuli modeſti ſint, & neceſſitati ſolum accommodentur: ſi qui abuti hac humanitate voluerint, eamdem omnino conſuetudinem abrogabimus.

XV. Inſuper Sac. Congregatio univerſis Sacerdotibus, licet Protonotariis Apoſtolicis, aut qualibet dignitate, & Canonici titulo præditis etiam in Eccleſiis Cathedralibus, aut Metropolitsnis, anulum in digitis gerere vetat, dum Miſſam celebrant. Decreta per Gavantum, alioſque plurimos afferuntur (7).

XVI. Idem nos quoque in Civitate, ac Diœceſi ſingulis Sacerdotibus interdicimus, licet iis honorum titulis, quos modo enumeravimus, ſupra cæteros commendentur. Inſuper ad Sacram Rituum Congregationem delatum fuit, aliquos Parochos, & Ordinum Mendicantium Præfectos in celebrando Miſſæ Sacrificio adhibere inſtrumentum argenteum cum candela, quod vulgo *Bugia* nuncupatur. Quamobrem die 22. Auguſti anni 1734. has Litteras ad nos dedit, quas integras ſubjicimus, obſervandaſque mandamus, ne, licet inviti, ad ſeveritatem in delinquentes pertrahamur.

Eminentiſſime, ac Reverendiſſime Domine Obſervandiſſime.

Cum Sacrorum Rituum Congregationi innotuerit, quemdam in iſta Civitate Bononiæ irrepſiſſe abu-

(1) *In explicatione precum, & celeb. Miſſæ tom. 1. pag. 103.* (2) *Paſqualigus de Sacrific. novæ legis quæſt. 373. Theophil. Raynaudus Operum tom. 3. de Pileo, & cæteris capitis tegminibus ſect. 2. §. nunc. e contrario. Thiers in tract. comarum pag. 373.* (3) *Lib. 6. part. 2. num. 401.* (4) *Urſaya in Inſtitut. Criminal. lib. 1. tit. 10. §. 4. num. 51.*

(5) *Byſſ. in Hierurgia litt. B. num. 109. Gavant. ad Rubric. Miſſ. part. 1. tit. 2. de ingreſſu Sacerdot. ad Alt. litt. F. Monacell. in formul. leg. tom. 4. pag. 32. n. 14. Diana in edit. coordinata tom. 2. tract. 1. reſol. 139. num. 2.* (6) *Tit. 16. c. 3.* (7) Gavant. *part. 2. tit. 1. de Præparat. Sacerd. celebraturi pag. 71. impreſſ. Venet. an. 1690. & in ſuis deciſ. apud ipſum verbo: Anulus. Clericatus in Reſolut. Rituum ante ſua Deciſ. Sacrificio Miſſæ 17. La-Croix lib. 6. cap. 2. mſu 403. Theoph. Pittonillus in ſuo Sacro Enchyrid. lib. 1. cap. 1. ſect. 3.*

Digitized by Google

abuſum, quod tum Parochi ejuſdem, tum Superiores Ordinum Mendicantium nulla dignitate Eccleſiaſtica inſigniti, nulloque juſto titulo fulti in celebratione Miſſæ ſive ſolemnis, ſive privatæ inſtrumento argenteo cum candela, quod Bugia *nominatur, noviter uti præſumpſere, Eminentiſſimi, & Reverendiſſimi Patres eidem Sac. Congregationi Præpoſiti Eminentiæ Veſtræ ſcribendum eſſe duxerunt, ut ipſa abuſum prædictum zelo, quo pollet, Eccleſiaſticæ diſciplinæ a Civitate ita omnino tollere, & amovere curet, Parochoſque omnes, & Ordinum Mendicantium Superiores, adhibitis iis Juris remediis, quæ prudentiæ ſuæ opportuna, vel etiam neceſſaria videbuntur, auctoritate ipſius Sacræ Congregationis moneat, coerceat, & ad terminos ſuos reducere non omittat; & E. V. manus humillime oſculo.*

Romæ 18. Auguſti 1734.

E. E. Humillimus, atque Addictiſſimus Servus

A. F. Cardinalis Zondadari Pro Præf.

N. M. Tedeſchi Archiep. Apam. Sac. Rituum Congr. Secret.

XVII. Delatum nobis eſt poſt has Litteras in eam ſententiam plures adductos eſſe, ut Protonotariis Apoſtolicis, qui in litteris haud nominantur, uti liceat eodem inſtrumento cum candela, dum Sacrum in Altari conficiunt. Quare id minime ipſis licere declaramus, cum inter Participantes, ut vocant, non adſcribantur, ſed ſolum inter honorarios, qui more reliquorum Sacerdotum Miſſæ Sacrificium peragere debent. Et ſane, ſi Abbates Regulares, qui benedictionem ab Epiſcopo acceperunt, & inſignibus Pontificalibus utuntur, dum primam Tonſuram minoreſque Ordines Regularibus ſibi ſubjectis conferunt, rem divinam privatim, ſicuti cæteri Sacerdotes, facere tenentur juxta Decreta Alexandri VII., quæ mox afferemus, ubi de Miſſæ Sacrificio res eſt, in quo Pontificalia ornamenta non adhibentur, ſi, inquam, hæc ita ſint, qua ratione Protonotarii Apoſtolici honoris cauſa deſignata, qui carent ejuſmodi privilegiis, nec habent in Miſſæ celebratione uſum Pontificalium, inſtrumentum argenteum cum candela ſibi ad Altare convenire judicabunt, quod Parochis, cæteriſque Sacerdotibus interdicitur? Accedit etiam quod Sac. Congregatio Rituum hæc ſtatuit (1): *Sacra Rituum Congregatio declaravit, non licere Illuſtriſſimis Dominis Referendariis Apoſtolicis honorariis Miſſam celebrantibus in Civitatibus, quarum regimini præficiuntur, uti Ritibus, qui proprii Eminentiſſimorum Cardinalium, & Epiſcoporum videntur, ſed iidem rem ſacram facere tenentur more cæterorum Sacerdotum, prout in privatis Miſſis præſcriptum fuit Abbatibus in Decreto circa uſum Pontificalium Prælatis Epiſcopo inferioribus conceſſorum emanato ab eadem Sacra Congregatione habita coram fel. mem. Alexandro VII. die 20. Septembris 1659. & ita ſervari mandavit ab Illuſtriſſimo Gubernatore Civitatis Cæſenæ die 8. Februarii 1675:* An igitur fas erit Sacerdotibus, licet inter Protonotarios Apoſtolicos honoris gratia cooptatis, qui tamen utriuſque Signaturæ Referendarii non ſunt, nec Urſium Præfecti, diverſo modo, ac reliqui Sacerdotes, Miſſæ Sacrificium agere, & privilegio uti, quod pluribus aliis dignitate præſtantioribus denegatur?

XVIII. Certum igitur, decretumque eſt nulli Sacerdoti in Diœceſi, ac Civitate argenteum inſtrumentum, de quo nunc agimus, tribuendum eſſe, niſi qui forte ob veterem poſſeſſionem, aliaſque legitimas rationes ipſius inſtrumenti uſum retinuerint Sacra Rituum Congregatione probante (2). Nos etiam opportuna Decreta promulgavimus, quæ in tabularium hujus noſtræ Eccleſiæ relata ſunt, ut eidem Sacræ Congregationi morem gereremus. Ipſa quoque non privatis modo Sacerdotibus, ſed etiam Canonicis, & Capituli dignitatibus præcepit, ne in celebrando Miſſæ Sacrificio ullum adminiſtrum haberent, qui Miſſali aſſiſtat, qui pagellas evolvat, calicem detergat, vinum, & aquam infundat, ipſumque Calicem, cum opus eſt, tegat, ac detegat. Decreta ejuſmodi poſt Synodum, accuratiſſimi Battiſtelli Epiſcopi Fulginatis excuſa fuerunt (3). Conſtat tamen Sacram Congregationem in illos Canonicos, ac Dignitates hæc ſanxiſſe, qui inſtrumento argenteo cum candela uti non poſſunt; quemadmodum alio

De-

(1) *Monacellus tom. 4. fol. num. 89.* (2) *Die 28. Aug. anno 1734.*
(3) *Pag. 235. & 236.*

Digitized by Google

Decreto Monaeellus comprobat (1). Nam ſi illud permittatur, *Miniſter etiam de candela*, uti nuncupari ſolet, admittendus neceſſario videtur. Itaque, ſub pœnis arbitrio noſtro ſtatuendis, nullum ii miſterium adhibeant, dum ſacrum conficiunt, quibus idem inſtrumentum argenteum minime conceditur; qui tamen hoc jure prædici ſunt, licet miniſtrum ipſis non denegemus, aliqua tamen ſuperſunt, de quibus admoneantur. Ac primum, ipſimet perficiant, quæ ad Sacrum Calicem ſpectant, cum eos miniſtros aliquando deferant, qui, licet Clericalem habitum ſuperinduant, ne Tonſuram quidem acceperunt. Etenim evenire poteſt, ut Calicem contingant, in quo Chriſti Sanguis contineatur; tunc præſertim, cum die Natali Domini poſt duas priores Miſſas Calix minime detergitur, in quo Chriſti Sanguis ſupereſſe poteſt. Certum vero eſt (licet mitiores recentium Scriptorum opiniones ſequi velimus) Sacerdotibus tantum, ac Diaconis poteſtatem fieri, ut Sacra Vaſa contingant, in quibus Chriſti Corpus, & Sanguis habeantur: Subdiaconis tribuitur, dum Altari miniſtrant, Calicem & Patenam tangere ubi Chriſti Corpus, & Sanguis non fuerint. Acolytis autem extra Altaris miniſterium eadem facultas traditur, cum Vaſa Sacra ad Sacrificium neceſſaria præparare ipſi debeant. Tandem diuturna conſuetudine ſactum eſt, ut Ordinati omnes, & qui ſola Tonſura prædici ſunt, ſi aliqua cauſa intercedat, Sacra Vaſa, dum vacua ſunt, extra Altaris miniſterium contingant (2).

XIX. Poſtremo, ut rite omnia pacateque fiant, fatemur æquo libentique animo nos excipere ſingula privilegia, quæ Abbatibus Regularium ſolemne ſacrum facientibus ab Alexandro VII. per Decreta generalia tradita fuerunt (3), quæque poſt Synodum Cardinalis Jacobi Boncompagni impreſſa leguntur. Attamen ægerrime pateremur, ſi in Miſſis Pontificalibus, aut privatis ea negligerent, quæ iiſdem Decretis præſcribuntur. Inter privilegia illud enumeratur (4): *Pontificales benedictiones cum trina Crucis productione in Miſſis tantum Pontificalibus, necnon Veſperis, & Matutinis Pontificaliter itidem celebratis licere ſibi tantum, meminerint*. Illud vero ipſis interdicitur (5): *In Miſſis privatis quoad indumenta, cæremonias, Miniſtros, Altaris ornatum, & benedictionis largitionem a ſimplici Sacerdote non diſcrepent*. Procurator Generalis Ordinis Caſſinenſis contra ejuſmodi Decretum, veterem conſuetudinem, & peculiaria quædam privilegia Sacræ Congregationi protulit, quæ tamen die 20. Julii anno 1660. reſpondit: *ſervandum eſſe Decretum* quod Alexandri VII. auctoritate confirmatum fuit. Quare ſedulo caveant Abbates, ut manus dextera, quæ benedictiones in ſacris ſolemnibus impertiri conſuevit, ſemel tantum populo benedicat, cum privatim ſacrificium celebrant. Id vero non ita difficile videtur, cum ipſis more Epiſcoporum ſolemnia facere haud crebro juxta Pontificia ejuſdem Decreta permittatur.

§. V.

De Celebratione quarumdam Miſſarum.

XX. NON ſemel Presbyteri Seculares in Eccleſias Regularium ſe conferunt, ubi cum Feſtum duplex eo die per ipſos celebretur, peculiaris Miſſæ forma proponitur, quæ in Romano Miſſali non continetur; quæ licet Seculari Clero, & Sacerdotibus in illas Eccleſias confluentibus minime permittatur, eam tamen Sacerdos ſibi tribuit, dum in iiſdem Eccleſiis Sacrum Deo operatur: quod ſane vetitum eſt, cum nemo poteſtatem habeat, ut privilegii limites prætergrediatur. Clericatus (6), & Biſſus (7) omnia, quæ Sacra Congregatio ſuper hac re conſtituit, plene commemorant. Macrius vero (8) Presbyteros Seculares uti poſſe Regu-

(1) *Part. 1. tit. 2. form. ul. 4. ſub. num. 28.* (2) *Suarez in 3. part. D. Thomæ tom. 3. diſp. 81. ſect. 8. §. tertium exemplum. Paſqualigus de Sacrific. novæ legis quæſt. 837. per totam. Quartus ad Rubric. Miſſalis part. 2. tit. 1. dub. 6. lib. 6. La Croix p. 2. num. 357. & ſequentibus.* (3) *Die 17. Septemb. an. 1659. & die 20. Julii anno 1660.* (4) *In Decretis anno 1659. §. 13.* (5) *§. 21.* (6) *In unione earumdem ante ſuas deciſiones de ſacrificio Miſſæ num. 16.* (7) *Litt. M. n. 216. §. 4.* (8) *In notitia Eccleſiaſt. verbo: Miſſa.*

gularium Miſſali cenſet, ſi in ipſorum Eccleſia Romanum haberi nequeat. Attamen, ut Sacri Ritus obſerventur, Præfectos Regularium, qui Miſſali Romano non utuntur, admonemus, ut pro exteris Sacerdotibus illud in Sacrario retineant, ne aliam, ac debent, Miſſam celebrent, ſed eam potiſſimum, quæ in Miſſali Romano præſcribitur, ſi in eo propria illius Sancti, de quo celebritas agitur, Miſſa deſignetur; aliter vero de communi ejuſdem Sancti Miſſam eligant, quæ pariter in Romano Miſſali adnotatur. Ita per Sacram Rituum Congregationem die 19. Novembris anno 1622., ac die 9. Junii anno 1668. ſancitum fuit: *Qui celebrat Miſſam in aliqua Eccleſia Regularium, aut etiam Monialium, in qua ſit de feſto duplici habente Miſſam propriam, quæ non ſit conceſſa omnibus, Miſſam quidem dicat de Feſto, ſed cum Miſſali Romano.* Idem Scriptores fere omnes teſtantur (1), quod magis etiam Decreto generali probatur per eamdem Congregationem die 20. Novembris 1717. promulgato, quod deinde Clemens XI. ſua auctoritate confirmavit; inſertumque eſt Bullario (2), in quo ejuſdem Pontificis Conſtitutiones colliguntur: *Licere in poſterum tum Confeſſario, tum Capellanis quarumcumque Monialium ſervitio addictis Miſſas Sanctorum, de quibus ipſæ recitant officium, celebrare, ſed cum Miſſali Romano, & de Communi, non vero Miſſas proprias eorumdem Sanctorum variis Ordinibus a Sacra Congregatione conceſſas: & ita decrevit, & ſervari mandavit die 20. Novembris 1717.*

XXI. Ex veteribus teſtamentis deprehendimus nonnullos pietate ductos præcepiſſe, ut Miſſæ Sancti Gregorii pro ipſorum expiatione celebrarentur. Hic mos obſolevit; idque tribuendum eſt Sacrorum Rituum Congregationi, quæ Miſſas ejuſmodi penitus abrogavit. Verum in hac re multi decipiuntur, quos ab errore liberandos exiſtimamus, ut priſca religio, ac pietas reſtauretur. Igitur tradit Sanctus Gregorius (3) defuncto quodam Juſto Monacho, ſe Pretioſo pariter Monacho hæc demandaſſe: *Vade itaque, ab hodierna die diebus triginta continuis offer pro eo Sacrificium; ſtude, ut nullus prætermittatur dies, quo pro abſolutione illius Hoſtia ſalutaris non offeratur.* Abſoluto Miſſarum numero Juſtus Monacho Copioſo apparuit, cui ſe Purgatorii cruciatibus ereptum eo tempore nunciavit: *Fratres vero* (inquit S. Gregorius (4)), *ſollicite computaverunt dies, & ipſe dies extiterat, quo pro eo trigeſima oblatio fuerat impleta.* Hinc Miſſarum uſus dimanavit, quæ a Sancto Gregorio nuncupantur. Illum deinde Cluniacenſe Monaſterium inter ſuas conſuetudines adſcivit, quas Uldericus Regularis Benedictinus lib. 3. cap. 29. complexus eſt. Fideles omni Seculo eamdem conſuetudinem pariter receperunt.

XXII. Interjecto aliquo tempore triginta Miſſas prorſus ineptas, & rebus haud convenientibus refertas quidam ſine ulla facultate temere confecit, eaſque a S. Gregorio appellavit, quas etiam diligenter expendit Thiers (5). Sacra igitur Rituum Congregatio eaſdem Miſſas celebrari omnino vetuit, non vero piam conſuetudinem a S. Gregorio inductam, ut per triginta dies continuos totidem Sacrificia Deo offerantur pro illius expiatione, qui e vivis decedit. Cavendum tamen eſt, ſi eo dierum ſpatio pro defunctis Sacrum fieri nequeat eam Miſſam, quæ tunc ab Eccleſia perſcribitur, pro defuncto peragendam, cum præſertim Sanctus Gregorius Miſſas, quæ pro defunctis agi ſolent, minime indixerit. Quod ſi intra trigeſimum dierum numerum poſtremi tres dies Majoris Hebdomadæ occurrant, diebus inſequentibus numerus abſolvatur. Idem per conſuetudines allatas Cluniacenſis Monaſterii indicatur. Inter eruditos, qui de hac re agunt Patres, Bollandiſtæ (6) locum habere poſſunt. Inter alios vero, qui ſcripſerunt poſt Decretum Sac. Congregationis Miſſas S. Gregorii, ut dictum eſt, prohibenris, Clericatus (7) adnumeratur, qui reliquos omnes ejuſdem ſententiæ complectitur. Item Gavellus (8), ac præ-

ſer-

(1) *Gavantus tom. 1. part. 3. tit. 10. num. 16. Biſſ. Litt. M. num. 216. §. 4. Tonell. Sacr. Enchirid. lib. 1. cap. 2. § 8. Sporer. Theol. Moral. tom. 3. part. 2. cap. 6. ſect. 4. §. 3. num. 430. La-Croix tom. 2. lib. 6. part. 2. n. 372. & 376.* (2) *Pag. 576.*

(3) *Lib. 4. cap. 5. de Dialogis.* (4) *Loco citato.* (5) *In ſuo tract. Superſtition. tit. 2. lib. 4. c. 4* (6) *Tom. 7. Maij in Paralipomenis pag. 54. n. 11.*

(7) *De Sacrific. Miſſæ deciſ. 14. n. 19.* (8) *In Opuſc. de caſib. conſcient. caſu 18.*

Digitized by Google

ſertim Benedictus XIII. de nobis optime meritus, qui ſupra cæteros erudite accurateque hoc argumentum pertractavit (1).

XXIII. Sanctus Thomas docuit, quod (2) *ex parte Sacrificii Miſſæ æqualiter prodeſt Defuncto, de quocumque dicatur; ex parte tamen orationum magis prodeſt illa, in qua ſunt orationes ad hoc determinatæ*: ob hanc cauſam de quibuſdam piis hominibus traditur, qui Miſſam pro Defunctis quotidie celebrare voluerunt, quemadmodum S. Petrus Damianus teſtatur (3). Illis tamen omiſſis, quæ inſtinctu divino, afflatuque facta fuiſſe putandum eſt, atque ideo noſtris oculis cum admiratione ſuſpicienda, non vero imitanda ſubjiciuntur, illis, inquam, omiſſis, certi dies, quibus Miſſa pro Defunctis agi nequit, ab Eccleſia ſtatuuntur, quos hoc loco enumerabimus, ut non pauca impediantur, quæ in Civitate, ac Diœceſi contra has leges committi deprehendimus.

XXIV. Solemnes pro Defunctis Miſſæ haberi poſſunt, cum privatæ pro iiſdem conceduntur. Idem permittitur, etiamſi duplex aliquod Officium majus, vel minus agitur, ſi tamen ſolemnia pro Defunctis ſupremis alicujus tabulis inſtituta fuerint, iiſque diebus peragantur quotannis, quibus illi e vita migrarunt; hæc enim Sacrorum Rituum Congregatio ſimul depoſcit *& quod ſint a teſtatore preſcriptæ, & quod dies, in qua celebrantur, ſit vere dies illius obitus annua* (4). Diebus autem Dominicis, aut Feſtis ex præcepto, vel quibus *de Feſto duplici* nullum officium inſtitui poteſt, annuæ Miſſæ ejuſmodi pro Defunctis celebrari nequeunt.

XXV. At vero, *Si quis die Feſto ſit ſepeliendus, Miſſa propria pro Defunctis, præſente corpore, celebrari poterit* (5), *niſi obſtet magna diei ſolemnitas*. Per hæc ſane verba Duplicia primæ Claſſis ſecluſa videntur; & Sacra quoque Rituum Congregatio die 5. Julii anno 1698., cum petitum fuiſſet octavo loco: *An in duplicibus primæ claſſis poſſit cantari Miſſa Defunctorum præſente corpore*: reſpondit, *negative*. Attamen diſputandi locus adhuc ſupereſt: an Sacra Congregatio omnia duplicia primæ claſſis (6), an magis ſolemnia (7) complectatur, in quibus, licet præſente corpore, Sacrum pro Defunctis confici non poteſt. Id ſane judicio noſtro dirimendum non eſt. Quare ſolum admonebimus in Miſſali quidem poſt Miſſam *in die obitus*, ſeu *Depoſitionis Defuncti*, diem pariter tertium, ſeptimum, & trigeſimum cum propria oratione ad expiandas Defunctorum animas deſignari; tamen illis diebus ejuſmodi Miſſæ tantum celebrari poſſunt, quibus privatim pro Defunctis ſacrum facere licet, non vero illis etiam diebus Feſto aliquo, ut dictum eſt, impeditis, licet *die anniverſario, aut præſente corpore*, ſolemnia pro Defunctis tunc permittantur.

XXVI. Juxta Miſſalis Rubricas, *Miſſæ privatæ pro Defunctis quocumque die dici poſſunt, præterquam in Feſtis duplicibus, & Dominicis diebus*. Item quibus diebus *de Feſto duplici* nullum Officium inſtitui poteſt, Miſſæ pariter votivæ, ac pro Defunctis omittuntur. Id obſervandum contingit infra Octavas Epiphaniæ Domini, Paſchatis, ac Pentecoſtes. Licet autem infra Octavas Corporis Domini, ac Natalis ejuſdem *de Feſto duplici* celebritas agatur, Sacra tamen Rituum Congregatio annis 1670., ac 1700. vetuit, ne ſolemnia pro Defunctis eo tempore indicerentur. Idem omnino præcipitur, cum Sacroſancta Euchariſtia palam expoſita adoratur.

XXVII. In Litteris Apoſtolicis, quibus olim Altaria privilegiata declarabantur, cautum non fuit, utrum Miſſa ad eadem Altaria celebranda pro Defunctis ſtatueretur. Hinc locum habuit diſputatio, an pro comparandis Indulgentiis Miſſa pro Defunctis, an alia quælibet requiratur; hanc poſtremam ſententiam Fagnanus defendit (8). Nunc omnis dubitandi cauſa ſublata videtur, cum iiſdem litteris, quibus Altare privilegiatum conceditur, Miſſa quoque pro Defun-

(1) *Serm. 20. de Purgatorio.* (2) *Tom. 4. diſt. 45. qu. 1. art. 3. quæſtiunc. 1. ad 1.*

(3) *Opuſc. 34. cap. 5.* (4) *Decret die 22. Nov. ann. 1664. confirmatum die 23. Sept. anno 1669.* (5) *Rit. Rom.* (6) *Ita Quartus ad Rub. Miſſal. part. 1. tit. 5. dub. 5. num. 7.*

(7) *Ita Paſqualigus de Sacrificio novæ Legis tom. 1. quæſt. 285.* (8) *Cap. quidem num. 13. & ſeqq. de celeb. Miſſ. Diana in editione coordin. part. 9. tract. 2. reſol. 8. Paſqualigus de Sacrific. novæ Legis quæſt. 732. Tamburin. in Methodo celebr. Miſſæ lib. 2. cap. 7. §. 7.*

functis (1) decernatur. Aliud tamen inquirendum ſupereſt, an, ſi teſtatores Miſſas ad Altare privilegiatum pro Defunctis quidem præceperint, idem onus impleri valeat diebus per Rubricas, ut ſupra dictum eſt, impeditis. Sacra Rituum Congregatio (2) ſacrum de *Feſto currenti*, pro expiatione Defuncti juſſit offerri, ſi tunc celebrandæ pro Defunctis Miſſæ contigerint. Alexander VII. id confirmavit, & ſervandum omnino voluit, licet per teſtatores ad Altare privilegiatum Miſſæ decernantur. Ex hoc Decreto non ſatis conjicitur, utrum Pontifex Altaria privilegiata non quidem in perpetuum, ſed ad ſeptennium, & certis ſolum per hebdomadam diebus complectatur; quæ deinde Clemens IX. complexus eſt. Cum Innocentius XI. Pontificatum gereret, animadverſum fuit litteras Apoſtolicas Alexandri VII., & Clementis IX. de Miſſis ſolum pro Defunctis agere, quæ ex teſtamento celebrandæ ſunt diebus ob aliquod Feſtum duplex impeditis. Hinc propoſitum, ac diligenter examinatum fuit, an, quæ cauta fuerunt Decretis Alexandri VII., & Clementis IX., quoties impedimentum Feſti duplicis obtingit, eadem ſervari deberent reliquis etiam diebus, quibus, licet Feſtum duplex haud celebretur, Miſſæ tamen pro Defunctis prohibentur. Hanc Innocentius Pontifex ſententiam probavit; & anno 1714. Decretum ſuper eadem re promulgatum fuit, quod Clemens XI. confirmavit (3).

§. VI.

De Pietate, ac Religione in Sacro celebrando neceſſariis, ac de tempore, quod illis impendi debet.

XXVIII. Quemadmodum lætitia maxima perfuſi ſumus, cum multos Sacerdotes Regulares, ac Seculares vidimus ſumma pietate Sacrum facere, & in ipſo peragendo debitum tempus inſumere, ita profecto graviſſimum dolorem accepimus, cum aliquos nos ipſi deprehendimus, qui adeo feſtinanter, indecore, linguaque præcipiti rem divinam conficiebant, ut, quæ tunc legerent, nullo modo percipere potuerimus. Plurimi ſane inter Sacerdotes non exiguam temporis partem mane conterunt in foro, vel inanibus colloquiis, vel etiam negotiis ipſorum dignitati parum accommodatis, donec celebrandi tempus acceſſerit: tunc ad Sacrarium properant, & ſacris veſtibus induti, vix limen Altaris contigerunt, fere intra momentum. Miſſa jam abſoluta, Sacrarium repetunt, depoſitiſque ſacris indumentis, ad forum, publicaſque officinas revertuntur. Utinam hæc falſa eſſent! Populus in quaſdam Eccleſias magna frequentia convenit eam ob cauſam, quod ibi Miſſarum Sacrificia breviſſimo temporis ſpatio conficiuntur. Perpauci in alia templa confluunt, in quibus non eadem celeritate Miſſas agi ſuſpicantur. Illud quoque non ſine quodam horrore a probiſſimis viris audivimus, aliquos Sacerdotes, ut cæteris omnibus ad celebrandum in privatis nobilium Sacellis Sacrificium præferrentur, pro quodam merito protuliſſe, quod citiſſime rem Divinam expedirent. Illud igitur certiſſimum eſt non deeſſe, qui Sacrum negligentiſſime faciunt, verba cum feſtinatione proferentes, intempeſtive, quæ agenda ſunt, properantes, vel ea ſimul cum verbis conjungentes, cum tamen verba pronuncianda non ſint, niſi quilibet actus prius abſolvatur. Ad Altare tam exiguo tempore, adeoque incompoſite detinentur, ut nullam animo religionem, nullam verbis, ac precibus, quæ ad Sacrificium pertinent, attentionem habere procul dubio videantur. Sacerdotibus ejuſmodi illud aptiſſime convenire poteſt, quod olim Tertullianus, cum diverſam rem pertractaret, poſtulavit: *Sacrificat an inſultat?*

XXIX. Si eodem pietatis ſtudio, quo famulus Dei Joannes Abulenſis, incenderemur, ſingulis hebdomadæ diebus libentiſſime Eccleſias mane percurreremus, ejuſque exemplum ſequeremur; cum ille, uti Pater Segneri commemorat (4), Miſſæ Sacrificio adeſſet, in quo Sacerdos Chriſti Corpus tanquam ofellam manibus verſabat, ad Altare acceſſit, ut decidentem can-

(1) *Bordon. de Legatis cap. 7. num. 48. & ſeqq. Amoſt. de cauſis piis tom. 2. lib. 2. cap. 5. num. 47.* (2) *Anno 1662.* (3) *Habetur in Bullar. pag. 571. & in Miſſali excuſo in Colleg. de Propag. Fide, aliiſque Miſſalibus.* (4) *In ſua Paſtorali Inſtit. cap. 14. §. 1.*

Digitized by Google

candelam ſuo loco reſtitueret, & voce quidem demiſſa, vultu tamen inflammato ad Sacerdotem converſus, dum Hoſtiam e manibus deponeret: *Age, inquit, decenter cum hoc puero, nam optimos habet parentes*. Quibus verbis adeo commotus fuit Sacerdos, ut ad meliorem deinde frugem traductus fuerit. Quoniam vero imperfecti nos ipſi ſumus, & Sacrum qua par eſt religione, ac diligentia minime facimus, ita ut ſupremo die per Divinum Judicem nos vehementer arguendos merito timeamus; hinc aliqua ſolum afferemus, quibus nos ipſi, ac reliqui Sacerdotes, quibus opus eſt, recte inſtituantur. Deinde, noſtra interpoſita auctoritate, nonnulla prohibemus, quæ pravum exemplum ſimul, & horrorem piis Fidelibus excitant.

XXX. In Miſſalis Rubrica hæc leguntur: *Sacerdos autem maxime curare debet, ut ea, quæ clara voce dicenda ſunt, diſtincte, & appoſite proferat; non admodum feſtinanter, ut advertere poſſit, quæ legit; nec nimis moroſe, ne audientes tædio afficiat*. Cardinalis etiam Bona in eo libello, quo Sacerdotem pro ſacro rite faciendo inſtituit, hæc tradit (1), *omnia verba, quæ ſive elata, ſive ſubmiſſa voce proferentur, clare, diſtincte, ferventer, & abſque ulla feſtinatione pronunciabis; nihil interim mente revolvens, quantumvis bonum, & ſanctum videatur, quod a propria, & litterali verborum ſignificatione alienum ſit, ut, & menti Eccleſiæ conformes, quæ omnes Miſſæ preces, lectiones, & ſententias magno cum delectu ad Sacerdotis, & adſtantium inſtructionem, & devotionem ſelegit*. Scriptores autem juxta Rubricam temporis ſpatium, quod in Miſſæ celebratione impenditur, duplex conſtituunt, videlicet interius, & exterius. Primum quidem in recta, integraque verborum pronunciatione, in precibus, cæteriſque rebus a Sacris ritibus præſcribuntur, attente decenterque abſolvendis collocatur; alterum vero illud eſt, quod pietati Sacerdotis liberum relinquitur. Admonent tamen, ut hanc ſecundam prolixitatem quo poſſunt ſtudio ſinguli evitent, ne faſtidium populo afferatur; primam vero non ſine gravi culpa omitti poſſe fatentur. De illa ſane ſermonem habebat S. Philippus Nerius (2), cum Sacerdotes, qui in ſacro peragendo cœleſti voluptate ſupra modum cumularentur, hortari ſolebat, ut dicerent: *Non palam has delicias, ſed clam in cubiculo magis optarem*. Hoc pacto innuebat Sacrum religioſe quidem fieri debere, cavendum tamen, ne tædio populus afficiatur, in cubiculo autem pietati habenas laxandas eſſe. Iraque, ſi ſpatium temporis interius, quod requiritur in iis omnibus rite perficiendis, quæ modo explicavimus, ſedulo perpendatur, non ita brevi tempore, ut multi exiſtimant, Sacrum expediri poteſt, ſed ex unanimi Scriptorum (3) opinione ad tertiam horæ partem ſaltem debet pertingere, neque horæ dimidium excedere.

XXXI. Hæc ſententia pariter continetur in illa inſtitutione, quæ in Appendice poſtremi Romani Concilii excuſa fuit (4). Igitur parvi faciendi ſunt inepti quorumdam ſermones, qui nulla pietate præditi pravam conſuetudinem tueri contendunt, ob quam nulla habita honoris ratione rem divinam conficiunt, & præcipiti lingua omnia perturbant. Jactant igitur in populum, Miſſas prolixas faſtidium gignere: Agnum Paſchalem, qui Chriſtum Dominum exprimebat, ea lege fuiſſe Judæis propoſitum, ut comederent feſtinanter (5); Sanctum Thomam Cantuarienſem Archiepiſcopum in Sacro peragendo valde expeditum; poſtremo ſatis eſſe, ſi omnia legantur, & nihil eorum, quæ præſcripta ſunt, omittatur; nullo autem pacto conſtitui debere tempus, quod Sacro abſolvendo inſumatur. Attamen in primis, ſi quis tempus, quod ſuperius expoſuimus, impendere negligat, nunquam ſatis attente, ac decenter percurrere, atque agere poteſt univerſa, quæ in Rubricis continentur, quemadmodum docet Gobatus (6), cum illam conditionem *breviter* in celebranda Miſſa neceſſariam, his verbis explanat: *Breviter, at non feſtinanter, perinde ac ſi eſſet a tergo, qui ſcutica urgeret &c. breviter, id eſt,* circa

---

(1) §. 3. (2) *In ejus vita a Baccio ſcripta lib. 1. cap. 19. num. 9.* (3) *Quattus in Comment. ad Rubric. Miſſ. Rom. part. 1. tit. 16. dub. 6. Gobat. in Theol. experiment. tract. 3. caſu 23. num. 812. & ſequent. Biſſ. in ſua Hierurgia tom. 1. lit. B. verbo: Brevis num. 135. Coton. in ſuis Controver. lib. 2. controv. 5 num. 104. Clericat. in ſuis diſcord. Forenſ. Crimin. diſcur. 49. Roncaglia in ſua Theol. Moral. tract. 18. cap. 3. quæſt. 2. reſp. 2.* (4) *Pag. 246.*
(5) *Exod. cap. 12.* (6) *In Theol. experimentali tract. 3. cap. 23. ſect. 3. num. 814.*

Digitized by Google

circa dimidiam horam; vix enim breviori ſpatio poſſunt omnia in communibus Miſſis peragi cum debito decore, ac devotione, cum tamen ſit neceſſario tanta mora tribuenda Sacrificio, quanta neceſſaria eſt ad rite, ac devote omnia peragenda &c. Nec facile quis mihi perſuadebit, ſe communiter cum ſenſu pietatis, & ſine multis imperfectionibus, intra horæ quadrantem finire Sacrum. Inſuper nihil ducendæ ſunt injuſtæ illorum querimoniæ, ac faſtidium, qui Miſſæ Sacrificium celerrime abſolutum expeterent. Plurimi enim numerantur qui pietate inſignes ob ejuſmodi brevitatem graviter animo commoventur, eoſque Sacerdotes ſummopere commendant, qui pie, & eo temporis ſpatio, quod ſupra definitum fuit, Sacrum conficiunt. Præ cæteris tradit Cardinalis Baronius, (1) S. Auguſtinum inter alia mala, quæ vehementer arguere ſolebat, illud præſertim quorumdam extitiſſe, *qui queruntur de prolixitate Miſſarum*. Qui illam Exodi auctoritatem afferunt, *comedetis feſtinanter*, ut pravam conſuetudinem corroborent, Sacras litteras neſarie interpretantur. Pater quidem Theophilus Raynaudus hanc ſententiam ita explicat (2): *Eſto vero admitti poſſit vulgaris notio feſtinationis illius pro celeri, & prompta comeſtione, nihil tamen inde ad rem præſentem. Nam quoad ſignificationem tranſitus quam celerrimi, Ægyptiis urgentibus, breviſſime confecti, neceſſaria erat ea feſtinatio in Sacrificia Agni conſumendo, quæ ratio properandi ceſſat in hoc negotio.* Errat quoque apertiſſime, qui ad excuſandam Miſſæ brevitatem Sancti Thomæ Cantuarienſis exemplo utuntur. Petrus enim Rogerius, ſeu Gregorius XI., qui illius vitam ſcripſit, quam deinde Chriſtianus Lupus in lucem promulgavit (3), hæc ita tradit: *Comedebat itaque feſtinanter propter emiſſiones per Angelos malos, perniciosum ſcilicet vanarum cogitationum ſuperventum in Sacramentali Dominici Corporis perceptione; non tardus, non moroſus, non nova; præterquam quæ in Canone conſtituta ſunt, adjungens: verum ea præſertim hora profundiſſimas, tamquam ex intimis pietatis viſceribus, lacrymas profundebat, & ſingultus, tamquam attacta Chriſti vulnera, tota intima cordis excutiens viſcera, & effundens:* Quare exemplum Sancti Thomæ, quod graviſſimi Scriptoris auctoritate firmatum commemoravimus, illis procul dubio adverſatur, qui in Miſſæ Sacrificio brevitatem, ac negligentiam tutantur. Ipſorum oculis ſubjici potius deberet exemplum Rogerii Saleſburienſis Epiſcopi, qui miſere vitam abſolvit, uti refert Guillelmus Neubricenſis, cum Sacrum nimis feſtinanter, & ſine debita pietate celebraret, qua arte ſibi gratiam Henrici I. Angliæ Regis conciliaverat. Inſuper inter cætera, quæ in Concilio Conſtantienſi contra Joannem XII. prolata ſunt, illud quoque locum habuit: *Quod Miſſam raro, currenter, ſine devotione celebraret* (4). Non ſemel etiam improviſa morte aliqui Sacerdotes oppreſſi fuerunt, quod probiſſimi homines divino ſane judicio contigiſſe putaverunt ob indignam feſtinationem, qua rem divinam conficiebant, quemadmodum Pius Settala Dertonenſis Epiſcopus teſtatur (5).

XXXII. Tandem quo poſſumus majori ſtudio juxta infirmitatem noſtram Sacerdotes noſtræ Diœceſis obteſtamur, ut, quæ nos hucuſque declaravimus, ſedulo perpendant. Idem nos ipſi diligenter præſtabimus, ut, quæ olim negligenter commiſimus, in Miſſæ celebratione corrigamus. Parato, mœrentique per pœnitentiam animo ad Sacrum faciendum accedamus, ita ut per exteriora pietas interior indicetur, rectumque populus exemplum a nobis deſumat: quæ legenda ſunt, clara voce exprimantur, omnis linguæ feſtinatio prorſus impediatur; quidquid vel agendum, vel ore proferendum eſt, cum ſeria mentis conſideratione jungatur; & tunc tertiæ partis, vel etiam dimidiæ horæ ſpatium pro Miſſæ Sacrificio conſtitutum nimis prolixum non videbitur. Deo juvante fore confidimus, ut, Sacerdotes univerſi ſibi pro muneris ratione, ac dignitate ſatisfaciant; nec in forum, aut publicas Urbis officinas in poſterum ſimul conveniant, ut vanis rebus detineantur, ac deinde ex foro ad Sacrarium properantes Miſſæ Sacrificium inſtituant. Sin autem aliquis in iiſdem fori conventibus verſari perſiſtet, aut Sacrum nimis feſtinanter Deo operabitur, ſi advena fuerit, ſtatim ab Urbe, ac Diœceſi depelletur;

(1) *Ad annum Chriſti* 418. *ſub num.* 35. (2) *Tom.* 16. *ſuor. Oper. pag.* 10. *num.* 19. & *ſeq.* (3) *Tom.* 10. *cap.* 11. *ultimæ edition. ipſius Operum Venet. impreſſorum.*

(4) *Lupus eodem loco pag.* 373. *tom.* 9. (5) *In opere, cui titulus: Myſteria, & ſenſus Myſtici Sacrific. cap.* 50. *num.* 14.

Digitized by Google

tur; ſi Civis, aut Diœceſanus a Sacris Myſteriis peragendis, donec reſipuerit, interdicetur. Præcipimus, ut præſens edictum Sacrariis hujus Urbis, ac Diœceſis fixum conſervetur. Cuſtodes autem noſtro arbitrio punientur, ſi cœtus Sacerdotum in iiſdem Sacrariis ſive ante ſive poſt Miſſæ Sacrificium, fieri permittant, in quibus tempus inepte conteratur. Idem de Laicis intelligi debet, qui pro Sacro audiendo, vel ob alias cauſas in Sacrarium aliquando conveniunt.

INSTITUTIO XXXV.

De Indulgentia in forma Jubilæi per Summum Pontificem promulgata. De illis diebus, quibus indictum jejunium ſervari debet. De cauſis, ob quas hujuſmodi dies potiſſimum deſignantur.

I. Clemens XII., qui Pontificatum feliciter obtinet, cum provide expendat vanos, irritoſque fore conatus omnes, quos ad Principum concordiam, aliaque Eccleſiæ neceſſaria comparanda jampridem contulit, & ſine ulla intermiſſione libenter impendit, niſi Deus votis obſecundet, plenariam Indulgentiam, ſicut anno Jubilæi redeunte concedi ſolet, liberaliter impertivit iis omnibus, qui perfectis piis operibus, quæ indicuntur, Deum ſummo ſtudio obteſtabuntur, ut Chriſtianos Principes compoſitis bellis in amicitiam deducat, aliaſque ab Eccleſia ſua calamitates avertat: ſingulis autem Epiſcopis præcipit, ut in ſuis Diœceſibus eamdem Indulgentiam promulgent.

II. Quare, ut pio Pontifici libentiſſime morem geramus, hac noſtra declaratione eamdem Indulgentiam notam facimus, & ſingulos curæ noſtræ commendatos hortamur, ne cœleſtem hunc theſaurum conſequi prætermittant.

III. Hæc autem præcipiuntur: per tres dies jejunium; accedere ad pœnitentiæ Sacramentum, & Sacram Euchariſtiam ſuſcipiendam; templum inviſere, ubi preces Deo ferantur pro iis cauſis, quæ ſuperius expoſitæ ſunt; tandem mendicis ſtipem aliquam erogari. Templa, quæ in Civitate per nos deſignantur, ſunt: Metropolitana S. Petri nuncupata; Eccleſia Corporis Domini, & S. Mariæ, quæ a Pietate, & a Mendicantibus appellatur; Sanctorum Jacobi, & Philippi, quæ ad Moniales converſas pertinet.

IV. Dies 20. 22. 24. hujus menſis Decembris pro jejunio conſtituimus, vel dies 29. 31. Decembris, & Kalendas ineuntis Januarii, ut hoc pacto duas hebdomadas complectamur, quarum ſpatio quilibet jejunio ſatisfacere poſſit, Pœnitentiæ Sacramento animam expiare, Chriſti Corpus ſumere, templum inviſere, & egenos aliquo ſubſidio recreare.

V. Hos dies potiſſimum elegimus, qui ob proximam Natalis Domini celebritatem propitii magis videntur, cum Salvatoris adventum in terras, ubi mortalitatem indueret, Prophetæ nobis antea cum præſagio pacis denunciaverint: *Orietur in diebus ejus juſtitia, & abundantia pacis* (1). Item *miſericordia, & veritas obviaverunt ſibi, juſtitia, & pax oſculatæ ſunt*. Alio vero loco (2): *Non levabit gens contra gentem gladium*. Tandem inquit Iſaias (3): *vocabitur nomen ejus Princeps pacis*. Accedit (4), quod Chriſtus Dominus in lucem venit, cum univerſus Orbis tranquilla pace frueretur: *exiit Edictum* (tradit S. Lucas (5)) *a Cæſare Auguſto, ut deſcriberetur univerſus Orbis*. Id autem nonniſi Orbe compoſito contingere potuiſſet; quod alio pariter ejuſdem Evangeliſtæ teſtimonio confirmatur, dum ſubdit, Angelus hiſce concentibus nato Domino pacem celebraſſe: *Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus*. Hinc Sanctus Auguſtinus ſapienter ſcriptum reliquit: (6) *Regnante ergo Herode in Judæa apud Romanos jam Reipublicæ mutato ſtatu, Imperante Cæſare Auguſto, & per eum Orbe pacato, natus eſt Chriſtus*. Sanctus autem Hieronymus idem comprobat (7): *Veteres revolvamus hiſtorias, & inveniemus, uſque ad vigeſimum octavum annum Cæſaris Auguſti, cujus quadrageſimo primo anno Chriſtus natus eſt in Judæa; in toto Orbe terrarum fuiſſe diſcordiam, & fin-*

(1) *Pſalmo* 72. (2) *Pſalmo* 84. (3) *Cap.* 2. (4) *Cap.* 9. (5) *Cap.* 2. (6) *Lib.* 18. *de Civit. Dei cap.* 46. (7) *In Comment. de Iſaia cap.* 2.

Digitized by Google

ſingulas nationes contra vicinas gentes arſiſſe ſtudio præliandi, ita ut cæderent, & cæderentur. Orto autem Domino Salvatore, quando ſub Præſide Syriæ Cyrino prima eſt in Orbe terrarum facta deſcriptio, & Evangelicæ doctrinæ pax Romano Imperio præparata, tunc omnia bella ceſſaverunt, & nequaquam per oppida, & vicos exercebantur ad prælia, ſed ad agrorum cultus: militibus tantum, legionibusque Romanis contra barbaras nationes bellandi ſtudio delegato, quando impletus eſt ille Angelorum concentus: Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.

VI. Licet jejunium primæ hebdomadæ die 20., nempe feria ſecunda, die 22., hoc eſt feria quarta, & die 24. ſcilicet feria ſexta conſtituerimus, ab iis tamen, quæ in litteris Pontificis præſcribuntur, haud receſſiſſe putamus, licet per ipſas jejunium feria quarta, ſexta, ac Sabbato præcipiatur. Siquidem cum hujuſce rei natura in trino jejunio poſita ſit, & cum legitima cauſa intercedat, privilegium nempe, quo Fideles in Dominicæ Nativitatis Feſto, licet in diem incidat, quo ab eſu carnium eſt abſtinendum, tamen ob tantæ celebritatis præſtantiam iiſdem carnibus uti poſſunt: *Reſpondemus* (inquit Honorius III. (1)) *quod illi, qui nec voto, nec Regulari obſervantia ſunt adſtricti in ſexta feria, ſi Feſtum Nativitatis Dominicæ die ipſo venire contigerit, carnibus propter feſti excellentiam veſci poſſunt ſecundum conſuetudinem Eccleſiæ generalis*; cum item ſuſpicati fuerimus, ne impedimenta ad rem perficiendam excitarentur, ſi poſt diem Natalem Domini, vel ulterius etiam primæ hebdomadæ jejunium protraheretur; ideo facultate uſi ſumus, quæ Epiſcopo in cauſis ejuſmodi tribuitur, cum res minime ſit, ut opus aliquod per Pontificem indictum in aliud diverſum opus convertatur, ſed ſolum, ut jejunium in alium diem transferatur, quemadmodum P. Viva Theologus Societatis Jeſu recte perpendit (2). Illud etiam accedit, quod mentem Pontificis, cum de iis rebus agitur, interpretari poſſumus, uti docet P. Paſſerinus ex Dominicana Familia Theologus (3). Poſtremo rem deliberavimus, poſtquam Theologi ſuis ſententiis conſilium noſtrum confirmarunt. Minime vero improbamus, imo plurimum eos commendamus, qui feria quarta, ſexta, ac Sabbato hujus hebdomadæ jejunium ſervare velint, licet eodem Sabbato Natale Domini ſolemni gaudio celebretur. Sic enim Honorium III. imitamur, qui poſt allata ſuperius verba ita ſubdit: *Nec tamen hi reprehendendi ſunt qui ob devotionem voluerint abſtinere*. Interpretes autem hæc ſuperaddunt: *Immo magis laudandi ſunt*.

VII. In Diœceſim ſane hæc noſtra declaratio (licet poſt acceptas Pontificis litteras protinus illam exaravimus) ante celebritatem Natalis Domini pervenire nequit, ideoque impedimenta, quæ obvenire in Civitate poſſunt, uti ſuperius dictum eſt, de medio auferuntur. Quare piis operibus, quæ in Apoſtolicis litteris continentur, ſatisfieri poterit a die Dominico (ſtatim ac noſtra hæc declaratio innoteſcet) uſque ad alterum Dominicum diem, qui dierum quindecim ſpatium conficiet. Cavendum tamen, ut feria quarta, ſexta, & Sabbato alterius hebdomadæ jejunium habeatur. Templum quoque Parochiale in Diœceſi inviſendum deſignamus.

VIII. Qui in itinere, ſive mari, ſeu terra detinentur, ſtatim ac in Patriam redierint, & ſancta opera, quæ ſuperius ediximus, perfecerint, eamdem Indulgentiam aſſequentur. De Regularibus autem utriuſque ſexus, licet Clauſtro perpetuo incluſis: item de Laicis omnibus, & Eccleſiaſticis, vel Regularibus qui in carcerem, ſeu captivitatem conjecti, aut corporis ægritudine, aliqua legitima cauſa impediti, nihil eorum, quæ præſcripta ſunt, vel partem ſolum exequi poterunt, ita ſtatuimus, ut Confeſſarius a nobis probatus, vel poſt hanc promulgationem approbandus, in alia pietatis opera immutet ea, quæ reliquis propoſita ſunt, vel in aliud proximum tempus proroget, & illa ſolum præcipiat, quæ cujuſvis conditioni magis apte conveniant. Libellum precationum, quæ recitari debent tempore Jubilæi, typis excudi curavimus, ut omnes pro Summi Pontificis voluntate Deum clementiſſimum commodius obteſtentur.

IN-

(1) *Cap. explicari, de obſervat. jejunorum*. (2) *De Jubilæo quæſt. 8. de operibus injunctis, art. ultim. num. 2.* (3) *De Indulgentiis quæſt. 72. num. 504.*

Digitized by Google

INSTITUTIO XXXVI.

De efferendis Defunctorum corporibus, ac de Miſſis pro illorum expiatione celebrandis. Veterem eſſe, & Canonicum ritum decantandi Pſalmos, dum cadavera ad tumulum feruntur. Vetuſtiſſimum haberi inſtitutum faciendi Sacrum præſente cadavere, antequam ſepulturæ mandetur. Improbantur pravæ conſuetudines, quæ inductæ ſunt in efferendis cadaveribus. De facibus, quæ adhibentur in ducendis funeribus, ac de veteri ipſarum inſtitutione. De privatis funeribus, ac poſtremo de iis Defunctis, qui ad ſepulturam curru deducuntur.

I. INter cætera, quæ ſapienter, atque utiliter per Gabrielem Cardinalem Paleottum conſtituta ſunt pro felici hujus Civitatis, ac Diœceſis adminiſtratione, illud ſane adnumerari debet, quod prudenter ſanxit, ut corruptelas, ſumptuſque immoderatos tolleret, qui in efferendis cadaveribus, & exequiis celebrandis impendebantur. Id porro accidit, cum Alexander Cardinalis Sfortia hujus Civitatis de Latere Legatus una cum *Antianis* Conſulibus, Vexilliſero Juſtitiæ, & Senatu contra ingentem virorum, & mulierum luxum in veſtibus, & conviviis exornandis Edictum promulgaverat: *Accepimus nuper* (inquit præclariſſimus Civis Gregorius XIII. (1)) *dilectum filium noſtrum Alexandrum Tituli Sanctæ Mariæ in Via Presbyterum Cardinalem Sfortiam nuncupatum tunc Civitatis Bononiæ Apoſtolicæ Sedis de Latere Legatum, una cum dilectis filiis Antianis Conſulibus, & Vexillifero Juſtitiæ, ac Magiſtratu quadraginta Virorum Reformatorum ſtatus Libertatis ejuſdem Civitatis, per publice propoſitum de menſe Octobris proxime elapſi Edictum ſub quibuſdam pœnis, ne Civitas prædicta in virorum, ac mulierum ornatu, conviviiſque faciendis, ingenti ſumptu exhauriretur.* Tunc enim Cardinalis Gabriel Paleottus graviſſimos ſumptus, qui in pompa funeris ducenda fieri ſolebant, coercendos exiſtimavit: *Dilectum vero filium noſtrum Gabrielem Tituli Sanctorum Joannis, & Pauli, Presbyterum Cardinalem Paleottum vocatum Bononienſis Eccleſiæ Præſulem, ſimili de cauſa motum, & ad parcendum maxime gravibus expenſis, quæ in pompa funeris ducenda, mortuorumque exequiis celebrandis in eadem Civitate fiebant, aliqua conſtituiſſe, & ordinaſſe.* Ita proſequitur Pontifex in iiſdem litteris, quibus omnia, quæ per Cardinalem Paleottum ſuper ea re conſtituta fuerant, Apoſtolica auctoritate confirmantur. Hujuſmodi litteræ in *Epiſcopali* ipſius Cardinalis Paleotti impreſſæ leguntur (2).

II. Ut omittamus luxum in extruendis conviviis, & veſtium ornatu, cui ſapienter per Cardinalem Sfortiam eo tempore conſultum fuit, funera ſane, & exequiæ, poſt Gregorium XIII. ad hunc uſque diem ita celebrantur, ut modus expenſis minime ſtatuendus videatur. Nonnulla tamen admonenda ſunt pro muneris noſtri ratione, ut ſecluſa omni funerum pompa nihil eorum, quæ ab Eccleſia præſcripta ſunt, negligatur. Cadavera juxta communem ritum tumulo inferantur, & Defunctorum animæ majori, quo fieri poteſt ſtudio, piis operibus expientur

III. Ut rem clarius explicemus, aliqui ob extremam paupertatem ſine ullis expenſis gratis tumulo mandantur: alii vero iis opibus inſtructi ſunt, ut charitatis titulo nequaquam ad tumulum deferantur. De utroque hominum genere verba faciemus.

IV. Primi quidem ſumma inopia laborantes cujuſcumque ætatis ſint, hoc pacto tumulantur: Præfertur Crux Parochiæ, in cujus Eccleſia, ſeu Cœmeterio ſepulcrum Defuncto conſtituitur. Crucem duo circumſtant faces manibus geſtantes, quæ per Sodalitium Sanctiſſimi Sacramenti ſuppeditantur: dein ſequitur Parochus, ſive alius Sacerdos ab illo deſignatus ſtola, & ſuperpelliceo indutus, ac poſtremo cadaver, quod ſtatim ac pervenit in Eccleſiam, tumulo contegitur. In aliqua fortaſſe Parochia pro Defuncti expiatione Sacrum celebratur: plures tamen id facere minime conſueverunt, ac Defunctus vix ſepulchro traditus in perpetuam omnium oblivionem adducitur.

V. Id

(1) *In litteris Apoſtolicis datis die 7. Januarii anno 1572.* (2) *Pag.* 358.

ſi pro uno offerretur. Et ratio eſt quia ex generali intentione Eccleſiæ non applicatur pro illis Sacrificium, ſed ſolum ex libera intentione Sacerdotis: illi vero intentioni, quia eſt de eſſentia Sacrificii, etiam ex opere operato reſpondet certus, & taxatus gradus ſatisfactionis, & ideo, quanto magis inter plures illud diſtribuit, tanto minus ſingulis obvenit: Et paulo poſt: *Effectus oblationis, & precum, quem libere ipſe, ut Miniſter Eccleſiæ poteſt ſingularibus perſonis applicare, eſt certus; atque adeo, ſi dividatur inter plures, minus unuſquiſque recipit.*

XI. Quare, cum Hugo Etherianus contendit Sacrificia, quæ pro Defunctis opulentis ex ipſorum bonis, ac voluntate fiunt, animabus quoque diſtribui, quæ in ſumma egeſtate e vita deceſſerunt, id ſingulari, & extraordinaria Dei providentia contingere putandum eſt; non vero, ſi communem ordinem ſequatur, quem Deus ipſe conſtituit: *Dicendum vero eſt*, (ait P. Theophilus Raynaudus (1)), *hæc, veluti extra ordinem facta a Deo de potentia quaſi abſoluta, non afficere iis, quæ juxta communem ordinem a Deo præſcriptum fieri diximus: Nec aliud fortaſſe voluit Hugo Etherianus.*

XII. Inſuper ſententia Præpoſitivi Theologi, quam ſuperius expoſuimus, omni careat fundamento, ſi ſublato tædæ, ac lectionis, quæ in menſa fieri ſolet, exemplo, tanquam minus apto, aliud ſubrogetur, liberalis nempe viri, qui pecunia ſua ab ære alieno aliquem diſſolvat. Hic enim levamen percipit, non autem reliqui debitores, pro quibus nulla pecunia erogatur, quemadmodum docet S. Thomas 4. ſententiarum, idemque alio loco repetit his verbis (2). *Ad primum, in quantum ſuffragia ſunt quædam ſatisfactio per intentionem facientis tranſlata in alterum, non ſunt ſimilia lumini, ſed magis ſolutioni alicujus debiti; non autem eſt neceſſe, ut, ſi debitum pro uno ſolvitur, ex hoc & debitum aliorum ſolvatur.* Idem Sanctus Doctor, cum aliorum opiniones mitius interpretari conſueverit, Præpoſitivi ſententiam hoc modo declarat, Animas eximia charitate præditas alterius felicitate ita gaudere, velut ſibi ipſis contingeret. Hinc voluptatem quamdam in illas obiter derivari, cum pro cæteris in Purgatorio detentis Sacrificia deferuntur; non tamen ex eo conſequitur, commune omnibus levamen afferri, & ſine ullo diſcrimine recreari ob Sacrificium illas animas, pro quibus agitur, & reliquas etiam, pro quibus minime indicitur, quemadmodum articulo 12., aliiſque inſequentibus continetur. Sotus pariter (3), & Venerabilis Cardinalis Bellarminus (4) in eamdem rem unanimes conſentiunt.

XIII. Cum hæc ita ſint, aditus nobis apertiſſime patet ad fideles excitandos, ut pro uno ſaltem Sacrificio pecuniam conferant, quo illorum animæ ſubleventur, qui ob ſummam rerum omnium inopiam a Parochis ſine ullo ſtipendio ſepulchro mandantur. Neque tamen omittendum eſt, quod ſecundo loco propoſuimus, canendos per viam Pſalmos, cum egentium cadavera ad tumulum deferuntur.

XIV. Siquidem hic ritus cum vetuſtate, tum jure canonico comprobatur, uti mox oſtendemus. At vero, ſi Parochus tantum, aut ejus loco Sacerdos ad ſepulchrum Defuncti corpus comitetur, preces utique, vel etiam Pſalmos recitare poteſt, nunquam tamen alta voce rem perficiet, niſi pariter alii comites ad rem gerendam adjungantur. Rituale Romanum Pſalmos in via canendos indicit (5), & alios ſimul cum Parocho, qui viciſſim reſpondeant, his verbis exiſtimat: *Clero alternatim proſequente.* Itaque, ut in efferendis egenorum corporibus decentius id fiat, hortamur magnopere Parochos omnes, ut aliquem, cum res poſtulabit, ſibi ſocium concilient, vel Sacerdotem, vel Sacris initiatum, vel etiam minoribus Ordinibus, aut prima Tonſura præditum, quibus juvantibus alta voce Pſalmi concinantur. Suſpicari certe non poſſumus eos Sacerdotes, & Clericos in Parochia degere, qui ejuſmodi pietatis opus ſuſcipere, ſuoque Parocho hoc officium perſolvere recuſent. Neque illud ſuſpicamur, ſi Parochia Sacerdotibus, & Clericis careat, a Parocho alium Sacerdotem, aut Clericum extra Parochiam ſibi non poſſe comparari, qui ſecum Defuncti cadaver ad tumulum proſequatur. Clerici præſertim, ne inſigne pietatis opus negligant, ipſis olim demandatum munus fuiſſe

(1) *Tom. 15. pag. 436.* (2) *In ſupplement. quæſt. 71. artic. 12.* (3) *Loco ſuperius allato pag. 934.* (4) *Lib. 1. de Indulgentiis cap. 14. quæſt. ult.* (5) *Tit. Exequiarum ordo.*

Digitized by Google

templis capſulæ ad excipiendas pro Defunctis eleemoſynas, in aliis vero ad augendos S. Euchariſtiæ honores poſitæ ſint, quas libenter (ſi fortaſſe deſint) noſtra auctoritate permittimus, in iis capſulis inſcribent, deſumendum eſſe ex ea pecunia ſtipendium, pro quolibet egeno gratis in Parochia ſepeliendo indicatur. Quæ cum ita ſe habeant, Parochus ſine ullo incommodo per ſe, vel per alium Sacerdotem rem divinam perſolvet. In Noſocomiis etiam nonnulli in tanta inopia decedunt, ut gratis efferri debeant; quare Præfectos hortamur magnopere, ut idem, quod modo expoſuimus, perficiant: nam ex pecunia, quæ pro ſublevandis Defunctis congeritur, ſtipendium facile deduci poteſt, quo pro iiſdem egenis Miſſæ Sacrificium ſtatuatur.

XVII. Sanctus Thomas jam allato articulo 12. quærit: *Utrum ſuffragia, quæ fiunt pro uno Defuncto, magis illis proſint, quam aliis*: dum partes affirmantium tuetur, uti ſuperius dictum eſt, tertio loco hoc argumentum ſibi ſolvendum proponit: *Pro pauperibus non fiunt tot ſuffragia, ſicut pro divitibus. Si ergo ſuffragia facta pro aliquibus, eis ſolum, vel magis, quam aliis, valerent, pauperes eſſent pejoris conditionis, quod eſt contra ſententiam Domini, Luc. 6. Beati pauperes, quia veſtrum eſt Regnum Dei*: Deinde hanc ſubdit reſponſionem: *ad tertium dicendum quod nihil prohibet, divites, quantum ad aliquid, eſſe melioris conditionis, quam pauperes, ſicut quantum ad expiationem pœnæ; ſed hoc quaſi nihil eſt comparatum poſſeſſioni Regni Cælorum, in qua pauperes melioris conditionis eſſe oſtenduntur per auctoritatem inductam*.

XVIII. Eamdem ſententiam Sotus his verbis complectitur (1): *Reſpondetur cum Divo Thoma, nihil obſtare, quominus divites hac parte melioris ſint conditionis, ut ſcilicet cumulatioribus eleemoſynis magis ſubleventur a pœna Purgatorii, ſed multo pretioſius eſt, quod pauperes cum minori periculo, & majori cumulo charitatis ad ampliorem gloriam acceptentur, cum divitibus neque tam facilis ſit ingreſſus, nec ad tantam gloriam*. Si tamen divites ſuis fortunis bene utantur, & in ſublevandam vivorum inopiam, & Defunctorum cruciatus convertant, impedimentum, ne tam facile inter Beatos recipiantur, ſine ullo negotio ſuperabunt.

XIX. Nunc de illis agendum ſupereſt, qui divites habentur, vel ſaltem iis bonis inſtructi ſunt, ut gratis minime tumulentur, pro quibus nihil novi decernendum putamus, ſi, cum deferuntur ad ſepulchrum, Crux antecedat, & circum tædæ ardeant, & conveniens Sacerdotum numerus funebrem pompam ſequatur. Antiqua ſolum Decreta Martinelli Vicarii Generalis hujus Diœceſis renovamus, quæ die 1. Auguſti, & die 27. ejuſdem menſis anno 1696. promulgavit, cui penitus congruit Decretum per Vicarium noſtrum Generalem editum die 13. Auguſti anno 1734.

XX. Sermo igitur inſtituendus eſt de ea ratione cadavera ad templum ferendi, quam breviter ſubjicimus: nocturno tempore ſine Crucis vexillo adhibitis ſolum lanternis, ne veſpillones offendant, & corruant, ad Eccleſiam Defuncti corpus defertur: Parochus, aut alius ipſius loco Sacerdos cum ſuperpelliceo, pallio tamen ſuperindutus cadaver comitatur: ſi vero puer, etiam poſt acceptum Baptiſmum tumulandus ſit, corpus includitur arcula, quod Eccleſiæ cuſtos de meridie pallio ſuo contectum ſine ulla cæremonia ad locum perfert ſepulturæ deſignatum. Poſtquam cadavera in templum illata ſunt, protinus tumulo mandantur.

XXI. A petitis rerum quærere non prætermiſimus, quonam tempore ad Eccleſiam ferri hoc pacto, ac tam expedite ſepulturæ tradi cadavera cœperint; illi ſeptem, vel octo abhinc annis hunc morem inductum affirmarunt; nobis vero cauſam ſciſcitantibus reſponderunt in more poſitum id fuiſſe, tum ad evitandas plebejorum hominum irriſiones, tum, quod hæredes pro ipſorum conditione funebrem pompam indicere non poſſent, tum quod in ſupremis eorumdem tabulis, qui hac ratione ad Eccleſiam, tumulumque privatim deferuntur, id caveatur expreſſe.

XXII. Cauſæ tamen ejuſmodi inductam corruptelam probare nequeunt: nam illius, qui Civitati præeſt, diligentia plebis impudentia ſatis coercetur, & perpauca ſane requiruntur, ut ritus Chriſtianæ ſepulturæ omnino ſerventur, quemadmodum inferius oſtendemus. Poſtremo ex

(1) *Loco ſuperius allato.*

XXIV. Cum hæc tam clare ſe habeant, expreſſe jubemus, ne in poſterum eorum corpora, qui gratis ſepulturæ non traduntur, eo modo, quem ſuperius explicavimus, efferantur; licet ſint pueri, qui Baptiſmum ſuſceperunt: ſed noſtra interpoſita auctoritate omnino præcipimus, ut, quocumque tempore id continget, etiam nocturno, ſi facultas obtenta fuerit, Crux præferatur, ac duo cum accenſis facibus circumſtent; ſemper interſit Parochus ſuperpelliceo, & ſtola indutus, ſive ipſius loco alius Sacerdos, qui Clericum ſaltem ſocium habeat, ut Pſalmi, ſicut antea dictum fuit, alta voce decantentur; univerſi, qui feretrum geſtant, facem quoque manibus præferant. Hæc vero ſtatuuntur, ut aliqua in funeribus ducendis norma ſervetur, omneſque intelligant eam ſolummodo pompam, eoſque ſumptus expeti, qui Chriſtiano ritui neceſſario conveniunt; non tamen, ut illorum pietas impediatur, qui majorem Sacerdotum numerum, Regulares, & ſodalitia accire cupiant etiam pluribus tœdis funus deducere: cum de illis ageretur, qui gratis ſepulturæ traduntur, monuimus, ut præſenti corpore, quantum fieri poteſt, Sacrum habeatur: idem multo magis commendamus, cum ſolitis emolumentis acceptis funera celebrentur. Non ignoramus pro Sacro faciendo non ita copioſe ſtipendia obtingere, ideoque muneris noſtri partes ducimus ſingulos hortari, ut in Defunctis ſublevandis magis liberales ſiant, & plura Sacrificia collatis ſtipendiis indicant. S. Thomas docet hæc (1) tria, eleemoſynas, Sacrificia, & præces Defunctis maxime prodeſſe. *Ex parte charitatis præcipue mortuis ſuffragantur Sacrificium Eccleſiæ, & eleemoſynæ, ſed ex parte intentionis directæ in mortuos præcipue valet oratio, quia oratio ſecundum ſuam rationem non ſolum dicit reſpectum ad orantem, ſicut, & cætera opera, ſed directius ad illum, pro quo oratur.* Hanc doctrinam a S. Auguſtino deſumpſit, qui ait (2) *Quæ cum ita ſint, non exiſtimemus, ad mortuos, pro quibus curam gerimus, pervenire, niſi quod pro eis ſive altaris, ſive orationum, ſive eleemoſynarum Sacrificiis ſolemniter ſupplicamus.* Inſuper cum ſermo de illis fuit, qui gratis tumulantur, Parochos admonuimus, ut ſtipendium a piis, ac religioſis Fidelibus eliciant, quo Miſſæ Sacrificium pro iiſdem egenis offeratur: eodem modo præcipimus, ut pro illis, qui ad tumulum gratis non deferuntur, Sacrum fiat in eadem Eccleſia, ubi ſepulturæ mandantur, idque mane cum funus celebrabitur, vel die inſequenti, ſi poſt meridiem id fieri contingat: ſtipendium vero conferent, qui ob cognationem, vel ob aliam cauſam hæredes bonorum declarantur. Quod ſi aliquod impedimentum intercedat, idem ſtipendium ex bonis Defuncti percipiatur. Confidimus plura Sacrificia per illos indicenda fore, qui ſanguinis ratione ad ipſum Defunctum pertineant; teſtatores autem non ita immemores fore cruciatuum, quibus animæ poſt mortem expiantur, ut exiguam pro Sacris faciendis pecuniam ſuis hæredibus præcipiant.

XXV. Non eſt prætereundum, quod Cardinalis Petra ſapienter advertit (3), evenire poſſe, ut cadaver aliquod privatim ad Eccleſiam deportandum ſit. Id vero ſi contingat, & a norma ſuperius conſtituta recedendum aliquando videatur, ſatis erit, ſi Vicarius noſter Generalis, aut nos ipſi de hac re præmoneamur, qui certiſſime, ſicut res poſtulabit, conſulemus. Pœnas autem noſtro arbitrio in eos ſtatuemus, qui contrarium facere auſi fuerint antequam debitam a nobis facultatem impetraverint.

XXVI. Tria ſubdenda ſuperſunt; primum de cadaveribus, quæ ad tumulum curru devehuntur, quod penitus interdicitur plurimis Sacrarum Congregationum Decretis, quæ Cardinalis Petra commemorat (4), & Clementis XI. Decreto ſuperius allato confirmantur (5). Cum tamen in hac Civitate mos obtinuerit, ut Nobilium cadavera ad Eccleſiam curru deportentur, nihil novi ſuper hac re decernendum exiſtimamus. Præcipimus ſolum, ut rem nobis, vel Vicario Generali patefaciant, ne currus (quod non ſemel accidit) ruſticam Monaſterii portam ingrediatur, ubi ſepulturæ corpus tradendum eſt, antequam Regulares ejus loci admoneantur; ideoque nullus adſit, qui rite cadaver excipiat, & in templum inferat. Quare, ſi nos ipſis...

(1) *Quæſt. 71. Supplem. art. 9.* (2) *Lib. 2. de Cura cap. 18. & ult.* (3) *Tom. 2. Conſtitut. Apoſtol. pag. 165. num. 11. & 12.* (4) *Loco ſuperius allato num. 10.* (5) *Pag. 317. ipſius Bullar.*

Digitized by Google

lineis tunicis, ſuperpelliceis, birretis, aliiſve rebus uterentur, quæ Sacrum aliquid, vel Eccleſiaſticum referrent. Quamvis autem Decreta ejuſmodi confecta fuerint, ut in hac Bononienſi Civitate, totaque Diœceſi obſervarentur, tamen accepimus in noſtro Centenſi Oppido neglecta fuiſſe, quæ in iiſdem edictis continentur. Quare ea plurimum commendanda exiſtimavimus, ſi fortaſſe Cardinalis Legatus Ferrarienſis, in cujus ditione idem Oppidum poſitum eſt, Bacchanalia celebrari, larvaſque induci patiatur.

II. Contra ejuſmodi corruptelas verba facere non ſtatuimus, quod tamen facillimum nobis eſſet, ſi ea ſolum commemorare velimus, quæ S. Carolus Borromæus ſuper hac re pie ſapienterque ſcripta reliquit (1). Cum tamen his omnibus per Sacros Canones, Sacraſque Congregationes abunde conſultum fuerit, nobis ſatagendum eſt, ut ipſa omni ſtudio ſerventur, ne muneri noſtro deeſſe videamur. *Ideo permittente Domino* (inquit Canon Quod vero 25. quæſt. 2.) *Paſtores hominum ſumus effecti, ut, quod Patres noſtri ſive in Sanctis Canonibus, ſive in mundanis afficere legibus, excedere minime debeamus; contra eorum quippe ſaluberrima agimus inſtituta, ſi, quod ipſi divino inſtituerunt conſilio, intactum non conſervamus.*

III. Ac primo quidem Monacellus omnia Decreta complectitur, quæ a Sacris Congregationibus ſuper eadem re promulgata ſunt (2). In Canone autem: *Hic igitur* (3), ita ſancitur: *Non ſpectaculis, non pompis interſint*: inſuper in Canone: *Presbyteri* (4) hæc mandantur: *Nec his cœtibus miſceantur, ubi amatoria cantantur, & turpia, aut obſceni motus corporum choreis & ſaltationibus efferuntur.* Tandem in capite, *Clerici, de vita, & honeſtate Clericorum* hæc habentur: *Ad aleas, & taxillos non ludant, nec hujuſmodi ludis interſint*: Interpretes vero ſuperaddunt: *Hic prohibetur Clericis non tantum ludere, ſed ne interſint ludo.*

IV. Ut omnes vero intelligant nefas eſſe uti veſtibus, quas ſupra enumeravimus, cum Bacchanalia aguntur, illud Deuteronomii præceptum in medium afferre liceat: *Non induetur mulier veſte virili, nec vir utetur veſte feminea; abominabilis enim eſt, qui facit hæc.* Cum hanc ſententiam S. Thomas (5) explicaret, duabus de cauſis id vetitum fuiſſe affirmavit, nempe, ut Idolorum cultus longe arceretur: *Ad vitandum Idololatriæ cultum; hujuſmodi enim variis veſtibus &c. Gentiles utebantur &c. & etiam in cultu Martis mulieres utebantur armis virorum, in cultu autem Veneris e converſo viri utebantur veſtibus mulierum*; ſecundo ne cupiditati, ac libidini illecebra ſuppeditaretur: *Quod autem mulier induatur veſte virili, aut e converſo, incentivum eſt concupiſcentiæ, & occaſionem libidini præſtat.* Cum hæc ita ſint, legitimo fundamento ſatis innitimur, ut Regularium indumentorum uſum tempore Bacchanalium penitus interdicamus, cum graviſſimum ex ipſo malum dimanet, licet valde illis diſſimile, quæ S. Thomas enumerat. Siquidem contemptus in Regulares Ordines excitatur, & in eos præſertim, qui arctiori diſciplina Deo conſecrati virtutibus excolendis omnem curam, ſtudiumque impendunt.

V. At vero ſupervacaneum eſt dicere, Canonum vim, quos paulo ante expoſuimus, contraria conſuetudine jam penitus ſublatam eſſe. Cum enim Eccleſiaſticus Galliæ, qui aleis luſerat, ſuæ regionis uſum pro excuſatione attuliſſet, Innocentius III. his verbis eum graviter improbavit (6): *Excuſationem prædictam, quæ per pravam conſuetudinem, quæ corruptela dicenda eſt, palliatur, frivolam reputantes, cum in illis magis plectibilis ſit offenſa, per quos ad excuſandas excuſationes in culpis delinquendi auctoritas uſurpatur &c.* Interpretes etiam adjungunt. *Qui peccatum ſuum defendit auctoritate, ſeu conſuetudine, magis peccat, & ideo magis puniri debet.*

VI. At præ cæteris, cum Eccleſiaſtici ad virtutem alios allicere ſuis exemplis debeant, Tridentina Synodus (7) juſſit in uſum revocari omnia, quæ per Summos Pontifices, & Sacra Concilia de vitæ diſciplina, atque honeſtate Clericorum conſtituta fuerunt, ac præſertim de evi-

(1) *In actis Eccleſiæ Mediolanen. part. 7. pag. 1212. tom. 2. edit. Lugdunen.* (2) *In Formulario legali tom. 1. pag. 120. edit. 2. Romæ, & tom. 2. pag. 169. n. 2.* (3) *Diſt. 23.*

(4) *Diſt. 34.* (5) *1. 2. quæſt. 102. art. 6. ad ſextum.* (6) *Cap. inter dilectos, de exceſſibus Prælatorum.* (7) *Seſſ. 23. cap. 1. de reformat.*

Digitized by Google

evitandis, *luxu*, *commeſſationibus*, *choreis*, *aleis*, *& luſibus*. Inſuper impoſita culpæ lethalis pœna Epiſcopis indixit, ut quæ diuturnitate temporis ex his collapſa eſſent, in priſtinum reſtituerent. *Si quæ ex his in deſuetudinem abiiſſe compererint, ea quamprimum in uſum revocari, & ab omnibus accurate cuſlodiri ſtudeant, non obſtantibus conſuetudinibus quibuſcumque, ne ſubditorum neglectæ emendationis ipſi condignas pœnas perſolvant*. Sanctus quoque Carolus Borromæus in primo Provinciali Concilio hæc præcepit (1): *Clerici perſonati non incedent, choreas privatas, aut publicas non agent, nec ſpectabunt &c. Clericalis Ordinis hominibus omni generi ſaltationis, & ludi, præſertim vero aleæ, & teſſerarum, ac talorum, interdicimus &c. Non ſolum ludere vetamus, ſed eos ludorum ſpectatores eſſe nolumus, aut quemquam ludentem in ædibus ſuis permittere*. Hæc vero omnia Deceſſores noſtri ſuis Decretis, ac Synodis plurimum commendarunt. Quare, niſi quis communi ſenſu careat, facile agnoſcet contrariæ conſuetudinis excuſationem prorſus inanem eſſe, & contumaciam potius, ac corruptelam nuncupandam.

VII. Verum his omnibus omiſſis Centenſis Oppidi Sacerdotes hortamur, ut ſerio perpendant, num ipſorum dignitati conveniat, utrum nos ipſi diſſimulare poſſimus; poſtremo, an Laici ipſorum exemplis moveantur, cum publicis choreis Sacerdos aliquis interſit, profanis cœtibus miſceatur, aliorum ſaltationes ſpectet; ac præſertim, ſi perſonatam mulierem ſecum adducat, vel adeat publica loca, in quibus alearum luſus agitantur, ibique tempus diu conterat, vel etiam ipſe ludos per integram noctem exerceat, deinde vanis ſaltem cogitationibus diſtentus ad Sacrum faciendum properet, eoque confecto ludum repetat? De ejuſmodi ſacrificiis hæc Alvarus Pelagius ſcribit (2): *Multæ dicuntur hodie Miſſæ, quas vel conſuetudinariæ, vel ad complacentiam, vel ad ſcelera cooperienda, vel ad propriam juſtificationem &c.* (nempe, ut pietatis opinionem ſibi comparent) *vel ad quæſtum*. Poſterorum memoria digniſſimum eſt, quod B. Petrus Damiani commemorat (3). Ipſe cum Epiſcopo Florentino iter habebat, quem nonnulli Petrum Mezzabarbam exiſtimant, alii Gherardum, qui Pontifex renunciatus Nicolai II. nomen accepit. Cum ab itinere paululum quieſcere cogerentur, B. Petrus in domum Sacerdotis divertit, Epiſcopus vero *in ſpatioſa domo cum commeantium turba reſedit*. Epiſcopum nocte latrunculis luſiſſe B. Petrus percepit, quem mane ita allocutus eſt: *Recte ne, inquam, tuique erat officii veſpere in Schacchorum vanitate colludere, & manum Dominici corporis oblatricem, linguam inter Deum, & populum mediatricem ſacrilegi ludibrii contaminatione fœdare?* Deinde, ne quidem audita excuſatione, qua Epiſcopus diſcrimen inter latrunculos, & aleas intercedere contendebat, ipſi hanc pœnam impoſuit: *Cui mox præcepi, ut ter Pſalterium meditando percurreret, ac duodecim pauperum pedes ſub totidem numiſmatum erogatione, eorumque recreatione lavaret; quam rem Epiſcopus integre perfecit*. Cardinalis autem Baronius id perpendens ita ſcripſit (4): *Quem* (de B. Petro Damiani ſermo eſt) *ſciolus quiſpiam redarguat hallucinatum, dum ſub aleis redigit ſchacchos, quos, non ut aleas, dubia fortuna volvit, ſed humani ingenii acumen exercet. Sit, utcumque velit, ad Pauli ſententiam redigendi procul dubio ſunt Sacerdotes, qua ait, non licere, quæ non expediunt; non licere, quæ non ædificant* (5).

VIII. Quæ de Presbyteris hucuſque dicta ſunt, de Subdiaconis etiam, ac Diaconis intelligi debent, qui ad Sacerdotium proxime accedunt, ac Deo peculiari quadam ratione devoventur. Itaque præcipimus, ne ipſi larvati unquam incedant, ne ad publicas choreas conveniant, aut ullos in ipſis, vel alio publico loco ludos inſtituant, vel ludentibus aſſiſtant. Qui non paruerint, pecunia mulctabuntur, Sacerdos viginti ſcutata Romana, Diaconus quindecim, Subdiaconus vero duodecim perſolvet; quæ pecunia piis operibus, vel egenis Centenſis Oppidi ſublevandis ſtatim erogabitur. Ex Petro Bleſenſi duodecimi Seculi præclariſſimo Scriptore hoc

(1) *In actis Eccleſiæ Mediolanen. tom. 1. pag. 18.* (2) *Lib. 2. de Planct. Eccleſiæ cap. 5.*
(3) *In Opuſculo 20. tom. 3.* (4) *Anno Chriſti 1061. num. 42.* (5) *Epiſt. 1. ad Corinthios.*

Digitized by Google

hoc conſilium, & exemplum deſumpſimus (1): *Certiſſimam emendationem vobis promitto in ablatione pecuniæ: Senſibilis eſt illa ſententia, non verbalis*.

IX. Neque ſane Clericos præteribimus prima Tonſura, vel minoribus Ordinibus initiatos, ſi aliquod præſertim Beneficium obtineant. Siquidem eadem ipſis, quæ Sacerdotibus, Diaconis, ac Subdiaconis, interdicimus. Beneficium habentes, licet prima Tonſura, ſeu minoribus Ordinibus præditi, decem ſcutatis, reliqui vero Clerici tribus omnino pleƈtentur, quæ in eum uſum, quem modo declaravimus, convertemus, ſi Decreto huic noſtro parere recuſaverint. Item pro certo habeant eorum modeſtiam tempore Bacchanalium pro quadam norma futuram nobis eſſe, cum per Quadrageſimam, aut aliud tempus Sacras Ordinationes indicemus. Poſtremo, quicumque Sacris veſtibus, ut ſupra diƈtum eſt, perſonatus utetur, decem ſcutatis pœnas luet, quæ eodem modo, quem paulo ante expoſuimus, juſſu noſtro impendentur &c.

INSTITUTIO XXXVIII.

De Sacra Euchariſtia a Clero percipienda Feria V. majoris hebdomadæ: non licere ullum privatum Sacrum conficere Feria V., Feria VI., ac Sabbato majoris hebdomadæ. Antiquum haberi ritum quo Clerus univerſus Feria V. ejuſdem hebdomadæ, Divinam Euchariſtiam ſumit, quem plures Eccleſiæ inſignes adhuc retinent.

I. EX veteri Eccleſiæ diſciplina univerſus populus, qui ad Miſſæ Sacrificium convenerat, Feria V. majoris hebdomadæ Sacram Euchariſtiam percipiebat. Id ex Sacramentario Sanƈti Gregorii colligitur, quod Hugo Menardus anno 1624. (2) in lucem protulit, ubi hæc leguntur: *& comunicat omnis populus ordine ſuo*. Neque ſolum pietate, ſed præcepto Fideles ducebantur, quemadmodum teſtimonio antiqui Canonis *In Cœna Domini*, *de Conſecrat. diſt.* 2. aperte comprobatur. Si quis præterea affirmaret in more poſitum fuiſſe, ut ſexta Feria ejuſdem hebdomadæ Fideles iterum ad Sacram Euchariſtiam accederent, hanc ſententiam perſpicuis documentis tueri poſſet, quæ P. Mabillonius (3), & Martene (4) ſuſe commemorant.

II. Si fides Amato Pougeto (5) habeatur, eadem conſuetudo in quibuſdam Eccleſiis adhuc a Clericis retinetur: *Hodieque viget* (inquit ille) *in quibuſdam Eccleſiis, in quibus Clerici omnes duobus biſce diebus communicant*. Mos tamen univerſim obtinuit, ut in Metropolitanis, Cathedralibus, Collegiatis, aliiſque Regularium Eccleſiis Clerus univerſus illi templo addiƈtus, Euchariſtiam ſumat, dum res divina celebratur (6); Sacerdotes quidem collo pendentem, Diaconi vero a dextro ad ſiniſtrum humerum ſtolam fluentem deferunt, quemadmodum Gavantus Sacrorum rituum Magiſter tradit (7).

III. Ritus ejuſmodi documentum nongentis abhinc annis ex Ordine Romano deprehenditur, ubi ſic legitur (8): *Fraƈtis oblatis, communicent Presbyteri primo, poſtea Diaconi, & cæteri omnes, & ita perficiatur*. Romani ſane Pontifices omnem curam ſemper contulerunt, ut hunc ritum conſervarent, ut mox ſubjiciemus; ac reliquis omiſſis S. Carolus Borromæus ita conſtituit (9): *Feria quinta in Cœna Domini ſinguli, qui in Cathedrali, Collegiatave Eccleſia vel Dignitatem, vel Canonicatum obtinent, etiam qui Sacerdotalis Ordinis ſunt, & reliqui item ſinguli ejuſdem Eccleſiæ Clerici Corpus Domini in ſolemni Miſsæ Sacro, quod illo die in ea Eccleſia fiet, ſumant*; Cœremoniale quoque Epiſcoporum Clementis VIII., Innocentii X., ac Benediƈti XIII. auƈtoritate probatum hæc habet (10): *Deinde antequam ſe purificet* (de Epiſcopo res eſt) *comunicat primum Diaconum, & Subdiaconum, deinde omnes Canonicos paratos, & alios* Sa-

(1) *Epiſt.* 79. (2) *Pag.* 69. (3) *Tom.* 2. *Muſei Italici, in Comment. de Ordine Romano pag.* 72. (4) *De antiqua Eccl. diſcipl. in Divinis celebrandis Officiis cap.* 23. *num.* 25.

(5) *In Inſtitut. Catholic. tom.* 1. *pag.* 840. (6) *Andreas Sauſſajus in Panoplia Sacerdot. lib.* 1. *part.* 2. *cap.* 9. §. 1. (7) *In Rub. Miſſ. part.* 4. *tit.* 7. *num.* 7. *Venet. impreſſ. anno* 1690. *pag.* 181. (8) *De Cœna Domini*. (9) 3. *Concil. Provinc. In Aƈtis Eccl. Mediolan. tom.* 1. *pag.* 79. (10) *Lib.* 2. *cap.* 23.

Digitized by Google

Sacerdotes de Eccleſia, qui ſtolam a collo pendentem ſupra coctam habere debet, & denique omnes de Clero.

IV. Nos autem, qui fere per quadraginta annos Romæ verſati ſumus, & in Baſilica Vaticana Canonici Theologi titulum plurimis annis obtinuimus, teſtes ſumus de communi inſignium Urbis Baſilicarum uſu, in quibus univerſi Canonici, etiam Sacerdotio inſigniti, item Beneficio præditi, omneſque Clerici Eccleſiæ, Chriſti Corpus celebrantis manu ſuſcipiunt. Qui vero Epiſcopali honore fulgent, & ad Chorum ſuis inſignibus ornati conveniunt, habita dignitatis ratione, in domeſticis, & privatis, vel in clauſis Sacrarii Sacellis eo die rem divinam conficiunt.

V. Si quis hujus inſtituti cauſam ſcire velit, ſtatim ipſam explicabimus. Eadem Feria V. Sacræ Euchariſtiæ ſolemne Feſtum celebratur, quam poſtrema Cœna Chriſtus Dominus inſtituit; quo tempore, juxta Concilii Tridentini ſententiam, Sacerdotium quoque Apoſtolis contulit (1). Quare, ſicut Divinus Salvator ſibi primum, ac deinde Apoſtolis Sacroſancta Myſteria tradidit, ita conſentaneum fuit, ut Sacerdos Feria V. majoris hebdomadæ ſuſcepta Divina Euchariſtia, ipſam poſt univerſo Clero diſtribueret, qui Eccleſiæ adſcribitur, ubi Sacrum peragitur.

VI. In Evangelio quidem non habetur, Sacram Euchariſtiam a Domino ſuſceptam, antequam Apoſtolis tribueretur, uti modo dictum eſt; id tamen contigiſſe communi omnium Patrum opinione declaratur. Sanctus Hieronymus ad Hedibiam ita ſcribit (2): *Dominus Jeſus ipſe conviva, & convivium, ipſe comedens, & qui comeditur.* Sanctus etiam Thomas fuſius rem comprobat (3), & Dominum nihil docuiſſe contendit, quod prius exemplo non indicaverit. Interpretes vero Canonis 87. diſt. 2. ſic aſſerunt: *Comedit ergo Chriſtus ſe ipſum, ſed non quoad effectum, quia non indigebat.* Poſtremo Sanctus Thomas loco ſuperius allato, cum ad tertium argumentum reſpondet, Chriſtum Dominum, dum ſuum corpus comederet, nullo gratiæ argumento cumulatum affirmat, ſed quadam ſpirituali ſuavitate perfuſum pro nova illa Sacramenti inſtitutione, quemadmodum Sancti Lucæ verbis deprehenditur: *Deſiderio deſideravi hoc Paſcha manducare vobiſcum.*

VII. Hæc noſtra Metropolitana, aliæque duæ Civitatis Collegiatæ ritum, quem paulo ante expoſuimus, omnino ſequuntur: Idem tribus Collegiatis noſtræ Diœceſis præcipimus, ſi forte aliam conſuetudinem induxerint. Nobis enim delatum fuit in una ex iiſdem Collegiatis Feria V. in Cœna Domini Sacrum perfici, Clerum celebrantis manu Divinam Euchariſtiam accipere, aliquos vero Sacerdotes, præſertim Canonicos cum reliquis minime ad cœleſtem menſam accedere, cum rem Divinam jam antea confecerint, vel conficere poſtea deliberaverint. Id omnino ipſis interdicimus; omneſque, dum ſolemne Sacrum peragitur, ea ratione, quæ ſuperius expoſita eſt, Divinum Chriſti Corpus accipiant.

VIII. Profecto ſatis erat, nequis Sacerdos, aut Canonicus hunc ritum negligeret, Deceſſoris noſtri Cardinalis Boncompagni Decretum die 7. Aprilis anno 1714. promulgatum, præter Sacrum Parochiale, vel Conventuale, quemadmodum a Sac. Rituum Congregatione conſtitutum fuit, privatim Miſſæ Sacrificium celebrare vetitum fuit Feria V. & ſexta, ac Sabbato majoris hebdomadæ, non modo in privatis Sacellis, ſed etiam in Regularium, ac ſecularium Eccleſiis: omnibus quoque privilegiis, & contraria conſuetudine penitus abrogata. Quod ſi Decreti ejuſdem memoria penitus ex ipſorum animis exciderit, hæc pauca verba, quæ Feria V. in Cœna Domini oculis ſubjiciuntur, facile percurrere potuiſſent: *Hodie &, duobus ſequentibus diebus prohibentur ubique Miſſæ privatæ.*

IX. Sed quoniam una ex Collegiatis noſtræ Diœceſis etiam poſt hæc tam perſpicua edicta frequenter juſſa detrectavit, ideo ſignificamus, eam mentem Summis Pontificibus ineſſe, ut nulla ſacra Feria V., ſexta, & Sabbato majoris hebdomadæ privatim fiant. Id Clementis XI. Decreto (4) continetur, ubi quodcumque ſolemne, aut privatum Miſſæ Sacrificium prohibet Fe-

(1) *Seſſ. 22. de Sacrificio Miſſæ cap. 1.* (2) *Epiſt. 150. quæſt. 2.* (3) *4. ſent. diſt. 8. qu. 12. art. 1. part. 3. qu. 82. art. 1.* (4) *Promulg. die 15. Martii 1712. 17. in ejus Bullario.*

Feria ſexta majoris hebdomadæ, licet Feſtum Annunciationis Beatæ Virginis celebrandum in ea contingat, jubetque ea plene ſervari, quæ in eum diem a Romano Rituali præſcribuntur; poſt hæc ita ſubdit: *Poſtremo Sanctitas Sua declarat hac interdictione, quae Feriae ſextae ratione facta eſt, haud permittere, ut Feria quinta, ac Sabbato ejuſdem majoris hebdomadæ ſacra privatim inſtituantur, ſed Conventuale ſolummodo juxta ritum Sanctae Eccleſiae, & plura Decreta Sacrorum Rituum Congregationis*. Die vero 3. Aprilis anni 1719. juſſu ejuſdem Pontificis Cardinalis Paraccianus Urbis Vicarius hoc monitum promulgavit: *Sanctitas Sua juxta ea, quae pluries a Sac. Rituum Congregatione ſancita ſunt, præcipit omnibus Sacerdotibus, ut a Miſſis celebrandis privatim abſtineant non modo Feria VI. ſed etiam Feria V., ac Sabbato majoris hebdomadae tum in privatis Sacellis, tum in publicis Regularium, vel Secularium templis, quibuſcumque privilegiis praedita ſint, quae omnia, & quamlibet contrariam conſuetudinem penitus abrogant*.

X. Illud quoque notum facimus, Presbyteros omnes, etiam Canonicos Capituli, Dignitates, & reliquos Clericos huic Metropolitanæ, vel Collegiatis cum Urbis, tum diœceſis adſcriptos ea lege obſtringi, ut Feria V. in Cœna Domini Sacram Euchariſtiam celebrantis manu ſuſcipiant. Satis id probant, quæ ſuperius adduximus, & alia Sacrorum Rituum Congregationis Decreta, quæ Gavantus (1), ac Biſſus commemorant (2). Horum ſane præceptorum vim effugere nequeunt Sacrum antea privatim facientes. Hoc namque vetitum eſt, uti nuper oſtendimus, niſi forte S. Joſephi dies feſtus in eamdem Feriam V. incurrat. Tunc enim (licet Officium in alium diem transferatur) præceptum tamen indicitur audiendi Sacrum, & a ſervilibus operibus abſtinendi, juxta decretum editum die 13. Septembris anno 1692. in quo præterea hæc adduntur: *Adeoque per Ordinarios Locorum accurate providendum, ut eo die aliquæ quidem Miſſę privatę ante celebrationem ſolitę Miſſæ Conventualis celebrandæ pro precepti adimplemento non deſint; ſed tamen propterea antiquus mos Communionis Cleri in Miſſa ſolemni ejus diei, quo Eccleſia Sanctiſſimi Euchariſtię Sacramenti inſtitutionem, & memoriam recolit, ſumma religione hactenus detentus nullatenus omittatur*.

Idem decernendum, ſi Feſtum Annunciationis Beatæ Virginis eadem Feria V. celebrandum occurrat, quemadmodum Sacra Rituum Congregatio die 12. Septembris anno 1716. ſanxit; cum ſequenti anno 1717. eadem Feria V. Feſtum illud contigerit. Anno pariter 1728. cum idem eveniſſet, Cardinalis Boncompagnus Deceſſor noſter edictum in lucem protulit, quod Civitatem, ac Diœceſim complectebatur, in quo templa deſignavit, ubi privatim Sacra ante Conventualem Miſſam fieri liceret, ipſorum numerum conſtituit, eamque normam propoſuit, ut eodem die Clerus univerſus, dum Sacerdos Miſſam ſolemnem ageret, ipſius manu Chriſti Corpus ſumere teneretur.

XI. Cum hæc ita ſe habeant, ſi quis abſque legitima cauſa Canonicus, Sacerdos, aut Clericus majoribus, ſeu minoribus Ordinibus initiatus eiſdem Eccleſiis addictus hanc legem contemnat Feria V. majoris hebdomadæ, præcipimus, ut ille qui abſentes a Choro notare conſuevit, nos certiores faciat, ut debitas pœnas infligamus. Si ipſe pro munere ſuo nos admonere negligat, pœnas in eum convertemus. Si vero præter Parochum in ſua Parochia, Sacerdos aliquis cujuſcumque conditionis, aut dignitatis Miſſam (quod ſuſpicari vix poſſumus) privatim Feria V., ſexta, a Sabbato majoris hebdomadæ celebrare auſus fuerit, ipſum graviter puniemus, & a *Divinis* etiam interdicemus. Pœnas etiam dabit cuſtos Eccleſiæ, vel Sacelli, ubi ſacrum peractum fuerit.

XII. Neque æſtimanda ſunt eorum teſtimonia, qui Sacrum eadem Feria V. confici poſſe ſcripſerunt; fatentur enim ſe ignorare, utrum id vetitum unquam fuerit. Quare poſt tot Decreta, quæ in medium protulimus, illorum ſententias penitus corruere neceſſe eſt. Poſtremo illud monendum videtur, eos, qui Scriptores de Eccleſiaſtica diſciplina, ſacriſque ritibus percurrunt, nec Pontificum Conſtitutiones, & Decreta ſuper iiſdem rebus antea cognove-

(1) *In Manuali in Verbo Canonici munera num.* 48. (2) *In verbo Communic. Euchariſtię ſub n.* 383.

Digitized by Google

verunt, cum illis merito conferri poſſe, qui libros de moribus, & chriſtiana lege tractantes aſſidue manibus terunt, nec antea ſententias a Summis Pontificibus proſcriptas menti demandarunt. Utrique ſane in apertiſſimos errores labuntur, dum lectionibus ejuſmodi detinentur.

INSTITUTIO XXXIX.

De Miſſæ Sacrificio, quod Sabbato majoris hebdomadę celebrari ſolet, ac de benedictione ignis, cereique Paſchalis eadem die peragenda. In ſingulis Parochiis Paſchalem cereum eſſe conſecrandum. Ritum hunc ab omni antiquitate probari. Hęc autem omnia non ſeorſim facienda, neque in alium diem protrahenda.

I. NOn ſine gravi dolore accepimus nonnullos hujus Diœceſis Parochos ritus ab Eccleſia præſcriptos negligere, nec Sacrum facere Sabbato majoris hebdomadæ. Item ignis, cereique Paſchalis benedictionem die ipſo Paſchatis poſt prandium inſtituere, quam non ſemel ad inſequentem feriam ſecundam prorogant; cujus rei eam afferunt cauſam, quod Sabbato majoris hebdomadæ ad principem Eccleſiam pro Baptiſmalis fontis benedictione conferre ſe debeant.

II. Parochi omnes noſtræ Diœceſis feria quinta, ſexta, ac Sabbato majoris hebdomadæ ſacras cæremonias, & ritus ab Eccleſia propoſitos exequi debent, ignem, cereumque eodem Sabbato ſacrare, neque in diem Dominicum, aut feriam ſecundam Paſchatis id protrahere.

III. In Ambroſiano Miſſali præcipitur (1), ut per eos dies majoris hebdomadæ in Cathedralibus, Collegiatis, atque in Parochiis, non autem in privatis Sacellis Miſſæ Sacrificium peragatur (2). Michael Bauldrius cæremoniarum peritiſſimus, non modo ordinem explicat, qui feria quinta, ſexta, ac Sabbato ejuſdem hebdomadæ in Sacris cæremoniis perficiendis obſervandus eſt, ſed etiam ſingillatim eos declarat, ut normam aliquam illis Eccleſiis tradat, in quibus exiguus Clericorum numerus, aut unicus etiam Sacerdos versatur. Inſuper inter opuſcula, quæ Benedictus XIII. de nobis optime meritus pro Eccleſiæ Beneventanæ, quam tunc obtinebat, adminiſtratione edidit; quæque collecta, ac Romanis typis excuſa fuerunt anno 1726., unum præ cæteris occurrit Bononiæ impreſſum anno 1732. in quo Sacri ritus, ac cæremoniæ, quas in majori hebdomada indicit Eccleſia, Parochorum gratia fuſe explanantur.

IV. Si quis altius repetere velit horum rituum vetuſtatem, inſigne opus percurrat, quod Anaſtaſii Bibliothecarii nomine circumfertur. In vita Zoſimi Pontificis, qui anno 417. Summus Romanus Pontifex renunciatus fuit, hæc verba deprehendet: *Et per Parochias conceſſa licentia cereos benedici.*

V. Nonnulli contendunt Seculo ante Pontificatum Zoſimi ritum ejuſdem benedictionis inductum fuiſſe, & Prudentii auctoritate nituntur, cujus hymnus inſcribitur: *Ad incenſum Cerei Paſchalis.* Sirmondus tamen ingenii laude præclarus ex antiquis codicibus hymnum his verbis inſcriptum comperit: *Ad inceſum lucernæ*, Quare non de Paſchali Cereo, ſed de igne ſermo, eſt, qui ex ſilice depromi Sabbato majoris hebdomadæ quotannis ſolebat, ut lampades inde templi accenderentur: Id aſſerunt Thomaſſinus (3), Menardus (4), ac Martene (5).

VI. Aliqui vero Zoſimum Pontificem ejus ritus auctorem conſtituunt: *Zoſimus Papa* (inquit Sigebertus (6)) *decernit, Cereum Sabbato Sancto Paſchæ per Eccleſias benedici.* Si tamen Anaſtaſii verba recte expendantur, facile conjici poterit ejuſdem ritus initium non tribuendum eſſe Zoſimo ſed tantum ad Parochias ipſius facultate fuiſſe propagatum; nam ante Pontificatum Zo-

(1) *In Rubr. Miſſæ Feriæ V., & Sabbati Sancti.* (2) *In Manuali Sacr. Cæremon.*
(3) *In ſuo Tract. Feſt. lib. 2. cap. 14. n. 8.* (4) *In notis Sacramentar. Gregorii pag. 90.*
(5) *In Tract. de antiqua Eccleſiæ Diſciplina in Divinis celebrandis Officiis pag. 405. edit. Lugd. anno 1706.* (6) *Ad ann. 417.*

Digitized by Google

Zoſimi, Cerei benedictio in Eccleſiis ſolum principibus, quæ Baſilicæ appellantur, fieri conſueverat (1).

VII. Paulo ante ſacras cæremonias in hæbdomada majori juxta Eccleſiæ legem peragendas innuimus, neque ignis, Cereique benedictionem ſejungendam declaravimus, quæ Sabbato ipſius hebdomadæ præcipitur: tandem in diem Dominicum Paſchatis, aut feriam ſecundam id produci minime licere. Chriſti Corpus per tres dies, ac tres noctes in ſepulcro delituit, ſicut S. Matthæi teſtimonio deprehenditur (2). Id etiam liquido conſtat, ſi diei ſpatium a media nocte in aliam noctem definiatur, & ſi pro uſitato Sacrarum litterarum modo pars loco totius deſumatur. Hinc de doctrina Chriſtiana S. Auguſtinus tradit (3): *Hoc modo locutionis, quo ſignificatur a parte totum, etiam illa de Reſurrectione Chriſti ſolvitur quæſtio.*

VIII. Primo hebdomadæ die, quem nos Dominicum nuncupamus, circa auroram ad novam, immortalemque vitam Salvator reſurrexit. Ob hanc cauſam piæ Mulieres, *quæ valde mane, & vix orto Sole* ad Sepulchrum eo die ſe contulerunt, Chriſtum Dominum a mortuis jam excitatum compererunt (4): ideoque juxta Amalarii ſententiam (5): *In nocte Sanctæ Reſurrectionis Domini Miſſam celebramus propter eamdem Reſurrectionem, quæ in ea completa eſt.* Licet vero hoc Miſſæ Sacrificium paulo poſt Seculum decimum circa meridiem celebrari incœperit, Eccleſia tamen eaſdem ſemper in Miſſa precationes retinuit, in quibus noctis mentio continetur: *Nunc circa meridiem* (inquit eruditiſſimus Cardinalis Bona (6)) *hanc Miſſam canimus: ſed quamvis hora anticipetur, non ſunt tamen mutatæ Orationes, in quibus noctis mentio fit.* Quid ignis Cereique benedictio præferat, a Franciſco Amato Pouzeto his verbis declaratur (7): *Ignis ille e ſilice excuſſus videtur Chriſti recens e mortuis ſuſcitati typum ferre.* Gavantus autem ſubdit (8): *Significat autem Cereus Chriſtum reſurgentem.* Satis etiam perſpicua ſunt verba quarti Toletani Concilii, quod Garzias ſecundo in lucem promulgavit (9). *Lucerna, & Cereus in pervigiliis Paſchæ apud quaſdam Eccleſias non benedicuntur; & cur a nobis benedicantur, inquirunt. Propter glorioſum enim noctis ipſius Sacramentum ſolemniter hæc benedicimus, ut Sacræ Reſurrectionis Chriſti Myſterium, quod tempore hujus votivæ noctis advenit, in benedictione Sancti Luminis ſuſcipiamus.* Quare in dubium revocari non poteſt Miſſæ Sacrificium, quod Sabbato majoris hebdomadæ inſtituitur cum benedictione ignis, & Cerei conjungendum, neque proferri poſſe in Dominicum diem Paſchatis, vel ſecundam feriam, non modo, ut Sacrorum Rituum ſeries haud perturbetur, ſed ne alienum tempus a celebritate Dominicæ Reſurrectionis nimis remotum, illæ cæremoniæ protrahantur, quæ pro ipſa nobis indicanda conſtitutæ fuerunt, tanquam eo temporis ſpatio, vel paulo ante contigerit.

IX. Cum hæc ita ſe habeant, Parochis noſtræ Diœceſis indicimus, ut in ſuis Eccleſiis majoris hebdomadæ ritus celebrent, ac Sabbato ipſius hebdomadæ Sacrum faciant, ignem, & Cereum illo die conſecrent, & nihil eorum prætermittant, quæ in Miſſali Romano deſcribuntur. Qui parere recuſaverint, pœnas dabunt noſtro arbitrio infligendas. Ne locus excuſationi ſuperſit, neve aliquid ex illis, quæ modo memoravimus, omittatur; & ne ſimul Parochi ad Eccleſiam principem eadem die convenire negligant, quemadmodum alio peculiari Decreto magnopere commendavimus, ſingulis Vicariis foraneis facultatem concedimus, ut Parochis ſibi ſubjectis alium Sacerdotem, aut Eccleſiaſticum ſuo loco ſufficere, qui fontis benedictioni aſſiſtat, tunc ſolum permittant, cum illorum Parochia ab Eccleſia principe ita ſejungitur, ut Sacris cæremoniis in propria Eccleſia ſatisfacere, eodemque die fontis conſecrationi intereſſe difficile omnino videatur. Cautum tamen volumus, unicum Sacerdotem per duos Parochos præ-

(1) *Baron. in Annal. anno Chriſti* 418. *num.* 70. *Binius, & Labbeus in notis ad Anaſtaſ. tom.* 3. *ult. edit. Rom. anno* 1728. *pag.* 80. *Pagius in Brev. Rom. Pontif. in vita Zoſimi n.* 11. *tom.* 1. *Macrius in notitia vocabulorum Eccleſiaſtic. in verbo*: Cereus Paſchalis. *Burius in brevi notitia Roman. Pontif. in vita Zoſimi. Sarnellus in litteris Eccleſiaſt. tom.* 10. *lit.* 79.

(2) *Cap.* 12. (3) *Lib.* 3. *cap.* 35. (4) *Marc. cap.* 16. *Luc. cap.* 23. (5) *De Divinis Officiis lib.* 4. *cap.* 40. (6) *Rerum liturgic. lib.* 1. *cap.* 21. (7) *In Inſtitution. Catholicis tom.* 1. *p.* 848. (8) *Part.* 4. *tit.* 10. *de Sabbato Sancto num.* 8. (9) *Cap.* 9.

Digitized by Google

ſubrogari non poſſe, ut totidem adſint Eccleſiaſtici, dum fons conſecratur, quot Parochi, ſi præſentes adeſſent, numerantur. Qui per ſe, vel per alium Eccleſiaſticum, facta prius per Vicarium foraneum poteſtate, dum fontis benedictio peragitur, minime interſuerint, noſtro arbitrio punientur, quemadmodum eo decreto, de quo nuper dictum eſt, indiximus.

INSTITUTIO XL.

De juriſdictione fori Eccleſiaſtici. Cauſas civiles, ac profanas, in quibus Eccleſiaſtici rei perſonam gerunt, ad forum Eccleſiaſticum ſine ulla dubitatione primo referendas eſſe. Eaſdem cauſas ob vetuſtiſſimam conſuetudinem in hac Civitate, ac Diœceſi ad idem forum pertinere, etiamſi Eccleſiaſtici Actores fuerint. Utrum ex hoc forum ſeculare penitus excludatur ab iis cauſis cognoſcendis.

I. JAcobus Cardinalis Boncompagnus Deceſſor noſter die 30. Octobris anno 1690. Decretum promulgavit, ut Fori ſui Eccleſiaſtici juriſdictionem defenderet, ſeu de civilibus cauſis, ſeu de criminibus cognoſcendis ageretur. Præclarum ipſius exemplum ſequimur, licet nullum diſſidium, moleſtia nulla, & nulla in poteſtatem noſtram controverſia excitata fuerit. Id conſilii cœpimus, ut muneris noſtri partes impleamus. Item, ut, ſi quis eorum quæ ad noſtrum Forum ſpectant, cum civiles cauſæ indicuntur, non meminerit, vel ipſa ignorare ſimulet, vel ob oſcitantem ſocordiam fortaſſe ignoraret, per hanc noſtram declarationem inſtruatur: ipſe quidem ex animo tenebras depellet, aut ſaltem ignorantiam ſuam excuſare deinceps non poterit. Nos autem illud aſſequemur, ut cauti, prudenteſque apud honeſtos homines videamur, ſi in poſterum aliquid inviti contra eos ſuſcipiemus, qui juriſdictionem noſtram violaverint.

II. Novum ſane, aut dubium non eſt, civiles cauſas, ac de rebus profanis, quibus Eccleſiaſtici implicantur, ad noſtrum Forum primo deferendas, quod per Tridentinam Synodum apertiſſime decernitur (1): *Cauſæ omnes ad Forum Eccleſiaſticum quomodolibet pertinentes, etiamſi beneficiales ſint, in prima inſtantia coram Ordinariis locorum dumtaxat cognoſcantur &c. Legati quoque, etiam de Latere, Nuntii, Gubernatores Eccleſiaſtici, aut alii quarumcumque facultatem vigore non ſolum Epiſcopos in prædictis cauſis impedire, aut aliquo modo eorum juriſdictionem iis præripere, aut turbare non præſumant.* Ea verba *Cauſas omnes* procul dubio civiles univerſas, de matrimoniis, de criminibus, ac de beneficiis agentes complectuntur (2). In reliquis autem verbis, *ad Forum Eccleſiaſticum quomodolibet pertinentes*, non modo cauſæ reapſe Eccleſiaſticæ nempe de matrimoniis, aliiſque hujuſmodi, ſed etiam civiles, aut criminoſæ continentur, quæ in perſonam, vel rem Clericorum ſtatuuntur (3).

III. Cum pluribus in locis hoc inſtitutum pro agendis Clericorum cauſis in deſuetudinem abiiſſet, a Tridentina Synodo (4) reſtitutum fuit, petentibus Hiſpaniarum Epiſcopis, qui ob hanc rem de Eccleſiaſtica jurisdictione benemeriti ſunt, quemadmodum Cardinalis Pallavicinus (5) commemorat. Id vero tanti habetur, ut die 4. Auguſti anno 1691. (6), cum a Sacra Concilii Congregatione quæſitum eſſet: *An de conſenſu Epiſcopi poſſit cauſa in prima inſtantia in Curia introduci, niſi partes ambæ conſentiant, non obſtante cap 20. ſeſſ. 24. de Reformatione &c.* reſponſum hoc modo fuerit: *Sacra &c. cenſuit, cauſam de Epiſcopi conſenſu non poſſe in prima inſtantia in Curia introduci, niſi partes etiam conſenſerint.*

IV. Hæc ſane omnia ſingulis Epiſcopis tribuuntur, non ea tamen, quæ ſubjicimus; utrum nempe ad Forum Eccleſiaſticum pertineant cauſæ in prima inſtantia, in quibus Clerici actores ſolum, Laicus autem reus habeantur.

V. Cer-

(1) *Seſſ.* 24. *cap.* 20. *de reformat.* (2) *Barboſa in notis cap.* 20. *num.* 5.
(3) *Pyringh. ad tit. Decretalium de Foro competenti, ſect.* 3. §. 2. *num.* 84. *& ſeqq.*
(4) *Loco ſuperius allato.* (5) *In hiſtoria Sacri Conc. Trid. lib.* 22. *cap.* 8. *num.* 6.
(6) *Lib.* 12. *Decretorum pag.* 22.

Digitized by Google

V. Certiſſimum ex jure eſt, forum, qui reo conveniat, ab Actore ſeligendum eſſe. Quare, inquit Alexander III. (1) *Si Clericus laicum, de rebus ſuis, vel Eccleſiæ impetierit, & laicus res ipſas non Eccleſiæ eſſe, aut Clerici, ſed ſuas proprias aſſeverat, debet de rigore Juris ad forenſem Judicem trahi, cum Actor Forum rei ſequi debeat*. Iliud quoque docent communiter Juriſperiti, atque ex ipſo Pontificio jure dimanat, id non eſſe obſervandum, ſi conſuetudo aliter obtinuerit; hinc idem Pontifex ita conſtituit (2): *Licet in pleriſque aliter de conſuetudine habeatur*. Solum inquirendum ſupereſt, an Eccleſiaſticus Actor ad forum pariter Eccleſiaſticum cauſam deferre debeat, an vero Judicem forenſem pro voluntate ſua eligere poſſit, quæ controverſia per vim conſuetudinis etiam dirimitur. Quare, ſi cauſæ ejuſmodi ad forum Eccleſiaſticum privative ſpectare conſueverint, tum Clericus Actor ad idem forum confugere tenebitur, nec aliam viam ſuſcipere poterit, niſi forte Epiſcopus permiſerit, forum ut ad Laicum res deferatur. Ita ſancitum fuit a Sac. Congregatione Epiſcoporum, & Regularium negotiis præpoſita: *Contendentibus* (nempe Epiſcopo, & Domino Laico) *de & ſuper laudabili conſuetudine Laicos ad Forum Eccleſiaſticum in Cauſis civilibus profanis, & in quibus Clerici ſunt Actores, etiam privative ad eumdem Bertholdum Marchionem trahendi, præd. Congreg. partium Advocatis pluries auditis, ac juribus per eos deductis diligenter perpenſis, Laicos a Clericis ad Forum Eccleſiaſticum in Cauſis prædictis trahi poſſe, & debere, eoſdem Clericos prædicti Epiſcopi licentia Laicos hujuſmodi coram Judice laico pro ſimilibus cauſis convenire minime poſſe, cenſuit*. Hanc ſententiam Paulus V. die 9. Martii anno 1617. Apoſtolicis litteris confirmavit, quæ etiam poſt Conſilium 98. Ramonis impreſſæ fuerunt (3).

VI. In hac quidem Civitate, ac Diœceſi vetuſtiſſima conſuetudine factum eſt, ut civiles cauſæ, in quibus Clerici Actores ſunt, in Eccleſiaſtico foro pertractentur. Id præſertim conſtat ex Joanne Franciſco Leone Generali Vicario Alphonſi Palæotti, qui die 22. Julii anno 15. 97. Bononienſis Archiepiſcopus renunciatus fuit. Siquidem in eo libro, quem *Theſaurum Fori Eccleſiaſtici* nuncupavit (4), poſtquam aſſeruit civiles, ac profanas cauſas, in quibus Clerici Actoris partes agunt, ad forum Laicum primo referendas eſſe, tamen Bononiæ contrarium obſervari his verbis teſtatur: *Fallit in Civitate Bononiæ &c. & ita viget immemorabilis conſuetudo, quod & ipſe teſtari poſſum, ad quem, dum Vicariatus Officium pro Domino meo Alphonſo Palæotto dictæ Civitatis Archiepiſcopo exercui, quod etiam nunc exerceo, quamplures civiles Clericorum cauſæ active, & paſſive cum Laicis vertentes delatæ fuerunt; & licet ex adverſo aliæ perſonæ privilegiatæ, nempe regulares, Viduæ, ac Pupilli exiſtant, Clerici tamen trahunt, & non trahuntur*.

VII. Alexander vero Ludoviſius an. 1612. Bononienſis Archiepiſcopus, dein Cardinalis, ac poſtremo Pontifex declaratus aſſumpto nomine Gregorii XV., omnium, quæ ad hanc Civitatem, ac Diœceſim ſpectant, peritiſſimus, in litteris Apoſtolicis die 28. Aprilis anno 1622. ſcriptis, quas etiam in fine ſubjiciemus, eamdem conſuetudinem ita comprobat: *Et pariter, eam ibi extare conſuetudinem, viderimus, quod in cauſis Civilibus Clerici Actores trahunt Laicos reos ad Forum Eccleſiaſticum*. Iiſdem Litteris, quod maximi eſt momenti, decernit, ut Cauſæ cujuslibet naturæ, & quantumvis pecuniæ magnitudinem præferunt, ſive loca Pia, & Eccleſiaſtici Actores, ſive rei nominentur, in Foro Archiepiſcopali primo cognoſci debeant, quo Decreto etiam Eccleſiaſticos, ac loca Pia totius Diœceſis complexus eſt, illis ſolum cauſis prætermiſſis, in quibus pro facultate, quam Cardinales Legati obtinent judicandi de Clericorum criminibus, ea ſcelera in judicium afferuntur, ob quæ Eccleſiaſtici foro ſeculari tradendi videantur.

VIII. Has litteras Gregorii XV. nonnulli ita explicarunt, ut in cauſis etiam civilibus, in quibus Eccleſiaſtici, aut Pia loca partes Actoris gerunt, judicandi facultatem ſoli Archiepiſcopo concedi exiſtimaverint. In hac opinione fuiſſe videtur Antonius Rodulphus Vicarius Generalis Bononiæ, uti ex ſuffragio deprehenditur, quod apud Ramonem loco ſuperius allato fuit im-

(1) *In cap. ſi Clericus laicum de foro competenti*. (2) *In Canone ſuperius allato*.
(3) *Lib. 3. in obſervat. pag. 549. & ſeqq.* (4) *Part. 2. cap. 28.*

Digitized by Google

impreſſum. Id pariter ſibi tribuendum cenſuit Cardinalis Jacobus Boncompagnus, qui hanc eamdem Sedem occupavit. Cum tamen in peculiari Congregatione per Alexandrum VIII. conſtituta, ac deinde per Innocentium XII. mortuo Alexandro ſuffectum confirmata, illud in examen adductum fuiſſet: *An in Brevi Gregorii XV. tribuatur privativa juriſdictio Archiepiſcopis Bononiæ, etiam quoad Legatos de Latere, nedum in criminalibus, ſed etiam in civilibus, in quibus Actor eſt Eccleſiaſticus, & laicus reus;* die 28. Martii 1692. hoc pacto reſponſum fuit: *Sacra Congregatio Eminentiſſimorum, & Reverendiſſimorum Cardinalium deputata ſuper controverſiis inter Eminentiſſimum, & Reverendiſſimum Dominum Cardinalem Legatum Bononiæ, & Illuſtriſſimum, & Reverendiſſimum Dominum Archiepiſcopum ejuſdem Civitatis, cenſuit die Lunæ infraſcripti menſis, in cauſis civilibus contra laicos, in quibus Actores ſunt Eccleſiaſtici, competere dumtaxat eidem Domino Archiepiſcopo juriſdictionem cumulativam. In cauſis vero criminalibus dilata. In quorum fidem &c. Nicolaus Cardinalis Acciajuolus. Facta per me infraſcriptum relatione Sanctiſſimo Domino Noſtro, Sanctitas Sua Congregationis deputatæ ſententiam benigne approbavit. Hac die 28. Martii 1692. Joannes Franciſcus Cardinalis Albanus.*

IX. Cum hæc ita ſint, judicium noſtrum cohibemus a vindicanda nobis tantum criminalium cauſarum, ubi Clerici Actores ſint, cognitione, de qua nihil ab eadem Congregatione ſtatutum eſt: ſignificamus tamen innixi Sacræ Congregationis auctoritati primum judicium in cauſis civilibus, cum Clerici Actores, & Loca Pia exiſtunt, nobis ita tribuendum eſſe, ut Actores Clerici ad alterum forum reos adducere poſſint. Quam ob cauſam jure expoſcere videmur, ut nullus per ſe, vel per alium quolibet modo eos impediat, qui ad Forum Eccleſiaſticum cauſas ſuas deferre velint, neque clamoribus ac minis Patronos, & Scribas ab eodem foro invitos abducant, & ad laicale impellant. Nullus inſuper de juriſdictione Eccleſiaſtica per jocum, & ludibrium verba faciat, quæ minime inter ineptias adnumerari debet, cum per Sacros Canones excomunicatio *ipſo facto* inferatur; noſque tanta audacia perculſi eo deveniemus, ut eadem pœna delinquentes affectos declaremus. Id ſatis aperte Bonifacius VIII. indixit (1): *In Foro Eccleſiaſtico Delegato, ſeu Ordinario litigantes, ſeu litigare volentes, ſive ambæ partes hoc voluerint, ſive una, ſuper cauſis Eccleſiaſticis, ſive quæ ad forum Eccleſiaſticum ratione perſonarum, negotiorum, vel rerum de jure, vel antiqua conſuetudine pertinere noſcuntur, per ſe, vel per alium ad deſiſtendum, vel in Foro Seculari de quæſtionibus hujuſmodi litigandum modis aliis quibuſcumque compellat, ſeu compelli faciat, vel procuret &c. ad prædicta facienda det auxilium, conſilium, vel favorem &c.* Illos, qui hæc commiſerint, excommunicationi *ipſo facto* obnoxios decernit, a qua abſolvi nequeant, niſi prius hæc perficiantur: *Si quis vero contra præſumpſerit, excommunicationi ſe ipſo facto noverit ſubjacere, a qua, niſi tam Judici, cujus cognitio fuerit impedita, vel juriſdictio uſurpata, quam parti, quæ turbata in proſecutione fuerit ſui Juris, de injuria, damnis, expenſis, & intereſſe prius per eumdem fuerit ſatisfactum nullatenus abſolvatur.*

X. Plura alia Canonum Decreta illis cenſuras infligunt, qui juriſdictioni Eccleſiaſticæ impedimentum aliquod interponant, quod ſane contingit, cum quis revera impedit, vel impedire contendit, ne forum Eccleſiaſticum non modo eas cauſas agnoſcat, quæ ad ipſum unice referuntur, ſed alias pariter, quæ ad utrumque forum ſpectare judicantur. Finem ſermoni dabimus, aſſerentes, nihil unquam levius, aut inanius nos percepiſſe, quam ea, quæ in vulgus temere, vel ignoranter a quibusdam proferuntur; litteras nempe Apoſtolicas Gregorii XV. omni vi penitus deſtitutas, poſtquam Clemens XII. edictum illorum gratia promulgavit, qui in Legationibus Ferrarienſi, Bononienſi, Urbinate, ac Ravennate immunitates ac privilegia obtinuerunt. In eo Decreto de illis agitur, qui immunitates ejuſmodi a Cardinalibus, Patriarchis, & Epiſcopis conſequuti ſunt. Loca autem Pia, & Clerici beneficium fori Eccleſiaſtici obtinent, non quod ullo Cardinalium, aut aliorum privilegio, ac tutela gaudeant, ſed ob ea, quæ a Sacris Canonibus, & a Summis Pontificibus ſtatuuntur. Ejuſdem fori beneficium ex allato Ponti-

(1) *Cap. quoniam, de immunitate Eccleſiarum in ſexto.*

Digitized by Google

tificis edicto Privilegiariis conceditur, ſalutem in illis cauſis, quæ pertinent ad ipſorum miniſterium, officium, aut munus, cujus ratione idem privilegium habuerunt, non vero in criminoſis, civilibus, aut mixtis, quæ cum illo non conjungantur. Hæc omnia a Locis Piis, & Eccleſiaſticis alieniſſima ſunt; qui nullo ſcripto privilegio, ſed nota diſtincta ſupra cæteros feruntur, ſolique Deo, & Eccleſiæ curas impendunt. Quare nemo eſt, qui non intelligat Clementis edicto nihil imminui ac debelitari litteras Gregorii XV., & leviſſime de rebus eos judicium ferre, qui contrarium aliquid arbitrentur. Summi Pontifices Urbanus VIII., Innocentius XI., Innocentius XII., & Clemens XI., quorum Decreta per allatum edictum renovantur, iis ſolum corruptelis ſe conſulere fatentur, quæ per ejuſmodi Privilegiarios inductæ fuerant, cum a foro ſeculari in qualibet cauſa liberari contenderent: hæc eadem in edicto, de quo ſermo eſt, continentur. Quamobrem, ſi Loca Pia, & Eccleſiaſtici alienis omnino nominibus, quod fieri nequit, Privilegiarii nuncupandi viderentur, corruptela vocari deberet, quoties Clericus Actor in foro Eccleſiaſtico ſuam cum reo laico cauſam inſtitueret: Quippe Alexandri III. Decreto, Pauli V., & Gregorii XV. litteris Apoſtolicis, Sacræ Congregationis ſententia, quam ſuperius memoravimus, contrarium decernitur: & reliquis omnibus omiſſis antiqua conſuetudo rem ſatis comprobat, & ab omni prorſus nota remotam declarat.

GREGORIUS PAPA XV.

Ad futuram rei memoriam.

Cum Nos, dum in minoribus conſtituti Eccleſiæ Bononienſi præeſſemus, Archiepiſcopi Bononien. pro tempore exiſtentis juriſdictionem aliquando diminutam fuiſſe animadvertimus, ex facultatibus Legatorum Apoſtolicæ Sedis habentium quandocumque poteſtatem procedendi in cauſis criminalibus Eccleſiaſticarum perſonarum cumulative cum eodem Archiepiſcopo, ita ut inter eos præventioni locus ſit, & pariter, eam ibi extare conſuetudinem viderimus, quod in cauſis civilibus Clerici Actores trahunt laicos reos ad forum Eccleſiaſticum, nos certam in præmiſſis formam, per quam ejuſdem Archiepiſcopi juriſdictio ſecundum Canonum, & Concilii Tridentini diſpoſitionem conſervetur, & laudabilis eadem conſuetudo confirmetur, & amplietur, quod etiam in cauſis civilibus utile futurum credimus, ipſis partibus propter minora diſpendia, quæ ibi in Eccleſiaſtico foro patiuntur, præſcribere volentes. Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, quod de cætero perpetuis futuris temporibus in Foro Archiepiſcopali Eccleſiæ Bononienſis, cui dilectus filius noſter Ludovicus Tituli Sanctæ Marię Tranſpontinę Presbyter Cardinalis Ludoviſius nuncupatus Sanctę Romanę Eccleſię Camerarius noſter ſecundum carnem ex Fratregermano Nepos, ex conceſſione, & diſpenſatione Apoſtolica præeſſe dignoſcitur, omnes, & quæcumque cauſę perſonarum Eccleſiaſticarum utriuſque ſexus, & Piorum Locorum Civitatis, & Diœceſis Bononienſis, ſive inter ipſas, & ipſa agantur cauſę prędictę, & ſive in illis Actores tantum, ſive rei tantum ſtet eadem Loca Pia, & Eccleſiaſticę Perſonę, & cujuſcumque qualitatis cauſę ipſę exiſtant, & ad quamcumque ſummam aſcendentes, tam civiles, quam criminales, & mixtę, & eam active, quam paſſive contra quoſcumque tam Eccleſiaſticos, quam Laicos, tam Seculares, quam cujuſvis Ordinis, & Inſtituti Regulares, citra tamen derogationem noſtrę nuper editæ Conſtitutionis circa Conſervatores, & privative quoad Sanctę Romanę Eccleſię Cardinales etiam de Latere Legatos, atque Gubernatores, etiamſi a nobis, & ſucceſſoribus noſtris habeant, vel habituri ſint facultatem procedendi in cauſis criminalibus Eccleſiaſticarum perſonarum, ita ut dictæ facultates eiſdem Legatis, & Gubernatoribus nullatenus ſuffragentur, nec illis uti valeant, niſi pro criminibus, pro quibus Eccleſiaſticæ perſonæ foro Seculari traduntur, ac etiam quoad quoſcumque alios tam ordinariam, quam delegatam juriſdictionem habentes, in prima iſtantia jam hactenus motæ, quam in futurum movendæ in Curia, & Foro Archiepiſcopali per Officiales, & Judices ab ipſo Ludovico Cardinali, ac ejus in dicta Eccleſia ſucceſſoribus pro tempore deputatos una cum eorumdem cauſarum incidentibus, & dependentibus,

emergentibus, annexis, & connexis, totiſque negotiis principalibus audiri, cognoſci, & fine debito, prout juris fuerit, terminari, & debitæ executioni omnino demandari debeant, quodque duæ ſententiæ conformes in cauſis prædictis faciant rem judicatam, nec ab eis appellari, reſtitutio in integrum, ſeu reductio ad arbitrium boni viri peti, ſeu quocumque alio modo reclamari poſſit, tenore præſentium ſtatuimus, & ordinamus, dictoque Ludovico Cardinali, & ejus in dicta Eccleſia ſucceſſoribus prædictis. & ab eo, & illis pro tempore deputatis Officialibus, & Judicibus hujuſmodi omnes, & ſingulos, nec non Univerſitates, Collegia, & Loca etiam Piæ jus, & intereſſe habentia, aut habere quomodolibet prætendentia citandi, etiam per Edictum publicum, conſtito ſummarie de non tuto acceſſu, ac eiſdem ſub cenſuris, & pecuniariis, aliiſque eorum arbitrio imponendis, applicandis, & moderandis pœnis inhibendi, aliaque omnia, & ſingula in præmiſſis, & circa ea quomodolibet neceſſaria, & opportuna faciendi, dicendi, gerendi & exequendi earumdem tenore præſentium plenam, & amplam facultatem impertimur; decernentes præſentes literas de ſubreptionis, ſeu nullitatis vitio, aut intentionis noſtræ, vel alio quocumque defectu, prætextu, ratione, vel cauſa etiam ex eo, quod Regulares hujuſmodi, ſeu eorum Procuratores auditi, vel cauſæ, propter quas præſentes emanarunt, examinatæ non fuerint, notari, impugnari, reſcindi, ſeu revocari, in jus, vel controverſiam adduci, eaſque ſub ſimilium vel diſſimilium gratiarum, & conceſſionum revocationibus, ſuſpenſionibus, limitationibus, vel Legatorum, aut Gubernatorum facultatibus, aut aliis contrariis diſpoſitionibus cum quibuſvis clauſulis, etiam derogatoriarum derogatoriis, ac irritantibus, & aliis Decretis impetrandis, ſeu etiam motu proprio concedendis, ullo unquam tempore minime comprehendi, ſed ſemper validas, firmas, & efficaces exiſtere, & fore, ac perpetuo ab illis exemptas, & quoties illæ emanarunt, toties in priſtinum, & validiſſimum ſtatum, & ſub poſteriori data per eumdem pro tempore exiſtentem Archiepiſcopum eligenda, & reſtitutas, & de novo conceſſas eſſe, & cenſeri, neque, quod idem Ludovicus Cardinalis facultatibus per præſentes ſibi conceſſis, etiamſi pluries caſus evenerit, uſus non fuerit, opponi poſſe; Sicque ab omnibus cenſeri, & ita per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos; ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, quicquid ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus, quatenus opus ſit, regula noſtra de jure quæſito non tollendo, ac quibuſvis Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, nec non Civitatis, & Diœceſis Bononienſis hujuſmodi, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & uſibus, ſtilis, & conſuetudinibus etiam immemorabilibus, nec non quibuſvis Conſervatoriis, Privilegiis quoque pro electione Conſervatorium, Indultis, & Litteris Apoſtolicis, nec non quibuſvis Conſervatoriis, quibuſvis Ordinibus, & Perſonis ſub quibuſcumque tenoribus, & formis; ac cum quibuſvis derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, irritantibuſque, & aliis Decretis in genere, vel in ſpecie, ac alias in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & approbatis; quibus omnibus etiamſi pro ſufficienti, illorum derogatione de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quavis alia expreſſio habenda eſſet, eorum tenoris præſentibus pro plene, & ſufficienter expreſſis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcaris die 28. Aprilis 1622, Pontificatus Noſtri Anno Secundo.

S. Card. S. Suſanæ.

IN-

Digitized by Google

INSTITUTIO XLI.

Inſtruuntur Parochi Urbani, ac Diœceſani de locali Eccleſiarum immunitate. De cauſa, & occaſione hujus inſtitutionis promulgandæ. De aſylo, ſeu immunitate locali Eccleſiarum, & ſacrorum locorum. De criminibus, ob quæ hac immunitate minime gaudent rei juxta commune jus, & veteres Pontificum Conſtitutiones. De aliis criminibus, ob quæ rei carent eadem immunitate juxta conſtitutionem Gregorii XIV. Item de aliis criminibus, quæ reis adimunt hanc immunitatem juxta Conſtitutiones Benedicti XIII. & Clementis XII. De quæſtionibus, quas definiverunt iidem Pontifices, circa immunitatem localem Eccleſiarum, ac locorum ſacrorum. De extrahendis reis a locis immunibus, cum ea crimina patraverunt, quibus localis immunitas non permittitur. De pœnis, quæ irrogantur reis ob crimina immunitate carentia. De reis, quibus jus aſyli in ſacri locis conceditur. Poſtremo qua ratione uti debeant Parochi hac præſenti Inſtitutione.

§. I.

De cauſa, & occaſione hujus Inſtitutionis.

I. Clemens XII., qui Pontificiam Sedem feliciter obtinet, poſtquam per ſe ipſum, ac per Congregationem peculiarem Cardinalium, ac Præſulum virtute præſtantium ſerio perpendit, qua ratione impediri queant tot homicidia, quæ Romæ, atque in tota ditione Eccleſiaſtica perpetrantur, Conſtitutionem promulgavit, quæ incipit: *In ſupremo:* cujus exemplum, & vernacula lingua deſcriptum compendium tranſmiſit, & per Sacram immunitatis Congregationem die 19. Martii proxime elapſi nobis demandavit, ut ipſius Decreti capita ſummatim complectentes, ſingulis Parochis Urbis, ac Diœceſis diſtribuamus. Cum tamen multa in eadem Conſtitutione occurrant, quæ intelligi nequeunt, niſi plurima ante percipiantur, quæ per Sacros Canones, alioſque Summos Pontifices præſcripta fuerunt, hanc Inſtitutionem loco compendii ſufficiendam potius exiſtimavimus. Accedit etiam, quod variis Congregationibus, cum inter Præſules Romæ verſaremur, regnantibus tum Clemente XI., tum Benedicto XIII. interfuimus, ubi de plurimis rebus actum fuit, quæ modo in hiſce Pontificis litteris continentur. Inſuper juſſu ejuſdem Pontificis Clementis XI. aliqua tunc deſcripſimus, & in lucem etiam pro noſtri ingenii tenuitate protulimus, ut nonnullæ difficultates, quæ tunc propoſitæ fuerant, clarius explicarentur.

§. II.

De aſylo, ſeu de locali immunitate Sacrarum Ædium.

II. Certiſſimum eſt ex ipſo Jure Canonico, reos omnes, qui ad Eccleſiam, & loca Sacra confugiunt, aſyli beneficio gaudere, nec ſine ſummo piaculo invitos abduci poſſe, niſi ea crimina per illos patrata fuerint, quibus aſyli privilegium ob rei magnitudinem, & gravitatem a Sacris Canonibus, Summiſque Pontificibus denegatur. Conciliorum, & Patrum teſtimonia, quibus aſyli jus comprobatur, Gratianus (1) complectitur. Idem jus Civile confirmat: cum enim ſalvi, & incolumes evaderent, qui ſimulacris Principum protegerentur (2), factum eſt, ut Chriſtiani Principes idem privilegium Sacris ædibus conceſſerint, & pœnas illis ſeveriſſimas decreverint, qui reos a Sacris locis per vim divellere conarentur (3). Seculo quarto Eutropius, qui Imperatorem Arcadium ad jus aſyli penitus abrogandum impulerat la-

ta

(1) *In Decreto quæſt. 4. cauſ. 17.* (2) *L. unica c. de his, qui ad ſtatuas.* (3) *De iis qui ad Eccleſiam confugiunt.*

ta lege, quæ in Theodoſiano codice tertia adnumeratur, poſt annum omni honoris titulo deſtitutus, in Fidelium Eccleſiam reſtituto jam aſyli beneficio aufugere debuit, ut vitam tueretur, quod quidem, interpoſita Sancti Joannis Chryſoſtomi auctoritate, obtinuit (1). Attamen aſyli inſtitutionem magis approbant Sacræ litteræ, & ſimul crimina exponunt, quibus aſyli ſecuritas recuſatur. Nam conſtitutæ fuerunt refugii civitates, quæ ſalvos eos præſtarent, qui fortuito, non autem conſulto aliquem necaverant (2). Exodi vero capite 21. v. 14. ita decernitur: *Si quis per induſtriam occiderit proximum ſuum, & per inſidias; ab altari meo evelles eum, ut moriatur.* In miſero Joabo contigit, qui Abner, & Amaſa per dolum interfectis, licet ſacrum altare complecteretur, tamen juſſu Salomonis ibi percuſſus fuit a Banaja Jojadæ filio, cum a templo exire renuiſſet, quemadmodum Jojadas ipſe præceperat (3).

§. III.

Ob qualia crimina ex jure communi, & antiquis Pontificum Decretis rei minime gaudeant Eccleſiæ, & ſacrorum locorum aſylo.

III. Si juris communis nomine jus Civile deberet intelligi, nullam ab Eccleſia ſecuritatem reciperent, qui modo, perpetratis quibuſdam criminibus ad ſacras ædes tuto confugiunt (4). Thomaſſinus (5) a Balſamone ſcriptum fatetur juxta Imperatorum leges: *Immunitate ſui non permiſſos homicidas, adulteros, & raptores.* Cum tamen ex Jure Canonico, & Pontificum Decretis agendum ſit, primo nullam a ſacris ædibus immunitatem conſequuntur, qui publice, & imprudenter aliena bona diripiunt: *niſi publicus latro fuerit*: hæc habet Canon: *ſicut antiquitus*, eadem verba continentur in decretali: *Inter alia, de immunitate Eccleſiarum*.

IV. Secundo, qui nocturno tempore agros depopulatur, & meſſes, fructuſque igne devaſtat, ut in eadem decretali his verbis oſtenditur; *vel nocturnus depopulator agrorum*.

V. Tertio, qui hominem in Eccleſia interficit, vel ita percutit, ut aliqua parte corporis ineptum afficiat: *Homicidia*, (inquit Gregorius IX. (6)) *& mutilationes membrorum in ipſis Eccleſiis, vel earum cœmeteriis committere non verentur.*

VI Quarto, qui ſicario utitur, vel in domum ſuam excipit, ut alicui mortem inferat. Hoc hominum genus in Syria verſabatur, qui alterius juſſu quemlibet necabant, teſtibus Raphaele Volaterrano (7), atque Æmilio, qui Arſacem ſicariorum Principem, accepta magna pecunia, nonnullos ex ipſis miſiſſe teſtatur, qui Sanctum Ludovicum Galliarum Regem obtruncarent. Illorum operam Fideles etiam adhibuerunt, ut de inimicis ulciſcerentur; atque de ipſis agit Innocentius IV. cap. *pro humani, de homicidio ſexto*, ubi cum his verbis uſus fuerit: *Sic etiam cum ſuis bonis mundanis omnibus, tamquam Chriſtianæ Religionis æmulus, a toto Chriſtiano populo perpetuo diffidatus*; per hanc ſententiam aſylum recuſari Interpretes declararunt, factumque eſt, ut quarto loco ſicarii immunes non haberentur.

VII. Quinto, qui aliquem per inſidias vita ſpoliaverit, in qua re jus Pontificium Exodi præceptum ſequitur, ubi hæc ſtatuuntur (8): *Si quis per induſtriam occiderit proximum ſuum, & per inſidias; ab altari meo evelles eum, ut moriatur.* Docent namque Theologi, quod mandata judiciaria antiquæ legis *ſunt mortua, ſed non mortifera*. Hoc autem alio teſtimonio comprobatur; nam capite: *Si rixati, de injuriis*, Exodi præceptum renovatur, ubi reparanda damna, & iis omnibus a percuſſore ſatisfaciendum præcipitur, quæ pro Chirurgi opera perſolvuntur.

VIII.

(1) *Homil. in Eutropium.* (2) *Num. cap. 45. Deuter. cap. 19. Joſue cap. 20.*
(3) *Lib. 3. Regum cap. 2.* (4) *Authent de mandatis Principum* § *Sed neque: Item interpr. ad Canon. ſicut antiquitus, in ea verba, niſi publicus 17. qu. 4.* (5) *De veteri, & nova Eccleſiæ diſciplina part. 2. lib. 3. cap. 89. ſub. n. 11.* (6) *Cap. Immunitatem, de Immunit. Eccleſiarum.*
(7) *Lib. 10.*, (8) *Cap. 1. de Homicidio.*

Digitized by Google

VIII. Sexto, Hæreticus, vel de hæreſi ſuſpectus; item Judæus, qui ſuſceptam antea Chriſtianam Religionem deſeruit, licet ad ſacras ædes confugiant, Joannis XXII. Decreto, nulla gaudent immunitate (1).

§. IV.

Quinam ſacrarum ædium Immunitate privantur juxta Conſtitutionem Gregorii XIV.

IX. QUI Pontificum ſanctiones interpretati ſunt, varias controverſias de illis criminibus excitarunt, quibus ſacrum aſylum minime conceditur. Primo, utrum hac immunitate careant, qui aliis ſceleribus inquinati ſunt, quoties id publica tranquillitas exigere videatur vel majus rationis fundamentum, aut ſaltem æquale pro immunitate Eccleſiæ deneganda cognoſcatur. Secundo, cum Pius V. decreverit (2), ut more latronum extremo ſupplicio plectatur, qui non fortuito, ſed ob ſocordiam, profuſionem, aut luxuriam bona omnia diſſipaverit, aut ſe decoctorem ſimulans, occultatis ipſis bonis, creditores feſellerit, vel ipſorum pecuniam in ſuam utilitatem converterit; hinc diſputari cœpit, utrum ipſi immunitatem ſibi a ſacris ædibus compararent. Contrarium non pauci affirmarunt, inter quos Anaſtaſius Germonius hæc tradit (3): *Putarem enim Judicibus ſecularibus libere hujuſmodi homines, quos vulgo fallitos vocamus, & proprie (fallunt enim), extrahendos concedere debere; ſiquidem Pius Papa V. decrevit, decoctores ultimi ſupplicii, & eo, qua fures ipſi jure, vel conſuetudine, vel particulari, vel municipali ſtatuto plecti ſolent, pœna puniendos eſſe.* Poſtremo, cum Romani Pontifices, ac præſertim S. Pius, & Sixtus V. petentibus Principibus indulſerint, ab Eccleſia eos quoque divelli, qui criminibus per leges minime cautis tenebantur, & cum maxima rerum perturbatio ex hoc emanaverit; Gregorius XIV. litteras Apoſtolicas promulgavit (4), quibus conceſſiones Principum gratia per Deceſſores ſuos, vel per ſeipſum obſignatas antea, penitus abrogavit, vetuitque, ne quis eamdem criminum naturam, vel etiam majorem gravitatem pro tribuenda, vel recuſanda Eccleſiæ immunitate perpenderet, ſed ea tantummodo probaret, quæ iiſdem litteris proponeret, ob quæ ſceleſti homines ſacro aſylo carere deberent. Itaque partim veteres Canones ſequutus, partim ipſorum terminos extendens, hæc quæ ſubjicimus, ſua auctoritate declaravit, & conſtituit.

X. Primo, fures publicos ab Eccleſiæ immunitate prohibuit, uti jus commune antea caverat; qui vero ſub illo nomine contineantur, his verbis explicavit: *Si fuerint publici latrones, viarumque graſſatores, qui itinera frequentata, vel publicas ſtratas obſident, ac viatores ex inſidiis aggrediuntur.*

XI. Secundo, illos quoque ab Eccleſiaſtica immunitate prohibuit, qui agros depopulantur, uti jus Canonicum antea præceperat; illudque ſolum diſcrimen eſt inter jus Canonicum, & Gregorii Conſtitutionem, quod in illo legitur: *Nocturnus depopulator agrorum*. In hac vero generatim *Depopulatores agrorum* nominantur. Quæ verba Gregorius XIV. adhibuit, ut fortaſſe indicaret illorum opinionem ſe minime probare, qui nocturnum, non vero diurnum Depopulatorem immunitate Eccleſiæ ſpoliabant.

XII. Confirmavit idem Pontifex veterum Canonum Decreta, quæ ſuperius numeravimus: nempe contra eos, qui homicidia, & mutilationes membrorum in ipſis Eccleſiis, vel earum cœmeteriis committere non verentur, qui inſidioſe aliquem obtruncat, vel publice graſſatur. Advertendum tamen eſt, cum Gregorius Pontificatum adminiſtraret, e Syria magno pretio acciri non conſueviſſe, qui necem inferrent, ſed inter ipſos Chriſtianos tanta inhumanitate aliquos verſari cœpiſſe, qui Syrorum partes ultro ſibi deſumerent; hinc ipſius Apoſtolicæ Lit-

(1) *Conſtitut. 1. tom. 1. Bullar. Roman.* (2) *Conſtitut. 112. tom. 2. Bullar.*
(3) *De ſacrorum communit. in fin. lib. 3. cap. 16.* (4) *7. Tom. 2. Bullar. Roman.*

Digitized by Google

Litteræ non eo modo explicari poſſunt, quo paulo ante illas Innocentii IV. explicandas innuimus; ſed neceſſe eſt eos Eccleſiæ ſecuritate deſtitutos intelligere, qui alieno juſſu, mercede ducti, aliquem interficiant, cujuſcumque nationis ſint, & quamlibet Religionem ſequantur. Inſuper Hæreticum inter cæteros, qui immunitate carent, Pontifex adnumeravit. Poſtremo, illud novum decrevit: nempe illis immunitatem nullam concedi, qui aliquid contra vitam ipſius Principis molirentur: *aut læſæ Majeſtatis in perſona ipſiuſmet Principis*.

§. V.

De aliis criminibus, quibus immunitas denegatur poſt Benedicti XIII., & Clementis XII. Conſtitutiones.

XIII. CUM hominum impudentia, ac temeritas eo deveniſſet, ut ſcelera magis in dies augerentur, a Sede Apoſtolica ſuppliciter petitum fuit, ut criminum numerum, quibus ſacrum aſylum minime permittitur, latius amplificaret. Cum Pontifices Clemens IX., & Clemens X. ſupremam Sedem obtinerent, de his actum fuit: ſed nihil novi conſtitutum. Iterum propoſita fuerunt, cum univerſam Eccleſiam Clemens XI. adminiſtraret: tunc juſſu ipſius Pontificis iis Congregationibus interfuimus, in quibus in examen hæc vocabantur. Poſt diuturnas, graveſque diſceptationes Gregorianum Decretum magis extendendum omnes unanimes aſſenſerunt, & quædam peculiaria crimina notata ſunt, quæ eidem Decreto adjungi poſſe videbantur. Cum hæc tamen in lucem haud prolata fuerint, ob eas cauſas, quas inferius memorabimus, iterum Pontifice Benedicto XIII. neceſſe fuit diligenter expendere, utrum Gregorii Conſtitutio proferri, quidve addi deberet? Coactis novis cœtibus, quibus nos quoque adſcripti fuimus, omnia, quæ in Pontificatu Clementis XI. ſtatuta jam fuerant, unanimi voluntate confirmata ſunt. Quare Benedictus XIII. Litteras Apoſtolicas, quæ incipiunt: *Ex quo Divina &c.* promulgavit.

XIV. In his præter ſeptem crimina, quæ Gregorius Eccleſiæ immunitate prorſus indigna judicavit, hæc, quæ ſequuntur, addita fuerunt.

XV. Primo. *Qui confugientibus vim inferunt, atque ipſos ab Eccleſia, aliove loco immuni violenter extrahunt, & abducunt.*

XVI. Secundo, *Interficientes proximum ſuum animo præmeditato, ac deliberato.*

XVII. Tertio, *Falſificantes Litteras Apoſtolicas.*

XVIII. Quarto, Contra eos, qui Montem Pietatis, aut ejuſdem generis alia loca adminiſtrant: *furtum, aut falſitatem in prædictis locis committentes, cujus ratione arca pecuniaria ita minuatur, ut pœnæ ordinariæ locus ſit.*

XIX. Quinto, *Conflantes, adulterantes, vel tondentes quaſcumque monetas aureas, vel argenteas, etiam Principum exterorum, quotieſcumque in loco, aut provincia, ubi crimen admittitur, liberum habeant uſum, & commercium, vel ipſas monetas conflatas, adulteratas, aut detonſas ſcienter ita expendere, & erogare præſumentes, ut fraudi, conſcii, atque participes cenſeri poſſint.*

XX. Sexto, *Illos denique, qui ſub nomine Curiæ ſe ſe introducunt in alienas domos animo ibidem perpetrandi rapinas, eaſque re ipſa committunt cum homicidio, aut mutilatione membrorum alicujus ex domeſticis earumdem ædium, vel etiam extranei, quem ibi forte reperiri contigerit, dummodo homicidium, vel membrorum mutilatio ſequatur.*

XXI. Septimo, *Item declaramus omnes, & ſingulos prædictos tam Laicos, quam Eccleſiaſticos qui in urbe, ac ditione præfatis ex cauſa, & occaſione homicidii, etiam in rixa commiſſi, cum armis, ſeu inſtrumentis ſuapte natura aptis ad occidendum inquiſiti, & proceſſati, vel in contumaciam banniti, & condemnati fuerint, dummodo homicidium non fuerit caſuale, vel ad propriam defenſionem, immunitatis præfatæ beneficio minime etiam gaudere.* Id vero in ditione ſolum Eccleſiaſtica locum obtinet. Ex jure communi, & Gregorii Decreto per univerſum Orbem ſolum homicidium ex proditione commiſſum immunitatis beneficio carebat. Deinde Benedictus XIII. uti nuper oſtendimus, homicidii deliberati reos a ſacris ædibus arcen-

cendos indixit. Poſtremo Clemens XII. in Litteris Apoſtolicis, quæ incipiunt: *In ſupremo, &* quæ nos ipſos ad hanc Inſtitutionem proferendam impulerunt, per omnem Eccleſiaſticam ditionem immunes eſſe noluit, qui homicidium per rixam patraverint, modo tamen fortuito, vel ad propriam defenſionem illud non contingerit.

§. VI.

De quæſtionibus circa localem ſacrarum ædium immunitatem per eoſdem Pontifices Benedictum XIII., & Clementem XII. definitis.

XXII. QUI Bibliothecam habent, & libros aliquando evolvunt, ne pulvere, tineiſque abrodantur, in admirationem procul dubio adducentur, cum advertent ingenium, conatuſque omnes eo Scriptores acutiſſime contuliſſe, ut rei, licet notorii criminis, ab immunitate ſacrarum ædium minime rejiciantur. Inter ipſos, uti ſuperius dictum eſt, numerantur, qui homicidia, & mutilationes membrorum, in Eccleſiis, aut cœmeteriis commiſerint; hinc diſputatio inter Scriptores agitari cœpit, an immunitate careat, qui ex loco ſacro interficiat, aut mutilet aliquem in profano loco conſtitutum? Item, an Eccleſiæ beneficium concedi debeat, ſi reus extra locum immunem poſitus necem afferat, aut mutilationem illi, qui in Loco Sacro verſatur? poſtremo, ſi immunitas neganda utriſque videatur, utrum Eccleſia ſolum, quæ nefario ſcelere violata fuit, immunitatem reo præſtare nequeat, an reliquæ omnes eamdem rationem præſeferant? Quare Benedictus XIII. in ea Conſtitutione, quæ incipit: *Ex quo &c.* ſacrarum ædium immunitatem illis omnibus recuſandam decernit: *Qui ſtantes in Eccleſia, vel cæmeterio interficiunt ſtantes extra Eccleſiam, vel cæmeterium, aut ipſis membrum mutilant; necnon eos, qui ſtantes extra Eccleſiam, vel cæmeterium occidunt ſtantes intra Eccleſiam, vel cæmeterium, aut iis membrum mutilant.* Inſuper non modo reos ejuſmodi, ſed impedientes quoque, ne quis in locum immunem ſe recipiat, vel per vim a ſacris ædibus aliquem abripientes, cujuſcumque Eccleſiæ beneficio gaudere minime poſſe conſtituit: *Declarantes, in quatuor præmiſſis caſibus ejuſmodi reos non illius tantum Eccleſiæ, quam violarunt, ſed cujuſcumque etiam alterius Eccleſiæ immunitate gaudere nequaquam poſſe, aut debere.*

XXIII. Gregorius XIV., uti jam dictum eſt, *Viarum graſſatores, qui itinera frequentata, vel publicas ſtratas obſident*, ſacro aſylo prorſus excludit. Cum itaque Pontifex plurali numero utatur, & cum de publicis viis ſermo ſit, quidam putarunt, hac Pontificis ſententia eum non contineri, qui ſemel tantum graſſatus fuerit, vel crimen ejuſmodi in vicinalibus admiſerit. Contra vero Benedictus XIII. ita ſanxit: *Unicam tantum graſſationem in via publica, aut vicinali admiſſam ſufficere ad hoc, ut quis publicus Latro, & Graſſator dici valeat, dummodo tamen graſſati mors, aut membrorum mutilatio ſequuta fuerit, tenore præſentium definimus, & declaramus.*

XXIV. Item *Rei aſſaſſinii* locali immunitate deſtituti per eumdem Gregorium XIV. declarantur. Cum igitur, uti nonnulli ſatis ingenioſe perpenderunt, ſicarii nomen illis tribuatur, qui juſſu alterius aliquem occidunt, non autem, qui tam nefarium ſcelus propoſita mercede imperaverint, iſtos quidem immunes eſſe arbitrantur. Poſt hæc, ut ſuam beneficentiam in ſicarios etiam exercerent, &, ſi fieri poſſet, incolumes vindicarent, ab illis quandoque merces aliquas pro crimine, non pecuniam ullam accipi, aliquando etiam pacta pecunia, vel mercibus fraudari, advertentes, tunc ſicarios ipſos immunitate frui debere, pronunciarunt. At Benedictus XIII. his verbis eorum opinionem penitus improbavit: *Ad hæc in crimine aſſaſſinii non modo mandatarios, qui in ipſamet Gregoriana Conſtitutione aperte excipiuntur, ſed etiam mandantes, qui certum præmium, aut mercedem ſive in pecunia, ſive in aliis rebus tradiderint, aut promiſerint, quamvis promiſſio nullum habuerit effectum, dummodo aſſaſſinium re ipſa patratum fuerit, ab Eccleſiaſticæ immunitatis beneficio excludimus, ac pro excluſi perpetuo haberi volumus, & mandamus.*

XXV. Poſtremo, cum idem Benedictus a ſacris aſylis eos depulerit, qui homicidium deliberato animo patraverint, nullam tamen de Eccleſiaſticis mentionem fecerit, nec illud ex-

plicaverit, an aliqua ætatis ratio habenda ſit; poſtremo, an eadem pœna eos complectatur qui conſilium, vel opem homicidæ attulerit, Clemens XII., qui feliciter regnat, in ea Conſtitutione, quæ incipit: *In ſupremo*; Eccleſiaſticos homicidii reos ab immunitate ſecludit: *Ad ipſos Eccleſiaſticos, cujuſcumque gradus, & Ordinis exiſtant, in Urbe, ac univerſa ditione Nobis, & Sedi Apoſtolicæ mediate, vel immediate ſubjecta homicidium animo ſimiliter præmeditato, ac deliberato patrantes extendimus quoque, & ampliamus*. De ætate vero, ac de iis, qui conſilium, vel operam homicidis præbeant, hæc ſtatuit: *Declaramus homicidii reos natu minores viginti quinque, majores vero viginti annis tam Laicos, quam Clericos, atque omnes, & ſingulos ſive Laicos, ſive Clericos, qui mandatum, conſilium, inſtigationem, auxilium cooperativum, aut aliam operam occiſori præbuerint, ex quorum ſingulis pravis actibus homicidium evenerit, in dicta Benedicti Prædeceſſoris Conſtitutione comprehenſos eſſe, ac deinceps cenſeri debere, eamque, quatenus opus ſit, ad ipſos pariter extendimus*.

§. VII.

De ratione extrahendi a Sacris Ædibus eos, qui ob ſcelera ſuperius expoſita nulla immunitate gaudent.

XXVI. Itaque, ſi ad Eccleſiam confugiant, qui ejuſmodi criminibus ſeſe inquinaverint, & omnem immunitatem amiſerint, a ſacris ædibus deducendi ſunt, & Judici tradendi, ut debitas pœnas exſolvant. Qua de re juſſu Clementis XI. cœtus habiti ſunt, & in medium prolata omnia, quæ Pontificibus Clemente IX., & Clemente X. tum per Eccleſiaſticos, tum per Laicos ſcripta fuerant. Tum facile conſtitutum fuit, ut Judicis Ordinarii Eccleſiaſtici auctoritate interpoſita, criminoſi homines ab aſylis removeantur; ut aliquis Eccleſiaſticus ab eodem deſignatus interſit; demum ut per ſolum Judicem Eccleſiaſticum cognoſcatur, an reus ea crimina perpetraverit, ob quæ immunitate prorſus indignus habeatur; cum agatur de reo, qui in Eccleſiaſtica ditione, ſcilicet immuni loco verſabatur, ex quo ſolum abripitur, quia jure Pontificio permiſſum id habetur. Illud magnopere implicatum viſum fuit; videlicet quæ argumenta criminis proferri deberent, ut Judex Eccleſiaſticus reum aſylo ſacro frui non poſſe, proprioque Judici committendum decerneret. In Gregoriano decreto hæc leguntur: *Quodque Delinquentes &c. Curiæ Seculari &c. conſignari, nec tradi poſſint, niſi cognito prius per Epiſcopum, ſeu ab eo deputatum, an ipſi vere crimina ſuperius expreſſa commiſerint*; Præclariſſimi Juriſperiti Farinacius (1), & Falconius, cum eadem verba interpretarentur, reos ejuſmodi Sacrarum Ædium beneficio ſpoliari non poſſe affirmarunt, ſi dum cauſa per Judicem Eccleſiaſticum cognoſcitur, indicia ſolum, & conjecturæ producantur: ſed certiſſimis, & perſpicuis rationibus agendum putaverunt. Sed tamen veritati parum conſentaneum cæteris viſum fuit, quos Antonius de Poſſentibus commemorat (2), & ſane ad veram, rectamque probationem neceſſe eſt, ut reus crimen ſuum fateatur aut de illo convincatur. Hoc poſtremum non ita facile evenire ſolet. Illud vero primum vix poteſt excogitari. Siquidem, cum nequeat Eccleſiaſticus judex a reo veritatem tormentis extorquere, idem erat propriam ejuſdem confeſſionem exquirere, ac putare illum ultro, & conſcientiæ ſtimulis adactum ad manifeſtandam veritatem paratum eſſe. Quare, ſi reus ipſe de crimine ſuo convinci, aut illud confiteri deberet, ut a Sacris Ædibus avulſus Seculari Curiæ committi poſſit, nullus unquam quolibet ſcelere inquinatus eidem Curiæ traderetur, uti prius Carolus a Baſilica Petri Novarienſis Epiſcopus expedit (3): *Si plenam probationem requirimus, hoc eſt, ut reus confeſſus ſit, vel aliorum teſtimonio convictus, pauciſſimos trademus Judicibus Laicis: quod cum Romæ dixiſſem Farinacio, nihil reſpondit, niſi ſimilia fere verba illis: quod ſcripſi ſcripſi*. Cum hæc ita ſint, cœtus juſſu Clem. XI., uti jam dictum eſt, coacti; habita plurium ſuffragiorum ratione decreverunt non quidem cer-

(1) *Conſ.* 76. *n.* 3., *& ſeq.* (2) *Sing. cent.* 2. *ſing.* 143. *n.* 2. (3) *In Comment. ſub. c. Inter alia de Immunitate Eccleſiaſt.*

certiſſima, & plana argumenta requiri in cognitione cauſæ, quæ per Eccleſiaſticum inſtituitur, ut reus aliquis Seculari Curiæ tradatur, ſed ſatis eſſe, ut veritati conſentanea probentur, & vehemens aliquod ſceleris indicium, & conjecturæ in medium ferantur. Judex autem Secularis cauſam iis omnibus corroborabit, quæ ab Eccleſiaſtico prætermiſſa ſunt, ut reum ſibi traditum, adhibitis etiam tormentis, vel ad criminis confeſſionem impellat, vel neceſſariis teſtibus convincat.

XXVII. Hac difficultate expedita, alia propoſita fuit, an ſi reus eo modo, quem nuper explicavimus, Seculari Curiæ committendus ſit, priuſquam id fieret, defenſionis tempus ipſi reo tribuendum videretur. Id quidem neceſſarium aliquibus viſum fuit, ne reus in dicta cauſa immunitate careret. Alii tamen id non modo ſuperfluum putarunt, cum ad Judicem Laicum hoc negotium pertineat, ſed etiam perniciosum, & quoddam veluti Juſtitiæ impedimentum. Nam ſi reus, dum cauſam ſuam defendit, teſtimonia in ipſum conflata deprehenderit; tunc vel ipſe, vel ejus familiares longe arcendos eos teſtes curabunt, ne, cum reus in manus Laici Judicis devenerit, & cauſæ cognitio per ipſum indicetur, eadem teſtimonia repetantur, vel ſaltem immutentur, cum in examen vocantur.

XXVIII. Hæc ſane controverſia, quæ in memoratis Congregationibus propoſita, componi ſub Clemente XI. minime potuit, reliquis omnibus, quæ agebantur, curſum continuit, & eorum, quæ jam ſancita fuerant, promulgationem impedivit. Quare, cum Benedictus XIII. Pontificatum gereret, idem negotium ſuſceptum fuit, & omnibus iterum diligenter examinatis, hæc, quæ ſubjicimus, per allatam ſuperius conſtitutionem: *Ex quo*: conſtituta fuerunt: Primo, ut reus ab immuni loco deduci, & in carceres Epiſcopi tradi poſſit, ſatis eſſe *Indicia, quæ ad capturam decernendam ſufficere videantur*: ſecundo, ut Eccleſiaſticus crimen, de quo agitur, judicio ſuo cognoſcat: *Ubi vero* (proſequitur Pontifex) *ex proceſſu informativo deſuper conficiendo conſtet de crimine excepto, ac inſuper adverſus eumdem extractum talia reſultent indicia, ut crimen ab eo fuiſſe patratum moraliter credi poſſit* (*quæ quidem indicia juxta regulas juris vocantur ultra torturam*) *eo tantum caſu præfatum extractum Miniſtris, & Officialibus Curiæ Secularis tradere, & conſignare poſſit, ac debeat*: Tertio, ne rei Judicibus Laicis tradantur, niſi, *Exacta tamen, receptaque prius ab ipſis obligatione in forma juris valida reſtituendi extractum Eccleſiæ ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, Nobis, ac pro tempore exiſtenti Romano Pontifici reſervatæ, quatenus idem extractus indicia contra ipſum acquiſita in ſuis defenſionibus purget, ac diluat. Quod, ſi ea minime purgaverit, & vere delinquens repertus fuerit, Curiæ Seculari in ipſum tali caſu, ut juris eſſe cenſuerit, agere, atque procedere liceat.*

XXIX. Eadem in Conſtitutione Clementis XII. continentur, ubi præ cæteris illud Benedicti Conſtitutioni additum fuit, quoties de homicidio deliberato, vel per inſidias, aut etiam per rixam patrato judicium ſtatuetur (niſi fortuito, vel pro vitæ defenſione contigerit) ſatis eſſe inditione Eccleſiaſtica, ut foro Seculari reus committatur, non quidem indicia *ultra Torturam*, uti Benedictus præcepit, verum id fieri poſſe *ex acquiſitis, ſeu ſubminiſtratis indiciis ad torturam tantum ſufficientibus*; quod eo ſolum conſilio ſancitum fuit, ut mortalium audacia in patrandis tam frequenter homicidiis comprimatur: cum id præſertim plurium etiam Deceſſorum Pontificum exemplis comprobetur. Nam Clemens VIII. juriſprudentiæ laude clariſſimus, poſtquam Farinacii, & Falconii Conſultationes expendit, quoſdam homicidii reos, qui in ſacras ædes ſe receperant, Laico Judici tradi imperavit: *Si tamen prius ſummarie, ſimpliciter, & extrajudicialiter, & quantum pro conſcientiæ tuæ informatione ſufficere poſſe videbitur, illos homicidium prædictum perpetraſſe, aut illi cooperatos, ſeu in illo culpabiles fuiſſe* (1). Inſuper peculiaris Congregatio juſſu Clementis X. convocata epiſtolam confecerat, in qua hæc ſententia legitur: *Ut juſtitiæ exercendæ nullum impedimentum afferatur, Sanctitas Sua Eminentiæ Veſtræ permittit uti ſufficientibus ad tormenta indiciis, ut reus Sacra Immunitate indignus declaretur.* §. VIII.

(1) *In lit. Apoſt. die* 6. *Febr. edit. apud Genuenſem in Praxi Cur. Archiep. Neapol. cap.* 29. *ſub num.* 2., *& apud Pellegrinum de Immunit. cap.* 7. *ſub num.* 21.

Digitized by Google

§. VIII.

De pœnis, quæ his criminibus exceptis infliguntur.

XXX. REI propriis Judicibus traditi, legum auctoritate puniuntur, ut decernunt iidem Pontifices Gregorius, Benedictus, & Clemens XII., qui S. Petri Sedem feliciter occupaverunt. Cum ipſe non modo deliberatum homicidium, uti Benedictus antea conſtituerat, ſed rixa pariter commiſſum iiſdem pœnis plectendum ſanxerit, niſi caſu, vel pro vitæ defenſione evenerit, ne locus excuſationi ſuperſit, & ne impotens quædam iracundia ad reum protegendum de more afferatur, ſanxit, juſſitque Pontifex conſuetum mortis ſupplicium indici, ſi occiſor primus rixam excitaverit. Id Romæ & per univerſam Pontificum ditionem, ac potiſſimum Bononiæ, ejuſque diœceſi obſervandum præcepit: *Occiſor pœna pariter ordinaria puniatur, licet homicidium ſequutum ſit in rixa, ſi homicida rixæ auctor fuerit.* Ita per eamdem Clementis XII. Conſtitutionem decernitur, in qua præterea illud cautum fuit: *Utque calor iracundiæ a pœna ordinaria delinquentem nuſquam eximat, ubi inter tempus rixæ, ac patratum homicidium ſex horarum ſpatium interceſſerit, id ſufficere volumus, ut reus ad actus extraneos diverterit, vel divertiſſe debuerit.* Alia ſapienter ab ipſo Pontifice pro coercendis homicidiis ſtatuta ſunt, quæ in eadem Conſtitutione deſcribuntur. Diſſimulare hic non poſſumus aliquos, qui boni juriſperiti exiſtimari volunt, eo deveniſſe, ut non modo familiaribus ſermonibus, ſed etiam ſcripto contenderint ex vereri ſaltem conſuetudine in Pontificia ditione capitali ſententia damnari neminem poſſe, qui ſcelus antea confeſſus non fuerit. Id autem criminoſi homines adeo pro certo habuerunt, ut pœnas ſcelerum ſe nunquam daturos putaverint, ſi tormentis adacti illa denegarent, vel confeſſionem tormentis expreſſam confirmarent. Qua de re Pontifex hanc falſam opinionem his verbis improbavit: *Neve prætextu erroneæ, & nunquam approbatæ conſuetudinis, ſive interpretationis quiſpiam decipiatur, ad omnium, & ſingulorum memoriam ſerio revocamus, prædicta pœna ordinaria teneri nedum ore proprio homicidium confeſſos, ſed etiam, qui de commiſſo homicidio juxta Juris Canonici, ac Civilis diſpoſitionem, quam in cœteris quibuſcumque delictis ſartam, tectamque fore volumus, convicti fuerint, quibuſvis prætenſis uſu, & ſtilo, rebuſque judicatis in contrarium minime attentis.*

§. IX.

De reis, qui Sacri aſyli immunitate gaudent.

XXXI. HIS criminibus ſolum excepris, quæ ſuperius enumeravimus, reliquis omnibus Sacrorum Locorum immunitas conceditur. De his agendum ſupereſt. Ac primum in memoriam revocandum eſt, quod ejuſmodi rei, ſi extra locum immunem caperentur, ſtatim per dolum ſe ab aſylo Sacro deductos fuiſſe olim affirmabant, & licet contrarium probaretur, tunc non ſemel id contigiſſe, ſed quater etiam aſſerebant, teſteſque paratos adducebant, qui falſo rem jurarent: ſed illud graviſſimum, & non ferendum erat, quod, cum ſemel ſe per dolum abreptos a Sacris Locis oſtenderent, etiamſi nova deinde crimina patrarent, in aſylum reſtitui debebant, ubi poſt tot maleficia per iniquam ſimulationem conquieſcerent. Qua de re Clementis XI. juſſu peculiaris Congregatio conſtituta fuit, ut hæc prava conſuetudo ſalutari aliquo conſilio de medio auferretur. Tunc opinionem noſtram deſcriptam exponere coacti, ſermonem ſuper hac re pro noſtri ingenii imbecillitate typis edidimus. Primo nullam in jure Pontificio legem reperiri advertimus, quæ immunes eos declaret, qui poſtquam ad Loca Sacra perfugerint, longe ab ipſis deinde capiuntur, niſi forte per vim abſtrahantur. In Concilio ſolum Aurelianenſi de illis, qui doloſe a Sacris aſylis deducuntur, mentio habetur (1):

ſeu

(1) *Actum fuit an. 541. tom. 2 Conc. Gener. Regiæ editionis Pariſiis impreſſum habetur an. 1714.*

Digitized by Google

ſeu vi, ſeu dolo abſtrahere, aut ſollicitare fortaſſe præſumpſerit &c. eo tamen, qui abſtractus prius, Eccleſiæ reſtituto. Id vero Concilium, cum peculiare unius provinciæ fuerit, illius ſolum terminis concluditur. Inſuper expoſuimus, etiam ſi dolo ſeducti incolumes eſſe debeant, nullam in poſterum doli ſuſpicionem futuram eſſe, ſi publice declaretur, ne a Sacris Locis longe abſcedant, nec ullo artificio moveantur, qui ob aliquod ſcelus ad illas confugerunt, aliter, niſi aperta vis intercefferit, doli excuſationem minime profuturam; eo ſane pacto, quo ſe deceptum queri non poteſt, qui ex aliquo loco in carceres rapiatur, ex quo priſtina immunitas ſublata fuit, ſi per Tabellam januæ affixam idem Locus immunitate carere indicetur; In hanc ſententiam Innocentius III. olim reſpondit (1): *Nec obſtante dolo, quo ſe proponebant fuiſſe ſeductos, cum talis dolus non tam ad circumventionem prædictorum Ciſtercienſium, quam ad fatuitatem eorum debeat retorqueri*. Cum hanc noſtram opinionem Congregatio approbaſſet, die 22. Decembris anno 1716. Decretum promulgavit ipſius Clementis XI. auctoritate firmatum, quod deinde ad omnes Italiæ Epiſcopos tranſmiſſum fuit. In eo ſtatuitur: *Ut de cætero illæ dumtaxat extractiones ſuffragentur, quæ aut violenter patratæ, aut ſub fide Salviconductus ab aliquo Judice Ordinario, ſeu Delegato conceſſi, ac ſubſcripti ſecutæ fuerint, qui tamen Salvuſconductus ſuffragari poterit pro tempore tantum in eo præſcripto*.

XXXII. Quondam immunitatem, & vitam ſibi comparabant, qui Sacrarum Ædium, vel Regularium domorum perfugium obtinuerant. Curabant Eccleſiaſtici, ut crimina ſalutari pœnitentia expiarent, nec ab iiſdem aſylis decedere illos ſinebant, antequam divinæ juſtitiæ rite ſatisfeciſſent. Furem celeberrimum a ſupplicio S. Bernardus eripuerat, idque Comiti Theobaldo moleſtum, ingratumque fuerat, qui impunitum furem dimittere ægro animo patiebatur. Quam ob cauſam S. Bernardus his verbis ad eum ſcripſit: *Tu illum decreveras brevi ſupplicio, & interitu momentaneo conſumari; ſed ego eum faciam diuturno cruciatu, & morte longiſſima mori. Tu furem appenſum per unum, aut per plurimos dies mortuum in patibulo remanere permitteres; ego cruci affixum per annos quamplurimos faciam in pœna jugiter vivere, & pendere*. Ita revera accidit: Furem ad Monaſterium Clarævallis perduxit, inter Monachos cooptavit, ibique per triginta annos pœnitentia incredibili confectum detinuit. Hujus generis exempla Eccleſiæ rerum Scriptores plurima commemorant.

XXXIII. Nunc autem, qui Sacrum aſylum amplectuntur, non quidem de æterna ſalute comparanda, ſed potius de novis criminibus patrandis cogitant, & eodem aſylo (uti ſæpius contigit) impudenter abutuntur. Id profecto, ſi in hac Civitate, vel Diœceſi contingat, opportunum malo huic graviſſimo remedium excogitabimus. Nam vix ejuſmodi impudentia nobis delata, ac probata fuerit, ad eas pœnas, quæ neceſſariæ ſunt, deveniemus, prout Sacra Immunitatis Congregatio nobis conceſſit, aliaſque, ſi opus ſit, ab eadem Sac. Congregatione, vel ab ipſo Summo Pontifice facultates impetrabimus. Ut vero falſa opinio, quæ in vulgus emanavit, penitus diluatur, Sacras Ædes ea de cauſa inſtitutas, ut criminoſi homines ſuam audaciam tueantur: ſciant univerſi, præter ea ſcelera, quibus omnis immunitas jure negatur, ſi cætera quoque gravia ſint, vel ſæpius admittantur, tunc, Summi Pontificis, vel Sacræ Congregationis auctoritate interpoſita, in carceres Eccleſiaſtici Judicis ex Loco immuni reos poſſe detrudi *nomine Eccleſiæ*, cauſaque ipſorum cognita pœnam conſtitui, non quidem pro ſceleris ratione, & gravitate, ſed aliam extra legis ordinem benigniorem, ut ſimul juſtitia in reos adminiſtretur, & Eccleſiæ ratio quædam ducatur, quemadmodum ſuo exemplo docuit Theodoricus, qui cum de Jovino Collegæ ſui interfectore ad Fauſtum Præfectum ſcriberet (2): *Sed conſcius*, ajebat, *facti ſui inter Eccleſiæ ſepta refugiens declinare ſe credidit præſcriptam legibus ultionem. Vulcanicæ Inſulæ perpetua relegatione damnamus, ut & Sancto Templo reverentiam habuiſſe videamur, nec vindictam criminoſus evadat in totum, qui innocenti non credidit eſſe parcendum*.

§. X.

(1) *Cap. 1. Cum dilectus de iis, qui vi, metuve &c.* (2) *Caſſiodorus lib. 3. epiſt. 47.*

Digitized by Google

§. X.

Quid agendum ſit Parochis poſt hanc Inſtitutionem.

XXXIV. SEries hujus noſtræ Inſtitutionis finem, cauſamque ipſius ſatis oſtendit; videlicet, ut Parochi omnes in Civitate, ac Diœceſi ea cognoſcant, quæ veteri, recentique Jure Pontificio de Sacrarum Ædium Immunitate præſcribuntur; utque certiores fiant de reis, qui Sacri aſyli beneficio carent, & qua ratione ii contineri debeant, qui poſt aliquod facinus ad Eccleſias perfugiunt. Sanctitas Sua per eas litteras Sac. Congregationis, quæ die 19. Martii, uti ſuperius expoſuimus, datæ fuerunt, juſſit nos indicere Parochis Urbanis, & totius noſtræ Diœceſis, ut Feſto die *inter Miſſarum Solemnia*, Sancto prius Evangelio declarato, ea crimina populo denuncient, quæ Sacra Immunitate deſtituuntur. Quare Summo Pontifici morem libentiſſime gerentes, Parochis præcipimus, ut hoc anno, & in poſterum quotannis id, quod nuper propoſitum fuit, univerſi perficiant. Hortamur etiam, ut pro re facilius gerenda percurrant ea, quæ §. 4. & §. 5. hujus Inſtitutionis continentur.

Qui Apoſtolicas Conſtitutiones, illaſque potiſſimum Benedicti XIII. & Clementis XII. ſecum reputabit, plane intelliget, eos Pontifices pro ſtudio, curaque ſuſcepta ad nefarium homicidii ſcelus impediendum commendari ſummopere debere, cum in ditione Eccleſiaſtica nimis frequenter perpetretur. Nos quidem, ne exteræ gentes exhorreſcant, prætermittimus homicidia recenſere, quæ ſolum ad Congregationem negotiis ſtatus conſultandis præpoſitam Romam ſingulis annis deferuntur. Inter illa minime adnumerantur homicidia, quæ tum in Urbe, tum in Legationibus Ferrarienſi, Bononienſi, Ravennate, atque Urbinate perpetrantur, pro quibus examinandis aliæ peculiares Congregationes deſignatæ ſunt. Iiſdem litteris, quas modo memoravimus, impellimur Parochos admonere, ut hujus teterrimi ſceleris magnitudinem, facilitatemque graviſſimis verbis oſtendant, & vehementer inſectentur: *Qui hominem occidit* (inquit Philo de ſpecialibus legibus) *qui hominem occidit, appellatur homicida, ſed revera eſt ſacrilegus, & quidem inſignis; quippe qui perpetravit ſacrilegium maximum, ſublata e mundo re pretioſiſſima, ſacratiſſimaque, quando nihil eſt Deo tam ſimile, quam hoc ſigillum pulcherrimum, expreſſum e matrice pulcherrima, ad exemplar ideæ rationalis effictum.* Sanctus vero Cyrillus ita homicidam alloquitur (1): *Ut mihi, fare, age, Salvatoris legem collocaſti, & quidem, qui te Chriſtianum eſſe confitebare? Violas nempe charitatis ſanctiones, teque in immitem beſtiam immutatum fuiſſe, & in feritatem naturæ inimicam incidiſſe non ſentis.* Sed quoniam formidine pœnæ nefarii homines a maleficiis removentur, populo de homicidii gravitate differentes explicabunt celebre illud, ac vulgare effatum, *Locum immunem arripiam* minime profuturum; nam propoſitam ſibi immunitatem pro certo amittent. Inanem præterea ſpem, vanaſque illorum cogitationes affirmabunt, qui cauſam criminis feliciter abſolvi poſſe, & ab omni periculo incolumes præſtantium virorum gratia, & commendatione brevi ſe in patriam reverſuros confidunt. Pontifex enim Principibus etiam viris facultatem ademit, ut homicidas ejuſmodi abſolverent, vel data fide publica dimitterent. Nihil etiam proderit pro vitæ defenſione, ſi capti commiſſum crimen audacter inficientur, tormentorum vim ſuperent, vel confeſſionem tormentis expreſſam poſtea non confirment. Nam ea juris norma ſervanda eſt, ut rei, vel ob criminis confeſſionem, vel indiciis, ac teſtimoniis convicti debito ſupplicio puniantur. Tandem, ut uno verbo omnia complectamur, illud Geneſis præceptum ſine ulla dubitatione obſervabitur (2): *Quicumque effuderit humanum ſanguinem, fundetur ſanguis illius; ad imaginem quippe Dei factus eſt homo.* Idem habetur Exodi cap. 21. v. 12. *Qui percuſſerit hominem volens occidere, morte moriatur.* Poſtremo idem judicium Sancti Matthæi cap. 26. v. 52. decernitur: *Omnes enim, qui acceperint gladium, gladio peribunt.*

IN-

(1) *Homil. 8. Paſchal.* (2) *Cap. 9. v. 6.*

Digitized by Google

INSTITUTIO XLII.

De ſtudiis ſuſcipiendis ab Eccleſiaſticis ſecularibus, antequam ad Ordines aſſumantur.

I. QUamvis ſedulam curam alias impenderimus, ut pro ſtudiis eorum qui Ordines expetunt, neceſſaria traderemus, certamque normam conſtituerimus, quæ in iiſdem examinandis adhuc obſervatur: tamen hanc novam Inſtitutionem conficere, ac promulgare impellimur, licet ſatis clare ſententiam noſtram ſuper hac re jampridem explicaverimus, ut illorum artificia eludamus, qui non modo voluntati noſtræ, ſed etiam Juri Pontificio, quo nos potiſſimum innitimur, parere detrectant.

II. Antequam pro minoribus Ordinibus ſuſcipiendis aliquis de materia, forma, munere officioque ſingulorum Ordinum interrogetur, ſicut a nobis præſcriptum fuit, Examinator inquiret, quibus ſtudiis operam dederit, quem fructum ex ipſis comparaverit; utrum Chriſtianæ legis doctrinam, & linguam Latinam ſatis perceperit. Tridentina Synodus id omnino decernit (1): *Minores Ordines iis, qui ſaltem Latinam linguam intelligant, per temporum interſtitia, niſi aliud Epiſcopo expedire magis videretur, conferantur.*

Nonnulli minores Ordines ab Epiſcopo illis conferri poſſe exiſtimarunt, qui Latinam linguam nondum calleant, ſed bona indole præditi ſint, ita ut pro ætatis ratione ad ipſius Latinæ linguæ cognitionem pervenire poſſint. Hanc opinionem illis præſertim Sacri Concilii verbis tutantur (2): *Niſi aliud Epiſcopo expedire magis videretur.* Eam tamen nos improbamus, ideoque numquam ſequemur, cum eadem verba pro ſolvendis interſtitiis, non autem pro linguæ Latinæ neceſſitate Sanchez interpretetur (3). Itaque ad examen pro minoribus Ordinibus recipiendis minime accedat, qui Latinam linguam non antea didicerit. Nam ſi ipſa careat, nihil aliud ab ipſo requiretur, ne tempus fruſtra conteratur. Idem prorſus in eos ſtatuetur, qui Subdiaconatum, Diaconatum, aut Sacerdotium poſtulant, ſi in explicando Romano Catechiſmo, vel Tridentino Concilio pro Latinæ linguæ ignorantia, ſententias conjectutis aſſequi potius, quam funditus intelligere videantur.

III. Pro Subdiaconis, Diaconis, & Sacerdotibus illud expendimus juxta Sacri Concilii præſcripta, eos tantum ad Sacerdotium aſſumi debere, qui præter cætera merita (4), *etiam ad populum docendum ea, quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem, ac miniſtranda Sacramenta, diligenti examine præcedente, idonei comprobentur.* Inſuper ante oculos nobis propoſuimus litteras Apoſtolicas, quas pro Cleri Hiſpani reparanda diſciplina Innocentius XIII. edidit, & pro quadam Epiſcoporum norma Benedictus XIII. confirmavit. Quare alias indiximus Subdiaconatum petentibus, ut Theologiæ Moralis, vel Scholaſticæ, aut Juris Pontificii ſtudio operam diligenter impenderent, ita ut ante Sacerdotium in eodem ſtudio per tres annos verſarentur; primum annum inſumerent ante Subdiaconatum, alterum ante Diaconatum; tertium denique, priuſquam Sacerdotii dignitatem aſſequerentur. Ita enim fore confidimus, ut ejuſmodi exercitatione per triennium habita eo modo, quem inferius ſubjiciemus, illi tantum ad Sacerdotium aſſumantur, qui juxta allatam Sacri Concilii ſententiam idonei judicentur.

IV. Ut hunc laborem, ac faſtidium aliqui effugiant, licet Grammaticæ legibus parum inſtructi, Theologiæ Moralis, ſeu Scholaſticæ, aut Juris Pontificii ſtudium ingrediuntur, plurimi etiam id ſuſcipiunt, antequam Philoſophiæ curſum abſolverint, vel ſaltem per annum Logicam ſedulo percurrerint, ea ducti ratione, quod nulla de ipſa Logica verba fecerimus: putant enim, cum de aliqua re ſermo inſtituitur, omnes etiam ipſius partes explicandas, quæ neceſſario cum illa conjunguntur, & communi omnium ſententia intelligi debent, licet minime exprimantur. Illud quoque advertimus, teſtimonium hujuſmodi a nonnullis facultatum Profeſſori-

(1) *Seſſ.* 22. *de reformatione cap.* 11. (2) *Loco ſup. cit.* (3) *Lib.* 7. *de Conſiliis Moralibus cap.* 1. *dub.* 49. *num.* 14. (4) *Seſſ.* 23. *cap.* 14. *de Reform.*

Digitized by Google

ribus obſignatum proferri, nempe exercitationem per annum ab eo ſuſceptam fuiſſe, qui ſolum poſt diem quartam Novembris ſtudiis initium dedit; ac pro obtinendis Ordinibus ad examen accedit, qui proxime inſequenti Decembri conferri ſolent; nempe ſibi prodeſſe arbitrantur illud juris effatum, quod pro ſolvendis ſtipendiis ad publicos, & optime meritos miniſtros pertinere ſolum conſuevit: *Annus inceptus habetur pro completo*. Neque diſſimulandum eſt, alios Theologiæ Morali conſtitutum tempus quidem inſumpſiſſe, ſed in iis ſolum, quæ de cenſibus, de pecuniæ permutatione, de vendendi, & emendi ratione tractant, operam ſtudiumque collocaſſe; qui tamen numquam ea didicerunt, quæ a Tridentina Synodo præcipiuntur, quæ nempe ad imbuendum populum de rebus ad æternam ſalutem neceſſariis, vel ad Sacramenta adminiſtranda pertinent. Alii quoque ſe Juris Pontificii ſcientiæ comparandæ deditos fuiſſe longo tempore teſtantur, qui jus civile ne leviter quidem attigerunt. Non ſemel etiam contingit, ut plurimi de Philoſophia, de Morali, vel Scholaſtica Theologia, aut de Jure Canonico interrogati, poſtquam in aliqua ex iis facultatibus ſe verſatos affirmarunt, audacter reſpondeant; eam quæſtionem haud ſibi traditam fuiſſe, quod difficile ſane videtur. Verum eo conſilio id faciunt, ut Examinatores ad duo, vel tria capita deveniant, quibus ſe illi inſtructos fatentur, & omiſſis ceteris omnibus, quæ a Magiſtris quidem audierunt, ſed per anni ſpatium vanis negotiis detenti minime perceperunt.

V. Qui has facultates, quas modo enumeravimus, addiſcere volunt, antequam Latinæ linguæ præceptis ſatis imbuantur, vehementer errant; ipſique Profeſſores omnem induſtriam, ac laborem nequicquam profundunt. Nos autem, (licet harum præſtantiam facultatum curſum abſolviſſe jactent) cum in examen venient ad minores, ſeu majores Ordines minime probabimus, ſed tamquam Irregulares omnino rejiciemus. Etenim *ignorantem litteras* (1) ſacri Canones irregularem declarant. Inſuper aliis locis (2) hæc decernuntur: *Illiteratos nullus præſumat ad Clericatus Ordinem promovere; quia litteris carens Sacris non poteſt eſſe aptus officiis. Ne ſit illiteratus* (3). *Inſcii litterarum ad ſacros Ordines aſpirare non audeant* (4). *Nullus Epiſcopus, vel quivis alius infanti (niſi forte Religionem intraret) ſeu illiterato Clericalem præſumat conferre Tonſuram* (5). Cum hæc ita ſint, qui legere, & ſcribere neſciant, cum de prima Tonſura agitur, *illiterati*, *inſciique litterarum*, atque ideo irregulares merito nuncupantur: *Prima Tonſura* (Tridentina Synodus præcipit (6)) *non initientur; qui Sacramentum Confirmationis non ſuſceperint, & Fidei rudimenta edocti non fuerint; quique legere, & ſcribere, neſciant*. Cum vero de minoribus Ordinibus, & multo magis de majoribus res eſt, *illiterati*, *inſciique litterarum dici poterunt*, qui Latinam linguam ignorent, quam Tridentinum Concilium in illis etiam requirit, qui minores Ordines expetunt, uti jam ſuperius oſtendimus. Quippe Sancta Mater Eccleſia juſſis de cauſis vetuit, ne ſacræ litteræ, Evangelia, Rituales libri, Divina Officia, cæterique libri, qui ad Sacerdotes pertinent, in vernaculam linguam traducantur; quemadmodum fuſe eruditeque P. Fontana Societatis Jeſu demonſtravit (7), cum ſententiam 82., aliaſque inſequentes per Clementem XI. proſcriptas (8) interpretaretur.

VI. Inter ſtatuta Caroli Magni Imperatoris cavetur, ne ignoranti linguam populo uſitatam Paſtoris munus deferatur. Tres autem linguæ tunc colebantur, nempe Germana, quam Galli deinde ſibi vindicaverant, Latina, quæ per Romanos in ſubjectas Colonias propagata fuerat, poſtremo Romana Latinæ haud multum diſſimilis, niſi quod Gallorum, & Germanorum priſcis vocabulis, aliiſque per eaſdem Provincias communi conſuetudine adſcitis permiſcebatur. Si igitur Parochus ea lingua prorſus inſtructus eſſe debet, quemadmodum Imperatoris lege cautum fuiſſe nuper oſtendimus, qua populus ipſi ſubjectus utitur, hinc Clericis, & Sacerdotibus Latinam linguam haud neceſſariam aliquis judicabit, quæ tunc Parochis ipſis minime

(1) *Can. Præcipimus*, *diſt.* 34r. (2) *Can. Illiteratos*, *diſt.* 36. (3) *Can. Priſcis*, *diſt.* 55. (4) *Can. Pœnitentes*, *diſt.* 55. (5) *Gregorius X. cap. Nullus*, *de Temporibus Ordinationum in ſexto*. (6) *Seſſ.* 23. *cap.* 4. *de Reformat.* (7) *Tom.* 3. (8) *In Litteris Apoſtolic.*, *quæ incipiunt*, Unigenitus.

Digitized by Google

me præſcripta fuit; ſed in hac re magnopere decipiuntur. Cum enim ſacras litteras, quæ Latino tantum ſermone continentur, Parochi, & Sacerdotes intelligere omnino deberent, id ſine Latinæ linguæ præſidio conſequi nullo modo poterant, uti Thomaſſinus aſſeruit (1), cum eamdem Caroli Magni legem declararet: *Nec inde tamen efficies, minime neceſſariam fuiſſe Latinæ linguæ ſcientiam; cum ejus præſidio deſtituti nec Scripturas poſſint, nec Canones legere.*

VII. Illud quoque ſummopere optamus, ut qui Sacerdotes fieri volunt, poſtquam Latina lingua, & humanioribus litteris ſatis imbuti fuerint, integrum Philoſophiæ curſum perficiant, & eam præſertim Philoſophiæ facultatem ſuſcipiant, quæ facilem viam ſternit, ut Theologiam ingrediantur, & ſine qua boni Theologi nomen, ac laudem nemo ſibi comparare poſſit. Singulari Dei beneficio clariſſimi Profeſſores in hac urbe verſantur, quæ ſibi merito *Parentis ſtudiorum* gloriam conciliavit, eumque honoris titulum præclare tuetur. Ipſi vanis quæſtionibus omiſſis, ea, quæ neceſſaria ſunt, diligenter tradunt, juveneſque, ſi ſedulam operam conferant, ſapienter inſtituunt, ut ad facultates Eccleſiaſticas, ſacramque Theologiam cum laude perveniant. Melchior Canus (2) ingenii gloria inſignis, cum de Philoſophiæ ſtudio ſermonem habet: *Præclare*, inquit, *cum eo agetur, cui Præceptor contigerit & eruditus, & pius, qui cum certa ab incertis ſeparet, tum, vanis quæſtionibus declinatis, utiles, & neceſſarias ſeligat &c. Illis igitur vitiis declinatis, quod in rebus naturalibus, & cognitione dignis operæ, curæque ponetur, id non modo jure laudabitur, verum, ut id fiat, erit etiam ſummopere neceſſarium, ſi Theologi perfecti, pleniqne ſapientes eſſe volumus.*

VIII. Quoniam vero difficile eſt omnia conſequi, quæ in votis habentur, licet cum magna utilitate conjungantur, hinc ad ea, quæ prorſus neceſſaria ducimus, deveniemus. Itaque nullus in poſterum ad Subdiaconatum aſcendet, qui inter cætera ſtudio ſaltem Logicæ annum non inſumpſerit, quo tempore Theologiæ Moralis, vel Scholaſticæ, aut Juris Pontificii ſtudium adjungere non debet. Neque id valde moleſtum videri poteſt, cum totius anni ſpatium, quod ſtudiis impenditur, non quidem undecim menſibus concludatur, nec unus tantum menſis pro animi remiſſione tribuatur, uti fieri conſuevit, cum nos ipſi Philoſophiæ, ac Theologiæ curſum peregimus, ſed ſeptem, vel octo menſes ſtudiis excolendis hoc tempore ſolum concedantur, ea pariter conditione, ut mane tantum juvenes ad Profeſſores audiendos conveniant, quod in more poſitum non fuit cum nos florente juventute ſingulis diebus Lycæum bis adire cogeremur.

IX. Annum pro Logica decrevimus, ſine qua ſacræ facultates comparari nequeunt, uti docet Sanctus Auguſtinus (3), qui de Dialectica agens: *Diſputationis*, inquit, *diſciplina ad omnia genera quæſtionum, quæ in litteris ſanctis ſunt diſſolvenda, & penetranda, plurimum valet: tantum ibi cavenda eſt libido rixandi, & puerilis quædam oſtentatio decipiendi adverſarium*: quod deinde (4) exemplis Cypriani, Lactantii, Optati, & Hilarii magis comprobat. Alcuinus Venerabilis Bedæ diſcipulus, qui Seculo octavo, cum inter mortales ageret tam celebre nomen conſequutus fuit, ut etiam a remotiſſimis Angliæ partibus accitus fuerit, ut Academias novis legibus inſtitueret in Provinciis Caroli Magni ditioni ſubjectis, Alcuinus, inquam, illos erudite, ac vehementer improbavit (5), qui Dialecticæ facultatem cum ſacris diſciplinis copulandam inficiabantur; & Patrum auctoritatibus oſtendit fieri non poſſe, ut ſine his præſidiis de myſterio Sanctiſſimæ Trinitatis, ac de Verbi Incarnatione diſſeratur. Photius quidem Conſtantinopolitanus Epiſcopus pravis moribus, ſed multiplici eruditione imbutus, cum inſignem victoriam de Ario per S. Athanaſium ſtrenuum *Conſubſtantialitatis* Divini Verbi propugnatorem in Concilio Nicæno relatam commemorat, de utilitate Logicæ præclarum affert teſtimonium: *Acutus erat, & altus, & argumentationibus omnino vehemens, Logicis autem methodis non tenuiter, aut juveniliter, ut pueri, & rudes, ſed Philoſophice, & magnifice utens.*

Sed quoniam recentiorum auctoritate aliqui magis moventur, is, qui res Eccleſiaſticas vel levi-

(1) *De veteri, ac nova Eccleſiæ diſciplina part. 2. lib. 1. cap. 9. num. 4.* (2) *De locis Theologicis lib. 9. cap. 7.* (3) *Lib. 2. de Doctrina Chriſtiana cap. 31.* (4) *In ſequenti cap. 40.* (5) *In ſuis Operibus pag. 703.*

leviter attigerit, opus de ſtudiis Monaſticis a P. Joanne Mabillonio confectum non ignorabit. *Philoſophia*, inquit ipſe (1), *inſpecta rei veritate, plurimum juvat nedum ad ratiocinandum, ac judicandum verum, & ad rerum univerſarum ideas habendas, moralem facultatem addiſcendam, & ad Fidem Orthodoxam propugnandam adverſus paralogiſmos, & captioſas Sophiſtarum argumentationes*; & paulo poſt: *Eo igitur Dialectica collimat, ut veri, falſi, affirmationis, negationis, erroris, ac dubii ideas intra nos gignat, in primis autem ideam illationis, & conſequentiæ, unde ſcilicet percipimus, determinatam aliquam enunciationem ex alia ſequi, item ſyllogiſmum aliquem apte concludere, ſecus vero alium: Logica igitur utendum eſt, ut ad recte concipiendum, ac ratiocinandum exerceamur, & ut inde dirigatur noſter intellectus.*

X. Opus quidem ejuſmodi Litteratorum unanimi conſenſu, ac laudibus commendatum Abbas *de Ransè* Monaſterii Trappen. Reformator ſuo judicio minime probavit; cui tamen P. Mabillonius accurate reſpondit. At vero res non agebatur de Seculari Clero, neque de illis Regularium Ordinibus, qui ſaluti animarum, divinisque eloquiis evulgandis ſe devoverant, quibus utilia, & conſentanea plurimum affirmabat quæcumque a Mabillonio pro ratione ſtudiorum tradebantur: ſermo erat de illis tantum, qui ab omni hominum commercio in ſolitudinem ſe receperant, quibus Philoſophiæ, Logicæ, Theologiæ, & Juris Pontificii exercitatio perniciosa potius videbatur (2).

XI. Præcipimus etiam, ut integer annus pro Logica addiſcenda conteratur, priuſquam Theologiam Scholaſticam, ſeu Moralem, aut Jus Canonicum Clerici ſuſcipiant; non enim probare poſſumus has facultates temere eodem tempore copulari. Qui vero judicium ferre de iis rebus valeat, argumenta confici, & quæ ex principiis conſequuntur, deduci in qualibet facultate non poſſe judicabit, niſi hæc prius ex Logica comparentur; quemadmodum fieri nequit, ut choreas aptiſſime ducat, qui primum greſſus movere non doceatur.

XII. Cum autem hæc Diœceſis tam late pateat, cujus pars in aſperrimis montibus ſita eſt, pars etiam inter aquas conſtituitur, ita ut ab iis legibus aliquando recedendum ſit, ne Parochiæ neceſſariis Miniſtris deſtituantur; vel alia legitima cauſa propoſitam ſtudiorum rationem immutare cogat, ideo normam per eumdem Mabillonium (3) deſcriptam amplectemur, ut Latinam linguam plane calleant, & *ad faciliora applicentur, ut puta, ad ſtudium Catechiſmi Romani, aut Tridentini Concilii, quod propterea ipſis erit explanandum, vel etiam brevis cujuſdam Theologiæ, ſeu potius ſummæ Theologicæ quarumvis altercationum, aut ſcholaſticarum methodorum expertis, ex qua brevi queant intelligere quidquid neceſſario attinet ad Catholicæ Religionis ſubſtantiam, aut Myſteriorum Fidei, & præſertim in materia Sacramentorum.* Attamen, ne contemnantur, quæ propoſuimus, juſſu noſtro, Sacerdotes, quibus Ordinandorum merita exhibentur, illos Clericos omnino prætereant, qui Subdiaconatum petentes Logicæ per annum navaſſe operam obſignato teſtimonio non probabunt, quam cum Theologiæ, vel Juris Canonici ſtudio non conjunxerint. Si quis autem hac lege diſſolvi peroptet, ſupplicem libellum nobis exhibeat, in quo legitimam ejus rei cauſam declaret. Nos ſane rationes, quæ adducentur, ſerio expendemus in eo cœtu, quem pro meritis Ordinandorum examinandis convocamus. Illud tamen monemus, hanc Civitatem, omnemque Diœceſim a nobis ita cognoſci, ut quid ſingulis tribuendum ſit, percipere facile poſſimus. Qui profecto ſine cauſa Logicæ annum non conceſſerit, & tamen Subdiaconatum poſtulabit, facilem viam oſtendemus, qua perficere id poterat, ſi mens aliena non fuiſſet.

XIII. Magiſtros porro obteſtamur, ut certum tempus, quo Clerici ad ipſos audiendos acceſſerint, ſuis æque teſtimoniis exprimant, quæ aliter nullam vim obtinebunt. Clerici autem, qui de aliqua quæſtione interrogati, ipſam minime traditam a Profeſſoribus, explicatamque libere fatentur, pro certo habeant eam nobis rationem ſtatuiſſe, ut totum examen in illis controverſiis verſetur, quæ ipſis procul dubio declaratæ ſunt, licet veritatem inficientur.

XIV.

(1) *Par.* 2. *cap.* 9. (2) *In Vita Mabillonii per Theodoricum Ruinart. c.* 44., *& ſeq. In Vita Ab. de Ransè per P. Malachiam Inguinbert Epiſcopum Carpentoractenſ. lib.* 1. *cap.* 18.

(3) *Part.* 2. *cap.* 9. *ſub n.* 5.

Digitized by Google

XIV. Aliquid de Theologiæ, ac Juris Pontificii ſtudio nobis agendum ſupereſt. Nepotiani exemplum a S. Hieronymo propoſitum ſingulis Eccleſiaſticis aptiſſime convenire arbitramur: *Sermo ejus, per omne convivium de ſcripturis aliquid proponere, libenter audire, reſpondere verecunde, eruditionis gloriam declinando, eruditiſſimus haberetur. Illud ajebat Tertulliani, iſtud Cypriani, hoc Lactantii, illud Hilarii eſt, ſic Minutius Felix, ita Victorinus, in hunc modum eſt locutus Arnobius; me quoque pro ſodalitate Avunculi diligebat, interdum proferebat in medium, lectioneque aſſidua, & meditatione diuturna pectus ſuum Bibliothecam fecerat Chriſti.* Fatemur tamen non modo utilitatem, ſed neceſſitatem Scholaſticæ Theologiæ, quæ vel ab humana ratione præclara argumenta comparat, quibus Chriſtiana Religio magis illuſtretur: *Utitur tamen*, inquit S. Thomas (1), *ſacra Doctrina etiam ratione humana, non quidem ad probandam Fidem, quia per hoc tolleretur meritum Fidei, ſed ad manifeſtandum aliqua alia, quæ traduntur in hac Doctrina*: Illa quidem per hæreticos contemnitur, ſed ipſorum fallacias, & commenta penitus eludit. De ipſa Sixtus V. hæc habet (2): *Sane Catholicæ Fidei dogmatibus confirmandis, & hereſibus confutandis perneceſſaria eſt: & profecto, rem ita ſe habere, ipſimet veritatis inimici ſunt judices, quibus Theologia Scholaſtica maxime eſt formidoloſa; qui profecto intelligunt, apta illa, & inter ſe nexa rerum, & cauſarum coherentia, illo ordine, & diſpoſitione, tamquam militum in pugnando inſtructione, illis dilucidis definitionibus, & diſtinctionibus, illa argumentorum firmitate, & acutiſſimis diſputationibus lucem a tenebris, verum a falſo diſtingui, eorumque mendacia multis præſtigiis, & fallaciis involuta, tamquam veſte detracta, patefieri, ac denudari.*

XV. Itaque Theologiam Scholaſticam per tres ſaltem annos excolat, qui ſatis ingenio præditus eſt, antequam Sacerdotio initietur. In hac ſane Civitate Profeſſores verſantur, qui doctrinæ laude præſtantes eam Theologiam tradunt, quæ ſacrarum litterarum, Patrum, Conciliorumque teſtimoniis, & auctoritate confirmetur; qui denique illis multum diſſimiles habentur, de quibus Melchior Canus merito ſcriptum reliquit (3): *Et cum in his ſacrorum Bibliorum teſtimonia rariſſima ſint, Conciliorum mentio nulla, nihil ex antiquis Sanctis oleant, nihil ne ex gravi Philoſophia quidem, ſed fere puerilibus diſciplinis, Scholaſtici tamen, ſi Superis placet, Theologi vocantur, nec Scholaſtici ſunt, nedum Theologi, qui ſophiſmatum fæces in ſcholam inferentes, & ad riſum viros doctos incitant, & delicatiores ad contemptum.* Qui Moralis Theologiæ ſtudium magis eligit, ſerio perpendat alteram ipſius partem pro audiendis Confeſſionibus neceſſariam eſſe, aliam pro Ordinibus ſuſcipiendis. Illa quidem de pactionibus agit, ac de vendendis, emendiſque rebus; altera vero in virtutibus Theologalibus, Fide nempe, Spe, & Charitate cognoſcendis continetur. Item de Sacramentis generatim, ac etiam ſpeciatim per eam diſſeritur.

XVI. Ad Jus autem Pontificium devenientes, ſublimiorem illam ejus profitendi rationem omittimus, qua veteri novum copulatur, jungiturque cognitio tum Conciliorum, tum Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ, ſanioris critices, & eorum pariter, quæ tam in Decretalibus, quibus communiter utimur, quam in iis, quæ ſex prioribus collectionibus continentur; & eorum etiam, quæ Pontificum Conſtitutionibus ſane ita ſunt; tum controverſiarum, quæ in Sacris Urbis Congregationibus propoſitæ fuerunt, ac definitæ. Illud tantum affirmabimus Pontificio jure, cujus communis eſt in Foro, ac Lycæis uſus, plurima comprehendi, quæ ad Fidei noſtræ dogmata pertineant. Cardinalis Dominicus Pinellius, libro ſeptimo Decretalium, qui Clementi VIII. inſcribitur, congeſtuſque fuit magno labore, licet variis de cauſis numquam in lucem editus, hæc ita diſſerit: *Profeſſoribus igitur Pontificii Juris non proponuntur iſta dogmata, ut ea ſpeculative, vel ex profeſſo in ſcholis legant, aut de illis, tamquam de ſuis axiomatibus, diſputent; quia, cum ex articulis Fidei deducantur, ut talia ad Theologum pertinent. Juris vero Peritus debet ea ſcire, tamquam certa, & accepta ex prioribus Theologiæ principiis; cum ſacrorum Canonum diſciplina ſit Theologiæ ſubalterata, & illam præſuponere debet, ut Medicina præſuponit Philo-*

(1) Part. 1. *Quæſt. 1. art. 8. ad ſecundum*. (2) *In Conſtitut. 76.* (3) *Lib. 8. de Locis Theologicis cap. 1.*

Digitized by Google

Philoſophiam naturalem, *& Muſica præſupponit Arithmeticam*, *& prout omnes aliæ diſciplinæ ſibi invicem reſpondent*, *& altera ab altera quoad notitiam derivatur*. Idem Jus Pontificium plura complectitur, quæ ad forum Conſcientiæ, Eccleſiæ adminiſtrationem, liteſque jure dirimendas referuntur. Prima ſane ex his duabus partibus S. Carolo Borromæo jucundiſſima fuit, uti Carolus Beſcapeſius ejus vitæ Scriptor his verbis teſtatur: *Canonum ea ſcientia perjucunda erat*, *quæ Patrum mores*, *& acta repræſentans Eccleſiæ componendæ*, *atque ordinandæ rationem continet*, *dolens*, *eos communi conſuetudine tantum Canones ad interpretandum ſeligi*, *qui ad lites*, *judiciaque valent*. Altera pars etiam neceſſaria cum jure Civili plurimum copulatur. Hinc Honorius III. (1): *Sane*, inquit, *licet Sancta Eccleſia legum ſecularium non reſpuat famulatum*, *quæ æquitatis*, *& juſtitiæ veſtigia imitantur &c.* Lucius quoque III. idem confirmat (2): *Quia vero*, *ſicut leges non dedignantur ſacros Canones imitari*, *ita & ſacrorum ſtatuta Canonum Principum Conſtitutionibus adjuvantur &c.* Joannes XXII. ob fidem ſingularem, quam hæc noſtra civitas erga Sedem Apoſtolicam oſtendit, cum atrociſſimis bellis Italia vexaretur, privilegium a Clemente V. prius acceptum ſua auctoritate confirmavit, nempe, ut Clerici ſeculares Civile jus addiſcerent. Epiſcopis tantum e Monachis, & Sacerdotibus id minime permiſit (3); Sac. deinde Congregatio, teſte Fagnano (4), Clericis univerſis, qui juris Civilis ſtudio in aliqua Academia detinerentur, conceſſit, ut Præbendarum fructus perciperent, modo tamen poſt jus Civile Pontificium quoque amplecterentur, illoque uti vellent, ut ſecundum magis intelligerent.

XVII. Quare, ut recte, atque utiliter omnia fiant, qui ad ſacros Ordines admitti cupiunt, omiſſoque Theologiæ curſu jus Canonicum addiſcendum ſuſcipiunt, præter annum in ſola Logicæ exercitatione collatum, nulloque alterius facultatis ſtudio permixtum, præcipimus, antequam pro Subdiaconatu in examen veniant, ut juri Civili per annum operam præſtent, reliquis autem duobus annis in jure Canonico verſentur, ſi eorum Profeſſores duorum annorum ſpatio Canonicas Inſtitutiones abſolvant. Sin autem, ut fieri commode ſolet, unius anni ſpatio id perficiant, tunc poſt Logicam juris Canonici ſtudio per annum occupentur, tertiumque impendant annum, ut Theologiæ Moralis eam partem, quæ de Sacramentis agit, magna ſedulitate percurrant.

INSTITUTIO XLIII.

De obſervandis diebus Feſtis. Barbitonſores rerumque venditores vehementer improbantur, *qui hoc præceptum ſummopere negligant. Certum tempus*, *atque hora præſcribuntur ipſis*, *ut operibus ſuis vacent abſque ullo ſcandalo*, *ſeu offenſione*.

I. POſtquam pervenimus in hanc Sedem, Inſtitutionem promulgavimus, qua Tonſoribus permiſſum fuit, ut diebus Feſtis artem mane exercerent, donec ſignum per Eccleſiæ Metropolitanæ campanam daretur; & a prandio poſt horam vigeſimam ſecundam, aut vigeſimam tertiam opus ſuum libere repeterent. Cautum tamen fuit, ne in ipſorum officinis ludi inſtituerentur, nec ulli conventus fierent, qui a Chriſtianis moribus, ac diſciplina abhorrent. In delinquentes etiam certas pœnas eodem Decreto conſtituimus.

II. Ingenue fatemur, id a nobis invito animo Tonſoribus conceſſum fuiſſe, cum ſub oculos noſtros verſaretur, caput tondere, & barbam radere inter ſervilia opera adnumerari. Joannes quippe XXII. ad Philippum V. Galliarum Regem ſcribens eamdem conſuetudinem his verbis improbavit (5): *Illud ſane*, *quod inoleviſſe in illis partibus dicitur*, *ut videlicet paſſim in quamdam divinam irreverentiam die Dominico radendis*, *ac tondendis barbis*, *atque capitibus intendatur*, *te diſſimulare non licet*, *cum dies illa Divino cultui ſpecialiter dedicata talibus profa-*

(1) *Cap. ſuper ſpecula ad tit. de Privilegiis*. (2) *Cap. Intelleximus de novi operis nunciatione*. (3) *Rainaldus ad ann. Chriſti* 1517. *num.* 16. (4) *In cap. ſuper ſpecula num.* 33. *Ne Clerici*, *vel Monachi*. (5) *Rainaldus ad ann. Chriſti* 1317. *ſub num.* 4.

ſanari non debeat &c. Nec ignoras, quod inter præcepta Decalogi Sanctificatio Sabbati ponitur, ad quorum obſervantiam Fidelis quilibet de neceſſitate tenetur. Profecto cum nulla neceſſitas urgeat, ut per dies Feſtos radendis barbis, & capitibus tondendis tempus conteratur, quod pro feſtis diebus commode fieri poteſt, communis Theologorum opinio locum habet, ab Epiſcopis nempe ſervilia opera permitti diebus feſtis, ac tolerari poſſe, ſi vera neceſſitas id poſtulare videatur. In eamdem ſententiam Romani Pontifices conveniunt, ac potiſſimum Nicolaus V., cum plurima per Hungaros anno 1447. petita fuiſſent: *Ceſſante neceſſitate, ab omni opere ſervili abſtinendum eſt diebus Dominicis, & Feſtivis; ſed neceſſitate cogente, non tamen affectata, ſeu procurata licitum eſt præmiſſa exercere*.

III. Sed magis movebamur, cum Decretum expendimus pro cultu diebus Feſtis exhibendo Romæ promulgatum, quo Tonſoribus per eos ſacros dies vulneribus ægrotantium ſolum mederi conceditur. Præclariſſimus etiam Cardinalis Paleottus primus huius Urbis Archiepiſcopus anno 1603. conſtituit (1), ut ſanguinem tantum mittere diebus Sacris, morbiſque inopinatis præſentem medelam afferre, quam periculoſum ſit in aliud tempus protrahere Tonſores deberent. Deceſſor quoque noſter Cardinalis Boncompagnus idem conſilium ſuſcepit, ut ipſi Tonſores in Album relati, ſi neceſſitas id peteret, Chirurgiæ muneribus iiſdem diebus ſungerentur, a capitibus autem, barbiſque radendis abſtinerent (2). Poſtremo, ſi populi aliqui ad Sacras Congregationes confugerunt, ut Epiſcoporum ſuper hac re Decreta de medio auferrent, abjectis ejuſmodi libellis, ea Decreta prorſus obſervanda reſponſum ſapienter fuit (3); quæ ſane omnia Sancti Antonini (4) doctrina comprobantur: *Barbitonſores non in radendo, ſed in minuendo ſanguinem &c. ſi in Feſtis exercent artem ſuam principaliter propter neceſſitatem eorum, quibus ſerviunt, non propter cupiditatem lucri, excuſantur*.

IV. Attamen has difficultates ſuperavimus, poſtquam virtutis opinione præſtantes viri nobis oſtenderunt, poſt tot Decreta Cardinalem Boncompagnum Deceſſorem noſtrum æquo animo tuliſſe, ut Tonſores barbas raderent, donec Metropolitanæ campana pulſaretur. Illud quoque in mentem venit, quod Joannes Gerſon ſcriptum reliquit: *De operibus ſervilibus non exercendis diebus Dominicis, & feſtivis plus, & frequentius determinat conſuetudo loci, & perſonarum a Prælatis tolerata, quam alia lex ſcripta*.

V. At vero idem evenit, quod navim contra fluminis curſum dirigentibus accidere conſuevit, qui ſi vim intendere paululum ceſſent, aquarum impetu alio, quam velint, navis ipſa defertur: ita profecto Tonſores aliqui hac humanitate abuſi ſunt; ita ut Matutinum tempus feſtorum dierum impudenter in radendis barbis totum impendant, tyroneſque occupati, Miſſæ Sacrificio minime adeſſe poſſint, nec ad Sacramenta percipienda accedere, nec divina eloquia, aut Chriſtianæ legis doctrinam, & inſtituta, quæ ipſis neceſſaria ſunt, addiſcere, quemadmodum probiſſimi homines, & non ſemel libelli ſupplices de hac re nos admonuerunt.

VI. Ipſos quidem felices nuncupamus, ſi religione, pietate, & Chriſtianæ virtutis ſtudio ducti ſunt, ut hanc nobis corruptelam patefacerent; contra vero miſeros, ſi ad nos confugerunt, ut in otio deinceps verſentur, vel in templa ſe conferant, ubi impudicis amoribus indulgeant, aut aliis criminibus patrandis ſacrum tempus inſumant. Minori culpa tenerentur, ſi diebus Feſtis officinas nunquam deſererent, & opera ſervilia exercerent, quam ſi tempus Deo conſecratum turpiter ſceleſteque projciant. Nicolaus I. Bulgaris conſilium petentibus reſpondens, a terrenis operibus per dies Feſtos ceſſandum docuit, adeundas Eccleſias, Deum vehementer exorandum, pietatemque impenſius colendam; deinde ſermonem ad eos convertens, qui ludis, otioque dies Feſtos conterunt, hæc tradit: *Melius illi fuerat ipſo die, B. Apoſtoli Pauli præceptis obaudiens, laborare manibus ſuis, ut haberet, unde tribueret neceſſitatem patientibus*. Princeps autem Theologorum Sanctus Thomas (5) opera ſervilia diebus Feſtis inter-

(1) *In Compend. ſuorum Ordinum pag.* 140. (2) *In Edicto promulgato die* 28. *Julii anno* 1699. *edito poſt ipſius Synodum, & in alio promulgato die* 18. *Maji an.* 1720. (3) *Braſchius in Promptuario Synodali cap.* 12. *num.* 6. (4) *In ſua Summa part.* 2. *tit.* 9. *cap.* 8.

(5) *In* 2. 2. *quæſt.* 122. *art.* 4. *ad* 3.

terdici ob eam cauſam exiſtimavit, quia divinis rebus vacare nos magnoperę impediunt; Poſt hæc a: *Et quia* (inquit) *magis homo impeditur a rebus divinis per opus peccati, quam per opus licitum, quamvis ſit corporale, ideo magis contra hoc præceptum agit, qui peccat in die Feſto, quam qui aliud corporale opus licitum facit*.

VII. Cum tamen hominum ſecreta conſilia Deo ſolum innoteſcant, nec Epiſcopus, ſi honeſta petantur, ea recuſare debeat; ſi autem corruptelæ inducantur, quæ fidelibus offenſionem afferant, remedia illis comparare pro muneris ſui ratione omnino teneatur, in eum locum adducti ſumus, ut querimoniis conſulendum ſit, quæ pro dierum Feſtorum cultu reparando ad nos deferuntur: Gerſonis præſertim ſententia compellimur, qui poſtquam dierum Feſtorum præceptum valde imminuit, ea diſſimulanda judicans, quæ ab Epiſcopis æque feruntur, vel etiam diuturna conſuetudine firmata ſunt, hæc ſubdit: *Conſuetudo exercendi opera ſervilia, hæc ab iſtis, hæc ab illis, in diebus Feſtivis tunc maxime dicenda eſſet corruptela, quando totaliter a ſervitio Dei, & a cultu Feſtorum, & maxime ab auditu Miſſæ revocaret*.

VIII. Ut hoc negotium ſedulo pertractetur, Tonſorum Præfectos accivimus, inductam ab ipſis corruptelam declaravimus, cautumque ipſorum etiam legibus, oſtendimus, ne per Sacros dies radendas barbas ſuſcipiant; nos quidem indulgere, ut uſque ad campanæ pulſationem, uti ſuperius dictum eſt, & a prandio poſt horas vigeſimam ſecundam, aut vigeſimam tertiam in ſuis miniſteriis libere verſentur; omnino tamen præcipere, ne hos limites excedant. Poſtremo monuimus, ut reliquos omnes ejuſdem generis opifices in cœtum convocent, noſtramque hanc deliberationem exponant, quæ maxima cum æquitate conjungitur. Reſponſum nobis deinde fuit paratos Tonſores omnes, ut voluntati noſtræ ſatisfaciant; illudque ſolum impedimentum propoſitum eſt, nempe aliquos ex ipſis Principum virorum clientelis, ac privilegiis innixos, conſtitutam legem deſpicere, & in poſterum deſpecturos, ex quo non leve detrimentum in cæteros dimanat, quorum officinæ priſtina civium frequentia deſtituuntur. Quam ob cauſam cum Ipſis viris Principibus de hac re egimus, pro quorum domeſticis, ac familiaribus ratio nobis habenda eſt; iique, quod jam pro certo habebamus, teſtati ſunt, Feſtos dies omni religione excolendos, nec ſe ullo modo ferre poſſe, ut eorum patrocinium pro divinis, vel Eccleſiaſticis præceptis contemnendis impudenter adhibeatur. Quare in noſtra poteſtate eſſe, ut his malis libere, & ſine ullo diſcrimine proſpiciamus.

IX. Itaque perfectis omnibus, quæ ſuperius enumeravimus, Inſtitutionem antea promulgatam renovamus, & Tonſoribus univerſis abſque ullo diſcrimine interdicimus, ne mane per dies Feſtos poſt conſueta campanæ ſigna, vel a prandio ante vigeſimam ſecundam, aut vigeſimam tertiam horam barbas radere, & capita tondere audeant. Facultates omnes, quæ ſuperiori tempore ipſis conceſſæ fuerint, penitus abrogamus, eaſque pœnas indicimus, quæ eodem Decreto continentur. Quod ſi aliquis non paruerit, pœnaque perſoluta, iterum ſecundo juſſa detrectaverit, non eamdem modo pœnam luere cogetur, ſed etiam ante campanæ ſigna, vel a prandio poſt horas, quas ſupra deſignavimus, in radendis barbis, & capitibus tondendis, ut reliquis fas eſt, occupari non poſſe declaramus. Sin autem id quoque negligat, pœnas iterum dabit, eumque ab hujus Diœceſis finibus certiſſime depellendum noſtra auctoritate fatemur. Cum dierum Feſtorum contemptus ad utrumque forum jure pertineat, niſi de Clericis agatur (tunc enim per forum Eccleſiaſticum res unice judicatur), Cardinalis Juſtinianus hujus Urbis Legatus die 6. Octobris anno 1610. decrevit, ne Tonſores ulli, cum dies Feſti celebrantur, aliquem pectere, etiam extra officinas, radere, aut abluere auderent; delinquentibus viginti quinque aureos perſolvendos, treſque ictus fidicularum pro pœna conſtituit, quam luere deberent non Tonſores modo, ſed etiam, qui ab ipſis raderentur. Nos tamen ſalva, & integra illis brachia relinquemus, quibus in alia quacumque Diœceſi libere utantur: noſtris adminiſtris ſolum præcipimus, ut ſi aliquos offenderint, qui extra præſcriptas horas diebus Feſtis radantur, nomen manu ipſorum deſcriptum eliciant. Sin autem litteras efformare neſciant, Crucis ſignum coram duobus teſtibus efficiant, ut ipſis pariter arbitrio noſtro pœnæ ſtatuantur.

X. De illis agendum ſupereſt, qui vitæ alendæ neceſſaria in officinis, foroque venditant. Illa quidem S. Carolus Borromæus parens Eccleſiaſticæ diſciplinæ, & cætera quoque vendi permi-

Digitized by Google

miſit, quæ neceſſario ad ægrotos curandos requiruntur, ea tamen conditione, ut officinæ nullo modo pateant (1): *Ne quid ematur, aut vendatur præter id quod ad victum illius diei, vel ad ægrorum curationem neceſſarium ſit, nec officinæ omnino, aut ex aliqua parte aperte habeantur*. Cum vero tertium Concilium coegit, hæc etiam addenda judicavit: *Quo in genere præter ea Epiſcopus illarum rerum venditioni certam horam, & modum præſcribat, ne ex venditione aliquid exiſtat ſcandali, offenſioniſve, aut occaſionis qua diſtrahantur homines a Divinis Officiis*.

XI. Cum hæc ita ſe habeant, Deceſſor noſter, ac deinde nos ipſi anno 1731. juſſimus, ne Lanii, Macellarii, Cupedinarii, & reliqui omnes, qui carnes vel in fruſta, vel in quadrantem diviſas, aut alia eſculenta vitæ neceſſaria in foro, vel officinis vendunt, ne, inquam, id negotium ſuſcipiant, niſi poſt campanæ ſigna, ut ſuperius dictum eſt; a prandio autem poſt horam diei 22. Alia quoque tunc decrevimus, quæ in eodem edicto continentur, & pœnas ibi ſtatuimus in eos, qui parere recuſaverint.

XII. Eodem fere tempore, quo Tonſorum adminiſtri ad nos confugerunt, etiam qui Macellariis inſerviunt, queſti ſunt ſe a Miſſæ Sacrificio, Divinis Officiis celebrandis, audiendaque Chriſtianæ Legis explicatione ſæpius impediri, quod vendendis rebus, etiam extra conſtitutum tempus, aſſiſtere debeant. Hinc non leviter ſuſpicati ſumus, nimis per hanc Diœceſim invaleſcere conatus Dæmonum improbos, ut ſacræ celebritates penitus abrogentur, uti in Pſalmo 73. v. 8. legitur: *Quieſcere faciamus omnes dies feſtos Dei a terra*.

XIII. Quare accitis hujus artis Præfectis, habitaque eorum ratione, quorum clientelæ, & patrocinia litteris obſignata in medium afferebantur, qui ſane pietati conſentanea nobis reſponderunt, illiſque ſimilia, quæ paulo ante explicavimus, cum de Tonſoribus ageretur, his, inquam, peractis, inſtitutionem jam promulgatam renovamus pro iis omnibus, quæ ad Macellarios pertinent; & ea quoque adjungimus, quæ ſuperius in Tonſores conſtituimus, & quæ Macellarios æque, ac Tonſores afficere declaramus.

XIV. Finem ſermoni imponimus Concionatores, & Parochos omnes magnopere admonentes, ut quoties ad populum verba faciunt, ejus præcepti gravitatem explanent, quo dierum feſtorum celebritates excolendæ indicuntur. Non ignorant quidem naturæ ipſius præcepto homines obſtringi, ut dies aliqui Deo Optimo Maximo conſecrentur. In veteri teſtamento illud juſſum fuerat: *Memento, ut diem Sabbati ſanctifices . . . . . ; ſex enim diebus fecit Dominus Cœlum, & terram, & mare, & omnia, quæ in eis ſunt, & requievit in die ſeptimo. Idcirco benedixit Dominus diei Sabbati, & ſanctificavit eum* (2). Apoſtoli vero diem Dominicum Sabbati loco ſuffecerunt, quod eo die Salvator noſter ad immortalem vitam ſurrexerit. Hinc in Apocalypſi S. Joannis cap. 1. habetur: *Fui in ſpiritu in Dominica die*. Sed quoniam in veteri lege præter Sabbati celebritatem, alii quoque dies feſti deſignati fuerunt, ut præclara Dei opera debita religione ac memoria Judæi proſequerentur, & fortia geſta præſtantium mulierum celebrarent Judit, Eſther, Machabæorum, aliorumque, qui inter ipſos Judæos immortalem ſibi gloriam, & laudem comparaverant, profecto in nova Lege per Apoſtolos etiam ſolemnes aliqui dies inſtituti fuerunt, ut præcipuis Religionis myſteriis, invictiſque Fidelibus Sacri honores decernerentur.

Certiſſimum pariter eſt oportere, ut non modo patres familias dies feſtos colant, ſed liberos etiam ſuos, ac domeſticos ad hoc præceptum obſervandum impellant. Quare poſt allata ſuperius Exodi verba, hæc ſubjiciuntur v. 10.: *Non facies omne opus in eo tu, & filius tuus, & filia tua, ſervus tuus, & ancilla tua, jumentum tuum, & advena, qui eſt intra portas tuas*. Neque profecto Dei voluntati ſatisfacit, qui ſolum dierum feſtorum celebritates in eo conſtituit, ut rei Divinæ interſit, & a ſervilibus operibus abſtineat; non vero contendit omni ſtudio, ut Deo vero cultum exhibeat, nec ulla peccati labe per dies Feſtos *non feram: iniqui ſunt cætus veſtri. Calendas veſtras & ſolemnitates veſtras odivit anima* inquinetur, ut per Iſaiam Deus ipſe declarat: *Neomeniam, & Sabbatum, feſtivitates alias mea*,

(1) *Primo Mediolanen. Concil.* (2) *Exodi cap. 20. v. 11.*

Digitized by Google

mea ; & per Malachiam : *Diſpergam ſuper vultum veſtrum ſtercus ſolemnitatum veſtrarum*.

XV. Tandem plane cognitum eſt, ac perſpectum eos, qui dies Feſtos contempſerint, etiam in hac vita puniendos, uti Deus per Ezechielem indicavit: *Sabbata mea violaverunt vehementer: dixi ergo, ut effunderem furorem meum ſuper eos, & conſumerem eos*. Libro autem Numerorum traditur, Judæum quemdam, qui die Sabbati ligna congerebat, in poteſtatem Moyſis, & Aaron proditum fuiſſe, ipſorumque juſſu in carcerem detruſum, ſed cum incerti eſſent quid de illo ſtatuendum videretur *Dixit Dominus ad Moyſen : morte moriatur homo iſte, obruat eum lapidibus omnis turba extra caſtra*. Noſtris quoque temporibus certiſſima Divinæ ultionis argumenta ſub oculos verſantur. Nam cæteris omnibus omiſſis, meſſem hoc anno uberrimam ſperavimus, quam tamen exiguam, ac tenuem congeſſimus. Id vero non dictum a nobis temere putandum eſt, ſed ex Sacris Litteris apertiſſime deprehenditur ex contemptu dierum Feſtorum id potiſſimum dimanare: *Cuſtodite* (inquit Deus (1)) *Sabbata mea &c. & dabo vobis pluvias temporibus ſuis, & terra gignet germen ſuum, & pomis arbores replebuntur*.

XVI. Parochi, & Concionatores de his copioſe verba facere poterunt, & ea Fidelium animis ita imprimere, ut ad Feſtos dies omni honore colendos adducantur. Poſtremo, quæ antea ſanximus, univerſa confirmamus, itemque præcipimus, ut hoc præſens Edictum conſuetis Urbis locis figatur, & qui in ipſo nominantur, ejus exemplar in ſuis officinis, ac tabernis habeant. Quoniam vero cauſam excuſationis eam nonnulli afferunt, ſe campanæ ſigna non exaudire, licet acutus, graviſque illius ſonitus in omnem Civitatem facile propagetur, opportunum ducimus poſt hoc Edictum horam monere, qua per ſingulos menſes idem campanæ ſignum dari conſuevit.

Diebus Feſtis ſignum pro occludendis officinis campana major hujus Metropolitanæ Eccleſiæ per horæ quadrantem dabit, ſtatim ac pro Divinis Officiis celebrandis ſignum abſolutum fuerit. Horas autem ſigno ejuſmodi conſtitutas per anni curſum ſubjicimus.

JANUARIUS.

Menſe toto	17

FEBRUARIUS.

A prima die uſque ad decimam quartam diem	16 $\frac{1}{2}$
A die decima quinta ad finem menſis	16

MARTIUS.

A prima die uſque ad nonam diem	15 $\frac{1}{2}$
A die decima uſque ad decimam nonam diem	15
A die vigeſima uſque ad totum menſem	14 $\frac{1}{2}$

APRILIS.

A prima die uſque ad nonam diem	14
A die decima uſque ad decimam nonam diem	13 $\frac{1}{2}$
A die vigeſima uſque ad totum menſem	13

MA-

(1) *Levit.*

Digitized by Google

MAJUS.

A prima die uſque ad decimamquartam diem	12 $\frac{1}{2}$
A die decimaquinta uſque ad totum menſem	12

JUNIUS.

Toto menſe	12

JULIUS.

Toto menſe	12

AUGUSTUS.

A prima die uſque ad decimamquartam diem	12 $\frac{1}{2}$
A die decimaquinta uſque ad totum menſem	13

SEPTEMBER.

A prima die Septembris uſque ad nonam diem	13 $\frac{1}{2}$
A die decima uſque ad decimamnonam diem	14
Ad die vigeſima uſque ad totum menſem	14 $\frac{1}{2}$

OCTOBER.

A prima die uſque ad nonam diem	15
A die decima uſque ad decimamnonam diem	15 $\frac{1}{2}$
A die vigeſima uſque ad totum menſem	16

NOVEMBER.

A prima die uſque ad decimamquartam diem	16 $\frac{1}{2}$
A die decimaquinta uſque ad totum menſem	17

DECEMBER.

Toto menſe	17

INSTITUTIO XLIV.

De publicis Sacellis in Diœceſi poſitis. Quibus diebus minime liceat Sacrum in illis perficere. De illis Sacellis, in quibus permitti poteſt Miſſæ Sacrificium, antequam in Parochia celebretur.

I. CUM Diœceſim hanc noſtram inviſimus, plura Sacella publica offendimus, quæ Fideles, interpoſita Deceſſorum noſtrorum auctoritate, condiderunt.

II. Sed quoniam pro varietate hominum, ac voluntatum variæ quoque ſunt ſententiæ, ita diverſas de ipſis Sacellis opiniones percepimus.

III. Aliqui ex Parochis aptiſſime ſuis Eccleſiis ea convenire nobis duabus de cauſis aſſerue-

runt.

mea ; & per Malachiam : *Diſpergam ſuper vultum veſtrum ſtercus ſolemnitatum veſtrarum*.

XV. Tandem plane cognitum eſt, ac perſpectum eos, qui dies Feſtos contempſerint, etiam in hac vita puniendos, uti Deus per Ezechielem indicavit: *Sabbata mea violaverunt vehementer: dixi ergo, ut effunderem furorem meum ſuper eos, & conſumerem eos*. Libro autem Numerorum traditur, Judæum quemdam, qui die Sabbati ligna congerebat, in poteſtatem Moysis, & Aaron proditum fuiſſe, ipſorumque juſſu in carcerem detruſum, ſed cum incerti eſſent quid de illo ſtatuendum videretur *Dixit Dominus ad Moyſen : morte moriatur homo iſte, obruat eum lapidibus omnis turba extra caſtra*. Noſtris quoque temporibus certiſſima Divinæ ultionis argumenta ſub oculos verſantur. Nam cæteris omnibus omiſſis, meſſem hoc anno uberrimam ſperavimus, quam tamen exiguam, ac tenuem congeſſimus. Id vero non dictum a nobis temere putandum eſt, ſed ex Sacris Litteris apertiſſime deprehenditur ex contemptu dierum Feſtorum id potiſſimum dimanare: *Cuſtodite* (inquit Deus (1)) *Sabbata mea &c. & dabo vobis pluvias temporibus ſuis, & terra gignet germen ſuum, & pomis arbores replebuntur*.

XVI. Parochi, & Concionatores de his copioſe verba facere poterunt, & ea Fidelium animis ita imprimere, ut ad Feſtos dies omni honore colendos adducantur. Poſtremo, quæ antea ſanximus, univerſa confirmamus, itemque præcipimus, ut hoc præſens Edictum conſuetis Urbis locis figatur, & qui in ipſo nominantur, ejus exemplar in ſuis officinis, ac tabernis habeant. Quoniam vero cauſam excuſationis eam nonnulli afferunt, ſe campanæ ſigna non exaudire, licet acutus, graviſque illius ſonitus in omnem Civitatem facile propagetur, opportunum ducimus poſt hoc Edictum horam monere, qua per ſingulos menſes idem campanæ ſignum dari conſuevit.

Diebus Feſtis ſignum pro occludendis officinis campana major hujus Metropolitanæ Eccleſiæ per horæ quadrantem dabit, ſtatim ac pro Divinis Officiis celebrandis ſignum abſolutum fuerit. Horas autem ſigno ejuſmodi conſtitutas per anni curſum ſubjicimus.

JANUARIUS.

Menſe toto –	17

FEBRUARIUS.

A prima die uſque ad decimam quartam diem	16 $\frac{1}{2}$
A die decima quinta ad finem menſis	16

MARTIUS.

A prima die uſque ad nonam diem	15 $\frac{1}{2}$
A die decima uſque ad decimam nonam diem	15
A die vigeſima uſque ad totum menſem	14 $\frac{1}{2}$

APRILIS.

A prima die uſque ad nonam diem	14
A die decima uſque ad decimam nonam diem	13 $\frac{1}{2}$
A die vigeſima uſque ad totum menſem	13

MA-

(1) *Levit.*

MAJUS.

A prima die uſque ad decimamquartam diem 12 ½
A die decimaquinta uſque ad totum menſem 12

JUNIUS.

Toto menſe 12

JULIUS.

Toto menſe 12

AUGUSTUS.

A prima die uſque ad decimamquartam diem 12 ½
A die decimaquinta uſque ad totum menſem 13

SEPTEMBER.

A prima die Septembris uſque ad nonam diem 13 ½
A die decima uſque ad decimamnonam diem 14
Ad die vigeſima uſque ad totum menſem 14 ½

OCTOBER.

A prima die uſque ad nonam diem 15
A die decima uſque ad decimamnonam diem 15 ½
A die vigeſima uſque ad totum menſem 16

NOVEMBER.

A prima die uſque ad decimamquartam diem 16 ½
A die decimaquinta uſque ad totum menſem 17

DECEMBER.

Toto menſe 17

INSTITUTIO XLIV.

De publicis Sacellis in Diœceſi poſitis. Quibus diebus minime liceat Sacrum in illis perficere. De illis Sacellis, in quibus permitti poteſt Miſſæ Sacrificium, antequam in Parochia celebretur.

I. CUM Diœceſim hanc noſtram inviſimus, plura Sacella publica offendimus, quæ Fideles, interpoſita Deceſſorum noſtrorum auctoritate, condiderunt.

II. Sed quoniam pro varietate hominum, ac voluntatum variæ quoque ſunt ſententiæ, ita diverſas de ipſis Sacellis opiniones percepimus.

III. Aliqui ex Parochis aptiſſime ſuis Eccleſiis ea convenire nobis duabus de cauſis aſſerue-

 runt.

runt. Ac primo, cum Sacra Euchariſtia ad ægrotos longe a Parochia diſſitos deferenda eſt, rem divinam in aliquo ex iiſdem Sacellis conficiunt, & inde commodius Sacrum Chriſti Corpus ægrotis adminiſtrant. Deinde, cum plurimi ex Parochianis longe ab Eccleſia ſejungentur, turbulentis hyemis temporibus, impeditiſque itineribus, ad Miſſæ Sacrificium non convenirent, niſi in aliquo Sacello ipſorum ædibus proximiori illud celebraretur.

VI. Alii vero Parochi, ſi Miſſæ Sacrificium in illis Sacellis peragatur, illud conſequi magnopere contendunt, ut magna pars pöpuli ad Eccleſiam Parochialem raro ſe conferat, atque ita divinis eloquiis, Chriſtianæque legis explanatione prorſus deſtituatur.

V. Ut has varias ſententias componamus, primo vehementer expetimus, ut frequenter populus ad Parochiam accedat, ubi Sacro interſit, pioſque ſermones, & Religionis myſteria explicata percipiat: *Moneant* (1) (de Epiſcopis agitur) *etiam eumdem populum, ut frequenter ad ſuas Parochias, ſaltem diebus Dominicis, & majoribus Feſtis, accedat.*

VI. Sed cum Tridentina Synodus Parochis indixerit, ut diebus Dominicis, aliiſque Feſtis, pios ſermones ad populum habeant, & inſuper juſſerit populum ad illos convenire, niſi grave aliquod incommodum intercedat (2): *Moneatque Epiſcopus populum diligenter, teneri unumquemque Parochiæ ſuæ intereſſe, ubi commode id fieri poteſt, ad audiendum verbum Dei*: Ideo conſilio præſtantium virorum, qui hujus quoque Diœceſis peritiſſimi ſunt, præcipimus, ut omnino ſerventur, quæ de publicis ejuſmodi Sacellis modo conſtituemus.

VII. Ac primum abſque facultate noſtra, quæ tum ſolum tribuetur, cum legitima cauſa id poſtulaverit, Sacrum in illis Sacellis fieri prohibemus, cum ſolemnes dies aguntur Paſchatis, Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Aſcenſionis, Pentecoſtes, Annuntiationis, atque Aſſumptionis Beatæ Virginis, Sanctorum Petri, & Pauli, omnium Sanctorum, Sancti Petronii, ejuſque Sancti, cujus titulo Parochia nuncupatur juxta veterem hujus Diœceſis conſuetudinem.

VIII. Parochus quidem edicere nequit, ut in publicis Sacellis, quæ in ſua Parochia ſita ſunt, Miſſæ Sacrificium celebretur, poſtquam Parochiale abſolutum fuerit. In noſtra poteſtate id ſolum poſitum eſt, qua uti volumus non ſine ipſorum utilitate, & commodo, ſed modum aliquem ſtatuendum judicamus. Itaque præter ſolemnes dies, quos modo enumeravimus, reliquis etiam diebus Feſtis rem divinam in publicis Sacellis inſtituere non liceat, quæ mille paſſibus a Parochia non diſtant, niſi poſtquam Sacrum in eadem Parochia confectum fuerit, quod tamen apte pro populi commoditate indici debebit. Siquidem hujus itineris intervallum non ita longum moleſtumque ruricolis videri poteſt, ut ad Parochiam accedere impediantur: Sin autem ea Sacella ſupra mille paſſus a Parochia ſejungantur, tunc Sacerdos eo tempore Sacrum faciat, quo populus ad illud audiendum facile congregetur. Nam experientia compertum eſt, ad Parochiam minime ſe conferre populum, hyemis præſertim tempore, ſi ſupra mille paſſus iter ſuſcipiendum ſit, Sacellaque proximius habeat, ubi Miſſæ Sacrificium per dies Feſtos indicatur. Neque fieri poteſt, ut divinum Miſſæ Sacrificium in illis Oratoriis celebrandum poſt Parochiale protrahatur, cum ruricolæ citius, quam cæteri prandium inſtituere ſoleant, ideoque plura alia prætermitti deberent, quæ peragenda in iiſdem Sacellis jubemus, ut inferius declarabimus.

IX. Quod ſupra diximus, ſolius Epiſcopi partes eſſe decernere, ut res divina in Sacellis ejuſmodi poſt Sacrum Parochiale conficiatur, id Sacræ Romanæ Congregationes conſtituerunt (3): *Quod autem ſancire poſſit Ordinarius, ne Miſſa ante Miſſam Parochialem diebus Feſtis in Oratoriis ſecularibus celebretur, pluries decrevit Sacra Congregatio Concilii &c. At vero Parochus ex ſemetipſo facere non poteſt anteſatam probibitionem; quippe quæ ſpectat ad Ordinarium, ut eadem Sacra Congregatio Concilii cenſuit.*

X. Hinc ſi Parochus aliquis Miſſæ Sacrificium fieri prohibuerit, antequam ipſe Sacrum abſolve-

(1) *Concil. Trid. ſeſſ. 22. in Decreto de obſerv. & vitandis in celebr. Miſſæ.* (2) *Seſſ. 24. cap. 7. de Reformat.* (3) *Braſchius in Promptuario Synodali cap. 107. num. 23. 24.*

verit, idque in Sacra Concilii Congregatione tueri contenderit (1): *Sacra Congregatio reſpondit, de rigore juris non poſſe prohiberi, ut Miſſæ non celebrentur ante Miſſam a Paroco non celebratam*.

XI. Sin autem Decreta Synodalia in medium prolata fuerint Epiſcopi auctoritate confecta, quibus caveretur, ne ullum Sacrum fieret ante Parochiale, tunc eadem Decreta ſervanda Sacra Congregatio reſpondit. Ita ſane die 25. Maij anno 1652. Epiſcopo S. Agathæ Gothorum reſponſum datum fuit (2) *Sacra &c. ſæpius cenſuit, Conſtitutiones Synodales diſponentes, ut diebus Feſtis Miſſæ celebrari non debeant in aliis Eccleſiis niſi, celebrata Miſſa in Eccleſia Parochiali, eſſe obſervandas; ita tamen, ut Miſſa in Eccleſia Parochiali hora opportuna celebretur*.

XII. Inſuper die 28. Januarii anno 1640. Decretum his verbis edidit (3): *Quæritur, an Parochus prohibere poſſit, ne in Capella ruri per Laicum ædificata in ſolo publico celebrari poſſit, antequam Miſſa celebretur in Eccleſia Parochiali Matrice. Sacra &c. reſpondit, ſuppoſita facultate legitima celebrandi in dicta Capella, de rigore juris non poſſe prohiberi; ſed Epiſcopum pro prudentia curare poſſe, ut in diebus feſtivis prius celebretur Miſſa in Parochiali Eccleſia*. Procul dubio de his agere, quæ rumore ſparguntur, quam de jure Canonico, facilius eſt. Primum ſatis comparatur, ſiquis ad officinas, vel forum ſe conferat, ibique vulgi ſermones percipiat, eoſque veros, aut falſos per Urbem diſſeminet. Nemo autem de Pontificio jure verba facere poteſt, niſi prius ipſum diligenter excoluerit. Præſtantes libri requiruntur, qui diligenter evolvendi ſunt; cognitio pariter, & quoddam ſapientiæ lumen neceſſarium eſt, ne temere, & inconſulto iiſdem libris utamur, poſtremo ſuprema Tribunalia cognoſci debent, ubi ſententiæ de propoſitis cauſis feruntur. Qui his præſidiis deſtituti ſunt, inepta ſemper loquentur, ex quibus detrimenta non exigua etiam dimanabunt.

XIII. Sed jam revertamur unde divertimus: Sacerdos, qui juxta ſuperius conſtituta Sacrum faciet in illis Oratoriis, quæ ſupra mille paſſus a Parochia diſſita ſunt, dies Feſtos populo denunciet, Sacrum Evangelium ex Altari explicet, ea percurrens, quæ ad æternam ſalutem comparandam neceſſaria ſunt. Denique Chriſtianæ legis præcepta, ac diſciplinam illis omnibus explanet, qui ad Miſſæ Sacrificium convenient. Qui hæc noſtra juſſa detrectaverit, pœnas dabit noſtro arbitrio ſtatuendas, & *a Divinis* etiam interdicetur.

XIV. Hæc fieri omnino debent, ne inculti rurſus habitatores divinis careant eloquiis, & ſempiternos cruciatus ſubeant ob earum rerum ignorantiam, quarum cognitio (ut ajunt Theologi) *neceſſitate medii* requiritur: neque id novum videri debet. Nam idem Braſchius (4) poſtquam aſſeruit per ſolos Epiſcopos decernendum, ne ullum Sacrum celebretur ante Parochiale, id tamen poſſe ab Epiſcopo permitti cenſuit: *Quando in Miſſis antecedentibus Parochialem ſit populo per Celebrantem explicatio Catechiſmi; & ita hodie ſolet determinare ipſamet Congregatio Concilii*.

XV. Id etiam Pontifex juſſit in iis litteris, quas ad omnes Italiæ Epiſcopos dedit die prima Julii hoc anno 1735.: *Præ cœteris Sanctitas Sua plurimum obſervanda commendat, quæ Parochis in hac re per Tridentinum Synodum præcipiuntur, ac potiſſimum, ne, dum Sacrum diebus Feſtis agitur, pii ſermones ad populum omittantur. Idem ab iis Sacerdotibus præſtabitur, qui iiſdem diebus in ruralibus Sacellis rem Divinam celebrabunt, pro illis inſtituendis, qui ad Miſſæ Sacrificium conveniunt, quibus explananda ſunt ea, quæ credere, ſperare, atque agere tenentur, & præ reliquis Sanctæ Religionis præcipua Myſteria*.

XVI. Sed ne Parochi aliquid ſibi detractum querantur, iterum declaramus, nos magnopere optare, ut univerſus populus ad Parochiam accedat. Cum tamen plurimi, ob hyemis præſertim aſperitatem, id negligant, vel impedita itinera ſuſcipere nequeant, Apoſtolici muneris ratione ducimur, ut illis pariter conſulamus. Parochi autem, & etiam Vicarii Foranei cura-

(1) *In Cauſa Urbin. quam propoſuit Archipr. S. Caſſiani die* 27. *Junii anno* 1641. *lib.* 16. *Decret. pag.* 543. *a tergo*.. (2) *Lib. Decretor.* 16. *pag.* 191. (3) *Lib. Decretor.* 16. *pag.* 331.
(4) *Num.* 24.

nabunt diligenter, ut Sacerdotes in ruralibus Sacellis rem divinam facientes ſuo munere perfungantur. Si aliquid per negligentiam prætermiſſum ab illis fuerit, ſtatim nos de hac re certiores efficiant. Illos pariter, qui Sacerdotes eoſdem audierint, cum Fidei noſtræ doctrinam explicarint, ſedulo examinabunt, ſi res poſtulet, utrum ſatis Fidei rudimentis imbuti fuerint, & potiſſimum, cum Sacram Euchariſtiam primo percipere velint, vel matrimonium inire. In mentem Parochi adducant, quod Sancta Birgitta ſcriptum reliquit, ipſos molæ rotæ frumentariæ comparari, quæ niſi moveatur, frumentum minime conterit (1).

INSTITUTIO XLV.

De illis, qui Sacram Euchariſtiam in Paſchate minime perceperunt. De præcepto, quo Fideles obſtringuntur ſemel in anno divinam Euchariſtiam ſumere; quo fundamento hoc præceptum innitatur. Qua ratione uti debeant Parochi, ut populus omnis huic Paſchali præcepto ſatisfaciat.

I. IN Actis Apoſtolorum traditur, priores Fideles, *quorum erat cor unum, & anima una*, ſingulis diebus ad Sacram Euchariſtiam percipiendam acceſſiſſe: *erant aut perſeverantes in doctrina Apoſtolorum, & communicatione fractionis panis, & orationibus*. Qua de re S. Cyprianus (2), qui tertio Seculo floruit, hæc poſteris ſcripta commendavit: *Hunc autem panem dari nobis quotidie poſtulamus, ne, qui in Chriſto ſumus, & Euchariſtiam quotidie, ac cibum ſalutis accipimus, intercedente aliquo graviore delicto, dum abſtenti, & non communicantes a cœleſti pane prohibemur, a Chriſti Corpore ſeparemur*.

II. Ignoramus, utrum pietas, an præceptum hanc ſanctiſſimam conſuetudinem induxerit, & quamdiu ipſa permanſerit. Illud affirmari certo poteſt, remiſſa imminutaque ob diuturnitatem temporis Fidelium pietate, Conſtitutum fuiſſe circa Seculum VIII., ut *Etſi non frequentius, ſaltem in anno ter Laici homines communicent (niſi forte quis majoribus quibuslibet criminibus impediatur) in Paſcha videlicet, & Pentecoſte, & Natali Domini* (3). Gratianus quidem hanc legem Sancto Fabiano Pontifici tribuit, ſed communis hoc tempore litteratorum hominum conſenſus ad Seculum octavum illam referendam exiſtimat.

III. Aſſerendum pariter videtur, eamdem legem uſque ab initio Seculi XIII. receptam a Fidelibus, & obſervatam fuiſſe. Etenim in Epiſtola, qua Innocentius III. eos inſtituit (4), quorum opera Livoniæ populis ad Chriſtianam Fidem paulo ante traductis neceſſaria erat, hæc mandat: *Interim tamen Corporis, & Sanguinis Domini Sacramentum renati fonte Baptiſmati conſuetis Feſtivitatibus, & in mortis articulo tribuatis.*

IV. Inſuper diſſimulari nequit pietatis ſtudium in dies adeo extenuatum fuiſſe, ut diſciplina etiam in Eccleſia commutaretur. Quippe hæc in Lateranenſi Concilio ſancita fuerunt, quæ etiam in Capite *Omnis* continentur (5): *Omnis utriuſque ſexus Fidelis, poſtquam ad annos diſcretionis pervenerit, omnia ſua ſolus peccata ſaltem ſemel in anno fideliter confiteatur proprio Sacerdoti, & injunctam ſibi pœnitentiam propriis viribus ſtudeat adimplere, ſuſcipiens reverenter ad minus in Paſcha Euchariſtiæ Sacramentum.*

V. Tridentina autem Synodus, cum prius illud declaraſſet (6): *Optaret quidem Sacroſancta Synodus, ut in ſingulis Miſſis Fideles adſtantes non ſolum ſpirituali affectu, ſed Sacramentali etiam Euchariſtiæ perceptione communicarent*, pœnam tamen excommunicationis ſolum iis inflixit, qui præceptum ſumendæ Sacræ Euchariſtiæ ſaltem in Paſchate inficiarentur (7): *Si quis negaverit, omnes, & ſingulos Chriſtifideles utriuſque ſexus, cum ad annos diſcretionis perve-*

(1) *Lib. 4. c. 97. ſuarum Revelationum.* (2) *In ſuo Tractatu de Oratione Dominica.*
(3) *Can. & ſi non frequentius &c. de conſecrat. diſt. 2.*
(4) *Eadem epiſtola habetur in cap. Deus de Pœnit. & Remiſſionibus.*
(5) *Eodem tit. de Pœnitent. & Remiſſionibus.* (6) *Seſſ. 22. de Sacrif. Miſſæ.*
(7) *Seſſ. 13. de Euchar. can. 9.*

Digitized by Google

pervenerint, teneri ſingulis annis ſaltem in Paſchate ad communicandum, juxta præceptum Sanctæ Matris Eccleſiæ, anathema ſit.

VI. Patres Concilii Lateranenſis, cum ſuſpicarentur, haud eſſe defuturos, qui Euchariſtiam Paſchali tempore ſumere, adeoque præceptum ſuum exequi detrectarent, eam pœnam ſtatuerunt (1): *Alioquin, & vivens ab ingreſſu Eccleſiæ arceatur, & moriens Chriſtiana careat ſepultura.* Idem decernit Rituale Romanum juſſu Pauli V. titulo: *Quibus non licet dare Eccleſiaſticam Sepulturam*: inter quos illi adnumerantur: *de quibus publice conſtat, quod ſemel in anno non ſuſceperint Sacramenta Confeſſionis, & Communionis in Paſcha, & abſque ullo ſigno contritionis obierunt.* Cum tamen evenire poſſit, ut Confeſſarii conſilio a percipiendo Euchariſtiæ Sacramento aliqui tunc abſtineant, hinc ejuſdem Concilii Patres eos ab omni pœna liberos, & immunes his verbis declaraverunt: *Niſi forte de proprii Sacerdotis conſilio ob aliquam rationabilem cauſam ad tempus ab hujuſmodi perceptione duxerit abſtinendum.*

VII. Quamobrem in Diœceſibus bene inſtitutis Parochi de præcepto Paſchalis Communionis populum per Quadrageſimam admonent. Diligenter eos deſcribunt, qui huic præcepto ſatiſfaciunt, & illos pariter, qui juſſa detrectant, uti per Rituale Romanum præcipitur (2): Pervicaces ſæpius objurgant, quorum nomina ad Epiſcopum deferunt: eos quoque denunciant, qui Confeſſarii juſſu Sacram Euchariſtiam in Paſchate non ſuſceperint. Contumaces autem Epiſcopus ab ingreſſu Eccleſiæ interdictos, & Eccleſiaſtica ſepultura carentes declarat, eorumque nomina publice exhibet, ut hac ignominia puniantur.

VIII. Verum prætermiſſis iis omnibus, quæ in aliis Diœceſibus fieri ſolent, quid in hac Bononienſi poſitum in more fuerit indicabimus, cum Cardinales Paleottus, & Alphonſus quoque Paleottus hanc Eccleſiam adminiſtrarent. Siquidem in compendio Decretorum, quæ typis excuſa fuerunt in hac eadem Civitate anno 1603., hæc habentur (3).

Monitio, quæ per Parochos fieri debet ſecunda, ac tertia die Paſchatis iis qui Sac. Euchariſtiam non ſuſceperint.

Admonentur omnes, qui die Dominico Paſchatis ad Sacramentum Euchariſtiæ non acceſſerint, ea lege teneri, ut hujus hebdomadæ ſpatio per Pœnitentiam prius expiati Sanctiſſimum Chriſti Corpus percipiant; Qui non paruerint ab ingreſſu Eccleſiæ palam interdicentur, ipſorumque nomina publice exponentur; ſi vita forte deceſſerint, Eccleſiaſtica ſepultura carebunt.

IX. Suam nobis virtutem, ſtudiumque pietatis adeo teſtati ſunt Parochi, ut nullus timoris, ac ſuſpicionis locus ſuperſit, quin omnem curam diligenter impendant, ut eos, qui Paſchalis Communionis præceptum contempſerint, deprehendant, perditoſque homines omni benevolentiæ ſignificatione ad bonam frugem traducant. Eoſdem Parochos ab omni ſimulatione alienos ita ducimus, ut nullam ob cauſam, hominumque rationem ſilentio aliquem prætèrire velint, cum ſcripta ad noſtros Miniſtros illorum nomina deferent, qui in Paſchatis celebritate Sacram Euchariſtiam non ſuſceperint. Ac ne Apoſtolico muneri, quo nos ipſi fungimur, deeſſe videamur, indicimus omnibus, qui in Paſchate, vel ſpatio temporis interjecto, Sacram Euchariſtiam in Parochia, vel in alia Eccleſia probante Parocho non acceperint, indicimus, inquam, ut ejuſmodi præcepto ſatisfaciant ſaltem ad octavam diem Septembris, qui B. Virginis Natali conſecratur: ſciant etiam decima octava die ejuſdem menſis, cum Sacra Myſteria in hac Metropolitana ſupplicatione indicta, circumferuntur, Eccleſiæ foribus eorum nomina deſigenda, qui juſſa pervicaciter haud fecerint, pœnaſque infligendas, quæ per Sac. Canones decernuntur. Itaque Parochis mandamus, ut adminiſtris noſtris a die nona Septembris ad decimam quartam eorum nomina denuncient, qui contumaces fuerint. Ne autem ſacrilegiis occaſio præbeatur, prudenter ſe gerant Parochi, dum ſcriptum teſtimonium de peracta Confeſſione ab illis pervicacibus exigunt, quos ad Sacram menſam acceſſuros ſuſpicantur.

X. Hanc prudentiam ideo Parochis commendamus, quod inter Theologos quæſtio inſtituitur, utrum Confeſſarius, qui imparatum aliquem deprehendens, abſolutionem ipſi impertiri non potuit, teſtari valeat eidem ſe Penitentiæ Sacramentum adminiſtraſſe, quod alii quidem impro-

(1) *In cap. ſuperius allato.* (2) *Tit. de Commun. Paſcali.* (3) *Pag.* 50.

Digitized by Google

probant, ne ſceleſti homines ejuſmodi teſtimoniis abutantur, alii vero Confeſſarii judicio rem perficiendam exiſtimant; alii denique eam ſententiam proponunt, quam nos etiam amplectimur, teſtimonium nempe de peracta Confeſſione tribuendum ſine ulla abſolutionis mentione, ſi præſertim Confeſſarius idem teſtimonium aliis conceſſerit, vel cognitum aliis, perſpectumque fuerit ad Sacrum Pœnitentiæ tribunal eum hominem, de quo ſermo eſt, acceſſiſſe. Nam ſi alius de Confeſſione ſolum peracta, alius vero de accepta pariter abſolutione teſtimonium accipiat, ſuſpicandi locus præbetur, & ſigillum Confeſſionis aliquo pacto violatur.

XI. Id profecto Alexandri III. auctoritate confirmatur (1); Nam cum propoſitum fuiſſet: *Quod quidam ad Confeſſionem de criminibus veniunt, &, quamvis confiteri velint, ſe tamen aſſerunt abſtinere non poſſe*: Sapientiſſimus Pontifex reſpondit: *Conſultationi tuæ taliter reſpondemus, quod eorum Confeſſionem recipere debes, & eis de criminibus conſilium exhibere; quia, licet non ſit vera hujuſmodi pœnitentia, admittenda eſt tamen eorum Confeſſio, & crebris, & ſalubribus monitis pœnitentia indicenda.*

XII. Itaque, ſi omnia, quæ ſuperius indicavimus, recte perficiantur, huic graviſſimo negotio ſatis conſultum putamus, ſive de natura ipſius rei, ſive de tempore, ſeu tandem de modo agatur.

XIII. Primum quidem per Sacros Canones apertiſſime decernitur, quos negligere haud poſſumus, ſi muneris noſtri partes implere velimus. Alterum, nempe tempus Paſchatis Sancta Mater Eccleſia conſtituit, non quidem ut ſumendæ Euchariſtiæ præceptum eo tempore concluderet, verum ut palam faceret, quo tempore idem præceptum Fidelibus explendum foret. Hinc omnino conſequitur non modo pœnis Canonicis per Epiſcopum eos afficiendos, qui in Paſchate Sacram Synaxim non percipiunt, uti Cardinalis de Lugo clare demonſtrat (2), ſed etiam omnem operam, ſtudiumque conferendum eſſe, ut qui in Paſchali celebritate ejuſmodi præceptum contempſerint, alio tempore ad Divinam Euchariſtiam accedant. Ita Theologi unanimes (3) conſentiunt.

XIV. Inſuper Pontifex Eugenius IV. tempus hujus Paſchalis præcepti his verbis declaravit (4): *Intelligimus igitur optimo jure ſatisfactum eſſe Canoni, ſi in Hebdomada Sancta, vel infra Octavam Paſchæ Reſurrectionis Dominicæ ſecundum meliorem conſcientiæ diſpoſitionem, & aptiorem mentis devotionem Fideles præparatione debita Sanctum Euchariſtiæ pignus accipiant, & cum Domino Paſcha celebrent ad ſalutem, & huic ſententiæ omnes volumus acquieſcere.* Romæ autem die feſto S. Bartholomæi, quod in ea Civitate die 25. Auguſti celebratur, nomina illorum, qui idem Paſchatis præceptum neglexerint, in porticu Eccleſiæ S. Bartholomæi publici deſcripta exhibentur. Cum hæc ita ſint, nemo exemplum ſeveræ nimis diſciplinæ judicabit, ſed potius mitiſſime actum a nobis fatebitur, qui hoc anno Paſchale præceptum ad diem uſque octavum Septembris prorogavimus, nomina vero delinquentium uſque ad diem decimum octavum ejuſdem menſis promulganda decrevimus: attamen in ſequentibus annis aliter huic negotio proſpiciemus.

XV. Modum denique a nobis ſervatum eſſe nemo inficiabitur; tum quia Parochi populum admonere paterna benevolentia non omiſerunt, & nos ipſi idem præſtare, quoties id Parochi petiverunt, non dubitavimus; tum quia non præcipimus, quod S. Carolus Borromæus Eccleſiaſticæ diſciplinæ reſtaurator Parochis indixit, nempe: *In deſcribendo ſingulis annis univerſos ſuæ Curæ commiſſos doli capaces, & in non adminiſtrando in Paſchate Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento, niſi confeſſis ſibi, aut alicui ex Confeſſariis approbatis, de qua Confeſſione fidem ſcriptam ferant* (5); Idem quoque pagina 671., aliſque locis repetitur: ſed S. Thomæ ſententiam amplectimur, qui docet (6) habendam illis a Parocho fidem, qui Sacerdoti ap-

(1) *Cap. 5. de Pœnit & Remiſſionibus.* (2) *De Sacram. diſp. 16. Sect. 4. num. 72. & 73.*
(3) *Suarez in 3. part. D. Thomæ tom. 3. pag. 892, Juvenin. de Sacram. diſſ. 4. quæſt. 9. cap. 2. quæſit. 5. Giribald. de Sacram. tract. 4. cap. 8. dub. 4. La Croix tom. 2. lib. 6. par. 1. p. 644.* (4) *Conſtit. 20. in Bull. Romano tom. 1.* (5) *In actis Eccleſ. Mediolan. tom. 1. pag. 387. edit. Lugdunenſ.* (6) *Quolibet. 1. art. 12.*

approbato ſe confeſſos eſſe affirmant. Poſtremo teſtimonium de peracta Confeſſione non quidem ab omnibus exigendum præſcribimus, qui in Paſchate Sacram Euchariſtiam non perceperint, ſed ab illis tantum, qui eam indolem, moreſque præſeferunt, ut ſuſpicionem merito injiciant, dum afferunt ſe ad Pœnitentiæ Sacramentum acceſſiſſe. Cum hæc ita ſe habeant, neminem queri de nobis jure poſſe confidimus, Roncalius eadem tradidit, quæ nos propoſuimus (1): *Item certum eſt, Parochum poſſe denegare in Paſchate Communionem non exhibenti ſchedulam Confeſſionis quoties prudenter credi non poſſit alicui aſſerenti, ſe confeſſum eſſe; nam tunc, cum Parochianus fidem non mereatur, bene Parochus abſtinet ſe ab adminiſtranda eidem Communione.*

XVI. Si autem conſuetæ excuſationis cauſa afferatur, ſacra nempe Communione ſuadente Confeſſario, ſe abſtinuiſſe; & nullo pacto adduci poſſe, ut ſacrilegium committant, cujus criminis eos auctores futuros indicare volunt, per quos ad Sacram Euchariſtiam ſuſcipiendam, indictis Canonicis pœnis, impelluntur, tunc alia dicendi ratione nos pariter utemur; ac primum id omnino falſum oſtendemus, cum ipſi per tot annos confeſſi numquam fuerint; Secundo affirmabimus Divina Euchariſtia illos non abſtinere ob conſilium Confeſſarii, qui ſuis criminibus Sacerdoti patefactis indignos abſolutione judicarur. Tertio illos tantum perſuadente Confeſſario ad Euchariſtiam non accedere, qui in proxima lethalis culpæ occaſione invito verſantur, quam remotam efficere contendunt, vel illos, qui ſæpius in eamdem culpam lapſi ſunt quod minime futurum in poſterum pollicentur. Tunc enim Confeſſarius, ut ipſorum propoſitum, ac voluntatem experiatur, in aliud tempus criminum remiſſionem, Sacramque Communionem protrahendum deliberat, vel ſi illos a criminibus diſſolvendos arbitratur, tamen ab Euchariſtia monet abſtinendum, ut debita Sacramenti ratio, cultuſque habeatur: *Ad tertium*, (inquit S. Thomas) (2): *Licet in peccatis permanentes non excuſentur propter hoc a tranſgreſſione præcepti* (de Paſchali Communione res eſt) *Pœnitentes tamen, qui ut Innocentius dicit, ſecundum conſilium Sacerdotis abſtinent ſe, excuſantur*. Tandem nemo Paſchalem Confeſſionem ob allarum Confeſſarii conſilium prætermittere poteſt, donec ipſi libuerit, juxta ea, quæ ſuperius expoſuimus (3): *Niſi forte de proprii Sacerdotis conſilio ob aliquam rationabilem cauſam ad tempus ab hujuſmodi perceptione duxerit abſtinendum.*

XVII. Sed quoniam de patrando ſacrilegio timorem injicere volunt, nos profecto, Parochi noſtri, & quotquot in hac Diœceſi Deum timent, quorum numerus non exiguus eſt, vocem quantum licet extollimus, & ne ſacrilegia fiant, prædicamus. Nemo quippe Deum magis irritat, ac provocat, quam qui Chriſti Corpus indigne manducat. Item (ſi incomprehenſibilia judicia Dei perſcrutari liceat) Judas, qui Magiſtrum ſuum prodidit, miſere extinctus eſt, & perpetuis cruciatibus amandatus. Sanctus autem Petrus, qui eumdem Magiſtrum rer negavit, tantam a Deo miſericordiam conſequutus eſt, ut principem in Eccleſia locum, ac dignitatem, & ſublimem in Cœlis gloriam obtinuerit. Religioſi quidem homines Judæ calamitatem ob eam cauſam accidiſſe putant, quod Sacram Euchariſtiam indigne acceperit; Petri vero felicitatem, quod ſancte, innocenterque eamdem rem geſſerit, licet pro humana imbecillitate graviſſimas deinde culpas admiſerit. Utinam Sacram Hoſtiam manu nobis tenentibus alloqui liceret ſacrilegos homines eo pacto, quo Lotharium Regem Adrianus II. alloquutus eſt, cum dimiſſa uxore pellicis Valdradæ impudicis amoribus implicaretur. Nam cum Rex, ejuſque familiares ad Aram accederent, ut Sanctiſſimum Chriſti Corpus Pontificis manu ſumerent: *Pro certo habeas*, *Rex* (inquit Pontifex) *funeſtum capiti tuo exitium impendere, niſi te impuris amoribus vere diſſolveris, paratoque animo revera ſis, ut perpetuum illis nuncium remittas*. Dein ad Regis aſſeclas converſus Pontifex: *Idem ſupplicium* (inquit) *vobis imminet, niſi vobiſcum ſtatueritis nullum in poſterum obſcœnis amoribus incitamentum Regi daturos*. Deus autem longe avertat, quod illis infeliciter contigit. Nam Rex poſt ſacrilegam Communionem Coma profectus, gravem morbum contraxit, & Placentiam perveniens e vita miſere deceſ-

(1) *Conſilio* 13. *num.* 20. (2) *In* 3. *part. quæſt.* 80. *art.* 22. (3) *Cap. omnis utriuſque ſexus, de Pœnitentiis & Remiſſion.*

Digitized by Google

ceſſit. Regii quoque familiares omnes, qui ſacrilegium patraverint, intra anni ſpatium infelicites e vivis migrarunt. Hæc Abbas *Rhegino* Seculi noni Scriptor fuſe commemorat (1).

XVIII. Illud igitur vehementer, & unice expetimus, ut in Feſto Nativitatis B. Virginis Sacram Euchariſtiam percipiant, qui in paſchate id facere omiſerunt, ut animum criminum maculis penitus expurgent, cum nullum vinculum excogitari poſſit, quod facile non ſolvatur, ſi Dei opem vehementer imploremus: *Nam Deus impoſſibilia non jubet, ſed jubendo, monet & facere quod poſſis, & petere quod non poſſis, & adjuvat, ut poſſis* (2). Poſtremo, ſi indigne Chriſti Corpus manducent, ipſis nefarium ſcelus, non autem nobis tribuetur. Si Paſchali præcepto non ſatisfacient: nempe Euchariſtiam ſacri lege ſumentes, uti proſcriptas inter ſententias decernitur, ipſos Canonicis pœnis obnoxios declaramus, quod etiam pravæ ipſorum voluntati, non autem nobis adſcribendum erit.

XIX. Et profecto, ſi quis auctoritate præditus aliquem invitaret, & in certum locum vocaret, duaſque proponi vias oſtenderet planam unam, alteram vero difficilem, & impeditam, nullius judicio damnari poſſet, ſi ille, relicto commodo itinere, aliud periculoſum ſuſciperet.

XX. Singulari Dei clementia confidimus ad Sacram Menſam eos rite acceſſuros, qui in Paſchate id prætermiſerint: Beatiſſimam Virginem Peccatorum refugium magnopere rogamus, ut pro ſuæ Nativitatis celebritate nobis noſtriſque omnibus Diœceſanis, & illis pariter, qui in Paſchate Sacram Euchariſtiam non ſuſceperint, tantam a Deo pietatem ac religionem obtineant, ut Chriſti Corpus illibatis animis accipiamus.

XXI. Finem ſermoni facimus non ſine lacrymis admonentes, quod Canones *Seculares* de Conſecrat. diſt. 2. continetur: *Seculares, qui in Natali Domini, Paſcha, & Pentecoſte non communicaverint, Catholici non credantur, nec inter Catholicos habeantur*. Id vero promulgatum fuit, cum Fideles ter ſingulis annis, uti ſuperius dictum eſt, Euchariſtiam ſumere tenebantur. Nunc vero, cum id ſolum in Paſchate præcipitur, multorum auctoritatibus adductus Fagnanus ita ſcriptum reliquit: *Omittentes vero huic præcepto ſatisfacere, non tantum peccant mortaliter, ſed etiam ſunt de hæreſi ſuſpecti; hoc enim & ſignum hæreſis, & malæ credentiæ* (3).

INSTITUTIO XLVI.

Quid cavere debeant Parochi Urbani, ac Diœceſani circa Sponſalia, & quoſdam ritus nuptiales. De iis, qui ſponſalibus initis Patriam deſerunt: & neminem ſui certiorem faciunt. De iis, qui fidem ſuam pluribus præſtant. De corruptelis, quæ accidunt, cum Sponſi in eadem domo commorantur poſt inita ſponſalia. De illis, qui pro mutua fide magis confirmanda, aſſenſum præbent de præſenti *coram Deo, præſentibus quidem teſtibus ſed abſente Parocho. De alia corruptela, ob quam peracta tertia promulgatione Sponſus in ædes Sponſæ concedit, ibique nuptiæ celebrantur.*

I. PRæſtantes, & peritiſſimi Viri nobis oſtenderunt graves aliquas in hac Civitate, ac Diœceſi corruptelas ſæpius admitti, cum de ſponſaliis agitur, hoc eſt de mutuis, ratis, deliberatis, veriſque promiſſionibus, quæ inter futuros conjuges ſcripto, ſed voce tenus intercedunt. Quamobrem muneris noſtri ratione ducimur, ut præſcriptum a legibus remedium afferamus.

II. Ac primum poſt ejuſmodi promiſſiones aliquando contingit, ut vir, ſeu mulier in alium locum proficiſcantur, nullumque inter ſe litterarum commercium, vel nuncium habeant. Quare, qui in Patria remanſit, vinculo ſponſaliorum obſtrictus alterius diſceſſu impeditus, de vitæ ſuæ ratione nihil deliberare poteſt.

III. Jus quidem Civile certum annorum ſpatium indixit, quo ſponſorum alter, qui haud de-

(1) *In Chronica edita tom. 3. Conciliorum Gallic. edit. Sirmondi fol.* 378. (2) *Concil. Trident. ſeſſ. 6. cap. 11.* (3) *Cap. Omnis num. 44. de Pœnitentiis, & Remiſſion.*

Digitized by Google

deceſſerat, alterius reditum expectare deberet, antequam de aliis nuptiis cogitaret, quod ſi profectionis cauſa neceſſaria haberetur, tunc nullum tempus decernebatur, niſi poſtquam negotium abſolutum eſſet, cujus gratia profectus fuerat (1).

IV. Attamen Alexander III., ut Decreta ejuſmodi juris Civilis temperaret, aut corrigeret, hæc conſtituit: *De illis autem, qui, præſtito juramento, promittunt, ſe aliquas mulieres ducturos, & poſtea, eis incognitis, dimittunt terram, ſe ad partes alias tranſferentes, hoc tibi volumus innoteſcere, quod liberum erit mulieribus ipſis (ſi non eſt amplius in facto proceſſum) ad alia vota ſe transferre, recepta tamen de perjurio pœnitentia, ſi per eas ſteterit, quominus fuerit matrimonium conſummatum* (2). Hinc præclarus Doctor Eſtius (3) cauſas enumerans, quibus ſponſalia diſſolvi poſſunt, poſtquam abſentiam diuturnam inter illas adſcripſit, hæc ſubdit: *Quo caſu, quamvis jus Civile biennium tantum præcipiat expectari, jure tamen Pontificio, poſt cognitam ſponſi in remotas terras profectionem, nullum tempus ad expectandum præſcribitur, quia ille diſceſſum cenſetur juri ſuo renuntiare.*

V. Itaque, ut allato Pontificis Decreto pareamus, cum Doctores in eo conſentiant, ad Epiſcopum, (ſi res hæc eveniat) confugiendum eſſe, qui abſenti tempus aptum conſtituat, quo redire debeat, moneatque, ſi præſcriptum temporis limitationem exceſſerit, alterum ex ſponſis liberum fore, omnique impedimento ſolutum, ut quamlibet vitæ rationem amplectatur, cum hæc (inquam) ita ſint (4), decernimus nobiſque, aut Vicario noſtro Generali ſignificari volumus, quoties aliquis in hac Civitate, ac Diœceſi, contractis antea ſponſalibus, alio demigrat, nullum ſui nuncium tradit, vel promiſſam fidem non tenet, nec poſt diuturnum tempus revertitur. Nos enim ſtatuto ad redeundum tempore, niſi ille paruerit, liberum eum declarabimus, qui in Civitate, vel Diœceſi permanſerit.

VI. Id præſertim Sacræ Concilii Congregationis auctoritate confirmatur: Nam cum Cardinalis Odeſcalcus Mediolanenſis Archiepiſcopus in ſua quoque Diœceſi hæc prava exempla non ſemel accidere denunciaſſet, & quid ſibi gerendum eſſet, petiiſſet, Sacra Congregatio poſt accuratum rei examen die 2. Octobris anno 1723. reſpondit Edictum promulgandum juxta ea, quæ nos paulo ante expoſuimus.

VII. Secundo, illud etiam a multis tum viris, tum mulieribus committitur, ut pluribus futuri matrimonii fidem, ac promiſſionem præbeant, mutuoque accipiant, quod malum graviſſimum ſane eſt, ex quo alia plura dimanant. Hinc enim tam frequenter petitur, ut conſuetæ denunciationes, ſeu promulgationes omittantur. Nam, qui multis fidem dedit, matrimonium tamen inire cupit cum ſecunda, tertia, aut etiam quarta muliere, cui pariter data fide ſe obſtrinxit, promulgationes ejuſmodi evitare contendit, quibus patratam fraudem detegendam fore ſuſpicatur.

VIII. Qui ſapientia præditus eſt, vel docendi munus profitetur, huic malo facile medebitur; cum libere, ac tuto reſpondere poſſit eos infamia notari, qui primis ſponſalibus adhuc integris, ad ſecunda tamen deveniant (5); eoſdem læthali culpa inquinari; tandem, ſi mulier, quæ prima fidem accepit, promiſſionem ſervari velit, reliquas promiſſiones, quæ deinde datæ fuerunt, nullius momenti, ac ponderis exiſtimari probabit, licet in prima ſponſione nullum jusjurandum, nullaque copula admiſſa fuerit; & hæc in cæteris ſponſionibus habeantur,

(1) *Lib. 2. cap. de Repudiis, lib. 1. cap. de Sponſalibus, lib. 17. ff. eodem titulo.*

(2) *Cap. de illis, de Sponſalibus.* (3) *Lib. 4. Sententiarum dict. 27. §. 11.*

(4) *Anaclet, in jus Canonicum, tom. 4. tit. 1. de Sponſalib. §. 7. num. 212. Clericat. de Sacram. Matrimonii deciſ. 17. num. 29. & 30. Gibalin. de univerſ. Negoc tom. 2. lib. 4. cap. 1. art. 5. conſect. 3. ſub. num. 5. Perez de Matrim. diſp. 9. ſect. 9. num. 9. Salmaticenſ. in curſu Theol. Moral. tom. 2. tract. 9. de Matrim. punct. 4. §. 58., & ſeqq.* (5) *Leg. 1. in fine ff. de his, qui notantur infamia, Theſaur. de Pœnis Eccleſiæ part. 2. cap. 1. in verbo Sponſalia.*

tur, ſi præſertim prima ſponſalia non ignorentur, cum deinde jusjurandum, & copula interceſſit: Ita ſapienter expendit Roſſanen. Arcniepiſcopus Muſcettola in ea Diſſertatione, quam ſuper hac re confecit, quæve operibus inſignis Præſulis Zaulii inſerta fuit (1).

IX. In eo tota rei difficultas verſatur, quid ſtatuendum ſit, cum mulier, cui primo fides præſtita fuit, exploratum non habuit, quid cum alia muliere gereretur: & hæc pariter ſponſalia cum alia prius inita ignoravit? Nam aliqui perpendunt poſt Tridentinam Synodum ſponſalia *de futuro* in matrimonium minime tranſire, licet copula ſubſecuta fuerit, uti Sacra Congregatio die 19. Julii anno 1693. decrevit (2): *Sacra &c. cenſuit, ſponſalia de futuro per carnalem copulam ſubſequutam minime hodie tranſire in matrimonium.* Etenim cum Tridentinum Concilium matrimoniis rite celebrandis Parochum præſentem, duoſque teſtes eſſe voluerit, ideo caput: *Is, qui fidem, de ſponſalibus*, abrogavit, quo ſponſalia *de futuro*, præſenti copula intercedente, in vera matrimonia convertebantur: Cum hæc ita ſint, prima ſponſalia ſecundis anteponenda tutiſſime prædicant. Alii tamen contrariam ſententiam tuentur, & exemplum proferunt de merce aliqua duobus vendita: Nam ſi in poteſtatem alicujus venerit, licet poſterior ad ipſam emendam acceſſerit, tamen reliquis omnibus præhabetur (3). Eodem pacto ſecunda ſponſalia putant primis anteferenda: Auctores utriuſque ſententiæ fuſe enumerat Clericatus (4).

X. Attamen, qui rebus adminiſtrandis præſunt, gravioribus difficultatibus implicantur. Sedulam curam debent impendere, ne malum ejuſmodi contigerit, debitis rationibus res probanda eſt, ut judicium ex legum auctoritate ſtatuatur. Hæc ſponſalia plerumque voce tenus iniri conſueverunt; hinc veritas haud facile detegitur, cum eadem res, quam alter negat, ab alio affirmetur. Quod ſi ſponſalia (quod raro tamen evenire ſolet) coram teſtibus tranſigantur, hi fruſtra perquiruntur, ut in examen veniant; vel ſi interrogentur, parum, aut nihil intimos animi ſenſus patefaciunt, graviſſimam legem contemnunt, qua declarare legitimo Judici omnia, quæ ſentiunt, omnino coguntur. Poſtremo, ſi ipſorum teſtimoniis ineundi matrimonii promiſſio clare deducatur, qui eam dedit, ſtatim omni contentione cauſam ſuam defendit, ſuæque promiſſioni nomen ſolius conſilii, propoſiti, ac deſiderii tribuendum affirmat, nullumque pondus iis verbis ineſſe, quæ impetu quodam amoris prolata ſunt. Quamobrem difficile negotium *in foro externo* proponitur, quod expediri facile non poſſit. Siquidem non modo teſtium verba perpendenda ſunt, eorum conditio, fides; ſed externa omnia diligenter inquirenda, quæ non ita facile conveniunt, vel ſi convenire judicentur, plerumque vacillant.

XI. Nonnulli Epiſcopi, ut aditum his malis præcluderent, irrita, & inania quæcumque ſponſalia ſanxerunt, quæ ſine Parocho, ac teſtibus præſentibus fierent (5) eo ſane pacto, quo Tridentina Synodus per univerſum orbem decrevit irritum matrimonium, niſi coram Parocho, ac duobus teſtibus peragatur. Alii vero ea ſponſalia penitus abrogandacenſuerunt, quæ tabulis non deſcribuntur; utque in reos ejuſmodi novos etiam Judices ſtatuerent, ipſorum crimen per Sacram Inquiſitionem puniendum tradiderunt; ſi de illis agatur, qui primis ſponſalibus initis, fidem alteri præbent, & corporis commercium adhibent.

XII. Hæc vero conſilia probari ab eo non poſſunt, qui rem ex legibus gerere, non autem temere, & inconſulto ſibi proponat. Paulo poſt Concilium Tridentinum, Valentiæ Populi de ſuo Archiepiſcopo queſti ſunt, quod ipſe valida ſponſalia exiſtimaret, quæ ſine Parocho, ac teſtibus fiebant: Quare ad Sacram Congregationem Concilii confugerunt, exponentes, quemadmodum Parochi, ac teſtium præſentia per Tridentinam Synodum (6) in conficiendis ma-

(1) *Tom. 1. pag. 668. num. 291. ad Statuta Favent. edit. Rom. 1723.* (2) *In Cauſa Nullius lib. 7. Decretor. pag. 118.* (3) *Leg. Quoties 15. Cod. de rei Vindicatione.* (4) *De Sacramento Matrimonii decif. 27. n. 55.* (5) *Gobat. in Theolog. Experiment. tract. 10. caſu 1. n. 11. & ſeqq.*, (6) *Seſſ. 24. cap. 1. de Reformatione Matrim.*

Digitized by Google

matrimonlis requiritur, eodem modo de ſponſalibus decernendum ſibi videri, licet Archiepiſcopus diverſam opinionem ſequeretur: *Iſtud durum* (inquiunt) *eſſe videtur* (1), *& propterea credendum eſt, quod Sacra Congregatio Cardinalium declarabit, etiam clandeſtinas iſtas promiſſiones non minus, quam clandeſtina matrimonia, nullius eſſe roboris, & effectus, quodque liberum eſt, ac licitum parti ab hujuſmodi promiſſione reſilire*. Attamen Sacra Congregatio anno 1573. *cenſuit, Concilium Tridentinum ſeſſ. 24. cap. 1. de Reformatione Matrimonii decreviſſe, tantum matrimonia per verba de præſenti clandeſtine contracta, irrita, & nulla eſſe: ſponſalia autem per verba de futuro contracta, reliquiſſe in illis terminis Juris, in quibus erant ante Concilium*. Hæc eadem ſententia ipſo anno his verbis confirmata fuit (2): *Diſputatum fuit, an ſponſalia de futuro aliter, quam præſente Parocho, inita ſuum antiquum robur, quod ante Concilium Tridentinum habuerunt, obtineant*; reſponſumque eſt, *obtinere*. Inſuper die 19. Decembris anno 1596. (3) hæc ſancita habentur: *Sacra &c. ſæpius declaravit, ſponſalibus per verba de futuro contrahendis nullam formam præſcripſiſſe Concilium, ideoque eo modo contrahi poſſe, quo poterant ante ipſum Concilium*. Hinc ſapienter docuit Juvenin (4): *Quæres ſecundo, utrum valeant ſponſalia, quibus nec Teſtes adfuerint. Reſpondetur affirmative: Ratio eſt, quia valebant, immo & licebant ante Concilium Tridentinum. Ergo his etiam temporibus valent, cum Sacra Synodus, quæ tum Parochi; tum teſtium præſentiam matrimonio appoſuit, tanquam clauſulam irritantem, nihil ſimile circa ſponſalia ſtatuerit*. Idem Caſtropalaus (5), Giribaldus (6), Pichlerus (7) fuſe confirmant: Cardinalis autem de Lugo (8) ob eamdem cauſam aſſeruit nulla vi præditum eſſe Decretum Epiſcopi, qui vana, & irrita matrimonia declararet, quod ſine præviis denunciationibus perfecta fuerit, cum ipſa Tridentinum Concilium illicita ſolum judicaverit.

XIII. Neque ita facile deliberari decernique poteſt, ut ea tantum ſponſalia vim contineant, quæ in Tabulas referuntur; vel eos per Sacram Inquiſitionem plectendos, qui poſt prima ſponſalia alteram mulierem ſe in uxorem ducturos pollicentur, ejuſque corpore abutuntur. Graviſſimæ enim difficultates occurrunt, quæ vix poſſint expediri. Nam quæcumque conventio voce tenus, aut adhibitis tabulis ex communi jure firmari poteſt. Quod ſi in judicium eadem conventio deferatur, præſentium teſtium fidelis tota dirimitur: neque Sacræ Inquiſitionis ſententiæ ſubjicitur, qui ſecundæ mulieri fidem dedit, & lethale cum ipſa commercium habet, cum nulla Sacramento injuria prorſus inferatur, quemadmodum doctrina ſimul, & experientia ductus tradit Cardinalis Albitius (9).

XIV. Quæ hucuſque dicta ſunt, ſatis oſtendunt nullam adhuc rationem inventam fuiſſe, ut hæc funeſta mala impediantur, vel apte puniantur, incerta vero, & periculoſa nimium haberi, quæ nonnulli in medium proferre contenderunt. Qua de re ſermonem ad magiſtros animarum, & ad Parochos convertimus, qui ſoli in Diœceſi Parochianos inſtituunt, ipſos magnopere hortantes, ut in hoc graviſſimo negotio ſuam nobis operam, ſtudiumque præſtent, quo nihil aliud expetimus, niſi ut Fideles beatam vitam aſſequantur, & hæc noſtra Civitas, ac Diœceſis ſancte, pieque adminiſtretur.

XV. Itaque ſpiritualis vitæ magiſtri apertiſſimum diſcrimen oſtendant, in quo tum viri, tum mulieres verſantur, cum mutuis amoribus indulgent futuri matrimonii illecebra, falſaque ratione decepti, atque ideo opus eſſe, ut matrimonium conficiant, ſi periculum omne evitare velint. Inſuper docebunt, non ſequendam in hoc negotio cupiditatem, & amoris impetum, ſed plurima non exigui momenti ſedulo expendenda, præſertim ſi parentes habeant, quorum ratio, & conſilium plurimi fieri debet. Quippe omiſſa controverſia, utrum ſponſalia ſine parentum conſenſu vim habeant, eo pacto, quo matrimonium *de præſenti*, contrariis etiam

ipſis

(1) *Lib. 1. Decretorum pag. 99. &c.* (2) *Lib. 1. Decretorum pag. 126.* (3) *Lib. 8. Decretor. pag. 196.* (4) *De Sacramentis diſſert. 10. q. 3. c. 1. q. 2.* (5) *Oper. tom. 5. tract. 28. de Sponſalib. n. 15.* (6) *Tract. 10. de Sacr. Mat. dub. 8.* (7) *In ſuo Jure Can. l. 4. tit. 1. de Sponſalib. §. 1. n. 24.* (8) *In ſuis reſponſion. Mor. l. 1. dub. 45.* (9) *In Tract. de Inconſtantia in fide part. 1. cap. 86. n. 84. & ſeq.*

ipſis parentibus, firmum habetur (1): certiſſimum tamen eſt, ipſa illicite fieri, culpam admitti, cognitaque parentum diſſenſione, ſolvi poſſe, licet jusjurandum interceſſerit. De hac re ſatis ample diſſerit Roſſanen. Archiepiſcopus, quem ſuperius nominavimus (2): Tertio, monebunt indecorum eſſe, & criminoſum verbis uti ad promiſſionem explicandam accommodatis, cum tamen fidem dare reipſa non intelligant, vel datam violare ſecum deliberent. Nam licet Theologi ex fictis illis promiſſionibus vera ſponſalia non confici doceant; licet etiam in varias opiniones abeant, cum animus eſt præſtitam fidem violandi; ſiquidem alii vera iniri ſponſalia putant eam ob cauſam quod qui aliquod antecedens principium approbat, ex illo conſequentia pariter admittat neceſſe eſt; alii tamen ob aliam rationem id negant; quod deliberata voluntas nullo ſe vinculo obſtringendi, naturæ ſponſaliorum adverſam conditionem adducit, ideoque ipſa ſponſalia deſtruit, ut *capite finali de conditionibus appoſitis* indicitur, licet, inquam, hæc varietas opinionum inter Theologos excitetur, omnes tamen id prorſus indecorum eſſe, & læthali culpæ obnoxium fatentur. Quarto, matrimonium contrahentes, ejuſque perficiendi miniſtros admoneant in celebrandis ſponſalibus tutius eſſe, ſi ipſa in Tabulis exarentur, iiſque rationibus utantur quas paulo ante expoſuimus, cum de ſponſalibus ageremus quæ inter ſolos ſponſos, vel etiam eorum teſtibus fieri conſueverunt; non ideo tamen ea ſponſalia, quæ voce tenus ſolum peracta ſunt, irrita declaramus; ſed tabulas adhibendas ſuademus, ut ſi aliquando opus fuerit, hac ratione melius comprobentur: *Conſultum tamen eſt &c.* (inquit Pichlerus (3)) *Scripturam deſuper conficere, ut probari poſſint, ſi forte altera pars negaret contracta ſponſalia.* Nomine autem ſcripturæ publicas Tabulas, vel etiam privatas ipſe intelligit, quæ ſane publicis æquiparantur, ſi partium contrahentium manu, tribuſque teſtimoniis obſignentur: nam ſi ex partibus altera inficietur obſignatam a ſe fuiſſe conventionem (ſigno ſaltem crucis efformato, ſi litteras ignoret) rem contra teſtes affirmabunt, cum ipſi obſignandis tabulis interfuerint, nomenque ſuum ipſi pariter adjunxerint. Hæc habet accurate Roſignolius (4). Neque facile admittitur in judicio, ſe nullo promittendi, vel implendi promiſſi animo fidem dediſſe, cum verba tabulis deſcripta ſeriam, mutuamque partis utrinſque contrahentis promiſſionem exprimunt. Quinto, ac poſtremo loco illos inſtruent, primis rite ſponſalibus initis, ad alia eos tranſire non poſſe, niſi canonica, & legitima cauſa interveniat, quæ per ipſos dijudicanda non eſt: cum ſimul Judicis, Partiſque munus agere nequeant, ſed ad Epiſcopum rem totam deferendam, ut ipſam diligenter expendat: *Ex tali promiſſione* (inquit S. Thomas (5)) *ſponſalium obligatur unus alii ad matrimonium contrahendum; & peccat mortaliter non ſolvens promiſſum, niſi legitimum impedimentum interveniat.* Antea quoque Concilium Illiberitanum hujus fidei violationem *grave crimen* nuncupavit (6). Non ignoramus aliquam repugnantiam videri inter Decretales *de matrimoniis, ac ſponſalibus.* Legitur enim in ſecunda de iis, qui ſponſalia contraxerunt *Commonendi ſunt, & modis omnibus inducendi, ut præſtitam fidem obſervent.* Deinde ſubditur, quod, ſi contrariam in ipſis voluntatem inveniant, *hoc poſſit in patientia tolerari.* In decima vero hæc habentur: *Quia igitur periculoſum eſt, contra ſuum juramentum venire, Fraternitati tuæ mandamus, quatenus, ſi hoc conſtiterit, eum moneas, &, ſi non acquieverit monitis, Eccleſiaſtica cenſura compellas, ut ipſam (niſi rationabilis cauſa obſtiterit) in uxorem recipiat, & maritali affectione pertractet.* In decima ſeptima, ubi res eſt de muliere, *quæ juris jurandi religione neglecta, nubere renuit, cui ſe nupturam, interpoſito juramento, firmavit*, ita præſcribitur: *Cum libera debeant eſſe matrimonia, monenda eſt potius, quam cogenda, cum coactiones difficiles ſoleant exitus frequenter habere.* Attamen ex his omnibus colligitur, inita ſemel ſponſa-

(1) *Juxta Concilium Tridentin. cap. 1. ſeſſ. 24. de Refform. Matrimonii.* (2) *In allata diſſert. pag. 668. num. 210. & ſeq.* (3) *In Jure Canonico lib. 4. tit. 1. de Sponſalib. §. 1. n. 24.*
(4) *Tom. 5. Contract. 14. de Sponſalib. 3. part.* (5) *4. Sentent. diſt. 27. quæſt. 2. art. 1. ad 2.* (6) *Canone 54. quem refert Gratian. in Can. Si qui 31. quæſt. 3.*

ſalia abſque legitima cauſa violari non poſſe, & omnis prorſus evaneſcit repugnantia, ſi perpendatur, quod cenſura indicenda eſt, ſi utilis futura ſit, præmittenda vero, ſi nullus ex ea fructus expectetur (1).

XVI. Quarto, & quinto Mediolanenſi Concilio (2) præcipitur Parochis, priuſquam in Eccleſia futura matrimonia denuncient, ſponſorum voluntatem explorare, utrum vere ſtatuerint, ut fiant ejuſmodi denunciationes. Deinde norma ſuper hac re ſervanda deſcribitur. Eadem prorſus per Cardinalem Boncompagnum Deceſſorem noſtrum in Diœceſana Synodo decernuntur (3) quæ novimus in hac civitate, ac Diœceſi obſervari. Non ignoramus, etiam Parochos diligenter inquirere, an ſponſi pro denunciandis matrimoniis conſentiant, an per alicujus vim ad ejuſmodi negotium conficiendum adigantur, an inter ipſos legitimum aliquod impedimentum ſit, an demum, quod incredibilem nobis affert voluptatem, ſanctæ doctrinæ rudimentis ſanctis imbuti videantur, uti per idem Provinciale Concilium Mediolanenſe ſancitur: *Parochus, quos ſponſos experiendo viderit doctrinæ Chriſtianæ rudimenta plane ignorare, ne matrimonio illos ante jungat, quam eadem item ratione cognoverit, didiciſſe, quæ eo de genere illos plane ſcire oportet*. Itaque viam, quam cœperunt, ſedulo inſiſtant, & illud etiam in poſterum exquirant, an pro celebrando matrimonio parentum aſſenſus interveniat, cum de liberis agitur; an etiam fidem ſuam alteri dederint. Si hæc impedimenta occurrant, conſuetas Eccleſiæ promulgationes ommittant, donec Nos, aut Vicarium noſtrum Generalem de hac re certiores fecerint, ut provide conſulamus.

XVII. Neque diſſimulari poteſt graviſſimum malum, quod tertio loco exponendum ſuſcipimus: initis nempe ſponſalibus virum in domum mulieris ſibi deſponſæ ad habitandum commigrare. Supervacaneum eſt pluribus verbis oſtendere, quum indecorum habeatur, ſponſos ante peractum matrimonium colloquia, remotis conſanguineis ſecum inſtituere, & etiam ſub eodem tecto verſari, ex quo procul dubio apertiſſimum diſcrimen ipſis intentatur. Alexander VII. hanc ſententiam, quæ inter cæteras quadrageſimum locum obtinet, die 18. Martii 1666. proſcripſit: *Eſt probabilis opinio, quæ dicit, eſſe tantum veniale oſculum habitum ob delectationem carnalem, & ſenſualem, quæ ex oſculo oritur, ſecluſo periculo conſenſus ulterioris, & pollutionis*. Licet nulla de ſponſis hic mentio fiat, tamen P. Viva Soc. J. Theol. ipſos quoque proſcriptæ ſententiæ terminis includi hac ratione demonſtrat (4). Etenim oſcula, & alia hujuſmodi liberis etiam viris, ac mulieribus interdicuntur ob eam cauſam, quod vetita illis corporum permixtione, reliqua etiam prohibentur, quæ ad ipſam ineundam perducunt. Hæc autem ad ſponſos quoque pertinere nemo eſt qui dubitet.

XVIII. Quod ſi naturæ imbecillitate, ac præſertim familiari communis vitæ coſuetudine, & contubernio contingat, ut ſponſi gravius aliquod crimen admittant, ipſius magnitudo etiam ſine excellenti doctrina facile percipitur. Nam ſi minores culpæ inter ipſos indecoræ, vetitæque ſunt, quid ſtatuendum de gravioribus videbitur? Accidit etiam matrimonii felicitati, Sanctæque Eccleſiæ inſtitutis nihil magis repugnare, quam ſi ſponſi hac turpitudine inquinentur. Tobias Saram in uxorem ducturus Angeli conſilio, ſe ob hoc negotium vehementer timere reſpondit, quod ſeptem priores ipſius mariti, interpoſita fortaſſe Dæmonis opera, infeliciter perierant. Angelus (5) vero ut hoc metu Tobiam ſolveret: *Hi namque*, (inquit), *qui conjugem ita ſuſcipiunt, ut Deum a ſe, & a ſua mente excludant, & ſuæ libidini ita vacent, ſicut equus, & mulus, quibus non eſt intellectus, habet poteſtatem Dæmon ſuper eos. Tu autem, cum acceperis eam, ingreſſus cubiculum per tres dies continens eſto ab ea, & nihil aliud, niſi orationibus vacabis cum ea &c. tranſacta autem tertia nocte, accipies virginem cum timore Domini, amore filiorum magis, quam libidine ductus, ut in ſemine Abrahæ benedictionem in filiis*

(1) *Sanchez de Matrimonio lib. 1. diſput. 29.* (2) *Tom. 1. Act. illius Eccleſiæ pag. 166. & 235.* (3) *Lib. 2. cap. 9.* (4) *In Commentariis ad propoſitionem n. 23.*
(5) *Lib. Tob. cap. 6.*

Digitized by Google

filiis conſequaris. Et profecto Sancta Mater Eccleſia, ſi alter conjugum aliquem Regularium Ordinem ingredi velit, duos menſes pro re deliberanda concedit (1). Sed etiam omiſſa Religionis cauſa in veteri Canone, quem Gratianus commemorat (2), ita conſtituitur: *Sponſus, & ſponſa, cum benedicendi ſunt a Sacerdote, a parentibus ſuis, vel paranymphis offerantur, qui, cum benedictionem acceperint, eadem nocte pro reverentia ipſius benedictionis in virginitate permaneant*. Tridentina quoque Synodus hæc habet (3): *Præterea eadem Sancta Synodus hortatur, ut conjuges ante benedictionem Sacerdotalem in Templo ſuſcipiendam in eadem domo non cohabitent*. Idem in Rituali Romano præſcribitur (4): *Moneat Parochus conjuges, ut ante benedictionem Sacerdotalem in Templo ſuſcipiendam in eadem domo non cohabitent, neque matrimonium conſumment, nec etiam ſimul maneant, niſi parentibus, vel aliis præſentibus*.

XIX. Nihil aliud ſtatuendum in ſuis Diœceſibus per Epiſcopos fuiſſet, ſi monita ejuſmodi tam validis rationibus innixa, & a Sancta Synodo Tridentina, ac Rituali Romano propoſita invaluiſſent. Itaque nonnulli, ut malum, de quo ſermo eſt, prorſus extinguerent, ſponſis genere obſcuris, & egenis, qui patrandis ejuſmodi ſceleribus magis obnoxii ſunt, indixerunt, ut nigram candelam manibus tenentes ante fores Eccleſiæ per tres Feſtos dies adſtarent, dum Sancta Officia celebrantur. Id tamen a Sacra Concilii Congregatione improbatum fuit, quæ poſt accuratum examen ita decrevit (5): *Sacra &c. utraque parte informante, cenſuit, Epiſcopum ſe abſtinere debere a pœnitentiis publicis, vel rationem publicarum habentibus*. Quare eam rationem ſequi nullo modo poſſumus. Alii vero delinquentes tanquam ſtupri reos puniendos cenſuerunt, quod pariter incertum, dubiumque magnopere videtur. Siquidem, licet ſponſus, initis ſponſalibus in corpus mulieris ſibi deſponſæ id jus non obtineat, ita ut verum adulterium alius committat, qui commercium cum illa ante matrimonium habuerit, uti docet Chriſtianus Lupus (6), & Pontius (7), qui idem commercium ex jure Civili, non autem ex jure Canonico adulterium nuncupandum aſſerit (8); licet etiam id peccatum inter lethalia adnumeretur, & juxta Scriptorum opinionem mentio de ſponſalibus in confeſſione fieri debeat, quæ Confeſſarii judicium graviter immutant, tamen poſt ſponſalia ſponſæ corpus ita pertinet ad ſponſum, ut ſi commercium cum ipſa ante matrimonium ſuſcipiat, graviſſime quidem puniendus ſit, non tamen iis pœnis, quæ ſtupratoribus infliguntur, ſi Romanæ Curiæ normam, & inſtitutum ſequi velimus. Etenim Fagnanus, qui in Sacra Congregatione Concilii Secretarii munus diu exercuit, certiſſimum hujus rei documentum reliquit (9): *Sed hic* (ait) *incidit dubitatio, an ſponſus, qui ſponſam ſeduxit, ac ſtupravit, poſſit puniri ab Epiſcopo pœna contra ſtuprantem a Sacris Canonibus inflicta, prætextu, quod hodie ex Decreto Concilii ſponſalia poſt copulam ſubſecutam non tranſeunt in matrimonium, ut tranſibant ante Concilium. Breviter ad propoſitum dubium Sacra Congregatio reſpondit, non poſſe puniri pœna ſtupri, ſed graviter arbitrio Epiſcopi dumtaxat, ex Decreto c. 1. ſeſſ. 24. de Reformatione matrimonii propter periculum*. Sacrum pariter Romanæ Rotæ Tribunal Congregationis Concilii ſanctiones amplecti ſemper conſuevit. Attamen, ut peculiare aliquod exemplum afferatur, proponi poſſunt *Deciſiones in Cauſa Avenionenſi Dotationis*, quæ inter cæteras collectas *ad ornatum* lib. 6. Cardinalis de Luca enumerantur. Quamvis ipſæ contrariæ videantur quod ſemper diverſo modo res expoſita fuerit, tamen eamdem rationem univerſæ præſeferunt, eamdemque ſententiam a Fagnano ſuperius allatam ſequuntur.

XX. Ali-

(1) *Cap. ex publico, de converſione Conjugatorum*. (2) *Can. Sponſus, diſtinct.* 23.
(3) *Seſſ.* 24. *de Reform. Matrimonii cap.* 1. (4) *De Sacramento Matrimonii*.
(5) *In Cauſa Puteolana* 18. *Junii* 1690. *lib.* 40. *Decretor. pag.* 413. *& ſeqq.*
(6) *Tom.* 2. *in notis ad Can.* 98. *Concilii Trullani pag.* 1063. (7) *De Matrimon. lib.* 12. *cap.* 6. *n.* 6. *& ſeqq.* (8) *L. ſi uxor* §. *divi ff. ad leg. Juliam de Adulteriis*.
(9) *Cap. is qui fidem, num.* 15. *de Sponſalibus*.

Digitized by Google

XX. Aliqui Epiſcopi ſibi tantum abſolvendum reſervarunt ſponſi crimen, qui ante matrimonium ſponſam violaverit, uti ex Synodo Farſenſi deprehenditur (1), quam Cardinalis Barberinus ejuſdem loci Abbas indixit, quæ plurimum commendari debet ob Eccleſiaſticam diſciplinam in ipſa contentam, & egregiam operam a Clemente XI. præſtitam, cum adhuc in minoribus verſaretur. Nos tamen uti hoc remedio non poſſumus, qui nondum Synodum celebravimus: eaque crimina ſolum, quæ Deceſſor noſter notavit, reſervanda ſtatuimus, donec a nobis nova Synodus convocetur. Sanctus Carolus Borromæus in ſexto provinciali Concilio hæc præcipit Epiſcopis (2): *Itaque Epiſcopi cura ſit, pœnis, & cenſuris, quas arbitratu ſuo conſtituerit, ſancire, ne ſponſi, priuſquam matrimonium in Eccleſia per verba de præſenti ex ritu celebraverint, non modo non ſimul habitent, ſed ne ullo quidem modo mutua conſuetudine commerciove utantur*. Plures aliæ Synodi has cenſuras proponunt, quarum verba Præſul Gennet accurate commemorat (3) cujus Moralis Theologia ex Gallica lingua in Latinam traducta fuit, ac Venetiis impreſſa. Idem ſanxit jam toties nominatus Cardinalis Jacobus Boncompagnus in ſua Synodo, ubi pœnam excommunicationis *ipſo facto* (4), ſibique tantum abſolvendos decernit ſponſos, qui ante matrimonium mutuum carnis commercium habere non dubitent. Eidem pœnæ obnoxios eorum parentes declarat, qui rem permiſerint, iiſque viginti quinque nummos aureos perſolvendos, aliaſque pœnas arbitrio Ordinarii ſubeundas conſtituit.

XXI. Quamobrem, ut huic corruptelæ, qua poſſumus ratione, proſpiciamus, ad Parochos iterum verba convertimus, iiſque præcipimus, ut quo tempore aſſenſum inquirant a ſponſis ad eorum matrimonium in Eccleſia denunciandum, eoſdem, ipſorumque parentes hortentur plurimum, ne matrimonium conficere longius protrahant, quoniam id fieri ſine periculo conſtat, idque præferendum eſt ſententiæ, quæ in Canone *Inſtitutum* 27. quæſt. 2. his verbis traditur: *Inſtitutum eſt, ut jam pactæ ſponſæ non ſtatim tradantur, ne vilem habeat maritus datam, quam non ſuſpiraverit ſponſus dilatam*. Sponſos, eorumque parentes admoneant, ne unquam ſponſi ſine teſtibus, ac præſertim conſanguineis colloquium ſimul ineant, ſi illud aliquando permittendum videatur; indecorum eſſe, vetitumque eos ſimul habitare, graviterque puniendos, ſi de hac re certiores facti fuerimus: poſtremo ſerio, modeſteque ſponſos ad continentiam inflamment, quam illibatam ſervare debent, donec matrimonium celebretur. Ipſis ante oculos ponant culpæ gravitatem, ſi aliter fecerint, pœnam excommunicationis *ipſo facto* ſubeundam, pecuniamque ſolvendam, quam nos pro ſublevandis Parochiæ egenis, vel pro Parochiæ ipſius utilitate ſtatim impendemus.

XXII. Sed jam ad quartum malum deveniamus, quod vix credendum foret, niſi cognitum, perſpectumque nobis ipſis non ſemel fuiſſet. Igitur, ut viri, ac mulieres mutuam fidem magis confirment, ſe futuros conjuges haud pollicentur *de futuro*, ſed aſſentiunt *de præſenti*; vir quippe his verbis utitur: *Ego te in uxorem accipio*: Mulier quoque ſic agit: *Ego te in maritum accipio, coram Deo, B. Virgine, aliiſque Sanctis*; quæ ſane fiunt abſente Paroco, ac ſine teſtibus, qui etiam aliquando adhibentur. Eo res pervenit, ut hanc mutuam conventionem tabulis deſcribere, publicam Scribæ auctoritatem interponere non prætermittant. Nonnulli etiam ſatis impudenter ad nos confugerunt, ut alteram ex partibus matrimonium coram Paroco perficere recuſantem cogeremus, jactantes violari fidem poſt initum matrimonium *de præſenti* coram Deo, ac B. Virgine; aliquorum ſententiam afferentes, quos in jure Canonico, ſacraque Theologia bene verſatos prædicabant, & quorum conſilio, ut ſe fortaſſe excuſarent, rem præclare confectam aſſerebant.

XXIII. Nos quidem diſſimulare non poſſumus, per plures annos in cauſis ad matrimonium ſpectantibus implicatos fuiſſe, non unius Civitatis, aut Diœceſis, ſed univerſi Catholici Orbis, cujus rei teſtimonium ex illis pagellis deſumi poteſt, quas in lucem protulimus pluſquam duodecim annis, cum in Sacra Concilii Congregatione Secretarium ageremus; quarum aliquæ in

(1) *Cap. 14. num. 10.* (2) *In actis Eccleſiæ Mediolanen. tom. 1. pag. 257.*
(3) *In Theol. Morali lib. 6. tract. 9. cap. 1. quæſt. 10.* (4) *Pag. 48.*

Digitized by Google

in opere ſcriptoris De Juſtis collectæ, inſertæque habentur (1). Attamen pro certo affirmare poſſumus nunquam ejuſmodi inſaniam, falſamque doctrinam nobis propoſitam fuiſſe. Ut veritas omnino pateat, petimus ab iis, qui hanc conventionem mutuo fecerunt, qui in tabulas retulerunt, qui conſilium dederunt, qui rem tueri contendunt, petimus inquam, hujus conventionis naturam, & conditionem; ſi appellanda ſponſalia reſpondeant, id falſum probamus, quod aſſenſus *de futuro*, non autem *de præſenti* ſponſalia conſtituat. Sic ea definivit Nicolaus Pontifex, cum Bulgaris conſilium perentibus reſponſum ferret (2): *ſunt futurarum nuptiarum promiſſio*: Idem docet S. Thomas (3); ſi quis allatæ definitioni vocabulum *mutua* adjungeret, ſponſaliorum naturam penitus explicaret (4). Sin autem conventionem eamdem nuncupandum matrimonium velint, nemo eſt tam rudis, & ignarus, qui validum aliquod matrimonium poſt Tridentinam Synodum exiſtimet, niſi coram Parocho alterius ex nubentibus, aut alio Sacerdote per Parochum deſignato, & coram duobus teſtibus illud celebretur. Igitur vanum, & irritum ejuſmodi matrimonium ab ipſis dicendum eſt, ut his ambagibus ſe expediant, quod tamen ſolvatur, & in ſponſalia convertatur: & ecce novam inſaniam, quæ vel ab ignorantia, vel malitia proficiſcitur. Siquidem certiſſimum, ac tutiſſimum eſt, matrimonia, quæ abſente Parocho, ac ſine teſtibus inita per Tridentinum Concilium abrogantur, in ſponſalia minime tranſire, quemadmodum Sacra Congregatio ſtatim ac inſtituta fuit, nempe paulo poſt abſolutam ipſam Synodum, ad hanc uſque diem conſtanter declaravit, quod etiam Theologi, & Canonum Interpretes unanimi conſenſu ſemper probarunt. In Meſſinenſi cauſa (5) hæc petita fuerunt a Sacra Congregatione: *Fuit contractum matrimonium in civitate Meſſanæ poſt publicationem Decretorum Concilii Tridentini per verba de præſenti, & mutuum conſenſum, non factis publicationibus, nec præſente Parocho, niſi tantummodo Notario, & Teſtibus &c. Humiliter ab Illuſtriſſimis DD. VV. petitur, declarari, an ſupradictus contractus matrimonii, cum ſit factus contra formam traditam per Decretum ejuſdem Concilii de contrahendo matrimonio, ſit adeo nullus, quod neque tranſeat in ſponſalia de futuro. Sacra &c. cenſuit, non tranſire* (6). *Et quid, quando promiſſio eſt, id eſt, cum dixit vir: Ego te in uxorem; & mulier: Ego te in maritum accipio? Sacra &c. cenſuit, promiſſionem hanc non valere, neque ut matrimonium, neque in vim ſponſalium de futuro*. In cauſa Geracenſi hæc pariter ſancita fuerunt (7): *Præſuppoſito quod matrimonium ſit factum abſque Parochi præſentia, & duorum vel trium teſtium, quo caſu irritum declaratur a Tridentino, quæritur, an dictum matrimonium tranſeat in ſponſalia de futuro, ita ut cogi vir poſſit per cenſuras, aliaque juris remedia ad ſervandam fidem ſponſæ, quando maxime ſecuta eſt cum ea copula. Sacra &c. cenſuit, non tranſire*.

XXIV. Cum hæc ita ſe habeant, libere præcipimus, ut ſponſalia adhibitis verbis *de futuro*, matrimonia vero adhibitis verbis *de præſenti* coram Parocho, ac duobus teſtibus agantur: omnino autem proſcribimus reliquas conventiones, quibus præſtatur aſſenſus de præſenti coram Deo, ac B. Virgine: quæ ſane conventio neque ſponſalia, ut ſuperius oſtendimus, neque matrimonium conficit, ſed ignari, ac ſimplices ſolum decipiunt ſanctiſſimo Dei nomine, B. Virgine, Sanctiſque in vocatis, qui ſane aſſenſum non præberent, niſi decepti pro certo tenerent eam conventionem magni momenti eſſe, & matrimonium fere omnino inducere. Atque ita Parochi, ac teſtium præſentia, quæ prorſus neceſſaria eſt poſt Tridentinam Synodum, tanquam cœremonia paulatim haberetur. Illi vero, qui rerum imperiti tam præclarum facinus conſilio ſuo probaverunt, lethali culpa ſeſe implicuiſſe ſciant, cum rem, quam penitus ignorabant, alicui probare auſi ſunt, & quam plane callere ipſos oportebat, priuſquam conſilium traderent: *Sicut, ſi quis*, inquit Cicero, *Grammaticam ſe ſcire profeſſus & bar-*

(1) *De Diſpenſationibus Matrimonialibus*. (2) *Can. Noſtrates* 30. *quæſt*. 3. (3) *In ſupplemento quæſt*. 43. *artic*. 1. (4) *Eſtius in lib*. 4. *ſententiarum diſt*. 27. §. 7. (5) *Anno* 1573. *lib*. 1. *Decretorum pag*. 107. (6) *Eodem anno lib*. 1. *pag*. 132. (7) *Anno* 1589. *pag*. 62. *lib*. 6. *Decretorum*.

Digitized by Google

barbare loqueretur, aut ſi abſurde caneret is, qui ſe haberi vellet Muſicum, eo turpior eſſet, quo in eo ipſo peccaret, cujus ſcientiam profiteretur; quam ſententiam affert S. Antoninus ad rem, de qua agimus, explicandam (1). Eodem loco S. Doctor inquirit, an, qui Patroni, aut Judicis munus ſibi deſumit, nec ſatis legum, canonum, & legalium effatorum cognitione præditus eſt, peccet lethaliter, quod deinde affirmat, ſi præſertim in gravem aliquem errorem labatur: *Quia* inquit, *notabiliter nocet proximo, cum poſſit, & debeat juvare, nec debuit ſe ponere ad illud officium, vel actum, ad quod non erat idoneus, & tenetur ad reſtitutionem damni clientulo ſuo*. Quod ſi cognoſcamus in poſterum aliquem ad conventiones ejuſmodi conſilium, ſeu adiumentum ſuppeditare, non modo pœnas arbitrio noſtro decernemus, ſed perpetuo excluſum a Curia noſtra pronunciabimus. Non enim pati poſſumus in theatro Canonicæ juriſprudentiæ gravitatis pleno hyſtriones quoque permiſceri.

XXV. Reliquum eſt, ut corruptelas aliquas, quæ nuptiarum ritus offendunt, recenſeamus. Eas nos ipſi deprehendimus, cum hanc Diœceſim Sacra Viſitatione perluſtravimus. In pluribus Parochiis, cum matrimonium in Eccleſia tertio, & ultimo denunciatur, ſponſi interſunt, quos ipſorum parentes ad Eccleſiam proſequuntur, ubi Sacrum peragitur, eademque pompa, magnoque tumultu, & clamore ſponſæ domus repetitur, ubique nuptiæ celebrantur. Poſtera die, aut alia profeſta coram Parocho, ac duobus teſtibus matrimonium rite conficitur, & unus tantum conſanguineus ſponſam comitatur. His peractis, ac plerumque profeſtis diebus ſponſa a viro ſuo disjuncta ad paternam domum revertitur, ubi rato matrimonio devincta finem hebdomadæ præſtolatur, ut inſtituta nova pompa ad ſponſi ſedem deducatur, ubi nuptiæ iterum indicuntur.

XXVI. Omiſſis choreis, & immoderatis conviviis, quæ in Chriſtianorum matrimoniis per Sanctos Patres graviſſime improbantur (2), ac præſertim per Sanctum Joannem Chryſoſtomum (3), qui, si luxus ejuſmodi negligatur in celebrandis nuptiis, uxori documentum præberi afferit, ut quid sibi agendum sit, clare intelligat: *Statim enim apud ſe ipſam cogitabit &c. qualis eſt hic vir? Philoſophus eſt; nihil reputat præſentem vitam; ad generandos, & educandos liberos, cuſtodiendamque domum me in ædes ſuas induxit. Verum injucunda erunt iſta ſponſæ; Unum, aut alterum diem, deinceps vero nequaquam; ſed magnam etiam inde voluptatem capiet liberans hoc pacto ſe ipſam ab omni ſuſpicione. Qui enim neque tibias, neque, ſaltantes, neque præfatos cantus tolerat, idque nuptiarum tempore, difficillime ſuſtinebit, aliquid unquam, quod turpe ſit, vel facere, vel dicere*; His, inquam, omiſſis, & ea diſſimulantes, quæ sine gravi tumultu abrogari nequeunt, corruptelas aliquas enumerabimus, quæ in matrimoniis, & nuptiis celebrandis inductæ fuerunt. Primo, poſt tertiam matrimonii promulgationem ſtatim ſponſus ſe confert in domum ſponſæ, ubique nuptiæ fiunt, cum tamen evenire poſſit, ut etiam poſt matrimonium ter denunciatum eadem die, vel inſequenti aliquod impedimentum in medium proferatur. Secundo, non ſemel accidit, ut ſponſi vino, epuliſque largius indulgentes ante matrimonium illud ſuſcipiant, quod peracto ſolum matrimonio permittitur, uti ſuperius oſtendimus. Tertio, nuptiarum menſa pluribus conviviis affluit, perpauci autem conſanguinei ſponſos ad Eccleſiam deducuntur, cum Rituale Romanum aliter jubeat. Hæc enim præſcribit, dum ſponſi pro ineundo matrimonio ad Eccleſiam ſe conferunt: *Quo parentum, vel propinquorum ſuorum præſentia cohoneſtari decet*. Quarto, cum ſponſa in paternis ædibus permaneat, donec die feſto ad ſponſum, nova pompa noviſque nuptiis indictis, ducatur; neque ea continentia ſervetur ob conſilium ab Angelo Tobiæ propoſitum, neque ob deliberandum ad aliquem Regularium Ordinem ingreſſum, cum, inquam, hæc ita ſint, non ſemel contigit, ut qui ſponſam ante matrimonium deperiit, impudicæ cupiditati opportuno tempore ſatisfaciat. Hinc Sanctus Joannes Chryſoſtomus inquit (4): *Nam ab illo die multos accipiet amatores, etiam ante eum, qui cum ipſa eſt habitaturus*. Tunc autem omitten-

(1) *In ſumma tom. 2. tit. 1. capit. 19. §. 8.* (2) *In Homilia 56 in Geneſim*.
(3) *In Homilia 12. in primam ad Corinthios, & ſerm. 20. de Epiſtola S. Pauli ad Epheſios*.
(4) *In Homilia 12. Epiſt. 1. ad Corinthios*.

Digitized by Google

tenda ſunt, quæ ſuperius de ſtupro, & adulterio examinavimus. Celebrato enim matrimonio, ſi mulier cum alio viro coeat, adultera nuncupatur, quod fidem marito ſuo violat, licet matrimonium ratum ſit, non conſummatum; eademque ratione ſtuprum, & adulterium is committit, qui rato matrimonio alligatam mulierem turpiter cognoſcat.

XXVII. Quare, ut hæc crimina impediantur, plurimum commendamus Parochis, in quorum ditione corruptelæ ejuſmodi verſantur, ut populo ſignificent, non aboleri a nobis repetitas nuptias in ſponſorum domibus, ſed eorum cœremoniis modum aliquem ſtatuendum decerni, ne Dei Majeſtas tot culpis offendatur. Itaque ter matrimonia de more promulgentur; quod ſi poſtremæ denunciationi ſponſa interſit, domum ſuam redeat cum parentibus, aut cum illis, qui ejus curam ſuſceperunt. Nullæ per eum diem nuptiæ inſtituantur, neque ad ſponſam inviſendam ullo modo ſponſus accedat. Peracta tertia promulgatione tempus aptum intercedat, ſi forte aliquod impedimentum proferatur. Cum matrimonium ultimo perficiendum eſt, tunc propinqui ſponſos ad Eccleſiam deducant, & præſentes adſint, dum ipſos Parochus rite conjungit. Poſt hæc quoniam de ſuſcipiendo Regularium inſtituto nulla mentio eſt, ſi paternam domum ſponſa repetat, eam ſponſus ſequatur, cum illa habitet, nec ullo pacto ab ipſa diſcedat: ſi eo die nuptiæ in ædibus ſponſæ fieri velint, per nos licet. Item, ſi ejus propinqui ſponſam comitari velint, cum paucis diebus poſt matrimonium interjectis ad ſponſum tranſit, ibique novas nuptias agere, in illorum poteſtate res eſt: neque enim repetitas improbamus, ſed vehementer inſiſtimus, ut peccandi occaſiones de medio auferantur.

XXVIII. Hæc igitur univerſa populo declarent Parochi primo die Dominico proximi Decembris: dum Sacrum faciunt, ut tam graves corruptelæ corrigantur; nos inde moneant, ſi forte aliquis juſſa noſtra detrectet, quem ſane puniemus, & in carcerem quoque, ſi opus erit, detrudemus. Parochi etiam ſeveras pœnas dabunt, ſi hæc legere, quæ in publicum edimus, negligenter prætermittant, vel, iis omnibus contemptis, indecoras corruptelas taciti diſſimulabunt, quibus occurrere per hanc noſtram declarationem conſtituimus.

INSTITUTIO XLVII.

Ritus præſcribitur Benedictionis impertiendæ beſtiis, & implorandæ opis divinæ contra vermes, atque inſecta, interpoſito S. Antonii patrocinio. De Benedictione agrorum. Utrum adhiberi queat Imagines Sanctorum, ac Sacræ Reliquiæ, cum benedictio traditur. De ſonitu campanarum, cum nimbus, aut procella impendet. De illarum Benedictione. Quiſnam primus campanam Benedictione ſacraverit. Quanam de cauſa campanis nomen tribuatur, & ipſarum benedictio Baptiſmus nuncupetur.

I. IN more poſitum eſt, ut Brutis in hac Civitate, ac Diœceſi benedictio impertiatur, Deique præſidium, ac tutela imploretur, ne agros vermes devaſtent. Parochi etiam non ſemel acciri ſolent, ut agris benedicant. Tandem pulſari campanæ conſueverunt, cum procellæ, turbineſque impendere videntur. Attamen in his peragendis non idem ritus ſervatur; pauca etiam in pulſandis campanis monenda ſunt pro muneris noſtri ratione, ad quod ſpectare duximus aliquam ſuper his normam conſtituere.

§. I.

De Benedictione pro Equis, aliiſque Brutis adhibenda.

II. INter Sanctos, qui cultum ab univerſa Eccleſia obtinuerunt, Sanctus Antonius Abbas merito adnumeratur; qui anno 356. Imperante Conſtantio, cum centeſimum, & quintum annum attigiſſet, ex hac mortali vita decedens ad immortalem gloriam convolavit.

III. Nolumus hic ſane complecti res ab ipſo præclare geſtas, nec percenſere numerando eximia portenta, quæ Deus omni tempore oſtendit, cum Fideles ad Sanctum Antonium confugerunt.

IV.

Digitized by Google

IV. Hæc omnia S. Athanaſius, qui vitam hujus Magiſtri ſui deſcripſit, & Aymarus Falco (1) poſteris tradiderunt. Satis erit in medium afferre, quæ S. Gregorius Nazianzenus de S. Antonio ſcripta reliquit: *Perfecta eſt ſiquidem ad virtutem via, Antonium ſcire quis fuerit*. Sanctus etiam Joannes Chryſoſtomus (2) de illo hæc teſtatur: *Antonius talem vitam egit, qualem Leges Chriſti requirunt*. Sanctus vero Auguſtinus (3) commemorat duos familiares Imperatoris, cum Treviri S. Antonii hiſtoriam forte inventam percurriſſent, ſtatim, neglectis hujus vitæ deliciis, & oblectamentis, in eremum ſeceſſiſſe.

V. Effigies S. Antonii variis ſymbolis diſtingui ſolet; ignem, & porcum ad pedes jacentem habet; librum cum baculo dextera manu gerit, tintinnabulum ſiniſtra; Thau quoque ſuper veſtem depingitur.

VI. Quid hæc ſignificent varia Scriptores prodiderunt: inter quos P. Menochius (4), Sarnellius (5), & fuſius P. Theophilus Raynaudus in eo libro, qui inſcribitur *Symbola Sancti Antonii*.

VII. Molanus lib. 3. de Imaginibus, ſuem ad pedes Antonii jacentem hoc pacto interpretatur, quod illius patrocinio bruta ſanitatem conſequantur: *Thau* ſalutis indicium eſſe ex Sacris Litteris deprehendimus (6): *Omnem autem, ſuper quem videritis Thau, ne occidatis*. Nos quidem Sancti Antonii patrocinium non inficiamur pro his brutis, quæ vitæ alendæ, commodoque mortalium inſerviunt, hæc tamen per effigiem porci nobis declarari minime exiſtimamus: *Nam ſi idcirco* (ait P. Theophilus Raynaudus (7)) *appingitur S. Antonio porcus, quia ſoſpitatem exorat brutis, cur potius ei appingitur porcus, quam aſinus, aut equus?* & paulo poſt: *Cur igitur ſus, quam aliud quodpiam brutum, B. Antonio appingatur, ægre aſſignari poteſt valida ratio, ſi ſiſtamus in præſidio, quod brutis a Sancto Antonio ſuppetit; cujuſcumque enim generis bruta Beato huic Cœliti ſoſpitatori commendari ex uſu eſt, & eventus felix ſæpe vota ſecundat*.

VIII. Itaque ſententiam ſuam his verbis exprimit: *Exiſtimarim vero non minus commode, ſymbolo illo porci jacentis ad Sancti Viri pedes inſinuari triplex genus porcinorum hominum ab eo domitorum, ac proſtratorum; Ethnicos dico, & hæreticos, ac voluptuarios Chriſtianos*. Aliqui putaverunt murem Ægyptium porco ſimilem ad pedes S. Antonii (8) appingi conſueviſſe, ut Antonium Ægyptium a reliquis omnibus ſecernerent. Hinc paulatim uſus obtinuerit, ut loco muris Ægyptii imago ſuis ſufficeretur: ſed his omiſſis, de S. Antonii patrocinio in bruta ſermonem faciemus.

IX. Theologorum princeps S. Thomas docet (9) ex Adami culpa fluxiſſe, ut inter bruta, quæ univerſa parere homini debebant, uti ex Geneſi (10) cognoſcitur. *Præſit piſcibus maris, & volatilibus cœli, & beſtiis terræ*, nonnulla imperiis hominum ſubjici recuſaverint. Improbat Sanctus Doctor illorum opinionem, qui cenſent permanente innocentiæ ſtatu futura fuiſſe erga homines, aliaque bruta manſueta ea animalia, quæ nunc ferocia ſunt, & reliqua bruta interficiunt. Cum enim ob Adami crimen brutorum natura immutata non fuerit, diſcordia quidem inter illa exarſiſſet, ſine ullo tamen detrimento dominii, quod in ipſa Conditor Deus homini conceſſerat. Poſtremo: *Homines* (inquit) *in ſtatu innocentiæ non indigebant animalibus ad neceſſitatem corporalem, neque ad tegumentum, quia nudi erant, & non erubeſcebant, nullo inſtante inordinatæ concupiſcentiæ motu; neque ad cibum, quia lignis Paradiſi veſcebantur; neque ad vehiculum, propter corporis robur: indigebant tamen eis ad experimentalem cognitionem ſumendam de naturis eorum*.

X. Nunc autem poſt peccatum inter incommoda, quæ inviti perferimus, graviſſima damna quorumdam animalium, merito referri poſſunt, quæ vitæ noſtræ quoque inſidiantur. Inſuper alia neceſſaria ſunt, quibus vita hominum ſuſtentatur, & plura vitæ munera commodius

(1) *In In. Hiſtoria Antoniana*. (2) *In Homil. 8. in Matthæum*. (3) *Lib. 8. Confeſſ. cap. 6.* (4) *Nelle Stuore part. 2. cap. 95.* (5) *In ſuis Epiſt. Eccleſiaſt. tom. 3. litt. 6.*
(6) *Tom. 8.* (7) *Ezech. cap. 9. verſ. 6.* (8) *Lib. ſuperius allato, §. 8. Landem*.
(9) *P. Ajala, lib. Pictor Criſtianus, lib. 5. cap. 4. num. 7.* (10) *Part. 1. quæſt. 69. art. 1.*

dius obeuntur. Itaque, cum Deus religione ſuadente exorandus ſit, ut beſtiarum detrimenta longe a nobis depellat, eaſque conſervet, quæ hominibus utilitatem afferunt; inſuper cum fide Chriſtiana adducti ad Sanctos, quos Patronos habemus, preces convertendæ ſint, ob hanc cauſam Fidelium pietas S. Antonium pro his beneficiis obtinendis deprecatorem elegit, de quo illud memoriæ proditum eſt: *Ecce duo leones* (1) *ex interiori Eremi parte currentes, volantibus per colla jubis, ferebantur, quibus aſpectis primo exhorruit, rurſuſque ad Deum referens mentem, quaſi columbas videret, manſit intrepidus: & illi quidem directo curſu ad cadaver Beati ſenis ſubſtiterunt, adulantibuſque caudis circa ejus pedes accubuere fremitu ingenti rugientes, prorſus ut intelligeret, eos plangere, quomodo poterant. Deinde haud procul cœperunt humum pedibus ſcalpere, arenamque certatim egerentes hominis capacem locum foderunt; ac ſtatim, quaſi mercedem pro opere poſtulantes, cum motu aurium, cervice dejecta, ad Antonium perrexerunt, manus ejus, pedeſque lingentes. At ille animadvertit, benedictionem eos a ſe precari; nec mora in laudationem Chriſti effuſus, quod muta quoque animalia Deum eſſe ſentirent &c. manu annuens eis, ut abirent, imperavit.* Traditur etiam, quod S. Antonius, cum deſertum locum ab hominum commercio remotiſſimum ad habitandum ſolus delegiſſet, *Feras ſecum pacificabat* (2), quas etiam longe abire juſſit, cum ſitis reſtinguendæ gratia ad fontem confluerent, & exiguam meſſem vaſtarent, qua vitam Antonius ſuſtinebat: *Cur me læditis nihil a me læſæ; abite, & in nomine Domini ne huc appropietis ulterius. Quis credet, poſt hanc denuntiationem, quaſi timentes nunquam illuc beſtias appropinquaſſe?*

XI. His portentis, aliiſque plurimis, quæ poſt mortem S. Antonii contigerunt, ſatis probatur, quam efficax ſit ejus patrocinium, cum in diſcrimina ejuſmodi mortales adducuntur. Hæc vero Civitas, ac Diœceſis in S. Antonium ſingulari pietate, ac religione cum reliquis omnibus merito comparari poteſt. Nam quoties annua ipſius celebritas agitur, aliiſque per annum diebus, jumenta duci ſolent ad conſtituta loca in Civitate, ad Parochias autem in Diœceſi, ut benedictionem a Deo ob merita Sancti Antonii conſequantur. Nos univerſos hortamur, ut hanc piam conſuetudinem perpetuam eſſe velint; ſed quoniam non eumdem ritum in hac re ſervari percepimus, unicam hujus benedictionis rationem, ac normam ſtatuendam judicavimus; cum perſpectum ſit omnibus, ritus æqualitatem valde convenire, neque ferendum eſſe, ut in piis exercitationibus ſuam quiſque voluntatem, & conſilium ſequatur.

XII. In Rituali quidem Romano nulla pro hac benedictione norma præſcribitur. Circiter annum 1095. quidam Gaſto nobili genere natus in Provincia Viennenſi in Gallia, una cum Filio ſuo Gerino, aliiſque octo piis hominibus operam ſuam præſtare cœpit iis, qui ignis ſacri morbo tunc temporis frequenti laborarent. Hinc initium habuit præclarum Inſtitutum Hoſpitalariorum Sancti Antonii Viennenſis, qui *Thau* veſtibus adſutum deferunt. Nullum ipſi domicilium in hac Civitate obtinent, ſed ultra montes frequentes ſunt, & Romæ etiam in celebri Monaſterio verſantur. Ad ipſum ducuntur beſtiæ non ſolum die feſto S. Antonii; ſed aliis quoque per annum temporibus, ut benedictionem accipiant. Cum agerentur quædam controverſiæ, Apoſtolica privilegia nos expendimus, ob quæ Regulares, ejuſmodi in Civitatibus ubi degunt, hanc benedictionem a ſe unice tribuendam contendunt. Tunc ejuſdem benedictionis formam obtinere curavimus, qua Romæ publice ipſi utuntur, hancque adhibendam in hac Civitate, ac Diœceſi, ſublatis cæteris omnino præcipimus. Si plures uno tempore beſtiæ deducantur, ſatis erit benedictionis verba integre pronunciare, uti Romæ fieri ſolet, ſingulas deinde luſtrali aqua conſpergere; ſi una tantum offeratur, aut plures etiam longo temporis ſpatio interjecto, tunc benedictio ſemper repetenda eſt, & jumenta ſingillatim eadem aqua luſtrali aſpergenda ſunt, uti Romæ pariter exemplo comprobatur. Benedictionis forma hæc eſt:

Be-

(1) S. *Hieronymus in Vita S. Pauli*. (2) S. *Athanaſius in ejus Vita cap.* 12.

Digitized by Google

Benedictio Equorum, & Animalium.

℣. Adiutorium noſtrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Domine, exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiſcum.
℟. Et cum ſpiritu tuo.

O R E M U S.

DEus refugium noſtrum, & virtus, adeſto piis Eccleſiæ tuæ precibus, auctor ipſe pietatis, & præſta, ut, quod fideliter petimus, efficaciter conſequamur. Per Chriſtum Dominum noſtrum.
℟. Amen.

O R E M U S.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui glorioſum Beatum Antonium variis tentationibus probatum inter mundi hujus turbines illæſum tranſire feciſti, concede famulis tuis, ut, & præclaro ipſius proficiamus exemplo, & a præſentis vitæ periculis ejus meritis, & interceſſione liberemur. Per Chriſtum Dominum &c.

O R E M U S.

BEnedictionem tuam, Domine, hæc Animalia accipiant, qua corpore ſalventur, & ab omni malo per interceſſionem Beati Antonii liberentur. Per Chriſtum Dominum &c.

Deinde aſpergat aqua benedicta.

§. II.

De Benedictione contra Vermes, & inſecta.

XIII. PAulo ante cauſam explicavimus, ob quam plures beſtiæ hominibus parere, ac ſervire, uti debuerant, omnino detrectent. Nunc de iis verba faciamus, quæ non ſolum imperiis hominum reſiſtunt, ſed etiam naturæ quodam impulſu, vitam ipſorum, velut hoſtes perſequuntur, aut iis rebus grave detrimentum inferunt, quæ ad vitam ſuſtentandam neceſſariæ ſunt. Ac primum ſubjicienda ducimus, quæ S. Thomas 2. 2. quæſt. 98. art. 3. ſcripſit: *Dicendum, quod creaturæ irrationales ab alio aguntur ad proprias operationes. Eadem autem actio eſt ejus, quod agitur, & movetur, & ejus, quod agit, & movet, ſicut motus ſagittæ etiam eſt quædam operatio ſagittantis, & idcirco operatio irrationalis creaturæ non ſolum ipſi tribuitur, ſed principaliter Deo, cujus diſpoſitione omnia moventur: pertinet etiam ad diabolum, qui permiſſione Divina utitur aliquibus irrationabilibus creaturis ad nocendum hominibus.*

XIV. Plura nobis exempla Sacræ Litteræ ſuppeditant, quibus oſtenditur, Deum iratum non ſemel puſillis animantibus uſum fuiſſe, ut hominum crimina, pravaſque cupiditates ulciſceretur. Capita 8., & 9. Exodi aperte commemorant ranas, cimices, muſcas, & culices ob Pharaonis impudentiam toti Ægypto vaſtitatem attuliſſe. Philiſtæos incredibili murium copia oppreſſos ex hiſtoria Regum accepimus. Pſalmo autem 104. legimus: *Dixi, & venit locuſta, & bruchus, cujus non erat numerus.* Item Pſalmo 77. *Et dedit ærugini fructus eorum, & labores eorum locuſtæ.* Tandem Joel Propheta hæc tradit: *Reſiduum erucæ comedit locuſta, & reſiduum*

Digitized by Google

duum locuſtæ comedit bruchus, & reſiduum bruchi comedit rubigo. Nominibus autem *Erucæ*, & *Rubiginis* vermes intelliguntur, uti Pater Calmet interpretatur (1). Si quis autem nova exempla poſt Vetus Teſtamentum exquirat, rerum Scriptores e poſteris abunde tradiderunt. Illud ſatis ſit, quod S. Auguſtinus memorat lib. 3. de Civitate Dei cap. 31. *Locuſtarum in Africam multitudinem prodigii ſimilem fuiſſe, cum jam eſſet populi Romani Provincia, litteris mandaverunt: conſumptis enim fructibus, foliiſque lignorum, ingenti, atque inæſtimabili nube in mare dicunt eſſe dejectam, qua mortua, redditaque litoribus, atque hinc aere corrupto, tantam ortam peſtilentiam dicunt, ut, in ſolo Regno Maſiniſſæ octingenta hominum millia periiſſe referant, & multo amplius in terris litoribus proximis. Tunc Uticæ ex triginta millibus Juniorum, qui ibi erant, decem remanſiſſe confirmant.*

XV. Reliqua exempla prætermittimus, cum neminem lateat graviſſimum damnum, quod ex inſectis, nocuiſque animantibus in meſſem quotidie dimanat. Id tamen criminibus hominum tribuendum pro certo affirmabimus; nec aptiorem rationem nobis proponi, ut ab hac pernicie vindicemur, quam preces ad Deum convertere, Sanctoſque implorare, qui beneficia nobis a Deo impetrare ſolent, ut in poſterum nos, reſque noſtras ex animalium vaſtitate penitus eripiat.

XVI. Illud apertiſſime pollicitus eſt Deus (2): *Si clauſero cœlum, & pluvia non fluxerit, & mandavero, & præcepero locuſtæ, ut devoret terram, & miſero peſtilentiam in populum meum; converſus autem populus meus, ſuper quos invocatum eſt nomen meum, deprecatus me fuerit, & exquiſierit faciem meam, & egerit pœnitentiam a viis ſuis peſſimis, & ego exaudiam de Cœlo, & propitius ero peccatis eorum, & ſanabo terram eorum*. Inſuper Deus Moyſis (3) oratione placatus ranas, cimices, ac muſcas diſpulit. Sanctus Lucas, Pauli Apoſtoli in Inſulam Melitæ adventum deſcribit (4): Nos hic Melitam intelligimus, quæ inter Siciliam, & Africam poſita eſt, ubi Equites Hieroſolymitani Sedem jamdiu ſtatuerunt, non illam Melitam, quæ ſita eſt ad mare Adriaticum prope Dalmatiam, ut Monachus Ignatius Georgius erudite contendit. Igitur Sanctus Paulus viperam brachio implicatam habuit, dum in ea Inſula, quæcumque ſit, moraretur, nullumque incommodum non ſine magna adſtantium admiratione accepit: *Diu autem illis adſpectantibus, & videntibus, nihil mali in eo fieri, convertentes ſe dicebant eum eſſe Deum*. Neque deſunt, qui teſtantur etiam obtinuiſſe Apoſtolum, ut viperæ, ac ſerpentes ejus loci veneno carerent, eaque tellus morbis ex veneno contractis quoque mederetur (5).

XVII. His exemplis, quæ ex Sac. Litteris delibata ſunt, alia breviter conjungimus, ut univerſi curæ noſtræ commendati, ſi in aliqua hujus generis diſcrimina veniant, omnem ſpem, & omne præſidium in Deo, Sanctiſque conſtituant. De Sancto Grato Auguſtæ Prætoriæ Epiſcopo, ob inſignia portenta celeberrimo, proditur, ſolitum fuiſſe aquam benedictione ſacrare, ut beſtias terræ frugibus nocentes expelleret, illiuſque virtute, ac precibus agros Auguſtæ Prætoriæ ad tria milliaria infeſtis muribus liberatos fuiſſe. Ita Thiers (6), qui graves etiam auctores nominat, quorum teſtimoniis id confirmatur. Pater Martinus del Rio (7) fatetur, indictis præcibus Hiſpanias ab Inſectis vindicatas, quæ ipſas devaſtaverant; cum Gregorius Oſtienſis Epiſcopus, ac Legatus Apoſtolicus ob hanc rem miſſus illuc fuit. Cardinalis quoque Baronius (8) quæ ſuperius dicta ſunt, plane confirmat exemplo Pontificis Stephani VI., quod ex Vaticana Bibliotheca deſumpſit: *Cum clades* (inquit) *locuſtarum, quæ Prædeceſſoris ſui, Hadriani videlicet, totam Patriam conſumpſerant, malo multiplicato germine, naſci cœpiſſent, & omnia repleviſſent, miſertus idem Sanctiſſimus Papa afflicti populi primum quidem divulgavit, ut, ſi quis de iis unum ſextarium caperet, & ſibi attuliſſet, quinque, vel ſex dena-*

(1) *In Dictionario Sac. Scrip. ad verb.* Eruca. (2) *Lib. 2. Paralip. 7. v. 7.*

(3) *Exod. cap. 8.* (4) *In Actis Apoſtolorum cap. 28.* (5) *Cardin. Baron. anno 58. num. 172. Tillemont. in Memoriis hiſtor. antiquarum, in Vita S. Pauli art. 42.* (6) *Thiers tom. 1. ſuperſtitionum lib. 3. c. 3. pag. 450. tertiæ editionis Pariſienſis.* (7) *Martinus in ſuis Diſquiſitionibus magicis lib. 6. Anacephalæoſis monit. 11.* (8) *In Annalib. tom. 10. anno 885.*

Digitized by Google

narios ab eo perciperet: Hoc autem populi audientes, cœperunt huc, illucque diſcurrentes, eaſque capere, & miſericordiſſimo Patri ad emendum portare. Sed cum illas tali argumento delere nequiſſet, ad Domini miſericordiam confugiens, in Oratorium Beati Gregorii, ubi ejus lectus habetur, juxta Eccleſiam Principis Apoſtolorum veniens, ſeſe cum lacrymis in orationem dedit: cumque diutius oraſſet, ſurrexit, & aquam propriis manibus benedicens, Manſionariis præcepit dicens: Tollite, & ſingulis diſtribuite monentes, ut in nomine Domini agros ſuos circumeant, & hanc aquam ſpargant per ſata, & vineas, petentes Divinum ſibi ſuffragari præſidium. Quo facto, tanta Omnipotentis Dei ſubſecuta eſt miſericordia, ut, ubicumque ipſa aqua aſperſa eſt, nulla penitus locuſta remaneret. Hæc circumquaque vicini audientes ad Urbem confluunt, ſubveniri ſibi depoſcunt, omnem terram in pulveris modum locuſtis coopertam clamitant; quos benignus Papa benigne commonuit, de Cælo auxilium petere debere contra flagellum imminens.

XVIII. Non ignoramus Diœceſanos noſtros ad Deum magno ſtudio confugere, cum vermes, aut aliæ beſtiæ agros infeſtant, noſtriſque a Parochis in Diœceſi potiſſimum certas tunc preces recitari, ut Dei concitatam iracundiam mitigent. Cum tamen preces ejuſmodi non inconſulto, ac temere fieri debeant, ſed per Epiſcopos probari (1), nec ulla in Rituali Romano pro ipſis norma indicatur, certam aliquam rationem, quam ſequi Parochi teneantur, hic omnino ſubjiciendam duximus, reliquas omnes abrogantes, quæ prius in uſum receptæ fuerint, ut ritus communis omnibus, auctoritate firmatus, ac tutiſſimus habeatur.

XIX. Cardinalis Franciſcus Pignatellus Archiepiſcopus Neapolitanus, & Sacri Collegii Cardinalium Decanus formam quamdam precationis contra vermes inſtituit pro ſua Diœceſi, cum agros illi turpiter fædarent: ea forma impreſſa fuit in appendice Synodi, quam anno 1736. idem Cardinalis Neapoli celebravit (2).

XX. Cum tamen longiuſcula videatur, licet alioquin pia, recteque digeſta, aliam formam quæſivimus, quæ brevior eſt, ac pietatis plena; eam nempe qua Benedictus XIII. de nobis optime meritus non ſemel uſus fuit, ut Romanum agrum ab inſectorum pernicie liberaret. Eam promulgamus, quam Parochi ſibi deligant, cum opus fuerit.

Benedictio contra Mures, Locuſtas, Bruchos, & Vermes noxios.

Antiph. Exurge, Domine, adjuva nos, & libera nos propter nomen tuum.

Pſalm. Deus auribus noſtris audivimus, patres noſtri annuntiaverunt nobis.

℣. Gloria Patri &c. *Et repetitur Antiphona.*

℣. Adjutorium noſtrum in nomine Domini.

℟. Qui fecit cœlum, & terram.

℣. Domine, exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiſcum.

℟. Et cum ſpiritu tuo.

OREMUS.

PReces noſtras, quæſumus, Domine, clementer exaudi, ut, qui juſte pro peccatis noſtris affligimur, & hanc murium (*vel locuſtarum, vel vermium*) perſecutionem patimur, pro tui nominis gloria ab ea miſericorditer liberemur; ut tua potentia procul expulſi (*vel expulſæ*) nulli noceant, & campos, agroſque noſtros in tranquillitate, ac quiete dimittant, quatenus ex eis ſurgentia, & orta tuæ Majeſtati deſerviant, & noſtræ neceſſitati ſubveniant. Per Chriſtum Dominum noſtrum.

℟. Amen.

ORE-

(1) *Thiers loco ſuperius allato pag.* 485. *P. Martinus del Rio in oper. citat. lib.* 3. *pag.* 84.

(2) *Part.* 2. *cap.* 10. *pag.* 247.

O R E M U S.

Omnipotens ſempiterne Deus omnium bonorum remunerator, & peccatorum maximus miſerator, & in cujus nomine omnia genuflectuntur, cœleſtia, terreſtria, & infernalia, tua potentia nobis peccatoribus omnipotenter concede, ut, quod de tua miſericordia confiſi agimus, per tuam gratiam efficacem conſequamur effectum; quatenus hos peſtiferos mures (*vel locuſtas*, *vel vermes*) per nos ſervos tuos maledicendo maledicas, ſegregando ſegreges, exterminando extermines, ut, per tuam clementiam ab hac peſte liberati, gratiarum actiones Majeſtati tuæ libere referamus. Per Chriſtum Dominum noſtrum.

℟. Amen.

Exorcizo vos peſtiferos mures (*vel locuſtas*, *vel vermes*) per Deum Patrem Omnipotentem †, & Jeſum Chriſtum Filium ejus †, & Spiritum Sanctum ab utroque procedentem †, ut confeſtim recedatis a campis, & agris noſtris, nec amplius in eis habitetis, ſed ad ea loca tranſeatis, in quibus nemini nocere poſſitis; pro parte Omnipotentis Dei, & totius Curiæ Cœleſtis, & Eccleſiæ Sanctæ Dei vos maledicens, ut, quocumque ieritis, ſitis maledicti (*vel maledictæ*) deficientes de die in diem in vos ipſos (*vel ipſas*) & decreſcentes, quatenus reliquiæ de vobis nullo in loco inveniantur, niſi neceſſariæ ad ſalutem, & uſum humanum. Quod præſtare dignetur, qui venturus eſt judicare vivos, & mortuos, & Seculum per ignem.

℣. Amen.

Poſtremo Aqua benedicta aſpergantur loca infecta.

§. III.

De Agrorum Benedictione.

XXI. Non vermes tantum, aliaque infecta noſtris agris, noſtriſque meſſibus perniciem ferunt, ſed aliis quoque modis ob noſtra crimina Deo pœnas exſolvimus. Et ſane, cum portum jam attigiſſe putamus, meſſemque pene in horrea congeſſiſſe, furentes procellæ, turbineſque conſurgunt, qui ſpes noſtras evertunt, & ſecum abripiunt.

XXII. Ut hæc pericula evitemus, publicæ preces indicuntur in Rogatione majori die Feſto S. Marci, & minoribus Rogationibus, quæ per triduum ante celebritatem Aſcenſionis Domini fieri conſueverunt. De illis verba fecimus in tertia hujus libri Inſtitutione. Cum tamen hæc Civitas preces publice inſtituere ſoleat non ſolum die Feſto S. Marci, ac triduo Rogationum minorum, ſed etiam diebus inſequentibus uſque ad ſecundam Dominicam Octobris; hortamur omnes, ut hoc inſtitutum, eumdemque ritum ſequantur. Novimus enim Parochos in Diœceſi ad benedicendum agris accitos precationes quaſdam ingenio ſuo excogitatas adhibere. *In Romano Sacerdotali* precationis ejuſmodi forma traditur; ſed cum promulgatæ fuerint in hac Civitate preces, quæ die Feſto Sancti Marci, triduo Rogationum, aliiſque diebus ad ſecundam uſque Octobris Dominicam fieri debent, ut idem ritus ſervetur, præcipimus Parochis, ut illa utantur formula, quoties ad benedicendum agris ſe conferant, quos abſolutis precibus acqua benedicta luſtrabunt. Exiguæ molis libellum, in quo eædem preces continentur, imprimi denuo juſſimus, cum primo ad hanc Sedem pervenimus; quare ipſum habere nemo prætermittat.

XXIII. Cæremoniale Epiſcoporum lib. 2. cap. 33. in his ſupplicationibus Sacras effigies, Sanctorumque Reliquias deferri permittit, ſi mos id obtinuerit. Quamobrem, ſi in aliqua parte hujus Diœceſis hæc pia conſuetudo invaluit, eam libentiſſime confirmamus modo tamen Reliquiæ certo documento, noſtraque auctoritate muniantur. Quod ſi ejuſdem Sancti, cujus Effigies, ac Reliquiæ circumferuntur, præſidium, ac tutela imploranda ſit, & peractis precibus, ac benedictione antea propoſita, etiam Antiphona cum verſibus, atque Oratione ipſius Sancti propria recitari velit, id magnopere probamus. Si tamen de Beatæ Virginis effigie res agatur, tunc ex Officio Sanctæ Mariæ in Sabbato ea eligantur, nempe illa Antiphona, & verſus, qui an-

Digitized by Google

ante *Benedictus* poſiti ſunt, & Oratio, quæ poſt *Benedictus* eo die aſſignatur. Sin autem de effigie, ac de Reliquis alicujus Sancti ſermo ſit, deſumantur Antiphonæ, verſus, ac Oratio *de Communi*, quæ in Officio ad *Benedictus* recitari ſolent.

XXIV. Illud ſolum examinandum ſupereſt, an benedictio cum Sacra Effigie, aut Reliquiis impertiri poſſit. Hæc enim Tonellius docuit (1): *Hic adverte, quod in fine aliarum Proceſſionum, quæ fiunt ſive cum Sanctiſſima Cruce, ſive cum Reliquiis Sanctorum, & Sacris Imaginibus non debet dari Benedictio; cum nullibi talis Benedictio præſcribatur, niſi cum Sanctiſſimo Sacramento.*

XXV. Sed vehementer errat Tonellius. Nam cæteris cognita ſunt hujuſce rei monumenta, quæ ipſum latuerunt. In deſcriptione, quæ confecta fuit, cum Clemens XI. Sacras Reliquias populo oſtendit, plures præſtantium virorum ſententiæ congeſtæ ſunt, quibus benedictionis, de qua agimus, pia conſuetudo demonſtratur; uti tradit eruditiſſimus Canonicus Petrus Morettus in allata diſſertatione: *De Ritu oſtenſionis Sacrarum Reliquiarum*; quam Romæ impreſſam anno 1721. nobis etiam nuncupavit: *Ex verbis* (inquit (2)) *Auctorum elici videbis, conſuetudinem benedicendi, imo plures benedictiones eodem tempore, ac pluribus in locis datam.*

XXVI. Accedit non ſolum hujus Diœceſis conſuetudo, ſed illa pariter Apoſtolicæ Sedis; quæ Rituum Magiſtra appellanda eſt. Siquidem nos ipſi interſuimus, cum Clemens XI. adhibitis Reliquiis Sanctæ Crucis, Sanctæ Veronicæ, Sacræque Lanceæ populo benedixit. Eo quoque munere pluries nos perfuncti ſumus, cum inter Canonicos illius Baſilicæ, quibus ſolis eas Reliquias attingere licet, numeraremur.

XXVII. Nihil de Græcis dicemus, qui Ritum eumdem habent, uti ex ipſorum Menologiis die 13. Septembris liquide cognoſcitur. Taciti tamen non præteribimus quod anno 1162., cum Sacræ Reliquiæ, ſeu Pes Sancti Aldegundi ſolemniter transferretur, Epiſcopus illum *Omnibus oſtendit, & facta benedictione, omnibus ſe humiliter inclinantibus, in loco, a quo ſuſtulerat, repoſuit* (3). Inſuper cum Philippus Auguſtus Galliarum Rex inſignes Reliquias a Balduino Imperatore acceptas Henrico Abbati Monaſterii Sancti Dionyſii tradidiſſet, illas Abbas decenti loco poſuit (4) *Data Benedictione cum Reliquiis*. Tandem Pius II. Caput Sancti Andreæ cum dono habuiſſet a Demetrio fratre Conſtantini ultimi Imperatoris, qui in expugnatione Conſtantinopolis per Turcas interfectus fuit, illud præclarum munus in publica ſupplicatione circumtulit, quam ſupra triginta mille intorticia ſplendide exornabant: & priuſquam illud collocaret in eo Baſilicæ Vaticanæ loco, ubi nunc etiam habetur, tunc Pontifex *Superato ſummo gradu vertit ſe ad multitudinem, & benedixit ei, ſacrum oſtendens verticem*; de capite Sancti Andreæ ſermo agitur (5).

XXVIII. Itaque ſi Tonellius rerum ſacrarum monumenta ſtudioſius percurriſſet, quæ nos ſuperius enumeravimus, id non ignoraſſet, nec ita facile ritum benedictionis cum Sacris Reliquiis improbandum duxiſſet. Quare eumdem ritum nos ſummopere commendamus, quoties Reliquias publica auctoritate, ac teſtimonio firmatas circumferri contingat.

§. IV.

De pulſandis Campanis, cum procellæ impendent, ac de illarum Benedictione.

XXIX. Alias de Campanis ſermonem habuimus, & quonam tempore ipſarum uſus in Eccleſia cœperit (6). Nunc addendum illud putamus, quod Suarez in defenſione Fidei contra Regem Angliæ ſcriptum reliquit (7): *Licet prima ratio, ſeu occaſio inveniendi hæc ſigna fuerit moralis neceſſitas convocandi Chriſtianum populum, poſtea vero Eccleſia fideli cogitatione, & ſapienti inſtitutione, illa ordinaſſe ad ſpirituales effectus, colligere licet, & aſſum-*

(1) *In Sac. Enchyridio lib. 2. c. 5. §. 4. ſub n. 60.* (2) §. 60. (3) *Bolland. die 30. Januar. anno 1205.* (4) *Rigordus de Geſtis Philippi Auguſti.* (5) *Lib. 8. Commentar. Pii II.* (6) *Inſtit. XX. hujus libri.* (7) *Lib. 2. c. 19. num. 7. & ſeq.*

Digitized by Google

aſſumpſiſſe illa, ut ſic dicam, tamquam inſtrumenta, per quæ Fidelium Fidem excitaret, qua interveniente, ejuſmodi beneficia per Chriſtum a Deo impetraret; & paulo poſt: *Dicimus auctoritatem Dei non deeſſe, ſaltem in radice, & origine, quia ipſe dedit auctoritatem Paſtoribus Eccleſiæ ad regendam Eccleſiam, & diſponenda ea, quæ ad accidentarios ritus Eccleſiæ pertinent.*

XXX. Cardinalis Baronius ad annum 980. tradit (1). Joannem XIII. campanæ benedictionem impertiſſe, eamque conſecraſſe antequam in Turri Lateranenſis Eccleſiæ ſtatueretur; hiſque verbis auctorem iſtius Ritus Pontificem facere videtur: *Qui ſacer ritus in Eccleſia perſeveravit*. Suarez etiam hæc addit (3): *Circa hujus autem ritus antiquitatem non immoror; nam, licet quidam Joanni XIII. Pontifici illum tribuant, alii vero antiquiorem eſſe exiſtiment, res tamen incerta eſt*. Cum tamen Capitularia Caroli Magni, quæ ducentis fere annis Joanni XIII. anteceſſerunt, de Campanarum benedictione mentionem faciant, & Rituales libri ante ipſum Pontificem idem præferant, & tandem Alcuinus, qui floruit circa annum 770. hæc ſcripſerit: *Neque novum videri debet, campanas benedicere, & ungere, eiſque nomen imponere*: aperte conſtat hujus ritus initium Joanni XIII. minime tribuendum, omnemque dubitandi rationem penitus eſſe ſublatam: Hæc ſcriptores unanimes affirmant (3).

XXXI. Ritus autem campanarum benedictionis in recitandis quibuſdam Pſalmis, ac precibus continetur. Epiſcopus ſal, & aquam benedicit, ipſiſque permixtis campana abluitur. Eam Infirmorum Oleo, Sanctoque Chriſmate linit Epiſcopus. Thus Campanæ ſubjicitur; ac poſtremo Evangelium Sancti Lucæ Diaconus canit, quæ omnia in Romano Pontificali accurate deſcribuntur.

XXXII. Juxta Eccleſiæ morem Campana Sancti alicujus nomine inſignitur *Eiſque nomen imponere ſolet Eccleſia Romana*, inquit Du Cange (4). Id etiam ex allato ſuperius Alcuini Flacci teſtimonio deprehenditur. Hujuſce rei cauſam exponit P. Petra Sancta (5): *Inſigniri autem Æra Campana inſueverunt nomine aut Deiparæ Virginis, aut ſuperum aliorum quorumcumque, quo ita nimirum, non bruto metalli ſono, ſed cieri ad templa quodammodo cælitum ore videamur*. Aliam rationem ſubdit P. Martinus del Rio (6): *Nomen illis in Beati alicujus honorem imponitur, ut illius quaſi commendetur tutelæ Vas metallinum Divinæ laudis inſtrumentum*. Aliam pariter cauſam Pouget excogitavit (7): *In honorem Sancti alicujus Campana conſecratur, ut eo nomine diſtinguatur a cæteris*.

XXXIII. Advertendum eſt huic benedictioni nomen Baptiſmi concedi, quod quidem Eccleſia non cooptavit, ſed tantum æquo animo patitur, ut aliorum fidei, ac ſimplicitati indulgeat.

XXXIV. Id autem ex eo præſertim dimanavit, quod populus in Campanarum benedictione aquam adhiberi, nomenque imponi perſpexit, & alia peragi, quæ in adminiſtrando Baptiſmo conſueverunt: *Immo in Hiſpania* (uti ſcribit Rocca (8)) *dum Campanæ conſecrantur, vel, ut improprie ajunt, baptizantur, ſed proprie, lavantur, vir, & mulier ex hominibus loci primariis tanquam Compatres admittuntur &c. præſertim vero in aliquot Cataloniæ partibus*. Idem mos in Germania fuit; nam inter falſa incommoda, ac detrimenta, quæ Sedi Apoſtolicæ nonnulli ex illis populis objecerunt, cum a Religione Catholica deſciverunt, immoderati ſumptus enumerantur, qui a Compatribus fieri ſolebant, dum Campanæ ſacrarentur (9).

XXXV. Baptiſmi nomen pro benedictione Campanarum ab Eccleſia perferri diximus, ne fidelium ſimplicitas minuatur. Siquidem in veteri Ordine Romano, in Pontificali pariter Ro-

mano

(1) *Num. 93. in ſuis Annalibus.* (2) *Loco ſuperius allato.* (3) *Card. Bona Rer. Liturgicar. lib. 1. cap. 22. num. 7. Menardus in Notis ad Sacrament. S. Gregorii pag. 207. Regius in Brev. Rom. Pontificum tom. 2. in vita Joannis XIII. num. 12. Rocca in Comment. de Campanis cap. 6. §. de Campanæ Conſecratione. Theophilus Raynaudus tom. 16. in opere, cui titulus: Heteroclita ſpiritualia, pag. 245.* (4) *In Gloſſario ad verbum. Campanas baptizari.*

(5) *Lib. 2. de Ritib. Eccl. Cath. pag. 4. 5.* (6) *Diſquiſit. Magicar. lib. 6. c. 2. ſect. 3. qu. 3.* (7) *In Inſtitutionibus Cath. tom. 2. pag. 902.* (8) *In ſuo Commen. Campan. c. 6.*

(9) *Binghamus de Origine, ſive Antiq. Eccleſ. tom. 4. pag. 185.*

mano, cunctiſque Ritualibus peculiarium Eccleſiarum per Thiers accurato ſtudio collectis (1) nunquam Baptiſmi, ſed benedictionis nomine Campanarum conſecratio nuncupatur. Eccleſia vero pro certo habet, non ideo Catholicos exiſtimare, gratiam infundi, peccatum remitti, ſed benedictionis loco Baptiſmum vocare, eo prorſus modo, quo dedicationem Eccleſiæ Baptiſmum Ivo appellavit (2): *Ipſum templum ſuo modo, & ordine baptizamus.*

XXXVI. De his Scriptores univerſi conſentiunt (3). Pouget (4) ſingulas cæremonias pro benedictione Campanarum præſcriptas diligentiſſime explicando proſequitur: *Patres autem Colonienſis Concilii anno 1536. beneficia, quæ ex Campanarum conſecratione in nos promanant his verbis exponunt: Benedicuntur quoque Campanæ, ut ſint Tubæ Eccleſiæ militantis, quibus vocetur populus ad conveniendum in Templum &c. ut per illarum ſonitum Fideles invitentur ad preces &c. ut Dæmones tinnitu Campanarum Chriſtianos ad preces concitantium terreantur, quin potius precibus ipſi territi abſcedant, illiſque ſummotis, fruges, mentes, & corpora credentium ſerventur &c. fragor grandinum, procellæ turbinum, impetus tempeſtatum, &: fulgurum temperentur, infeſta tonitrua, & ventorum flamina ſuſpendantur, ſpiritus procellarum, & aereæ poteſtates proſternantur.* Idem ex precibus Eccleſiæ in Campanarum benedictione deprehenditur. Attamen expendendum eſt, quod Suarez admonuit (5). *Ille ſpiritualis effectus non expectatur, niſi a Deo per orationes Eccleſiæ, quæ in illa benedictione funduntur; & licet quoad nos tranſire videantur, & in re benedicta virtutem non relinquant, ſemper tamen manent in Divinæ cognitione. Ideoque, licet non ſemper infallibiliter obtineant effectus poſtulatos, ſæpe nihilominus impetrant, quando aliæ opportunæ conditiones concurrunt; quia generaliter hoc promiſſum eſt juſtæ orationi, qualis maxime cenſenda eſt illa, quæ nomine totius Eccleſiæ funditur.*

XXXVII. Ex his, quæ dicta ſunt, facile conjicitur quo tendat oratio noſtra, nempe, ut ſingulos hortemur, ne Dei opem expoſcere prætermittant, cum turbines, ac procellæ Bononienſem agrum impetunt; monentes præſertim eos, qui cuſtodiendis Eccleſiis præpoſiti ſunt, ne impendentibus nimbis Campanas pulſare negligant, uti ſemper in more poſitum fuit. Sed quoniam procellæ non diſſipantur ob motum, quem in aere ſonitus Campanarum eccitat, verum præcibus adtribuendum eſt, quæ nomine Eccleſiæ perſolutæ ſunt dum Campana benedictionem rite accepit, ideo, ſi hæc conſecratio omittatur, beneficia, quæ ex illa profluunt, ſperare non licet. Quod ſi eam ſententiam amplecti velimus, quæ ex aeris commotione diſſolvi nimbos contendit, procul dubio aer magis agitari debet, cum tormenta bellica exploduntur. Tunc autem Campanarum ſonitus ſupervacaneus videretur, ut Fideles ad preces Deo ſolvendas incitentur: nam, ſi quis orandi ſtudio ducatur, majori tum procellæ ſtrepitu perſtringitur, qui campanæ cujuſvis ſonitum excedit.

XXXVIII. Ad nos unice ſpectat campanas benedicere, neque alium loco noſtro ſubrogare poſſumus, cum Sancto Chriſmate perungi debeant. Hinc XXI. Inſtitutione hujus libri, palam fecimus paratos non eſſe, ut campanas, cum opus fuerit, conſecremus. Nemo tamen elapſis jam quatuor annis id a nobis poſtulavit. Duæ ſolum Campanæ, ut ſacrarentur, nobis oblatæ ſunt, cum Sacra Viſitatio in Caſtro Sancti Georgii perageretur, illaſque, nulla interpoſita mora, conſueto ritu ſacravimus. Quoniam vero paterna, & humanitatis plena admonitio nihil animos permovit, rituſque Eccleſiæ paulatim in oblivionem adducitur, loquendi rationem immutabimus, aſſerentes, quod in Romano Pontificali præcipitur: *Signum, vel Campana debet benedici, antequam ponatur in campanili:* Etenim in eo verbo *debet* neceſſitas, ac præceptum continetur. Accedit etiam in noſtra poteſtate eſſe, ut ex Turri auferantur campanæ, ea-

(1) *Lib. 2. tract. de ſuperſtitionibus cap. 7. pag. 83. & ſeqq.* (2) *Serm. de Sac. Dedicat.*

(3) *Suarez. loco ſuperius allato, n. 9. Rocca. in Comment. de Camp. cap. 6. §. de campanæ Conſecr. Martinus del Rio lib. 6. cap. 2. §. obſerva hoc. Theophilus Raynaudus in loco ſuperius allato pag. 245. Du Cange in loco ſuperius allato, verbo: Campanas baptizari. Macrius in Vocabulario Eccleſiaſt. ad verbum: Campana. Gottus tom. 1. de vera Eccl. Chriſti cap. 15. §. 9. n. 38.*

(4) *Loco jam allato.* (5) *Loco jam allato num. 8.*

earumque ſonus impediatur, quæ benedictione noſtra conſecratæ non fuerunt, poſtquam hanc Eccleſiam, & Diœceſim adminiſtrandas ſuſcepimus. Id liquido conſtat ex ſententiis Sacrarum Congregationum, quas Monacellus complectitur (1). Verum, ut leniſſime agamus, univerſos admonemus, ne in poſterum Campanas in Turri collocare audeant, niſi prius a nobis benedictionem perceperint. Id etiam edicto promulgabimus.

INSTITUTIO XLVIII.

De Miſſæ Sacrificio, quod indici conſuetus ſub ortum Solis prima die cujuſvis menſis in Metropolitana Eccleſia S. Petri. De plenaria Indulgentia, quæ conceditur iis, qui ad eamdem Miſſæ celebrationem convenient. Qua ratione intereſſe debeant fideles eidem Sacrificio abſque lethali culpa, ut hanc Indulgentiam aſſequantur.

I. PRima die ineuntis Anni 1736. ſolemne Sacrum hora decimaquarta cum dimidio in noſtra Sancti Petri Metropolitana Eccleſia de more celebrabimus, quo peracto, atque, uti mos eſt, hymno, *Veni Creator Spiritus*, abſoluto: tandem accepta per nos Sanctiſſimæ Euchariſtiæ Benedictione populus dimittetur.

II. Quare univerſos, ut frequenter conveniant, hortamur pro comparando Plenariæ Indulgentiæ theſauro, quem etiam pro defunctorum expiatione Sanctitas ſua ſingulis impertivit, qui poſt pœnitentiæ Sacramentum, & acceptam Sacram Euchariſtiam ejuſdem Miſſæ Sacrificio interfuerint, quod prima cujuſcumque menſis die ſub ortum Solis in noſtra Metropolitana ſolemniter indicitur.

III. Hæc ſunt verba, quæ *in Apoſtolicis litteris* continentur: *Omnibus, & ſingulis Chriſtifidelibus, qui de cætero vere pænitentes, & confeſſi, & Sacra Communione refecti Miſſæ qualibet prima die cujuslibet menſis in prædicta Eccleſia, oriente Sole cum cantu celebrandæ, ut præfertur, interſuerint, plenariam omnium peccatorum ſuorum Indulgentiam, & remiſſionem, quam etiam animabus Chriſtifidelium, quæ Deo in charitate conjunctæ ab hac luce migraverint, per modum ſuffragii applicare poſſint, miſericorditer in Domino concedimus.*

IV. Nonnulli hoc pium inſtitutum parvi faciunt, atque adeo cœleſtem hunc theſaurum abjiciunt, quod fieri non poſſe arbitrantur, ut Pœnitentiæ Sacramento prius expurgati, & Sacra Euchariſtia refecti ſolemni Sacro pariter interſint, quemadmodum Pontificis litteræ, & res ipſa ipſæ ad conciliandam Indulgentiam præſcriptæ poſtulare videntur, nempe, ut eidem Miſſæ Sacrificio præſentes adſint; quæ profecto ſine ulla lethali culpa perficienda ſunt, & cum Dei amore, & gratia conjungi debent, ut per ipſa theſaurum Indulgentiæ conſequamur.

V. Hæc difficultas magna ex parte diſſolvi poſſet, ſi Pœnitentiæ Sacramento expientur veſpere præcedenti, aut vere contritionis actum eliciant, priuſquam ſolemne Sacrum inchoetur. Id S. Carolus Borromæus docuit, cum populum ſuum pro Jubilæo comparando inſtitueret (2); cum enim conditiones ad id neceſſarias enumeraret, hæc tradit: *Prima eſt, ut vere contriti peccata deponant; quod ſane omnes, priuſquam Eccleſiarum viſitationem incæperint, juvat egiſſe, & Jubilæi conſequendi legibus ſe ſatisfeciſſe, hoc modo certiores fiant.*

VI. Expedita hac difficultate, alia ſupereſſe videtur, nempe neceſſarium eſſe juxta Pontificis litteras Pœnitentiæ Sacramentum, ac Sacræ Euchariſtiæ perceptionem, antequam Fideles ad Miſſam audiendam accedant. Quamobrem illud primo affirmabimus nihil ei prodeſſe Indulgentiam, qui lethalis culpæ vinculo teneatur (3). Secundo inquirunt Theologi quo tempore culpæ innocens, atque integer eſſe debeat, qui obtinere Indulgentiam exoptet.

VII. Cardinalis Bellarminus (4) aſſerit eorum ſententiam veritati magis conſentaneam, qui fatentur Dei gratiam omnino requiri, cum ſiunt præſcripta opera; tunc vero certam illam

(1) *Tom.* 4. *pag.* 100. *num.* 113. *& ſeqq.* (2) *In Actis Eccleſiæ Mediolanenſis part.* 7.
(3) *S. Thomas in ſupplement. quæſt.* 27. *art.* 1. (4) *Tom.* 2. *Controverſiar. lib.* 1. *cap.* 13.

Digitized by Google

iam eſſe omnino, cum id Pontifex decernit, quemadmodum cum hæc habentur: *Pœnitentes, & confeſſi viſitent Eccleſias, orent &c.* Tunc ſolum id neceſſarium non judicat, cum præſcriptum opus, licet cum Dei gratia non conjungatur, propoſitam Indulgentiæ cauſam magis adjuvet; veluti ſi Indulgentia promulgata fuerit, ut templum extruatur, ut egeni ſubleventur, ut pro recuperanda Terra Sancta, pecunia, vel arma conferantur: Hoc etiam Beccanus confirmat (1).

VIII. Alii tamen Dei gratiam cum præſcriptis operibus haud neceſſario jungendam exiſtimarunt, inter quos Dominicus Sotus (2), qui ſe docere id fatetur: *Sub doctiorum cenſura.* Eſtius (3) magis libere docuit nihil ſane prodeſſe; ſi deſignata opera perficiant ii, qui lethalis culpæ amore tenentur; contra vero, qui illam deteſtari paratus ſit, & in amicitiam Dei, omni labe expiata, redire, is utiliter in præſcriptis operibus verſatur, licet divina gratia præditus non ſit, quæ tum neceſſario requiritur, cum Indulgentiam adipiſci ſecum deliberat; quamvis etiam Pontifex criminum præviam confeſſionem præcipiat, cum Indulgentiam, gerendaque opera promulgat: *Atque hinc eſt* (ait Sotus), *quod conſueta Indulgentiarum forma non tantum requirit veram pœnitentiam, ſeu contritionem, verum etiam confeſſionem; non quod conditiones requiſitę impleri non poſſint, niſi ab iis, qui, prævia confeſſione, fuerint a peccatis abſoluti, ſed quia ipſam Indulgentiam non conſequuntur, niſi in gratia exiſtentes.*

IX. Eamdem rem fuſius Suarez exponit (4), probatque ad comparandam Indulgentiam non omnino neceſſarium eſſe, ut ſimul cum Dei gratia præcepta pia opera ſuſcipiantur; etenim licet ipſam vitam æternam non mereantur, animus tamen ad eam præparant. Tunc ſolum Dei gratiam requiri cenſet, cum eamdem Indulgentiam conſequi ſtatuimus: inſuper, licet Pontifices Sacramentum Pœnitentiæ, & Euchariſtiam percipiendam proponant, ac poſtremo aliquod templum inviſendum, hanc rem non adeo judicandam arbitratur, ut crimina omnino confiteri, & ad Sacram Euchariſtiam accedere neceſſario Pontifices jubeant, antequam templum viſitemus, ſed hoc ultimum proponi poſſe, atque ita re ipſa fieri omnia, quæ a Pontificibus indicuntur, & quæ neceſſaria ſunt ad conſequendam Indulgentiam, nempe cauſam aliquam, quæ ad honorem Dei pertineat, legitimam auctoritatem illius, qui Indulgentiam concedit, & divinæ gratiæ conditionem pro illo, qui eamdem Indulgentiam aſſequi contendit, uti S. Thomas docuit (5).

X. Reliqui Doctores, qui poſt Suarez de his rebus ſcripſerunt, ejus opinionem ſecuti ſunt, quam nos etiam hoc tempore ob hanc cauſam ampleſtimur. Siquidem Pontifex, qui Indulgentiam impertivit. Sacrum, de quo ſermo eſt, in Metropolitana fieri cognovit *ſub ortum Solis*, ita in ipſius litteris habetur, ac paulo poſt *oriente Sole.* Attamen ſi Pontifex Bononiæ verſaretur, hos cives mane plurimum indulgere ſomno nobiſcum intelligeret, ſed his omiſſis, eam mentem Pontifici fuiſſe non putamus, ut *Solis ortu* criminum confeſſionem Fideles jam peregerint, divinamque Euchariſtiam acceperint; hinc ſequitur Pontifici quoque animum non fuiſſe, ut pro lucranda Indulgentia, Pœnitentiæ Sacramentum, & Euchariſtiæ præhabeantur Miſſæ, quæ *oriente Sole* cantari conſuevit. Hæc tradit P. Paſſerinus Ordinis S. Dominici olim Procurator Generalis, & Romanorum Tribunalium peritiſſimus (6): *Intereſſentibus Proceſſionis Roſarii in prima Dominica menſis Paulus V. conceſſit Indulgentiam Plenariam, cum clauſula: pœnitentibus, & confeſſis, & Sacra Communione refectis. Proceſſio vero iſta haberi poteſt de mane, & in aliquibus locis de mane habetur; poteſt ergo haberi de mane tali tempore, ut commode Fideles ante illam non poſſint confiteri, & communicare: unde non eſt veriſimile, quod Pontifex per illam clauſulam voluerit privare Indulgentia illos, qui commode ante Proceſſio-*

(1) *In Summa Theol. Scholaſt. cap. 28. ſub tit. de Sacramentis quæſt. 6.* (2) *In lib. 4. Sentent. diſtinct. 21. quæſt. 2. art. 3.* (3) *In lib. 4. Sentent. diſtinct. 20. §. 8.* (4) *Tom. 4. in part. 3. Divi Thomæ diſp. 52. ſect. 5.* (5) *Quodlibet 2. art. 16.* (6) *In Tract. de Indulgentiis qu. 28. ſub n. 240.*

Digitized by Google

ceſſionem non poſſint confiteri, & Euchariſtiam ſumere; ſed potius dicendum eſt, ſufficere, ſi peccatores intuitu talis Indulgentię Deo reconcilientur, & Sacramentum Euchariſtię eadem die ſuſcipiant.

XI. Cum hæc ita ſint, primum ſingulos hortamur, ut præcedenti die, ſi commode perficere id poſſint, peccata confiteantur, vel ſaltem animo contriti ſolemni Miſſæ aſſiſtant: ſin autem hæc prætermiſſa fuerint, Sacro tamen pie intereſſe non omittant, eoque peracto, culpas pœnitentiæ Sacramento penitus expurgent, Euchariſtiam ſuſcipiant, aliiſque neceſſariis rebus ſatisfaciant, atque ita pro certo teneant, ſe participes futuros Indulgentiæ, quam Pontifex tribuit, licet hæc eadem non abſolverint, antequam Sacrum conficiatur.

INSTITUTIO XLIX.

Excitantur Fideles, ut triduum pie ſuſcipiant in honorem Sanctę Annę in templo eidem nuncupato, ubi Calvaria ipſius publice exponetur, quę ſane certiſſimis documentis comprobatur. Quo pacto & quo tempore Corpus S. Annę ab Oriente in Galliam venerit. Quiſnam Calvariam Sanctę Annę Beato Cardinali Albergato dono dederit, & quonam pacto Bononię aſſervetur.

I. INter inſignes, vetereſque Reliquias, quibus hæc Civitas prædita eſt, Cranium Sanctæ Annæ merito adnumerari debet, quod in templo Regulatium Sancti Brunonis eidem S. Annæ dicato, magno cultu, ac religione ſervatur.

II. Eas Reliquias inſignes nuncupavimus, cum ad Matrem Beatæ Virginis Mariæ pertineant, pro cujus honore in Oriente primum, ac deinde in Occidente plurima templa condita fuerunt (1).

III. Eaſdem Reliquias certas appellamus: etenim perſpectum eſt omnibus, Beatæ Annæ corpus a Palæſtina delatum fuiſſe Conſtantinopoli circiter annum 750. cum Juſtinianus II. Imperium teneret, qui templum quoque magnificum S. Annæ tunc extruxit. Cognitum pariter habemus, Comitem Bleſenſem, qui in Græciam cum Balduino deſignato Orientis Imperatore profectus fuerat, in Galliam Caput Sanctæ Annæ circiter annum 1200. dono miſiſſe (2). Certum etiam eſt, Henricum VI. Angliæ Regem, qui Pariſiis ſuſcepto diademate Galliarum Rex declarari voluit, Cranium S. Annæ tribuiſſe Beato Nicolao Albergato Cardinali, & hujus Urbis Epiſcopo, cum perfunctus ultima Legatione fuiſſet. Ipſe vero ſuis Carthuſienſibus dono illud conceſſit, qui pretioſum munus in Eccleſia collocarunt. Cum hæc ita ſe habeant, difficile prorſus erit certioribus documentis has Reliquias probare, cum præſertim res hujuſmodi nullis rationibus ex Metaphyſica, ſeu Phyſica deſumptis oſtendi poſſint, ideoque certis hominum teſtimoniis ſatis confirmentur.

IV. Beatus Nicolaus Albergatus delatis circiter annum 1435. Bononiam his Reliquiis, magno cum honore a ſuis civibus exceptus fuit: *Nicolaus* (inquit Sigonius (3)) *egregie ab omnibus collaudatus in Italiam ſe recepit, ac Cranium S. Annæ Matris Beatæ Mariæ Virginis ab Henrico Rege dono acceptum pridie Kalendas Decembris Bononiam attulit*, atque ingenti ab *univerſis honore acceptus, Monachis ſuis Carthuſienſibus dono dedit, qui ei Oratorium S. Annæ in via S. Iſaiæ condiderunt, ubi nunc etiam aſſervatur.*

V. Eam ſane opinionem probitatis Sigonius, eamque ſanctitatis gloriam Beatus Albergatus conſecuti ſunt, ut Adrianus Baillet in rebus judicandis ſeveriſſimus has nobis Reliquias in dubium revocare auſus non fuerit (4).

VI. In Concilio per Sanctum Bonifacium coacto *Seculo octavo* Sacræ Reliquiæ *Patrocinia* vocantur (5). Inſuper Patres, rerumque Sacrarum ſcriptores teſtantur, eos populos peculiari qua-

(1) *Bolland. tom. 6. menſis Julii ad diem 26.* (2) *Tillemont. adnot. 3. ad vitam B. Virginis tom. 1.* (3) *In vita ipſius cap. 15.* (4) *In vita S. Annæ die 26. Julii.*
(5) *Ferrandus in diſquiſit. Reliquiaria pag. 206.*

Digitized by Google

quadam ratione ad pietatem excitari, ſpemque bonorum ob illius Sancti patrocinium, cujus Reliquiæ in ipſorum Civitate religioſe coluntur: *Itaque* (ait P. Theophilus Raynaudus (1)) *mirum non eſt, quod Deus intuitu Sacrorum Corporum in eorum veneratores ſit beneficentiſſimus, & ipſi Sancti, quorum alicubi jacent Corpora, ibi maxime ſuam apud Deum gratiam prodant, exorando multa bona, & magna munera iis, a quibus eo loco coluntur.*

VII. Expendendum pariter eſt, quod ſubdit (2): *Nec vero hic titulus venerationis ſpecialis Sanctorum reſtringitur ad integra Sanctorum Corpora; nam etiam particularum dumtaxat poſſeſſio ſatis ſuperque eſt ad excitanda hoc titulo ſpecialia fidelium ſtudia.*

VIII. Supervacaneum ducimus monere implorandam nunc eſſe majori ſtudio Sanctorum opem, ut beneficia a Deo percipiamus; illud omittere non poſſumus, Cranium Sanctæ Annæ in Eccleſia Carthuſienſium, cujus ſupra meminimus, non ſolum, uti mos eſt, die 29. hujus menſis Januarii, ſed etiam inſequentibus diebus 30. & 31. ejuſdem menſis palam exponi; omnes hortamur, ut in idem templum frequentes conveniant, ut honorem Sanctæ Annæ debitum perſolvant, ipſique hanc Civitatem, ac Diœceſim plurimum commendent. Accedit etiam Indulgentiam iis concedi, qui, poſt Pœnitentiæ Sacramentum, ſuſceptamque Euchariſtiam in quocumque templo, per eos tres dies Sanctæ Annæ Eccleſiam inviſerint, ejus Reliquiis cultum religioſum præbuerint, ipſamque Parentem Beatiſſimæ Virginis vehementer obteſtati fuerint, ut Dei opem, ſubſidiumque nobis impetret tum in his, quæ ad præſentem vitam, tum in his, quæ ad perpetuam felicitatem ſpectant.

INSTITUTIO L.

De conceſſione Summi Pontificis, per quam carnium eſus permittitur tempore ineuntis Quadrageſimæ. De origine, atque inſtitutione ejuſdem Quadrageſimæ. Quibus de cauſis abſtinentia a carnibus diſſolvi per Quadrageſimam poſſit. De piis operibus, quæ Pontifex præſcribit in ſua conceſſione. Quę ratio tenenda ſit in iiſdem operibus faciendis, ut Pontificis conceſſio magno cum fructu jungatur.

I. MAgiſtratus hujus Urbis publicæ ſanitati conſervandæ præpoſitus merito dubitavit, quin cives ex gravi morbo paulo ante liberati valetudinem iterum amitterent, & qui ſani ſunt ægritudinem contraherent, ſi cibis in Quadrageſima præſcriptis, illa jam proxime impendente, uterentur; graves etiam ſumptus expendit, qui egenis neceſſarii eſſent, ſi poſt tot incommoda, ac detrimenta hoc anno accepta non ſolum carnibus per Quadrageſimam abſtinere, ſed ovis pariter, ac lacticiniis deberent.

II. Hinc Medicos in Civitate principes conſulendos præ cæteris omnino cenſuit, ut judicium de civium ſanitate ferrent. Ipſi igitur acciti ſunt, & examinata diligenter febrium cauſa, ac natura, quibus cives vexantur, perſpecto convaleſcentium numero, aliorumque diſcrimine, ne ſanitas labefactetur, in eo periculo cives conſtitutos judicarunt, ut frequenter morbis obnoxii futuri ſint, ſi toto Quadrageſimæ tempore eos cibos ſumant, qui ab Eccleſia præcipiuntur, neque ſatis morborum cauſam auferri, ſi ova, ac lacticinia permittantur. Siquidem veriſſimum eſt, quod Sutor *de vita Carthuſiana lib. 1.*, integram valetudinem ſine juſculo, & ſine carnibus conſervari ab illis poſſe, vel amiſſam recuperari, qui illarum uſum non habent; contra vero, qui veſci carnibus ſoleant, ſi morbo aliquo premantur, vel ob delicatam corporis habitudinem morbis obnoxii ſint, curari vix poſſe, niſi juſculo, & carnibus ipſorum imbecillitas adjuvetur.

III. Medicorum conſilio per ipſos obſignato, & per Magiſtratum ſanitatis ad nos delato, litteras ad Summum Pontificem dedimus, quibus rem totam explicavimus, ſcriptumque Medicorum conſilium una tranſmiſimus, ut Pontifex integre rem cognoſceret. Etenim ex diuturna

(1) *Tom. 8. P. Raynaudi in opere, qui inſcribitur: Tituli cultus Sanctorum ſpecialis pag.* 138.
(2) *Pag.* 139.

Digitized by Google

turna experientia in Sacris Romanis Congregationibus comparata intelligimus ad Sedem Apoſtolicam pertinere, Civitatem, Diœceſim, ac præſertim Provinciam, & Regnum a præcepto Quadrageſimalis abſtinentiæ liberare, cujus rei ea potiſſimum cauſa adducitur; nam ſi reliqui Epiſcopi hac facultate præditi eſſent, importunis precibus impulſi, vel habita quorumdam hominum ratione, ſingulis annis eam immunitatem concedere cogerentur, & hoc pacto abſtinentia Quadrageſimæ paulatim in deſuetudinem abiret. Eorum ſententiam prætermittimus, qui temere, vel imperite, ſine ulla ratione, ſed occulta in Sedem Apoſtolicam invidia permoti, eamdem facultatem cuilibet Epiſcopo tribuerunt, ita ut, ſi legitima cauſa intercedat, non modo privatos aliquos, ſed Civitatem univerſam, ac Diœceſim a Quadrageſimæ legibus diſſolvere poſſet.

VI. Sanctiſſimus Pontifex reſponſum noſtris litteris fecit, paternaque clementia nobis facultatem dedit, ut hanc Civitatem, ac Diœceſim immunes abſtinentia Quadrageſimæ hujus anni 1736. declaremus, certiſque conditionibus abhibitis permittamus, ut carnibus utantur. Hæc eadem præſenti hac noſtra declaratione promulgare intelligimus & Apoſtolica auctoritate carnium uſum concedere per Quadrageſimam hujus anni 1736., quem tamen interdicimus die primo Cinerum, vigiliis de præcepto, feriis ſexris, ac Sabbatis, totaque Hebdomada Majori; nempe a Dominica Palmarum ad Sabbatum *incluſive* ejuſdem Hebdomadæ, quibus diebus abſtinentiam ſervare omnes tenentur. Monemus etiam aliquo ſubſidio egenos ſublevandos Quadrageſimæ tempore ter per hebdomadas pro eorum conditione, qui hac immunitate gaudere velint. Si facultas non ſuppetat erogandæ in egenos pecuniæ, ter per hebdomadam tertiam Roſarii partem Beatæ Virgini perſolvent, cui hanc Civitatem, ac Diœceſim plurimum commendabunt. Declaramus autem juxta Pontificis voluntatem, ac noſtram, qui illius juſſa facimus, has conditiones neceſſario obſervandas omnibus, qui immunitatis ejuſdem participes eſſe cupiant; qui eas neglexerint, & tamen abſtinentiam Quadrageſimæ non coluerint, de violato ipſius Quadrageſimæ præcepto ſe reos eſſe coram Deo, & Eccleſia pro certo teneant.

V. Hic finem habere poſſet Inſtitutio noſtra: cum tamen delatum nobis fuerit, ſuperioribus annis, cum Pontifex huic Civitati, & Diœceſi lacticiniis uti per Quadrageſimam indulſit, varias quæſtiones excitatas fuiſſe non pravo quidem ſtudio, ſed cupiditate intelligendi, qua ratione immunitas Quadrageſimalis abſtinentiæ permitti poſſet, quæ ab Apoſtolis tradita in poſteros dimanavit; utrum ad id legitima cauſa requiratur, an peculiares aliquæ cauſæ ad hoc beneficium obtinendum ſatis eſſe videantur; ideo pro muneris noſtri ratione pauca ſubjiciemus, ut ii doceantur, qui has dubitandi rationes in medium proferunt. Interim omnes hortamur, ne de iis rebus, quas ignorant, ac potiſſimum in hominum frequentia, verba facere audeant, ſed potius Epiſcoporum judicia, quibus Eccleſiam regendam Deus tradidit, ſuis opinionibus anteponant; Nobis præſertim fidem habeant, qui in cauſis Canonizationum agendis tamdiu verſati ſumus, cum Fidei Promotoris munus ageremus. Expendant etiam perraro ſapientiæ donum divinitus infundi, iiſque plerumque concedi, qui fere ad ſanctimoniæ apicem pervenerunt, quorum opera Deus uti conſuevit, ut aliorum tenebras depellant, & in viam ſalutis adducant; ſilentium eſſe veluti ſtipendium ignorantiæ, quod ſolvere neceſſario debent omnes, qui nullam litteris operam dederunt: neque enim fas eſt iis ſermonibus implicari, qui illorum ſuperant ingenium.

VI. Eſto igitur Quadrageſimæ Inſtitutum ab Apoſtolis repetendum ſit, falſaque eorum ſententia videatur, qui ipſius auctorem Pontificem Teleſphorum putaverunt, nam illud unanimi Patrum conſenſu probatur, nempe ad Apoſtolos ea referenda, quæ Eccleſia univerſa complectitur, & quorum auctor ignoratur. Id nos pariter oſtendimus alio loco, cum de Quadrageſima ſermonem haberemus (1); non tamen inde conſequitur in Pontificis poteſtate non eſſe, ut aliquos abſtinentia Quadrageſimæ immunes declaret. Siquidem inter Apoſtolicas traditiones, quæ nullum dogma, ſed mores tantum, ac diſciplinam præſeferunt, diſcrimen intercedit; alias induxerunt Apoſtoli, quas ex ipſo Salvatore perceperunt, cum adhuc in terris de-

ge-

(1) *Inſtit.* XV.

geret, vel poſtquam a mortuis ſurrexit per illud temporis ſpatium, donec in Cœlum aſcendit; illas deinde Apoſtoli voce ſua poſteris demandarunt; de his inquit Sanctus Paulus in prima ad Corinthios Epiſtola: *ego accepi a Domino, quod & tradidi vobis*: ac paulo poſt: *Præcipio non ego, ſed Dominus*. Aliæ vero traditiones ab Apoſtolis quidem profectæ ſunt, quas tamen ipſi a Chriſto Domino ante mortem, vel ante Aſcenſionem minime ſuſceperunt; ſed Eccleſiæ Rectores conſtituti, poſtquam in Cœlum divinus Præceptor reverſus eſt, qua fuerunt auctoritate præditi, ea decreverunt, quæ pro ejuſdem Eccleſiæ utilitate, ac felici adminiſtratione neceſſaria ipſis videbantur. De his ita loquitur S. Paulus (1): *Ego dico, non Dominus*. Has procul dubio traditiones magno honore proſequi debemus, non ejus tamen naturæ ſunt, ut Romanus Pontifex pro illis diſpenſandis auctoritate careat (2). Itaque cum Quadrageſimæ inſtitutio ad primas traditiones, quæ Divinæ potius nuncupandæ ſunt, minime pertineat, ſed ad ſecundas, quæ ſolum Apoſtolicæ vocari debent, facile intelligi poteſt, abſtinentiam Quadrageſimæ poſitam eſſe in Romani Pontificis facultate. Hæc tradit Melchior Canus (3) eadem ratione, quam nos explicavimus, & exemplo immunitatis adductus, quæ a Quadrageſimæ abſtinentia concedi ſolet. Idem Annatus (4), & Cardinalis Gottus (5) ſuis ſententiis confirmant.

VII. Sed jam ad cauſam hujus immunitatis deveniamus, & eam explicemus, quæ ſatis eſſe judicetur, ac primum omittimus controverſias, quæ inter Theologos, & Canonum Interpretes agitantur: utrum leges Eccleſiaſticas abſque ulla cauſa Romanus Pontifex ſolvere poſſit, an qui Pontificis auctoritate in hunc modum ſoluti ſunt, in utroque Foro poſſint uti comparato privilegio: ea nobis probanda ſunt, quæ a Tridentina Synodo præſcribuntur (6), quæ vinculum legis aliquando, non tamen frequenter exſolvendum ſtatuit, & cauſam ſemper ad id legitimam, ac præſentem requirit. Doctrinam quoque ſequimur S. Bernardi (7), qui Pontificem Eugenium monet, ut hæc diligenter expendat, priuſquam legem aliquam diſſolvat: *Spiritualis homo ille, qui omnia dijudicat, ut ipſe a nemine dijudicetur, omne opus ſuum trina quadam conſideratione præveniat: primum quidem, an liceat; deinde an deceat; poſtremo, an expediat. Nam, etſi conſtat, in Chriſtiana utique Philoſophia non decere, niſi quod licet, non expedire, niſi quod decet & licet; non continuo tamen, omne, quod licet, decere, vel expedire conſequens erit*. Et paulo poſt: *Facitis hoc, quia poteſtis; ſed, utrum hoc debeatis, quæſtio eſt, & quomodo*. Sententiam pariter a Theologis Moralibus propoſitam amplectimur, nempe graviorem cauſam eſſe neceſſariam, ut aliqua Civitas, Diœceſis, aut Provincia Quadrageſimæ abſtinentia liberetur, non aliter, quam ſi privatis quibuſdam civibus eadem immunitas tribuenda ſit; cum enim Quadrageſimæ præceptum univerſos complectatur, ob peculiarem, vel dubiam cauſam infringi nequit; cum hæc ita ſe habeant, pro immunitate, de qua agimus, cauſam, & procul dubio ſufficientem intercedere non eſt inficiandum. Siquidem, ut ait Pater la Croix (8): *Pro diſpenſatione univerſali, qua utentur etiam multi, in quibus forte cauſa non ſubſiſtit, uti, ſi diſpetur propter communem penuriam piſcium, quos tamen multi nobiles, & divites habere poſſent, videtur requiri certitudo cauſæ rationabilis nunc exiſtentis, qualis eſſet periculum morborum &c. non quod certum eſſe debeat, tales morbos eſſe ſecuturos, ſed quod nunc debeat certo eſſe prudens metus, & periculum, quod morbi ſint inde probabiliter ſecuturi, ita ut requiratur certitudo periculi, non tamen certitudo eventus*.

VIII. Finem ſermoni facimus, pauca aliqua monentes de ſtipe, quæ egenis ter in hebdoma-

(1) *Eadem Epiſtola ad Corinth.* (2) *P. Gregorius Valentia in Analyſi Fidei Catholicæ tom.* 13. *Bibliothec. max. Pontific. tit. de tradition. Apoſt. pag.* 152. *P. Rabundus in ſuis exercitatio. Theolog. tom. exercit.* 1. *cap.* 2. §. 3. (3) *Lib.* 3. *de Locis Theologicis cap.* 5.

(4) *In Apparatu Theologic. poſit. lib.* 3. *artic.* 1. *pag.* 200. *edition. Venet. an.* 1717.

(5) *In celebri Theologia Scholaſtic. Dogmatic. tom.* 1. *quæſt.* 3. *dub.* 3. §. 1. *ac* 2.

(6) *Cap.* 18. *Seſſ.* 26. *de Reformatione.* (7) *Lib.* 3. *de Conſiderat. cap.* 4.

(8) *In Theologia Morali lib.* 3. *part.* 2. *de Jejunio num.* 1308.

Digitized by Google

domada pro cujuſvis conditione, ac facultate perſolvi debet; pauca etiam ſubjicimus pro illis, qui ob paupertatem egenos pecunia recreare nequeunt, & tertiam Roſarii partem, uti ſuperius expoſuimus, ſtipis loco ſubrogare tenentur, ut conditionibus ad immunitatem obtinendam Quadrageſimalis abſtinentiæ neceſſariis ſatisfaciant. Porro, dum res agitur de eleemoſyna eas quæſtiones prætermittimus, quæ inter Theologos de extrema, gravi, & communi, ut vocant, egenorum neceſſitate tractantur; miſſa quoque facimus, qua ratione divitum, aut naturæ, aut conditioni ſuperflua cenſenda ſunt; verum iis verbis utimur, quibus Deus cum in veteri, tum in novo Teſtamento uſus eſt: Deuteronomii *cap. 15. Non deerunt*, inquit, *pauperes in terra habitationis tuæ: idcirco ego præcipio tibi, ut aperias manum fratri tuo egeno, & pauperi*. In Evangelio S. Lucæ *cap. 11. Verumtamen, quod ſupereſt, date eleemoſynam*. Sed illud terrere nos plurimum debet, quod Matthæus cap. 25. teſtatur, in ſupremo judicio, quod de univerſis hominibus Chriſto Domino commiſſum eſt, hoc pacto eos, qui a *ſiniſtris* erunt, damnandos: *Diſcedite a me maledicti in ignem æternum, qui paratus eſt Diabolo, & Angelis ejus*; Deinde cauſam exponit: *Eſurivi enim, & non dediſtis mihi manducare, ſitivi, & non dediſtis mihi potum, hoſpes eram, & non collegiſtis me, nudus, & non cooperuiſtis me, infirmus & in carcere, & non viſitaſtis me*. Videant, an his temporibus apte conveniant, quæ Propheta Ezechiel in Hieruſalem ſcripſit, cum ipſi Dei indignationem, ejuſque cauſam ediceret (1): *Ecce hæc fuit iniquitas Sodomæ ſororis tuæ, ſuperbia, ſaturitas panis, & abundantia, & otium ipſius, & filiarum ejus, & manum egeno, & pauperi non porrigebant*. Tandem perpendant quid ſtatuendum in nos videatur, quibus eſus carnium his diebus ad jejunium conſacratis permittitur, cum ex Patrum unanimi conſenſu jejunium rite obſervatum Deo jucundum eſſe nequeat, niſi cum eleemoſyna ſimul conjungatur: *Jejunium*, inquit S. Gregorius (2), *Deus approbat, quod ad ejus oculos manus eleemoſynarum levat, quod cum proximi dilectione agitur, quod ex pietate conditur*; S. Leo Pontifex, cum de Quadrageſimæ Inſtituto diſſereret, ita eſt loquutus (3): *In pauperes, & diverſis debilitatibus impeditos benignior nunc largitas exeratur, & gratiæ Deo multorum voce referantur, & jejuniis noſtris egentium refectio ſuffragetur*; Sanctus quoque Petrus Chryſologus hæc monuit (4): *Miſericordia, & pietas jejunii ſunt alæ, per quas tollitur, & portatur ad Cælum, ſine quibus jacet, & volutatur in terra*: Tandem Ivo Carnotenſis eamdem ſententiam his verbis proſequitur (5): *Tantum enim valet jejunium ſine eleemoſyna, & aliis operibus pietatis, quantum valet veteri tunicæ inſertus pannus rudis*.

IX. Sed de recitanda ter per hebdomadam tertiam Roſarii parte dicendum ſupereſt, vel potius de pietate, quam in Beatam Virginem Mariam teſtari debemus. Supervacaneum fortaſſe videbitur de hac re ſermonem inſtituere, cum hæc Civitas in honorem Divinæ Parentis tot ſacras ædes condiderit; cum tot præclara ædificia magnis ſumptibus extruxerit, ut commodiorem populo viam ſterneret, qui magna frequentia ad Montem *Guardiæ* confluit, ut B. Virginis effigiem a S. Luca depictam veneretur; poſtremo cum magnificam a fundamentis Eccleſiam eodem in loco nunc erigat, ut cultus Beatæ Virginis magis propagetur. Attamen ut eos confirmemus, qui magno ſtudio B. Virginem jam proſequuntur, alioſque inciremus, qui fortaſſe hac pietate careant, pauca aliqua ex ſermonibus Sancti Bernardi delibabimus, qui cum de Nativitate Beatæ Parentis ſermonem haberet, qui inſcriptus fuit: *De aquæductu*, hæc præ cæteris tradidit: *Ad Patrem verebaris accedere, ſolo auditu territus ad folia fugiebas. Ieſum tibi dedit mediatorem; quid non apud talem Patrem Filius talis obtineat? Exaudietur utique pro reverentia ſua: Pater enim diligit Filium. An vero trepidas & ad ipſum? Frater tuus, & caro eſt, tentatus per omnia abſque peccato, ut miſericors fieret. Hunc tibi Fratrem Maria dedit*: Deinde ad Mariam confugiendum, ſi timor aliquis pro Divina Filii Majeſtate nobis irrepſerit, his verbis hortatur: *Sed forſitan & in ipſo majeſtatem verebare Divinam, quod, licet factus ſit homo, manſerit tamen Deus. Advocatum habere vis*

(1) *Cap. 16.* (2) *Homil. 16. in Evangel.* (3) *Serm. 10.* (4) *Serm. 8.*
(5) *Serm. 14. de Quadrageſima.*

vis & ad ipſum? Ad Mariam recurre. Pura ſiquidem humanitas in Maria, non modo pura ab omni contaminatione, ſed & pura ſingularitate naturæ. Non dubius dixerim. Exaudietur & ipſa pro reverentia ſua. Exaudiet utique Matrem Filius, & exaudiet Filium Pater.

X. In Sermone autem infra Octavam Aſſumptionis habito, cui titulus eſt: *De duodecim prærogativis Beatæ Virginis Mariæ*, hæc Sanctus Bernardus aſſerit, ut Fidelium animos erga Divinam Parentem magis inflammet: *Quid ad Mariam accedere trepidet humana fragilitas? Nihil auſterum in ea, nihil terribile, tota ſuavis eſt, omnibus offerens lac, & lanam. Revolve diligentius Evangelicæ Hiſtoriæ ſeriem univerſam, &, ſi quid forte increpatorium, ſi quid durum, ſi quod denique ſignum vel tenuis indignationis occurrerit in Maria, de cætero ſuſpectam habeas, & accedere verearis. Quod ſi (ut vere ſunt) plena magis omnia pietatis, & gratiæ, plena manſuetudinis, & miſericordiæ; quæ ad eam pertinent, inveneris, age gratias ei, qui talem tibi mediatricem benigniſſima miſeratione providit, in qua nihil poſſit eſſe ſuſpectum.* Si omnia perſequi velimus, quæ ſuper hac re S. Bernardus litteris commendavit, non exiguæ molis liber conficeretur, quare finem dabimus ea ſubjicientes, quibus idem ipſe S. Bernardus utitur, ut B. Virginis opem expoſcendam admoneat, ipſiuſque vitæ exempla nobis imitanda; *In periculis, in anguſtiis, in rebus dubiis Mariam cogita, Mariam invoca. Non recedat ab ore, non recedat a corde, & ut impetres ejus Orationis ſuffragium, non deſeras converſationis exemplum. Ipſam ſequens non devias, ipſam rogans non deſperas, ipſam cogitans non erras. Ipſa tenente, non corruis, ipſa protegente, non metuis, ipſa duce, non fatigaris, ipſa propitia, pervenis.*

INSTITUTIO LI.

Monentur Eccleſiaſtici, ut conveniant ad ſpiritualia excercitia S. Ignatii. De ipſorum origine, & maxima utilitate, quam illa pluribus attulerunt. Quam magni ſemper fecerint, & quantum commendaverint eaſdem exercitationes Summi Pontifices, & alii Eccleſiæ Præſules.

I. PRima Feria VI. ineuntis Quadrageſimæ, aliiſque decem inſequentibus ſub horam diei vigeſimam quartam cum Salutationis Angelicæ ſignum indicitur, Sacerdos ex Societate Jeſu in templo ſui Ordinis Sanctæ Luciæ dicato, noſtræ hujus Civitatis Eccleſiaſticos viros de more piis exercitationibus detinebit. Eas Sanctus Ignatius ſingulari Dei beneficio compoſuit; poſteriſque tradidit, poſteaquam eximiam ipſe utilitatem expertus fuerat, cum ſe totum Deo conſecraverat. Iiſdem exercitationibus adducti doctrina, ac pietate præſtantiſſimi viri S. Franciſcus Xaverius, Venerabilis Dei Famulus Paſchatius Broetius, Faber, Lainetius, & Salmeron arctiorem vitæ diſciplinam, curamque æternæ ſalutis unice ſuſceperunt (1). Illas congeſſit S. Ignatius, ut non modo in Societatem ſuam cooptati fructum perciperent, ſed univerſi Fideles hac ratione virtutem, & innocentiam excolerent. Illas S. Franciſcus Borgia, Societatis Jeſu clariſſimum lumen, Paulo III. exhibuit ut prius in examen vocatæ Pontificis ipſius auctoritate probarentur, omniſque invidiæ moles in Societatem concitata penitus extingueretur: *Quo latius* (ait Pontifex (2)) *ejus fructus pateat, & plures Chriſti fideles majori cum devotione ad utendum illius exercitiis invitentur.* Cum deinde Cardinalis Burgenſis, & Salutiarum Epiſcopus ejuſdem Cardinalis Vicarius Generalis, & præclarus Civis noſter Ægidius Foſcararius Ordinis S. Dominici, tunc Sacri Apoſtolici Palatii Magiſter, ac poſtea Mutinenſis Epiſcopus delecti Examinatores unanimi conſenſu teſtati fuiſſent: *Dicta Exercitia pietate, ac ſanctitate plena, & ad ædificationem, & ſpiritualem profectum Fidelium valde utilia, & ſalubria eſſe, & fore*: tunc per eumdem Pontificem confirmata fuerunt, cunctiſque Fidelibus propoſita, ut fructum ex illis deſumerent: *Debitum etiam reſpectum ad fructus uberes, quos Ignatius. & ab eo inſtituta Societas præfati in Eccleſia Dei ubique gentium producere non ceſſant, & ad maximum adjumentum, quod ad id prædicta Exercitia tulerunt, non im-*

(1) P. *Maffejus in vita S. Ignatii lib. 1. cap. 8. & c. 21.* (2) *In Coſtitut. data anno* 1548.

Digitized by Google

immerito habentes, hujuſmodi ſuplicationibus inclinati Documenta, & Exercitia prædicta, ac omnia, & ſingula in eis contenta auctoritate prædicta tenore præſentium ex certa noſtra ſcientia probamus, collaudamus, ac præſentis ſcripti patrocinio communimus (1). Hæ piæ Exercitationes, cum de S. Ignatio cooptando inter Sanctos ageretur, magnum cauſæ pondus, ac momentum contulerunt, uti plane cognoſcitur *ex Relatione*, quam Romanæ Rotæ Auditores pro illius temporis Inſtituto, ac more confecerunt. Siquidem ipſius Exercitiis diligenter examinatis, S. Ignatium ſumma rerum ſpiritualium cognitione præditum fuiſſe affirmaverunt. De illis Sancta Mater Eccleſia hæc aſſerit (2). *Illum compoſuit Exercitiorum librum Sedis Apoſtolicæ judicio, & omnium utilitate comprobatum*. Poſtremo Clemens XI., cum litteras ad omnes Epiſcopos Italiæ, Inſularumque adjacentium ſcriberet die 1. Februarii anno 1710., ipſos juſſit omnem diligentiam impendere, ut Rectores Animarum, Confeſſarii, Sacerdotes, Beneficium aliquod obtinentes, & Clerici piis ejuſmodi exercitiis operam darent, hujuſque rei cauſam hanc potiſſimum inter cæteras exponit: *Cum diuturna experientia compertum ſit, ad retinendam, conſervandamque Sacerdotalis Ordinis dignitatem, & ſanctimoniam maximopere conducere, ut Eccleſiaſtici Viri ſpiritualibus Exercitiis aliquando vacent, quibus, quidquid ſordium de mundano pulvere contractum eſt, commode detergitur, Eccleſiaſticus ſpiritus reparatur, mentis acies ad Divinarum rerum contemplationem extollitur, recte ſancteque vivendi norma vel inſtituitur, vel confirmatur*. Quamobrem viros Eccleſiaſticos nobis ſubjectos magnopere hortamur, ne hanc utilitatem ipſis propoſitam prætermittant. In mentem revocent S. Hieronymi ſententiam, ut rem magna cum alacritate ſuſcipiant (3): *Non ſolum Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi debent magnopere providere, ut cunctum populum, cui præſident, converſatione, ſermone, ac ſcientia præcedant, verum etiam & inferioris gradus Exorciſtæ, Lectores, Æditui, & omnes omnino, qui domui Dei deſerviunt; quia vehementer Eccleſiam Dei deſtruit, meliores Laicos eſſe, quam Clericos*. Exactam prius vitæ rationem ſerio perpendant, eodemque tempore S. Gregorii ſermonem: *De Officio, ſeu Cura Paſtorali*: diligenter percurrant: *Nullum puto*, inquit, *ab aliis majus præjudicium, quam a Sacerdotibus, tolerat Deus, quando eos, quos ad aliorum correctionem poſuit, dare de ſe exempla pravitatis cernit, quando ipſi peccamus, qui compeſcere peccata debuimus, nulla animarum lucra quærimus, ad noſtra quotidie ſtudia vocamus, Dei cauſas relinquimus, ad terrena negotia vacamus, locum Sanctitatis accipimus, & terrenis actibus implicamur*. Poſtremo videant, utrum ad publica theatra, vel convivia fortaſſe convenerint, an pro remiſſione animi tempus in iis rebus inſumpſerint, quæ ſaltem per ſacros Canones, & Pontificum Conſtitutiones minime commendantur; poſt hæc ſecum deliberent, an pias Exercitationes Pontificum auctoritate confirmatas probataſque omittere poſſint, ut ſi quem anteactæ vitæ moribus offenderint, ad meliorem ſui opinionem traducant, vel ut ignem pietatis excitent in ipſis penitus extinctum, vel prope jam extinguendum ob vitæ rationem, quæ longe ab Eccleſiaſtici viri dignitate abhorret, & laicis ipſis vix permitti poſſe videtur.

INSTITUTIO LII.

Proponitur omnibus Eccleſiis, Monaſteriis, & Locis Piis Urbanis, ac Diœceſanis, ut deferant in Officinam monetariam vaſa argentea ſuperflua, vel neceſſario alienanda, ut æs alienum contractum diſſolvant. Quam ob cauſam id proponatur. De ratione, ob quam initio Eccleſiæ, ſola Epiſcoporum facultate interpoſita, vaſa pretioſa Eccleſiarum diſtrahebantur. Quomodo pro hac re gerenda Sedis Apoſtolicæ auctoritas nunc requiratur.

I. Die XVI. Septembris anno 1733. Chirographum Cardinali Urbis Vicario inſcriptum Pontifex obſignavit, quo facultatem ipſi conceſſit, ut, nulla habita judicii forma, vaſa argen-

(1) *P. Suarez tom. 4. de Religione lib. 9. c. 5.* (2) *In 2. lect. Officii S. Ignatii.*
(3) *In cap. 2. epiſt. ad Titum.*

Digitized by Google

argentea cognoſceret, quæ Sacris Ædibus, Locíſque Piis Regularium, & Sæcularium ſupervacanea viderentur, & quænam impendi poſſent, ut æs alienum diſſolveretur, vel ob aliam cauſam, quæ æquitati conſentanea judicari deberet. Singulos deinde Pontifex monebat eadem vaſa in Officinam Monetariam deferre, ut auri, argentique, qua plurimum Urbs laborabat, leveretur. Pontifex autem pro his rebus nullum fructum afferentibus *Loca fructifera Montium*, ut ajunt, *Novo Monti* Sancti Petri ſuperaddita exhibuit, quæ ſingula 100. ſcutatis conſtarent, licet in Urbe pluris haberentur, ob eam fortaſſe cauſam, ne factæ pro elaborandis argenteis vaſculis expenſæ amittantur. Quare Cardinalis Vicarius ut Pontificis juſſa faceret, Præfectos Eccleſiarum, Locorumque Piorum hortatus eſt, ne oblatam utilitatem prætermittant ad augendos reddituss Eccleſiarum, Monaſteriorum, Sodalitatum, & Locorum Piorum, quæ ſibi commiſſa ſunt.

II. Quod quidem Chirographum, quoniam Loca Pia non ſolum Urbis, ſed totius etiam Ditionis Eccleſiaſticæ complectebatur, ad nos pariter tranſmiſſum fuit, ejuſque publicandi munus traditum. Quare typis illud evulgari, & conſuetis locis affigi curavimus.

III. Sed ea exhortatio optatum finem non obtinuit: neque enim audivimus ullam hujus noſtræ Civitatis ſive Eccleſiam, ſive Sodalitatem argentea vaſa ad officinam monetariam Romam miſiſſe; atque id quidem duplici de cauſa omitti potuit, vel quia nulla tunc neceſſitate cives urgebantur, vel quia rerum ejuſmodi traſvectio magni ſimul diſpendii, ac laboris videbatur. Itaque, cum hæc impedimenta ſublata ſint: nam ob temporum calamitates graviori neceſſitate premimur, & ratio quædam inventa eſt, quæ Sæcularium, ac Regularium Eccleſiis, & Locis Piis hujus Civitatis, ac Diœceſis valde utilis judicatur, ut, iis argenteis divenditis, æs alienum penitus extinguatur, ideo juſſu Pontificis eamdem exhortationem renovamus, cui neminem contrarium fore confidimus.

IV. Pontifex igitur infelici hujus Urbis conditione permotus, & numeratæ pecuniæ inopia pro publicis, privatiſque negotiis facilius tranſigendis; intelligens quoque Sacra Altaria decentibus ornamentis ſpolianda non eſſe, ſanctiſque ſanctionibus caveri, ne pretioſa ſupellex Eccleſiarum, & Locorum Piorum alienetur, vel diſtrahatur, niſi prius cauſæ cognoſcantur, & Sedis Apoſtolicæ facultas intercedatur, die 11. Februarii hujus anni 1736. datis ad nos litteris per Cardinalem Miniſtrum a Secretis totius Ditionis Eccleſiaſticæ, præcipit, ut omnes Præfectos Eccleſiarum Sæcularium, ac Regularium hujus Civitatis, ac Diœceſis iterum moneamus, ut vaſa argentea in Officinam hujus Urbis monetariam deferant, ſi quæ ſuperflua obtineant, aut aliqua vendenda exiſtiment, ut ſe alieno ære diſſolvant. Pro hac autem neceſſitate, vel redundantia ſine ullo judicio dijudicanda nobis auctoritatem conceſſit. Illis vero, qui vaſa argentea, ut dictum eſt, offerre delibetent, Loca Montium, quæ in hac Urbe conſtituta ſunt pro vaſorum pretio decernentur.

V. Utilior ſane conditio Locis Piis, & Eccleſiis proponi haudquaquam potuit. Nam hoc pacto ea fructuoſa redduntur, ex quibus nullum antea emolumentum percipiebatur: æs alienum extinguitur, pro cujus uſura ſolvenda res publicæ, ac privatæ, ſacræ, & profanæ maximum capiunt detrimentum, ac perniciem. Quod ſi pro accepta pecunia nullum fœnus debeatur, tamen niſi ſolutio fiat, quæſtus, & clamores per Urbem diſſeminantur, & integræ civium familiæ, & opifice aliorum pecunia gravati in extremam plerumque calamitatem adducuntur. Ea quoque utilitas in hoc negotio magni facienda eſt, quod vaſa argentea in alium locum cum impenſa, ac periculo transferri minime debent. Poſtremo Sedis Apoſtolicæ auctoritas non deeſt, neque cauſa ſufficiens, ac neceſſaria, ad quam cognoſcendam nullum judicium inſtituendum eſt, ob traditam nobis facultatem, quam ſuperius explicavimus.

VI. Quamobrem, ut Summo Pontifici morem geramus, magnopere hortamur ſingulos Præfectos Eccleſiarum, quæ ſpectant ad Regulares, aut Sæculares Presbyteros, Monachos, Clericos Regulares, vel Sæculares, Moniales nobis vel Regularibus ſubjectas; Sodalitates etiam, & Loca Pia noſtræ Civitatis, ac Diœceſis, ut vaſa argentea in officinam monetariam hujus Urbis deferant, quæ nempe ſupervacanea ſunt, vel diſtrahi neceſſe eſt, ut ære alieno cum fœnore, vel ſine uſura contracto liberentur. Pro illorum pretio Loca Montium accipient, quæ in hac eadem Civitate ſtatuta ſunt. Vicarius noſter Generalis de vaſis ſuperfluis, vel ne-

Digitized by Google

neceſſario alienandis dijudicabit; ideoque Præfecti Saerarum Ædium, quas modo enumeravimus, cum ipſo rem tranſigent, qui cognita prius alienationis cauſa ſine ulla judicii forma indicem vaſorum obſignabit, antequam officinæ committantur. Reliquos vaſorum indices, qui per Vicarium noſtrum obſignati non fuerint, nullius momenti habendos decernimus, cum debita cauſæ cognitio haudquaquam intercedat. Qui neglecta hac conditione, vaſa diſtraxerit, eum cenſuris alligatum declaramus, quod ſine Apoſtolicæ Sedis auctoritate rem geſſerit. Hæc ſtatuimus ut Pontificis voluntati pareamus; qui Cardinali Romæ Vicario per Chirographum indixit vaſa obſignare, priuſquam ad officinam deferrentur, nobiſque per eas litteras, quas ſuperius memoravimus, præcepit, ut ejuſdem Chirographi ſententiam omnino ſequamur.

VII. Diſſertationem de argentea, aureaque templorum ſupellectili, licet nobis haud multum difficilem, conficere prætermittimus: opulenta quidem vaſa, ac ſplendida, ea nempe, quæ neceſſaria ſunt in Eccleſiis, plurimum commendantur. De his Anaſtaſius Sinaita, qui floruit ſexto ſæculo ita ſcriptum reliquit (1): *Sed ſunt etiam Eccleſiæ, quibus deſunt aliqua utenſilia neceſſaria, & iſtis offerenda ſunt ea, quæ deſunt*; ſed antea Sanctus Ambroſius hæc tradiderat (2): *Maxime Sacerdoti hoc convenit, ornare Dei Templum decore congruo, ut etiam hoc cultu Aula Domini reſplendeat*. Si de vaſis ſuperfluis agatur, S. Hieronymi libenter opinionem amplectimur: *Alii ædificent* (inquit (3)) *Eccleſias, veſtiant parietes marmorum cruſtis, columnarum moles advehant, earumque deaurent capita pretioſum ornatum non ſentientia, ebore, argentoque valvas, & gemmis aurata diſtinguant Altaria: non reprehendo, non abnuo: unuſquiſque in ſenſu ſuo abundet; meliuſque eſt hoc facere, quam repoſitis opibus incubare*. Illud advertendum ducimus, primis Eccleſiæ ſæculis quæcumque Sacra Vaſa ſuperflua ſive neceſſaria eſſent, approbatione ſolum Epiſcoporum alienari conſueviſſe, ut pauperes alerentur, vel captivi in libertatem redderentur, uti Poſſidius in vita S. Auguſtini commemorat (4): *Nam & de vaſis Dominicis propter captivos, & quamplurimos indigentes frangi, & conflari jubebat, & indigentibus diſpenſari. Quod non commemoraſſem, niſi contra carnalem ſenſum quorumdam fieri prævidérem. Et hoc ipſum etiam venerabilis memoriæ Ambroſius in talibus neceſſitatibus indubitanter eſſe faciendum & dixit, & ſcripſit*. De Apologia S. Ambroſii ſermo eſt (5), quam evulgaverat, ut ab Arianorum invidia ſe vindicaret, cum divenditis Eccleſiæ vaſis captivos redemerat: *Ut nos aliquando in invidiam incidimus, quia confregimus vaſa myſtica, ut captivos redimeremus, quod Arianis diſplicere potuerat; nec tam factum diſpliceret, quam ut eſſet, quod in nobis reprehenderent*. Rerum Sacrarum Scriptores plura quoque exempla memoriæ prodiderunt, quæ P. Theophilus Raynaudus complexus eſt (6), ac præſertim Sancti Hilarii Arelatenſis, Hugonis Gratianopolitani, Helſeghi Angli, & aliorum, qui ſacra Vaſa charitati impendere non dubitarunt. Cum tamen hæc diſciplina ſapienter immutata fuerit, nec vaſa, licet ſuperflua diſtrahi poſſint, niſi legitima cauſa, & Pontificis auctoritas interveniat, nemo ſane, qui perpendat publicam calamitatem, de vaſis tantum ſuperfluis rem agi, quæ Judex Eccleſiaſticus ad æs alienum ſolvendum ſub haſta collocare poteſt, ſi eogitet etiam Pontificis facultatem haud deeſſe, nemo, inquam, poterit ullo modo improbare; ſi eadem vaſa non modo diſtrahantur, ſed pro templorum utilitate in rem fructuoſam convertantur, eum nullum ex ipſis emolumentum antea redundaret. Videant etiam ex fructibus, quæ ſingulis annis percipientur, temporiſque beneficio eadem vaſa, quæ nunc officinæ traduntur, iterum comparari poſſe; nec defuturos pios Fideles, qui novis muneribus Eccleſias cumulent. Id ſæpius exemplis Deus comprobavit, de quo Honoratus Maſſilienſis in vita S. Hilarii Arelatenſis ſermonem habet, ubi poſtquam retulit, pretioſa Eccleſiæ Vaſa pro levandis publicis calamitatibus a S. Epiſcopo Hilario deſtructa fuiſſe: *Numquidnam poterit exiſtimari, quantum viſceribus ejus inſederit pietas, qui uſque eo credidit omnia diſtrahenda, quouſque ad Patenas, vel Calices vitreos veniretur*; hæc ſubdit: *Ac-*

cen-

(1) *Lib. 9. Bibliot Patrum pag. 980.* (2) *Lib. 2. de Officiis cap. 21.* (3) *In epiſt. ad Demetriadem.* (4) *Cap. 24.* (5) *Ambr. in lib. 2. de Offi. cap. 28.* (6) *Tom. 12. in lib. qui inſcribitur* mala ve bonis Eccleſiæ *cap. 4. num. 6. & ſeqq.*

Digitized by Google

cendit ſtudia offerentium diſpenſatione laudabili; nec, ut fatigaret, rejecit, ſed, ut iterato offerrent, uberius excitavit.

INSTITUTIO LIII.

Promulgatur Indulgentia Plenaria, quam Pontifex elargitur in forma Jubilæi. Quo pacto præſcriptis operibus ſatisfaciendum ſit, ut eadem Indulgentia comparetur. Quo etiam pacto temporariæ pœnæ ob hanc Indulgentiam dimittantur. Quas ob cauſas hujuſmodi Indulgentia a Summis Pontificibus concedi ſoleat.

I. SUmmus Pontifex graviſſimas horum temporum calamitates animo perpendens, quibus eripi nullo modo poſſumus, niſi prius expiatis noſtris criminibus Dei amicitiam, gratiamque nobis iterum conciliemus, plenariam Indulgentiam, & culparum remiſſionem omnibus impertitur, qui aliquam inter Eccleſias a nobis deſignandas ſemel ſaltem viſitaverint in illa hebdomada, quam ſibi quiſque pro comparanda Indulgentia conſtituet, ibique Deum quo poterit maximo ſtudio obteſtabitur, ut præſentes calamitates depellat, hæreſes extinguat, Chriſtianos Principes in concordiam deducat, & S. Matris Eccleſiæ dignitatem, & gloriam in dies magis amplificet. Jejunium præſcribit Feria quarta, ſexta, ac Sabbato, criminum Confeſſionem, Sanctamque Euchariſtiam rite ſuſcipiendam indicit, egenos pariter ea ſtipe ſublevandos, quam pietas uniuſcujuſque ſuadebit. Hæc omnia duabus hebdomadibus perficienda decernit, nempe in altera ex illis duabus, quas inferius ſtatuemus.

II. Quamobrem, ut juſſis, ac voluntati Pontificis pareamus, has in Civitate Eccleſias viſitandas nominamus: *Metropolitanam S. Petri*, Eccleſiam *Corporis Domini*, illam *S. Mariæ Pietatis Mendicantium*, ac poſtremo Eccleſiam *Sanctorum Jacobi, & Philippi*, quæ ad Moniales *Converſas* pertinet. In Diœceſi Parochialem cujuſcumque loci Eccleſiam conſtituimus. In Civitate quamcumque libuerit ex nuncupatis quiſquis eligere poteſt, in qua preces effundat pro iis cauſis, quas modo enumeravimus.

III. Cum Pontifex Indulgentiæ tempus duabus hebdomadibus concluſerit, ideo quartam hujus Quadrageſimæ, & Paſſionis alteram habedomadam in Civitate ſancimus, ſpatium nempe, quod a die 11. Martii ad 24. ejuſdem menſis continetur. In Diœceſi autem hebdomadam Paſſionis, & Majorem hebdomadam edicimus, ſpatium nempe, quod a die 18. Martii ad 31. ejuſdem menſis interponitur, ut qui in Civitate, ac Diœceſi verſantur, præſcriptis operibus commode ſatisfaciant, & Indulgentiam aſſequantur: etenim ipſa non tam facile in Diœceſi, quam in Civitate promulgari poteſt.

IV. Verum de injunctis piis operibus ſermonem habeamus. Licet poſt acceptam etiam immunitatem a Quadrageſimali abſtinentia huic Civitati, ac Diœceſi per Summum Pontificem hoc anno conceſſam, ſingulis Feriis ſextis, ac Sabbatis jejunium ſervandum ſit, nec uſus carnium, nec ova permittantur, idque in majori pariter hebdomada præcipiatur, tamen ſi jejunium fiat, in Civitate quidem Feria quarta, ſexta, ac Sabbato quartæ hebdomadæ, vel hebdomadæ Paſſionis, in Diœceſi autem Feria quarta, ſexta, ac Sabbato ejuſdem hebdomadæ paſſionis, aut Majoris hebdomadæ, idem jejunium pro lucranda Indulgentia ſatis eſſe declaramus, licet iidem dies, uti dictum eſt, jejunio obligentur propter eam immunitatem, quam ſupra commemoravimus.

V. Id vero de eleemoſyna ſtatuere non poſſumus, quæ Indulgentiæ cauſa neceſſaria eſt. Nemo enim poteſt illam ſubrogare, quam ter in hebdomada impendere ſolet, ſi carnibus veſci per Quadrageſimam juxta Pontificis facultatem cupiat. Alia pro Indulgentia præcipitur, alia vero pro eadem immunitate obtinenda: Idem de præcepto Paſchalis Communionis decernendum eſt, quod a Dominica *Palmarum* ad Dominicam *in Albis* circumſcribitur. Nemo ſane putet in Diœceſi, ubi pro comparanda Indulgentia hebdomadæ Paſſionis, ac Palmarum propoſitæ ſunt, eadem Paſchali Communione utrique mandato ſatisfacere. Siquidem, cum diverſa illa ſint, ſemel pro acquirenda Indulgentia, atque iterum Paſchalis præcepti gratia Divina Euchariſtia percipienda eſt. Immo, qui poſt Paſchalem Communionem, & Confeſſionem,

Digitized by Google

nem, lethalem culpam admiſerit, ad Pœnitentiæ Sacramentum rurſus accedere debet, cum Indulgentiam adipiſci deliberet.

VI. Hæc profecto communi Theologorum doctrina confirmantur. Primo enim diſputant, an opera, quæ alioquin debita ſunt, ad parandam Indulgentiam ſatis habeantur; Secundo, an peccatorum confeſſio, tanquam præſcriptum opus neceſſaria ſit, vel tantum requiratur, ut animi ad gratiam, atque Indulgentiam accipiendam præparentur, adeoque ſufficere poſſit eorumdem dolor, & contritio; vel, ſi quis culpæ lethalis innocens ſit, an abſque Sacramento Pœnitentiæ Indulgentiam conſequatur. Primam quæſtionem ita dirimunt, rem totam, ex voluntate concedentis Indulgentiam pendere, qui largiri illam poteſt opera indicens, quæ ob aliam cauſam perſolvi debent. In altera vero quæſtione afferunt, verba ſedulo examinanda, quibus Indulgentia promulgatur. Peccatorum tamen Confeſſionem illi omnino neceſſariam exiſtimant, licet non præcipiatur, qui lethalem culpam contraxerit. Nam Indulgentia pro idoneis tantum conceditur, qua conditione illi carent, qui Sacramento Pœnitentiæ lethalia crimina non expurgaverint, quemadmodum, qui gravi labe inquinatur ad Euchariſtiam rite accedere non poteſt, licet dolorem etiam perfunctum de patratis criminibus animo concipiat; ſed iſporum confeſſio neceſſaria eſt, uti Paſſerious ex Ordine S. Dominici, & P. Viva Societatis Jeſu præſtantes Theologi fuſe demoſtrant (1).

VII. Nos quidem ex allata Nobis Indulgentia clare cognovimus a Summo Pontifice probari jejunium Romæ Feriis quarta, & ſexta, ac Sabbato, licet ratione Quadrageſimæ perſolvendum illud ſit, non tamen ex eadem Indulgentia, quam Pontifex jubet evulgari in hac Civitate, ac Diœceſi quantocyus fieri poteſt, aliquid deprehendimus, ex quo judicari queat, inter opera præſcripta Communionis, & Eleemoſynæ, Paſchalem etiam Communionem, eamque contineri poſſe eleemoſynam, quæ in egenos eroganda eſt illis, ut facultate comedendi carnes in Quadrageſima gaudere poſſint. Ob hanc cauſam ſuperius affirmavimus, jejunium quidem Quadrageſimæ etiam pro Indulgentia ſatis eſſe, eleemoſynam vero pro Indulgentia, & pro immunitate Quadrageſimæ ſimul obtinenda, Communionem quoque pro eadem Indulgentia, & pro Paſchali etiam præcepto ſufficere nullo modo poſſe. Illud pariter aſſeruimus illi neceſſariam omnino eſſe criminum Confeſſionem, qui Indulgentiam expetat, & poſt Confeſſionem in Paſchate peractam gravi iterum culpa teneatur. Accedit ex verbis Pontificis Indulgentiam elargientis haud conſtare, utrum Confeſſionem ſolum exquirat pro diſponendis ad Dei gratiam animis, an vero illam tanquam opus neceſſarium præſcribat. Quare graviſſimi Scriptores hortantur ad Confeſſionem peragendam pro Indulgentia, quamvis nullum lethale crimen admiſſum fuerit: Tunc levia peccata Sacerdoti exponenda, vel etiam lethalia, quæ jam Pœnitentiæ Sacramento deterſa fuerint. Hæc habet Bellarminus (2), qui S. Antonini, Adriani, Cardinalis Cajetani, & Navarri auctoritate utitur; hoc etiam feliciter explicat P. Coſtantinus (3).

VIII. Hæc de injunctis operibus monenda putavimus. Nunc ſupereſt ut populo nobis commiſſo in memoriam adducamus Pœnitentiæ Sacramento crimina quidem, pœnaſque æternas condonari, ſed luendas adhuc temporarias plerumque ſupereſſe. Quare cum perpauci ſuis criminibus ſatisfacere piis operibus contendant, clementiſſimus Redemptor noſter ob ſingularem in nos charitatem hominum calamitati proſpexit, & opulentiſſimum in Eccleſia theſaurum ſuorum meritorum reliquit, quæ per mortem, cruciatuſque ſuos congeſſit; præclara etiam merita B. Mariæ Virginis, Sanctorum Apoſtolorum, Martyrum, aliorumque Cœlitum Eccleſiæ largitus eſt, quibus divitiis ſpiritualibus diſtribuendis Apoſtolorum Principem S. Petrum, Romanoſque Pontifices in ejus locum ſufficiendos præpoſuit. Illos enim ſui Vicarios in terris conſtituit, & claves Regni Cœlorum, plenamque ligandi, atque ſolvendi poteſtatem iiſdem conceſſit.

IX. Id

(1) *In Tractatu de Indulgentiis quæſt. 48. per tot. & quæſt. 41. In Tractatu de Jubilæo quæſt. 8. art. 1. & 3.* (2) *De Indulg. lib. 1. c. 13. §. qu. 3. Controv. tom. 2.*
(3) *Theoric. & Praxi Jubilæi part. 2. cap. 5. quæſt. 3.*

Digitized by Google

IX. Id Clemens VI. his verbis aperte declaravit (1): *Quem quidem Teſaurum non in Sudario repoſitum, non in agro abſconditum* (de merito Paſſionis Chriſti Domini infinito res agitur) *ſed per Beatum Petrum Cœli Clavigerum, ejuſque Succeſſores ſuos in terris Vicarios commiſit Fidelibus ſalubriter diſpenſandum &c. Ad cujus quidem Theſauri cumulum Beatæ Dei Genitricis, & omnium Electorum a primo Juſto uſque ad ultimum merita adminiculum præſtare noſcuntur.* Inſuper S. Thomas, & S. Bonaventura ſapientia, ac ſanctitate clariſſimi, licet in variis opinionibus diſſimiles eamdem rem confirmarunt centum annis, priuſquam Clemens VI. ſuam Decretalem conficeret; quod Cardinalis Pallavicinus (2), & Doctor Eſtius ſapienter advertunt (3).

X. Hac divina facultate præditi Pontifices hunc Theſaurum ſæpius recludunt, & legitimis adducti cauſis variis temporibus nunc limitatam, nunc pleniſſimam pœnarum omnium remiſſionem impertiunt, quas vel in hac vita, vel in Purgatorio ob ſcelera noſtra luere debemus. Olim non adeo liberales Pontifices extiterunt, uti S. Thomas teſtatur (4); qui tradit, Indulgentiam quinque annorum tribui illis conſueviſſe, qui trans mare poſiti ad inviſenda Sanctorum Petri, & Pauli templa Romam ſe conferebant; trium annorum Indulgentiam illis, qui ob eamdem cauſam ultra Montes degentes ad Urbem profecti eſſent; unius vero anni Indulgentiam iis, qui ex vicinioribus Provinciis hoc iter ſuſciperent. Cum tamen hoc tempore ob graviſſimas rationes pœnæ a Canonibus præſcriptæ rurſus induci nequeant (5), majori liberalitate Pontifices utuntur, ut Fideles impenſius ad Deum confugiant, cum neceſſitas poſtulet, ut cultus Deo præſtetur, & animarum ſaluti facilius provideatur: *Reſpondemus* (ait Bellarminus (6), *Teſaurum meritorum Chriſti, & Sanctorum eſſe veram cauſam, cur Indulgentiæ concedi poſſint; ſed præter iſtam cauſam requiri aliam, quæ moveat ad diſpenſandum Theſaurum hoc tempore potius, quam alio, & nunc magis, nunc minus liberaliter: non enim debent Pontifices relaxare pœnitentialem ſatisfactionem, neque recurrere ad Theſaurum, niſi quando judicant, id eſſe neceſſarium, & utile ad gloriam Dei, & animarum ſalutem.*

XI. Hujus liberalitatis cauſas expendere pretermittimus, atque utrum æqualitas quædam inter opus injunctum, & Indulgentiam intercedat. *Obſervandum eſt* (proſequitur Bellarminus) *juſtam quidem ſemper cauſam requiri, ſed non eſſe ſubditorum judicare, utrum cauſa ſit juſta, vel injuſta, debent enim ſimpliciter exiſtimare, juſtam eſſe.* Ad nos pertinet ſummas Deo gratias exſolvere, qui his temporibus verſamur, quibus hic cœleſtis Theſaurus frequenter, ac liberaliſſime patet. Ad nos etiam ſpectat omnem curam impendere, ut his ſpiritualibus divitiis cumulemur, ea diligenter fructuoſeque opera perficientes, quæ decernuntur, quæ ſi negligenter ſuſcepta fuerint, Theſaurum Indulgentiæ nequidquam expetimus. Sanctus Pontifex Gregorius VII. (7) Remigio Epiſcopo plenariam Indulgentiam largitus fuit: *Abſolutionem peccatorum tuorum, ſicut rogaſti, auctoritate Pincipis Apoſtolorum fulti, tibi mittere, dignum duximus; ſi tamen, bonis operibus inhærendo, commiſſos exceſſus plangendo, quantum vulneris, corporis tui habitaculum Deo mundum templum exhibueris.* Cardinalis autem Baronius (8) poſtquam eam ſententiam expoſuit, *Ut appareat* (inquit) *Sedis Apoſtolicæ Indulgentias illis communicari, qui quantum ſuppetunt vires, bene operari non prætermittunt; non autem ignavis otioſis, ac negligentia torpeſcentibus.* Cardinalis Cajetanus (9) ad obtinendam indulgentiam cenſuit non modo præſcriptis operibus ſatisfaciendum, ſed etiam neceſſario deliberandum, ſalutari pœnitentia criminum labes peculiariter expiare; id qui facere contemnat, cum poſſit, nullum ex Indulgentia fructum percipere. Cardinalem Cajetanum Navarrus (10) quoque ſequitur; licet alii plures eam ſententiam nequaquam probent; & nos ipſi, quibus opinionum novitas

(1) *In decretali*: Unigenitus *inter Extravagantes commun. de Pœnit. & Remiſſionibus.*

(2) *In Hiſt. Concil. Trid. lib. 2. c. 5. n. 8.* (3) *In lib. 4. Sentent. diſtinct. 20. §. 4. & 5.*

(4) *In 4. diſt. 20. qu. 1. art. 3. quæſtiunc. 2. ad quartum.* (5) *Card. Pallavicin. in ſua allata hiſt. lib. 24. c. 12. a. 6.* (6) *In Tract. de Indulgent. lib. 1. c. 12. in to. 2. ſuarum controv.* (7) *Lib. 1. Epiſt. 34.* (8) *Ad annum. Chriſti 1073. n. 71.* (9) *In Tract. 10. de ſuſcipient. Indulg. quæſt. 1.* (10) *In Tract. de Jubilæo. & Indulg. notabil. 21.*

Digitized by Google

vitas diſplicet, illam pariter omittamus. Nullum quippe Diploma Pontificium pro concedendis Indulgentiis unquam vidimus, in quo ea ſingularis conditio præferatur. Singulis tamen Cardinalis Bellarmini (1) doctrinam proponendam ducimus: *Accipiunt prudentes Chriſtiani Pontificias Indulgentias, ut ſimul etiam ſtudeant dignos pœnitentiæ fructus facere.* Illam Cardinalis Pallavicinus cum de uſu Indulgentiarum ſermonem habet, his verbis explanat (2): *Neque ſane Fideles Indulgentiarum cauſa negligentes fiunt, ut pro expurgandis criminibus alia pietatis opera Deo minime perſolvant. Cum enim ancipites ſint, utrum reipſa Indulgentiam ſibi meruerint, ſtimulo quodam incitantur, ut pro cœleſti hoc Theſauro tutius comparando varias ſalutaris pœnitentiæ rationes aggrediantur; ex alia parte injuncta pietatis opera, ſi ſiant, ſtudium religionis adaugent, & quamdam facilitatem inducunt, ut illis ſimilia ſuſcipiantur, quod ferme quotidiana experientia comprobatur.*

XII. Poſtremo notum facimus a Summo Pontifice facultatem tribui Confeſſariis, ut opera præſcripta aliis commutent, cum de Monialibus agitur, ſeu de Oblatis, Puellis, aliiſque Regularibus Clauſtro detentis, & reliquis omnibus, qui corporis ægritudine, vel alia legitima cauſa impediti perficere nequeant opera, quæ ſuperius enumeravimus.

INSTITUTIO LIV.

De Conviviis, quæ parari ſolent in Diœceſi, cum Officia pro Defunctis indicuntur. Quam magnum diſcrimen inter veteres Chriſtianorum Agapas, & recentia convivia intercedat. Quot detrimenta, & quam gravia ex his dimanent. Eadem convivia vehementer improbantur. Ratio præſcribitur conſervandæ pecuniæ, quæ confertur, dum Officium celebrari debet.

I. CUm Divina Officia in hac noſtra Diœceſi indicuntur pro aliquo Defuncto, aut pro univerſis Fidelibus, qui in Purgatorio cruciantur, a quibuſdam Parochis convivia inſtitui nobis delatum fuit, quibus interſunt cæteri Parochi, ac Sacerdotes, qui rem divinam in illa Eccleſia confecerant, ſanctoque Officio cum reliquis perſuncti ſunt.

II. In aliis locis hujus pariter Diœceſis Officia decernuntur pro Meſſis conſervatione; pecunia congeritur, & plura Miſſarum Sacrificia peraguntur ab accitis Parochis, & Sacerdotibus, qui deinde ad menſam vocantur ab Eccleſiæ Cuſtode, ſeu Præfecto, & non ſemel Sæculares etiam cum viris Eccleſiaſticis in his conviviis permiſcentur.

III. Qui de illis, eorumque cauſis, ac de convivarum conditione ſermonem audiat, ejuſmodi convivia illis comparanda putabit, quæ veteres Chriſtiani nuncupabant *Agapas*, & quæ Tertullianus *cap. 39. Apologetici* his verbis Senatui Romano plane recenſet: *Inopes quoque refrigerio iſto juvamus &c. Nihil vilitatis, nihil immodeſtiæ admittit: non prius diſcumbitur, quam oratio ad Deum prægustetur. Editur, quantum eſurientes cupiunt, bibitur, quantum pudicis eſt utile: ita ſaturantur, ut qui meminerint, etiam per noctem adorandum Deum ſibi eſſe: ita fabulatur, ut qui ſciant, Dominum audire: Oratio convivium dirimit.*

IV. Ipſe Plinius, licet Ethnicus, cum de Chriſtianorum conviviis ad Trajanum ſcriberet quæ in ipſorum cœtibus fieri ſolebant, caſta, ſanctaque fuiſſe teſtatur.

V. Non hæc ſane ad nos perferuntur de conviviis, quæ ob allatas ſuperius cauſas in hac Diœceſi ſtatui conſueverunt. Etenim non ignoramus ſæpius accidiſſe, ut immoderatæ lætitiæ, vino, epuliſque plus æquo nonnulli indulſerint, remotiſque menſis reliquum diei alea contriverint.

VI. Ex his corruptelis aliæ quoque non levis momenti dimanare ſolent. Aliqui inter Parochos ejuſmodi convivia ſuis expenſis inſtituunt, quod moleſtum, ingratumque plurimis eſt, qui licet rei familiaris anguſtia premantur, tamen ſibi propoſitum exemplum ſequi coguntur. Inſuper aliqui Præfecti, ſeu Cuſtodes magno ſumptu, atque opulentia menſam paraverunt; hinc ſequitur, ut cæteri non ita facile eamdem provinciam ſuſcipiant.

VII. Ali-

(1) *Loco allato cap. 12. §. Ad tertium.* (2) *In eodem cap. 12.*

Digitized by Google

VII. Aliqui vero Parochi, & Cuſtodes quoque conſilium ineunt plenum utilitatis, ne privatæ ipſorum res capiant detrimentum. Scilicet ut menſam ſplendidius extruant, & convivas lautius excipiant, partem ejus pecuniæ retinent, quæ pro expiatione Defunctorum impendi deberet, vel in Sacris Deo perſolvendis ut præſentes calamitates longe depellat. Quamobrem Fideles aliqui ſubſidium Defunctis reddere prætermittunt, infenſi per Urbem ſermones feruntur, vetereſque, ac recentes quærimoniæ excitantur, Sacerdotes laute vivere iis ſtipendiis, quæ pro Miſſarum Sacrificiis, vel Defunctis ſublevandis conſeruntur.

VIII. Librum primum Regum, & alios qui ſequuntur percurrentes (1), exemplo Summi Sacerdotis Heli vehementer commoti ſumus. Ipſe quidem pietatem excolebat, ſed ejus liberi pravis adeo moribus imbuti erant, ut in Sacris Litteris *Filii Belial* nuncupentur: *Porro filii Heli filii Belial neſcientes Dominum, neque officium Sacerdotum ad populum*. Inter cætera illud maximum crimen commemoratur, quod lautiores, ac magis delicatas victimæ partes ſibi deligebant, priuſquam Deo offerretur, licet *cap. 7.* Levitici deſignatæ eſſent victimæ partes, quæ ad Sacerdotem pertinerent, ſive de Sacrificio *pro peccato* ageretur, ſive de Sacrificio, quod *Hoſtia pacifica* vocabatur (2).

IX. Heli quidem liberos ſuos redarguit: *Quare facitis res hujuſmodi, quas ego audio, res peſſimas, ab omni populo? Nolite, filii mei; non enim eſt bona fama, quam ego audio, ut tranſgredi faciatis populum Domini*. Sed quia nulla emendatio ſecuta eſt, nec ſermone Prophetæ ſuper hac re, ut debuerant, permoti ſunt, univerſus Iſrael, & ipſe pariter Heli maximis calamitatibus oppreſſi fuerunt, quæ in Sac. Litteris ita recenſentur (3): *Fugit Iſrael coram Philiſthiim, & ruina magna facta eſt in populo: inſuper & duo Filii tui mortui ſunt, Ophni, & Phinees, & Arca Dei capta eſt. Cumque ille nominaſſet Arcam Dei, cecidit de ſella retrorſum juxta oſtium, & fractis cervicibus mortuus eſt: ſenex enim erat vir, & grandævus, & ipſe judicavit Iſrael quadraginta annis*.

X. Itaque, ſi liberi Heli tam gravi pœna affecti fuerunt, qui aliquid auferre non dubitarunt ad legis antiquæ ſacrificium pertinens, quod ſacrificia noſtra, tanquam figura, ſolum præſeferebat; Si parens quoque ipſorum, qui non adeo ſevere filiorum impudentiam arguit, repentinæ mortis ſupplicio pœnas dedit, quid de Sacerdotibus noſtris ſtatuendum videbitur, qui partem ſtipendiorum pro ſacris faciendis in conviviis apparandis inſumunt? Quid timendum nobis erit, ſi hujus improbitatis conſcii, eos tantum leviter corrigamus; nec eo deveniamus, ut graviſſimo malo ſatis idoneum remedium afferatur?

XI. Quare, ut ſupremi Numinis indignationem longe a nobis, noſtriſque Sacerdotibus arceamus, illud ſolum opportunum remedium invenimus, ſi ejuſmodi convivia penitus interdicantur, & ratio ſtipendiorum expoſcatur, quæ pro indicendis per Diœceſim Officiis traduntur.

XII. Ideo convivia hæc prohibenda ſtatuimus, quia hac pœna abrogantur conſuetudines, quæ initio videbantur innocentes, ac deinde curſu temporis mali alicujus periculum, aut ſuſpicionem inducunt. P. Suarez hac re diligenter examinata ita ſubdit (4): *Unde concludo conſuetudinem poſſe eſſe irrationabilem, etiamſi ex materia mala non ſit, ut patet, ſi contingat, materiam ejus eſſe indecentem, vel habere aliquid periculi, vel incommodi, ſi publice, & communiter introducatur, & nihilominus nec per ſe mala ſit, nec prohibita jure aliquo poſitivo*.

XIII. Hic fas eſt in memoriam revocare ab ipſis Apoſtolis inſtitutum fuiſſe, ut, percepta Divina Euchariſtia, Fideles ad modeſtam ſimul menſam accumberent. S. Paulus eam diſciplinam commemorat, & graviter queritur egenos ab eo conventu ſecludi (5): *Convenientibus vobis in unum, jam non eſt Dominicam cœnam manducare. Unuſquiſque enim ſuam cœnam præſumit ad manducandum; & alius quidem eſurit, alius autem ebrius eſt. Num quid domo non habetis ad manducandum, & bibendum? aut Eccleſiam Dei contemnitis, & confunditis* eos,

(1) *Cap. 2.* (2) *Thom. 1. 2. quæſt. 102. art. 3. ad octavum.* (3) *In eodem lib. 1. Regum cap. 4.* (4) *In Tract. de Legibus l. 7. cap. 6. n. 11.* (5) *Epiſt. 1. ad Corinth.*

Digitized by Google

eos, qui non habent? Ea conſuetudo pluribus ſæculis permanſit, ita ut in Gangrenſi Concilio (1) contra Euſthatianos anathema ſancitum fuerit, qui in privatas domos conveniebant, ſpernentes templum adire, ut cum reliquis Fidelibus *Agapas* celebrarent: *Si quis contemnat eos, qui Agapas ex Fide faciunt, & propter Dei honorem Fratres convocant, & nolit vocationibus communicare, parvipendens, quod geritur, anathema ſit*. Attamen paulo poſt graves corruptelæ cum his cœnis admixtæ fuerunt, ut eas penitus auferendas Eccleſia cenſuerit, uti ex Laodiceno Concilio deprehenditur (2): *Non oportet in Baſilicis, ſeu Eccleſiis ſic dictas facere Agapas, & in domo Dei manducare, & accubitus ſternere*.

XIV. Similes Agapas Fideles inſtaurabant, cum dies feſtos Martyrum celebrari, vel Eccleſias dedicari contingeret, & etiam cum funera ducerentur (3). Verum S. Ambroſius illas Mediolani graviſſimis de cauſis prohibuit, & S. Auguſtinus Epiſtola 64. Aurelium Carthaginenſem Epiſcopum hortatus eſt, ut idem remedium adhiberet: Quare in tertio Carthaginenſi Concilio hæc ſancita fuerunt, ſuadente eodem Aurelio (4): *Populi etiam ab ejuſmodi conviviis, quantum fieri poteſt, prohibeantur*.

XV. Conſtituimus etiam, ut ratio de eleemoſynis a Fidelibus oblatis exigatur: Cum enim hæc doceat S. Thomas (5): *ſed, quantum ad effectum eleemoſynæ, patitur detrimentum* (de Anima Defuncti ſermo eſt, *non quidem ut pro hujuſmodi tarditate puniatur, ſed quia remedium ei non adhibetur, dum ſuffragia differuntur, ex quibus plurimum juvaretur*; cum hæc ita ſint, quid dicendum videbitur, ſi non modo pro Defunctis ſuffragia protrahantur, ſed pecunia pro illis collata in alium uſum convertatur, ex quo nullum emolumentum in Fideles eam pecuniam ſolventes redundat? Accedit, quod Miſſæ Sacrificium infinitam quidem virtutem, ac pretium continet, ſi ipſius ſufficientia perpendatur, non vero ſi de efficacia ratio habeatur: ex quo beneficium illud ſane maximum dimanat, ut eadem ſuffragia ſemper augeantur; quamobrem, ſicuti invigilandum neceſſario eſt, ut pro ſtipendiorum numero ſacra quoque fiant, ita profecto de ipſis ſtipendiis, ac de Miſſarum Sacrificiis ratio poſtulari omnino debet.

XVI. Nos igitur hoc decreto per Diœceſim univerſam omnia convivia prorſus interdicimus, quæ parari ſolent, cum Officia pro Defunctis, pro Meſſis conſervatione, aut aliis de cauſis indicuntur: Iiſdem Parochis, & Cuſtodibus, ſeu Præfectis, quibus eleemoſynæ pro his Officiis peragendis committuntur, omnino præcipimus, quidquid acceperint in peculiarem libellum referre, idque ſcripto illius teſtimonio comprobare, qui eleemoſynam præbuerit. Si litteras is neſciat, ſigno Crucis efformato coram duobus teſtibus rem confirmet; cum ex capſula eleemoſynæ depromuntur, quidquid deſumptum fuerit in libello adnotetur, & a Parocho, ac cœteris obſignetur, qui alteram capſulæ clavim cuſtodiunt: Miſſarum numerus eodem libello deſcribatur, qui Sacerdotum celebrantium teſtimonio comprobabitur. Alii quoque neceſſarii ſumptus pro Officiis conficiendis explicentur, ut, cum in examen res vocabitur, *quid receptum*, *quidve expenſum* fuerit, clare demonſtretur.

XVII. Hæc ratio Vicario Foraneo reddenda videretur; pro Officiis autem, quæ in ipſius Vicarii Eccleſia fiunt, ſeniori Vicariatus Parocho perſolvenda eſſet: Cum tamen experientia compertum ſit, hujus Diœceſis Vicarios Epiſcopis *in partibus* comparari poſſe, cum honoris titulum ſine ullo pondere ſuſtineant, hoc tamen diſcrimine inter Epiſcopos, ac noſtros Vicarios Foraneos, quod illi Turcarum perfidia impediti ſuis muneribus perfungi nequeunt, Vicarii autem, licet per nos admoniti, firmatique noſtra auctoritate, hominum tamen ratione, vel timore ducti ſuum munus prætermittant, ut quietam vitam exigant, neminem offendant, & præclara quadam conditione ornati ſolum videantur. Cum igitur Vicarii Foranei hujuſmodi ſint, ipſos huic negotio præficere omittimus, eos ſolum monentes, ut accepti, expenſique rationem paratam habeant eo modo, quem ſuperius oſtendimus. Siquidem deliberavimus, Conventus, qui in hac Diœceſi inſtituti quondam fuerunt, re[illegible], quos in Civi-

(1) *Can. 11.* (2) *Can. 28.* (3) *Baronius ad annum Chriſti* 57. [illegible] 130. *& ſeqq.*
(4) *Can. 30.* (5) *In Quodlibet 6. art. 13.*

Digitized by Google

Civitate Vicarii Foranei celebrabant. In illis decernentur, qui libellos expenſi, & accepti, uti dictum eſt, cognoſcant, & aperte conſtabit, an vicarii Foranei reliquis muneris ſui partibus ſatisfaciant.

XVIII. Confidimus, Parochos omnes hæc noſtra juſſa libentiſſime facturos, quibus etiam Dei cultus continetur. Ut facilius pareant, exemplum Sanctæ Monicæ Matris S. Auguſtini ipſorum oculis ſubjicimus. S. Ambroſius convivia probibuerat, quæ diebus feſtis Martyrum, & in ducendis funeribus Mediolani proponebantur; ſed ejuſmodi Decretum in Africam aduc delatum non fuerat. Quare Sanctiſſimæ mulieri, cum Mediolani verſaretur, hæc accidiſſe Sanctus Auguſtinus memoriæ prodidit (1): *Itaque, cum ad memorias Sanctorum, ſicut in Africa ſolebat, pultes, & panem, & merum attuliſſet, atque ab Oſtiario prohiberetur, ubi, hoc Epiſcopum vetuiſſe cognovit, tam pie, ac obedienter amplexa eſt, ut ipſe mirarer, quod tam facile accuſatrix potius conſuetudinis ſuæ, quam diſceptatrix illius probibitionis effecta ſit.* Expendant ſecum Parochi ea lege teneri, ut non ſolum in hoc negotio, ſed in cæteris etiam nobis pareant. Id polliciti ſunt, cum Ordines, & Parochiam a nobis, aut Deceſſoribus noſtris acceperunt, quibus omnibus cultum, & obedientiam promiſerunt. Poſtremo ipſis notum facimus, Epiſcopum non eſſe cum aliquo Concionatore, vel Sacrarum expeditionum Miniſtro conferendum, ita ut ſolum arguere, monere, atque hortari juſſa detrectantes poſſit, nec alias rationes inire, ut eorum pervicaciam expugnet, facultatem coercendi a Sede Apoſtolica obtinet Epiſcopus, qua nos uti ſtatuimus, decernentes, decem argentea ſcutata ab illis perſolvenda, qui parere recuſaverint iis omnibus, quæ præſcripſimus, ſeu de conviviis agatur, ſeu de illis, qui accepti, expenſique rationem non referant, vel fraudem aliquam intermiſceant. Dimidium ſolvendæ pecuniæ delator conſequetur, pars altera Parochiæ egenis in ſubſidium erogabitur.

INSTITUTIO LV.

De Paſchali præcepto in propria Parochia adimplendo. Eidem præcepto minime illum ſatisfacere, qui Sacram Eucbariſtiam percipit extra ſuam Parochiam. Quid ſtatuendum ſit de iis, qui in Monaſteriis Regularium inſerviunt, quid judicandum etiam de Sacerdotibus. Quæ ratio tenenda ſit cum pervicacibus, cum monentur obtemperare Paſchali præcepto. De pœnis, quas ſubeunt, illi, qui Interdicto obligati jam fuerunt.

I. IN poſtrema Synodo, quam Cardinalis Jacobus Boncompagnus Deceſſor noſter celebravit, ſancitum fuit, Paſchalis Communionis præceptum a Dominica *Palmarum* uſque ad Dominicam in *Albis* concludi (2); ad celebritatem uſque Aſcenſionis Domini monendos a Parochis pervicaces, ut juſſa faciant: poſtea denunciandos, qui parere detrectaverint, vel quos Sacra Euchariſtia indignos deprehenderint.

II. Nos autem alio loco (3) ediximus in eos, qui in Paſchate ſumere Euchariſtiam prætermiſerint, ut die 28. menſis Septembris in porticu noſtræ Metropolitanæ publice exponerentur, uti factum eſt, illorum nomina, qui ſaltem Euchariſtiam percipere omiſerint octava die Septembris, cum Feſtum Nativitatis Beatæ Virginis peragitur: eodem decreto admonuimus, aliud conſilium ſuper hac re, aliamque rationem a nobis in poſterum ſuſcipendam: Itaque rurſum indicimus ea, quæ in ipſo Decreto, & omnia, quæ in allata Synodo Cardinalis Boncompagni continentur, uti ſuperius indicavimus: Nomina quoque illorum, qui Paſchali mandato non paruerint, in Diœceſi Parochiæ foribus affigi decernimus, in Civitate autem foribus Metropolitanæ, vel ſub ejus porticu die 15. Auguſti, cum Feſtum Aſſumptionis Beatæ Virginis celebratur; quos etiam ab Eccleſiæ ingreſſu interdictos eodem die declarari conſtituimus, niſi forte triduo ante ipſam celebritatem de percepta Sacra Euchariſtia protulerint.

III. Sed

(1) *Lib. 6. confeſſion. cap. 2.* (2) *Cap. 3. lib. 2.* (3) *Inſtit. 45.*

Digitized by Google

III. Sed quoniam plura negligenter, plura etiam magna cum difficultate perfici cognoſcimus vel a Parochis, vel ab iis, qui Parochiæ præcepto ſatisfacere debent, aut pro iis denunciationibus, quæ fieri ante interdictum in pervicaces conſueverunt, ideo in eam neceſſitatem adducti ſumus, ut perpauca alia ſubjiciamus.

IV. Ac primum aliqui Rectores Eccleſiarum facile negligunt, illorum nomina Patri Pœnitentiario ſcripta referre, qui ad divinam Euchariſtiam in Paſchate non acceſſerunt, vel ea prorſus indigni judicati ſunt. Quare ne graviſſimum hoc malum invaleſcat, ſingulis Parochis tum Civitatis, tum Diœceſis præcipimus, ut intra deſignatum temporis ſpatium Patrem Pœnitentiarium admoneant, ſi forte aliquis in Paſchate Euchariſtiæ Sacramentum haud ſumpſerit, aut ob ſingularem Dei miſericordiam præceptum ejuſmodi nemo violaverit: ipſius Pœnitentiarii juſſu ad pronunciandum in contumaces Interdictum devenient. Qui hæc facere contempſerint, pœnas noſtro arbitrio ſtatuendas perſolvent.

V. Sed jam ſermonem ad eos convertamus, qui hoc præcepto adſtringuntur. Inſtitutionem evulgavimus 18. loco hujus libri poſitam, qua pro jure Parochiali contra plurimorum opiniones ſtatuimus, Paſchalem communionem in propria cujuſcumque Parochia peragendam, nec impleri præceptum, ſi in noſtra Metropolitana Sacra Euchariſtia ſumatur. Porro jus Parochorum, quod nos tuendum ſuſcepimus, eorum negligentia ita imminutum eſt, ut nihil pene ſupereſſe videatur; nam illos tantum ex populo, qui velint, ad Sacram Communionem in Parochia excipiunt, cæteris in agrum commigrandi poteſtatem, etiam in hebdomada majori facile concedunt, ſatiſque habent, ſi in Urbem redeuntes aliquod teſtimonium peractæ Communionis afferant ab ejuſdem agri Parocho obſignatum; ita ut plures inveniantur, qui conſueta Parochi Indulgentia perducti per plures annos ad Parochiam, nequidem in Paſchate, acceſſerint, & alibi Divinam Euchariſtiam perceperint.

VI. Id quidem in aliquibus Conciliis Provincialibus, & Diœceſanis alias permiſſum fuiſſe non ignoramus. In Burdigalenſi anno milleſimo quingenteſimo octogeſimo tertio hæc ita decernitur c. 11.: *Nemo extra ſuam Parochiam abſque Rectoris ſui facultate alio ſe conferat hoc Sacramentum percepturus*. In Aquenſi vero, quod celebratum fuit anno 1585. (1) *Nec ulli liceat illud ſumere ab alio, quam a proprio Parocho, vel de ejus licentia*. Idem in plurimis Conciliis in Italia coactis decretum fuit, ac præſertim in ſecundo Provinciali, quod Mediolani Sanctus Carolus habuit (2): *Niſi item, qui ab Epiſcopo, propriove Parocho facultatem ſcripto conceſſam exhibuerint alio loco communicandi*. Quoniam vero Parochi nimia facilitate in his facultatibus tribuendis utebantur, idem Sanctus Carolus in undecima Diœceſana Synodo relatis iis, quæ in ſecunda provinciali ſanxerat, eam facultatem alternatim concedi vetuit, videlicet a Parocho, & ab Epiſcopo, ſed illam ſibi tantum reſervavit (3): *Cui Decreto hæc præterea cautio adhibeatur, ne cuiquam, eadem propoſita pœna, alibi Communionem Sacram accipere liceat, etiam conceſſu, permiſſuque Parochi niſi id ſcripto nos probaverimus*. Urbanos itaque Parochos ſerio monemus, ne ejuſmodi facultatem ita facile elargiantur; caveantque diligentius, ne aliquis ex ſuo populo ſibi de illorum facultate nimium confidens, alio commigret Sanctiſſimam Euchariſtiam percepturus. Si aliter fiat, S. Caroli propoſitum exemplum, conſiliumque ſequemur.

VII. Deprehendimus etiam in controverſiam revocari, an ſæculares, qui Monialibus, aut Regularibus inſerviunt, ad Parochiam pro ſumenda Paſchali Communione ſe conferre debeant, an vero in Eccleſiis ipſorum Regularium, aut Monialium præcepto ſatisfacere judicentur. Pro quo Tridentinum Concilium tres neceſſarias conditiones enumerat, ut nempe *actum inſerviant; intra eorum ſepta, ac Domos reſideant; ac ſub eorum obedientia vivant* (4). Quare Parochiam adire debet in Paſchate, qui aliqua ex his conditionibus careat, licet in æde verſetur, quæ pertineat ad Monaſterium, eique conjungatur, ipſiuſque circuitu per muros exterio-

(1) *Tit. de his, quæ ad Sacramentum Euchariſtiæ pertinent*. (2) *Decreto* 41. *tit.* 1.
(3) *Tit. monita executionis Decretorum, quæ ad Sacramentalia, & Sacramenta pertinent*.
(4) *Seſſ.* 24. *cap.* 11. *de reform.*

Digitized by Google

teriores includatur: Quippe per *Domum* Monaſteria, per *Septa* vero Clauſtra a Tridentina Synodo intelliguntur. Quod Scriptores unanimes affirmant (1).

VIII. Idque Sacræ Concilii Congregationis pluribus ſententiis comprobatur, quarum nos ipſi exemplaria cognovimus (2). Cum autem ejuſdem Congregationis Secretarii munere fungeremur die 22. Novembris anno 1721. propoſitum fuit (3): *An famuli, & famulæ Monialium ſæculares degentes in manſionibus ſitis in Atriis Monaſteriorum muro circumvallatis, & quæ ſunt contigua Monaſteriis, & habent portam, quæ clauditur, teneantur recipere Sacramentum Eucharistiæ tempore Paſchali a Parochis, in quorum Parochiis Monaſterium, & Manſiones ſitæ ſunt*. Die 19. Septembris anno 1722. reſponſum fuit: *affirmative, & amplius*: quo vocabulo *Amplius* Cardinales omnes fuiſſe unanimes declaratur, nullamque in poſterum de eadem re ſatis clara quæſtionem habendam.

IX. Non ignoramus pariter, Sacerdotes in Paſchate ea lege non obſtringi, ut a ſuis Parochis Communionem accipiant, vel in Parochia rem divinam faciant, ut Roſignolius aſſerit (4) plurium ſcriptorum auctoritatibus confirmatus. Sed etiam cognitum habemus, Sacerdotes aliquos raro per annum in hac Diœceſi Sacro peragendo vacare, eam opinionem re ipſa probantes, quam S. Pius V. ex libris Cardinalis Cajetani deleri juſſit, nempe levi culpæ ſolum obnoxios eſſe, qui nulla animarum cura præditi, nunquam per anni curſum Sacrificium Miſſæ celebraverint. Siquidem Sanctus Thomas (5), ac deinde reliqui Theologi fere omnes docent a Presbytero, licet nulli Eccleſiæ præpoſito, lethale crimen admitti, niſi ſolemnioribus Feſtis Sacrum conficiat, quod etiam Tridentina Synodus (6) indicat, & Juveninus in quinta diſſertatione de Sacramentis commemorat (7). Quare ſi Sacerdotes ejuſmodi ne quidem in Paſchate Sacrificium Miſſæ agere velint, aut impediantur, Euchariſtiam ex manibus Parochi ſuſcipiendam ipſis declaramus, ut præcepto ſatisfaciant: tunc enim ipſos velut inter laicos adnumeramus, uti Roſignolius idem teſtatur (8).

X. Poſtremo de citatione verba facienda ſunt, quæ evulgari debet, antequam Interdictum pronuncietur. Illa igitur, ne contrarium aliquid contingat, per Scribam deſignatum Curſori commendabitur, eamque Curſor pervicacibus ipſis tradet, ac deinde rem perfectam refert. Quod ſi impedimentum aliquod obvenerit, veluti ſi contumaces e priſtinis ædibus in aliam partem migraverint, quæ prorſus ignoretur, vel in aliquem locum ſeceſſerint, quem non audeat Curſor contingere, id ſtatim per Curſorem ad Scribam eumdem deferatur, & tunc foribus Eccleſiæ Parochialis figatur citatio, ubi pervicaces ipſi Paſcali tempore divinam Euchariſtiam ſumere tenebantur; & hac ratione ſatis huic negotio conſultum judicamus. Si hanc propoſitam normam Curſor minime ſervaverit, *ipſo facto* munere ſuo ſpoliatum illum edicimus.

XI. Porro die 18. Septembris anno jam præterito noſtræ Metropolitanæ foribus illorum nomina fuerunt expoſita: qui intra conſtitutum temporis ſpatium Paſchalem Comunionem omiſerant, iidemque ab ingreſſu Eccleſiæ declarati ſunt interdicti, & ſine Eccleſiaſtica ſepultura, ſi forte in tam miſera conditione vita decederent juxta Lateranenſe Concilium (9), ac Decretum poſtremæ Synodi per Cardinalem Jacobum Boncompagnum habitæ (10). Nihilominus ex ipſis aliqui non acceſſerunt, ut Interdicto liberentur: ideoque tanquam appendicem hujus noſtræ inſtitutionis ſubjicimus, Eccleſiam ipſis ingredi non licere, ut rei ſacræ, divi-

niſ-

(1) *Navarrus de Regularib. comment.* 4. *num.* 44. *in principio. Bonacina. Oper. Moral. tom.* 1. *tit. de Clauſura, quæſt.* 1. *punct.* 1. *num.* 2. *&* 3. *Sanchez ad præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 25. *num.* 9. (2) *Maceraten. variar. reſolut. lib.* 1. *reſol.* 18. *num.* 4. *Card. de Luca de Juriſdictione diſc.* 4. *num.* 9. (3) *In Cauſa Lauden. Jurium Parochi alium die* 14. *Aprilis anno* 1685. *lib.* 35. *Decretorum fol.* 187. *In Cauſa Spoletin. Jur. Paroch.* 19. *Apr.* 1692. *lib.* 42. *Decretorum fol.* 234. *In Cauſa Barcinon.* 21. *Januar.* 1713. *In Cauſa Ulyſſiponen. Occidentalis.* (4) *De Euchariſtia tom.* 15. *arti.* 3. *qu.* 7. *num.* 50. (5) 3. *Part. quæſt.* 81. *art.* 10. (6) *Seſſ.* 23. *cap.* 14. (7) *Quæſt.* 7. *cap.* 1. *art.* 1. (8) *Loco ſuperius allato.*

(9) *Cap. Omnis utriuſq. ſexus de pænitentiis, & remiſſionibus.* (10) *Loco Superius allato.*

Digitized by Google

niſque Officiis interſint. Id ſolum a Theologis in dubium revocatur, an templum adire poſſint, ut preces tantum Deo perſolvant, uti ex Canone *Latorem* cap. 33. quæſt. 2. deprehenditur: *Ita ut per annum integrum Eccleſiam non ingrediatur, ſed ante fores Baſilicæ orans, & deprecans Deum perſeverent*. De hoc fuſius agit Nogueira (1). Monendum pariter eſt, rem divinam confici non poſſe, ſi unus ex iis interdictis in Eccleſia verſetur, quos etiam per Eccleſiæ (2) Miniſtros depellendos Canones decernunt: his adductus Suarez hæc ſcripta reliquit (3): *Ad Eccleſiæ Miniſtros ſpectat ex proprio officio expellere indignos a participatione Divinorum, & removere eos, quos Eccleſia removet, ac denique procurare, ut cenſuræ Eccleſiaſticæ obſerventur; & ideo merito peculiaris obligatio eis imponitur excludendi interdictos, quando celebrant*. Solum ambigitur, an id fieri debeat, cum vis haud ſufficere, vel aliquis tumultus excitari poſſe videatur: tunc enim idem Suarez hæc tradit (4): *Quando locus non eſt interdictus, ſed tantum adeſt perſona interdicta, & per vim cogi non poteſt, probabile mihi videtur, non debere Sacerdotem ob eam cauſam omittere Miſſam: quod non aſſero ſine formidine, quia non video caſum expreſſe tractatum, & definitum ab Auctoribus: cenſeo tamen practice probabile*. Inſuper præcipimus, ut proxime ineunte Paſchatis tempore ad Euchariſtiam ſumendam, ſi forte acceſſerint, minime admittantur, ſed palam amoveantur, niſi prius oſtenderint Interdicto contra ipſos evulgato per nos, aut Delegatum noſtrum fuiſſe abſolutos. Nam omiſſa controverſia, an *caput nuper, de ſententia Excommunicationis*, quo ſtatuitur, cenſuram a Confeſſario, vel Paroco ſolvi poſſe, cum illam Epiſcopus ſibi tantum abſolvendam non edixit, an, inquam, pro Confeſſariis, & Parochis hæc ſententia abrogata fuerit, certum illud eſt, quod poſt latam excommunicationem, ſuſpenſionem, vel interdictum ab Epiſcopo in aliquem peculiarem reum, eam relaxare nemo alius poteſt, niſi qui ſententiam ejuſmodi pronunciaverit, aut ipſius Delegatus, vel aliquis majori poteſtate præditus, poſtquam eamdem ſententiam injuſtam cognoverit. Quare Sylveſter poſt Canonicas ſanctiones diligenter examinatas hæc docet (5). *Si ſententia interdicti, vel ſuſpenſionis lata eſt, ab homine abſolvere, ſeu relaxare poteſt ille, qui eam tulit, vel ejus Superior, non autem alius, niſi de ejus mandato*. Idem P. Theſaurus (6) confirmat; P. vero Syrus (7) eamdem ſententiam his verbis teſtatur: *Major Pœnitentiarius, ordinarie loquendo, non ſolet abſolvere a ſententiis, & cenſuris ab homine contra aliquem nominatim latis &c. & hoc, ne turbetur juriſdictio Ordinariorum. A cenſura enim ſpeciali nominatim lata ab homine non poteſt abſolvere, niſi qui eam tulit, ejuſque Succeſſor, aut Superior, aut Delegatus ab illlis*. Poſtremo Epiſcopus juxta Synodum jam toties allatam, & jus pariter commune poſt Interdictum ad excommunicationem devenire poteſt, per quam pervicaces a cœtu Fidelium ſejungantur, uti a Sacra Congregatione Concilii non ſemel ſtatutum, Fagnanus (8), ac Monacellus referunt (9). Hoc adhibere remedium nos conſtituimus, niſi contumaces reſipuerint, ideoque Parochis magnopere commendamus, ut illos de hac re certiores faciant, moneantque, ſi excommunicationem quoque neglexerint; majores in ipſos pœnas decernendas, quæ per Tridentinam Synodum indicuntur (10). *Excommunicatus vero quicumque, ſi poſt legitimas monitiones non reſipuerit, non ſolum ad Sacramenta, & communionem Fidelium, ac familiaritatem non recipiatur, ſed, ſi obdurato animo cenſuris annexus in illis per annum inſorduerit, etiam contra eum tanquam de hereſi ſuſpectum procedi poſſit*.

IN-

(1) *In ſuis quæſtionibus ſingularibus diſput. 3. quæſt. 20. de Interdicto num. 5. & ſeqq.*

(2) *Cap. Permittimus de ſententia excommunicationis, & cap. Alma, eod. tit. in 6.*

(3) *In tractatu de Cenſuris diſput. 34. ſect. 2. num. 6.* (4) *Num. 10. loco allato.*

(5) *In ſumma ad verbum Interdictum 5. num. 16.* (6) *De pœnis Eccleſiaſtic. pa. 1. cap. 24. §. Dicendum primo: ne turbetur juriſdictio Ordinariorum.* (7) *In tractatu manuſcripto Pœniten. Roman. in Commentar. part. 3. §. 1. Conſtitutio Summi Pontificis Innocentii XII. quo ad facultates Card. Majoris Pœnitentiarii.* (8) *Cap. Omnis num. 46. de Pœnitentiis, & Remiſſionibus.* (9) *Tom. 1. tit. 5. formul. 16. num. 2.* (10) *Seſſ. 24. de Reformat. cap. 3.*

INSTITUTIO LVI.

De Miſſæ ſtipendio; de parte pecuniæ, quæ retineri poteſt pro utenſilibus, ac de Altaribus privilegiatis. Quam ob cauſam ſtipendium pro Miſſæ ſacrificio Sacerdotibus conferatur. De corruptelis, quæ ex hoc veluti fonte in Eccleſiam dimanaverant; qua ratione, & quo auctore illæ penitus ſublatæ fuerint. Non licere recenti Sacerdoti oblationes ex Altari ſuſcipere. Quinam teneantur ad celebrationem tantum, non vero ad applicationem Miſſæ. De ſtipendiis pro Miſſis perpetuis, atque adventitiis. De illis, qui tribuunt, aut capiunt ſtipendium conſueto majus. Quibus de cauſis Sacrarii Cuſtodes elicere queant partem ſtipendii pro utenſilibus. Utrum nova ſtipendia pro Miſſis celebrandis recipi poſſint, cum multis aliis ſatisfaciendum adhuc ſuperſit. Quo pacto Defunctis proſit Indulgentia in ſacrificiis Miſſarum, quæ ad Aras privilegiatas fiunt. An pro Aris privilegiatis obtinendis ſatis ſit intra ſpatium totius hebdomadæ implere numerum Miſſarum, quæ in ſingulos dies ſtatuuntur.

I. Illud ſtipendium, quod ex communi Eccleſiæ diſciplina Sacerdotibus traditur pro comparando fructu medio Sacrificii, & loco panis, ac vini, quæ antiquitus offerebantur, ſuffectum fuit, quodque ſæculo octavo propagari cœpit, ſi Thomaſſino (1), ac Mabillonio (2) rerum ſacrarum viris peritiſſimis fidem præſtamus, licet Pater Franciſcus Berlandus ex Ordine Theatinorum altius repetendam hanc conſuetudinem plurimis documentis, ac rationibus contendat (3); illud, inquam, ſtipendium multas curas, ac ſollicitudines in Eccleſia concitavit, vel ad coercendam Sacerdotum avaritiam, vel ad aliquam normam ſtatuendam, ne ipſi detrimentum caperent ob aliorum libidinem, & ne hoc neceſſario ſubſidio deſtituerentur, vel denique, ne Fidelium voluntas fraudetur, qui ſtipendium offerunt, ut res divina pro ipſis, vel pro aliis adhuc vitam agentibus, aut pro Defunctis conficiatur. Quamobrem Sanctus Franciſcus, uti Alvarus Pelagius teſtatur, pro his corruptelis evitandis conſtituit, ut ſui Ordinis Alumni quocumque loco degerent, ſemel tantum in die celebrarent. Sanctus quoque Ignatius Societatis Jeſu Fundator parte ſexta ſuarum Conſtitutionum cavit, ne aliquis ex ſuis Sacerdotibus ſtipendium pro Miſſæ Sacrificio perciperet.

II. Ac primum, licet animus maximo diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſtudio non inflammetur, ſi religione tamen aliqua præditus ſit, horrore ſane incredibili commovebitur, ſi perpendat quo Sacerdotum avaritia ſuperioribus temporibus progreſſa fuerit, cum de ſtipendiis Miſſarum ageretur. Plura Sacra uno die facere cœperunt ut majorem pecuniam congererent. Cum vero id contrarium Eccleſiæ inſtitutis agnoſcerent, eodem Sacrificio plures hoſtias offerebant, quarum numerus acceptas eleemoſynas exæquabat; qui mos etiam a Græcis retinetur, quos idcirco Arcudius (4) vehementer improbat. Poſt hæc, Miſſæ, quas Biſaciatas, vel Triſaciatas nuncupabant, ſubrogatæ fuerunt, cum nempe Sacerdotes bis, ter, & quater rem divinam inchoabant, & uſque ad Oblationem proſequebantur; deinde toties ſecretas Orationes repetebant, quoties Miſſam inchoaverant, Canonem vero ſemel percurrebant, ac poſtremo totidem addebant Collectas, quot initio, recitaverant; quæ omnia propter nefariam augendæ pecuniæ cupiditatem fieri conſueverunt.

III. Petrus Cantor in Eccleſia Pariſienſi, qui Sæculo XII. inter mortales agebat, has corruptelas graviſſime redarguit (5), & Sacerdotes ejuſmodi Juda deteriores affirmavit: *Turpius Chriſtum vendimus, quam Judas, eo quod deteriores ſumus: Ille enim,* inquit, *quem purum hominem credebat, cum familia etiam ejus indigeret, vendidit; nos vero, quem ſcimus verum Deum, & hominem vendimus*: Poſtea ſuperaddit: *Ille pro triginta argenteis, nos* pro

(1) *De veteri, & nova Eccleſiæ diſciplina tom.* 3. *lib.* 1. *cap.* 71. *num.* 18.

(2) *In Præfat. ad part.* 1. *ſæcul.* 3. *Benedictin. n.* 62. (3) *In Diſſertatione Hiſtorico-Teologica de Oblationibus Altaris part.* 2. §. 2. (4) *Lib. de Concordia.*

(5) *In opere, cui Titulus*: Verbum abbreviatum *cap.* 37.

Digitized by Google

pro denario, & prætio viliſſimo. Ignoramus quodnam pretium triginta denariis, quos proditor Judas accepit, Petrus Cantor tribuerit. Nam diſcrimen inter ſiclos Sanctuarii, & argenteos communes intercedit; hi enim novem ſcuta Romana pretio adæquabant; illi vero ſummam duplo majorem continebant, uti præſtantes eruditione viri tradiderunt: eſto tamen de minoribus ſiclis res intelligenda ſit, Petri Cantoris argumentum aptiſſimum ſemper judicabitur, quod etiam his verbis magis confirmat: *Ille pœnitens, licet non vere retulit, & rejecit triginta argenteos: in Eccleſia autem inter nos non eſt, qui turpiter acquiſita reficiat.*

IV. Supervacaneum eſt Decreta recenſere Conciliorum, ac Pontificum, quibus hæ corruptelæ vehementer improbantur. Qui tamen ea cupiant intueri, Chriſtianum Lupum (1), Cardinalem Bona (2), Thierſium (3), ac Patrem Berlandum (4) percurrant, qui eadem Decreta fuſe commemorant: ſatis erit innuere receptam quidem ab univerſa Eccleſia conſuetudinem, ut pro Sacro dentur, & accipiantur ſtipendia, cum ex Altari vitæ ſuſtentationem merito deſumere Miniſter Altaris debeat; ideoque non ſine imprudentia mos ejuſmodi damnari poteſt: *Sufficere debet*, inquit Gerſon (5) *ad conſenſum hujus veritatis uſus totius communis Eccleſiæ, qui ſic habet, & recipit; cui ſi quis detrahit, imprudenter ſe decipit &c. Nihil æquius ſecundum omnem legem eſſe deducit Apoſtolus 1. ad Corinth. 9. quam, qui Altari ſervit, de Altari vivat*: tamen procul dubio avaritiæ crimen, & ſpeciem quamdam ſimoniæ admitteret, qui pro Miſſæ ſtipendio pactiones aliquas, aut conditiones faceret; quemadmodum ex Tridentina Synodo deprehenditur (6): *Atque, ut multa paucis comprehendantur, in primis, quod ad avaritiam pertinet, cujuſvis generis mercedum conditiones, pacta, & quidquid pro Miſſis novis celebrandis datur, nec non importunas, atque illiberales eleemoſynarum exactiones potius, quam poſtulationes, aliaque hujuſmodi, quæ a ſimoniaca labe, vel certe a turpi quæſtu non longe abſunt, omnino prohibeat*. Nam, uti docet S. Thomas (7): *Sacerdos non accipit pecuniam quaſi pretium Conſecrationis Euchariſtiæ, aut Miſſæ decantandæ, hoc enim eſſet ſimoniacum, ſed quaſi ſtipendium ſuæ ſuſtentationis*. Inſuper alio loco (8) eamdem confirmat ſententiam his verbis: *Facere pactionem de Miſſa celebranda eſt ſimonia &c ſi tamen non habet alios ſumptus, & non tenetur ex officio Miſſam cantare, poteſt accipere denarios ſicuti conducti Sacerdotes faciunt, non quaſi pretium Miſſæ, ſed quaſi ſuſtentamentum vitæ.*

Sacerdos, uti ſuperius dictum fuit, partem aliquam ſuæ ſuſtentationis ex ſtipendio tantum deſumit, quod Juveninus hoc pacto declarat (9): *Sed Monitum velim Lectorem, rationi conſonam non eſſe conſuetudinem, quæ illud ſtipendium definit ex ſumma, quæ ſatis ſit Sacerdotis in unum diem ſuſtentationi. Ratio eſt, quia ſtipendia non conferuntur ad integram Præsbyteri ſuſtentationem, ſed ad illius adminiculum. Nec mirum; quippe quod ſeculares Sacerdotes fruantur aut Titulis Patrimonialibus, aut Beneficiis, quæ teneant eorum locum: vetantnempe Canones, ne ſæculares ordinentur, quin ſuffulti ad vitam titulo. Mendicantes vero a populo fideli ſupponuntur recipere eleemoſynas quibus veſcantur: nec enim ad Monaſterium admitti debent plures, quam conſuetæ eleemoſynæ ſuſtentare valeant.*

V. Sublatis ob legum ſeveritatem his corruptelis, aliæ rationes excogitatæ ſunt, ut auditus liber pateret avaritiæ, ac turpi lucro; quod juxta Concilium Tridentinum a ſimoniaca labe parum abeſſe videtur. Incredibilis librorum copia in vulgus emanavit, quibus variæ de Theologia Morali quæſtiones in examen adducebbantur; in illis autem dirimendis cauſa potiſſima omiſſa fuit, ob quam S. Mater Eccleſia pro Miſſæ Sacrificio ſtipendium permittit, nempe, ut Sacerdotes ad vitam ſuſtentandam aliquod ex ipſo ſtipendio levamen ſuſcipiant, non

(1) *In notis Concil. Roman. habiti ſub Alexandro II. tom. 5. novæ editionis ſuorum operum pag. 150.* (2) *Rerum. Liturgicarum l. 1. cap. 25. n. 7.* (3) *Tom. 3. ſuperſtitionum c. 13.*

(4) *Diſſertatione ſuperius allata hiſtorico Theologica de oblation. Altaris part. 2.*

(5) *In ſuo tractatu de ſolitudine Eccleſiarum particularium.* (6) *Seſſ. 22. in Decreto de obſervandis, & evitandis in Celebratione Miſſæ.* (7) *2. 2. quæſt. 100. a. 2. ad ſecundam.*

(8) *4. Sentet. diſtinct. 5. quæſt. 3. art. 2. quæſtiunc. 1. ad quartum.*

(9) *De Sacramentis diſſertat. 5. quæſt. 7. de Sacrificio Euchariſtiæ art. 5.*

Digitized by Google

non vero, ut divitiis cumulentur, quod nos paulo ante explicavimus; ideoque ſordidos quæſtus augeri Eccleſia ſemper improbavit. Itaque diſputari cœpit, an Sacerdos, qui eleemoſynam accepit minorem illa, quæ in Diœceſi conſtituta fuit, Sacrum tamen facere pro illo debeat, qui ſtipendium largitus eſt. Inſuper, an Sacerdos collatis ſibi per diverſos fideles pluribus exiguis ſtipendiis, rem divinam conficere, illiſque fructum attribuere teneatur; nec ſane defuerunt Theologi, qui Sacerdotem in utraque quæſtione ab onere celebrandi prorſus immunem judicarunt. Falſo pariter exiſtimatum fuit, Sacerdotem, qui ſtipendium conſueto majus invenerit, poſſe alium Sacerdotem ad Sacrum faciendum ſubrogare, ipſique ſolitam tantum eleemoſynam impertiri, ac reliquum, quod ſupereſt, ſibi retinere. Nonnulli etiam perpendentes *fructum medium* Sacrificii, qui in Sacerdotis poteſtate, atque arbitrio relinquitur, in ſatisfactorium, atque impetratorium diſtingui, plures eleemoſynas pro eodem Sacrificio comparari poſſe cenſuerunt, ſi videlicet Sacerdos fructum ſatisfactorium, exempli cauſa, pro aliquo defuncto, & ſimul pro ægroto impetratorium fructum attribuat. Sed alia quoque pro congerenda pecunia propoſita fuerunt. *Fructum ſpecialiſſimum*, qui Sacerdoti ſolum convenit, in Miſſa contineri excogitatum fuit, ideoque plures inquiſierunt, an Sacerdos, qui pro fructu medio jam ſtipendium accepit, fructum ſpecialiſſimum alteri pariter attribuere poſſit, ac pro illo novum ſtipendium exigere, quod facile ſatis affirmarunt. Illud ſolum cavendum monuerunt fructum ſpecialiſſimum trium Miſſarum fructui medio unius Sacrificii tantum adæquari; quamobrem ſuſcepto jam ſtipendio ob fructum medium, tertiam quoque partem alterius ſtipendii pro fructu ſpecialiſſimo percipi poſſe docuerunt. Cognitum perſpectumque omnibus eſt, quod capite *ſignificatum de Præbendis* conceditur, nempe ut Sacerdos, qui Sacrum facere quotidie *per ſe ipſum* debet, illud aliquando prætermittere poſſit, vel quia a voluntate Fundatoris id minime alienum putatur, qui adeo rudis judicandus non eſt, ut Sacerdoti ad celebrandum deſignato tam grave onus conſtituere voluerit; vel quia ad Sacrum majori pietate, ac religione peragendum plurimum confert, ſi Sacerdos a re Divina aliquando abſtinuerit. Nam evenire poteſt, ut ipſe non ſemel eo pietatis ſtudio minime incendatur, quod neceſſario requiritur, ut Sacrum Deo rite operetur. Hinc nova quæſtio excitata fuit, an Sacerdos quo die immunis a re Divina conficienda cenſetur, ſi tamen Sacrum perficiat, ipſiuſque fructum alicui attribuat, an, inquam, ſtipendium ab eo ſumendum videatur; idque Scriptores aliqui rationi conſentaneum putaverunt. Inſuper, interpoſito diſcrimine inter Miſſæ celebrationem, ejuſque applicationem, inquirendi locus oblatus fuit, an Sacerdos, qui in aliquo peculiari templo, atque Altari peculiariter expreſſis rem Divinam facere, non tamen applicare debeat, duo ſimul ſtipendia percipere poſſit, videlicet unum pro celebratione, alterum pro applicatione, quod aliqui pariter non improbarunt. Poſtremo eam conſuetudinem in aliquas Diœceſes invectam, qua novi Sacerdotes, cum primo Sacrum conficiunt, Eccleſiam circumeunt, ut eleemoſynas congerant, omnino probandam nonnulli cenſuerunt.

VI. His ſententiis ad Apoſtolicam Sedem delatis, quid ſtatuendum eſſet, ipſa indicavit per Sacram Concilii Congregationem, quæ non modo ad explicandam Tridentinam Synodum inſtituta fuit, ſed etiam, ut Eccleſiæ diſciplinam per univerſum orbem integre ſancteque tueretur. Plura igitur Decreta promulgata fuerunt; cum Urbanus VIII. Pontificatum gereret, qui primus Apoſtolica Conſtitutione (1), ac deinde Innocentius XII. peculiaribus litteris eadem Decreta confirmarunt. Ipſa quidem variis locis edita ſunt, ac præſertim poſt Synodum diœceſanam Cardinalis Jacobi Boncompagni Deceſſoris noſtri præclariſſimi. In his ſancitum fuit, ut, qui eleemoſynam pro ſacro acceperit, licet ſtipendium in Diœceſi conſtitutum non exæquet, ad ipſum Sacrum conficiendum teneatur, fructumque illi attribuere debeat, qui eleemoſynam impertivit. Qui vero plura exigua ſtipendia a diverſis Fidelibus congeſſerit, tot Miſſas celebret, quot pro ratione ſuſceptæ pecuniæ celebrari queant. Qui ſtipendium ſolito majus conſequutus fuerit, ſi alium Sacerdotem ſuo loco ad celebrandum ſufficiat, integram pecuniam in illum conferat, ſibique nihil omnino retineat. Id quoque ſervandum Sacra Con-

(1) 43. *in Bullario Roman. tom.* 4.

Digitized by Google

Congregatio (1) decrevit, licet Sacerdos ad faciendum Sacrum ſubrogatus rem totam plane noverit, & tamen ſe minori ſtipendio contentum fateatur. Alexander VII. ad eamdem Sacram Congregationem dijudicandum reiecit, an duplex ſtipendium pro fructu ſatisfactorio, atque impetratorio ſumi liceret; Quare die 13. Decembris anno 1659. reſponſum fuit, id minime permitti poſſe. Ita Fagnanus, qui tunc Secretarii munere fungebatur (2). Idem Pontifex has duas ſententias per Sancti Officii Congregationem inter proſcriptas adumeravit (3): *Duplicatum ſtipendium poteſt Sacerdos pro eadem Miſſa licite accipere, applicando petenti partem etiam ſpecialiſſimam fructus ipſimet Celebranti correſpondentem, idque poſt decretum Urbani VIII.* (4): *poteſt Sacerdos, cui Miſſæ celebrandæ traduntur, per alium ſatisfacere, collato illi minori ſtipendio, alia parte ſtipendii ſibi retenta*. In Pontificatu Innocentii XI. Collenſis Epiſcopus hæc a Sacra Congregatione Concilii poſtulavit: *Primo an Sacerdotes obligati ratione Beneficii, Cappellaniæ, legati, aut ſtipendii celebrare quotidie Miſſam per ſe ipſos, poſſint aliquando a celebratione vacare; & , quatenus affirmative; Secundo, quando, & quoties a dicta celebratione vacare poſſint; Tertio, an diebus licite vacationis poſſint Miſſam pro ſe ipſis, vel aliis, præterquam pro Fundatoribus celebrare; & , quatenus affirmative; Quarto, an pro aliis celebrando, poſſint ſtipendium pro hujuſmodi celebratione percipere; Quinto, an illis diebus, quibus licite vacant a celebratione, teneantur Miſſam ab aliis celebrare facere juxta intentionem Fundatorum; Sexto, an Sacerdotes, ut ſupra, obligati celebrare Miſſam quotidie, abſque tamen onere celebrandi per ſe ipſos, poſſint aliquando a celebratione vacare;* Sacra vero Congregatio die 18. Septembris anno 1682. hoc pacto reſpondit: *Ad primum, & ſecundum affirmative, concurrente aliqua rationabili cauſa; ad tertium, quartum, & ſextum negative, ad quintum diſtulit reſolutionem* (5).

VII. Inſuper, cum Tridentina Synodus (6) juxta ſuperius allata verba nihil accipiendum ſanxerit, cum novi Sacerdotes primo Sacrificium offerunt, diſputari cœpit, an novus Sacerdos in medio Altari ſe ad populum convertere poſſet, & oblata munera ſuſcipere; & utrum caveretur ſolum a Concilio, ne ob hanc cauſam Eccleſiam circumiret; hinc Gregorius XIII. anno 1573. audita prius S. Congregationis Concilii opinione, ita ſtatuit: *Sanctiſſimus Dominus Noſter, audita relatione Congregationis Concilii, decrevit, licere ſe vertere in medio Altaris ad populum, & accipere oblationes, non autem circumire Eccleſiam*. Itaque illud ſolum examinandum ſupereſt, an poſſit duplex ſtipendium accipere, unum nempe pro celebratione, alterum pro Miſſæ applicatione, qui ad ipſam celebrationem ſolum adſtringitur.

VIII. Paſſerinus (7) quidem Ordinis S. Dominici Procurator olim Generalis, qui Romæ plures annos exegit, duplex ſtipendium probavit; Cardinalis etiam de Lugo (8), qui poſt Urbani XIII. Decreta ſcripſit, eamdem ſequitur opinionem, eam pariter amplectitur Auctor præclari libelli pro novis Confeſſariis inſtituendis Romæ nuper editi (9). Bartholomæus autem Gavantus, qui Sac. Rituum Congregationis munere Conſultoris egregie functus eſt (10), Decretum Sac. Congregationis Concilii die 13. Junii anno 1630. promulgatum affert, cujus hæc ſunt verba: *Quod quando in fundatione Beneficii, ſeu Cappellæ expreſſe cautum eſt, non teneri celebrantem ad applicationem Sacrificii, eo caſu poterit celebrans accipere novum ſtipendium, & unica Miſſa ſatisfacere obligationi Beneficii, ſeu Cappellæ, & item danti novum ſtipendium*. Attamen contrariam ſententiam P. Diana magis approbavit (11); pro qua aliud Sac. Congregationis Concilii Decretum in medium profertur his verbis confectum die 9. Januarii, & 6. Februarii anno 1637. *An Sacerdotes, qui nulla alia obligatione in Confraternitatibus, vel Monaſteriis Monialium celebrant, quam pro ornatu Eccleſiæ, vel ut Confratres, vel Monia-*

(1) *In Romana eleemoſyna die 23. Auguſti anno 1664. lib. 24. Dècretor. pag. 246.*
(2) *In commentar. ad cap. Fraternitatem num. 97. de ſepulturis.* (3) *Num. 8.*
(4) *Num. 9.* (5) *In lib. Decretor. 33. fol. 311.* (6) *In l.1.pag.1. & 3.*
(7) *Tom. 2. de ſtatibus Hominum quæſt. 187. ort. 4. num. 971.* (8) *Diſput. 21. de Euchariſtia n. 16.* (9) *Part. 2. cap. 17. n. 411.* (10) *Lib. 3. cap. 12. n. 5. de Rubric. Miſſ.*
(11) *In ſuis Operib. & in ſuis Controverſiis lib. 3. controver. 5. num. 55.*

Moniales ſatisfaciant præcepto audiendi Miſſam, poſſint ultra ſtipendium quod recipiunt a Confraternitatibus, vel Monialibus aliud ſtipendium recipere, Sacra Concilii Congregatio 9. Januarii, & 6. Februarii 1627. in Tragurienſi reſpondit: non poſſe. Decretum ejuſmodi litteris etiam Senioris Cardinalis Paulutii ad Epiſcopum Comacli magis confirmatur (1): *Abrogata non fuit ſententia probata in cauſa Traguri enſi; ſiquidem Cappellani duplex ſtipendium accipere nequeunt pro Miſſarum celebratione, quamvis ad applicationem Sacrificii minime teneantur: Quare iiſdem ſignificare poteris &c.*

IX. Decretum, ac litteræ, quas modo commemoravimus, a multis Scriptoribus afferuntur, ac potiſſimum in appendice, Synodi Diœceſanæ, quam Battiſtellius Fulginas Epiſcopus (2) celebravit, ubi virorum quoque præſtantium auctoritates congeruntur. Attamen experientia compertum habemus, in errorem non ſemel eos adduci, qui Sacrarum Congregationum ſententias uſurpant; eos pariter plane novimus, qui in hoc negotio periti ſatis exiſtimari debent. Quamobrem, cum tot annis, quibus S. Congregationis Concilii Secretarium egimus, nulla unquam nobis occurrerit ſententia ex iis, quæ ab utraque parte feruntur; ut pateat, an Sacerdoti ad celebrandum unice addicto, liceat ei duplex ſtipendium percipere pro celebratione atque applicatione; cum nullum pariter hujus rei documentum habeatur in notis, ac Decretis, quæ nos maximo ſtudio, diligentia, & incredibili labore collegimus, hanc quæſtionem non diremptam relinquemus, donec magis tuta monumenta deprehendantur. Neque enim res ita facilis ad judicandum videri poteſt: nam pro Sacrificii applicatione obtinenda ſatis eſt, ut ipſius celebratio indicatur. Si quis autem ſe applicationis onere prorſus immunem eſſe contendat, apertiſſime docere debet, a pio Teſtatore Miſſæ celebrationem unice requiri, & Sacerdotis arbitrio permitti, ut fructum Sacrificii, cui libuerit, attribuat. Hoc pacto conſtituit S. Congregatio Concilii die 18. Martii anno 1668. (3), eamdemque ſententiam perpetuo ſequuta fuit, cum ſimile aliquid evenit: *Ex diſpoſitione teſtamentaria antiquitus facta a pio Teſtatore reperitur fundata quædam Cappellania cum onere Cappellano pro tempore Sacrum faciendi ſingulis Dominicis, aliiſque feſtivis diebus, nulla adjecta declaratione, ad cujus ſuffragium applicandum eſſet Sacrificium: ideo Epiſcopus Atinen: ſupplicat per Sacram Congregationem declarari, an hujuſmodi Sacrificium applicandum ſit pro anima ipſius Teſtatoris, an vero ad libitum Cappellani, uti hactenus factum eſſe, comperit. Sacra Congregatio Concilii reſpondit, applicandum eſſe Sacrificium pro anima Teſtatoris.*

X. Sublatis iis corruptelis, quæ ex Sacerdotibus dimanabant, alia plurima ſancita ſunt, ut detrimentum reparetur, quod ratione legitimi ſtipendii, ipſis Sacerdotibus inferri conſuevit. Nemo ignorat perpetuas, alias, alias vero adventitias Miſſas nuncupari. Primæ quidem quotidie, vel certis quibuſdam diebus ratione Beneficii, aut Fundatoris inſtituto, vel Teſtatoris voluntate celebrantur; adventitiæ vocantur pro quibus ſtipendium a Fidelibus traditur, ita tamen, ut nullus fundus, nullumque onus in futurum tempus conſtituatur. Itaque, ne fraus ulla admittatur, Scriptores unanimes conſentiunt, ſtipendii ſummam ex conſuetudine, inſtitutis Synodalibus, vel arbitrio Epiſcopi ſtatuendam; idque Sacra Congregatio Concilii ſua auctoritate confirmavit. Interamnenſis Epiſcopus die 25. Novembris anno 1698. ab eademSacra Congregatione hæc petiit: *Primo quanta eſſe debeat eleemoſyna Miſſarum manualium; Secundo, quanta eſſe debeat pro perpetuis non taxatis a Fundatoribus*; Sacra vero Congregatio hoc pacto reſpondit (4): *Ad primum, & ſecundum cenſuit, attendendam eſſe conſuetudinem loci, vel legem Synodalem, quatenus adſit; ſin minus ſtatuendam eſſe per Epiſcopum eleemoſynam competentem ejus arbitrio.* Porro id Presbyteris ſæcularibus æque, ac Regularibus obſervandum indicitur; nam die 15. Januarii anno 1639. eadem Congregatio hoc reſponſum edidit (5): *Eleemoſynam pro qualibet Miſſa per Regulares celebrandam in eorum Eccleſiis eſſe taxandam arbitrio Ordinarii juxta moram regionis.*

XI. His

(1) *Datæ fuerunt die 30. Martii anno 1661.* (2) *Pag. 251.* (3) *In cauſa Atinen. Applicationis Sacrificii lib. 27. Decretorum fol. 61.* (4) *Lib. 48. Decretor. pag. 548.*
(5) *Lib. 16. Decretor. pag. 138.*

Digitized by Google

XI. His peractis plures quæſtiones excitatæ fuerunt, ut (ſi fieri poſſet) Decreta ejuſmodi labefactarentur. Ac primum, an hæres præſcribere poſſet eleemoſynam, cum Teſtator nullum certum ſtipendium pro centum Miſſis celebrandis explicavit; verum in Decretis generalibus Urbani, quæ ſuperius commemoravimus, ita decernitur: *Cenſuit, ubi nullam certam Eleemoſynam Teſtator reliquit, eſſe ab Epiſcopo præſcribendam Eleemoſynam congruam, quæ reſpondeat oneribus Miſſarum celebrandarum ſecundum morem civitatis, vel provinciæ*. Aliqui falſo quodam ſtudio Eccleſiaſticæ diſciplinæ, & obſervantia erga Epiſcopum ducti libere aſſeruerunt, nullum ſtipendium a laicis tribui poſſe, quod ſummam ab Epiſcopo præſcriptam excedat, nec illud jure a Sacerdotibus accipi poſſe, licet nulla conventione interpoſita, ſed ultro concedatur. Aliquis etiam Epiſcopus hanc ſententiam amplexus eſt; & cenſuras in eos minatus eſt, qui ſtipendia ejuſmodi conferrent; verum id communi omnium opinione improbatum fuit; quippe nihil mali proficiſcitur, ſi ſtipendium a Synodo, vel conſuetudine, vel etiam Decretis Epiſcoporum deſignatum ſuperetur, cum nulla pactio, ſeu conditio intercedat (1). Sacra Congregatio Concilii non ſemel, at præſertim die 16. Januarii anno 1649. ita (2) reſpondit: *Proponitur dubium, an poſſit Epiſcopus prohibere ſub pœna cenſurarum laicis, ne pinguius ſtipendium taxæ ſolvant Sacerdotibus tam ſæcularibus, quam Regularibus, Miſſam celebrantibus, & quod iidem ſacerdotes illud acceptare non poſſint etiam a ſponte dantibus*: Poſt Hæc ita decernit: *Prohiberi non poſſe, ideoque moderandum Decretum*. Epiſcopus Septempedanus hæc propoſuit S. Congregationi examinanda: *Epiſcopus narrat, ſacroſanctum Miſſæ Sacrificium quodammodo vileſcere, dum Sacerdotes quotidie ſe offerunt celebrare ad rationem tenuis Eleemoſynæ dimidii julii pro qualibet Miſſa; unde ſupplicat, declarari, an ipſe ſtatuere poſſit Elemoſynam manualem unius integri julii pro qualibet Miſſa, imponendo pœnam celebrantibus pro minori quantitate*. Cui Sac. Congregatio ita reſponſum fecit: *Sacra &c. reſpondit affirmative quo ad eleemoſynam manualem*.

XII. Acceſſit alia quoque controverſia, quam Locorum Piorum Curatores, & qui Cuſtodes Sacrariis præpoſiti ſunt, publica fere auctoritate concitaverunt, cum adhuc Urbanus VIII. Pontificatum obtineret, in cujus Decreti tota quæſtio his verbis exprimitur: *An permittendum ſit Adminiſtratoribus Eccleſiarum, ut retineant aliquam Eleemoſynarum portionem pro expenſis manutentionis Eccleſiæ, Altarium inſervientium, paramentorum, luminum, vini, hoſtiæ, & ſimilium*; quibus ita ſejunctim reſpondetur: *Permittendum non eſſe, ut Eccleſiæ aut Loca Pia, ſeu illorum Adminiſtratores ex eleemoſynis Miſſarum celebrandarum ullam, utcumque minimam portionem retineant ratione eſpenſarum, quas ſubeunt in Miſſarum celebratione*. Ac paulo poſt: *Niſi cum Eccleſiæ, & Loca Pia alios non habeant redditus, quos in uſum earumdem expenſarum erogare licite poſſint; & tunc, quam portionem retinebunt, nullatenus debere excedere valorem expenſarum, quæ pro ipſomet tantum Miſſæ Sacrificio neceſſario ſunt ſubeundæ*. Tertio loco ita ſubjicitur: *Et nihilominus eo etiam caſu curandum eſſe, ut ex pecuniis, quæ ſuperſunt, expenſis ut ſupra deductis, obſolute tot Miſſæ celebrentur, quot præſcriptæ fuerint ab offerentibus eleemoſynas*.

XIII. Edictum in eamdem prorſus ſententiam vulgari juſſit Clemens XI. die 23. Decembris anni 1706. (3). Cum deinde eadem cauſa expenſarum, quæ pro Miſſæ Sacrificio fieri neceſſario debent ab Eccleſiis, Piiſque Locis, quibus ob inopiam ea facultas non ſuppetit, cum, inquam, cauſa ejuſmodi in examen iterum adduceretur in Sac. Congregatione Concilii, cum nos ipſi Secretarii munus gereremus, hæc petita fuerunt (4): *An Archipresbyter Eccleſiæ Collegiatæ Oppidi Montis Curoni fuerit, & ſit obligatus ſubminiſtrare vinum, ceram, & hoſtias Cappellanis, aliiſque Presbyteris de clero celebrare volentibus, vel obligatis celebrare Miſſas in Eadem Eccleſia*: Reſponſum his verbis datum fuit: *Archipresbyterum non teneri ad miniſtranda utenſilia, de quibus agitur, iis, qui celebrant in ſua Eccleſia ex obligatione Beneficii, ſive*

(1) *Cardinalis de Lugo in Reſponſionibus lib. 5. dub. 18.* (2) *In caſu Piſtorien. lib. 18. Decretor. pag. 575. a tergo.* (3) *Habetur in 2. parte Bullarii pag. 319.* (4) *In Cauſa Dertonenſi propoſita die 8. Junii reſoluta di 6. Julii, & confirmata die 28. Sept. 1726.*

Digitized by Google

ſive Cappellaniæ: quo ad Miſſas adventitias admittendas, niſi ſolutis utenſilibus per celebrantes. Inſuper die 14. Maji anno 1729. dum cauſa Maceratenſis ageretur, vetuſtius Sac. Congregationis Decretum, quod anno 1685. confectum fuerat, confirmatum eſt. Illud quidem Patribus Minoribus Conventualibus permittebat, ut aliquid retinerent pro expenſis Miſſarum, quas Presbyteri Sæculares in ipſorum Eccleſia celebrare ex officio tenebantur; non autem, cum reliqui Sacerdotes pietate ſolum ducti Sacrum in eadem Eccleſia conficerent: ex his ſatis aperte conjicitur, primum, ſi Eccleſiæ paupertas interveniat, aliquid retineri poſſe pro neceſſariis Miſſarum expenſis, cum perpetuæ ſunt; etenim conſuetum ſtipendium non minuitur, cum Teſtatores perpetuas Miſſas inſtituentes integro Sacerdotes ſtipendio, omnibuſque expenſis pro Sacrificio peragendo neceſſariis conſulere debuerint. Quod ſi aliquid deeſſe videatur, vel quia per Teſtatorem præſcriptum non fuerit, aut quia curſu temporis conſtituti proventus ad Miſſas agendas imminuti habeantur, aliquis inter hæredes fortaſſe aderit, qui ære ſuo expenſis omnibus ſatisfacere debeat. Poſtremo, ſi nulla ex parte ſubſidium deſumi poteſt, ſemper aditus patet ad petendum, ut Miſſæ ejuſmodi ad minorem numerum redigantur. Secundo, ſi, uti ſuperius dictum eſt, Eccleſiæ paupertas interſit, aliquid retineri poteſt pro Miſſarum expenſis quæ in ipſa Eccleſia per aliquem pium Teſtatorem inſtitutæ fuerunt, vel cum Sacrarii Cuſtodes plurimis congeſtis eleemoſynis Miſſas celebrandas indicunt. Tunc enim ex conſueto ſtipendio aliquid plerumque detrahitur, quod tamen permitti nequit, cum Eccleſia privilegium a Sede Apoſtolica obtinuerit, ut pro expenſis in Sacrificio neceſſariis Miſſarum numerus minuatur; quo ſane privilegio aliquas Romæ Eccleſias gaudere non ignoramus. Tertio, etſi Sacrarium Eccleſiæ præmatur inopia, nihil pro expenſis Miſſarum neceſſariis exigi poteſt a Sacerdotibus, qui ad eamdem Eccleſiam accedunt rem divinam facturi, aut pietatis cauſa, aut certe nullo ducti ſtipendio per Eccleſiæ Miniſtros, quamvis ipſi nullo jure adſtringatur illis Sacerdotibus permittere, ut Sacrum ibidem perficiant. Quarto, ſi Sacerdos ipſe celebrare in eo templo omnino poſtulat de cujus paupertate conſtat, tunc aliquid pro expenſis depoſcere licet, vel a Præsbytero, qui ob pietatem ſacrum facit, vel ab eo, qui collato ſtipendio Sacrificium indixit, ſi forte Sacerdoti aliquid ſuperaddere velis pro conſuetæ eleemoſynæ detrimento, quod ratione expenſarum ſubeundum eſt; vel tandem, ſi aditus ejuſmodi præcludatur, ex ipſo conſueto ſtipendio aliquid expetere conceditur.

XIV. Non minorem ſane diligentiam Sedes Apoſtolica contulit, ut Miſſarum Sacrificia præſcripto tempore, ac loco, integroque numero perſolvantur. Decreta Urbani VIII. prohibent adventitias Miſſas accipere, niſi reliquæ omnes, pro quibus antea ſtipendium collatum fuit, penitus abſolvantur. Hinc orta quæſtio fuit, an Decretum ejuſmodi nulla pateretur interpretatio, reſponſumque eſt novas eleemoſynas admitti poſſe *dummodo infra modicum tempus poſſent omnibus ſatisfacere*. Porro hujus modici temporis ſpatium ad duos, vel tres menſes protrahebatur. At Sacra Concilii Congregatio die 17. Julii anno 1755. ita reſpondit: *Cum in declaratione undecimi impreſſa ſuper Decretis de celebratione Miſſarum permittatur receptio aliorum onerum Miſſarum celebrandarum dummodo infra modicum tempus poſſit omnibus ſatisfieri, hodie nonnulli Superiores Regulares pro conſcientiarum, ut inquiunt, quiete denuo quærunt, an dictum modicum tempus celebrandi Miſſas reputetur tempus duorum, vel trium menſium*. Sacra &c. reſpondit *modicum tempus intelligi infra menſem* (1). Quod pertinet ad numerum Miſſarum ſatis explicatur in Decretis Innocentii XII. litteris Apoſtolicis ejuſdem Pontificis inſertis, quibus Urbani VIII. Decreta confirmantur. In his præcipitur, ut figatur in Sacrario Tabella, in qua Miſſæ perpetuo celebrandæ deſcribuntur; ut duo libelli ſerventur, in quorum altero perpetuæ Miſſæ jam peractæ, in altero adventitiæ notentur, ut Fabrica S. Petri nullam compoſitionem elargiatur pro Miſſis, quæ prætermiſſæ fuerint, niſi ea conditio interceſſerit: *Dummodo malitioſe non omiſerint, animo habendi compoſitionem; alias, gratia nullo modo ſuffragetur*: præter alias pœnas, quæ ejuſmodi delinquentibus infliguntur. Quod ſi tanta pecunia pro Miſſis celebrandis in dies congregatur, ut infra præſcriptum tempus abſolvi

(1) *Lib. 16. Decretor. pag. 498.*

ſolvi nequeant in illa Eccleſia, vel Altari, quemadmodum ſtipendium conferentes expoſtulant, per Sac. Congregationem Concilii præcipi ſolet, ut palam in templo Tabella exponatur, quæ declaret, in ea Eccleſia, ſeu Altari infra certum tempus, ſacra quæ fieri poterunt, conficienda eſſe; quæ ſupererint, in alia Eccleſia, ſeu in diverſo Altari ejuſdem Eccleſiæ celebranda. Hoc pacto, qui eleemoſynas tribuunt, univerſa perſpecta habebunt, & pietati facilius obſecundare poterunt, prout ipſis libuerit.

XV. Id plerumque evenit, cum de aris privilegiatis agitur; de quibus illud certum, & commune eſt apud Theologos, Indulgentias Defunctis prodeſſe, non tanquam *ex poteſtate judiciaria*, uti contingit, cum Indulgentiæ degentibus adhuc inter vivos conceduntur, ſed modo tantum ſuffragii, quemadmodum Gabriel Biel fuſe demonſtrat (1). Hoc fundamento innititur Summus Pontifex, cum privilegiatas aras declarat, ac pro Miſſæ celebratione, quæ in illis indicitur ad expiandam Defuncti alicujus animam, Theſauri Eccleſiaſtici eam partem attribuit *per modum ſuffragii*; quæ ſatis eſt, ut eadem anima, ſi Deo placitum ſic fuerit, e Purgatorii cruciatibus eripiatur, uti Gregorius XIII. explicat, cum privilegiatum Altare Metropolitanæ noſtræ Sancti Petri largitus eſt: *Eam a pœnis Purgatorii, quantum Divinæ bonitati placuerit, per modum ſuffragii liberare poſſit*. Extant monumenta, quibus ejuſmodi Altaria in Eccleſia fuiſſe comprobatur, cum Paſchalis I. Pontificatum obtineret. *Paſchalis I.* (inquit Bellarminus (2)) *Indulgentiam ita conceſſit, uti, qui pro Anima Patris, vel alterius particularis Perſonæ defunctæ tot Miſſas celebraverit in Cappella Sancti Zenonis, quæ eſt in Eccleſia Sanctæ Praxedis, Animas illas de Purgatorii pœnis eripiat*. Eadem privilegia poſteriori tempore perſtiterunt; quin aliud magis amplum a Gregorio XIII. conceſſum fuit. Quamobrem, cum Paulus V. Sedem Apoſtolicam teneret, viſum fuit aliquam normam ſuper hac re conſtituere (3). Congregatio itaque indicta fuit ad quam celeberrimi Cardinales Baronius, Bellarminus, Du Perron, & Aſculanus convenerunt. In ea ſancitum eſt, ut Altaria privilegiata iis tantum Eccleſiis permitterentur, quæ magis inſignes eſſent, & in quibus quotidie præſcriptus ab eadem Congregatione Miſſarum numerus haberetur. Verum, ut pro his indulgentiis, cæteriſque omnibus ratio quædam, ac methodus ſervarentur, in Pontificatu Clementis IX., ac deinde Clementis XI. Congregatio deſignata fuit, noſque ipſi inter Conſultores ejuſdem cooptati. Decretum in ipſa fuit, ut eæ ſolum Eccleſiæ Altari privilegiato ſemel in hebdomada fruerentur, in quibus quotidie ſaltem Miſſæ quinque agerentur, quæ certæ eſſent, non adventitiæ: Si vero decem ſacra quotidie certo fierent, eodem privilegio bis in hebdomada privilegiato Altari uti poſſent: quadraginta poſtremo Miſſas neceſſario requiri, ut idem privilegium eſſet quotidianum. Ea Congregatio nihil de illis Altaribus privilegiatis conſtituit, quæ Fidelibus adſcitis in ſacra ſodalitia, aliiſque peculiaris Inſtituti viris a Pontifice tribuuntur. Porro licet ex his privilegiis plura nuncupentur perpetua, certo tamen temporis ſpatio definiuntur, ut illa præſertim, quæ poſteriori tempore per Sedem Apoſtolicam concedi ſolent. Oſtendit Thiers (4) qua ſervitute quidam Galliæ Epiſcopi in eos Rectores Eccleſiarum uſi fuerint, qui ſtipendia pro Miſſis ad Altare privilegiatum celebrandis acceperant, cum privilegii tempus abſolutum jam fuiſſet.

XVI. Nonnulli pariter aſſerere auſi ſunt nullo modo neceſſarium eſſe, ut præſcriptus Miſſarum numerus ſingulis diebus conficiatur, ſed ſufficere, ut Miſſæ pro privilegiatis Aris obtinendis deſignatæ pluribus cujuslibet hebdomadæ diebus celebrentur. Verum Innocentius XII. hoc Decretum Sacræ Congregationis Concilii ſua auctoritate approbavit: *Cum juxta ſtylum Secretariæ Brevium Apoſtolicorum in Indultis Altarium pro Animabus Fidelium Defunctorum at pœnis Purgatorii liberandis, ut vocant, privilegiatorum præfiniri ſoleat certus numerus Miſſarum in Eccleſiis, in quibus Altaria hujuſmodi ſita ſunt, quotidie celebrandarum, adjecta nimirum clauſula: Dummodo in dicta Eccleſia tot Miſſæ quotidie celebrentur; frequenter vero contingat, ejuſmodi conditionem non ita exacte adimpleri, & nihilominus nonnulli favorabiliter*

(1) *De canone Miſſæ lect.* 57. (2) *In ſuo Tract. de Indulg. lib.* 1. *c.* 14.
(3) *Bellarm. epiſt.* 48. *de litt. familiaribus*. (4) *In ſuo tract. de Superſtition. t.* 4. *c.* 18.

Digitized by Google

liter illam interpretantes aſſerant, ſufficere, quod Miſſæ in iiſdem Indultis, ſicut præmittitur, præfinitæ, pluribus ſaltem diebus cujuslibet hebdomadæ celebrentur, nec neceſſe ſit, illas ſingulis diebus celebrari; idcirco exortum fuit Dubium de mandato Sanctiſſimi Domini Noſtri in hac Sacra Congregatione diſcutiendum. An, attenta clauſula ſupradicta, neceſſaria omnino ſit ſingulis diebus celebratio Miſſarum in Indultis hujuſmodi præfinitarum, vel potius ſufficiat aliquibus, licet non omnibus, diebus cujuslibet hebdomadæ &c. Die 5. Junii 1694. Sacra &c. *reſpondit affirmative quo ad primam partem, negative quo ad ſecundam, ac proinde celebratio Miſſarum Indultis præfatis, ut præfertur præfinitarum omnino neceſſariam eſſe ſingulis diebus in eadem Eccleſia. Et, facta de præmiſſis relatione Sanctiſſimo die 17. Julii ejuſdem anni, Sanctitas Sua Sacræ Congregationis ſententiam benigne approbavit, & publicari mandavit: Die 11. Septemb. 1694. lib. 44. Decretorum pag. 467.*

XVII. Regularium, ac Sæcularium cœtus, cum Clemens XI. eſſet Pontifex, a Sacra Congregatione Concilii hæc petiverunt: *Primo, an abſentibus Religioſis ex cauſa prædicationis tempore Quadrageſimæ, & Adventus, vel quando occaſione Feſtivitatum, vel funerum, aut ſimilium a Superioribus ad celebrandum alibi tranſmittuntur, Indulgentiæ conceſſæ cum certo numero Miſſarum, qui ob dictas cauſas adimpleri non poteſt, prorſus ceſſent, vel pro eo tempore, quo numerus non fuerit adimpletus, ſint ſuſpenſæ, vel potius remaneant in ſuo robore. Secundo, an idem ſit ſtatuendum deficiente præfixo numero Miſſarum ob infirmitatem Sacerdotum tam Regularium, quam Sæcularium. Tertio, an pariter ſit ſtatuendum, deficiente dicto numero Miſſarum ob abſentiam ab Eccleſiis Sæcularibus Canonicorum, & Sacerdotum per aliquot dies, vel menſes*, His ita reſponſum fuit die 30. Julii anno 1706. (1): *Ad primum quod primam partem pro tempore Adventus, & Quadrageſimæ cenſuit remanere ſuſpenſas; non autem in reliquis, dummodo raro contingat. Ad ſecundum cenſuit, non remanere ſuſpenſas. Ad tertium, ſatis proviſum in primo.*

XVIII. Hæc nobis exponenda fuerunt, ne muneri noſtro pro hujus Diœceſis adminiſtratione deeſſe videremur; ut vero omnia perficiantur Decreta, in primis Urbani VIII. Innocentii XII., aliorumque Pontificum plurimum commendamus, nec non Decreta Sac. Congregationum, quæ ſuperius commemoravimus.

XIX. Cum autem Cardinalis Boncompagnus ſtatuerit (2), ut fors pro Miſſa perpetua 112. ſcutis Romanis conſtaret, nos hanc ſummam ad 60. Romana ſcuta redigimus, cujus rei cauſam hinc ſubjicimus.

XX. In Pontificatu Innocentii XIII. omnes fere Regularium Ordines ſummo ſtudio petiverunt, ut onera pro Miſſis perpetuis imminuerentur. Tradita nobis fuit hujus negotii cura, habitiſque cum Præfectis Regularium pluribus colloquiis, poſtremo ſancitum fuit; ut onera pro ſingulis Miſſis perpetuis, ad 60. Romana ſcuta redigerentur, eaque ſumma perpetuo in ejuſmodi Miſſis excipiendis ſervaretur. Id Summus Pontifex ſua auctoritate probavit, ac per omnes Regularium cœtus Decretum eo modo confectum fuit, uti paulo ante explicavimus.

XXI. Coacto Romano Concilio per Benedictum XIII. in quo locum inter Canonum interpretes nos ipſi tenuimus, facultas Epiſcopis permiſſa fuit, ut in ſuis Diœceſibus 60. Romana ſcuta pro ſingulis perpetuis Miſſis decernerent, uti Pontifex Innocentius XIII. Præfectis Regularium ante preſcripſerat. Inſuper ea conditio adjecta fuit, ne majorem, aut minorem pecuniæ ſummam pro Miſſis perpetuis in poſterum ſtatui paterentur.

XXII. Eadem ratione Sanctiſſimus Pontifex, qui Eccleſiam univerſam feliciter moderatur, nobis poteſtatem fecit, eamque prorogavit, ut in peragenda Paſtorali Viſitatione perpetuas Miſſas ad præſcriptam normam redigeremus. Quare, ſi hac auctoritate præditi pro iiſdem Miſſis 112. Romana ſcuta ad 60. ſolum ſcuta reduximus; quiſquis conſilii noſtri rationem facile perſpicere poteſt. Monendum quoque eſt, perpetuas Miſſas excipi non poſſe juxta Decreta Urbani VIII., atque Innocentii XIII., niſi facultas noſtra, aut Vicarii noſtri Generalis intercesserit.

XXIII. Ni-

(1) *In Bullar. Clementis XI. part. 2. c. 5.*

(2) *In Synod. lib. 1. cap. 5.*

XXIII. Nihil novi pro ſtipendiis Miſſarum adventitiis conſtituimus; ſed morem jampridem inductum libenter probamus. Cum Benedictus XIII. Pontifex eſſet, magno apparatu, magnoque ſtudio propoſitum fuit, ut idem ſtipendium augeretur, cum Romæ ad decem Romanos aſſes ſolum pertingeret: Sacræ Congregationi Concilii res examinanda tradita fuit, cum nos ipſi Secretarii munus ageremus: Quare diſſertationem in lucem edidimus, in qua rationes pro utraque ſententia continebantur; Die vero 14. Aprilis anno 1726. petitum fuit: *An, & in qua quantitate eleemoſyna manualis Miſſæ augenda eſſet in Urbe*. Reſponſum his verbis datum: *Nihil eſſe innovandum, & ad mentem; Mens eſt, ut agatur cum Eminentiſſimo Vicario ſuper obſervantia Decretorum pertinentium ad utenſilia, & ad non tranſmiſſionem Miſſarum extra Urbem*.

XXIV. Nihil pariter innovamus pro ea parte pecuniæ, quæ ratione utenſilium Sacrarlis confertur, cum Officium pro Defunctis, aut celebritas aliqua in honorem Sanctorum indicitur. Inſuper, cum nihil utenſilium cauſa requiri ſolet ab iis, qui ſolum ob pietatem in aliquo templo rem divinam facere inſtituunt, præcipimus, ut in hac Civitate ac Diœceſi eadem conſuetudo perpetua, & conſtans habeatur. At vero pro ſtipendii parte, quæ utenſilium cauſa retinetur, cum de Miſſis perpetuis agitur, vel de iis, quæ a piis Teſtatoribus præſcriptæ fuerunt, volumus, ut Curatores Eccleſiarum infra tres menſes Vicarium noſtrum Generalem adeant, qui juxta normam ſuperius expoſitam judicabit, an pars aliqua ſtipendii retinenda, & quænam ſumma ſtatuenda videatur. Si id facere pretermiſerint, & facultatem a Vicario Generali infra præſcriptum temporis ſpatium non obtinuerint, juſſu noſtro nihil omnino retinere poterunt.

XXV. Poſtremo jubemus infra tres menſes deferri ad Scribam Curiæ Archiepiſcopalis diplomata, quibus Altaria privilegiata declarata fuerunt, ut ipſe auctorem conceſſionum ejuſmodi cognoſcat. Nam plures Apoſtolica privilegia ſine ullo jure jactantes, eam ſibi facultatem attribuerunt. Idem Scriba deprehendet, num ea privilegia conceſſa perpetuo fuerint, an certo tempore concludantur; num tempus ejuſmodi jam abſolutum, an prorogatum ſit; quænam conditiones adjectæ; & an diligenter perfectæ fuerint. Si hæc diplomata, ac teſtimonia conſtituto tempore non proferantur, Altaria privilegio carentia pronunciabimus, aliaſque pœnas infligemus.

INSTITUTIO LVII.

De publico examine indicendo pro vacatione Canonicatus Theologalis in Metropolitana Eccleſia. Qua de cauſa, & quo tempore in Metropolitanis, & Cathedralibus Eccleſiis lectiones Theologales inſtitutæ fuerint. Non eſſe idoneum ad obtinendas præbendas Theologales, qui Doctoris lauream in probata Academia conſequutus antea non fuerit. De munere Canonici Theologi. Diverſa in hac re plurium locorum eſſe inſtituta, & quare id eveniat.

I. Renunciato in Epiſcopum Aſſiſinatem Octavio Ringhierio, vacuus relinquitur in hac Metropolitana S. Petri Canonici Theologi locus, quem ille obtinebat; ad Summum Pontificem pertinet eum dignitatis gradum conferre, uti jure Pontificio conſtituitur (1). Muneris noſtri partes in eo ſolum poſitæ ſunt, ut publicum examen indicamus, quod deinde ad Cardinalem pro-Datarium tranſmitti debet, ut quid ſtatuendum ſit, Pontifex dijudicet.

II. Pontifex Alexander III. in Lateranenſi Concilio tertio, quod anno 1179. coactum fuit, præcepit, ut in ſingulis Cathedralibus Eccleſiis ſufficiens Beneficium ſapienti viro decerneretur, qui Clericos, ejuſdem Eccleſiæ, alioſque egenos ſine ullo ſtipendio ſacras litteras, ac diſciplinas edoceret (2). Cum tamen id prætermiſſum fuiſſet, Innocentius III. in Concilio quarto Lateranenſi (3) Decretum Alexandri confirmavit, & inſuper juſſit, in quacumque Metropoli-

(1) *Ad Regimen de Præbend. inter communes &c.* (2) *Can.* 11.
(3) *Anno* 1215.

Digitized by Google

politana Theologum deſignari, qui Presbyteros, cæteroſque ſacris litteris informaret, & ea præſertim traderet, quæ ſpectant ad animarum curam. Ipſi vero proventum ſtatuit, quem percipere debeat, donec hoc docendi munere fungatur (1).

III. At vero de Metropolitanis ſolum agebat Innocentius. Hinc Baſileenſe Concilium (2) Cathedrales omnes eodem Decreto complexum eſt. Tridentina autem Synodus (3) non modo Cathedralibus, ſed Collegiatis etiam, quæ in aliquo inſigni Oppido conſtitute eſſent, edixit, ut proventus, qui primo vacaret, Magiſtro ad ſacras litteras explicandas præpoſito tribueretur. Illud pariter adjecit, ut in Monachorum Cœnobiis, ubi commode fieri poſſet, ſacræ litteræ publice explanarentur. Poſtremo Benedictus XIII. anno 1725. Cathedrales, quæ adhuc Præbenba Theologali carerent, ad illam excitandam non modo hortatus eſt; ſed etiam hæc ſanxit (4): *Volumus inſuper, ut tam illa* (de Præbenda Theologali recenter excitata agitur) *quam reliquæ omnes aliæ Præbendæ Theologales hactenus conſtitutæ, & deputatæ conferri ſemper debeant Doctori in Sacra Theologia, vel qui infra annum Doctoralem Lauream in eadem facultate ſuſcipiat, & cæteroquin magis idoneo in formali concurſu ab Examinatoribus renunciato, eo plane modo, quo Parochiales Eccleſiæ conferuntur. Hunc porro in finem, quotieſcumque ejuſmodi Præbenda Theologalis conferenda erit, per edictum publicum vocentur quicumque concurrere, & examini ſeſe ſubjicere voluerint, coram Epiſcopo, & quatuor Examinatoribus, etiamſi Synodales non ſint, ab eodem Epiſcopo actu deligendis, ac deputandis, in Theologali tamen facultate conſcriptis, & valde peritis, ſive Sæcularibus, ſive Regularibus; & illi, qui in ejuſmodi concurſu probatus, magiſque idoneus renuntiatus fuerit, Præbenda conferatur. Quoties autem Præbendæ collatio ad Sanctam Sedem ſpectabit, Epiſcopus ad Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem Acta concurſus traſmittere teneatur, ut ipſe vacantem Præbendam illi aſſignare, atque conferre poſſit, quem cæteris digniorem, & magis idoneum in Domino judicaverit*. Hæc quidem Benedicti Conſtitutio excuſſa fuit poſt Romanum Concilium, quod non niſi Romanam Provinciam afficit; cum tamen illud contineatur: *In Cathedralibus quibuſcumque Italiæ, Inſularumque adjacentium*, proculdubio hanc noſtram Metropolitanam idem Decretum complectitur.

IV. Ex ipſo ſatis aperte colligitur, Præbendam Thologalem in eum conferri non poſſe, qui in Sacra Theologia Doctoris Lauream adeptus non fuerit, vel ipſam infra annum non ſuſcipiat, quemadmodum Dataria præcipere conſuevit, cum alicui proventus ejuſmodi conceditur: *Volumus autem, quod tu infra annum proximum gradum Magiſterii in aliqua approbata Univerſitate Studii generalis, prævio rigoroſo examine, ac alias ſervatis ſervandis, ſuſcipere omnino tenearis: alioquin Canonicatus, & Præbendæ vacent eo ipſo*.

V. Neque ſane, ut quis Doctor in Sac. Theologia declaretur, ſatis eſt, ut Lauream Doctoris in jure Pontificio conſequutus ſit, vel infra annum conſequi ipſam deliberet; non, inquam, ſatis eſt, ut Præbendam Theologalem, de qua agimus, ſibi comparet. Nam, licet nullum diſcrimen inter Theologum, & Canonum Interpretem prius agnoſceretur (5), nunc aliter ſe res habet: ſiquidem Sacrorum Canonum ſtudium, ac diſciplina ſubjicitur Theologiæ, cui pariter Sacrorum Canonum ſcientia anteponenda eſt, non ſecus, ac naturalis Philoſophia Medicorum facultati, ac Muſicæ Arithmetica neceſſario præponitur. Inſuper ad Theologum pertinet dogmata in medium proferre, ac publice explicare, ac de illis, tamquam de ſuis principiis diſputationes inſtituere, quæ ſane omnia Canonum Interpres jam pro certo habet, atque ex Theologiæ fontibus deſumpta. Quam ob cauſam magnum diſcrimen inter ipſos intercedit, adeoque non ſufficit ad obtinendam Theologalem Præbendam, ſi quis in jure Canonico Laurea Doctoris ornatus fuerit, aut infra annum ipſam conſequi ſecum decernat, niſi forte privilegium Apoſtolicæ Sedis interveniat. Id ſancitum fuit a Sac. Congregatione Concilii, cum nos ipſi Secretarii munus gereremus, tanquam generalis norma, die 5. Julii anno

(1) *Anno* 1215. (2) *Cap. Quia nonnulli de Magiſtris*. (3) *Seſſ.* 21. *c.* 3.
(4) *In Conſtit: quæ incipit: Paſtoralis officii &c.* (5) *Bulæus in Hiſtor. Univerſitat. Pariſienſis tom.* 2. *Sæculo* 4. *pag.* 580.

anno 1723. Cum enim petitum fuiſſet: *An proviſis de Præbenda Theologali cum clauſula de aſſumendo infra annum gradu Magiſtri in Sacra Theologia in aliqua approbata Univerſitate, de jure ſufficiat, quod Magiſterium intra annum recipiant in jure Canonico in aliqua approbata Univerſitate:* hoc pacto reſponſum eſt: *Negative, & habebitur ratio in caſibus particularibus.*

VI Neque ad Præbendam Theologalem ſatis habetur Magiſterii gradus in Sacra Theologia, niſi ille in aliqua probata, ac pubblica Univerſitate comparatus fuerit. Id quidem ex allata ſententia Sac. Congregationis deprehenditur, & Sancti Pii V. Pontificis auctoritate magis firmatur (1), qui ad Beneficia, & dignitates Eccleſiaſticas, quæ Doctoris titulum neceſſario requirunt, eos minime idoneos declaravit, qui in publica Academia Doctoris gradum in jure Canonico, ſeu Civili, aut in Sac. Theologia non obtinuerint, omnia quoque privilegia prorſus abrogat, quæ Deceſſores Pontifices impertiverunt. Accedit etiam, quod in controverſiam adductum fuit, an poſt S. Pii Conſtitutionem impetrari queant Beneficia, quæ Doctoris gradum conjunctum exigunt, ſi Beneficio præditus eum gradum in publica Univerſitate non acceperit, ſed ab aliquo, qui ex privilegio Doctoris titulum, atque honorem conferre poſſit, quod ſane affirmatum fuit, uti perſpicitur ex Decreto Sac. Congregationis Concilii, quod Galeſii (2), & Præſulis Zaulii (3) operibus inſertum continetur. Silentio præterimus litteras Apoſtolicas Gregorii XV. datas die 4. Julii anno 1622., quibus Clementis VII. litteras, & Cardinalis Alexandri Montalti Decretum anno 1604. evulgatum confirmat, præcipitque iis omnibus, qui Doctores conſtituti fuerint eo modo, quem nuper expoſuimus, ne Togam Doctoris Bononiæ ſuper induere, neque palam docere audeant.

VII. Munus Canonici Theologi in eo ſitum eſt, ut Sacram Scripturam interpretetur, quemadmodum docet his verbis Tridentina Synodus (4): *Ad ipſius Sacræ Scripturæ expoſitionem, & interpretationem.* Item alio loco ſic habet: *Ut ipſa Sacræ Scripturæ lectio habeatur.* De Monachorum autem Cœnobiis verba faciens, hæc tradit: *In Monaſteriis quoque Monachorum, ubi commode fieri queat, etiam lectio Sacræ Scripturæ habeatur.* Hic ſane Tridentinum Concilium de ſacrarum litterarum interpretatione ſic agere videtur, ut ipſam a Theologiæ Scholaſticæ lectione ſejungat. Primum enim de expoſitione Sacræ Scripturæ verba facit: *Ne cæleſtis ille Sacrorum theſaurus, quem Spiritus Sanctus ſumma liberalitate hominibus tradidit, neglectus jaceat.* Tum quia Decreti ejuſdem cauſa controverſiam excitatam non ignoramus inter Caſſinatem Abbatem, & inſignem Theologum Scotum ex Ordine S. Dominici, utra nempe ex lectionibus Scholaſticæ Theologiæ, & Sacrorum Librorum præferri deberet (5): attamen cum ipſa Synodus de utraque ſimul lectione ſermonem habeat: *Pro Lectoribus Sacræ Theologiæ*: Item, *ut Theologi lectio in eis commode haberi non poſſit*: Sacra Congregatio Concilii non ſemel reſpondit, munere ſuo perſungi, qui Præbendam Theologalem obtineat, ſi ſacras litteras exponat, aut Scholaſticam Theologiam tradat diligenter (6).

VIII. In quibuſdam locis pro Sacra Scriptura, ac Thelogia Scholaſtica, quæſtiones de Morali Theologia a Canonico Theologo explicantur. In hac vero Metropolitana Canonicus Theologus ad ſacras litteras, aut Scholaſticam Theologiam interpretabitur, cum nulla conſuetudine ad Moralem Theologiam tradendam adducatur. Nam cœtus indicitur pro ejuſmodi quæſtionibus examinandis, ad quem ſtatis diebus Metropolitanæ Canonici, Parochi, & Confeſſarii conveniunt, ipſique cœtui Teologus pœnitentiarius præficitur. Porro huic Civitati valde indecorum eſſet, ſi eam conſuetudinem reciperet, quæ in parvis Oppidis diſſimulatur, ubi præſtantes doctrina viri non itafacile verſantur, qui Sacram Scripturam explanent, aut Scholaſti-

(1) *In ſua Conſt. 60. in Bull. Rom. tom. 2.* (2) *De reſtitut. in integrum cap. 7. num. 67.* (3) *Ad ſtatuta Faventiæ tom. 1. lib. 2. rubr. 20. ſub num. 10.* (4) *Cap. 1. ſeſſ. 5. de Reformat.* (5) *Pallavicinus in hiſtor. ejuſdemConcil. lib. 7. cap. 5.* (6) *Gallemart. ad dictum cap. 1. num. 16. ſeſſ. 5. de Reformat. Fagnanus in Cap. Quia nonnullis num. 29. & ſeqq. de Magiſt. Garzias de Benefic. 5. part. cap. 4. num. 156. Pirringh. in jus Canon. tom. 4. lib. 5. §. 1. ſub num. 7. verſ. notandum ſexto. Pignatellus Conſult. 62. num. 27. tom. 3.*

Digitized by Google

laſticam Theologiam reliquos edoceant. Hæc autem præclara Civitas ſtudiorum parens merito nuncupatur, in qua Innocentius VI. anno 1360. celebrem Theologiæ Academiam excitavit (1). Noſter quoque Civis Gregorius XIII. privilegium confirmans a Julio II. traditum qua civibus tantum conferenda Beneficia noſtræ Urbis edixit, ipſam magna Theologorum copia redundare teſtatus eſt (2): *Nos itaque, quibus ſatis liquet, Civitatem noſtram prædictam viris omni doctrinæ genere, & præſertim Teologiæ præditis abundare.* Nos etiam cognitum perſpectumque habemus, plures in hac Civitate iis virtutibus præditos eſſe, quas Theologo Scholaſtico convenire Melchior Canus exiſtimavit (3): *Quem vero intelligimus Scholaſticum Theologum? Aut hoc verbum in quo homine ponimus? Opinor in eo, qui de Deo, rebuſque Divinis apte, prudenter, docte, & litteris, inſtitutiſque ſanis ratiocinetur.* Interim dies, quibus Canonicus Theologus ſuum munus exercere debeat, nos ipſi deſignabimus, ne ulla perturbationis occaſio præbeatur. Tertiam partem Theologalis Præbendæ ſecernemus, quæ Sacrario hujus Metropolitanæ tribuetur habita dierum rationes, quibus præſcriptas lectiones tradere idem Canonicus Theologus, prætermiſerit, uti Benedictus XIII. decernit (4).

IX. Hæc breviter innuenda fuerant de publico examine, eorumque virtutibus, qui Præbendam Theologalem expetunt. Illud monendum ſupereſt, die 11. proximi menſis Maji idem examen habendum in noſtris ædibus, cui nos ipſi, & Examinatores, quos nominabimus, hora 12. præſentes aderimus. Scriptæ quæſtiones proponentur; reſponſiones pariter ſcripto, latinoque ſermone exarari volumus quæ Romam ad Cardinalem Pro-Datarium mittentur. Nam examen pro Theologali Præbenda eodem modo, ac pro Eccleſiis Parochialibus obtinendis idem Benedictus XIII. præſcribit.

INSTITUTIO LVIII.

Epiſtola encyclica Vicariis Foraneis inſcripta, qui teſtimonia obſignant de meritis Ordinandorum, & illis etiam, qui hujuſmodi teſtimonia accipiunt. Quid obſervandum ſit erga Diœceſano, qui in Civitate diu verſati fuerint, & poſtea in agrum redierint, ſi petant, aut proferant ſola teſtimonia a ruralibus Parochis comparata. De teſtimoniis ad prolandam neceſſitatem, atque utilitatem Eccleſiarum, ad impetrandam facultatem ut ſolvantur interſtitia tam pro Clero Sæculari, quam pro Regulari.

I. UT in conferendis Ordinibus tum minoribus, tum ma joribus quædam norma, ac recta methodus ſervetur, plures Inſtitutiones evulgavimus, nempe 2. 23. 26., & 42.. quæ in hoc libro continentur. Nunc re monemus, eoſque ſimul, qui meritis Ordinandorum examinandis præpoſiti ſunt, ut eas percurrant, antequam ſuo teſtimonio illos probent, qui ad Ordines provehendi ſunt, caveantque, ne aliquid ab iiſdem inſtitutionibus alienum, ac diſſonum deprehendatur. Hic autem duo ſubjicimus, que neceſſaria putamus. Ac primum, plures ex Diœceſi in Urbem confluunt, ut ſtudiis operam præbeant; deinde, cum litterarum ſtudia intermittuntur, quæ ſane ceſſatio non exiguo temporis ſpatio concluditur, paternam domum repetunt. Poſtea, cum Ordines expoſcunt, teſtimonium ruralis Parochi ſolum proferunt, qui fatetur, eos Eccleſiæ fuiſſe addictos, Chriſtianæ legis, ac doctrinæ explicationi intereſſe, ad Sacramenta percipienda ſæpius accedere, ac ſuſceptum Ordinem exercere ſedulo conſueviſſe. Itaque id minime ſufficere declaramus; ſed nos etiam certos facere debent, iiſdem muneribus perfunctos diligenter fuiſſe, cum ratione ſtudiorum in Urbe verſarentur. Secundo, Tridentinum Concilium certos limites interſtitiis conſtituit, videlicet anni ſpatium, ut a minoribus Ordinibus ad majores Clerici admittantur: *Hi vero non niſi poſt annum a ſuſceptione poſtremi gradus minorum Ordinum ad Sacros Ordines promoveantur.* Annum pariter pro Presbyteratu ſuſcipiendo. *In Diaconatu ad minus per annum integrum.* Epiſcopis tamen permittit,

(1) *In ſua Bulla 2. tom. 1. Bullar. Roman.* (2) *In Conſtitut. evulgata anno 1584.*
(3) *Lib. 8. de locis Theologicis cap. 1.* (4) *In allata Conſtitut. §. cæterum.*

Digitized by Google

tit, ut hæc interſtitia remittant, ſi Eccleſiæ neceſſitas, vel utilitas id poſtulare videantur: *Niſi neceſſitas, aut Eccleſiæ utilitas judicio Epiſcopi aliud poſcat* (1). Nos vero in conferendis Ordinibus diſcrimen inter Regulares, ac Sæculares ſtatuemus. Profecto in dubium revocari non poteſt, Regulares etiam Decreto ejuſdem *Synodi* comprehendi, quemadmodum a Sacra, Congregatione Concilii ſancitum fuit; nam, cum petitum eſſet (2), an Concilii Decreto Regulares quoque complecteretur: reſponſum ita fuit: *Sacra &c. cenſuit comprehendi* (3). Non ignoramus pariter, interſtitiorum remiſſionem non ad ipſorum Præpoſitos Generales, aut Provinciales, ſed ad Epiſcopum ſolum pertinere, uti Sacra Congregatio die 17. Maji anno 1693. decrevit: *Sacra &c. cenſuit, judicium hoc remittendi temporum Interſtitia ad Epiſcopum ſolum pertinere, non autem ad Generales, aut Provinciales Ordinum* (4). Cum tamen eadem Congregatio die 31. Maji anno 1597. præceperit, ut cauſas remittendi interſtitia Præfecti Regularium cognoſcant, illiſque Epiſcopus fidem adhibeat, eorumque teſtimonium ſequatur: *Sacra &c. cenſuit, remiſſionem Interſtitiorum etiam quo ad Regulares ex cauſis tantum a Concilio expreſſis faciendam pertinere ad Epiſcopum Ordinantem, cum tamen hac in re debere quo ad cauſas deferre judicio, & atteſtationi Superioris Regularis Ordinandi* (5); idem quoque die 1. Julii ejuſdem anni confirmatum fuit (6), ac poſtremo eamdem ſententiam iterum evulgavit die 12. Septembris anno 1609. (7): *Sacra &c. ſæpius declaravit, remiſſionem Interſtitiorum ex cauſis a Concilio expreſſis pertinere ad Epiſcopum Ordinantem, quo ad Regulares ab eo Ordines ſuſcipientes, non autem ad Regulares Superiores; ipſum tamen Epiſcopum de cauſis remiſſionis teneri fidem adhibere, ac deferre, teſtimonio Superioris Regularis*; cum hæc, inquam, ita ſe habeant, propoſitam normam libenter amplectimus, cum præſertim veteri diſciplinæ aptiſſime conveniat. Oſius præclarum Epiſcoporum lumen legem Interſtitiorum primus in Concilio Sardicenſi propoſuit (8). Illam Concilii Patres unanimes probarunt, ſed arbitrio Epiſcoporum eam facultatem permittendam cenſuerunt. Romani deinde Pontifices Siricius (9), Cœleſtinus, ac Leo Magnus (10), tempus Intertitiorum ſanxerunt, nempe per duos annos in Lectoratu, atque Exorciſtatu permanendum, per quinquennium in Acolytatu, ac Subdiaconatu, ac per aliud quinquennium in Diaconatu. Gelaſius primus, cum eo tempore Regiones Italiæ a Barbaris vaſtarentur, ob eam cauſam, & ob exiguum Clericorum Sæcularium numerum indulſit, ut poſt annum cum dimidio a Lectoratu ad Sacerdotium reciperentur. Regularibus vero unius anni ſpatium ob hanc præclaram rationem indixit: *Quia* (inquit), *quod annorum Interſtitia fuerant collatura, ſancti propoſiti ſponte ſuſcepta docetur præſtitiſſe devotio*. At vero Concilii Tridentini Decretum ſervabimus, cum Ordines Clericis Sæcularibus conferri debebunt, neque pro remittendis Interſtitiis tradita nobis facultate utemur, niſi neceſſitas, ſeu utilitas Eccleſiæ clare demonſtretur. Tum quidem neceſſitas intervenit, cum peculiari Eccleſiæ Miniſtri deſunt, nec alii Ordinibus præditi ſufficere videntur, ut eadem munera ſuſtineant; utilitas autem oſtenditur, cum in aliqua Eccleſia parum idonei Miniſtri verſantur, vel ſi de aliquo viro res agatur ætate jam matura, ſed doctrinæ laude præſtanti, quæ ſatis legitimæ cauſæ a Scriptoribus judicantur (11). Utilitas pariter ex eo proficiſcitur, ſi aliquis Parochiam, aut Beneficium obtinuerit ea conditione, ut infra annum juxta Decreta Sac. Congregationis (12) Præsbyteratum, aut Sacrum Ordinem ſuſcipere teneatur. Nos ſane ex hac ſententia nunquam recedemus, licet privilegia accipiendi Ordines *extra tempora* a Pontifice obtenta proferantur. Quippe Innocentius XII. declaravit, non cogi Epiſcopos privilegiis ejuſmodi ad conferendos Ordines, ſed ipſorum arbitrio relinqui ad Ordines quemquam aſſumere *extra præſcripta tempora*, ſi tamen id cum utilitate conjunctum arbitrentur. Ita decrevit Pontifex die 4. Decembris.

(1) *Cap. 11. 13. 14. ſeſſ. 23. de Reformat.* (2) *In cauſa Medio-lanen. anno 1573.*
(3) *Lib. 1. Decretor pag. 149.* (4) *Lib. 7. Decret. pag. 108.* (5) *Lib. 9. Decretor. pag. 18.*
(6) *Lib. 9. Decretor. pag. 22.* (7) *Lib. 11. Decretor. pag. 65.* (8) *Can. 10.*
(9) *In epiſt. ad Imerium Epiſc. Tarraconen.* (10) *In epiſt. ad Epiſc. Galliæ, ac Maurit.*
(11) *In Theologia Morali Natalis Alexandri lib. 2. de Sacram. Ord. art. 5. regul. 12.*
(12) *Gallemart. cap. 11. ſeſſ. 23 de Reformat.*

Digitized by Google

bris anno 1693 (1). De his te monendum neceſſario duximus, ut ſi forte aliquis ſibi remitti contendat Interſtitia, conſilium, ac propoſitum te hortante deponat; niſi omnia, quæ ſuperius expoſuimus, in ſupplici libello non ſolum afferat, ſed etiam clare demonſtret. Hæc tibi ſignificamus &c.

INSTITUTIO LIX.

De Seminario Archiepiſcopali. Quam magnam utilitatem afferant Diœceſibus Seminaria: de ipſorum origine. Duas ſpecies Seminariorum antiquitus fuiſſe. De laudibus Bononiæ. Quid decernant Sacri Canones pro Seminariis. Leges, ac norma recentis Siminarii Bononienſis.

I. QUam magna utilitas in Diœceſes ex Seminariis Epiſcoporum dimanet, facile deprehenditur ex Tridentina Synodo (2), quæ de iiſdem Seminariis erigendis ſermonem his verbis exorditur: *Cum adoleſcentium ætas, niſi recte inſtituatur, prona ſit ad mundi voluptates ſequendas, & niſi a teneris annis ad pietatem, & religionem informetur, antequam vitiorum habitus totos homines poſſideat, nunquam perfecte, ac ſine maximo, ac ſingulari propemodum Dei omnipotentis auxilio in diſciplina Eccleſiaſtica perſeveret &c.*

II. Sanctus etiam Carolus Borromæus, cum Seminarium ſuum inſtitueret, his verbis uſus eſt (3): *Sunt igitur ea potiſſimum de cauſa Seminaria erecta, ut in iis boni, ſtrenuique operarii ad curationem animarum, quas ſuo Sanguine pretioſiſſimo Chriſtus redemit, inſtituantur; & ii quidem adoleſcentes (qui ob ætatem, cum tenera ſit, & proclivior ad voluptates, & flexibilis etiam ad bonarum rerum impreſſiones admittendas, in operibus virtutum erudiri debent) ut eam vitæ perfectionem adipiſcantur, quæ in iis, qui Doctores populorum futuri ſunt, elucere debet, & ſeverioribus diſciplinæ legibus coercendi.* Neque omittendum eſt judicium Concilii Provincialis Aquilejenſi, quod an. 1569. celebratum fuit (4), quod his verbis continetur: *Seminariorum inſtitutionem, conſervationem, & promotionem in Eccleſia Dei ſumme fructuoſam, qua Clericalis militiæ propagatur ordo, & progreſſio, tantopere neceſſariam eſſe conſtat, ut ſtare Eccleſiaſtica diſciplina ſine illorum ſubſidio, & adminiculo vix poſſit.*

III. Seminaria ejuſmodi primum a generali Nicæna Synodo propoſita cenſentur, uti conjicitur ex Capite 55., ubi de Corepiſcopi munere ſic decernitur: *Inſtituat Miniſtros &c. debetque diſtribuere eos per Eccleſias, & Monaſteria, & providere, ut diſcant, ut reddantur apti, & idonei, ad ædificationem Monaſteriorum, & Eccleſiarum, & aliorum locorum, qui horum opera indigebunt.*

IV. Hæc autem verba ſic interpretatur Franciſcus Turrianus Soc. J. adnot. in Canones Arabicos, quos P. Labbeus anno 1671. Pariſiis typis evulgavit (5) *Cernitur in hoc Canone ratio quædam Seminarii Miniſtrorum Eccleſiæ, ſeu veſtigium quoddam Seminariorum, quæ nuper ſecundum Decretum Synodi Tridentinæ inſtituta ſunt.*

V. Verum hic Nicænus Canon inter eos viginti minime adnumeratur, qui certiſſimi ſunt, ſed inter octoginta, ſeu octoginta quatuor, qui ſtudio P. Franciſci Turriani, ac deinde Abrahami Echellenſis Maronitæ ex Arabica lingua in Latinam traducti fuerunt, & qui magnopere in dubium revocantur, uti fuſe Schelſtratius commemorat (6).

VI. Quare, ut viam tutiſſimam inſiſtamus, Seminaria duplicis generis ex Sacra antiquitate cognoſcimus: Ac primum in Monaſteriis Pueri educabantur: Clerici vero adulti in ædibus Epiſcoporum inſtitutionem addiſcebant; quæ conſuetudo ad annum uſque milleſimum permanſit: Paulo poſt diſciplina, quæ Monaſteriis, & ab Epiſcopis tradebatur, in deſuetudinem abiit; ac publicæ Academiæ exitari cœperunt. Tunc Cardinalis Polus de reformando Anglicano Clero ſecum cogitans anno 1556. recentia Epiſcoporum Seminaria propoſuit, quorum inſti-

(1) *In Bullario pa.* 63. 2 (2) *Cap.* 18. *ſeſſ.* 23. *de Reform.* (3) *Part.* 3. *cap.* 1.
(4) *Labbe tom.* 15. *pag.* 1503. (5) *Tom.* 2. *pag.* 507. (6) *Part.* 2. *Antiquit. Illuſtr diſſert.* 2. *cap.* 4.

Digitized by Google

inſtitutum in Tridentina Synodo diligenter examinatum anno 1563. poſtea Sanctus Carolus Borromæus feliciter invexit.

VII. Pater Tomaſſinus hujus rei ſeriem exponit, certiſque documentis comprobat (1). Pueros a Monachis educari conſueviſſe hiſtoria Centulenſis Cœnobii ſatis oſtendit (2): *Trecentos Monachos regulariter victuros conſtituimus, centum etiam Pueros ſcholis erudiendos ſub eodem habitu, & victu ſtatuimus*. Quartum vero Toletanum Concilium, quod ſæculo ſeptimo coactum fuit, Seminaria in ædibus Epiſcoporum extitiſſe liquido declarat (3): *Omnis ætas ab adoleſcentia in malum prona eſt. Nihil enim incertius, quam vita adoleſcentium. Ob hoc conſtituere oportuit, ut, ſi qui in Clero impuberes, aut adoleſcentes exiſtunt, omnes in uno conclavi atrii commaneant, ut lubricæ ætatis annos, non in luxuria, ſed in Diſciplinis Eccleſiaſticis agant, deputati probatiſſimo Seniori, quem, & Magiſtrum diſciplinæ, & teſtem vitæ habeant.*

VIII. Hic nobis aditus opportune recluditur, ut aliquid de hac celebri Bononienſi Univerſitate dicamus. Verum in aliud tempus rejicimus inquirere, utrum ipſa per Theodoſium minorem, an per Lotharium primum inſtituta fuerit; an juris Civilis Pandectæ reipſa inventæ fuerint, cum Amalphis obſidione cingeretur, eaſque Piſanis dono obtulerit Lotharius, quas deinde Irnerius explicare cœperit in hac Civitate, uti Ludovicus Bologninus commemorat, adductus Griſſorum annalibus, de quibus graves controverſiæ inter Profeſſores Piſanæ Academiæ ſuperiori tempore concitatæ ſunt. Omiſſis pariter his diſciplinis, quæ ad Eccleſiaſticos non pertinent, pro certo affirmabimus, hanc noſtram Academiam juris Pontificii Matrem, ac Sedem extitiſſe, cui poſteriori tempore, nempe Sæculo XIV. ſtudium Theologicæ facultatis additum fuit juſſu Pontificis Innocentii VI. (4): Cum res tamen perfecta non fuiſſet, quod brevi Pontificatum abſolvit, Urbanus V., qui ipſius locum ſuffectus fuit, hanc utilitatem Accademiæ noſtræ comparavit, quemadmodum Ghirardazzi teſtimonio oſtenditur (5), ſecretoque libro Collegii Theologicorum, cujus pars excuſſa fuit in Tractatu, quem de Bononienſibus Doctoribus confecit Alidoſius. In eo traditur accitos fuiſſe ex variis terræ partibus ad inchoandum ejuſmodi ſtudium viros doctrinæ laude clariſſimos: *Ad fundandum, & inchoandum Bononiæ Studium Theologicæ Facultatis ex diverſis Mundi partibus huc acceſſerunt Viri Sacræ Lectioni dediti, & in lege Domini eruditi, Doctores utique Theologica ſcientia, moribus, & virtutibus inſigniti, quorum Magiſtrorum nomina digna memoria ſunt iſta*. Nominatur inter eos primus: *Magiſter Petrus Thomas Natione Aquitanius tunc Dei Gratia Patriarca Conſtantinopolitanus Ordinis Sanctæ Mariæ de Monte Carmelo*; qui Beati cultum in Eccleſia obtinuit, ipſique Miſſam, & Officium Carmelitæ perſolvunt.

IX. Hanc Univerſitatem juris Canonici Parentem, ac Sedem nuncupavimus; nam cognitum eſt omnibus, Canonum collectionem, quæ in ſcolis traditur, & in Foro uſurpatur, a Monacho Gratiano Bononiæ conditam fuiſſe, quæ ſtatim tanta cum laude, ac felicitate propagari cœpit, ut veteres alias a Dionyſio Exiguo, Iſidoro, Creſconio, Burcardo, & Ivone peractas in oblivionem adduxerit (6), ob eam potiſſimum cauſam, quod Gratiani collectionem hujus noſtræ Accademiæ Profeſſores notis illuſtratam juvenibus tradebant, qui magna frequentia ex omnibus terræ partibus in hanc Urbem ſtudiorum cauſa confluebant, qui deinde in Patriam revertentes non modo Gratiani opus, ſed Profeſſorum adnotationes ſecum deferebant (7).

X. Sanctus autem Raymundus de Pennafort Decretales Pontificum coegit, quibus in Foro, & Scholis utimur. Porro ipſe jus Canonicum per tres annos in hac Urbe docuit, cum adhuc juventute floreret, uti Præſul inſignis Penia Sac. Rotæ Auditor teſtatur (8), qui Sancti Ray-

(1) *De veteri. & nova Eccleſ. diſciplina tom. 1. lib. 3. cap. 6. num. 3. tom. 2. lib. 1. cap. 102. num. 10.* (2) *In Spicilegio tom. 4. pag. 466.* (3) *Can. 1. 12. quæſt. 1.*

(4) *Ugbell. tom. 2. Italiæ Sacræ pag. 26.* (5) *Lib. 24. pag. 278. & ſeqq.* (6) *S. Antoninus part. 3. ſuorum Chronicor. tit. 18. cap. 6. Card. Bellarminus in ſuo Tract. de Script. Eccl.*

(7) *Du Roje in ſuis Inſtitution. Canonicis lib. 1. de Proœmio* (8) *Cap. 2.*

Digitized by Google

Raymundi res geſtas conſcripſit, cum inter Sanctos cooptaretur. Gregorius IX. Magiſtris, ac Diſcipulis Bononienſis Academiæ collectionem ſuam nuncupavit. Idem exemplum ſequutus eſt Bonifacius VIII., adductus, ut librum ſextum ſuarum Decretalium promulgaret, hortationibus Jacobi Caſtelli Bononienſis Manſionarii, qui ad Pontificem Legatus ob hanc cauſam ab Academia noſtra miſſus fuit; quemadmodum Joannes ab Andrea coævus auctor declarat (1): Joannes quoque XXII., licet abeſſet Italiæ finibus, cum typis dedit Conſtitutiones, quæ juſſu Clementis V. collectæ fuerant, & quæ in Foro, & Scholis adhibentur, ipſas Bononienſis Academiæ Profeſſoribus, ac Diſcipulis inſcripſit, ut Deceſſorum Pontificum exemplis inhæreret. His revera documentis noſtræ Academiæ præſtantia, dignitas, & gloria ſatis commendantur. Fruſtra hanc laudem obſcurare contendunt, qui Collectionem Gregorii IX. Pariſienſi Academiæ fuiſſe inſcriptam prædicant juxta litteras ejuſdem Pontificis, quæ habentur in vita Sancti Raymundi, quam paulo ante commemoravimus (2). Nam id nullum attulit impedimentum, ne eumdem honorem huic Civitati largiretur, uti recte perpendit eo loco Penia; quem modo innuimus. Bonifacius autem VIII., & Clemens V. hanc ſolam Bononienſem Academiam ſuarum Collectionum munere cumularunt. Poſtremo, qui jus Pontificium majori cum laude interpretati ſunt, aut Bononiæ nati, vel in noſtra Academia Profeſſoris munere præditi fuerunt (3).

XI. Cum fama hujus Academiæ longe, lateque diſſeminaretur, populi a nobis etiam disjunctiſſimi præclara in hac Urbe Collegia excitarunt, ut frequens ipſorum juventus honeſtam vitæ diſciplinam, & egregiam ex publicis Profeſſoribus doctrinam ſibi compararet. Qui primum ſcripſit res geſtas Urbani V., & poſtea excuſſas a Baluzio inter Pontificum vitas (4), qui Sedem Avenionæ tenuerunt, ipſe idem memorat inſtitutionem Nobilis Collegii Majoris a S. Clemente nuncupati pro Hiſpanis, quod Cardinali Ægidii Albornozii liberalitate fundatum, nunc etiam floret in hac Civitate. Lucas Lindenſis Collegium nominat pro Hungaris conſtitutum ab Epiſcopo Paulo Sondi, quod adhuc juvenum frequentia celebratur vitæ honeſtate, ac litterarum ſtudio præſtantium (5). Idem Scriptor reliqua Collegia diligenter enumerat, quæ Pontifices, aut privatas aliquas familias Auctores habuerunt, ut Bononienſibus, & cæteris Italis ad optimos mores, & ſapientiam addiſcendam domicilia paterent. Sed ad Seminaria redeamus, in quibus Eccleſiaſtica diſciplina juvenes imbuuntur. Cardinalis Gabriel Paleottus primus Bononienſium Archiepiſcopus Seminarium ejuſmodi primus in hac Civitate conſtituit. Ipſe quidem interfuerat Tridentino Concilio, ac deinde Cardinalis renunciatus, ſuſceptaque hujus Urbis adminiſtratione novum Seminarium anno 1568. aperuit, ut facile conjicitur ex illius Archiepiſcopali pag. 348. ac 358., & ex documentis, quæ in Tabulario ejuſdem Seminarii aſſervantur. Non exiguam ſane operam, ac laborem vir præclariſſimus pro condendo Seminario impendit: at vel immatura morte præreptus, vel ob alias cauſas ſtabilem pro Seminario ſedem decernere non potuit, nec ſtudiis alumnorum ita conſulere, ut Philoſophiæ, ac Theologiæ facultates, & jus Canonicum docerentur. Fortaſſe, ne in hac parte ſibi omnino deeſſe videretur, ſapienter excogitavit, Carolo Sigonio Latini ſermonis elegantia celeberrimo eam provinciam committere, ut duos libros Sacræ hiſtoriæ per Suplicium Severum confectos interpretaretur: *Quamobrem* (inquit Sigonius (6)) *recte prudentia veſtra breviarium ejus aliquod ex immenſo illo utriuſque Teſtamenti corpore conquiſivit, quo ſtudioſa juventus omnia ab Adam uſque ad Chriſtum, ideſt a peccato ad ſalutem, in ipſius Dei populo geſta quaſi in unam tabulam collata conſpiceret, & cum duos Beati Severi Sulpicii libros in hoc genere diſtincte, atque ornate admodum ſcriptos probavit, tum ad tollendum exquiſitioris interpretationis hominibus occupatis laborem, eoſdem etiam expoſitione illuſtrari aliqua voluit. Sic enim fere arbitrata eſt, ut univerſi non modo facilius ea, quæ præclare tradita ſunt,*

(1) *In Comment. Præfat. lib. 6. in verbo*: A multis. (2) *Pag.* 28.
(3) *Pancirolus de claris legum Interpretibus.* (4) *Tom.* 1. *pag.* 376.
(5) *In deſcriptionibus generalibus, ac peculiaribus Orbis terrarum pag.* 442.
(6) *In epiſt. nuncupator.*

Digitized by Google

ſunt, animo, & notitia comprehenderent, ſed ipſa etiam invitati facilitate alacrius, ac ſtudioſius ad eadem haurienda contenderent.

XII. Poſteriori tempore, cum huic noſtræ Eccleſiæ Cardinalis Nicolaus Ludoviſius præeſſet, a veteri Sede, quam idem Card. Gabriel Palæottus initio ſtatuerat, in domos quaſdam contra Eccleſiam Metropolitanam Seminarium translatum fuit, quæ ad privatos Cives pertinebant, nec erant ſatis aptæ pro tanta juvenum frequentia, uti quiſquis memoria repetere poteſt; aliquæ leges pro recte adminiſtrando Seminario per eumdem Ludoviſium præſcriptæ fuerunt, ejuſque exemplo permoti reliqui Archiepiſcopi multa pro Seminarii utilitate excogitarunt. Ad nos tandem graviſſimum negotium pervenit, ut commodum Clericis alumnis domicilium conderemus, & ne Seminarium careret neceſſariis ad tradendam Philoſophiam, Theologiam, & jus Canonicum Profeſſoribus. Hoc enim pacto ſatis proſpicitur non levi detrimento, quod obvenire ſolebat, cum alumni poſt Grammaticæ curſum, litteraſque humanas primis, ut ajunt, labris delibatas Seminarium relinquere, ſtudia intermittere, educationis ſpem in medio curſu præcidere cogebantur. Quare vix hanc Sedem attigimus, poſtquam labentem hujus Metropolitanæ porticum reſtauravimus, omnem curam, & cogitationem convertimus, ut Seminarium a ſundamentis excitaretur, & inſignes Profeſſores acciri poſſent, qui ſcientiarum facultatibus, & Eccleſiæ diſciplina Clericos erudirent.

XIII. Præcipit Tridentina Synodus, ut Seminarium prope Eccleſiam collocetur, aut in eo loco, quem Epiſcopus deſignaverit (1). Patres Concilii Aquilejenſis, quod anno 1596. habitum fuiſſe diximus, hæc tradunt: *Locus Seminarii, ſi apud Eccleſiam Cathedralem fieri poſſit, non alibi optandum ut fiat; quo enim propius adſunt Clerici, eo facilius, & minore temporis diſpendio in Eccleſiam ſe conferunt.* Quare, cum domicilium ejuſmodi prope Metropolitanam noſtram ſitum eſſet, in eodem loco novum ædificium condidimus, quo ſatis commode honeſteque Clerici excipiantur. Licet abſolutum nondum ſit, quadraginta tamen alumni apte in eo verſari poſſunt. Quod ſi diu ſoſpites, & incolumes erimus, integre rem perficiemus, & fortaſſe domicilii ſpatia quoque amplificabimus, & non exigua librorum copia exornabimus. Ipſa rerum experientia edocti ſumus, magna alacritate ſuſcipienda eſſe, quæ ad Dei cultum pertineant, ipſiuſque arcanæ providentiæ fidendum. Nam cœptum opus deveniſſe in eum locum vidimus, quem minime ſperabamus; & novi ſemper aditus patefacti ſunt, ut graviſſimas expenſas ſuſtineremus, quæ vires noſtras, ac tenuitatem Seminarii longe ſuperabant. Etenim Dei beneficio quædam vitæ commoda, ac remiſſiones libenter dimiſimus, eaſque difficultates, quibus humanæ naturæ conditio valde contraria eſt, alacriter ſubire non dubitavimus. Inſuper viris præpoſitis Congregationi, quæ verecundis ob inopiam Civibus opitulatur, eam mentem Deus indidit, ut Collegium a Sole dictum, interpoſita Sedis Apoſtolicæ auctoritate, Seminario conjungi paterentur; & cum idem Collegium in ipſorum poteſtate eſſet, eam merito conditionem adhibuerunt, ut tot alumnos in poſterum pro Seminario nominarent, quot antea juvenes ipſorum ſuffragio locum in Collegio Solis obtinebant. Hæc memoravimus non ſolum, ut ipſis gratum animum perpetuo teſtemur, ſed quia ob hanc cauſam difficillimum condendi Seminarii negotium audacter ſuſcepimus.

XIV. Ad tria capita rediguntur, quæ de Seminariis a Tridentina Synodo ſancita fuerunt: de pietate, de exercitationibus, ac de ſtudiis potiſſimum agitur, quæ Clericis apte conveniant. Patres Concilii Aquilejenſis eadem prorſus tradiderunt. Nos profecto ſingulis magnam curam, ut fiant, ac diligentiam impendemus. Sed quoniam novum aliquid videtur, & Inuſitatum hæc pro noſtro Seminario ſtudiorum Inſtitutio, notum omnibus facimus, non futuros modo peritiſſimos viros, qui grammaticam, & humaniores litteras edoceant, ſed excellentem quoque eloquentiæ Profeſſorem, quæ neceſſaria prorſus Eccleſiaſticis habetur, ut Clerici verba ad populum faciant, Chriſtianæ legis diſciplinam explanent, aliiſque rite muneribus perfungantur. Deus ipſe in ſacris litteris ſermonis ornamenta ſæpius adhibuit, uti comprobat Mabillonius (2): *Cæterum quantum acuminis in Sacris Divinorum Vatum meditationibus*

---

(1) *Cap.* 18. *ſeſſ.* 23. (2) *De ſtudiis Monaſticis part.* 2. *cap.* 11.

Digitized by Google

bus adeſt! Quanta in elocutionibus gratia! Quanta Troporum, ac Figurarum varietas! Quis non miretur in Moralium Libris brevitatem, & apophthegmatum energiam? In Prophetis virtutis, ac vitii expreſſas ad vivum imagines, & objurgationum, minarumque pondera?

XV. Ad Philoſophiam, Theologiam, & jus Pontificium tradendum doctrina magis præſtantes Magiſtros ex publica hujus noſtræ Urbis Academia ſelegimus. Illos adibunt alumni Seminarii, ut fructum percipiant, qui ex frequentia, & æmulatione juvenum dimanat. Vir tamen ad hoc munus deſignatus alumnos comes proſequetur, quoties publicum Gymnaſium petent, ac domum revertentur. Illud quoque deliberavimus, parem in noſtro Seminario diſciplinam inſtituere, quam in Collegio Montalto per Sixtum V. erecto induximus, cum Cardinalis Annibal Albanus ejuſdem Collegii Protector illud inviſendum nobis ſuo nomine commiſit. Non levem ex eo utilitatem proficiſci cognovimus, quod alumni ejus Collegii ad publicum Philoſophiæ, ac Theologiæ ſtudium mittantur, earumque facultatum Repetitores domi deſignentur, qui poſt prandium doctrinas recolant, quæ a Profeſſoribus mane traditæ fuerunt, & qui cœtibus alumnorum, privatiſque exercitationibus interſint. Non levis etiam momenti judicavimus, quod ſtudiorum tempus ultra eos limites protractum fuerit, qui publicæ Academiæ præſcripti ſunt. Nos igitur eamdem viam inſiſtendum propoſuimus, cum de ſtudiis hujus noſtri Seminarii res ageretur. Repetitores alumnis Philoſophiam, ac Theologiam excolentibus dedimus, ipſorumque ſtudia produximus, etiam cum publica ſtudia intermittuntur: tandem hæc omnia ſancita ſunt ea ratione, ac norma, qua in Collegio Montalto nunc eadem perficiuntur.

XVI. Sæpius etiam coram nobis, ac Seminarii Præſidibus examen habebitur, quod plurimum prodeſſe certum eſt, ac præſertim, ne juvenes volare contendant, priuſquam alas induxerint. Non ſolum examini præſentes aderimus, ſed etiam Seminarium ſemel in menſe inviſemus, hortamurque Seminarii Præſides, ut nobiſcum conveniant. Eamdem diem huic negotio peragendo conſtituimus, quo Cœtus in noſtra Metropolitana ad quæſtiones Theologiæ Moralis examinandas indicuntur, quibus peractis ad Seminarium pergemus. Quibus autem menſibus cœtus ejuſmodi non coguntur, prima Feria VI. cujuſvis menſis a prandio res eadem a nobis perficietur. Hæc præſens Declaratio ſatis ſit pro indicendis diebus ad inviſendum Seminarii Præſides, ne per eos dies ullo impedimento teneantur, quo nobiſcum huic muneri ſatisfacere nequeant: nihil profecto nos ab hoc inſtituto, conſilioque retardabit; nam magnopere expetimus, ut noſtri alumni optimam diſciplinam accipiant, fructuque litterarum cumulentur.

XVII. Pagella Typis excuſſa tum fuit, in qua explicantur omnia, quæ pro ingreſſu in Seminarium omnino requiruntur. Si quis illam exoptet, facile ſibi ex Archiepiſcopali Typographia comparabit.

INSTITUTIO LX.

De Fidei profeſſione elicienda ab iis qui obtinent Canonicatum, aut Beneficium cum animarum Cura conjunctum; id expreſſe a ſacris Canonibus præcipi. De corruptela, quæ ſuper hac re in hanc Diœceſim inducta eſt. Teneri ad Fidei profeſſionem emittendam eum ipſum, qui Beneficium aſſequutus fuit, & quo potiſſimum præſente id fieri debeat. Non adverſari quamcumque contrariam conſuetudinem. Utrum, qui omiſit hujuſmodi profeſſionem, lucrari queat diſtributiones quotidianas. Quibus tantum pœnis obnoxius cenſeatur, qui Canonicatum, aut Beneficium cum animarum Cura obtinuit, etiam a Sede Apoſtolica. Utriſque proponitur ratio ſibi conſulendi, ſi Fidei profeſſionem facere prætermiſerint.

I. TRidentina Synodus (1) conſtituit, ut: *proviſi etiam de Beneficiis quibuſcumque Curam habentibus teneantur a die adeptæ poſſeſſionis ad minus intra duos menſes in manibus ipſius Epiſcopi, vel eo impedito, coram Generali ejus Vicario, ſeu Officiali Orthodoxæ ſuæ Fi-*

(1) *Seſſ. 24. cap. 12. de Reformatione.*

Digitized by Google

tuam, firmamque conſuetudinem percepimus, quæ huic Bononienſi Curiæ tribuitur, ut aliquo Beneficio prædici per Sedem Apoſtolicam, Fidem profiteri non teneantur, idque facile deprehendi ex mandato *de immittendo*, quod Pontificum diplomatibus addere Dataria conſuevit, ubi de Fidei Profeſſione nihil prorſus commemoratur. Leviſſimi tamen ponderis, ac momenti hanc argumentationem habendam eſſe quatuor de cauſis, quas modo ſubjicimus, liquido oſtendemus.

VI. Ac primum, conſuetudo quam jactant, nullo innititur fundamento; nam cognitis diligenter actis, quæ in Tabulario Archiepiſcopali ſervantur, plures invenimus, qui collatis per Sedem Apoſtolicam Beneficiis Fidem profeſſi ſunt, cum Deceſſor noſter huic Eccleſiæ præeſſet, & poſtquam nos ipſi in ipſius locum ſuffecti fuimus.

VII. Secundo, licet ejuſmodi conſuetudo conſtans haberetur, nihili tamen facienda eſſet, cum Tridenrino Concilio apertiſſime repugnet. Quamvis enim poſt Decretum, quo Profeſſio Fidei præcipitur (1). aliud Decretum non ſequatur abrogans quæcumque in contrarium proferri poſſint, tamen id cautum ſatis fuit per Pium IV. Pontificem in ea conſtitutione, quæ incipit *Benedictus Deus*: & quæ in fine Concilii ſolet excudi, & libro ſecundo Romani Bullarii continetur. Illa quidem abrogat omnia, quæ Tridentinæ Synodo contraria eſſe videantur; ideoque ſingula ejuſdem Concilii capita ſimul amplectitur, & nullius efficit momenti conſuetudines, quæ leges aliquas in iiſdem capitibus præſcriptas violent. Id etiam confirmatur ex controverſia a Pitonio Viro Clariſſimo propoſita (2), pro qua nos pariter haud exiguum laborem inſumpſimus. Nam ille pro re diligenter examinanda tanquam ſenior inter Curiæ Patronos a Sacra Romana Rota delectus fuit; nobis quoque id negocium traditum, qui junioris locum inter Conciſtoriales Advocatos tenebamus.

VIII. Tertio, licet in mandato *de immittendo*, quod Litteris Apoſtolicis adjungitur, de Fidei profeſſione nulla fiat commemoratio, tamen id non ſublatum, ſed inſertum potius iiſdem Pontificum litteris exiſtimari debet, qui cenſendi ſunt omnino velle, ut Concilii Tridentini ſanctiones plene ſerventur (3). Tunc ſolum poſſet contrarium deprehendi, cum lex de facienda Profeſſione Fidei expreſſe ſolveretur; quam aperta mentio de abrogando ejuſmodi Concilii Decreto non occurreret. Illud enim potiſſimum tribuitur Tridentinæ Synodo, ut etiam ſine ulla ipſius mentione ſublata judicentur Concilii Decreta, cum aliquid contrarium illis a Sede Apoſtolica præſcribitur (4): Quod ſine ulla controverſia admittitur, cum manu Pontificis res obſignatur. Ita Sanctus Pius V. declaravit (5), & non ſemel Sac. Congregatio Concilii decrevit (6).

IX. Quarto mandatum *de immittendo* eam ſolum ob cauſam litteris Pontificum additur, ut, qui Beneficium a Sede Apoſtolica percepit, abſque ullo impedimento illud obtineat. Quare neceſſe non eſt, ut de Fidei Profeſſione verba fiant quæ infra duos menſes poſt obtentum, occupatumque Beneficium emitti poteſt. Præterea, ſi per Pontificem tanquam nova lege ſublata, an ſoluta habeantur ea, quæ in mandato *de immittendo* haud expreſſa fuerunt, quæ poſſeſſione accepta Beneficii adhuc perfici poſſunt; illud quoque ſequeretur, ut per Sedem Apoſtolicam præditus aliqua Parochia, vel Canonicatu, neque in propria ſede commorari, neque horas Canonicas cum aliis perſolvere deberet, cum hæc omnia in mandato *de immittendo* minime explicentur.

X. Teſtati ſumus in maximam admirationem adductos nos fuiſſe, cum advertimus nonnullos, qui Parochiis, vel Canonicatibus in Metropolitana ſedis Apoſtolicæ gratia cumulati fuerunt, Fidei Profeſſionem omiſiſſe, cui malo proſpiciendum jure merito declaravimus. Itaque

---

(1) *Inter Controverſias Patronales tom. 1. allegat. 5. per totam.*

(2) *Card. Petra in ſuis Comment. ad Conſtitut. Apoſtol. tom. 5. pag. 145. num. 145.*

(3) *Mareſcottus variar. reſolut. lib. 1. cap. 19. n. 11. & ſequent. Gratianus Diſcept. 340. num. 15. & 16.* (4) *In motu proprio apud Garziam impreſſo de Beneficiis 4. part. cap. 5. num. 33. & ſequentibus.* (5) *Fagnanus cap. Nulla num. 96. de Conceſſione Præbendæ.*

que cum de cauſis admirationis noſtræ ſatis dictum putemus, ad remedium deveniendum eſt. Præcipimus igitur juxta Tridentinam Synodum, & Pii IV. Conſtitutionem, ut quicumque Beneficium cum animarum cura obtinuerint, coram nobis, aut Vicario noſtro Generali Fidei Profeſſionem emittant. Idem peragent coram nobis, aut Vicario noſtro, & Capitulo legitime congregato quicumque Canonicatum, aut Dignitatem in Metropolitana conſequantur. Id autem publici Scribæ teſtimonio obſignetur, ſeu Beneficium a nobis, ſive a Dataria Apoſtolica collatum fuerit; licet etiam de Parochiis agatur, quæ libere conferuntur, aut de illis, quæ Jure Patronatus ad Eccleſiaſticos, ſeu Sæculares pertinent. Monendum quoque ducimus, haud ſine commendatione noſtra futuros, ſi, qui Canonicatum in Collegiatis acceperint, Fidei Profeſſionem faciant coram nobis, aut Vicario noſtro, & Collegiatæ Capitulo, licet nulla adſtringantur lege, eos pariter commendabimus, qui comparato ſibi Beneficio ſimplici eamdem Fidei Profeſſionem agere coram nobis, aut Vicario Generali non recuſaverint, quamvis nullo jure adigantur, ſe conſuetudini conformantes, quæ multis ab hinc annis in hanc Curiam Eccleſiaſticam inducta eſt.

XI. Hæc quidem ad futurum ſpectant, ſed etiam ad præteritum jam tempus cogitatio convertenda eſt; nam, qui Parochia, vel Canonicatu, aut Dignitate præditus Fidei Profeſſionem facere omiſerit eo modo, quem nuper expoſuimus, per Tridentinam Synodum (1) huic pœnæ ſubjicitur: *alioquin prædicti omnes proviſi, ut ſupra, fructus non faciant ſuos, nec illis poſſeſſio ſuffragetur*: Hic ſane de fructibus agitur. Porro diſceptari poſſet, an fructuum nomine diſtributiones quoque intelligantur, cum Synodus decernat poſſeſſionem illis minime ſuffragari. Nos tamen, qui putamus inhærendum ſententiis probatis per Eccleſiaſtica Tribunalia, ac potiſſimum per Sacram Congregationem Concilii, quæ ipſum unice interpretari poteſt, nos, inquam, de ſolis fructibus agi cenſemus, & pertinere diſtributiones ad Canonicum, qui Fidei profeſſionem ſtatuto tempore non emiſerit, ſi Canonicis horis interſuerit. Hoc pacto reſpondit eadem S. Congregatio (2). *Diſtributiones quotidianas non comprehendi in hoc caſu verbis Concilii capite 12. ſeſſ. 24. de Reformatione*. Id pariter confirmatum fuit in cauſa Catanzarii, cui reſponſum fuiſſe die 9. Februarii anno 1726. ſuperius commemoravimus. Nam cum peteretur etiam: *Quibus pœnis ſubjaceant non emittentes, vel debito modo non emittentes Profeſſionem Fidei*: Sacra Congregatio ſancivit: *Non facere fructus ſuos, ſed diſtributiones lucrari pro horis, quibus interſunt*.

XII. Quamobrem, cum de ſolis fructibus ſermo ſit, & cum negotium verſetur circa Canonicatus, Parochias, & Beneficia, quibus animarum cura conjungitur, ſi Epiſcopus ſummo jure uti vellet, certos limites ſtatueret, ut quicumque Parochias, aut Canonicatus in Metropolitana poſſident, certo documento oſtendant Fidei Profeſſionem rite feciſſe: nec enim Epiſcopo eam peractam non fuiſſe demonſtrandum eſt, ſed inferior rem perſpectam facere debet, quoties Epiſcopus id requirit. Aliter quidem eſt, cum inferior aliquis Parochum, aut Canonicum ad reſtituendos fructus adducere contendit, quod Fidei Profeſſionem omiſerint, tunc enim inferior Profeſſionem Fidei a Paroco, vel Canonico prætermiſſam probare teneretur (3).

XIII. Quod ſi Parochus aliquis, aut Canonicus, qui eum Profeſſionem non emiſerit, ignorantiam, imprudentiam, vel ſecuritatem quamdam animi pro cauſa excuſationis afferret, aut illud ſubjiceret, nullam declarationis ſententiam præhabitam fuiſſe, tunc Epiſcopus iis verbis, quæ tradidit Garzias (4) uteretur: *Dicendum eſt non excuſari in Foro exteriori, quia eſt ignorantia juris clari, quæ non excuſat*: nec ulla prævia declaratione opus eſſe, cum de conventione tantum, non de pœna lex indicatur (5).

XIV. Hinc neglectis his excuſationibus Epiſcopus poſt bimeſtre ſpatium *a die captæ poſſeſſionis* fructus Parochiæ, vel in ædificium Eccleſiæ, aut in egenos erogaret: Fructus autem Dignitatum poſt duos Menſes perceptos, aut eidem Eccleſiæ, vel alteri *Pio Loco* tribueret, cum

(1) *In cit. cap. 2. ſeſſ. 24. de Reformatione*. (2) *Lib. 2. Decretorum pag. 65. a tergo*.
(3) *Garzias de Beneficiis 3. part. cap. 3. n. 47. & ſequentibus*. (4) *Garzias loco allato n. 67*. (5) *Garzias n. 35*.

Digitized by Google

cum ipſarum proventus a cumulo capitulari ſejungantur : Fructus vero Canonicorum ad ipſum cumulum referendos decerneret (1).

XV. Nihili facerent Scriptorum auctoritates, quæ contra proferri poſſent, cum in Foro res tranſigantur per ſententias, quæ a Sacris Congregationibus probantur, inter quas merito adnumerari debent illæ, quas nos paulo ante oculis ſubjecimus; & revera, cum Cardinalis Carolus Barberinus in celebri Synodo Farfenſi, quam anno 1685. coegit, adhibito præſtantium virorum conſilio, inter quos Clemens XI. adhuc privatus in eadem Synodo multum laboris impendit, cum, inquam, Cardinalis Barberinus illud funditus inveſtigari vellet, an ſententia declarationis neceſſaria videretur, ne aliquis fructus ſuos faceret, qui Fidei profeſſionem, quam debuerat, minime peregiſſet, contrarium omnino deprehendit (2) atque ita ſanxit: *Alioquin meminerint abſque ulla hominis declaratione, ſe fructus ſuos non facere, nec illis pacificam poſſeſſionem ſuffragari juxta Concilii Tridentini, & Pii Papæ IX. Sanctiones.* Contrariæ opiniones quibuſdam medicamentis comparantur, quæ in libris exhibentur. Porro, ſi abſque periti Medici Conſilio ab ægrotis ſumantur, nihil proſunt, aut etiam detrimentum aliquando afferunt.

XVI. Sed quoniam ab inſtituto noſtro ſeveritas aliena prorſus eſt, qui nihil aliud expetimus, quam prodeſſe populo nobis commendato, eumque ab omni errore, ac pernicie liberare, magnopere hortamur Parochos, ſeu Canonicos hujus Metropolitanæ, qui fidem profeſſi non fuerint eo modo, quem toties jam declaravimus, hortamur, inquam, ut ſibi conſulant, & ad Sacram Congregationem Concilii ſtatim confugiant, cum negotium ejuſmodi, neque in poteſtate noſtra, neque in poteſtate Capituli verſetur, licet de condonandis fructibus antea perceptis ſolum agatur (3). Tempus exponant, quo Parochiam, ſeu Canonicatum poſſident, & fructuum remiſſionem poſtulent, quos immerito perceperunt. Illos Sacra Congregatio facile elargiri conſuevit addita conditione, ut eleemoſynam in egenos diſtribuant arbitrio Confeſſarii, de qua certum teſtimonium proferatur. Si quis pro adeunda Sacra Congregatione adjutore careat, Scribæ noſtro omnia documenta, quæ neceſſaria ſunt, tradat, noſtramque operam pollicemur, ut ſine ullo ſumptu ad optatum finem perveniat. At ſi aliquis, quod futurum tamen minime ſuſpicamur, infra duos menſes poſt hanc noſtram declarationem pervicaciam haud deponat, & neque remiſſionem fructuum a Sac. Congregatione impetraverit, neque operam noſtram petierit pro re perficienda, uti modo expoſuimus, ea potiſſimum in illum ſtatuemus, quæ jure præſcribuntur.

Bononiæ 26. Auguſti Anno 1736.

XVII. Hac noſtra declaratione, conſilioque adducti Parochi, & Canonici ad Sacram Congregationem Concilii confugerunt; quæ litteras ad Cardinalem Archiepiſcopum dedit, ob quas Fidei Profeſſio coram Vicario Generali peracta fuit. Litteræ ſunt ejuſmodi.

Eminentiſſime, ac Reverendiſſime Domine Obſervandiſſime.

NEgotium, de quo agitur in adjunctis precibus nonnullorum Canonicorum iſtius Metropolitanæ, aliorumque Parochorum tam Civitatis, quam Diæceſis, Eminentiſſimi Patres S. Congregationis Concilii remittendum eſſe duxerunt arbitrio, & prudentiæ Eminentiæ Veſtræ, cui proinde facultatem faciunt, ut Canonicos, & Parochos præſcriptos, qui Fidei Profeſſionem coram Ordinario, prout exponitur erronee, & contra diſpoſitionem Sacri Concilii Tridentini emmittere prætermiſerunt, ad novam Fidei Profeſſionem faciendam coram Eminentia Veſtra, ſive

ejus

(1) *Idem Garzias loco ſuperius allato n. 36. & ſequentibus.* (2) *Cap. 1. ejuſdem Synodi.*
(3) *Garzias loco allato.*

Digitized by Google

ejus Vicario Generali admittere poſſint, eiſdemque fructus ſuorum reſpective Beneficiorum a die adeptæ poſſeſſionis perceptorum, erogata tamen aliqua ſumma arbitrio Eminentiæ Veſtræ taxanda in eleemoſynam Chriſti pauperum, liberaliter condonare valeant. Id Eminentiæ Veſtræ ſignifico, ejuſque manus humillime deoſculor.

Romæ 10. Novembris 1736.

Eminentiæ Veſtræ

Humillimus, & Addictiſſimus Servus

A. Card. Gentili pro Eminentiſſimo Præfecto.

Gratis & quoad ſcripturam.

Bononien. Eminentiſſ. Archiepiſcopo.

C. A. Archiep. Philippen. Secr.

FINIS PRIMÆ PARTIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google